

P.L.S.

M.R.

3.476

2420

2420
XXII - 2

Nullum est peccatum, actus & motus appetitus procedentes ex imaginatione immunitate ex qualitatibus & dispositionibus naturabilibus & qui non participant libertatem non sunt peccata & si versentur circa habitum illicitum, si tales motus sequuntur procedente advertentia rationis & negligentia voluntatis in eos reprimendo sunt peccata, diligentia qua debet adhibere ad eos reprimendos debet esse quae a viris prudentibus indicatur adhibenda, in appetitu exteriori non potest esse meritum, quia tendere in vitium finem est mortale, nam ex se non est ultimum finis, potest veniale venire quia veniale non sumitur finem vitium.

Quando voluntas non reprimitur motus appetitus ex quo sensualitas peccat mortaliter, in illis casibus est commissio peccatum potest esse in ratione post deliberationem, & formaliter & intrinsicè enim habet libertatem radicalem & in discretam in proponendo obiectum voluntatis cum indifferencia, ut v. g. sufficiens potest

esse quod Sol sit maior terra, & habet opinionem falsam quod sit minor peccat vel maliter per se stando in tali opinione falsam.

Conatus in delectationem actus prohibiti sub mortali qui in se est malus, est mortales; conatus in delectationem actus illiciti & mali quia prohibiti sub mortali est mortale v. g. delectatio in peccata commissionis carnis in die Veniens est mortale, licet non intendat tales carnes die illa comedere, si operetur cum determinationeque sit delectatio commissionis cibi, verum eo die qui consensus delectationis prohibetur praecipuo quo prohibetur operatio, consensus in delectationem de commotione actus illiciti, ut consensus habens pro obiecto ipsam delectationem cogitationis non est peccatum mortaliter sed aliquando veniale, si cogitatio fornicationis v. g. est in venialibus, aliquando nullum est peccatum, si cogitatio fornicationis sit velis v. g. cum quis de fornicatione cogitat ad dispiciendam vel predicandam.

Coniugalis licet actus matrimonialis

M. 5.

T A S S A .

Y O Martin de Segura Olalquiaga, secretario de Camara del Rey nuestro Señor, de los que residé en su Consejo certifico, y doy fe; que auendose visto por los Señores del vn libro intitulado (Brevis expositio litteræ Magistri) cópusto por el Padre Iuan Martinez de Ripalda de la Compañia de I E S V S, tassaron cada pliego del dicho libro à quatro marauedis, el qual tiene sesenta y dos pliegos sin los principios, ni tablas, q̄ à los dichos quatro marauedis el pliego, mōta el dicho libro ducientos y quarenta y ocho marauedis en que se ha de vender en papel, y dieron licencia para que al dicho precio se pueda vender, y mandaró que esta tassa se ponga al principio del dicho libro, y no se pueda vender sin ella, y para que dello conste di el presente en Madrid, à quince de Iunio de mil y seis-cientos y treynta y cinco años.

Martin de Segura.

¶ 2

ERRA-

ERRATA.

P A G. 13. q. 3. ser. leg. sed. p. 30. n. 3. *charitas*, l. *Christus*. p. 32. lin. 3. unde adde *cum*, *ibid.* n. 3. li. 3. vi. l. est n. 4. lin. 1. *secundum*, p. 45. n. 5. *liberum*. p. 51. lin. 2. *una*. p. 56. lin. 1. *producens*. *ibid.* lin. 2. *genitus in* *lingentus*, pag. 62. lin. 25. *quoad*, p. 65. lin. 8. *Hac*. lin. 18. *quod*, lege *quia*, p. 66. n. 2. ac, p. 83. *fine prescientia*, & *preparatio*. p. 93. lin. ult. *quoad* p. 96. n. 2. lin. 1. *tum*, p. 97. q. 4. *differant*. p. 98. lin. penult. *aliter*. p. 111. lineam 1. *dist.* 3. lin. penult. *Angelip.* 112. lin. 11. *creatura*. p. 114. lin. 17. *inducit*, p. 125. lin. 3. *Angeli*. p. 141. lin. 17. *tempora*. p. 142. lin. 12. *mane*, lin. 17. *naturales*. p. 145. lin. 13. *vicaria*. p. 147. q. 12. *tertio die*, p. 148. lin. 24. *is*. p. 158. lin. 26. *independens*. p. 165. lin. 29. *fieret*. l. *sciret*. p. 168. q. 7. *Adel. Euse.* p. 169. lin. 16. *peccatorum*, l. *peccatorum*. p. 176. lin. 2. *libera*, p. 178. q. 7. *quidquam*. p. 204. lin. 1. *esset*. p. 209. lin. 4. *prima*, l. *prima*. pa. 212. lin. 32. *quibus*, l. *questionum* p. 218. lin. 18. *hic*, p. 226. lin. 4. *admittunt*, p. 231. lin. 27. *cogitationis*. p. 232. lin. 17. *superbia*. p. 233. lin. 29. *impenitentia*. p. 241. lin. 1. *subsistentia*. p. 263. lin. 6. *aliquid*. p. 264. lin. 23. *sui* l. *hic*. p. 266. lin. 15. *Prostratus*. lin. 28. *alutam*, l. *absolutam*. p. 268. lin. 3. *pluraque*, l. *pleraque* p. 270. lin. 14. *circundabit*. p. 273. lin. 2. *difficultate*. p. 279. lin. 18. *preceperunt*. p. 283. lin. 7. *suscepit*. p. 285. lin. 30. *An*, l. *Ar*. lin. 37. *dubitavit*. pa. 287. lin. 1. *appetitus*. lin. 15. *impossibilitatem*. p. 289. lin. 10. *eis*. p. 295. lin. 23. *bonam*. p. 314. lin. antepen. *precedens*. p. 325. lin. 21. *parentes*, p. 328. lin. antepen. *facilitate*. p. 330. lin. 1. *ad effectum*. p. 338. n. 4. *se*, l. *de*. p. 343. lin. 30. *divina*. p. 363. lin. 18. *ostano*. p. 372. lin. 3. *Hac*. p. 395. lin. 1. *accidentia*. p. 398. lin. 22. *labimur*. p. 400. lin. 1. *sic*. p. 406. lin. 12. *mortis*. pag. 407. lin. 18. *pectoris*. p. 413. lin. 13. *qua*. p. 415. lin. 12. *Tunc*. p. 420. lin. 28. *argumento*. p. 427. lin. 20. *res*. p. 432. *Hosiam*. p. 441. lin. penult. *hic*. p. 443. lin. 24. *interpretari*. p. 448. lin. 13. *animi*. l. *affecti*. p. 454. lin. 25. *grate*. p. 463. lin. 23. *adstricta*. pag. 478. lin. 15. *decer*. pag. 483. lin. 4. *hic*. pa. 485. lin. 22. *ex leg.* &

Liber hic inscriptus, *Expositio brevis littere Magistri, cum quaestionibus, &c.* correspondet suo exemplari demptis his mendis. Datum Matriti die secunda Iunij. Anno 1635.

Licentiatu*s* Franciscus Murcia de la Llana.

ILLVSTRISSIMO D. D.
IOANNI DE ZIRIZA, MAR-
chioni de Montejasso à Consilio armo-
rum Philippi IV. Hispaniarum Regis
Riveræ, & Azanchal Iacobæo
Commendatario.

S. P.

*A*STRVM dum te, Marchio illustrissime, allicio, ad ingenij factum prouoco. Natalitium sub quo & feliciter, & cum usura lucis oriatur. Vniuerſo tuo munere, ac beneficio tuo adolescet, & tuo sole diæctus, ac e ductus radius ad orbem redit, itque, reditque viam. Mihi tuum as onus, honestum tamen imposuit, vt dissoluerem, nouum contraxi: dirutus venio, ne obruar, soluo. sed vti debitor: neque enim iuuat liberari, vbi vinciri decet. Quot me nomina tibi obstringunt? officij, decori, patrociniij. Vt suspicias, tua te claritudo hortatur. Amplissimum est tueri, qui opem efflagitat. Ebullit sanguinis splendor in venis, vt egeratur in supplices. Erubescit contentus, & gelat constrictus. Nobilius purpurat effusus benefice. Tu Regni Navarra lumen, tu columen. Quid ni illustres? Quid ni sustententes lumine, patrocinijs? Tu in specula nobilitatis pharus virtutis. Quis officiat luci, ne splendent? Vt enim dissimules, modestia per stricturas te prodat. At ipse virtutum concursus faciet, ne virtuti detrahas, cum oculere conaris. Singularis te pietas flectet in tutelam; imò & iustitia manus erit patrocinijs mihi, tuo potius, quam meo: quod tui sim iuris. Meus Petrus de Sarria tibi deuinctus, & aliqua parte luminis aspersus. Hac vt perfundar per te liceat, cui adhareo. Erit hoc monumentum nominis, quod incidas magnificentissimo operi. Monialium gynecæo, tuis, idest Regia magnificencia dignis structo. Vocales erunt lapides beneficio meo, quibus ego calamo voces inspirem. At vbi nomen tuum silet, quòd diuinum intonat, ego in-clamem, vt respondeat.

Memineris Heros inclyte, quàm tibi curia assurrexerit; quàm tibi intenta curam tui egerit, ac te presente nihil desiderauerit. Philippo Tertio tu solus inter senatus es visus, Regi, quem cælites impense ornarunt, quem fides, & religio suscepit. Huius iudicio probatus, assensu curiæ in cælum euectus. Nunquam sibi
angustior.

augustior visa, ac in te Catones, Seruilios, Scipiones, Marcellos venerata est.
Magister sententiarum te quarit. Quo iudicio? suo. Quo sensu? meo. Tutus et
alibi sit, certe in gremio tuo & defensus, & decoratus. Ego illi si patores addo.
Tu clypeum obtendis. Quo stemmate insignem? quo Nanarra exultat, quo trium-
phat. Hunc tu caelo caelatum virtutibus maiorem attolis; & Athlas (& opus
est Athlante) sustines. Quin & calas factis, & orbem inducis. Gladium si opus
sit distingere, non pudeat stillantem hostium sanguine. Adhuc tepet mucro, &
pinguescit acies. Hanc non obrundat litterarum amor, & in litteratos, nostramque
societatem studium laeuigabit, & deterget, ut splendeat. Pulchre olea Palma in-
seritur; Martio ardori molle sapientiae oleum blanditur. Tantum vereor, ne non
aut audeat, aut possit ad tui solij altitudinem opus ascendere. Da manum, & la-
ua. Sin amor alas addat, quibus advolet: quas in lumine tuo incendis, & soluis,
nemo detrahat. Certe nunquam accessi timidior, opus fuerit beneuolentiae tuae fla-
tu, & auctu. Erit honestum tuae amplitudini imaginum fumo lucentium numero
hanc addere, quam illa nobilitent. Neque iam vti reliquis fumus è luce, sed è fu-
mo lux existat; quod alijs splendorem colligant, quo effulgeant, tu effundas, ut il-
lustres. Vale, & vine aeternum Patriae, Societati nostrae, communique bono. Vota
haec, maioraque, quae pectori recondo, audiat Deus, quem continuo precatur.

Tuus observantissimus servus.

Ioannes Martinez de Ripalda.

Pro-

Provincialis licentia.

EGO Ildefonsus del Caño, Præpositus Provincialis Societatis Iesu in Provincia Castellæ; potestate ad id mihi facta, à Reverendo admodum Patre nostro Mutio Vitelleschi, Præposito Generali, facultatem facio, vt tomus inscriptus: *Expositio brevis litteræ Magistri; cum questionibus qua circa ipsam moueri possunt, & Authoribus qui de illis differunt, Authore Patre Ioanne Martinez de Ripalda, è Societate Iesu, & pro eadem Societate in Salmanticensi Academia Theologiae publico Professore, & eiusdem Societatis gravium, doctorumque hominum iudicio approbatus, typis mandetur: in quorum fidem has litteras manu nostra subscriptas, & sigillo nostro munitas dedimus: Salmanticæ in Regio nostro Spiritus Sancti Collegio. Die decima sexta Aprilis. Anno millesimo sexcentesimo trigesimo quinto.*

Ildefonsus del Caño.

LICENCIA.

NOS los Provisores de la Ciudad y Obispado de Salamanca, Sede Episcopal vacante, &c. Por la presente damos licencia, à qualquier Impressor de esta Ciudad, para que pueda imprimir, y dar a la estampa, vn libro intitulado *Expositio litteræ Magistri*, compuesto por el Padre Iuan Martinez de Ripalda, Religioso de la Compañia de Iesus, cumpliendo con las pregmaticas, y ordenamientos Reales, que hablan en razon de lo susodicho: y lo puedan hazer, sin por ello incurrir en pena alguna. Fecha en Salamanca, à onze de Setiembre, de mil y seyscientos y treynta y quatro años.

Licenciado Luys de Saldaña.

Por mandado de los señores Provisores.

Fausto de Villosa.

APPRO.

*APPROBATIO DOMINI DON
Ioannis de Echbalaz, olim in maximo D. Bartholo
mai togati, nunc Academiae Salmantinae in Theolo
gia Magistri, Cathedra Logica proprii Pro
fessoris, in Alma Ecclesia ad con
ciones Canonici.*

EX decreto Domini Licenciati Ludovici de Saldaña, huius Al
mæ Ecclesiæ Salmanticensis Canonici, & eiusdem Diœcesis,
(Episcopali Sedevacanti) Vicarij Generalis; hanc expositionẽ
Magistri Sententiarum avidus legi, attentus percurri. O quam suum Au
thorem liberiste delineat! foelicissimum ingenium, vel in sola alienæ men
tis propalatione clarescit; inter obscura Magistri verba claritas, inter ar
dua facilitas, inter prolixa brevitatis, mirum est, quàm fulgeant; quàm ra
dient; quàm in suavitate redigant asperiora. Quæstiones, quas excitat,
eruditionem præferunt, acumen spirant, innatæ omnino videntur. Totã
Theologiam breves paginæ continent; quæ equidem Author exponẽ
do illustrat, indagando patefacit, exornando dilucidat; non fidei vel jota
absonat; imò prolata Magistri, quæ apud aliquos non bene audiunt, syn
cera expositione à Theologicis censuris vindicat. Ergo non tantum Au
thori potest sui laboris lux publica indulgeri, imò deberet exorari, vt il
lico liber hic præla fatiget; ne communi vtilitate Theologi novitij, & ve
terani priventur; cùm illis nullus pene iam labor ad quælibet munia obeun
da restet; his totius Magistri sine labore pervia doctrina suppeditetur.
Sic sentio: Salmanticæ in Collegio Veteri D. Bartholomæi. Nonis Sep
tembris. Anno à nato Domino millesimo sexcentesimo trigesimo
quarto.

*Magister D. Ioan
de Echbalaz.*

APPROBATIO

APPROBATIO REVERENDI
admodum P. F. Ildelfonsi de Herrera, in sacro Mi-
nimatorum Ordine Provincia Definitoris, Theo-
logia Magistri, studiorumque
Regentis.

RAVEM, ac brevem (rarenter hæc, vnâ, dos vnique
contingit) discussionem distinctionum Magistri Sententiarû,
à sapientissimo Patre Ioanne Martinez de Ripalda, Pompe-
iopolitano è Societate Iesu, in Salmantina Academia Theo-
logiæ professore, summo studio, pari diligentia elaboratam, miro quoque
modo dispositam, & supremi senatus iussu meo iudicio commissam, ite-
rum, atque iterum, oculis, & mente iustravi. In qua ingenij aciem, acre
studium, industriam, quam novavit, pervigilemque sollicitudinem clarè
ostentat, & religiosam pietatem Catholicæ fidei strictè consonam, brevi
papyro contentam palam eructat. Et quidem præceptum mihi hunc li-
brum videndi iniunctum, quid aliud quàm mihi invidendi alijs ansam
præbuit? Dum enim eum oculis mentis per iustro, me aliàs obscurum,
facio perillustrem. Hoc interest deinceps (dicam ingenuè) inter aucto-
rem huius libri, & eiusdem me censorem, quod inter splendorem, & lu-
cem, cum hæc certam originem habeat, hæc suam, ille niteat alieno. Stu-
dia sua illum clarum, & nobilem efficiunt, me illa approbantem, & de-
clarasse probanda. *Nomen Attici* (affirmat Seneca epist. 21.) *perire Cice-
ronis epistola non sinunt.* Quod Attico Seneca, hoc mihi huius libri censori
egomet promitto. Prodeat ergò in lucem talis labor, labor tantus, pro-
deat quam primum. Interim vivat auctor. In hoc Conventu Matritensi
Victoriano Ordinis Minimatorum Sancti Francisci de Paula. Die 8. mē-
sis Novembris, anno Domini 1634.

F. Ildelfonsus de Herrera.

Provincia Definitor, & studiorum Regens.

AD LECTOREM.

PN tibi, amice Lector, utilius, quàm
 difficilius opus impendimus; nec ta-
 men adeò pervium, vt magno non
 steterit labore, Magistri mentè om-
 ninò exponere, ad scholasticumque
 ritum breviter, & dilucidè revocare,
 quæ ille stylo obscuriori, & fusiori,
 propalavit, vt doctiores quique post multam tempo-
 ris, patientiæ quæ iacturam experiuntur; ad hæc etiam
 varias quæstiones movere, scriptoresque congerere,
 quibus Magistri doctrina illustrari, & exornari queat.
 Elapso proximè anno enixè à me discipuli efflagita-
 runt, vt eis hac in Academia Salmantina diebus festi-
 vis primum librum Magistri elucidatum darem, reli-
 quosque deinceps eodem ordine percurrerem, tâquã
 eis prorsus aptissimos, & necessarios ad beneficia Ec-
 clesiastica, Collegia, Cathedras, & Canonicatus premi-
 so examine obtinendos: quippè subituris examen vi-
 ginti quatuor horarum spatio, vna ex distinctionibus
 Magistri sorte contingens enucleanda proponitur; &
 temporis angustijs, & doctrinæ illius, vel tenui, vel nul-
 lâ notitiâ, tribus maximè implicatur. Primò in litteræ
 sensu aperiendo. Secundò in quæstionibus circa illam
 agitandis Tertiò in Auctoris, qui aptius illas exor-
 nant, inveniendis. Ab eis ergo tandem exoratus, vt ip-
 sorum votis indulgerè, primum librum omninò per-
 legi, litteram Magistri stylo succincto, & facili decla-

rans, *Quæstiones* deinde excitans, Auctores demum assignans Arrisit noster labor plurimis, totque ex illis cum transcribendum à me postulavêre, ut prælo dare, quàm omnium precibus acquiescere, facilius iudicaretim. Ergo typis mandatum discipulis potius, quàm Magistris ministro; commodum tamen utrisque allaturus, discipulis sanè, ut quod proprio conatu nō penitus perciperent, auxilio nostro assequantur; magistris verò, ut cum se obtulerit occasio, hoc præ manibus habito labore, sine dispendio temporis in hisce insumendo, possint alijs opportune vacare. Quod si ad nullū ex præscriptis scopum hoc opus desideretur, sufficiet saltem ad eius commendationem, in compendiū perspicuum redegisse totam Magistri Theologiam; quam æquissimum est, ab omni Theologo, quin ab eius retardetur difficultate, semel, & iterum legi, & intelligi; cum à Sanctis Patribus omninò deprōpta, à celeberrimis vetustis Theologis explanata, ab universa Ecclesia, omnibusque Catholicis Academicis summo honore, & veneratione fuerit affecta. Sanè si hoc obtineam, non equidem frustraneum arbitrabor, huic vacavisse operi, dum ab scholarum Academicarum penso, hoc anno vacarem. Quod si tibi non displiceat, commentarios etiam in doctrinam Magistri edam in lucem, à quibus non valde discrepo elaborandis. VALE.

Anno-

TRIA in hoc opère pollicemur, & damus. Explicationem litteraræ Magistri. Quæstiones, quæ circa illâ moveri possunt, & Authores, qui de illis differunt. Vt autem nonnulla eius habeatur ratio, & præoccupentur, quæ in eo improbari possunt, sequentes in singula subiecta notationes præmittimus.

Annotationes circa explicationem litteraræ.

PRIMO non Commentatorem Magistri, sed syncerum ipsius doctrinæ ago enarratorem, proptereaque meum erga illam sensum prætermitto; asserta que nonnulla, quibus enodandis interpretes discordant, ambigua, vt apud ipsum iacent, profero, quippè non mei, sed expositoris munus est, mētē Authoris adamussim aperire. Aliqua tamen loca obscuriora ipso contextu doctrina propalo; sed nec latū vnguem ab eius mente, mea opinione, discedo.

2° Secundò, sepè claritatis ergo probationes conclusionum ad formam argumentariam reduco, vbi hæc in Magistro desideratur, qua propter aliquas addidisse propositiones necessum fuit, quas explicitas ille non protulit, sed quæ implicite in alijs ab eo expressis continentur.

3° Tertio brevitatis causâ, testimonia sanctorum Patrum verbatim non refero, sed eorum tantum sententiam expromo. Quòd si aliquando verba ipsa transcribo, Magistri textui ea concordo, nō vero ipsorum Patrum exemplaribus recentibus, in quibus, non me latet, diversa verba, nō tamen sententias reperire.

4° Quartò, distinctionum titulos eosdem, quos Magister, appono apertioribus alijs relictis, ne rudes, & ignari in æquivoco laborent, longe aliam esse distinctionem cogitantes, si aliam etiam inscriptionem offendant.

5° Quintò, etiam claritatis gratiâ in distinctionis exponendæ ordine Magistri vestigijs omnino non insisto; sed eam in propositiones, conclusiones, corollaria, vel argumenta rescindo; & nonnunquam etiam aliqua antepono, & postpono, prout opus esse iudico, vt facilius, & clarius, totus Magistri sensus mente concipiatur.

6° Sexto, quamvis à Commentatoris munere longe absim, tamen notatiunculas præfigo distinctionibus nonnullis, in quibus Magister fert communiter repulsam. Quis id contendo, vt vel Magister utcunque sustineatur, vel à quovis sine rubore deseratur.

Annotationes circa quaestiones.

IN primis quaestiones, quæ à me toto huius libelli decursu excitantur, non solum ab assertionibus Magistri de promo, sed ab illius etiam corollarijs, argumentorum solutione, doctrinæ fundamentis ex syllogismorum maiori propositione, minori vel consequentia, & denique dubijs occurrentibus, quæ materia, quæ agitur, omnino patet. Nec licentio rem me in huiusmodi quaestionibus movendis iudices, nam & celebriores interpretes Magistri, quos inter Divus Thomas, exemplo præjuere, ut progressu libri consideranti constabit. Et verè munus est Commentatoris (cui eas suppeditamus) omnino illustrare, tueri, & perpendere totam Magistri doctrinam; quod neutiquam præstabit, si ex illis aliquam prætermittat. Moneo nihilominus, eum, à quo vnica dumtaxat quaestio fuerit exornanda, conari debere ex proximioribus asserto principi distinctionis illam exagitare, nisi illæ, vel nullam, vel levem Theologorum disputationem subeant, vel ingentior difficultas non in præcipuis Magistri prolatis, sed in alijs affinibus sit constituta.

Deinde aliquas, quas prisca interpretes non attigere, excito quaestiones; Et enim circa eandem Authoris doctrinam non eadem ab omnibus, sed aliæ ab alijs solent disputationes moveri, cum à Theologia novæ in dies pullulent controversiæ, quibus priores Theologi non incubuerunt. Quod vel ex eo liquet, quia in Commentarijs Divi Thomæ plura nunc Theologi recentes, quorum antiqui non meminere, disceptamus. Quibus etiam apud Magistrum locum damus, quia ansam eis præbet locuples ipsius doctrina, eisque ista non leviter confirmabitur. Hinc facile capies, non propterea incongruè aliquam quaestionem aptari distinctioni, quia apud antiquos omninò desideratur.

Præterea eandem quaestionem sæpè diversis in distinctionibus propono. Tùm quia mos id apud Magistri, & Divi Thomæ Commentatores obtinuit; exempli gratia. Quaestio illa, *utrum habitus sit tota ratio agendi*, à nonnullis super primam partem Sancti Thomæ enodatur, dum luminis gloriæ virtutem expendunt, & activitatem, ab alijs super primam secundæ; dum habitus, & virtutes supernaturales in communi examinant; ab alijs super secundam secundæ de charitatis habitu disceptantibus, & sic de reliquis. Tùm quia, eademmet quaestio competit doctrinæ plurium distinctionum illustrandæ, scilicet, vel conclusioni, vel probationibus, vel corollarijs, aut argumentorum solutioni diversarum distinctionum. Nec refert Magistri interpretes eiusmodi quaestio-

nem

nem non agitavisse circa eam distinctionem, circa quam à nobis excitatur, cum enim illi distinctiones omnes percurrant, aibique commodius eam pertractarint, non expedit, eam sæpius repetere, quantumvis non inepte ibi posset dilucidari. Sic ille, qui disputavit super primam partem in questione duodecima, an habitus sit tota ratio agendi, eam non discutit super primam secundæ, licet ibi liceret idem differere. Ergò qui vnicæ tantum distinctionis expositionem aggreditur, potest quæstionem, vel quæstiones, quas illi proximas iudicaverit, enodare, quasi nunquam eas alibi enodaturus.

Rursus aliqua interdum in quæstionem adduco, ideò dumtaxat, quia antiqui circa eam distinctionem adduxerunt, quamvis extra rem mihi fortè videantur. Etenim animus est, plures candidatis ministrare controversias, ex quibus eligant; vnicusq; interpret eos valebit à nota importunitatis liberare.

Item nonnullas disputationes præmitto à vetustioribus explanatas, quippè earum aliquæ de voce potius sunt, quàm de re, nūc; à Theologo, vt inutiles non explorantur: aliæ verò sunt omninò philosophicæ, nec doctrinæ distinctionis penitus necessariæ.

Denique animadvertat is, qui distinctionem aliquam enucleat, se ad vnicam tantum discutiendam quæstionem non cogi, imò posse vnus horæ spatio plures explanare, dum distinctioni convenient. Cum enim integra illi distinctio sorte contigerit, potest in eius campo pro libito discurrere, & vnâ iam exploratâ quæstione, aliam ordiri, muneriq; suo prorsus satisfacere.

Annotationes circa Authores.

P R I M O, Authores, quos in quæstionibus refero, in tres classes distribuo. Ad primam spectant Interpretes Magistri circa eam distinctionem, quam explano. Ad secundam D. Thomæ expositores, qui eandem Angelici Præceptoris methodum sectantur; proptereaque solum articulum, & quæstionem ipsius exprimo, ne prolixus habear, si disputationes etiam, sectiones, vel capita suorum interpretum mihi nutim adiungam. Ad tertiam omnes illi, qui nec D. Thomæ, nec Magistri methodo, ac ordini in suis operibus alligantur, quos proprijs in locis annuero.

Secundò Authores, qui suum obiter sensum circa quæstionem protulere, à me neutiquam referuntur, sed illi dumtaxat, qui eam ex professo extricarunt, vt ipsi materiem candidatis suppeditent, qua suas disputa-

putationes illustrent. Atque adeò plus Neothericis, quàm antiquis congerendis incumbò. Et quia recentiores clariùs & copiosius controversias evulserant, & quia ipsi antiquos afferunt, quos ego prætermitto.

Tertiò nonnullis quæstionibus nullum scriptorem apponò: sunt enim prorsus singulares, vel nostro ævo à recentioribus tantum in manuscriptis in controversiam adductæ, vel à me nunc primum excogitatæ, examineque Theologico, vt ratus sum, dignæ; quibus in exordinandis, & dissertatione focundandis poterunt aliquorum ingenia sui specimèn illustre præbere.

LIBER PRIMVS, DE MYSTERIO TRINITATIS.

Deus est primum Theologiæ subiectum; ideo primus hic liber in Deū
vnum, & Trinum cognoscendum incumbit.

DISTINCTIO I.

Æ C distinctio complectitur in genere omnia
obiecta sacrae Scripturae, atque Theologiæ, nec-
non rationem, quare prima notitia incipiēda est
à Trinitate personarum. Omnia obiecta sacrae
Scripturae, atque Theologiæ, aut sunt signa ins-
tituta ad significandum aliud, vt sacramenta; aut
sunt res absolutæ, quæ ad aliorum significatio-
nem non sunt institutæ, vt Deus, & homo. Sig-
norum alia sunt merè speculativa, quæ non
agunt, quod significant, vt sacramenta veteris legis; alia practica, quæ id
agunt, quod significant, vt sacramenta novæ legis. Rerum verò alia sunt,
quibus fruendum est, hoc est, inhærendum, tanquam ultimo fini, & bea-
titudini nostræ propter se solùm diligendæ, vt Trinitas personarum; a-
lia, quibus vtendum est, hoc est, adhærendum tanquam medijs propter
fruendum ultimum finem diligendis, vt omnia bona creata; alia, quæ ho-
minibus fruendis, atque vtendis fruuntur, atque vtuntur, vt creaturæ ratio-
nales.

2 Ex hac definitione fruendorum, & vtēdorum colligit primo Ma-
gister, sola Trinitate divinarum personarum esse nobis fruendum; perfe-
ctè quidem in patria; imperfectè verò in via. Nam sola Trinitas est vlti-
mus finis, & beatitudo animæ, cui propter se vltimo homo inhære de-
bet; perfectè quidem in patria per gaudium rei possessæ; imperfectè verò
in via per eius spem, aut etiam per gaudium charitatis, quam vis non per-
fectum, ac plenum. Colligit secundo, hominem neque se ipso, neque alijs
hominibus frui, sed vt; nam nullus hominum est finis vltimus sufficiens

beatè animam. Colligit tertio, Deum non frui hominibus, quia licet Deus operetur ad extra propter utilitatem hominum, non verò propter hominum, sed propter suam bonitatem. Colligit quarto, virtutibus non esse propriè fruendum; nam licet virtutes possint appeti propter se, sed non propter se vltimò, cum omnes illæ in Trinitatem fruendam, tanquàm in vltimum finem referantur. Vbi innuitur duplex fructio; altera stricta, de qua est totus sermo huius distinctionis, videlicet fructio boni propter se vltimò; altera lata, videlicet fructio boni propter se abstrahentis ab vltimo, & non vltimo. Colligit denique, ante omnia præmittendam Theologis cõsiderationem Trinitatis: nã Trinitas est finis vltimus fruendus, cuius notio præire debet notionem mediõrum vtendorum in finem. Itaque Magister prius disserit de rebus, quàm de signis. In hoc primo libro de Deo vno, & trino. In secundo de ipsius operibus secundum esse naturæ. In tertio de ipsius operibus secundum esse gratiæ, atque aded de redemptione per Christum. In quarto denique de sacramentis, seu signis significantibus gratiam.

QVÆSTIONES.

QVÆST. I. An fructio abstrahens à perfecta, & imperfecta consistat in actu intellectus, an in actu voluntatis? *De quo hic S. Thom. q. 1. art. 1. Scotus q. 3. Bonavent. art. 2. q. 1. Okamus & Gabriel q. 2. Gregorius q. 2. Durandus q. 1. Item P. Suarez 1. 2. tract. 2. d. 7. sect. 1. P. Tannerus 1. 2. disp. 2. à num. 26. P. Raynaudus discip. moral. d. 3. num. 227. Valentia 1. 2. d. 2. q. 6. punct. 1. P. Granad. 1. 2. controvers. 2. tract. 4. d. 3. P. Salas 1. 2. tr. 6. d. 1. sect. 8. & interpretes S. Thomæ, Medina, Curiel, Zumel, Lorca, P. Vazquez, Conrad. Montes. & alij in 1. 2. q. 11. ar. 1. & 2.*

Quæst. II. An beatitudo nostra consistat in visione, an in amore Dei? *De quo hic S. Thom. & Auctores relati pro quæstione 1. Item Caietanus, Conrad. Medina, Lorc. Cur. Montefin. P. Vazq. & alij cum S. Thom. 1. 2. q. 3. art. 4. Præterea P. Suar. 1. 2. tra. 1. d. 7. P. Granad. 1. 2. contro. 1. tr. 2. d. 3. & Egid. de Present. lib. 4. de Beat. à q. 8. ad 12. P. Valent. 1. 2. disp. 1. q. 3. punct. 4. P. Raynaud. discip. moral. d. 1. num. 203. P. Salas tract. 2. disp. 2. sect. 5. P. Tannerus 1. 2. dist. 1. q. 2. dub. 3. cum alijs, quos ipsi referunt.*

Quæst. III. An obiectum nostræ fructiõnis, & beatitudinis sit solus Deus? *De quo hic S. Thom. quæst. 2. art. 1. Scot. q. 1. Bonavent. art. 3. quæst. 1. & 2. Ocam, & Gabr. q. 4. Gregor. q. 3. Durand. q. 2. Philip. Fab. disp. 10. P. Suarez 1. 2. tract. 1. disp. 5. sect. 1. & 2. P. Granad. 1. 2. tract. 2. disp. 1. P. Raynaudus discipl. moral. disp. 1. à num. 48. P. Tannerus 1. 2. d. 1. quæst. 2. dub. 1.*

Dub. 1. P. Valent. 1. 2. disp. 1. punct. 1. P. Salas 1. 2. tract. 2. disp. 1. sect. 4. Interpretes S. Thomae nuper relati 1. 2. q. 2. art. 1. & sequentibus.

Quaest. IV. An possimus frui essentia Dei, quin fruamur personis, aut vna personâ, quin fruamur aliâ? *De quo hic S. Tom. q. 2. ar. 2. Scot. q. 2. Ocam & Gabriel q. 5. Aureol. q. 1. a. 2. Philip. Fab. d. 11. Item Bañez, Zúmel, Gonçalves, Nazar. P. Molin. P. Vazq. P. Fasol. P. Arrub. & alij cum S. Thom. in 1. p. q. 12. art. 7. & 8. Rursus Sot. in 4. d. 49. q. 3. ar. 3. P. Suar. 1. p. lib. 2. de Attrib. negat. cap. 23. P. Sal. 1. 2. q. 3. tract. 2. disp. 4. & Aegid. de Present. lib. 5. de Beat. q. 14. P. Tann. 1. p. disp. 2. q. 6. dub. 7. P. Herize 1. p. d. 50. cap. 2. P. Alarcon tract. 1. disp. 4. cap. 2. Lorca 1. 2. disp. 13. cum pluribus alijs, quos ipsi referunt.*

Quaest. V. An apprehensio vltimi finis necessitet ad eius amorem? *De quo hic Scot. q. 4. Ocam. & Gabr. quest. 6. Philip. Fab. disp. 13. Item S. Thom. 1. 2. q. 10. art. 1. & 4. Bañez 1. p. quest. 82. art. 2. dub. 2. P. Vazquez 1. 2. d. 39. praesertim cap. 4. & 5. P. Ruyz tom. de Provid. disp. 42. sect. 6. & 7. P. Gran. controu. 2. tract. 3. d. 4. P. Valent. 1. 2. disp. 2. q. 5. punct. 2. P. Raynaudus dist. 2. disciplina moralis num. 173. & sequentib. P. Tanner. 1. 2. disp. 2. quest. 2. dub. 3. P. Salas 1. 2. tract. 5. disp. 4. sect. 2. & 3.*

Quaest. VI. An detur actus voluntatis neuter, qui nec sit amor finis, nec amor mediõrum? *De quo hic Gregorius quest. 1. Philip. Fab. d. 12. cum suo Scoto. Item P. Vazq. 1. 2. disp. 32. cap. 3. P. Tannerus 1. 2. d. 1. quest. 2. num. 28. P. Salas 1. 2. tract. 6. disp. 16. a num. 108.*

Quaest. VII. An vltimus finis possit esse duplex? *De quo S. Thomas 1. 2. q. 1. ar. 5. & cum eo Caiet. Medm. Conrad. Cur. Lorc. P. Vazq. & alij ibidem. Item Aegid. de Praes. lib. 1. de Beat. q. 6. ar. 2. P. Suarez 1. 2. tract. 1. d. 3. sect. 2. 3. & 4. P. Salas 1. 2. tr. 1. d. 8. à sect. 2. P. Gran. 1. 2. tract. 1. d. 3. P. Valent. 1. 2. disp. 1. q. 1. puncto 6. P. Tanner. 1. 2. d. 1. quest. 1. dub. 6. P. Raynaudus disciplina morali disp. 1. num. 33. & sequentibus.*

Quaest. VIII. An Deus diligens creaturas operetur propter finem? *De quo fuse Cur. 1. 2. q. 1. ar. 2. dub. 1. & P. Salas 1. 2. tra. 1. d. 4. sect. 3.*

Quaest. IX. An Deus diligat hominem propter bonitatem creatam, an solum propter divinam? *De quo P. Ruiz de volunt. d. 3. P. Herize 1. p. d. 18. à cap. 2. Aluiz de volunt. d. 8. sect. 2. P. Vazq. 1. p. d. 86. c. 2. P. Alarcon 1. p. tra. 3. d. 2. cap. 3. & communiter recentiores tract. de voluntate.*

Quaest. X. An Deus in patria diligatur amore stricto distincto à gaudio? *De quo fuse P. Ruiz de Volunt. d. 52. sect. 1. & 2. P. Herize 1. p. d. 13. à cap. 2. Aluiz 1. p. tract. 2. d. 4. sect. 3. P. Alarcon 1. p. tract. 3. disp. 7. c. 1.*

Quaest. postrema. An Deus possit se ipsum diligere propter creaturas? *De quo fuse P. Herice 1. p. d. 15. P. Alarcon 1. p. tract. 3. disp. 2. cap. 3. num. 18. & 19.*

DISTINCTIO II.

De mysterio Trinitatis, & vnitatis.

IN hac distinctione prima propositio est. Nihil prius, ac firmiter de Deo credendum est, quàm esse vnum in natura, & trinum in personis, quarum alia sit Pater, alia Filius, alia Spiritus Sactus. Nam omnes Ecclesiæ Patres, qui de hoc mysterio disseruerunt, nihil prius, ac firmiter, quàm istam veritatem conantur persuadere.

2 Secunda propositio est. Hæc veritas non potest innotescere evidenter lumine naturali. Quod probat testimonijs Augustini. Item, quia nulum est mysterium, in quo facilius erretur, magisque præter volet omnia principia, quibus lumen rationis innitur.

3 Tertia propositio. Tamen hæc veritas potest persuaderi lumine fidei. Quia tam in veteri, quàm in novo Testamento sunt plura testimonia, quorum alia vnitatem Dei, alia pluralitatem, & Trinitatem personarum testantur. Quod ostendit eruditâ collectione eorum.

4 Vnde colligit duo. Alterum est, non posse lumine naturali evidenter ostendi repugnare hoc mysterium, sed posse satisfieri argumentis naturalibus oppugnantibus ipsum: quia lumen fidei, licet sit supra rationem naturalem, non tamen contra illam; atque adeò, cum hæc veritas sit conformis fidei, non est contra lumen naturale rationis. Alterum est, inter divinas personas non esse solitudinem, cum sit consortium; neque diversitatem, cum sit vnitatis naturæ; neque singularitatem, cum sit pluralitas; sed esse similitudinem, cum sit distinctio coniuncta cum vnitatis.

QVÆSTIONES.

QVÆST. I. An Deum esse sit per se notum? *De quo hic Scot. q. 2. Fab. disp. 14. Gregor. q. 1. art. 1. Item cum S. Thoma 1. p. q. 2. art. 1. Caiet. Banez, Gonzalez, Nazari. P. Molina, Arrub. Vazquez Fasol. Item P. Gillius 1. p. lib. 1. tract. 8. cap. 3. P. Tarniers 1. p. d. 2. quest. 1. dub. 2. P. Suarez 1. p. lib. 1. cap. 1. num. 7. & in Metaph. d. 26. P. Granad. 1. p. controvers. 1. tract. 1. disp. 1. sect. 1. & 2.*

Quest. II. An Trinitas possit ratione naturali evidenter ostendi? *De quo S. Thomas 1. p. q. 32. art. 1. & cum eo interpretes recentiores. Banez, Zumel, Nazari. Aluiz, Torres, P. Molina, P. Vazquez, P. Arrubal, & alij. Item P. Suarez 1. tom. in 3. p. d. 27. sect. 1. P. Ruiz de Trinitate d. 41. & 42. Granad.*

Granad. de Trinit. tr. 6. Zuñiga de Trinit. d. 7. dub. 3. P. Tannerus 1. p. disp. 4. q. 1. dub. 2. P. Valentia 1. p. disp. 2. q. 6. punct. 1. P. Alarcon 1. p. tra. 5. disp. 1. cap. 4. & 5.

Quæst. III. An natura divina sit vna? De quo hic *S. Thom. q. 1. Scot. q. 3. Dur. q. 1. Ocam q. 10. Rursus D. Thomas 1. p. q. 11. art. 3. & cum eo Bñez. Zum. Naz. Molin. Vazq. Fasol. Arrubal, & alij. Item P. Valentia 1. p. disput. 1. q. 11. punct. 2. P. Suar. 1. p. lib. 1. cap. 6. & in metaph. disp. 30. sect. 10. disp. 29. sect. 2. & 3. P. Tannerus 1. p. disp. 2. q. 5. dub. 3.*

Quæst. IIII. In quo consistat natura Dei omnibus personis communis? De quo *P. Suarez 1. p. tr. 3. lib. 1. cap. 6. Arrubal 1. p. dist. 28. cap. 3. Fasol 1. p. q. 4. dub. 7. & 8. Gillius 1. p. lib. 2. tr. 1. cap. 12. Herice 1. p. disp. 3. Zuñiga de Trinit. d. 2. dub. 10. memb. 6. 7. & 8. P. Tannerus 1. p. disp. 2. q. 1. dub. 5. P. Granadus 1. p. controuer. 1. tract. 2. disp. 2. & controu. 2. tr. 1. disp. 3. P. Alarcon 1. p. tract. 2. disp. 1. cap. 5. & tract. 5. disp. 2. Gonzalez 1. p. disp. 36. P. Ruiz tom. de scientia disp. 8. Aluiz, tr. 1. disp. 2. sect. 5. & 6.*

Quæst. V. An vnitas naturæ possit componi cum Trinitate? De quo hic *Ocam q. 11. Scot. q. 4. Capreol. q. 3. & interpretes Diui Thomæ supra relati in 1. p. q. 28. art. 3. P. Suarez 1. p. lib. 4. de Trinit. cap. 2. & 3. & omnium latissimè Ruiz de Trinitate d. 15. Alarcon 1. p. tr. 5. disp. 1. ca. 6. P. Granad. de Trin. tr. 1. disp. 4. P. Tannerus 1. p. disp. 4. q. 1. dub. 4. P. Valentia 1. p. disp. 2. quæst. 4. puncto 4.*

Quæst. VI. An attributa divina, & relationes distinguantur inter se ratione ratiocinata? De quo hic *S. Thomas art. 2. Durand. q. 2. Ocam quæst. 1. Item fusse Fasol 1. p. q. 4. art. 7. dub. 13. Ruiz de Trinit. d. 12. Zuñiga de Trinit. d. 3. Suarez lib. 4. de Trinit. ca. 5. P. Tannerus 1. p. d. 2. q. 2. dub. 3. & sequentibus, & disp. 4. q. 3. dub. 7. P. Gran. 1. p. controu. 1. tract. 2. disp. 6. & 7. & controu. 5. tra. 3. disp. 4. P. Alarcon 1. p. tra. 5. disp. 2. cap. 7. & sequentibus, P. Albertinus 7. princ. coroll. 1. dub. 2. & 3. Aluiz tra. 4. disp. 3. sect. 9. & disp. 10. sect. 6. & alij. quos ipsi referunt.*

Quæst. VII. An attributa, relationes, & natura divina distinguantur inter se ex natura rei? De quo hic *S. Thomas art. 3. Scot. q. 7. Ocam q. 2. Fab. disp. 20. Item cum Sancto Thoma 1. p. q. 28. art. 1. & 2. Caiet. Torres, Bñez, Zumel, Naz. Molin. Vazq. & ceteri interpretes. Præterea Egidius de be. tr. tom. 1. lib. 5. q. 5. art. 3. Gillius 1. p. lib. 2. tra. 5. à cap. 5. Fasol supra dub. 12. & 13. Zuñiga supra dub. 5. Suar supra cap. 4. Valentia 1. p. d. 2. q. 2. p. 3. Albertinus tom. 1. 7. princ. coroll. 1. dub. 1. tom. 2. pr. ad. substantia disp. 1. quæst. 5. Granad. 1. p. controu. 1. tra. 2. d. 5. & consouers. 5. tra. 1. d. 3. Alarcon 1. p. tr. 5. d. 2. à cap. 6. Tannerus 1. p. d. 2. q. 2. dub. 2. & d. 4. q. 3. dub. 7. Aluiz tr. 4. d. 3. sect. 7.*

Quæst. VIII. An sint duæ tantum productiones? De quo hic *Scot. q. 7.*

¶ Fab. d. 16. & 17. Item cum S. Thoma 1. p. q. 27. art. 3. & 5. interpretes sepius relati, & omnium latissime Ruiz de Trinitate d. 3. Tannerus 1. p. disp. 4. q. 2. dub. 1. Zuñiga de Trinit. disp. 2. dub. 15. Suar. lib. 1. cap. 9. Valentia 1. p. d. 2. q. 1. punct. 2. Granad. 1. p. controu. 5. tr. 2. disp. 6. Alarcon 1. p. tr. 5. disp. 6. cap. 4.

Quæst. IX. An sint in Deo tres perfectiones relatiuæ, sicut tres personæ? De quo interpretes relati S. Thoma 1. p. q. 28. art. 3. & 4. & hic Faber cum Scoto d. 22. Zuñiga de Trinit. d. 5. dub. 12. Suar. lib. 3. de Trinit. cap. 9. Ruiz de Trinit. disp. 28. & 30. Gran. 1. p. controu. 5. tr. 3. disp. 5. Tannerus 1. p. disp. 4. q. 3. dub. 4. Alarcon. 1. p. tr. 5. disp. 3. cap. 3. & 4. Albertinus tom. 2. prædicto relato corol. 1. q. 2. Aluiz. tr. 4. d. 10. sect. 4.

Quæst. X. An tres existentia relatiuæ? De quo hic Fab. cum Scot. d. 26. cap. 1. Zuñiga sup. dub. 11. Suar. cap. 5. Albertinus to. 2. prædicto relato corol. 1. q. 1. Alarcon 1. p. tr. 5. disp. 5. cap. 4. Gran. 1. p. controu. 5. tr. 5. disp. 1. sect. 3. Tannerus 1. p. disp. 4. q. 3. dub. 4. num. 10. & sequentibus. Ruiz de Trinitate disp. 25. Aluiz tr. 4. d. 10. sect. 3. Rursus interpretes S. Thoma, Zumel, Nazar. Mol. Vazq. Arrubal. & alij 1. p. q. 28. art. 4.

Quæst. XI. An detur natura subsistens, seu absoluta subsistentia communis tribus personis? De quo hic Fab. cum Scot. d. 26. P. Suar. tom. 1. in 3. p. d. 11. sect. 3. & 1. p. tr. 3. lib. 4. cap. 11. Vazq. 1. p. d. 125. Ruiz de Trinit. d. 34. à sect. 5. Zuñiga de Trinit. d. 5. dub. 10. memb. 1. Tannerus 1. p. disp. 4. q. 3. dub. 6. Gran. 1. p. controu. 5. tr. 4. disp. 5. Alarcon 1. p. tr. 5. disp. 4. c. 4. Albertinus tom. 2. predicamento substantia corol. 11. Aluiz tr. 4. d. 4. sect. 5.

Quæst. XII. An detur personalitas communis? De quo P. Suarez lib. 4. de Trinit. cap. 14. Ruiz d. 32. Zuñiga supra dub. 7. Aluiz 1. p. tr. 4. disp. 4. sect. 4. & interpretes D. Thoma 1. p. q. 29. & 30. art. 4.

Quæst. XIII. An personæ diuinæ distinguantur, seu constituentur relationibus? De quo hic Fab. cum Scot. d. 23. Suar. lib. 7. de Trinit. cap. 6. & 7. Ruiz d. 87. Zuñiga d. 15. dub. 5. memb. 3. P. Tannerus 1. p. disp. 4. q. 3. dub. 6. P. Valentia 1. p. d. 2. q. 14. punct. 2. & 3. Granadus 1. p. controu. 5. tr. 12. d. 1. 2. & 3. Alarcon 1. p. tr. 5. d. 4. c. 6. & seq. Albertinus tom. 2. predic. relat. corol. 10. dub. 1. Aluiz tr. 4. d. 11. sect. 3. & sequentibus. Rursus Caiet. Bañez Zumel. Nazar. uterque Torres, Mol. Vazq. Arrubal, & alij interpretes D. Thoma 1. p. q. 40. art. 2.

Quæst. XIII. An inter diuinas personas detur relatio similitudinis? De quo Suarez lib. 4. de Trinit. cap. 15. Ruiz d. 103. Zuñiga d. 17. dub. 2. & 3. Granad. 1. p. controuers. 5. tract. 14. d. 1. Pater Tannerus 1. p. d. 4. q. 1. dub. 8. Aluiz tract. 4. d. 13. sect. 2. Item interpretes S. Thoma nuper relati 1. part. quæst. 42. art. 1.

DISTINCTIO III.

*Quomodo per creaturam potuerit cognosci
Creator?*

PRæmisit Magister dist. præcedenti, potuisse cognosci ex reuelatione, & non potuisse cognosci lumine naturæ à priori. Nunc an possit cognosci ex creaturis, & à posteriori. Primò quoad ea, quæ pertinent ad vnitatem; secundò quoad ea, quæ pertinent ad Trinitatem.

2 Prima assertio est. Potest homo cognoscere Deum ex creaturis quoad attributa vnitatis. Primò ex Paulo Rom. 1. *Inuisibilia Dei à creatura mundi, per ea, quæ facta sunt, intellecta cõspiciuntur, sempiterna quoquè eius virtus & diuinitas.* Nã per creaturam mundi intelligitur homo, participans aliquid omnis creaturæ corporeæ, & incorporeæ. *Inuisibilia* verò Dei intelliguntur eius attributa; quæ significantur pluraliter, non quia realiter distinguantur inter se, sed quia per ordinem ad creaturas, in quibus reuocet multiplicata eorum perfectio, ad modum plurium apprehenduntur. Secundò probatur facta inductione per quatuor attributa Dei. Primò enim cognoscitur eius potentia, quia non potest non esse potentissimus, qui fecit ex nihilo mundum, quem nulla creatura facere potest. Secundò eius immutabilitas, quia non potest non esse immobilissimus, à quo omnia mobilia mouentur. Tertiò summa bonitas; Quartò summa pulchritudo, quia ab eo sunt omnia, quæ sunt præstantissima, & pulcherrima inter creaturas. Similiter possunt aliæ perfectiones inuestigari, vt æternitas ex perpetuitate creaturarum, sapientia ex earum dispositione, & sic cæteræ perfectiones,

3 Assertio secunda. Aliquod Trinitatis vestigium apparet in creaturis, quamuis seclusâ reuelatione non possit esse certa notitia. Primò quia in vnaquaque substantia datur origo omnium proprietatum, quæ refert Patrem. Deinde forma, seu pulchritudo ipsius, quæ refert Filium: rursus appetitus, seu inclinatio in proprium bonum, quæ refert Spiritum Sanctum. Secundò, in mente humana potentiæ, & earum actus referunt Trinitatem. Potentiæ quidem, quia memoria, intellectus, & voluntas sunt tres distinctæ, sicut tres personæ: sunt ad aliud, sicut illæ: sunt æquales quoad capacitatem, & extensionem obiectorum, sicut illæ. Rursus sunt vnum quoad eandem substantiam; non quòd substantiæ sint, sed quòd simul substantialiter existant, hoc est, indiuisæ inter se, & à substantia, cum non possint abesse, & adesse, sicut reliqua accidentia separabilia.

lia. Tamen hæc similitudo non est adæquata; sed cum duplici dissimilitudine coniuncta. Prima est, quia tres potentia non sunt vnus homo, sicut tres personæ vnus Deus. Secunda, quia tres potentia non sunt tres personæ, sicut Pater, Filius, & Spiritus Sanctus. Actus denique repræsentant Trinitatem, quia mens est principium intelligendi, sicut Pater, intellectio est principium amoris, sicut Filius; & amor procedit ab vtroque, sicut Spiritus Sanctus.

QVÆSTIONES.

Quæst. I. An Deum esse sit per se notum? *De quo hic S. Thomas q. 1. art. 2. & alij apud distinctionem secundam q. 1.*

Quæst. II. An Trinitas possit ratione naturali evidentè ostendi? *De quo hic S. Thomas q. 1. art. 4. Ocam q. 4. Bonau. art. 3. q. 3. & alij apud distinctionem secundam, q. nostra 2.*

Quæst. III. An attributa Dei sint ratione ratiocinata plura? *De quo hic Ocamus q. 3. & alij apud distinctionem secundam q. 6.*

Quæst. IIII. An attributa Dei sint ex natura rei plura, seu distincta? *De quo apud distinctionem secundam q. 7.*

Quæst. V. An potentia animæ distinguantur realiter ab eius substantia? *De quo hic Durandus q. 2. 3. & 4. Item Aversa q. 47. de anima sect. P. Suar. d. 18. Metaph. sect. 3. & lib. 2. de anima à cap. 1. Rubius 2. de anima tr. de potentijs cap. 3. q. 1. Conimbricenses, & alij interpretes Aristotelis 2. de anima cap. 3. & 4.*

Quæst. VI. An Deus possit cognosci ex creaturis per cognitionem supernaturalem? *De quo nos disp. 20. de ente supernaturali à sect. 12. ad 17. Item disp. 63. sect. 4. & 5.*

Quæst. VII. An in omni creatura sit vestigium Trinitatis? *De quo hic omnes interpretes Magistri.*

DISTINCTIO III.

An Deus genuerit se?

NEgat Magister. Primò quia ait Augustinus, errare, qui putant; Deum genuisse se. Secundò, quia inter principium generans, & terminum genitum requiritur distinctio realis.

2 Obijcit primò. Deus genuit Deum; cum quia in symbolo dicitur,

Deum de Deo, lumen de lumine; Tūm quia Deus Pater genuit Deum Filium. At non genit alium Deum, cum Deus sit tantum vnus. Ergo genuit Deum se. Negat consequentiam, quia aliqua distinctio necessaria est inter principium generans, & terminū genitum. At nō adæquata quoad Deitatem, sed sufficit inadæquata quoad personalitatem.

3 Obijcit secundò. Deus Pater genuit Deum. At non Deum, qui nō est Pater, nam Deus non est, qui non sit Pater. Ergo genuit Deum Patrem atque adeò se ipsum. Respondet. Deus Pater genuit Deum, qui nō est Pater quoad personalitatem, non verò genuit Deum, qui non est Pater quoad Deitatem. Vndè hæc propositio. *Deus Pater genuit Deum, qui est Deus Pater*, absolutè est neganda; hæc verò *genuit Deum, qui non est Deus Pater*, est distinguenda.

4 Obijcit tertio, quia Augustinus ait, Deum genuisse alterum se. Respondet genuisse alterum se quoad personalitatem, non alterum quoad Deitatem, ideoque alterum omninò sibi æqualem. Hinc colligit, sicut Deus prædicatur de tribus personis, ita tres personas prædicari de Deo. Nam sicut Pater, Filius, & Spiritus Sanctus sunt vnus Deus, ita vnus Deus est Pater, Filius, & Spiritus Sanctus. Quod confirmat ex Augustino sæpius dicente, Deum esse Trinitatem, atque ad eo esse tres personas.

QVÆSTIONES.

QVÆST. I. An Deus supponat pro persona, an pro natura? *De quo hic Bonan. quest. 4. Durand. quest. 2. Greg. quest. 4. Ocam, & Gabr. quest. 1. Interpretes D. Thoma 1. p. quest. 39. art. 4. & in 3. p. quest. 16. art. 6. & 7. Item P. Suar. 1. p. lib. 4. de Trinit. cap. 14. & tom. 1. in 3. p. disp. 11. sect. 5. & P. Vazq. tom. 1. in 3. p. d. 64. & fuse Ruiz de Trinit. d. 78. Granadus 1. p. controu. 5. tr. 11. d. 2. Alarcon 1. p. tr. 5. d. 4. cap. 5. Valentia 1. p. d. 2. quest. 13. puncto 3. Zuñiga de Trinit. d. 14. dub. 7. memb. 1.*

Quæst. II. An sit in Deo aliqua productio? *De quo hic Greg. q. 1. & in interpretes D. Thoma, Caiet. Bañez, Zum. uterque Torres, Mol. Vazq. Arrub. 1. p. q. 27. art. 1. Valentia 1. p. d. 2. q. 1. puncto 1. Zuñiga de Trinit. d. 2. dub. 1. & Ruiz disp. 1. P. Tamer. 1. p. d. 4. quest. 2. dub. 1. Suar. de Trinit. lib. 1. cap. 4. Aluiz 1. p. tr. 4. d. 1. sect. 2. Gran. 1. p. controu. 5. tr. 2. d. 1. Alarcon 1. p. tr. 5. d. 6. cap. 1. & 4.*

Quæst. III. An sint in Deo duæ tantum productiones? *De quo hic Greg. q. 2. & nos apud distinctionem 2. q. 8.*

Quæst. IIII. An requiratur distinctio realis inter principium produ-
cens,

gens, & terminum productum? De quo P. Suarez tom. 3. in 3. p. d. 50. sect. 4. P. Vazq. ibidem d. 181. cap. 7. & alij, quos ipsi referunt.

Quest. V. An principium generans constituatur Deitate, an relatione? De quo interpretes D. Tho. Caiet. Bañez. Zum. vterq. Torres. Mol. Vazq. Arrub. 1. p. q. 41. ar. 5. Suar. lib. 6. de Trin. c. 5. Zuñiga d. 16. dub. 6. Ruiz d. 100. P. Valent. 1. p. d. 2. q. 15. pun. 2. Tanner. 1. p. d. 4. q. 2. dub. 5. Gran. 1. p. controu. 5. tr. 13. d. 3. Aluiz tr. 4. d. 1. sect. 9. Alarcon 1. p. tr. 5. d. 6. cæ. 2. Albert. to. 2. præd. relati. corol. 12. dub. 1.

Quest. VI. An terminus genitus sit natura divina, an persona Verbi, aut Spiritus Sancti? De quo superiores interpretes D. Thoma 1. p. q. 27. ar. 4. Itē Valent. 1. p. d. 2. q. 1. pun. 4. Suar. lib. 9. de Trin. c. 1. Zuñiga d. 2. dub. 10. Ruiz à d. 4. ad 8. Tam. 1. p. d. 4. q. 2. dub. 7. & 8. Gran. 1. p. controu. 5. tr. 2. d. 5. Alarcon 1. p. tr. 5. d. 8. c. 11. & 12. Aluiz tr. 4. d. 2. sect. 2. & 3. Albert. iinus to. 2. præd. relati. corol. 14. dub. 2.

Quest. VII. An Deitas sit vna? De quo apud distinctionem secundā q. 3.

Quest. VIII. An Deus generet Deum, & alium Deum? De quo hic omnes interpretes Magistri. Et interpretes relati S. Thoma 1. q. q. 39. ar. 4. & fusc P. Didacus Ruiz. de Trinit. d. 79. Suar. lib. 6. c. 7. Granad. 1. p. controu. 5. tr. 11. disp. 2. Valent. 1. p. disp. 2. q. 13. p. 3.

DISTINCTIO V.

An Pater, siuè essentia genuit ipsam essentiam, vel ipsa essentia genuit Filium?

DVAS quæstiones cõplectitur. Prima est; An Pater aut essentia generet ipsam essentiam? Et sequitur partem negatam. Primò, quia essentia nõ opponitur relatiuè cū Patre. Opponeretur autẽ, si generaretur à Patre. Secũdò, quia nulla res se ipsam gignere potest. Gigneret autem se ipsam, si Pater gigneret essentiam. Tertiò quia Pater non constituitur in suo esse per terminum genitum, cùm terminus potius accipiat esse à principio producente, quàm principium producens à termino. Pater autem constituitur in suo esse per essentiam divinam.

2 Obijcit Augustinum aientem, Patrem genuisse idẽ, quod ipse est. Essentia autem est idem, quod Pater. Respõdet. Pater genuit idem quod ipse est, non adæquatè, sed inadæquatè; nempe Verbum quoad solam personalitatem productum, & quoad Deitatem identificatum.

3 Secunda quæstio est. An essentia genuit Filium? etiã negat quia essen-
tia

cia non est distincta à Filio. Generans autem, & genitum distincta sunt.

4 Obijcit primò Augustinum dicentem, sapientiam esse de sapientia, essentiam de essentia, substantiam de substantia. Respondet. Hæc non sunt intelligenda in sensu formali, sed identico, & materiali; hoc est, Filium, qui est sapientia, essentia, & substantia Dei, esse à Patre, qui est eiusdem sapientiæ, essentiæ, atque substantiæ.

5 Secundo obijcit Hilarium dicentem, nihil esse in Filio, nisi natum. In Filio autem essentia est. Ergò nata, & genita est. Respondet. Sensus Hilarij est, nihil esse in Filio, quod non sit per nativitatem acceptum, ut ostēderet, etiam quoad essentialia aliquid discrimen Filij à Patre, qui ea non habet accepta ab alio, sicut Filius.

6 Ex dictis ad hæc argumenta colligit duo. Primò, Filium non esse ex nihilo, neque ex materia; cum sit de substantia Patris, quæ aliquid est & non materia, aut subiectum Filij, seu Filiationis. Secundò solum Verbum esse naturam Filium, quia solum Verbum suapte origine habet eandem naturam, atque substantiam cum Patre, ut ait Hilarius.

QVÆSTIONES.

QVÆST. I. An inter principium producens & terminum productum requiratur distinctio realis? *De quo distinct. 4. q. 4.*

Quæst. II. An principium generans constituatur aliquo absoluto, an etiam relativo? *De quo dist. 4. q. 5.*

Quæst. III. An solum Verbum, an etiam Spiritus Sanctus sit naturam genitus, & Filius? *De quo dist. 4. q. 6.*

Quæst. IIII. An Filius, seu Verbum procedat immediatè per naturam Patris, etiam supposita distinctione naturæ ab intellectu? *De quo interpretæ S. Thomæ, Caiet. Bañez, Zumel, Nazar. Mol. Vazq. Arrub. & alij 1. p. q. 27. ar. 1. Item Aluiz tr. de Trinit. d. 1. sect. 7. Ruiz d. 2. Zuñiga d. 2. dub. 2. Valent. d. 2. q. 1. punct. 3. Suar. lib. 1. c. 5. Gran. tr. 2. d. 2. P. Tanner. d. 4. q. 2. dub. 2. Aluiz tr. 4. d. 1. sect. 4. Alarcon 1. p. tr. 5. d. 8. ca. 1. Albertinus tom. 2. prædict. relat. corol. 11. dub. 1.*

Quæst. V. An absolutè verum sit, naturam divinam generare? *De quo hic S. Thomæ, Bonau. Dur. Ocam, & alij interpretes Magistri. Itē Caiet. Bañez, Zum. Naz. Mol. Vazq. Arrub. & alij interpretes D. Th. 1. p. q. 39. d. 5. Suar. lib. 1. c. de Trin. c. 7. Zuñig. d. 2. dub. 20. memb. 18. Ruiz d. 80. Valēt. 1. p. q. 2. q. 13. punct. 3. Gran. 1. p. controu. 5. tr. 11. d. 3. Alarcon. 1. p. tr. 5. d. 2. c. 14.*

Quæst. VI. An Pater, siue natura se gerat tanquam principium materiale, & subiectum generationis immanentis Filij? *De quo hic S. Tho. q. 2.*

art. 1. *Bonau. art. 1. q. 2. Gregor. q. 2. & 3. Scot. q. 2. Aureol. art. 1. Item Suarez lib. 6. de Trinit. cap. 6. Zuñiga d. 16. dub. 3. Ruiz d. 97. Alarcon 1. p. tr. 5. d. 6. cap. 5. num. 9. Valentia 1. p. d. 2. q. 15. p. 3. Gran. 1. p. contron. 5. num. 13. Aluiz tract. 4. d. 12. sect. 4. Albertinus tom. 2. pred. relat. corol. 12. dub. 4. num. 9.*

Quæst. VII. An generatio actiua, & passiua realiter distinguantur? De quo hic *Aureolus art. 3. Item interpretes D. Thoma 1. p. q. 40. art. 2. & Suarez lib. 6. de Trin. cap. 2. Ruiz d. 84. sect. 2. 3. & 4. Zuñiga d. 2. dub. 14. Aluiz tract. 4. d. 1. sect. 2. Granad. 1. p. contron. 5. tr. 2. d. 3. sect. 1. Alarcon 1. p. tract. 5. d. 6. cap. 4. Albertinus tom. 2. pred. quant. corol. 12. dub. 2.*

Quæst. VIII. An natura diuina, licet non sit terminus formalis productus, sit terminus formalis communicatus? De quo hic *Greg. quæst. 4. Aureol. art. 4. Bonau. art. 2. q. 2. Item Suar. lib. 6. de Trinit. cap. 6. Ruiz d. 80. sect. 4. Granad. 1. p. contron. 5. tr. 2. d. 3. sect. 6. Alarcon 1. p. tr. 5. d. 6. c. 6. Aluiz tr. 4. d. 12. sect. 7.*

DISTINCTIO VI.

An Pater voluntate genuerit Filium, an necessitate?

Intelligit Magister de voluntate precedente tanquam principio, & de necessitate contra nolitionem cogente. Quare negat, tum genuisse Patrem voluntate, tum genuisse necessitate. Voluntate quidem, quia principium Verbi non est voluntas; sed teste Orosio, sapientia, & Augustino teste, natura, seu substantia Patris. Necessitate verò, quia in Deo summè spontaneo, atque perfecto nulla est coactio.

2 Obijcit primò. In Deo volùtas est natura. Ergo si Pater genuit natura, genuit voluntate. Negat consequentiam, quia ea, quæ realiter sunt idem, admittunt distinctionem virtualem, & rationis, quâ possunt illis convenire opposita prædicata; vt voluntas, & scientia sunt realiter idem; tamen de scientia dicitur præscire mala, & non dicitur de voluntate amare mala.

3 Obijcit secūdò. Pater non genuit nolens, quia aliàs effet miser. Ergo genuit volens, atque adeò voluntate. Instat argumentum. Pater nõ est Deus nolens, cum non sit miser. Ergo volens, atque adeo est Deus voluntate tanquam principio Deitatis. Deinde respondet. Pater genuit volens, non voluntate antecedenti generationem, tanquam principio generandi,

nerandi, sed voluntate comitanti, quæ non est generationis principium.

4 Vndè rejicit Eunomyum, Hæreticum dicentem, Verbum Dei esse Filium voluntatis liberæ Patris, quæ non fuit ab æterno, sed accedens in tempore. Tùm quia aliàs Deus esset mutabilis per accedentem voluntatem. Tùm quia ait Hieronymus, Verbum semper fuisse cum Patre, & nullam, vt esset, voluntatem Patris præcessisse.

QVÆSTIONES.

QVÆST. I. An generatio sit in Deo contingens, an necessaria? De quo hic S. Thomas q. 1. art. 1. Bonau. art. 1. q. 1. Durand. q. 1. Greg. q. 2. Interpretes D. Thoma Caiet. Bañez, Zumel, Nazari. Mol. Vaz. q. Arrubal, & alij 1. p. q. 4. 1. art. 2. Item Suar. lib. 6. cap. 3. & 4. & Ruiz disp. 92. Valent. 1. p. disp. 2. q. 15. p. 4. Tanner. 1. p. disp. 4. q. 2. dnb. 6. Aluiz tract. 4. disp. 12. sect. 2. Alarcon 1. p. tract. 5. disp. 6. cap. 8. Zuñiga de Trinit. disp. 16. dub. 1. Granad. 1. p. controu. 5. tract. 13. disp. 2. Vbi an verbi processio sit ex cognitione contingenti futurorum? De quo interpretes D. Thoma 1. p. q. 34. art. 3. Ruiz disp. 63. Valentia disp. 2. q. 8. punct. 2. Zuñiga disp. 9. dub. 7. Suar. lib. 9. cap. 7. Aluiz d. 8. sect. 7. Tannerus 1. p. disp. 4. q. 4. dub. 3. Alarcon 1. p. tr. 5. d. 8. c. 2. Granad. 1. p. controu. 5. tract. 9. d. 7.

Quæst. II. An voluntas, an natura sit immediatum principium Verbi? De quo hic S. Thomas q. 1. art. 2. Bonau. art. 1. quæst. 2. Durand. quæst. 2. Scot. quæst. 1. Gregor. quæst. 1. & 3. Ocam & Gabriel q. 1. Alij apud distinctionem 5. q. 4.

Quæst. III. An aliqua volitio præcedat in Patre ante Verbum? De quo hic Bonau. ar. 1. q. 2. Scot. q. 1. Ocam, & Gabr. q. 1. Greg. q. 4. Aureol. ar. 2. & 3. Fab. disp. 34. Interpretes D. Thoma 1. p. q. 41. art. 2. Suar. lib. 6. de Trinit. cap. 4. Ruiz d. 93. & 94. Zuñiga disp. 16. dub. 1. & 2. Valentia 1. p. disp. 2. quæst. 15. p. 4. Tannerus 1. p. disp. 4. q. 2. dub. 6. Alarcon 1. p. tr. 5. d. 6. c. 8. Gran. 1. p. controu. 5. tr. 13. d. 1. Aluiz tr. 4. d. 12. sect. 2.

Quæst. IIII. An Verbum accipiat, tanquam Filius, naturam potius, quàm Spiritus Sanctus, quia non est per voluntatem, sed per intellectû? De quo hic Durand. q. 2. Aureol. ar. 1. Alij apud distinctionem 4. q. 6.

Quæst. V. An voluntas distinguatur à natura divina? De quo interpretes D. Thoma 1. p. q. 19. art. 1. Ruiz de voluntate d. 1. sect. 3. Herice 1. p. d. 12. c. 2. & 3. Alarcon 1. p. tr. 3. d. 1. c. 6. Aluiz tract. 1. d. 2. sect. 6. Alij apud distinctionem secundam q. 4.

Quæst. VI. An Deo possit accedere de nouo aliqua volitio libera?

De quo interpretes D. Thom. 1. p. q. 19. art. 7. Aluiz. tract. 2. d. 7. sect. 1. & 2. Herice 1. p. d. 10. cap. 1. & 2. Alarcon 1. p. tract. 3. d. 1. cap. 5.

DISTINCTIO VII.

An Pater potuerit, vel voluerit gignere Filium?

CONCLUSIO est affirmans; nam Pater generat Filium; Ergò potest generare; cum ab actu ad potentiam bona sit consequentia. Item Pater generat Filium. Ergò vult generare, cum Pater velit, quidquid est in se, & agit circa Filium. Vbi nota duo. Alterum, posse istud non esse *aliquid*, sed *ad aliquid*, hoc est, non esse absolutum, sed relativum. Alterum posse, & velle istud, non esse ante generationem actualem, sed duratione coniunctum cum illa, cum Pater ab æterno genuerit Filium.

2 Objicit primò. Pater non potest, neque vult aliquid, quod nõ possit, neque velit Filius. Sed Filius non potest, neq; vult generare: quia Filius nõ potest, neq; vult generare se ipsum, cum generatio versetur inter distincta realiter; neque Patrem, cum Pater sit ingenitus; neq; Spiritum Sanctum, cum Spiritus Sanctus non sit natus, & Filius; neq; aliã personam: tum quia non est alia, tum quia alia persona genita generaret aliã, & alia aliam in infinitum. Ergo Pater nõ potest, neq; vult generare Filium. In primis instat argumentum. Pater potest, & vult esse Pater, & Filius non potest, neque vult esse Pater, cum Pater, & Filius distinguantur proprietatibus generationis, & nativitatis. Ergò aliquid potest, & vult Pater, quod non potest, & vult Filius. Deinde respondet, non posse Patrem, neque velle aliquid absolutum, quod non conveniat Filio, secus verò aliquid relativum, ac posse generare, esse relativum.

3 Secundo objicit Augustinum, qui contra Maximinum hæreticum asserentem, Patrem esse potentiorẽ Filio, quia Pater potest generare, quod non potest Filius, sic ait: *neque enim non potuit, sed non oportuit*: ergo potuit Filius generare, licet non oportuerit. Explicat Augustinum. Aliud est, non posse generare ex impotentia, & limitatione essendi; aliud non posse ex proprietate personali cum infinitate essendi. Voluit igitur Augustinus, non posse Filium generare, non esse ex impotentia, & limitatione essendi, quæ denotat imperfectionem; sed ex proprietate personali, cum qua potest esse infinitas essendi, & in qua infinitate, idem est non oportere, ac non posse, cum ea infinitas non possit coniungi cum aliqua dedecentia.

4 Tertiò obijcit. Pater naturâ est potens generare. Sed natura convenit Filio. Ergo etiam posse generare. Respondet. Eadem natura tribuit Patri posse generare, & Filio posse generari, atque adeò eadem potentia abstrahens ab activa, & passiva est in Patre, & in Filio, cum sit eadem natura, quamvis ratione proprietatis personalis vtriusque determinetur natura, vel ad generare, vel ad generari.

5 Obijcit quartò. Eadem potentia est in Patre, & in Filio. Ergo etiam idem posse. Respondet. Eadem est potentia, quoad esse absolutum, non verò quoad esse relativum. Item eadem potentia potest esse in Filio, quæ est in Patre, quamvis in Filio non exercent generationem activam, sed tantum passivam ratione proprietatis personalis vtriusque.

QVÆSTIONES.

QVÆST. I. An potentia generandi constituatur aliquo absoluto; an etiam relativo? *De quo hic S. Thomas, Scot. Ocam, Gabr. & Gregor. quæst. 1. Durand. quæst. 2. & alij apud dist. 4. quæst. 5.*

Quæst. II. An absolutum, quod constituit potentiam generandi sit immediatè natura, an intellectus, aut voluntas? *De quo hic Ocam, & Gabriel, quæst. 2. Aureol. art. 1. alij apud distinctionem 5. quæst. 4.*

Quæst. III. An personæ divinæ constituantur origine, an relatione? *De quo relati apud distinctionem 2. quæst. 13.*

Quæst. IV. An aliqua volitio præcedat in Patre generationem Filij? *De quo relati apud distinctionem 6. quæst. 3.*

Quæst. V. An Spiritus Sanctus sit Filius? *De quo hic S. Thomas q. 2. art. 2. & alij apud distinctionem 4. quæst. 6.*

Quæst. VI. An generatio activa sit in Patre distincta realiter à passiva Filij? *De quo hic Gregor. q. 4. Alj apud dist. 5. quæst. 7.*

DISTINCTIO VIII.

De veritate, & proprietate, de incommutabilitate, & simplicitate essentia Dei.

QVIA per generationem divinam, de qua Magister præcedentibus disserit, communicatur essentia, tria nunc de illa exponit; primò, veritatem, & proprietatem essentia; secundò, immutabilitatem; tertio, simplicitatem.

Primò igitur statuit, Deo verissimè, ac propriissimè conuenire essentiam. Nam essentia, teste Augustino, dicitur ab essendo, siue ab eo, quod est. At nulli rei, cum maiori proprietate, ac veritate conuenit esse, quam Deo. Ergo nulli cū maiori proprietate, ac veritate cōuenit essentia. Probatur minor primò, quia Deus dixit de se Moyse: *Ego sum, qui sum*, quasi comparatione Dei creature non sint. Secundò, quia, teste Hieronymo, Deo sic competit semper, ac necessariò esse, vt in eo præteritum, ac futurum non sit.

2. Huic probationi obijcit, sæpè in scripturis inueniri dictū de Deo, fuisse ab æterno, & futurum esse in æternum. Respondet cum Augustino. Id intelligi debet de fuisse, ac fore extrinseco, nō intrinseco, hoc est, per comparationem ad nostra tempora præterita, & futura, per ordinem ad quæ significant locutiones humanæ, non verò per comparationem ad durationem intrinsecam æternitatis diuinæ, quæ absque motu intrinseco, & successivo constituit Deum semper præsentem, atque adeo fuisse, & fore Dei non est accipiendum, quasi nunc, & semper non sit.

3. Secundò statuit, solius Dei esse immutabilitatem. Primò auctoritate Augustini. Secundò quia cum Deus semper idem sit, nec aliter vquam sit quoad esse intrinsecum, quàm antea erat, propriè mutari non potest. Aliunde creature mutantur loco, tempore peccato, affectu, cognitione, & alijs accidentibus, quorum mutatio in Deum non cadit.

4. Tertio statuit, Dei solius esse summam simplicitatem. Primò auctoritate Augustini, & Hilarij. Secundò quia in Deo non est compositio accidentis, & subiecti; neque materiæ, & formæ; neque partium integralium; neque alicuius perfectionis, seu formæ distinctæ ab habente illam. In creaturis autem tam corporeis, quàm spiritualibus aliqua harum compositionum inuenitur, vt inductione illarum probat.

5. Vnde colligit primò, prædicamenta dialectica esse extranea Deo, quia accidentia sub eis comprehensa Deo aliena sunt, vt facta cum Augustino inductione per omnia ostendit. Secundò Deo non conuenire propriè rationem substantiæ eo genere proprietatis, quo conuenit creaturis, quia non substat accidentibus, quibus substat creatura, à quo substantia dicta est. Tertio nihil esse in Deo, quod non sit Deus, neque in eo id, quod habet, ab eo, quod habetur, distinguere; aliàs enim excluderetur simplicitas. Quarto multiplicitem personarum in Deo apprehendendam sine compositione, quia earum distinctio, seu multiplicitas

non est partium componentium vnum tertium, sed proprietatum identificatarum cum tertio.

QVÆSTIONES.

QVÆST. I. Quamam sit essentia Dei? De quo hic S. Thom. quæst. 1. *Ocam. & Gabr. quæst. 5. & alij apud dist. 2. quæst. 4.*

Quæst. II. An existẽtia Dei possit ratione præscindi ab eius essentia? De quo hic Aureol. art. 4. interpretes D. Thomæ, Caiet. Bañez, Zumel, Nazar. Ripa, González, Molina, Vazquez, Arrubal, Fasolus, & alij 1. p. q. 3. art. 4. Item P. Suar. 1. p. lib. 1. de essentia Dei cap. 2. Valent. 1. p. d. 1. quæst. 3. punc. 4. Granad. 1. p. tr. 2. controu. 1. d. 2. Tann. 1. d. 2. q. 1. dub. 5.

Quæst. III. An essentia, & existentia differant in re creata? De quo hic Aureol. art. 1. & 2. Durand. q. 2. Capreol. q. 1. Interpretes D. Thomæ 1. p. q. 3. art. 4. Caiet. de ente, & essentia cap. 4. Suar. 2. tom. metaph. d. 3. Valent. 1. p. d. 1. q. 3. p. 4. Albertinus to. 2. predic. substantiæ d. 2. q. 1. & 2. Fonseca lib. 4. metaph. cap. 2. quæst. 4. Aversa tom. 1. phys. pag. 219. Hurtado disp. 8. sect. 4. metaph. Arriaga disp. 11. metaph. Molina 1. p. q. 3. art. 4. d. 2. & communiter recentiores apud Physicam, & Metaphisicam.

Quæst. IV. An Deus sit præsens simul in æternitate omnibus futuris? De quo hic S. Thomas, quæst. 2. & eius interpretes Caiet. Bañez. Zumel, Nazar. González, Molina, Vazquez, Fasol, & Arrubal 1. p. q. 14. Item Nannarretus controuers. 52. Alvarez lib. 2. de Auxilijs d. 8. & 9. Suarez, lib. 1. de Scientia cap. 7. & 8. Ruyz de Scientia disp. 28. Gillius lib. 2. de Essentia Dei tract. 10. à cap. 15. usque ad ultimum, Herice d. 6. cap. 4. Granad. tract. 4. de Scientia d. 3. Tanner. 1. p. d. 2. quæst. 8. dub. 6. Alarcon 1. p. tract. 2. d. 2. cap. 8. Albertinus tom. 1. principio 4. corol. 2. quæst. 2. à num. 13. Aluiz, tract. 1. disp. 6. sect. 4. Valentia 1. p. d. 1. quæst. 14. puncto 5. §. 1.

Quæst. V. An inter attributa, relationes, & essentiam Dei detur aliqua distinctio rationis, aut ex natura rei? De quo hic Aureol. p. 3. Scot. q. 4. & alij apud distinct. 2. quæst. 6. & 7.

Quæst. VI. An detur in Deo compositio rationis? De quo hic Aureol. p. 4. Interpretes D. Thomæ 1. p. quæst. 2. art. 7. Suar. lib. 1. de Essentia Dei cap. 4. & disp. 30. Metaph. sect. 4. à num. 28. Vazquez 1. p. d. 22. cap. 3. Granad. 1. p. tract. 2. d. 3. Tanner. 1. p. d. 2. quæst. 3. dub. 1. num. 9. Zuñiga de Trinitate d. 15. dub. 3. Fasol. 1. p. q. 3. art. 7. dub. 4.

Quæst. VII. An Deus sit in aliquo genere? De quo hic Gregorius q. 3. Bonavent. art. 3. quæst. 4. S. Thomas quæst. 4. art. 2. & 3. & eius interpretes Caietan. Bañez. Zumel, Nazar. Ripa, González, Molina, Vazquez, Fasolus, Arrubal 1. p. quæst. 3. art. 5. Valentia 1. p. quæst. 3. puncto 5. Tanner. 1. p. d. 2. quæst. 3. dub. 1. à num. 9. Granad. 1. p. controu. 1. tract. 2. d. 3. num. 17. P. Suar. 1. p. lib. 1. cap. 4. num. 8. & d. 30. Metaph. sect. 4. num. 28.

Quæst. VIII. An solius Dei sit non posse mutari? De quo hic S. Tho.

q. 4. Scot. q. 4. Dur. & Gr. g. q. 3. Ocam, & Gab. q. 7. Aureol. p. 2. art. 2. In-
terpretes S. Thoma Caiet. Bañez, Zumel, Nazari, Ripa, Gonçal. Molina, Vaz-
quez, Fasol. & Arrubal. 1. p. q. 9. art. 2. Valent. 1. p. d. 1. q. 9. p. 2. Tannerus
1. p. disp. 2. quæst. 5. dub. 1. Suarez 1. p. lib. 2. cap. 3. num. 6.

Quæst. IX. An solius Dei sit non posse mutari per peccatum? De quo
Caiet. Zumel, Nazari, Bañez, Ripa, Putea, Vazq. Mol. Arrub. Torres, & alij
interpretes D. Tho. 1. p. q. 63. Item P. Suar. lib. 3. de Angelis cap. 7. & lib. 2.
cap. 3. Valent. 1. p. d. 4. q. 14. punct. 1. Sal. to. 1. in 1. 2. q. 3. tr. 2. d. 3. Granada:
1. 2. contro. 2. tr. 1. d. 2. sect. 2. Tanne. 1. p. d. 5. q. 6. dub. 3. ànum. 3. Alar. 1.
p. tr. 1. d. 2. ca. 9. & 10. Herice 1. p. d. 48. ànu. 54. & alij, quos ipsi referunt.

DISTINCTIO IX.

De distinctione trium personarum.

SCOPVS huius distinctionis est componere distinctionem per-
sonarum per processionem vnius ab alia cum coæternitate ipsarū.
Quod tribus propositionibus sibi cohærentibus comprehendit.

2 Prima est, personas divinas esse distinctas personalitatibus, & in-
distinctas Deitate: quia Pater non est Filius, neque Pater, & Filius sunt
Spiritus Sanctus. Tamen omnes sunt vnus Deus.

3 Secunda est, personas divinas esse coæternas, quin vna sit prior
duratione, quàm alia, quia nulli potest deficere æternitas, cui non deficit
divinitas, cuius propria est æternitas.

4 Tertia est, non obstare Filio processionem, & nativatem à Pa-
tre, vt sit coæternus Patri. Quod fufius probat contra Arrium afferentem,
Patrem fuisse duratione priorem Filio. Primò, quia Filius est Deus,
sicut Pater. Ergò etiam æternus sicut Pater. Secundò, quia Filius est sa-
pientia Patris. Pater autem nullam acquisivit tempore sapientiam. Ter-
tiò, quia aut prima persona fuit ab æterno Pater, aut in tempore? Si ab
æterno fuit Pater, etiam ab æterno fuit Filius, cum Pater non possit esse
absque Filio. Si in tempore? Ergò Pater subijt in tempore aliquam mu-
tationem intrinsecam, cum Patri non sit extrinsecum, sed intrinsecum
esse Patrem. Quartò, quia producens, & productum possunt esse coæva;
hoc est, eiusdem durationis simultaneæ: nam sol non est anterior luce,
neque ignis splendore. Ergò persona generans, & genita possunt esse in
eadem duratione coæternæ. Quas probationes depromit Magister ex
Augustino, Ambrosio, & Hieronymo.

5 Sed obijciunt Arriani primò, Filius, qui nascitur, principium ha-
bet;

bet. Ergò inceptionem supponentem tempus antèrius. Respondet. Filius non habet principium inceptionis, sed nativitatis solius, quia ipsa nasci sine inceptioe est simul cum principio, vt quarta probatione præmissimus.

6 Obijciunt secundò. Filius fuit natus, vt esset. Ergò præcessit non esse, à quo transferretur ad esse. Respondet. Filius diuinus natus est à principio necessario, & sempiterno, & vt esset simul cū illo, atq; ad eò necessario, & sempiternè fuit. Quo differt à Filio creato, qui nascitur à principio, quod nō est necessario, ac sempiternè Pater, neq; vt sit sēper cū illo.

7 At quærit primò, an hæc coætèrnitas Filij cum Patre possit plenè, & euidenter ostendi? Negat cum Ambrosio: quia sicut nō potest generatio Filij plenè, & euidenter ostendi ratione naturali, ita nec eius coætèrnitas cum Patre.

8 Quærit secundò, an rectius dicatur Filius *semper nasci*, an *semper natus*: Gregorius ait, uerius dici, Filium semper natum. Origenes, & Hilarius, semper nasci. Hos Patres sic componit. Dicitur Filius *semper natus*, vt ostendatur eius æternitas sine initio; *semper nasci*, vt ostendatur eius æternitas sine fine. At prior locutio vtenda est: tum quia magis discedit ab hæreticis Arrianis: tum quia positivè excludit nativitatem imperfectam, & significat positivè Filium perfectè, & omninò natum.

QVÆSTIONES.

QVÆST. I. An sint tres æternitates, seu durationes æternæ in personis? *De quo hic Durand. q. 3. Aureol. p. 2. art. 3. Interpretes D. I. hom. 1. p. 9. 28. art. 4. Suar. lib. 3. de Trinit. cap. 11. Ruiz de Trinit. d. 28. Zuñig. d. 5. dub. 11. Granad. tract. 5. d. 1. sect. 4. Aluiz. tract. 4. d. 10. sect. 5.*

Quæst. II. An Filius coexistat simul in æternitate omnibus futuris? *De quo hic Durand. quæst. 4. Aureol. parte 2. art. 4. & alij apud distinctionem 8. quæst. 4.*

Quæst. III. An generatio actiua sit aliquid intrinsecum Patri, distinctum realiter à passiva, ratione cuius mutaretur Pater intrinsecè, si esset temporalis? *De quo distinct. 5. quæst. 7.*

Quæst. IIII. An personæ distinguantur personalitatibus, relationibus, aut originibus? *De quo distinct. 2. quæst. 13.*

Quæst. V. An possit euidenter demonstrari processio personarum? *De quo hic Aureol. parte 1. art. 4. & alij distinct. 2. q. 2.*

Quæst. VI. An Pater sit prior natura, aut origine, quàm Filius? *De quo hic Aureolus art. 3. & Basol. quæst. unica. Interpretes D. I. hom. 1. parte*

q. 33. art. 1. *Zuñiga de Trinit. disp. 2. dub. 10. Ruiz disp. 49. Aluiz d. 3. sect. 3. Alarcon 1. p. tract. 5. d. 6. c. 7. Valent. 1. p. d. 2. q. 17. puncto 4. Suar. lib. 4. c. 15. Tanner. d. 4. q. 1. dub. 8. num. 8.*

D I S T I N C T I O X.

Quòd Spiritus Sanctus sit amor Patris, & Filij?

Postquam egit de Patre & Filio, aggreditur agere de Spiritu Sancto incipiens à nomine, quo nuncupatur *amor*. Prima conclusio. Spiritus Sanctus proprie dicitur amor, atque adeò est in Deo amor notionalis, & personalis, tertix personæ proprius. Primo, quia ab Augustino Spiritus Sanctus dicitur charitas, quod ab amore mutuo Patris, & Filij procedat. Secùdò, quia à Ioanne dicitur, esse dilectio in Deo, qui sit Deus ex Deo. At hæc dilectio, quæ est Deus ex Deo, non significatur esse Pater, cù Pater non sit ex Deo; neque Filius, cù mox addat Ioannes, *quia de suo spiritu dedit nobis*. Ergo hæc dilectio est Spiritus Sanctus. Neque obstat, quòd à Ioanne Deus absolutè sumptus dicatur, *charitas*: nam etiam sapientia est absoluta, & communis; tamen notionaliter dicitur, & appropriatur Verbo; sicut alia nomina pluribus communia appropriantur particularibus, vt legis nomine interdum significatur omnia præcepta divina, interdum sola lex Moysis.

2 Secunda conclusio. Spiritus Sæctus est amor substantialis, quo Pater Æternus, & Filius divinus inuicem se diligunt. Nam Hieronymus, & Augustinus eum vocant amorem amborum; aliunde est amor eiusdè substantiæ, atque æqualitatis cum Patre, & Filio. Vndè rectè etiam Spiritus Sanctus dicitur, *unio, charitas*, & fortè etiam *amicitia* veriùsque. *Que* voces in solum amorem cadunt. Item propterea vox *Spiritus Sanctus*, quoad rem significatam communis tribus personis adaptatur tertix personæ, quia, asserente Augustino, amor communis congruè vsurpat sibi vocem communem.

Q V Æ S T I O N E S.

QVÆST. I. An Spiritus Sanctus procedat vt amor? *De quo sic*
S. Thomas art. 1. & eius interpretes Caiet. Bañez, Zumel, Nazar. Molina, Vaz q. Arrubal. Bartholom. & Ludouicus de Torres. p. q. 37. art. 1. Itè
Suar. lib. 11. de Trin. c. 1. Ruiz d. 78. Granad. tr. 10. d. 8. Zuñiga d. 12. dub. 1.
Tann. d. 4. q. 4. dub. 4. n. 5. Val. 1. p. d. 2. q. 11. pun. 1. Alarçò 1. p. tr. 5. d. 9. c. 6.

Quæst.

Quæst. II. An Spiritus Sanctus procedat ex amore Patris, & Filij, & totius Trinitatis? *De quo interpretes D. Thoma ubi supra. Item Suar. lib. 11. de Trinit. cap. 2. & 3. Ruiz disp. 61. Granad. tract. 10. disp. 9. Zuñiga disp. 12. dub. 2. P. Tanner. disp. 4. q. 4. dub. 3. Alarcon 1. p. tract. 5. d. 8. cap. 7. & 8. Aluiz tr. 4. d. 8. sect. 4. & 5. Albertinus to. 2. predic. relat. corol. 14. dubitatio ne 1. Valent. 1. p. d. 2. q. 8. puncto 2.*

Quæst. III. An Spiritus Sanctus fit amor, quo Pater, & Filius se mutuo diligunt, ita ut ab Spiritu Sancto constituantur diligentes? *De quo hic S. Thomas art. 2. Aureol. parte 1. art. 2. Interpretes D. Thoma, Caiet. Bñez. Zumel, Nazar. Torres, Molina, Vazq. & Arrubal 1. p. quæst. 37. art. 2. Item Suar. lib. 11. de Trin. Valent. d. 2. q. 11. punct. 2. Ruiz d. 74. Gran. tr. 10. d. 10. Tanner. d. 4. q. 4. dub. 8. Aluiz tr. 4. d. 9. sect. 7.*

Quæst. IIII. An processio Spiritus Sancti ex amore Patris, & Filij fit libera? *De quo hic Scotus, & Greg. q. 1. Gabr. & Ocam quæst. 2. Aureol. art. 5. & Faber fusè disp. 37. Item interpretes D. Thoma quæst. 1. relati in 1. p. quæst. 4. 1. art. 2. Suarez lib. 6. de Trinit. cap. 4. & Ruiz disp. 92. Alij distinct. 6. quæst. 1.*

Quæst. V. An Spiritus Sanctus procedat ut amor creaturarum possibilem, & existentium ex amore ipsarum? *De quo interpretes D. Thom. 1. p. q. 37. art. 1. Item Suar. lib. 11. de Trin. cap. 2. Zuñiga disp. 9. dub. 7. memb. 4. & d. 12. dub. 3. Gran. tr. 10. disp. 9. Ruiz d. 13. sect. 5. & d. 73. sect. 2. num. 8. Item relati q. 2.*

Quæst. VI. An Spiritus Sanctus procedat immediatè per voluntatem, an immediatè per naturam divinam? *De quo hic Gabr. Ocam, Scot. & Greg. q. 1. & alij distinct. 5. q. 4. & distinct. 6. q. 2.*

Quæst. VII. An principium Spiritus Sancti fit sola voluntas absque aliquo relativo? *De quo dist. 2. q. 13.*

Quæst. VIII. An Spiritus Sanctus non fit Filius, quòd procedat, ut amor? *De quo dist. 4. q. 6.*

Quæst. IX. An tantum sint tres personæ in divinis? *De quo hic S. Thomas ar. 5. Dur. q. 2. & alij dist. 2. q. 8.*

DISTINCTIO XI.

Quòd Spiritus Sanctus procedit à Patre, & Filio?

ID probat, quia sacra eloquia Spiritum Sanctum interdum significant esse Spiritum Patris, interdum Spiritum Filij, interdum missum à Patre; interdum missum à Filio. At Spiritus Sanctus procedit ab eo, cuius

est Spiritus, & à quo est missus. Ergo non solum procedit à Patre, sed etiam à Filio.

2 Hujc doctrinæ refragantur Græci negantes procedere Spiritum Sanctum à Filio. Primò, quia in Evangelio dicitur, *Spiritus, qui à Patre procedit*, nulla facta mentione Filij. Secundò, quia in symbolo Nicæni Concilij Spiritus Sanctus proponitur, *procedens ex Patre, & cum Patre, & Filio coadorandus*; & in fine subiungitur anathema in eos qui aliud docuerint.

3 Respondet. In Evangelio, & in Symbolo Nicæno, cū dicitur Spiritus Sanctus procedere à Patre, non negatur procedere etiam à Filio; atque adeò Latini addentes in symbolo à *Patre, Filioque* procedere, non docent oppositum Evangelio, aut symbolo Nicæno. Neque Concilium anathematizat eos, qui explicant, aut addunt doctrinam Catholicam, sed eos, qui contrarium quidpiam docent: quod intelligitur per *aliud* docere. Idque confirmat Magister autoritate Græcorum Patrum, Athanasij, Didimi, Cyrili, & Chrysostomi, qui huic veritati assentiuntur.

QVÆSTIONES.

QVÆST. I. An procedat à Patre, & Filio? De quo hic S. Thomas Scot. Durand. Ocam, & Gabr. q. 1. Bonau. & Aurol. ar. 1. Interpretes D. Tho. Caiet. Banez, Zumel, Nazar. Mol. Vazq. Arrubal, & Aluiz in 1. p. quest. 36. art. 2. Item Suarez lib. 10. de Trinit. cap. 1. Valent. quest. 10. punct. 2. Zuniga disp. 11. dub. 2. Granad. tract. 10. d. 2. Ruiz d. 67. Tannerus 1. p. d. 4. q. 4. dub. 5. Alarcon 1. p. tr. 5. d. 9. cap. 1. Albertinus tom. 2. predic. rel. lat. corol. 15. dub. 1.

Quæst. II. An Spiritus Sanctus procedat à Patre, & Filio in quantum suppositis distinctis? De quo hic S. Thomas quest. 1. art. 2. Bonavent. q. 2. art. 1. Durand. q. 3. Gregor. quest. 2. Faber disp. 4. 1. cap. 2. & 3. Interpretes D. Thoma proxime relati in 1. p. quest. 36. art. 4. Item Suarez lib. 10. de Trinit. cap. 6. Ruiz disp. 71. Zuniga disp. 11. dub. 4. Granad. tract. 10. disp. 4. Tannerus 1. p. disp. 4. quest. 4. dub. 7. Albertinus tom. 2. predic. rel. corol. 15. dub. 1. Alarcon 1. par. tract. 5. disp. 9. cap. 4. Aluiz tract. 4. disp. 9. sect. 4.

Quæst. III. An Pater, & Filius sint vnus spirator, vnumque principium Spiritus Sancti? De quo hic S. Thomas quest. 1. art. 3. Faber cum Scoto disp. 4. 1. cap. 4. Interpretes D. Thoma quest. 1. relati in 1. p. q. 36. ar. 4. Item Suar. lib. 10. de Trinit. cap. 5. Valent. quest. 10. punct. 5. Ruiz disp. 70. Zuniga disp. 11. dub. 6. Granad. tr. 10. d. 5. Tanner. 1. p. d. 4. q. 4. dub. 7. Alarcon 1. p. tr. 5. d. 9. c. 4. Aluiz tr. 4. d. 9. sect. 5.

Quæst.

Quæst. IIII. An si Spiritus Sanctus non procederet à Filio, distingueretur ab illo? *De quo hic Scot. Durand. Ocam, & Gabr. quæst. 2. Greg. q. 1. Aureol. art. 2. Fab. disp. 38. Interpretes relati in 1. p. D. Thome quæst. 36. art. 2. Item Suar. lib. 10. de Trinit. cap. 2. Ruiz disp. 68. Valent. q. 10. punct. 3. Zuñiga d. 11. dub. 3. Gran. tr. 10. d. 7. Tanner. 1. p. d. 4. q. 4. dub. 6. Albertinus 10. 2. prædic. relat. corol. 15. dub. 2. Alarcon 1. p. tr. 5. d. 9. cap. 3. Aluiz tr. 4. d. 9. sect. 6.*

Quæst. V. An spiratio activa sit intrinseca Patri, & Filio, distincta realiter à passiva? *De quo hic Aureol. art. 3. Alij apud distinctionem 5. quæst. 7.*

DISTINCTIO XII.

Verum Spiritus Sanctus prius, vel plenius procedat à Patre, quam à Filio?

DVAS proponit quæstiones. Prima est, an Spiritus Sanctus prius, scilicet duratione, procedat à Patre, quam à Filio. Secunda, an plenius, hoc est, potius, aut magis per se, & principalius procedat à Patre, quam à Filio. In utraque negat.

2 Prima ergo conclusio est. Non procedit prius à Patre, quam à Filio. Nam, ut habet Augustinus, processio Spiritus Sancti est æterna, sicut Filij. Inter æterna autem non est vnum prius duratione, quam aliud. Quo satisfacit hæreticis inquirentibus, an Spiritus Sanctus processerit à Patre, ante, aut post genitum Filium. Quia duratione neque ante, neque post natum Filium, sed simul cum illo, & ab illo processit, sicut Filius processit à Patre coæternus, & simultaneus duratione cum illo.

3 Secunda conclusio. Non procedit plenius, aut magis à Patre, quam à Filio. Quia sicut est æqualis æternitas, ita est æqualis perfectitas, & necessitas utriusque ad processionem Spiritus Sancti.

4 Obijcit primò, quia Augustinus ait, Spiritum Sanctum procedere à Patre *principaliter*. secundò Hieronymus, procedere à Patre *proprie*. Tertiò Hilarius, mitti à Patre per Filium. Respondet. His locutionibus significant Patres discrimen, quo Pater, & Filius habent virtutem producendi Spiritum Sanctum; nimirum *Patrem habere illam à se ipso, quin acceptam ab alio, Filium vero*

verò habere illam acceptam à Patre, quidquid enim est in Filio, est acceptum per generationē à Patre. Cæterum virtus accepta in Filio æqualiter est requisita per se ad productionem Spiritus Sancti, ac virtus non accepta in Patre.

Q V Æ S T I O N E S.

Q V Æ S T. I. An generatio Filij præcedat aliquo modo processionē Spiritus Sancti? *De quo hic D. Thomas q. 1. art. 1. Durand. q. 1. Bonauent. art. 1. q. 1. & 4. Interpretes D. Thomæ q. 36. art. 3. Ruyz de Trinit. d. 79. & d. 106. Zuñiga d. 11. dub. 5. alij apud dist. 9. q. 6.*

Quæst. II. An sint tres æternitates, seu durationes æternæ in divinis personis? *De quo distinct. 9. quæst. 1.*

Quæst. III. An principalius, aut perfectius procedat à Patre, quàm à Filio? *De quo hic S. Thomas quæst. 1. art. 2. Durand. q. 2. Bonauent. art. 1. quæst. 2. Interpretes D. Thomæ 1. p. quæst. 36. art. 3. Item Granad. tract. 10. d. 3. Ruyz d. 69. Suarez de Trinitate lib. 10. cap. 3. num. 8. Alarcon 1. parte tract. 5. d. 9. cap. 2. Zuñiga de Trinitate d. 11. dub. 5.*

Quæst. IV. An procedat à Patre per Filium? *De quo hic S. Thom. q. 1. art. 3. Bonauent. art. 1. q. 3. Durand. q. 3. Interpretes D. Thom. Caiet. Bañez, Zumel, Nazari, Molina, Vazquez, Arrubal, & alij 1. p. q. 36. art. 3. Valent. de Trinitate q. 10. puncto 4. Granad. tract. 10. d. 3. Tanner. 1. p. disp. 4. quæst. 4. dub. 5. Alarcon 1. p. tract. 5. d. 9. cap. 2. Aluiz tract. 4. d. 9. sect. 2. Suarez de Trinitate lib. 10. cap. 2.*

Quæst. V. An procedat à Patre, & Filio, ut à suppositis distinctis? *De quo hic Scot. quæst. 2. Ocam, & Gabriel. quæst. 2. Aureolus art. 3. alij apud distinct. 11. quæst. 2.*

Quæst. VI. An Pater, & Filius sint vnus spirator, vnumque principium Spiritus Sancti? *De quo hic Ocam, & Gabriel quæst. 1. Aureol. art. 4. Alij apud distinct. 11. quæst. 3.*

DISTINCTIO XIII.

Quare Spiritus Sanctus, cum sit de substantia Patris, non dicatur genitus, vel Filius, sed tantum procedens?

1. **Tria** querit. Primum cur Spiritus Sanctus non sit Filius, & genitus? Secundò,

Secundò cur dicatur procedens potius, quàm Filius. Tertiò an dicendus sit ingenicus?

2 Prima conclusio. Spiritus Sanctus, quamuis sit de substantia Patris, non est genitus, nec Filius Patris. Nam si esset Filius Patris, etiam esset Filius Filij, cum à Filio quoque procedat. At qui Filius Filij dici nõ potest; nam nullus est Filius duorum Patrum; sed duorum, quorum alter sit Pater, & altera mater. Ergò Spiritus Sanctus non est Filius Patris: sic Augustinus.

3 Secunda conclusio. Dicitur procedere, quoniam licet Filius etiam Ioann. 1.6. dicatur procedere ex Patre, tamen quia procedit natus, & Filius, quod nõ habet Spiritus Sanctus, vt significetur hoc discrimen, Spiritus Sanctus dicitur procedens, & Filius dicitur genitus, & natus. Addit tamen, hoc discrimen quoad rem, & plenam notitiam esse penitus inscrutabile, & inexplicabile.

4 Tertia conclusio. *Ingenitus* bifariam potest accipi. Primò, prout importat negationem omnis processiois. Secundò, prout importat negationem solius generationis. In prima significatione non dicitur Spiritus Sãctus ingenicus, sed solus Pater; & ea ratione negatur à D. Augustino Spiritus Sanctus ingenicus. In secunda potest admitti ingenicus: & sic vsurpatur à Divo Hieronimo.

QVÆSTIONES.

QVÆST. I. An sit in Deo processio? *De quo hic S. Thomas, Bonau. & Dur. q. 1. Alij apud dist. 4. q. 2.*

Quæst. II. An processio in Deo sit tantum vna? *De quo hic S. Thom. q. 1. ar. 2. Alij dist. 2. q. 8.*

Quæst. III. An processio Spiritus Sancti sit generatio? *De quo hic S. Thomas art. 3. Scot. Greg. Ocam & Gab. q. 1. Dur. & Bonau. q. 2. Aureol. art. 1. Fab. disp. 4. Alij dist. 4. q. 6.*

Quæst. IIII. An Spiritus Sanctus sit ingenicus? *De quo hic Bonau. ar. 1. q. 4. Dur. q. 3. Fab. d. 49. c. 1. Interpretes D. Thom. Caiet. Bañez, Zum. Nazar. Mol. Vazq. Arrub. Aluiz, & alij in 1. p. q. 33. ar. 4. Item Suar. lib. 8. de Trin. c. 2. Val. q. 6. punct. 4. Ruiz d. 52. & 53. Zuñiga d. 8. dub. 1. Gran. tr. 8. d. 4. Tann. 1. p. d. 4. q. 4. dub. 1. à n. 8. Alarcon 1. p. tr. 5. d. 5. c. 7. Aluiz 1. p. tr. 4. d. 7. Albert. tom. 2. predic. relat. corol. 13. dub. 1.*

Quæst. V. An generatio, & spiratio activa realiter, aut ex natura rei distinguantur? *De quo hic Aureol. ar. 3. Scot. q. 1. Dur. q. 2. Fab. d. 39. Alij dist. 3. q. 7.*

Quest. VI. An processio, & generatio in divinis possint ratione naturali ostendi? *De quo dist. 2. q. 2.*

DISTINCTIO XIII.

Quòd gemina est processio Spiritus Sancti.

DVPLICEM hic difficultatem explicat. Primã, an præter processionem æternam Spiritus Sancti, quã ex præcedentibus supponit, detur processio tẽporalis? Secundam, an processio tẽporalis non solum sit à Patre, sed etiam à Filio, sicut æterna?

2 Prima conclusio. Præter processionem æternam Spiritus Sancti concedenda est temporalis. Quod probat, quia Spiritus Sanctus donatur, & mittitur tẽporaliter iustis. Ergo temporaliter procedit. Antecedens constat ex novo testamẽto, ubi duplex donatio visibilis Spiritus Sancti expressa est, altera tempore Resurrectionis, cum insufflans in Discipulos Christus dixit, *Accipite Spiritum Sanctum*; altera post Resurrectionẽ cũ die Pẽtecostes super Discipulos venit. Cõsequencia probatur, quia donatio & missio Spiritus Sãcti est quardã processio. Ergo donatio, & missio tẽporalis est processio temporalis. Hic discursus est Augustini, & Bedæ.

3 Secunda conclusio. Etiam processio temporalis Spiritus Sancti est à Filio. Probatur autoritate Augustini dicentis, Spiritum Sanctum ad sanctificãdas animas non solum procedere, & mitti à Patre, sed etiã à Filio. Processio autem, & missio Spiritus Sancti ad sanctificãdas animas temporalis est. Ergo processio temporalis est etiam à Filio. Secũdò, quia si donatio, & missio est temporalis processio. Ergo Spiritus Sãctus procedit temporaliter ab eo, à quo mittitur, & donatur. At Spiritus Sanctus donatus, & missus fuit Apostolis à Filio, vt exprimit sacer Textus. Ergo processit temporaliter, non solum à Patre, sed etiam à Filio.

4 Si autem respondeas cũ aliquibus. Spiritum Sanctum non donari quoad suã personã, & substantiam; sed tantũ, quoad donum creatum gratiæ sanctificantis; atque ita nõ esse duplicem processionem personalem Spiritus Sancti à Filio. Impugnat primò, quia docente Augustino, ipse Spiritus Sanctus datur iustis. Gratiã autẽ creata nõ est ipse Spiritus Sãctus. Secũdò, quia docente Ambrosio, vnus & idem Spiritus datur omnibus Apostolis, Prophetis, & iustis. At omnibus nõ datur vna, & eadẽ gratiã creata. Tertio, quia etiam docente Augustino, cũ secundum Apostolum charitas diffunditur in cordibus nostris per Spiritum sanctum, datur nobis donum æquale Deo. At donum creatum gratiæ non est æquale Deo.

Ex dictis colligit primò, à nulla creatura quantumvis sanctissima donari Spiritum Sanctum. Nam Spiritus Sanctus procedit ab eo, à quo donatur. At à nulla creatura procedit. Ergo à nulla donatur. Colligit secundò, nec donari posse; quia sicut Spiritus Sanctus non procedit actu à creatura, ita nec procedere potest. Quare docuit Augustinus, Christum effudisse Spiritum Sanctum, quia Deus est.

6 Sed obijcit Apostolum de se dicentem, tribuisse Galatis Spiritum Sanctum. Respondet. Id dixit Apostolus tanquam minister Christi, non tanquam author, & principalis donator, & missor.

QVÆSTIONES.

QVÆST. I. An processio Spiritus Sancti sit tēporalis? *De quo hic S. Th. Dur. Ocam, & Gab. q. 1. Aureol. ar. 1. Interpretes multoties relati in 1. p. D. Tho. q. 43. ar. 2. Item P. Suar. lib. 12. de Trin. c. 4. & 6. Ruiz d. 108. à sect. 7. Gran. tr. 15. d. 1. Zuñiga d. 18. dub. 2. Valens. 1. p. d. 2. q. 17. p. 5. Alarcon 1. p. tr. 5. d. 9. c. 8. Tanner. 1. p. d. 4. q. 4. dub. 9.*

Quæst. II. An aliqua ratione processio temporalis distinguatur ab æterna? *De quo hic S. Thom. q. 1. Aureol. ar. 2. Dur. q. 2. Ocam, & Gabr. q. 1. Interpretes D. Thom. 1. p. q. 43. ar. 2. & 3. P. Suar. lib. 12. de Trin. c. 1. Ruiz d. 108. sect. 6. Zuñiga d. 18. dub. 2. & 3. Valer. 1. p. d. 2. q. 17. punct. 5. Tanner. 1. p. d. 4. q. 4. dub. 9. Granad. 1. p. controu. 5. tract. 15. disp. 1. Alarcon 1. p. tr. 5. disp. 9. cap. 8.*

Quæst. III. An Spiritus Sanctus donetur quoad personam, an solum quoad donum creatum? *De quo hic S. Thomas, & Greg. q. 1. Ocam, & Gab. q. 2. Dur. q. 3. Interpretes D. Thom. 1. p. q. 43. ar. 3. Ruiz disp. 108. sect. 1. Granad. 1. p. controu. 5. tr. 15. d. 4. Alar. 1. p. tr. 5. d. 9. c. 9. Suar. de Trinit. lib. 12. cap. 5.*

Quæst. IIII. An qualibet persona mittat quamlibet personam? *De quo hic Scotus q. 1. Interpretes D. Thom. Caiet. Zum. Bañez, Nazari. Mol. Vazq. Arrub. & alij 1. p. q. 43. ab art. 4. ad 6. Item Suar. lib. 12. de Trin. c. 3. Ruiz d. 106. à sect. 6. Granad. tr. 15. d. 2. Zuñiga de Trinit. d. 18. dub. 4. Tanner. 1. p. d. 4. q. 4. dub. 9. Alarcon 1. p. tr. 5. d. 9. c. 8.*

Quæst. V. An charitas infusa iustis sit donum creatum ab Spiritu Scto distinctum? *De quo Bañez, Aragon, & alij interpretes D. Thom. 2. 2. q. 23. ar. 2. Item Bellarminus to. 3. lib. 1. de gratia, & lib. arb. c. 8. & 9. & agentes de charitate. Lorca disp. 3. Valent. d. 3. q. 1. punct. 1. P. Suar. d. 3. sect. 1. Coñinch. d. 21. Torres d. 66. dub. 4. Gran. 2. 2. contr. 3. tr. 1. d. 1. Hurtado de charitate d. 123. Tanner. 2. 2. q. 2. dub. 1.*

Quæst. VI. An possit aliqua creatura esse causa principalis gratiæ iustificantis, cum qua Spiritus Sanctus donetur? *De quo hic Dur. q. 4. Interpretes D. Tho. Contr. Med. Lorca, Vazq. Zum. Cur. & alij . 2. q. 112. art. 1. Item Suar. lib. 6. de gratia c. 3. Gran. 1. 2. contr. 8. d. 8. Torres opusculo 3. d. 1. dub. 11. & nos disp. 23. de ente supern. sect. 11.*

DISTINCTIO XV.

Vtrum Spiritus Sanctus à se ipso detur?

E A M D E M difficultatem expendit de Patre, & Filio. Præmittit autem, Spiritum Sanctum bifariam considerari; Primò, tanquam Deum indistinctum à Patre, & Filio; Secundò, tanquam donum personale ab illis distinctum.

2 Igitur prima conclusio est, Spiritus Sanctus tanquam Deus dat se ipsum hominibus tanquam donum. Primò authoritate Augustini id expressè docentis. Secundò, quia opera Trinitatis ad extra sunt omnibus personis communia. Donatio autem temporalis est opus ad extra. Confirmatur, quia non possunt Pater, & Filius donare aliquid hominibus, quod non donet Spiritus Sanctus. At Pater, & Filius donant Spiritum Sanctum. Ergo etiam Spiritus Sanctus donat se ipsum. Vndè Spiritus Sanctus temporaliter mittitur, & procedit à se ipso. Nam donatio, ut præmissum est superioribus, est quædam processio, & missio. At Spiritus Sanctus donatur à se. Ergo etiam mittitur, & procedit temporaliter à se.

3 Secunda conclusio. Etiam Filius mittitur, & temporaliter procedit à se. Tum quia ita docet Augustinus in textu. Tum quia Filius eo dicitur missus, quò incarnatus. At incarnatio, cum sit actio ad extra, facta est ab ipso Filio. Quare etiam Filius mittitur ab Spiritu Sancto, ut Ambrosius cum Esaiâ testatur, si quidem eadem est ratio de Spiritu Sancto mittente Filium, quæ de ipso Filio. Porro duplex est missio temporalis Filij; altera visibilis, quæ semel tantum facta fuit incarnatione; altera invisibilis, quæ sæpè contingit hominibus, cum Filius mente creaturæ rationalis percipitur.

4 Obijcitur primò, quia Filius est missus à Patre. Ergo nõ à se. Secundò ipse Filius ait de se, *à me ipso non veni*. Respondet ad primũ. Componitur Filiũ esse missum à Patre, & simul à se, quia utrique cõmunis est eadem voluntas: sicut componitur, Filium esse sanctificatum, & traditum à Patre, & simul à se, ut exprimit sacer textus. Ad secundum; Filius non venit à se ipso, quã homine; secus verò, quã Deo,

3 Tertia cōclusio. Pater non est missus, aut donatus à se, vel ab alia persona. Tūm quia, referente Augustino, nullibi in sacro textu legitur Pater missus, aut datus. Tūm quia missio, & donatio, quæ est temporalis processio, importat processionem æternam. Pater autem, cum sit fons totius Trinitatis, à nulla persona æternaliter procedit.

6 Obijcitur primò, Pater percipitur mente sicut Filius. Ergò missione saltem invisibili mittitur, sicut Filius, qui dicitur invisibiliter missus, quia mente creaturæ perceptus. Secundò, quia si Pater est mittens, & non mittitur, erit auctoritate maior, quàm Filius, & Spiritus Sãctus, ut voluerunt plerique hæretici. Respondet ad primum. Filius non mittitur missione invisibili solùm, quia mēte nostra percipitur, sed etiam quia procedens ab alio supponitur, quod Patri extraneum est. Ad secundum: mittere, & non mitti non denotat in Patrè auctoritatem, & præstantiam, sed personalem proprietatem, qua origo est totius Trinitatis, nullam supponens personam priorem, à qua procedat, & mittatur.

QVÆSTIONES.

IN hanc distinctionem moveri possunt omnes quæstiones præcedentis. Item an possit esse missio æterna? Secundò, an possit esse missio Filij absque missione Spiritus Sancti? Tertio, an sit missio invisibilis Filij, & ea facta sit ante Incarnationem, & plenior, quàm post Incarnationem? De quibus disserunt S. Thom. Bonavent. Durand. Aureol. & communiter interpretes Magistri hic. Item interpretes D. Thome quæst. 43. Suarez lib. 12. de Trinitate, Ruyz disp. 108. & 109. Granad. tract. 15. Zuñiga d. 18. Tannerus 1. p. d. 4. quæst. 4. dub. 9. Alarcon 1. p. tract. 5. d. 9. cap. 8. & 9. Valent. 1. p. disp. 2. quæst. 17.

DISTINCTIO XVI.

De duplici missione Spiritus Sancti visibili, & invisibili.

PRIMA conclusio. Duplex est missio Spiritus Sancti, sicut Filij: altera visibilis, altera invisibilis. Nam Filius dicitur invisibiliter missus, quia mente fidelium percipitur, & missus visibiliter, quia apparuit in signo visibili. Sed etiam Spiritus Sãctus apparuit in signo visibili, ut die Penthecostes in specie ignis, & apud Ior

danem in specie columbæ: item quotidie invisibiliter mentibus fidelium illabitur. Ergo etiam Spiritus Sanctus visibilis, & invisibilis mittitur.

2 Secunda conclusio. Missio visibilis Spiritus Sancti non fecit eius substantiam visibilem, sed signis tantum externis, operationibusque cordi hominum internis illam demonstravit. Nam Spiritus Sanctus natura invisibilis, & immutabilis est: quamquam possit novis signis absque vilo sui motu quasi de novo veniens significari, & operari.

3 Tertia conclusio. Est discrimen inter missionem visibilem Spiritus Sancti, & missionem Filij. Primò, quòd Filius est missus in natura, creata sibi realiter unita; at Spiritus Sanctus non est missus in natura, creata sibi realiter unita, quippè non vivit sibi naturam columbæ, neque verè fuit columba, sicut Filius fuit homo. Secundò, quia teste Augustino, Filius quàm missus, est minor Patre, nam quàm homo, minor est Patre; at Spiritus Sanctus, quàm missus, non est minor Patre, quia missione non est factus aliquid, quod sit minus Patre. Vnde notat, Filium, quàm missum, scilicet quàm hominem, etiam esse minorem se ipso, & Spiritu Sancto: quia teste Augustino, charitas in forma servi minor est Deo: Filius autem, & Spiritus Sanctus sunt Deus, sicut Pater. At obijcit Hilarius negantem, Filium esse minorem Patre, quamvis Patrem concedat maiorem. Sed admonet, piè legendum Hilarium: quia potest intelligi negare, Filium esse minorem Patre solùm quàm Deum, & Patrem admittere maiorem Filio, solùm quàm homine.

Q V Æ S T I O N E S.

ETIAM in hanc distinctionem veniunt explicandæ quæstiones distinctionis 14. & 15. videantur auctores ibi relati etiam in quæstionibus sequentes.

Quæst. I. An missio visibilis conveniat Spiritui Sancto? *De quo hic S. Thomas art. 1. Durand. quæst. 1. Gabriel quæst. 1. art. 1. Aurcol. art. 1. & 2. Item interpretes D. Thomæ 1. p. quæst. 43. art. 7.*

Quæst. II. An missio visibilis Spiritus Sancti facta sit ad Patres veteris testamenti? *De quo S. Thomas art. 2. Durand. q. 2. Gabriel q. 1. art. 2. Aur. ar. 4. Ruiz de Trinit. d. 109. sect. 9. & interpret. D. Tho. 1. p. q. 43. a. 6.*

Quæst. III. An missio visibilis fiat tantum in specie corporea? *De quo S. Thom. ar. 3. Dur. q. 3. Gab. q. 1. ar. 3. Aurcol. ar. 5. Ruiz d. 109. sect. 11. & interpretes S. Thom. 1. p. q. 43. art. 2. & sequentibus.*

Quæst. IV. An species missionis visibilis sint formata ministerio Ange-

Angelorum? De quo S. Thom. hic art. 4. Ruiz de Trinitate d. 109. sect. 10.

Quæst. V. An Spiritus Sanctus possit invisibiliter missus inhabitare animam, constituens illam iustam, & acceptam in gloriam absque aliquo dono inherenti? De quo hic Greg. q. 1. concl. 3. Interpretes S. Thom. 1. p. 9. 43. art. 3. Suarez lib. 7. de gratia cap. 7. à num. 33. Vazq. 1. 2. d. 205. cap. 3. & 4. Valentia 1. 2. d. 8. q. 5. puncto 5. Lorca 1. 2. disp. 37. de Gratia Ruiz de Trinitate d. 109. sect. 7. Item interpretes S. Thomæ, Cuetan. Contr. Zumel. Medina, Curiel, & alij 1. 2. quæst. 113. art. 1. & 2.

Quæst. VI. An missio invisibilis Spiritus Sancti fiat per operationes internas gratiæ quoad substantiam supernaturales, ab operationibus naturæ differentes? De quo Gonzalez 1. p. d. 74. Alvarez de Auxilijs, disp. 1. & lib. 3. responsonum cap. 8. Lorca de Gratia d. 3. memb. 4. & 5. & disp. 7. Lessius de auxilijs cap. 10. in appëdice à num. 31. Vazquez 1. 2. disp. 189. cap. 6. Turrianus opusculo 2. de Gratia d. 4. dub. 28. & Ruiz de Providencia disp. 33. & nos lib. 5. de ente supernat. fuse.

Quæst. VII. An missio invisibilis Spiritus Sancti moveat mentes hominum per auxilia gratiæ intrinsecè efficacia? De quo relati lib. 2. dist. 24. quæst. 5.

DISTINCTIO XVII.

De missione invisibili Spiritus Sancti.

TO T A doctrina huius distinctionis duabus propositionibus comprehenditur. Prima est: Spiritus Sanctus non solù est charitas, quâ Pater, & Filius se, & homines diligunt, quod omnes concedunt; sed etiam est charitas, quâ nos diligimus Deum. Secunda est: Spiritus Sanctus tunc dicitur invisibiliter mitti, & dari nobis, cum nos diligimus Deum, qui per hâc dilectionem manet in nobis, & nos in Deo.

2 Prima propositio probatur primò. Ioannes, & Augustinus vocât Deum dilectionem, quâ ex charitate diligimus fratrem. At Deus, qui est dilectio, non est Pater, neque Filius, quorum propria non sunt attributa amoris. Ergo erit Spiritus Sanctus. Secundò Augustinus ait; inter dona Dei nullum esse maius charitate. At Spiritus Sanctus est donum Dei, quo nihil est maius. Ergò Spiritus Sanctus est charitas. Tertiò, secundù Ioannem dilectio nostra, qua manemus in Deo, & Deus in nobis, dicitur esse Deus ex Deo. At dilectio, quæ est Deus ex Deo, est Spiritus Sanctus, vt idem Ioannes declarat addens, quia de suo spiritu dedit nobis. Ergo dilectio nostra est Spiritus Sanctus.

3 Si autem dicas, dilectionem nostram dici Deum, solum causaliter,

& non identicè, sicut Deus dicitur patientia nostra, spes nostra, quia ab illo procedunt. Contra est, quia Augustinus docet, Deum non dici charitatem, sicut patientiam, & spem nostram: quia hæc dicuntur de Deo, solum quia à Deo sunt; illud verò, quia Deus est: quare Deus non dicitur charitas mea, sicut patientia mea, sed absolutè Deus charitas est. Ergò Deus non est charitas solum causaliter, sed etiam identicè. Neque obstat, Spiritum Sanctum esse identicè charitatem, quia Deus diligit nos. Nam secundum diversas considerationes dicitur Spiritus Sanctus charitas, quia Deus diligit nos, & charitas qua nos diligimus Deum; vni enim, & eidem charitati possunt munia convenire diversa, tum reddèdi Deum diligentem nostri, tum nos diligentes Dei.

4 Opponit primò. Charitas minuitur, & augetur. At Spiritus Sanctus minui, & augeri repugnat. Secundò charitas datur de novo non habentibus illam. At Spiritus Sanctus nulli advenit de novo, cum semper, & ubique præsens sit. Tertiò secundum Apostolum, & Augustinũ charitas nostra est ab Spiritu Sancto, sicut fides. At Spiritus Sanctus, non est à se ipso. Quarto charitas est affectus, & motus animæ secundum Augustinum. Spiritus Sanctus verò non est affectus, & motus animæ.

5 Ad primum respondet. Spiritus Sanctus, & charitas non minuitur, neque augetur in se: at augetur, & minuitur, prout est in nobis, seu prout participatur à nobis. Sic Deus exaltatur, & magnificatur in nobis, quamvis in se exaltari, & magnificari repugnat. Quod testimonijs Augustini illustrat. Ad secundum; aliud est, Spiritum Sanctum adesse omnibus; aliud haberi, & participari ab omnibus; adest enim Spiritus Sanctus creaturis irrationalibus, à quibus non habetur, nec participatur. Primum igitur nunquam est novum; secus verò secundum. Ad tertium, charitas est ab Spiritu Sancto, quia datur ab Spiritu Sancto, qui se ipsum dare potest, quo differt charitas à fide, quæ etiam datur ab Spiritu Sancto, sed non est Spiritus Sanctus donans se ipsum cum fide. Ad quartum, Spiritus Sanctus dicitur affectus, & motus animæ: quia operatur affectum, & motum, quo anima diligit Deum, sicut ea ratione Deus dicitur patientia mea, & spes mea. Si autem urgeas: ergo non alio modo tribuitur Spiritui Sancto charitas actualis, quam actualis fides, & spes. Sed negat, quia actum fidei, & spei operatur Spiritus Sanctus medijs virtutibus; actum charitatis verò non operatur media virtute creata, sed per se ipsum immediate.

6 Iam secunda propositio facilis probatu est. Nam si charitas, quam diligimus, Spiritus Sanctus est. Ergò cum nobis donatur charitas, Spiritus Sanctus donatur. Secundò, quia ait Augustinus, charitatem esse donum præstantissimum omnium, quæ hominibus donantur, sine quo cætera nihil

nihil profunt, & cū quo omnia profunt. Donum autem omnium prætantissimum est Spiritus Sanctus. Ergo donata charitate donatur Spiritus Sanctus. Unde Spiritus Sanctus sit donum, & per Spiritum Sanctum distribuatur singulis hominibus dona, concedendum est, per unū donum omnibus commune distribui hominibus varia, ac multiplicia dona.

Dubitationes circa litteram præcedentem.

1 Prætermitti non potest in hac distinctione explicatio duorum dubiorum. Primum est: an Magister differat in ea de charitate actuali, an de habituali? Secundum: an in ea neget charitatem habitualem, quæ sit donum creatum nobis inhærens? Communis, enim antiquorum, & recentiorum sententia est, differere de charitate habituali; & hanc negare esse creatam, & nobis inhærentem. Ideo communiter ab omnibus, hæc sententia deseritur, & ab alijs erronea, ab alijs temeraria censetur.

2 Ego verò pro munere præsentis benignus sum in Magistrū, duoque ab alijs seorsim censeo. Primum est, Magistrum agere indiscriminatim de charitate actuali, & habituali, seu agere de charitate, prout ab actuali, & habituali præscindit. Secundum est, improbable non esse, Magistrum neutiquam negare charitatem habitualem creatam, nobisq; inhærentem, sed tantum velle, eam esse Spiritum Sanctum per formalem participationem, alijs virtutibus minime convenientem; prout nunc à plerisque Theologis docetur, assensentibus, charitatem esse præ alijs virtutibus sanctificantem, divinitatisque participem. Cui sententiæ ego quoque suffragium tuli tractatu de gratia iustificante.

3 Primum igitur probo. Quia interdum agit Magister de charitate, quæ est dilectio, interdum de charitate, quæ facit, & operatur dilectionem. At charitas, quæ est dilectio, ut actualis; charitas verò, quæ facit, & operatur dilectionem, est habitualis. Ergo agit indeterminatè de charitate præscindente ab actuali, & habituali. Confirmatur. Magister differit de ea charitate, de qua sermo est Ioanni, & Augustino in testimonijs, quæ adducit. At communi Theologorum, & Patrum interpretatione in eis testimonijs sermo est potius de charitate actuali, quàm habituali. Confirmatur secundo, eodem modo vocat Magister Spiritum Sanctum charitatem, qua nos diligimus, quæ charitatem, quæ Deus diligit. At Spiritus Sanctus dicitur charitas actualis, quæ Deus diligit. Ergo etiam dicitur charitas actualis, quæ nos diligimus.

4 Secundo probo, Cum Spiritus Sanctus dicitur charitas actualis,

quā nos diligimus Deum, non negatur à Magistro charitas creata, quæ sit actus elicitus à nostra voluntate distinctus ab Spiritu Sancto. Incredibile enim est, à tanto viro negari, nos diligere per actum nobis inhærentem. Ergo quòd Spiritus Sæctus dicatur charitas, non negatur habitualis, & creata; solum igitur intendit, charitatem creatam nobis inhærentem esse divinitatis participem, & esse Spiritum Sanctum per formalem participationem, sibi peculiarem, & alijs virtutibus alienam. Confirmatur: nam cum Magister sibi objicit Spiritum sanctum non accipere crementum, neque decrementum; respondet, quamvis Spiritus sanctus non sit capax cimenti, neque decrementi in se, tamen eius esse capacem, prout participatur à nobis per charitatem. Ergo præter Spiritum sanctum in se aliud quid est nostra charitas, participans Spiritum sanctum. Est igitur donum creatum, quod participatione formali dicitur Spiritus sanctus.

5 Objicies, Magistrum supra ad Quartum constituere hoc discrimen inter dilectionem Dei, & actum fidei, ac spei, quod dilectio Dei non efficitur à Spiritu sancto virtute mediâ, sicut actus spei, & fidei. Resp. Id sic est accipiendum, ut actus fidei efficiatur virtute mediâ, quæ nõ sit, & dicatur Spiritus sanctus: quia non participat formaliter Spiritum sanctum, dilectio verò efficiatur ea virtute creata, quæ dicatur, & sit Spiritus sanctus: quia participat Spiritum sanctum, quod sufficiebat ad scopum Magistri. In quo autem hæc formalis participatio consistat, exposui tractatu de iustificatione ostendens, charitatem esse sanctificantem: quò pertinet ea explicatio. Præsentis autem instituti erat in re Theologis solemnissima breviter saltem Magistri mentem investigare, & probabilitate aliquâ à censuris vindicare.

QVÆSTIONES.

QVÆST. I. An charitas habitualis sit nobis inhærens, & à Spiritu Sancto distincta? *De quo hic S. Thom. Scot. Durand. Gregor. Aureol. Ocam. & Gabr. quest. 1. alij relati dist. 14. quest. 15.*

Quest. II. An charitas habitualis sit tota virtus agendi? *De quo hic Scot. q. 2. & 3. Aureol. 3. p. distinctionis. Item Alvarez de Auxilijs disp. 64. & 85. Nazari. 1. p. quest. 12. art. 5. controu. 2. & Sotus in 4. dist. 49. q. 3. ar. 2. Rufus Suarez 1. p. lib. 2. de Visione Dei cap. 9. & 10. & lib. 6. de Gratia. cap. 5. Arrub. 1. p. d. 19. cap. 5. & 6. Torres 2. 2. d. 45. dub. 2. Coninch 2. 2. disp. 5. dub. 5. Fasol. 1. p. quest. 12. art. 5. dub. 7. Herice 1. p. disp. 45. cap. 3. Hurtado de Charitate disp. 124. Tannerus 1. p. d. 2. quest. 6. dub. 4. Albertinus tomo 1. principio 1. à num. 11. Alarcon 1. p. tract. 1. disp. 3. cap. 1. & nos de ente supernaturali d. 30. & alij, quos ibi referimus sect. 2. 20. & 21.*

Quest.

Quæst. III. An divinitus possit fieri actus charitatis per auxilium extrinsecum? De quo Gregorius in hac q. 1. Item Navarrete 1. p. controu. 39. §. 1. & 2. Aluar. de Auxilijs d. 67. Albelda 1. p. d. 27. sect. 3. Arrub. 1. p. d. 20. Suar. lib. 6. de Gratia cap. 6. Tanne. 1. p. d. 2. q. 6. dub. 3. à num. 122. Valent. 1. p. d. 1. q. 2. punct. 3. Alarcon 1. p. tract. 1. d. 3. c. 4. & nos de ente supernaturali disp. 34. & 35. Herice 1. p. d. 47. Hurtado de Charitate d. 126. Lorca tomo 1. in 1. 2. d. 30. & 2. 2. d. 4. de Charitate, Egidius de Presentatione tomo 2. lib. 9. q. 6. Item Zumel, Molina, Bañez, Vazquez, Nazari, Ripa, Fasol, & alij interpretes D. Thom. in 1. p. quæst. 12. art. 1.

Quæst. IV. An charitas habitualis efficiat actum disponentem ad ipsam? De quo hic Gabriel, & Ocam quæst. 3. Interpretes D. Thomæ, Caietan. Medin. Conrad. Cur. Zumel, & alij in 1. 2. quæst. 113. art. 8. Item Suar. lib. 8. de Gratia cap. 11. Alvarez de Auxilijs d. 66. Montesin. 1. 2. d. 34. q. 4. Lorca de Gratia, d. 38. Valentia 1. 2. disp. 4. quæst. 3. puncto 4. & 5. Vazquez 1. 2. d. 21. Tor. 2. 2. d. 77. Coninch, 2. 2. d. 6. dub. 7. Hurtado 2. 2. disp. 127. Tanner. 1. 2. d. 6. quæst. 5. d. 5. Granad. 1. 2. controu. 8. tract. 10. d. 2. & nos de ente supernaturali disp. 77.

Quæst. V. An actus charitatis sit iustificans? De quo Vazq. 1. 2. disp. 203. & in 3. p. d. 2. Torres opusculo 6. de Gratia d. 4. dub. 19. & 20. Suar. 1. tom. in 3. p. d. 8. sect. 8. & lib. 7. de Gratia cap. 8. & 23. Tanner. tom. 2. d. 6. q. 5. à num. 4. Granad. controu. 8. de Gratia tract. 8. d. 3. sect. 2. Coninch 2. 2. d. 6. à n. 28. Lorca de Gratia d. 35. Ioannes Vincentius lib. de Gratia Christi, q. 1. conclus. 6. Bellarm. lib. 2. de Iustificatione cap. 15. Albertinus tom. 1. princip. 1. corol. 18. à num. 63. & alij quos ipsi referunt.

Quæst. VI. An charitas augeatur per additionem gradus ad gradum? De quo hic S. Thom. quæst. 2. art. 2. Scot. à quæst. 3. usque ad 6. Durand. q. 5. Interpretes D. Thomæ 1. 2. q. 52. art. 2. & 3. & 2. 2. q. 24. art. 5. Vbi Mald. Bañez. & Aragon. Item Lorca sect. 3. d. 14. Coninch d. 22. dub. 3. Vazquez 1. 2. d. 82. cap. 8. Suarez tomo 2. Metaph. d. 42. sect. 2. Hurtado 2. 2. d. 140. Granad. de Charitate tract. 3. d. 1. Torres 2. 2. d. 68. dub. 1. Valent. 2. 2. d. 3. quæst. 2. punct. 3. assertione 4. & 5.

Quæst. VII. An charitas solum augeatur per actus intensiores, aut æquales? De quo hic S. Thom. quæst. 2. art. 3. Interpretes D. Thomæ Caiet. Bañez. Aragon, Lorca 2. 2. quæst. 24. art. 6. Victoria relectione de augmento charitatis, Torres d. 68. dub. 3. Coninch disp. 8. dub. 9. Monzeus d. 8. cap. 5. Granad. 2. 2. controu. 3. de Charitate tract. 3. d. 9. Hurtado 2. 2. d. 144. Tanner. 2. 2. d. 2. q. 2. dub. 4. Valentia 2. 2. d. 3. q. p. 3. assert. 8. & 9. & nos de ente sup. lib. 4. Granad. 2. 2. controu. 3. tract. 3. d. 7. 8. & 9.

Quæst. VIII. An augmentum charitatis habeat aliquem terminum? De quo hic S. Thom. art. 2. Greg. q. 6. Interpretes S. Thomæ superius relati 2. 2.

quest. 24. art. 7. Item Lorca de Charitate d. 19. Nazari. in 3. p. q. 2. art. 11. controu. 1. Fab. in 3. d. 29. cap. 2. Vazquez 3. p. d. 46. & 47. Suar. 3. p. tom. 1. d. 22. sect. 2. Torres 2. 2. d. 68. dub. 6. Coninch. d. 22. dub. 5. Valent. 2. 2. d. 3. q. 2. p. 3. assert. 2. Hurtado 2. 2. d. 147. 148. & 149. Granad. 2. 2. controu. 3. tract. 3. d. 2. & 3. nos de ente supernaturali lib. 4.

Quest. IX. An habitualis charitas possit diminui? De quo hic S. Tho. quest. 2. art. 5. Durand. q. 10. Greg. q. 5. dub. 2. Interpretes D. Thom. Bañez, Walder. Aragon. Lorca, & Torres 2. 2. quest. 24. art. 10. Victor. relectione de augmento charitatis, Coninch. 2. 2. disp. 22. dub. 8. Valent. 2. 2. d. 3. q. 2. p. 5. Hurtado 2. 2. d. 152. Granad. 2. 2. controu. 3. tract. 4. d. 4. Torres 2. 2. disp. 72. d. 1. nos de ente supernaturali lib. 4.

Quest. X. An aliquis possit esse iustus sine dono inhærenti? De quo hic Gregor. quest. 1. alij apud distinct. 16. quest. 5.

Quest. XI. An An possit esse meritum sine charitate, aut gratia iustificante? De quo hic Durand. Occam, & Gabr. quest. 2. Item Caiet. Zúmel, Conrad. Medina, Vazquez, Lorca, & alij interpretes S. Thoma in 1. 2. quest. 109. art. 2. & q. 114. art. 2. Item Tanner. 1. 2. d. 6. q. 6. dub. 2. Valent. 1. 2. d. 8. q. 6. p. 3. Granad. 1. 2. controu. 8. tract. 11. disp. 2. sect. 1. Coninch. 2. 2. d. 8. dub. 4. Ragusa tomo 1. in 3. p. d. 4. §. 1.

Quest. XII. An actus charitatis diligens charitatem, pertineat ad charitatem? De quo S. Thom. hic quest. 1. art. 5. P. Torres 2. 2. d. 37. dub. 8. & nos fuse de ente supernaturali dist. 64.

DISTINCTIO XVIII.

Utrum eâdem ratione Spiritus Sanctus dicatur donum, & datum, siue donatum?

CONCLUSIO est. Spiritus Sanctus nō eō est donum, quō datum, seu donatum. Ita Augustinus, qui tria discrimina novit inter Spiritum Sanctum donum, & Spiritum Sanctum donatum. Primò, Spiritus Sanctus est ab æterno donum, quia ab æterno est donabilis; at non est ab æterno, sed in tempore donatus, quia in tēpore ætū donatur. Secūdo consequēter donū est, quia procedit à Patre, & Filio; donatus verò, quia procedit, & mittitur in tēpore etiam à se ipso. Tertiò consequenter, prout donum, refertur ad Patrem, & Filium; prout donatus verò refertur ad nos, quibus donatur.

2. Obijciunt. Etiam Filius procedit à Patre donabilis nobis, nam sicut

cut in tempore Filius datus est nobis, ab æterno dabilis fuit. Ergo esse donum non est proprietas Spiritus Sancti. Respondet. Filius ex vi suæ processions non est donabilis, sed genitus; at Spiritus Sæctus ex vi suæ processions donabilis est, quippè Filius non procedit vt amor, nec ex amore, cuius est donare, sicut procedit Spiritus Sanctus. Cæterum vterque sua processione accipit essentiam. Filius quidem nascendo, & Spiritus Sæctus procedendo. Productione tamen nõ sunt essentia, sed Filius, & Spiritus Sanctus, quia nativitas Filij non solum tribuit secundæ personæ esse Deum, sed etiam esse Filium; similiter processio Spiritus Sancti præter esse Deum tribuit terciæ personæ esse Spiritum Sanctum.

3 Ex dictis colligitur, Spiritum Sanctum posse dici spiritum nostrum, vt dicitur in sacro textu spiritus Eliæ, & spiritus Moysis, quia re vera datur nobis; at nõ spiritum, quo sumus, & viuimus; hic enim spiritus animus est: sed spiritum, quo iusti sumus, cum Spiritus Sanctus donetur nobis per charitatem sanctificantem. Verum non dicitur *Spiritus Sanctus noster*, nam prout Spiritus Sanctus est, non est noster, sed Patris, & Filij, ad quos solum refertur; Filius verò dicitur *panis noster* quia hac ratione ad nos refertur, at non dicitur Filius noster; quia sub hac ratione refertur ad solum Patrem.

QVÆSTIONES.

QVÆST. I. An esse donum sit essenziale tribus personis? De quo hic S. Thomas Durand. Ocam. & Gabr. q. 1. Interpretes D. Tho. Caiet. Nazar. Vazq. Arrub. 1. p. q. 38. art. 1. Suar. lib. 1. de Trinit. cap. 4. Valentia 1. p. disp. 2. quæst. 10. punct. 1. Ruiz disp. 75. Zuñiga d. 3. Granad. tract. 10. d. 17. Alarcon tr. 5. d. 9. c. 6. Tanner. d. 4. q. 4. dub. 4. nu. 13. & seqq. Aluiz tr. 4. d. 9. sect. 9. & 10.

Quæst. II. An esse donum sit proprium Spiritus Sancti? De quo hic S. Thomas art. 2. Scor. q. 1. Aureol. ar. 1. Faber d. 43. Item interpretes S. Thom. nuper relati .p. quæst. 38. art. 2. Rursus Suarez, Ruiz, Zuñiga, Granad. & Alarcon vbi supra, Tannerius disp. 4. quæst. 4. dub. 4. num. 10. & sequentibus, Aluiz tract. 7. disp. 9. sect. 10.

Quæst. III. An Spiritus Sanctus donatus per charitatē sanctificet animam? De quo dist. 17. q. 4.

Quæst. IIII. An spiritus ex vi processions accipiat essentiã? De quo hic S. Thom. ar. 4. Dur. q. 2. Item Zuñiga de Trinit. d. 7. dub. 20. à membro 6. Alarcon tr. 5. d. 8. c. 13. Aluiz tr. 4. d. 2. num. 14. Ruiz de Trin. d. 7. sect. 2. & sequentibus, & relati dist. 4. q. 6.

Quæst. V. An Spiritus Sanctus non sit Filius, & natus, quia donum ex amore procedit? *De quo relati dist. 4. q. 6.*

Quæst. VI. An Spiritus donetur Patri, aut Filio? *De quo hic Gabr. q. 1. ar. 2. & Ruiz de Trin. d. 75. sect. 3. Aluiz tr. 4. d. 9. sect. 9. Suar. de Trin. lib. 1. c. 4. n. 3. & 4.*

Quæst. VII. An esse donum conveniat Spiritui Sancto ab Æterno? *De quo hic Gab. q. 1. Suar. de Trin. lib. 1. c. 4. Aluiz tr. 4. d. 9. sect. 9. Tann. d. 4. q. 4. dub. 4. n. 16. Ruiz de Trin. d. 75. sect. 2. à nu. 1. Valent. 1. p. d. 2. q. 12. punct. 2. Interpreses D. Thome superius relati 1. p. q. 38. ar. 2.*

DISTINCTIO XIX.

De æqualitate trium personarum.

Conclusio est. Tres personæ sunt omninò æquales. Probat, quia docente Augustino, nulla persona superat aliã, æternitate, magnitudine, aut potestate. Vbi notat, hæc attributa, quamvis significetur tanquã diversa, re ipsa in Deo non esse diversa, sed vnum; quia in Deo summè simplici nõ est varietas, seu diversitas perfectionũ. Ergo æqualitatẽ personarum in eternitate supponit ex distinctione 9. & 11. Æqualitatẽ in potestate exponet distinctione sequenti. Nunc æqualitatẽ magnitudinis, seu perfectionis declarat, & probat; quia iuxta Damascenũ omnis perfectio Deitatis est in Patre, omnis in Filio, omnis in Spiritu Sancto. Ergo perfectione essendi, non est maior vna persona, quàm alia; Confirmatur; Pater est perfectus Deus, Filius etiam, & Spiritus Sãctus. At si aliqua perfectione Pater esset maior, quàm Filius defectu talis perfectionis esset Filius imperfectus. Ergo nulla perfectione maior est vna persona, quàm alia. Secundo veritas essentiæ divinæ non est maior in vna persona, quàm in alia; nec enim vna veriùs est Deus, quàm alia. Ergo nec bonitas, seu perfectio maior est: nam veritas, & bonitas æqualiter sectantur essentiã.

2 Vndè colligit primò, duas personas simul, non esse maius aliquid, quàm vnã solam seorsim: quia quidquid perfectionis essentiæ est simul in duabus, aut tribus, est in vna sola seorsim. Secundò, vnãquamque personam esse per circuminseccionem in alia, quia in vnaquaque est magnitudo, & perfectio essentiæ, quæ est in alia: vt exponunt Ambrosius, Augustinus, & Hilarius. Tertio, nullam personam esse partem Dei, vt docet Augustinus lib. 2. contra Maximinum cap. 10. quia singulæ continent totã perfectionem essentiæ, quin vna essentiæ superaddat perfectionẽ
supra

Supra aliam. Pars autem non continet perfectionē totius, sed superaddit parti aliquam perfectionis partem. Quartò, Deum non esse triplicem, sed Trinum; quia, teste Augustino, triplicitas denotat perfectionis augmentum; Trinitas verò solùm numerum. At quamvis tres personæ augeant numerum personarum supra vnam tantum, non tamen augent perfectionem. Denique, essentiam divinam non esse vnam in tribus personis vnitate generis, sicut est animal comparatione hominis, & Leonis; neque vnitate speciei, sicut est homo comparatione Petri, & Pauli, neque vnitate materiæ, sicut est aurum comparatione Calicis, & Patenæ; neque vnitate similitudinis, sicut est ingenium comparatione duorum hominum. Tùm quia essentia divina non multiplicatur in personis; genus autem multiplicatur in speciebus, species in individuis, materia in compositis, natura in eis, quæ in eâ similia sunt. Tùm quia duæ personæ non sunt maius aliquid, quàm vna tantum. Sunt autem maius duæ species, duo individua, duo composita, & duo similia, quàm singulæ eorum.

3 Huic postremo corollario obijcit Damascenum asserentem, Deum esse speciem communem, sicut hominem; & tres personas esse individua numero, non naturâ differentia, sicut Petrum, & Paulum. Respondet. Damascenus benignè interpretandus est, vt modus loquendi ipsius non aduerfetur Augustino, & præferat aliquid dissonum fidei. Itaque solùm voluit significare aliquam similitudinem speciei convenire essentia, & aliquam similitudinem individuorum personis. Nam sicut species *homo* prædicatur de pluribus; ita Deus, quamquam non multiplicetur in illis, sicut species *homo*. Item sicut individua sunt plura logicè subijcibilia; quæ non continent sub se alia inferiora, ita personæ divinæ, quamquam earum pluralitas non sit quoad naturam, sicut pluralitas individuorum. Similitudo igitur, & acceptio speciei, & individui apud Damascenum est inadæquata, & larga, & non rigorosa.

QVÆSTIONES.

QVÆST. I. An inter personas divinas sit æqualitas? De quo S. Thoma Dur. Scot. Gab. Greg. Bonas. q. 1. Aureol. parte 2. ab ar. 1. Interpret. S. Thome, Caiet. Bañez, Zum. Nazar. Melin. Vazq. Arrub. & Aluiz in 1. p. q. 42. art. 1. Item Suar. lib. 4. de Trin. c. 15. Ruiz disp. 103. Gran. tr. 14. d. 2. Zuñiga d. 17. dub. 1. Alarcon tr. 5. d. 3. c. 5. Tannerys d. 4. q. 1. dub. 8.

QVÆST. II. An & quomodo sit circūfessio, quæ vna persona est in aliâ

De quo hic S. Thom. q. 3. art. 2. Durand. q. 7. Scot. q. 2. Aureol. part. 1. ab. art. 1. Ocam & Gab. q. 2. Bonau. ar. 1. q. 4. Fab. disp. 4. 1. Interpretes superiores S. Thomae 1. p. q. 42. art. 5. Item Suar. lib. 4. de Trin. cap. 16. Ruiz d. 10. Gran. tr. 14. d. 3. Zuñiga d. 17. dub. 5. & 6. Alarcon trat. 5. d. 3. c. 5. Tanner. d. 4. q. 1. dub. 8. à num. 14.

Quæst. III. An vna persona ita sit in alia, vt vivat phisicè per immunitatem ipsius? De quo Zuñiga d. 3. dub. 12. Alarcon 1. p. tr. 5. d. 3. c. 5. nu. 4. Gran. 1. p. controu. 5. tr. 14. d. 3. Aluiz tr. 4. d. 1. sect. 3.

Quæst. IIII. An esse æternum, & præsentia simultanea durationis conveniat Deo? De quo hic S. Thom. & Dur. q. 2. Interpretes superiores 1. p. q. 10. art. 2. 4. & 5. Alj dist. 8. q. 4.

Quæst. V. An in divinis sit totum integrale? De quo hic S. Thom. q. 4. ar. 1. Bonau. p. 2. ar. 1. q. 1. Aureol. p. 2. ar. 5. Ruiz de Trin. d. 38. & Gran. 1. p. controu. 1. tr. 2. d. 3. præsertim num. 8. Suar. lib. 1. c. 10. à num. 7. Interpretes D. Thom. 1. p. q. 31. art. 1.

Quæst. VI. An sit in Deo totum vniversale? De quo hic S. Thomas q. 4. ar. 2. & Bonau. parte 2. ar. 1. q. 2. Item Suar. 1. p. tr. 3. lib. 1. c. 3. Ruiz de Trin. d. 22. & Zuñiga d. 5. dub. 5. & 6. Tanner. 1. p. d. 2. q. 5. dub. 3. num. 4. & d. 4. q. 1. dub. 5. num. 18. Alarcon 1. p. tr. 5. d. 4. c. 2. Interpretes D. Thom. 1. p. q. 30. art. 4.

Quæst. VII. An & quæ sit relatio similitudinis, & æqualitatis inter personas divinas? De quo dist. 2. q. 14.

Quæst. VIII. An sint in personis tres perfectiones relativæ? De quo dist. 2. q. 9.

Quæst. IX. An divinæ perfectiones inter se, & ab essentia distinguantur ratione, aut ex natura rei? De quo dist. 2. q. 6. & 7.

Quæst. X. An inter personas cum æqualitate detur quasi specifica differentia? De quo hic Aureol. p. 2. art. 4. Item Spar. 1. p. tract. 3. lib. 1. cap. 3. & lib. 3. cap. 10. num. 10. Ruiz de Trinit. d. 22. Zuñiga d. 5. dub. 5. & 6. Gran. 1. p. tr. 3. d. 2. Alarcon 1. p. tr. 5. d. 4. cap. 2. num. 8. Aluiz tr. 4. d. 4. sect. 5. & d. 13. à num. 6. Interpretes D. Thom. 1. p. q. 28. art. 3. & 4.

DISTINCTIO XX.

Quòd alia persona non excedat aliam potentia.

PRÆMISSA æqualitate personarum quoad æternitatem, & magnitudinem, probat nunc æqualitatem quoad potentiam. Quam inter Patrem, & Filium contra Maximinum hæreticum ostendit primò ex illo

illo Ioan. 16. *Omnia, quæ habet Pater, mea sunt.* At in Patre est omnipotētia. Ergo eadem est in Filio, & omnimoda æqualitas cum Patre. Secundò, aut Filius est inæqualis Patri potestate, quia Pater non potuit conferre illi suam omnipotentiam; aut quia potens noluit conferre? Si Pater non potuit, infirmus est, atque ad eò omnipotens non est: nam defectus communicationis omnipotētiæ oriretur ex infirmitate, & limitatione potentiam, cum oriri non possit ex oppositione relativa quoad potentiam. Si potens communicare Filio, noluit Pater, invidus est, quia nolle habere Filium sibi æqualem, cum possit, dedecens est naturā rationalem. Confirmatur: Pater creatus generat Filiū sibi omninò æqualem, dum potest. Ergo etiam divinus. Ergo si non generat æqualem, id non ex voluntate, sed ex infirmitate proficiscitur, sicut contingit Patri creato.

2 Si autem dicas, Patrem esse maiorem Filio, quamvis Filio sit equalis potestas cum Patre, quia Pater à nullo habet potestatem, Filius verò habet illam à Patre. Contra est, quia aliud est, Filium habere omnem potestatem, & cæteras perfectiones, quas Pater; aliud, illas habere eodem ordine, quo Pater. Ut Filius sit per omnia æqualis Patri, sufficit primum, quamvis desit secundum, quod efficit quidem Filium origine distinctum à Patre, non verò inæqualem, & minorem. Ex quibus deprehenditur etiam æqualitas Spiritus Sancti cum Patre, & Filio, siquidem eodem modo comparatur Spiritus Sanctus cum Patre, & Filio, quo Filius comparatur cum Patre.

QVÆSTIONES.

QVÆST. I. An potentia producendi ad intra pertineat ad omnipotentiam, qua Filius est æqualis cum Patre? *De quo hic S. Thom. art. 1. Bonau. Greg. Scot. Ocam, & Gabr. q. 1. Aureol. ab art. 1. Fab. disp. 46. Interpretes S. Thoma, Caiet. Bañez, Zumel, Nazar. Vazq. Molina, Arrubal, & Aluiz 1. p. quæst. 42. art. 6. & q. 25. art. 3. Item Suar. lib. 4. de Trin. c. 10. & 15. Ruiz d. 101. Valent. q. 16. punct. 2. Gran. tr. de divina potentia d. 6. & de Trin. tr. 13. d. 5. & tr. 14. d. 2. Zuñiga d. 17. dub. 4. Alarcò 1. p. tr. 5. d. 6. c. 2. num. 17.*

Quæst. II. An potentia producendi ad intra importet in Patre perfectionem relativam, quæ non sit in Filio, aut Spiritu Sancto? *De quo distinct. 2. q. 9.*

Quæst. III. Quo constituatur potentia producendi ad intra? *De qua dist. 4. quæst. 5.*

Quæst. IIII. An & quæ sit ratio similitudinis, & æqualitatis in divinis? *De quo hic Fab. d. 47. Alij dist. 2. q. 14.*

Quæst. V. An, & quis ordo originis, aut naturæ sit inter Patrem, & Filiū? *De quo hic S. Th. ar. 2. Bonau. ar. 1. q. 1. & 2. Dur. q. 2. Alij dist. 9. q. 6.*

Quæst. VI. An communicatio actiua omnipotentis sit libera Patri? *De quo dist. 6. q. 1.*

Quæst. VII. An generationem passivam Filij præcesserit aliqua voluntas necessaria Patris? *De quo d. 6. q. 3.*

DISTINCTIO XXI.

*Quomodo possit dici, solus Pater, vel solus Filius,
vel solus Spiritus Sanctus, cum sint inseparabiles?*

P R I M A conclusio. Concedendæ sunt propositiones, in quibus termini personales de personalibus terminis cum dictione exclusiva prædicantur, vt solus Pater generat, solus Pater est tantus, quantus Pater, & Filius simul. Nam cū dicitur *solus*, nō significat Patrem esse solitarium, & seiunctum à Filio, sed esse à Filio distinctum proprietate Patris, quæ Filio non convenit.

2 Secunda conclusio. Negandæ sunt propositiones, in quibus termini essentialia de terminis personalibus cū exclusionem affirmantur, vt solus Pater est Deus, aut Pater est solus Deus. Quia hæ propositiones videtur excludere prædicata essentialia à personis distinctis ab ea, de qua prædicatur. Quod verū nō est, cū omnibus indiscriminatim omnia essentialia cōveniant. Atque ita *solus Deus, solus sapiens, solus potens*, totā Trinitatē significant; per quam exclusionem nolumus Trinitatem esse diuisam à societate Angelorū, & hominum, sed à communi cum illis Deitate, potestate, atque sapientiā.

3 Notat tamen cum Augustino, vbi essentialia solū de Patre, aut solū de Filio, aut Spiritu, aut solū de duabus personis dicuntur, non esse excludendas alias personas, sed vnius nomine omnes cōprehendendas, vt exclusio solū cōparata creaturis accipiatur, vt cū dicitur *Matth. 11. nemo nouit Patrem, nisi Filius*, comprehenditur sub Filio Pater, & Spiritus Sanctus. Ea enim est omnium personarū quoad essentialia cōmunio, vt quid quid de vna asseritur, nisi relativum sit, de omnibus assertū intelligatur.

QVÆSTIONES.

Quæst. I. An dicitio exclusiva addi possit termino essentiali, aut personali,

Tonalis; ex parte subiecti, aut ex parte prædicati? De quo hic S. Th. & Dur.
 q. 1. & 2. Bonau. ar. 1. & 2. Ocam. & Gab. q. 1. Aureol. art. 3. Interpretes S.
 Thom. Caiet. Bonau. Zum. Nazari. Torres, Mol. Vazq. Arrub. Aluiz 1. p. q.
 3 l. ar. 3. & 4. Item Ruiz d. 40. de Trin. Granad. tr. 5. d. 2. Zuñiga d. 6. dub.
 1. Valent. d. 2. q. 5. punct. 3. & Suar. lib. 2. de Trinit. c. 4. Tanner. 1. p. d. 4. q. 1.
 dub. 7. num. 26.

Quæst. II. Quibus proprietatibus excludantur, seu distinguantur, ac
 constituentur personæ divinæ? De quo dist. 2. q. 13.

DISTINCTIO XXII.

*De nominum differentia, quibus utimur loquen-
 tes de Deo?*

EXPLICATIS rebus, quæ pertinet ad unitatē essentia, &
 Trinitatem personarum, exponit nomina, quibus significandæ
 sunt. Prima propositio est. Quinque sunt differentia nominū,
 quibus Deum exprimimus. Primò sunt nomina notionalia, proprietates
 personales singularum personarū exprimētia, vt Pater, generans, Filius,
 genitus, Spiritus, Spiratus. Secundò nomina essentialia omnibus, & sin-
 gulis personis communia, unitatem, & perfectionem essentia significantia,
 vt intelligens, volens, iustus, omnipotēs. Tertiò metaphorica, & trās-
 latitia similitudinem cū creaturis referentia, vt Agnus, Leo, Lapis. Quar-
 tò, ex tempore cōuenientia; alia omnibus communia, vt Dominus, Crea-
 tor; alia singularum propria, vt incarnatus, missus. Quintò, tribus perso-
 nis collectiue, & non seorsim convenientia, vt Trinitas.

2 Secunda propositio. Nomina notionalia dicuntur relativè, & non
 substantialiter, hoc est, non dicuntur de omnibus singularim, sicut sub-
 stantia, & essentia Dei; sed de vna, aut duabus tantum, sicut relationes,
 prout illæ ab alijs distinctæ significantur, vt Pater, Filius, Spirator,
 Spiratus.

3 Tertia propositio. Nomina essentialia non dicuntur relativè, sed
 substantialiter, & cōmuniter de omnibus, & singulis personis, vt sapiens,
 æternus, omnipotens. Quare licet Pater sit sapiens, & Filius sapiens, &
 Spiritus sapiens; similiter potens, & æternus; tamen nec sunt tres sapient-
 es, tres potentes, & tres æterni, quia nec tres sapientia, nec tres potētia,
 nec tres æternitates, sicut nec tres essentia, & Deitates: eodem enim, quo
 vnaquæque persona est Deus, etiam est sapiens, æterna, & potens.

QVÆSTIONES.

QVÆST. I. An Deus sit propriè nominabilis? *De quo hic S. Tho. ar. 1. & 2. Dur. q. 1. Scot. q. 2. Interpretes S. Thom. Bañ. Navarret. Ripa, Nazar, Gonzalez, Zum. Mol. Vazq. Arrub. & Fasol. p. q. 13. art. 1. & 2. Suar. 1. p. tr. 1. lib. 2. c. 3. Valent. 1. p. d. 1. q. 13. punct. 1. Tanner. 1. p. disp. 2. q. 7. dub. 1. Granad. 1. p. contr. 5. disp. 2.*

Quæst. II. An possit imponi nomē significans Deum, prout est in se? *De quo Scot. q. 1. Aureol. art. 2. Ocam, & Gab. q. 1. Fab. d. 48. Interpretes S. Thoma nuper relati q. 13. ar. 2. Item Valent. 1. p. d. 1. q. 13. punct. 2. Granad. controu. 1. tract. 5. d. 1. Tanner. 1. p. d. 2. q. 7. dub. 4. Suar. lib. 2. de attrib. c. 3. à num. 10.*

Quæst. III. An, & quod sit nomen significans essentiam Dei? *De quo Aureol. art. 2. Scot. q. 1. Ocam, & Gab. q. 1. Tann. 1. p. d. 2. q. 7. dub. 5. Gran. 1. p. controu. 1. tr. 5. d. 2. Suar. lib. 2. de attrib. c. 3. à n. 15. Alij dist. 2. q. 4.*

Quæst. IIII. An sit possibile nomen cōprehensivum Dei? *De quo hic S. Tho. ar. 2. eius interpretes Caiet. Bañez, Zum. Nazar, Ripa, Gonzalez, Molina, Vazq. Arrub. Fasol. & alij p. q. 12. ar. 7. Itē Suar. 1. p. tr. 1. lib. 2. c. 5. & in 3. p. 10. 1. d. 26. sect. 2. Valent. 1. p. d. 1. q. 12. punct. 7. Salas 1. 2. d. 4. sect. 6. Granad. 1. p. controu. 1. tr. 5. d. 13. Moncaus d. 2. Lorca 1. 2. d. 33. Tanner. 1. p. d. 2. q. 6. dub. 6. Trigosius 1. p. q. 7. ar. 1. dub. 7. Albertinus to. 1. q. 4. Theo log. in 4. coroll. ex 1. principio n. 15. & à num. 29. & alij ab ipsis relati.*

Quæst. V. An Dei nomina sint vnioca creaturis? *De quo Aureolus ar. 2. Interpretes S. Thoma q. 13. ar. 5. Item q. 3. ar. 5. ubi Caiet. Bañez, Zum. Ripa, Nazar. Arrub. & Fasol. Item Valent. 1. p. d. 1. q. 13. punct. 3. Tanner. 1. p. d. 2. q. 7. dub. 3.*

Quæst. VI. An multiplicitas nominum, quibus Deus significatur, arguat distinctionem rationis, aut ex natura rei inter perfectiones divinas? *De quo dist. 2. q. 6. & 7.*

Quæst. VII. An sint in Deo tres æternitates, aut tres immensitates? *De quo dist. 9. q. 1.*

DISTINCTIO XXIII.

Quòd nomen persona, cūm secundū substantiam dicatur, tamen pluraliter, non singulariter accipitur.

HIC expendit dubium, quod occurrebat cōtra regulam præscriptam tertia propositione distinctionis præcedentis. Nam *persona* pluraliter dicitur in Deo, cum Pater, Filius, & Spiritus Sanctus, non sint vna persona, sed tres personæ. Tamen nomen *persona* non significat relativè, sed secundum substantiam, & ad se; nam, vt ait Augustinus in textu. *Cum dicimus personam Patris, nō aliud dicimus, quàm substantiam Patris, ad se quippè persona dicitur, non ad Filium, nec ad Spiritum Sanctum, sicut ad se Deus dicitur, & magnus, & iustus, & bonus.* Ergo etiam nomina, quæ non significant relativè, sed secundum substantiam, & absolutè, plurificantur in Deo.

2 Respondet, à regula superiori excipiendum esse nomen *persona*, quod licet ex modo significandi sit absolutum, tamen vsu Ecclesiæ ex parte rei significatæ est relativum in Deo. Rationem reddit cum Augustino: quia ex inopia vocum non est vna vox, quâ simul Pater, Filius, & Spiritus Sanctus, relativè significantur. Vt ergo vna voce, quid tres illi sint, exprimamus, vtimur personæ nomine, quod ex modo significandi sonat absolutè, quoad rem verò significat relativè, nempè incommunicabilitatem vnus cum alio omnibus personis ex singulis relationibus cōmunè. Eadem ratione, quæ à Latinis *tres personæ*, à Græcis *trēs substantiæ*, & *tres hypostases* dicuntur, quamvis vox *substantia*, & *hypostasis* ad se, & absolutè significet, quia etiam Græcis deest vox vna, quâ simul ea, quæ in Deo sunt tria, quid ea sint, pluraliter manifestentur. Ideo igitur multiplicantur personæ, quamvis persona significet absolutè, quia vsu Ecclesiæ significat ex obiecto proprietates relativas, quæ in Deo tres sunt.

3 At vrgebis, eodem pacto dici posse tres Deos, sicut tres personas, si quidem commune est tribus, esse Deum, sicut esse personam, & persona non magis significat relativè, quàm Deus. Negat, quia id contradicunt sacræ litteræ, à quibus vox Dei imposita est ad significandam solam vnitatem, seorsim à pluralitate; prædicat enim, Deum esse vnum, & nullibi exprimunt personam esse vnam.

4 Si autem rursus vrgeas, sacras litteras, sicut non affirmant, tres esse vnam personam, ita nec affirmare esse tres personas. Respondet. Sufficit non contradicere esse tres personas, vt Ecclesia voce personæ vtatur liberè ad trium pluralitatem simul exprimendam.

5 At obijcies, liberam fore, prædicare tres essentias, quia nec sacræ litteræ id contradicunt, cum nullibi vnam essentiam affirmant. Negat: quia vox essentiæ ex parte rei significatæ vsurpata est ad exprimendam naturam, eiusque pluralitas periculum faceret hæreticis ad diversitatem naturæ prædicandam. Igitur quia secundum fidem concipienda est in Deo

vnitas, & pluralitas; voce essentia vtimur ad exprimendam vnitatem, & voce personae ad exprimendam pluralitatem.

6 Hinc cum Augustino, Ambrosio, & Hilario docet, Deum non esse admittendum solitarium, singularem, aut diversum, quia solitudo, & singularitas excludit pluralitatem personarum, diversitas vero vnitatem essentiae.

QVÆSTIONES.

QVÆST. I. An detur subsistentia realiter absoluta, & communis? *De quo dist. 2. q. 11.*

Quæst. II. An detur personalitas realiter absoluta & communis? *De quo dist. 2. q. 12.*

Quæst. III. Quibus constituentur, & multiplicentur personae? *De quo dist. 2. q. 13.*

Quæst. IIII. An tres personae sint tres substantiae, seu tres subsistentes? *De quo Bonau. hic ar. 2. q. 1. Interpretes S. Thome, Bañez, Zum. Nazar. Ripa, Mol. Vazq. Arrub. Torres, & alij 1. p. q. 30. ar. 2. Item Suar. 10. 1. in 3. d. 11. sect. 4. Ruiz de Trin. d. 34. Zuñiga d. 5. dub. 1. & Gran. tr. 4. d. 4. Tanner. 1. p. d. 4. q. 1. dub. 1. à num. 11. Alarcon 1. p. tr. 5. d. 4. c. 3. & d. 5. c. 3. Valent. 1. p. d. 2. q. 3. p. 2. Aluiz tr. 4. d. 4. sect. 3.*

Quæst. V. An, & quomodo detur ratio personae abstracta per intellectum, & communis tribus personis? *De quo Aureol. hic ab art. 1. Scot. & Gab. cum Ocam q. 1. Interpretes S. Tho. relati supra q. 29. ar. 1. & q. 30. ar. 4. Item Suar. de Trin. lib. 1. c. 3. n. 10. & sequentibus, Valent. q. 4. punct. 3. Ruiz d. 35. Zuñiga d. 5. dub. 4. Tanner. 1. p. d. 4. q. 1. dub. 5. Alarcon 1. p. tr. 5. d. 4. c. 2. Aluiz tr. 4. d. 4. sect. 5.*

Quæst. VI. An ratio personae constituatur positivo, aut negativo conceptu? *De quo hic Scot. q. 1. Interpretes q. 29. ar. 1. Suar. tom. 1. in 3. partem, d. 11. sect. 3. & lib. 1. de Trinit. c. 3. & tom. 2. metaph. d. 14. sect. 2. Ruiz de Trinit. d. 39. sect. 5. Aluiz tr. 4. d. 4. sect. 1. Tanner. 1. p. d. 4. q. 1. dub. 5. Valentia 1. p. d. 2. q. 3. p. 3. Alarcon 1. p. tr. 5. d. 4. c. 1. Zuñiga d. 4. dub. 1. à n. 4.*

DISTINCTIO XXIII.

Quid significetur in Deo his nominibus vnus, vel vna, duo vel duæ, tres vel tria, plures vel pluralitas, distinctio, vel distinctæ.

P R I M A propositio. Vocibus vnitatis vtimur ad removendam multipliciter eius rationis, quæ prædicatur vna. Deus enim vnus dicitur, & Pater vnus, vt removeatur pluralitas Deorum, & Patrum,

2 Secunda propositio. Voces numerales pluralitatis introductæ sunt in Deo ad excludendam singularitatem, solitudinem, & vnitatem personarum. Sic personæ dicuntur plures, vt negetur esse vnā; dicuntur tres, vt negetur esse tantum duas, aut esse quatuor; similisque est significatio Trinitatis.

3 Tertia propositio. Vocibus distinctionis, & discretionis personarum vtimur ad relegendam confusionem, & promixtionem earum contra Sabellium, cum autem distinctas addimus proprietatibus personas, reijcimus distinctionem per naturam, tantumque pluralitatem significamus proprietatum, quibus personæ constituuntur, & distinguuntur.

4 Obijcit Isidorus asserentem, in Deo esse vnitatem singularem, & Trinitatem multiplicem, & numerabilem; quod videtur adversari Augustino, Ambrosio, & Hilario adductis distinct. præcedenti numero ultimo. Respondet. *Singulare*. Isidorus accipit idem, quod *unum*, & *multiplex*, idem, quod *plura*; ideoque solum cōtendit, naturam esse vnā, & personas plures. Vnde non re, sed voce tantum discrepat ab alijs Patribus.

Notationes.

D V O in hac distinctione communiter improbantur ab Scholasticis. Primum, quod Magister docet, voces numerales in Deo potius esse introductas, quam proprias. Secundum, eas voces non significare aliquid positivum, sed negativum.

2 Sanum tamen, ac verum sensum habere possunt. Primam propositionem sic intellige. Numerus primæ vā significatione denotat numerum arithmeticum, in quo partes numeri differunt substantialiter, & minus quid sunt, quam totus numerus. Vnde translata est vox ad numerum transcendentalem, qui solam plurium distinctionem importat. Quia igitur in Deo non est arithmetice numerus, sed transcendentaliter, ideo vsus vocum numeralium dicitur à Magistro introductus, & non proprius; scilicet proprietate arithmetica, & primæ vā huius vocis. Quæ ratione prima propositio traditur sana, & vera à S. Thoma in hac questione 1. artic. 2. Scot. quæst. vnica, & Aureolo art. 1. propositione 2. & 3.

3 Secundam propositionem sic explica. Numerus significat partim

positivum, partim negativum, sed ultimo negativum. Quippè significat entitatem positivam, quam sequitur exclusio alterius entitatis. Qua ratione hanc propositionem docent veram in præsentī S. Thom. q. 1. art. 3. & 4. & 1. p. quæst. 30. art. 3. Capreol. art. 2. concl. 2. & 3. & Carthusianus quæst. 3.

QVÆSTIONES.

QVÆST. I. An numerus cōveniat Deo propriè? *De quo hic S. Tho. Scot. Ricard. Carthus. & Capreol. q. 1. Interpretes S. Thom. sapius relati 1. p. q. 30. art. 3. & quæst. 31. art. 1. Item Ruyz de Trinit. disp. 37. cum alys, quos ipse refert. Alarcon 1. p. tract. 5. d. 5. cap. 5. num. 4. Suar. de Trinit. lib. 3. cap. 7. Tanner. 1. p. disp. 4. q. 1. dub. 3. num. 42. & 43.*

Quæst. II. An numerus in Deo importet positivum, an negativum? *De quo hic S. Thom. q. 1. art. 3. & 4. Bonavent. art. 2. q. 1. Durand. q. 1. Interpretes S. Thom. relati 1. p. q. 30. art. 3. Item Ruyz de Trinit. d. 37. sect. 4. & 5. cum alys, quos ipse refert. Tannerus 1. p. d. 4. q. 1. dub. 3. num. 42. & 43. Albertin. tomo 2. prædic. relati. coroll. 1. q. 2.*

Quæst. III. An unitas cum pluralitate componatur? *De quo dist. 2. q. 5.*

Quæst. IV. An numerus personarum importet compositionem integram? *De quo distinct. 19. quæst. 5.*

Quæst. V. Quibus constituentur, & multiplicentur personæ? *De quo distinct. 2. quæst. 13.*

DISTINCTIO XXV.

Quid significatur, cum dicitur pluraliter tres personæ, vel duæ personæ?

TRIBVS propositionibus tota littera continetur. Prima est. Persona significat essentiã in Deo. Probatur ex Augustino primo; quia ait, personã esse ad se, sicut Deum, & idem significare, quod Deum. At Deus significat essentiã. Ergo etiam persona. Secundo, quia ait, ideo Patrem esse personam, item Filium, & Spiritum Sãctum quia persona significat aliquid tribus commune. At sola essentiã est tribus communis. Ergo persona significat essentiã.

2 Secunda propositio. Persona etiam significat substantiam, & proprietatem personalem, & relatiã. Probatur ex eodem Augustino primo;

modò; quia ait nomine personæ vti ad significandû, quid sint tres, vel tria, quæ in Trinitate realiter distinguuntur. At non significamus, ea esse tres, essentias. Ergo significamus esse tres subsistentias, & proprietates personales. Secundo, quia ait, idè à Latinis accipi nomine personæ, quod à Græcis nomine hypostasis. At à Græcis nomine hypostasis non significatur essentia, sed relatiua subsistentia. Ergo eadem significatur à latinis nomine personæ. Probatür minor, quia ait Augustinus, à Græcis nomine hypostasis significari substantiam aliter quam à nobis substantia significatur. Ergo à nobis accipitur substantia pro essentia, ab illis verò pro relatiua subsistentia. Quare admittunt Græci in Deo tres substantias, sicut tres hypostases, & subsistentias. Ergo nomine hypostasis non significatur à Græcis essentia, nec à nobis nomine personæ, sed relatiua subsistentia.

3 Si obijcias, nomine personæ cum Augustino explicari à nobis, quid sint in Trinitate, tres illi, quos confitemur distinctos: quid autè illi sint, non explicari, nisi per quidditatem, & essentiam. Respondet; nomine personæ significari, quid sint tres ille res, qua ratione ab invicem sunt distinctæ, non quæ sunt vnum. At quæ ratione distinctæ sunt, non explicatur per essentiam, sed per proprietatem relativam, & personalem. Itaque nomine personæ solum explicatur, quid illa sint proprietate personali, non verò essentia communi. Vbi obiter notat Magister, posse tres personas nūcupari tres res, quia Augustinus eas vocat pluraliter *res, quibus nobis fruendum est*, quamquam simul sint vna solum res, & essentia.

4 Tertia propositio. Persona diverso modo significat essentiã, & subsistentiam; nam subsistentiam relativam significat in recto, & essentiam in obliquo, & ideo plurificatur persona, sicut relatiua subsistentia. Probatür primo, ex Augustino dicente, alium esse in persona Patrem, alium Filium, alium Spiritum Sanctum. Si autem persona significaret in recto naturam, non esset alius in persona Pater, alius Filius, & Spiritus Sanctus; cum in natura alius non sit Pater à Filio, sed omnino vnus, & idem. Secundo, quia ait Hieronymus, personas esse proprietates personales. In recto autem significatur id, quod persona esse dicitur, quando, quid sit persona, definitur. Tertio, quia Damascenus explicat personam per hypostasim, & subsistentiam. Id autem per quod persona explicatur, importatur in recto. Denique, quia persona multiplicatur in Patre, Filio, & Spiritu Sancto. Multiplicatio autem, & distinctio provenit à multiplicatione, & distinctione eius, quod significatur in recto. Cum igitur non multiplicetur, neque distinguatur essentia, sed sola proprietas, & subsistentia relatiua, non significat persona in recto essentiam, sed proprietatem, & relativam subsistentiam.

QVÆSTIONES.

QVÆST. I. An persona significet in recto essentiam, an proprietatem relativam? *De quo hic Bonau. ar. 1. q. 1. Ricard. art. 2. q. 1. Aureol. ar. 3. Scot. Gab. Ocam q. 1. Itē Caiet. Zum. Bañez, Naz. ar. Ripa, Aluiz, Mol. Vazq. Arrub. & Torres in 1. p. q. 29, ar. 4. Item Val. de Trin. q. 3. punct. 4. Saar. lib. 3. c. 3. Zuñiga d. 5. dub. 7. Granad. tr. 4. d. 3. Ruiz d. 32. à sect. 7. Tann. 1. p. d. 4. q. 1. dub. 1. n. 7. Alarcon 1. p. tr. 5. d. 4. c. 1.*

Quæst. II. Quam proprietatem constitutivam importet persona, an originem, an relationem? *De quo dist. 2. q. 13.*

Quæst. III. An persona significet formaliter negationem? *De quo hic Aureol. ar. 2. §. qua propter. Alij dist. 23. q. 6.*

Quæst. IIII. An detur personalitas absoluta, & communis? *De quo hic S. Th. q. 1. ar. 3. Durand. q. 2. Aureol. ar. 1. & sequentibus, & alij dist. 2. quæst. 12.*

Quæst. V. An persona dicatur univocè de Deo, & creatura? *De quo hic S. Th. q. 1. ar. 2. Dur. q. 1. & alij dist. 22. q. 5.*

Quæst. VI. An à personis divinis possit abstrahi ratio ipsis univocè cõmunis? *De quo hic S. Th. supra Aureol. ar. 2. Gab. ar. 1. & alij dist. 23. q. 5.*

Quæst. VII. An sint admittendæ in Deo tres substantiæ, aut tres subsistentiæ? *De quo dist. 23. q. 4.*

DISTINCTIO XXVI.

De proprietatibus personarum, sed prius de hoc nomine hypostasis.

EXPOSITIS nominibus, quibus loquimur de Deo, proprietates, & notiones exponit, quibus distinguimus personas. Præmittit tamen quid nomine *hypostasis* intelligendum sit. Hæretici enim, referente Hieronymo, ea voce abutebantur ad decipiendum fideles, iam eâ significantes essentiam, iam personalitatem, & incommunicabilem subsistentiam. Quare consilio Hieronymi, nobis differentibus cum hæreticis præmittenda est explicatio vocis, ut una, aut triplex hypostasis concedatur personis, ne abusu vocis, & æquivocatione incaute, aut triplicem essentiam, aut unam tantum personam admittamus. Itaque si in disputatione conveniatur, per hypostasin significari *personam*, seu essentiam,

tiam, vna tantum hypostasis admittenda est; si vero significari personam, non vnam, sed tres hypostasies sunt prædicandæ. Quod seclusis æquivocis vocibus securius, fideliusque dicemus, esse vnam tantum essentiam; & tres personas.

2 Iam conclusio est. Notiones, seu proprietates personarum sunt Paternitas, Filiatio, & Spiratio; quæ alijs vocibus sunt generatio, nativitas & processio; seu genuisse, natum esse, & procedere. Probatur. Hæc tria realiter distinguuntur inter se. Ea autem, quæ realiter distinguuntur inter se, sunt proprietates personarum, prout ab invicem sunt distinctæ. Ergo ea sunt proprietates personarum. Minor, & consequentia constant. Maior probatur primò, quia id expressè asseritur ab Augustino in contextu. Secundò, quia ea tria sunt relativa. Quæ autem relativa sunt, ab invicem distinguuntur.

3 Vnde constat primò, in Deo esse aliqua prædicata, quæ non sunt essentialia, seu substantialia Deo, nempe proprietates personarum. Nam prædicata essentialia cõmunia sunt personis. Proprietates autè relative non sunt cõmunes. Secundò, prædicata relativa, & propria personarum esse media inter substantialia, & accidentalia; quia relativa, & propria, nec sunt essentialia, nec accidentalia. Non sunt essentialia, quia non sunt cõmunia. Non accidentalia, quia non sunt personis contingencia, & separabilia; Patri enim non est contingens, & separabilis Paternitas, & generatio, cum semper inseparabiliter fuerit genitor, & Pater. Consequenter neque Filio est contingens nativitas, seu Filiatio: similiter Spiritui Sancto spiratio, seu processio. Tertiò constat, propriũ esse primæ personæ esse genitorem, & Patrem; Secundæ esse natum, & Filium: Tertiæ esse Spiritum Sanctum, & donum: quandoquidem in esse taliũ constituuntur per proprietates relativas enumeratas. Vbi notat, in tertia persona relationem ad alias duas non exprimi nomine Spiritus Sancti, sicut nomine doni, quia Spiritus Sanctus nõ exprimit oppositionem cũ illis, sicut donũ.

4 Objicit primò. Etiam homines sunt Filij Dei. Ergo non est propria secundæ personæ esse Filium Dei. Respondet. Est discrimen inter homines, & secundam personam. Primò ex Hilario, quod secunda persona est Filius Dei naturalis, & non adoptivus; homines vero sunt adoptivi, & non naturales. Secundò ex Augustino, & Hilario, quod secunda persona est Filius solius primæ personæ; homines vero per gratiam iustificantem sunt Filij totius Trinitatis, cum ab omnibus personis æqualiter adoptentur in Filios.

5 Objicit secundò. Tota Trinitas est Spiritus Sactus, cũ nulla sit persona, quæ nõ sit Spiritus, & sancta. Ergo esse Spiritũ Sanctũ nõ est proprietas tertiæ personæ. Respondet. Spiritus Sanctus bifariã sumitur; primò

essentialiter, prout significat immaterialitatem, & sanctitatem. Secundò notionaliter, & relatiuè, prout significat spirationè, & processionè amoris. Primo modo tota Trinitas est Spiritus Sanctus. Secundo modo sola tertia persona, eàque ratione esse Spiritu Sàctu, eius proprietates dicitur.

6 Obijcit tertio. Pater non est Spiritus Sancti Pater, aliàs Spiritus Sanctus eius esset Filius, neque Filius est Spiritus Sàcti Filius, aliàs Spiritus Sanctus esset eius Pater. Ergò Spiritus Sàctus non est relatiuus ad Patrem, & Filium, cum in eis non sit correlatiò ad Spiritum Sàctu. Respondet. Quamvis Pater, & Filius, non sint voces correlatiuæ ad Spiritum Sàctum, potest Spiritus Sanctus ad eos referri, quia alijs vocibus potest eorum correlatiò explicari, vt voce Spiratoris, atq; datoris.

QVÆSTIONES.

QVÆST. I. An sit in Deo hypostasis, & personalitas absoluta, & communis? *De quo hic Dur. q. 1. Alij dist. 2. q. 12.*

Quæst. II. An origines, & relationes personarum distinguantur inter se? *De quo Interpretes S. Tho. 1. p. q. 40. ar. 2. Item Suar. lib. 6. de Trin. cap. 1. Ruiz d. 83, 84. & 85. Zuñiga d. 3. dub. 7. Gran. tr. 12. d. 4. Valent. 1. p. d. 2. q. 2. p. 4. Tann. 1. p. d. 4. q. 3. dub. 5. Alarcon 1. p. tr. 5. d. 3. c. 2.*

Quæst. III. An personæ originibus, an relationibus constituentur, aut distinguantur? *De quo hic S. Tho. q. 2. ar. 7. Dur. Greg. Scot. Gabr. & Ocam q. 1. Alij dist. 2. q. 13.*

Quæst. IIII. An seclusis relationibus distinguantur personæ, vt si Spiritus sanctus non procederet à Filio, non distingueretur ab illo? *De quo hic S. Tho. ar. 2. Dur. & Scot. q. 1. Aureol. ar. 4. Alij dist. 11. q. 4.*

Quæst. V. An relationes etiam secundum esse ad sint in Deo reales? *De quo hic S. Tho. q. 2. ar. 1. Interpretes Caiet. Zum. Nazari. Bañez. Ripa. Molina. Vazq. Arrubal, Torres, & Aluiz 1. p. q. 28. ar. 2. Item Suar. lib. 5. de Trin. c. 1. Valent. q. 2. punct. 1. Ruiz d. 9. Granad. tr. 3. d. 1. Alarcon 1. p. tract. 5. d. 3. cap. 1. Albert. tom. 2. predic. relut. corol. 1. q. 2. Tanner. 1. p. disp. 4. q. 3. dub. 1. num. 11.*

Quæst. VI. An, & quot sint notiones in Deo? *De quo hic S. Thomas, & Durand. q. 2. Interpretes S. Thomæ nuper relati 1. p. q. 32. ar. 1. & 2. Item Suar. lib. 5. de Trin. c. 9. & 10. Val. q. 6. punct. 2, 3. & 4. Ruiz d. 46. & 47. Zuñiga disp. 7. dub. 4. Gran. tr. 7. d. 1. & 2. Tann. 1. p. d. 4. q. 3. dub. 5. Alarcon 1. p. tr. 5. d. 5. c. 6. & 7.*

Quæst. VII. An origines activæ, & passivæ distinguantur inter se? *De quo dist. 5. q. 7.*

Quæst.

Quæst. VIII. An proprietates relativæ importent perfectionem superadditam essentia: *De quo distinct. 2. quæst. 9.*

Quæst. IX. An esse genitum, & Filium sit proprium secundæ personæ: *De quo distinct. 4. quæst. 6.*

Quæst. X. An hominem esse Filium adoptivum Dei sit effectus formalis gratiæ iustificantis absque novo favore Dei: *De quo Bellarm. lib. 2. de iustificatione cap. 16. Lessius lib. 12. de divinis perfectionibus cap. 11. Coninch 2. 2. d. 21. dub. 8. Suar. lib. 7. de Gratia cap. 1. Vazquez 1. 2. d. 240. Torres 2. 2. d. 72. dub. 2. Lorca de Gratia, d. 36. Tanner. 1. 2. d. 6. q. 5. dub. 3. Granad. 1. 2. tract. 8. d. 4. Valent. 1. 2. d. 8. q. 5. punct. 5. Curiel 1. 2. quæst. 113. ar. 2. dub. 1. ubi Medina, Com. Zum. & alij interpretes S. Thom. cum pluribus antiquorum, quos superiores Auctores referunt.*

DISTINCT. XXVII.

An easdem proprietates assignet Augustinus, & Hilarius, & an ista sint Paternitas, Filiatio, & Processio?

DIXIT Augustinus proprietates personarum esse generationem, nativitatem, & processionem; Hilarius verò esse Paternitatem, Filiationem, & Spirationem. Nunc quærit, an origines, quas Augustinus proprietates personarum docuit, distinguantur à relationibus, quas docuit esse proprietates Hilarius.

2. Prima conclusio. Origines, & relationes ex parte objecti idè omnino sunt, & solis nominibus distinguuntur. Nam Pater eo apprehenditur Pater, quo generans, & eo generans, quo Pater, & Filius eo apprehenditur Filius, quo genitus, & eo genitus, quo Filius; similiter Spiritus Sanctus eo spiratus, quo procedens ex amore, & eo ex amore procedens, quo spiratus.

3. Secunda conclusio. Origines, & relationes aliter significantur in concreto, aliter in abstracto. Nam Pater, Filius, & Spiritus Sanctus. Item Deus generans, genitus, & procedens in concreto significant directè personalitates ad modum personæ per se stantis, & per species personæ creatæ. Paternitas verò, Filiatio, & Spiratio: item generatio, nativitas, & processio in abstracto significant proprietates ad modum adiacentium personis, & non personarum per se stantium, apprehendunturque per species originis, & relationis accidentalis creatæ.

4 Tertia conclusio. Proprietates enumeratæ, tam origines, quam relationes ex parte obiecti constituunt, & distinguunt personas, & sunt proprietates incommunicabiles personarum. Tum, quia ex sententia Damasceni, personæ non constituuntur, & distinguuntur per essentiam, sed per caracteristica idiomata, quæ sunt proprietates relativæ. Tum, quia proprietates relativæ ab invicem distinguuntur, & mutuò incommunicabiles sunt. Ergò personæ constituuntur incommunicabiles, & distinguuntur per illas. Notat tamen cum Damasceno, hanc distinctionem, & incommunicabilitatem convenire personis absque divisione, & distantia earum inter se: quia cum ea distinctione proprietatum componunt personæ identitatem essentia.

5 Quarta conclusio. Eisdem proprietates personales Patris, & Filij designant, hæc nomina *genitor*, & *genitus*. Item ex parte Filij, *Verbum*, & *imago*. Nam Pater eo est Pater, quo genitor, & Filius, eo Filius, quo genitus; & sicut Pater ad Filium, & Filius ad Patrem, sic genitor ad genitum, & genitus ad genitorem refertur. Item ex parte Filij, hæc nomina *Verbum*, & *imago*, non sunt communia Patri, sed propria, & relativa Filij, neque enim Pater, est Verbum & imago sui, quamvis sit sapientia sui; Verbum enim realiter profertur, seu producitur à loquente, in eumque refertur; & imago naturalis exprimitur, seu producitur ab eo, quem repræsentat, referturque in ipsum.

6 Vnde colligitur essentialia non esse propria, sed communia, quia de omnibus personis dicuntur; & relativa non sunt. Nec obest dici, *Deus de Deo, lumen de lumine*, cum *Deus*, & *lumen*, essentialia sint. Nam licet *Deus*, & *lumen*, absque addito essentialia significant, possunt cum addito personalia significare, ut *Deus generans* denotat Patrem, & *Deus genitus, mortuus, passus* denotat Filium. Similiter igitur *Deus de Deo*; quia licet Pater Deus sit, non tamen Deus de Deo, quia dictio *de* interposita termino communi exprimit processionem realem unius ab alio, quod sibi identificatur quoad rem significatam per terminum communem. Quare termino communi personali non potest ea dictio interponi, nec enim dicitur Verbum de Verbo, Filius de Filio, sicut Deus de Deo.

QVÆSTIONES.

I N hac distinctione moveri possunt omnes quæstiones, quæ in distinctione præcedenti; quarum materia una, & eadem est. Præterea quæstiones sequentes.

Quæst. I, An origines sint priores relationibus? De quo hic S. Thomas

& Durand. q. 1. Interpretes S. Thom. Caiet. Bañez. Zumel. Nazar. Ripa. Molina. Vazquez. Arrubal. Aluiz. uterque Torres 1. p. q. 40. art. 4. Item Ruyz de Trinit. q. 41. Suar. lib. 6. de Trinit. cap. 1. Valent. q. 14. punct. 4. Granad. tract. 12. disp. 4. Tanner. 1. p. d. 4. q. 3. dub. 5. à num. 29. Alarcon 1. p. tract. 5. d. 6. cap. 7. Zuñiga de Trinit. disp. 15. dub. 5. memb. 5.

Quæst. II. An Verbum sit in Deo essentiale, & commune? De quo h. c. S. Thom. quæst. 1. art. 1. Durand. q. 3. Interpretes S. Thom. nuper relati 1. p. quæst. 34. art. 1. Item Suar. de Trinit. lib. 9. cap. 3. Valent. q. 8. punct. 1. Ruyz disp. 57. Zuñiga disp. 9. dub. 2. Granad. tract. 9. d. 2. Tanner. 1. p. d. 4. q. 4. dub. 2. & 3. Alarcon 1. p. tract. 5. disp. 8. cap. 3.

Quæst. III. An Verbum procedat ex cognitione totius Trinitatis, & essentia? De quo hic S. Thom. q. 2. art. 3. Interpretes S. Thom. iam relati ubi supra. Item Suarez lib. 9. de Trinit. cap. 4. & 5. Ruyz disp. 61. Zuñiga disp. 9. dub. 3. & 5. Granad. tract. 9. disp. 5. Tanner. 1. p. disp. 4. q. 4. dub. 3. Valent. 1. p. disp. 2. quæst. 8. puncto 2. Albertin. tom. 2. predic. relat. corol. 14. dubitar. 1. Alarcon 1. p. tract. 5. disp. 8. cap. 7. & 8. Aluiz tract. 4. disput. 8. sect. 4.

Quæst. IIII. An Verbum procedat ex cognitione omnium creaturarum possibilium, & existentium? De quo hic S. Thom. q. 2. art. 3. Interpretes S. Thom. relati ubi supra. Item Suar. de Trinitate lib. 9. cap. 6. & 7. Ruyz d. 62. & 63. Zuñiga d. 9. dub. 6. & 7. Valent. q. 8. punct. 2. Granad. tract. 9. d. 6. Tanner. 1. p. d. 4. q. 4. dub. 3. Albertin. tom. 2. predic. relat. corol. 14. dub. 1. Alarcon 1. p. tr. 5. d. 8. cap. 9. Aluiz tract. 4. d. 8. sect. 6. & 7.

DISTINCT. XXVIII.

Quòd non tantum tres prædictæ proprietates sunt in personis, sed etiam, quæ alijs significantur nominibus, ut ingenitus.

P R I M A conclusio. Esse ingenitum est notio propria Patris, & à Paternitate distincta. Nam esse ingenitum non est aliud, quam esse improductum ab alio priori. At hoc est proprium Patris, cùm alia personæ nõ sint improductæ. Rursus hoc est secundum Augustinum distinctum ab esse Patris. Primò, quia apprehenditur persona improducta, quin apprehendatur Pater: nam apprehenditur improducta solum, quia cogitatur non procedens ab alia, quamvis non apprehendantur

producent aliam. At non apprehenditur Pater, quin apprehendatur aliâ personam producens. Secundò, quia apprehenditur Pater, quin persona apprehendatur improducta ab alia; plures enim sunt Patres creati, qui sunt ab alijs producti. Vnde esse ingentum, relativum est; nam sicut genitum ad genitorem, ita ingentum ad non genitorem refertur: ingentus enim relationem importat ad negationem eius, quod respiceret Pater, si esset genitus.

2 Objicit primò. Spiritus Sanctus est ingentus, cum non sit genitus, ac Filius. Ergo esse ingentum non est notio Patris. Respondet, Spiritus Sanctus non est ingentus, quamvis non sit genitus: quia licet inspecta ethimologiâ vocis idem sit ingentus, ac non genitus: tamen ex usurpatione vocis idem non est, quia ea vox accommodata est Patri ad significandam dignitatem innascibilitatis primæ personæ ptopiam, quæ sola ab alia priori improducta est.

3 Secundò objicit. Ingentus, & genitus non sunt eiusdem naturæ. Ergo Pater ingentus non erit eiusdem naturæ cum Filio. Ambrosius omittit antecedens: quia Patrem esse ingentum, non est expressum in sacris litteris; esse verò eiusdem naturæ cum Filio, expressum est. Interdum tamen dissimulanda est hæreticis veritas, quæ non est expressa in scripturis, ne deroget veritati in ipsis expressæ. Deinde Magister negat antecedens; quia vt genitus indistinguatur à genito, non requiritur distinctio naturæ, sed sufficit distinctio proprietatis relativæ; quamvis enim diversum sit esse ingentum, & esse genitum, sicut esse Patrem, & esse Filium, quia notio, & proprietas Patris diversa est à notione, & proprietate Filij: cæterum non est diversum esse ingenti, seu Patris ab esse geniti, seu Filij, quia essentia diversa non est, quæ significatur per esse Patris, aut per esse simpliciter.

4 Secunda conclusio. Sicut esse Verbū, & imaginem Patris est proprietas Filij, ita & esse sapientiam natam, vel genitam. Quia hoc cōpetit soli Filio, & non alijs personis. Verum, vt notat August. non est notio distincta à notione imaginis, & Verbi: quia eo ipso quod Filius, Verbū, & imago est, etiam nata, seu genita sapientia est. Vnde licet sapientia absolute notet essentiam, quia Deo idem est esse, quod sapere; at verò sapientia nata denotat relationem per quam communis sapientia Filij propria & notionalis significatur; in quidem esse sapientiam natam non potest affirmari de Patre, aut Spiritu Sancto. Similiter esse imaginē iuxta Augustinum, & Hilarium exprimit interdum naturam tribus personis communem, cum homo dicatur conditus ad imaginem Dei toti Trinitati cōmunem: at verò esse imaginem Patris exprimit solam relationem Filij, quia ei soli competit adæquatè, & naturaliter referre Patrem.

QVÆSTIONES.

QVÆST. I. An, & quot sint notiones personarum? De quo hic *Gab. art. 3. & Faber disp. 49. alij distinct. 26. quæst. 6.*

Quæst. II. An ratio ingeniti sit propria Patris? De quo hic *S. Thom. Scot. & Durand. q. 1. Bonau. ar. 1. q. 3. Gab. art. 2. alij dist. 13. q. 4.*

Quæst. III. An Pater constituatur innascibilitate, an generatione seu relatione? De quo hic *S. Thom. quæst. 1. art. 2. Aureol. art. 3. Scot. q. 2. & 4. Durand. quæst. 2. alij dist. 2. quæst. 13.*

Quæst. IV. An innascibilitas importet positivum, an negativum? De quo hic *Bonau. & Aureol. art. 1. Interpretes S. Tho. Caiet. Bñez, Zum. Naz. Ripa, uterque Tor. Molin. Vazq. & Arrub. 1. p. q. 33. ar. 4. Ruyz de Trinit. d. 53. Zuñiga d. 8. dub. 2. Surr. lib. 8. de Trinit. cap. 2. à num. 5. Granad. tr. 7. d. 2. à num. 4. & tr. 8. d. 4. num. 5. Tann. 1. p. d. 4. q. 4. dub. 1. n. 10. Valent. 1. p. d. 2. q. 6. punct. 4. Aluiz tr. 4. d. 7. Alarcon 1. p. tr. 5. d. 7. c. 1. n. 9.*

Quæst. V. An innascibilitas distinguatur à paternitate? De quo hic *Bonavent. & Durand. quæst. 2. art. 4. Interpretes S. Thom. nuper relati 1. p. q. 33. art. 4. Item Ruyz d. 63. Zuñiga d. 8. dub. 2. & disp. 15. dub. 1. Suar. lib. 8. de Trinit. cap. 2. à num. 8. Albertin. tom. 2. prædict. rel. corol. 13. dub. 2. Alarcon 1. p. tract. 5. disp. 7. cap. 1. à num. 15. Granad. 1. p. tract. 7. disp. 2. à num. 6. Tanner. 1. p. disp. 4. quæst. 3. dub. 5. à num. 26.*

Quæst. VI. An ratio imaginis sit essentialis, an notionalis Verbo? De quo hic *S. Thom. quæst. 2. art. 3. Durand. q. 3. Interpretes S. Thom. Bonau. Zummel, Ripa, Naz. Molin. Arrub. Vazq. & alij 1. p. q. 35. art. 1. Item Ruyz de Trin. d. 64. Zuñiga d. 10. dub. 2. Valent. q. 9. punct. 1. Gaan. tra. 9. d. 11. Albert. tomo 2. præd. rel. corol. 14. d. 3. Alarcon 1. p. tract. 5. disp. 8. cap. 10. Tanner. 1. p. d. 4. q. 4. dub. 2. Aluiz tr. 4. d. 8. sect. 8. & sequentibus.*

Quæst. VII. An Spiritus Sanctus sit imago Patris, & Filij? De quo hic *S. Thom. art. 4. Eius interpretes 1. p. q. 35. art. 2. Item Suar. de Trinitate lib. 11. cap. 6. Valent. quæst. 9. punct. 2. Ruyz disp. 64. Zuñiga disp. 10. dub. 4. 5. & 6. Granad. tract. 9. disp. 11. à sect. 2. Albertin. tomo 2. præd. rel. corol. 14. disp. 3. Alarcon 1. p. tract. 5. disp. 8. cap. 16. Tanner. 1. p. disp. 4. quæst. 4. dub. 2. Aluiz tract. 4. disp. 8. sect. 8. & sequentibus.*

Quæst. VIII. An Spiritus Sanctus non sit genitus, & Filius? De quo *distinct. 4. quæst. 6.*

Quæst. IX. An ratio ingeniti sit relativa? De quo *Tann. 1. p. d. 4. q. 4. dub. 1. num. 11. Alarcon 1. p. tract. 5. d. 7. cap. 1. à num. 16. Granad. 1. p. contron. 5. tract. 8. disp. 4. num. 4. Interpretes S. Thom. 1. p. q. 33. art. 4.*

DISTINCT. XXIX.

De principio, quod relativè dicitur, & multiplicem notat relationem.

PRINCIPIUM est relativum ad id, quod à principio procedit. At quia multiplici modo Deus principium est; ideo multiplicem exprimit relationem; quod sequentibus conclusionibus explanatur.

2 Prima est. Esse principiū totius divinitatis est notio solius Patris, notās relationem ipsius. Quia solus Pater à nullo est, & ab eo est omnis communicatio Deitatis, tam Filio, quam Spiritui Sancto. Hoc autē est, esse totius Trinitatis principium, nam principium Deitatis non dicitur, quod producat Deitatē, sed quod producat omnes personas, quibus Deitas communicatur; à Patre enim generatur Filius, & procedit Spiritus Sanctus, & utriq; divinitas cōmunicatur. Vnde iuxta Hilarium Pater dicitur initium, & principium sine principio. Cæterum hæc notio nō est distincta à notione ingeniti, Paternitatis, & Spiratoris: nam eo quo ingentus est, sine principio est, & quo Pater, & Spirator est, principium est omnium personarum, quibus Deitas communicatur.

3 Secunda conclusio. Esse principium Spiritus Sancti est notio denotans relationem Patri, & Filio cōmunem. Ita August. docens, Patrē, & Filium esse vnum principium Spiritus Sancti. Vtriq; enim competit producere Spiritum Sanctum, quin in ea ratione magis opponantur inter se, quam in ratione principij creaturarum. Sicut ergo uterq; est vnus creator, ita & vnus Spirator. At hoc non competit Spiritui Sācto. Ergo notio est relativa propria utriusque. Hæc notio à Patribus speciali aliquo nomine expressa nō est, & ideo ea vox præmittitur à Magistro. Nūc verò iā à Theologis voce *Spiratoris*, & *Spirationis actus* declaratur.

4 Tertia conclusio. Esse principium creaturarum non denotat specialem aliquam relationem personalem, sed omnibus cōmunem. Quia nō solum Pater, nec solum Filius, nec solus Spiritus Sanctus, sed omnes tres personæ sunt creaturarum principium; hoc enim eis competit, quā Deus, & omnipotens sunt, à quo iuxta Paulum, & Augustinum fiunt omnia creata. At Deum, & omnipotentem esse, omnibus commune est. Ergo etiam esse principium creaturarum. Vnde non sunt plura principia, sed vnum, nec plures creatores, quā vnus. Tum, quia personæ, quā Deus, non sunt plura, sed vnum. Tum, quia ratione principij creaturarum non opponantur, sola autem oppositio multiplicat in divinis.

5. Nota primò, personas non esse causam peccatorū, quia iuxta Augu-

gustinum principium sunt omnium naturalium; peccata autem sunt contra naturalia, seu contra naturam. Secundo, rationem creatoris, seu relationem principij creaturarum non esse in Deo æternam, vt aliàs relationes; sed temporalem. Quia Deus cæpit in tempore esse principium creaturarum. At Pater non incipit in tempore esse Filij principium, neque Pater, & Filius principium Spiritus Sancti.

QVÆSTIONES.

QVÆST. I. An ratio principij sit vnivoca personis producentibus, & creaturis? *De quo hic S. Thom. art. 2. Aureol. art. 3. Scot. Duran. Gabriel, & Ocam quæst. 1. alij distinct. 22. quæst. 5.*

Quæst. II. An Pater, & Filius sint vnum principium Spiritus Sancti? *De quo hic S. Thom. art. 4. Durand. quæst. 2. alij distinct. 11. q. 3.*

Quæst. III. An Spiritus Sanctus procedat per se à Patre, & Filio, tãquam à duobus suppositis distinctis? *De quo hic Dur. q. 3. alij dist. 11. q. 2.*

Quæst. IV. An spiratio activa in Patre, & Filio sit tantum vna? *De quo hic Bonavent. art. 2. q. 1. & 2. S. Thom. art. 3. Eius interpretes 1. p. q. 28. art. 4. & quæst. 32. art. 2. Item Suarez de Trinitate lib. 5. cap. 6. Ruyz d. 18. sect. 2. & 3. Zuñiga d. 3. dub. 12. Granad. tract. 3. d. 2. Valent. in controu. de Trinit. lib. 2. cap. 14. & 1. p. d. 2. q. 6. p. 2. Alarcon 1. p. tract. 5. d. 9. cap. 1. & 2. Aluiz tr. 4. d. 3. sect. 3. & 5. Tann. 1. p. d. 4. q. 3. dub. 1. à num. 14.*

Quæst. V. An principium producus, & terminus productus necessariò distinguantur? *De quo distinct. 4. quæst. 4.*

Quæst. VI. An & quot sint notiones in divinis? *De quo hic Aureol. art. 4. alij dist. 26. quæst. 6.*

Quæst. VII. An Trinitas personarum requiratur per se ad productionem creaturarum? *De quo Ruyz de Trinit. disp. 111. & Zuñiga d. 11. dub. 4. Suar. lib. 1. de Trinit. cap. 11. Granad. 1. p. controu. 5. tra. 9. d. 4. num. 6. & tract. 10. d. 8. à num. 5. & tract. de potentia Dei d. 3. Valent. 1. p. d. 3. q. 2. punct. 3. Vazq. 1. p. d. 152. num. 5. Alarcon 1. p. tract. 5. disp. 10. Interpretes S. Thom. 1. p. q. 33. art. 3. & 4. quæst. 5. art. 6.*

Quæst. VIII. An Deus, quã omnipotens, referatur transcendentalitèr ad creaturas posibles? *De quo distinct. sequenti quæst. 3.*

Quæst. IX. An Deus sit causa peccati? *De quo S. Thom. & eius interpretes. Caiet. Med. Contr. Zum. Lorc. Cur. Vazq. & alij 1. 2. q. 79. art. 1. & 2. Item Suar. 1. 2. tract. de peccatis d. 6. Salas 1. 2. tract. 13. disp. 10. Gran. 1. 2. controu. 6. tract. 7. d. 1. Raynaudus in disciplina moral. dist. 4. num. 209. & à num. 337. Alvarez de auxil. d. 18. 24. & 101. Tann. 1. 2. d. 4. q. 9. dub. Melin. in concord. q. 14. art. 13. d. 30. & sequentibus.*

DISTINCTIO XXX.

De ijs, qua temporaliter de Deo dicuntur, & relative secundum accidens, quod non Deo, sed creaturis accidit.

PRIMA propositio est. Deus refertur ad creaturas in tempore. Ita Augustinus, & probatur. Deus refertur ad creaturas, quatenus est creator, Dominus, Pater, & refugium illarum. At hoc cōpetit Deo in tempore, cum incipiunt esse creature: nam creator esse non potest, quin sit creatura; Dominus, quin sit servus; Pater, quin sit Filius. Ergo Deus refertur in tempore ad creaturas.

2 Obijcit. Deus est Dominus temporis. At non est Dominus temporis in tempore, quia tempus in tempore non est. Ergo relatio Domini non convenit Deo in tempore. Respondet. Licet Deus non cæperit in tempore Dominus esse temporis, cæpit tamen cum tempore Dominus esse temporis: nam cum tempus non semper fuerit, neque Deus semper fuit Dominus temporis, atque ita talis relatio non est verè æterna, sed temporalis.

3 Secunda propositio. Relatio temporalis non importat mutationem aliquam intrinsecam Deo, sed intrinsecam creaturæ, & extrinsecam Deo. Tum, quia Deus immutabilis est. Tum, quia sufficit mutatio creaturæ, ut Deus acquirat novas denominationes relativas, sicut nummus accipit valorem absque mutatione sibi intrinseca, & unus homo fit amicus alterius sola mutatione voluntatis alterius. Sic igitur Deus dicitur refugium nostrum, solum, quia nos confugimus ad eum; Pater noster, quia per gratiam nobis intrinsecam regeneramur in Filios: creator, & Dominus, quia, cum nondum essemus, ab ipso creamur, & sub eius potestate constituimur.

4 Tertia propositio. Cum Spiritus Sanctus dicitur donatus, refertur ad eum, qui donat, & ad eum, cui donatur. Donatus enim apprehendi non potest, quin ab aliquo, & alicui donetur. Quia vero non solum donatur à Patre, & Filio, sed etiam à se, refertur etiam ad se; tamen quia ut donatus importat relationem, & processionem; idè non refertur ad se secundum substantiam æternam, sed tantum secundum mutationem temporalem factam in creatura, cui donatur, quam donatio essentialiter comprehendit.

QVÆSTIONES.

QVÆST. I. An Deus referatur relatione prædicamentali ad creaturas existentes? *De quo hic S. Thom. ar. 1. Durand. Gabr. Ocam, & Bonau. q. 1. Item interpretes S. Thom. Caiet. Bañez. Nazari. Ripa. Mol. Vazq. & Fasol. 1. p. q. 13. ar. 7. Valent. 1. p. d. 1. q. 13. punct. 4. Granad. de Trin. tr. 3. d. 1. n. 7. Tanner. 1. p. d. 4. q. 3. dub. 1. Albertinus to. 1. princip. 1. corol. 4. n. 11. & to. 2. prædic. relar. corol. 1. q. 1. Suar. to. 2. Metaph. d. 27. sect. 15. à num. 16. Alarcon 1. p. tr. 5. d. 3. c. 2. n. 6.*

Quest. II. An relatio prædicamentalis Dei ad creaturas sit realis, an rationis, intrinseca, aut extrinseca? *De quo hic S. Thom. ar. 3. Aureol. ar. 1. Durand. q. 2. & 3. Gabr. & Ocam q. 3. 1. & 5. Bonau. q. 3. Interpretes S. Thom. cum Valent. Fasol. Tannero, Albertino, Suario, & alijs ubi q. 1.*

Quest. III. An Deus referatur ordine transcendentali ad creaturas possibiles? *De quo hic Greg. q. 3. Interpretes S. Thom. 1. p. q. 25. ar. 1. præsertim Vazq. d. 104. cap. 6. Suar. tom. 2. metaph. d. 47. sect. 3. & 15. & 1. p. tr. 1. lib. 2. c. 26. n. 14. & lib. 3. c. 6. n. 12. Arrub. 1. p. d. 29. n. 17. & d. 30. nu. 6. & 11. Fasol. 1. p. q. 14. ar. 5. n. 41. & 42. Sal. 1. 2. tr. 2. d. 4. sect. 4. n. 45. & 52. Hurtado d. 15. metaph. sect. 9. Tann. 1. p. d. 4. q. 3. dub. 1. assert. 1. & q. 4. dub. 3. à n. 30. Albert. to. 2. prædic. relar. corol. 1. q. 2. Alarcon 1. p. tr. 2. d. 2. ca. 4. Aluz tr. 2. d. 5. à n. 38. Ruiz de scientia d. 5. sect. 2.*

Quest. IIII. An relationes æternæ secundum esse ad sint in Deo reales? *De quo hic Aureol. ar. 3. Aly dist. 26. q. 5.*

Quest. V. An possit esse in Deo aliqua relatio æterna, & cōtingens? Item 6. An aliqua personarum possit terminare relationem prædicamentalem, aut transcendentalem, quam aliæ non terminent? Hæ quæstiones Scriptoribus in disputatione non sunt; indigent tamen examine Theologorum.

DISTINCTIO XXXI.

Quomodo dicatur Filius equalis, & similis Patri; an secundum substantiam, an secundum relationem?

PRIMA conclusio. Inter personas divinas datur relatio æqualitatis, & similitudinis. Nam datur vera æqualitas, & similitudo. Æquali-

tas autem, & similitudo secundum Hilarium relativa est ad aliud; nã nulla res est sibi æqualis, & similis, sed alteri ab ipsa distincto. A priori, quia ad relationem æqualitatis, & similitudinis duo sufficiunt. Primum distinctio realis extremorum; secundo eorum vnitas, & conveniẽtia. Inter personas autem datur distinctio realis cum summa vnitate, & convenientia.

2 Secunda conclusio. Personæ divinæ non sunt æquales, & similes in proprietate relativa, sed in natura divina. Ita Augustinus asserens, Patrẽ, non esse æqualẽ Filio secundum esse relativũ, sed secundũ esse absolutũ substantiæ; nã in eo dicuntur extrema æqualia, & similia, in quo sunt convenientia. At summa vnitas, & cõvenientia personarũ non est in proprietate, sed in natura. Provenit quidẽ à proprietate distinctio, vnitas verò, & conveniẽtia à natura. In ea igitur est summa æqualitas, & similitudo personarum.

3 Tertia conclusio. Relatio æqualitatis, & similitudinis inter personas divinas non denotat aliquid positivum distinctum à natura, & proprietatibus personalibus. Sed solam negationẽ excessus, & distantie inter illas. Nam eo ipso quod apprehẽdamus distinctionem personarũ per relativas proprietates, & earum vnitatem per naturam cum negatione maioris, & minoris perfectionis, differentisque naturæ, secluso quovis alio positivo, apprehenduntur personæ omninò æquales, & similes. Ergo talis relatio non exigit aliquid positivum à naturã, & proprietatibus distinctum.

4 Objicit primo obscura quædam verba Hilarij dicentis; *In Patre esse aternitatem, speciem in imagine*, hoc est in Filio, *usum in munere*, hoc est in Spiritu Sancto. Quæ videntur denotare aliquam inæqualitatem, & dissimilitudinem personarum quod essentialia prædicata. Exponit cũ Augustino Hilarium: quippẽ his nominibus nõ explicari essentialia, sed personalia, & relativa personarum. Scilicet *aternitas* appropriata Patri significat proprietatẽ ingeniti, qua Pater non est ab alio principio, sicut aternitas sine principio est. *Species* attributa Filio, denotat proprietatem imaginis, qua Patris pulcritudinem representat. *Usus* verò Spiritui Sancto adscriptus significat proprietatem doni, quo Pater, & Filius fruuntur, & alia dona in nostram vilitatem largiuntur.

5 Objicit secundo Augustinum dicentem; *in Patre esse vnitatem, in Filio æqualitatem, in Spiritu Sancto verò vnitatis, æqualitatisque concordia*. Respondet. His Augustinus nullã insinuat inæqualitatem, aut dissimilitudinẽ personarũ, sed per attributionem declarat proprietates earum. *Vnitas* igitur tribuitur Patri, quia est primũ Trinitatis principium, sicut vnitas numeralis est primum numeri principium. *Æqualitas* adscribitur Filio, quia est imago adæquata omninò Patri. *Concordia* vero Spiritui Sancto, quia est amoris nexu, & vnio inter partem, & Filium.

6 Quarta conclusio. Ratione vnitatis essentia, quâ personæ sunt similes, & æquales, possunt dici Pater, & Filius esse vnum, non vero esse vnus substantivè, sed tantum adiectivè vnus Deus, vnus Creator. Quia *Pater, & Filius sunt vnum* significat vnitatem nature; at vero *sunt vnus* de notat vnitatem suppositi. At Pater, & Filius, quamvis sint vnus nature non sunt vnus suppositi.

Observatio.

IN hac distinctione non probatur Parisiensibus, & alijs communiter, quod à Magistro asseritur, æqualitatem, & similitudinem in personis non importare positivum, sed negativum. Verùm eo modo, quo à nobis conclusione tertia explicatum est, non est improbabile. Videlicet nõ importare aliquid positivũ à natura, & proprietatibus distinctũ, sed positivum ab eis indistinctum simul cum negatione diversitatis, atque distantie personarum; nã in §. *hoc idem*, ubi ea conclusio traditur, manifestè docet Magister, nomine æqualitatis, & similitudinis, importari vnitatem essentia, & solum negat, supra illam nihil positivum poni, sed removeri, videlicet diversitatem, atque distantiam.

QVÆSTIONES.

QVÆST. I. An, & quæ nam sit ratio similitudinis, & æqualitatis inter personas divinas? *De quo hic Dur. Ocam. Gab. & Scot. q. 1. Aureol. ab ar. 1. Alij dist. 2. q. 4.*

Quæst. II. An similitudo, & æqualitas in divinis importet positivum, an negativũ? *De quo hic S. Th. ar. 1. Dur. q. 2. Bonau. ar. 1. q. 1. Aureol. ar. 3. proposit. 3. Scot. q. 1. Interpr. S. Th. 1. p. q. 42. ar. 1. Ruiz de Trin. d. 103. sect. 3.*

Quæst. III. An similitudo, & æqualitas personarũ sit in relationibus? *De quo hic Bon. a. 1. q. 2. Inter. S. Th. 1. p. q. 47. a. 4. Ruiz de Trin. d. 103. sect. 6. Zúñiga d. 17. dub. 3. à n. 3. Tann. 1. p. d. 4. q. 1. dub. 8. à n. 5. Sua. li. 4. de Trin. c. 15. n. ult. Val. 1. p. d. 2. q. 16. p. 1. ad 4. Aluiz tr. 4. d. 13. à n. 6. & à n. 13.*

Quæst. IIII. An essentialia debeant appropriari personis? *De quo hic Dur. q. 3. Gab. q. 1. dub. 5. Bonau. ar. 2. q. 3. Interpretes S. Th. Caiet. Bañez, Nazar. Ripa, Zum. Mel. Vazq. & Arrub. 1. p. q. 39. art. 8. Ruiz de Trin. d. 82. Tann. 1. p. d. 4. q. 1. dub. 7. assert. 2.*

Quæst. V. An imago in divinis sit essentialis, an notionalis? *De quo hic Bonau. p. 2. ar. 1. q. 1. Alij dist. 28. q. 6.*

Quæst. VI. An imago dicatur de Filio potius, quàm de Spiritu Sãto? *De quo hic Bonau. supra q. 2. Alij dist. 28. q. 7.*

DISTINCTIO XXXII.

*Vtrum Pater, vel Filius Spiritu Sancto diligit,
cum diligere idem Deo fit, quod esse?*

AD plenam lucem eorum, quæ per appropriationem dicuntur de personis, exponit Magister, an Pater diligit Spiritu Sancto, & sapiat Filio? Prima conclusio. Pater & Filius diligunt se Spiritu Sancto, & per Spiritum Sanctum. Quia Augustinus ait. Spiritum Sanctum esse, quo uterque coniungitur, & quo genus à gignente diligitur, genita remque diligit.

2 Obijcit in Deo diligere pertinere ad esse. Ergò Pater, & Filius habent esse per Spiritum Sanctum. Respondet cum Augustino. Pater, & Filius diligunt se, tum amore essentiali, tum notionali; quia diligere sumitur essentialitèr, & notionalitèr. Essentialitèr sumitur pro amore communi tribus personis, qui solum pertinet ad esse commune. Notionalitèr verò, pro termino, aut nexu producto, qui non pertinet ad esse commune, sed ad proprietatem Spiritus Sancti.

3 Secunda conclusio. Pater non est sapiens scientiâ genita. Quoniam Augustinus negat, Patrem esse sapientem eâ scientiâ, quâ genuit; quia cum in Deo sit idem sapere, quod esse; si saperet per scientiâ genitam, haberet esse per illam. Neque obstat, Filium esse scientiâ Patris, quia Patris scientiâ non dicitur, quod Pater reddatur sapiens per Filium, sed quod Pater sit principium producens illius.

4 Sed in promptu est obiectio. Pater diligit Spiritu Sancto, quin habeat esse per Spiritum Sanctum. Ergò potest sapere Filio, quin habeat esse per Filium. Respondet, difficultatem esse insuperabilem. Discrimen tamen est, quia *diligere* apud Ecclesiæ Patres non solum accipitur essentialitèr, sed etiam notionalitèr propter inopiam vocum, quibus exprimus processione nexus voluntarij à Patre, & Filio, quo uterque coniungitur; *Sapere* verò & *intelligere* accipitur tantum essentialitèr, quia aliæ sunt voces, quibus notionalis productio verbi exprimitur, vt *loqui, dicere, exprimere*, quibus dicimus Patrem exprimere se, dicere se, & loqui se verbo producto. His ergo vocibus respondet *diligere se* in Spiritu Sancto.

5 His annectit duas quæstiones. Prima est; an Filius sit sapiens scientiâ genitâ, an ingenitâ? Respondet. Si scientiâ absolutè sumatur, & absque addito, eadem scientiâ sapientes sunt tres personæ divinæ. Quia scientiâ

sapientia, absolute, & absque addito notat scientiam essentialem, & communem; si verò sapientia sumatur cum addito *genita*, aut *ingenita*, significat personalitatem Patris, aut Filij; sicut Deus absolute notat Deitatem communem; Deus verò ingenuus personam Patris, & Deus genitus personam Filij. Sicut ergo Deus absolute est vnus, & idem, quamvis Deus genitus, & ingenuus sint personarum distinctarum, ita sapientia absolute est eadem, quamvis sapientia genita, & ingenua sint proprietates distinctarum. Hæc ergo ratione Filius est sapiens sapientiâ genitâ, tanquam principio formali, & intrinseco, cum sapientia genita à Filio indistincta sit; non verò tanquam principio producente, & extrinseco, quia à se ipso genita, & communicata sapientia non est, sed à Patre. Et contra verò Filius est sapiens sapientiâ ingenuâ tanquam principio producente, & extrinseco, non verò tanquam principio formali, & intrinseco. Unde Filius se ipso, & per se ipsum sapiens est, quia id denotat identitatem formalem sapientiæ; non verò est sapiens à se, & de se, quia id denotat communicationem, & productionem, quam à se non habet.

6 Secunda quæstio est, an sit vna sapientia Patris? Respondet, vnâ esse. Quod sapientia absolute, & sine addito exprimit scientiam communem. Unde non obstat sapientiam genitam, & ingenuam distingui. Quia sapientia cum addito *genita*, & *ingenita* exprimit proprietates generantis, & geniti, quas sapientia absolute, & sine addito non exprimit.

QVÆSTIONES.

QVÆST. I. An Pater, & Filius se diligant Spiritu Sancto? De quo hic S. Thom. Durand. Bonau. & Scot. q. 1. Gab. q. 2. Aureol. art. 1. Alij dist. 10. q. 3.

Quæst. II. An Pater, & Filius diligant Spiritu Sancto creaturas? De quo Authores superius relati, & Gran. de Trin. tr. 10. d. 11. Tann. 1. p. d. 4. q. 4. lib. 8.

Quæst. III. An Pater, aut Filius sit sapiens sapientiâ genitâ? De quo hic S. Thom. Dur. & Scot. q. 2. Bonau. ar. 2. q. 1. Aureol. ar. 2. Interpretes S. Thom. q. 27. ar. 2. & q. 41. ar. 1. Item Suar. de Trinit. lib. 9. c. 10. nu. 3. & lib. 11. c. 3. Valent. 1. p. d. 2. q. 11. punct. 2. Ruiz de Trin. d. 74. sect. 4. & Granad. tr. 10. d. 10. Tann. 1. p. d. 4. dub. 8. à num. 12. Alarcon 1. p. tract. 5. d. 8. c. 4. & omnes relati pro q. 1.

DISTINCT. XXXIII.

*Utrum proprietates personarum sint ipsa persona,
vel diuina essentia?*

CONCLUSIO est. Proprietates ab invicem distinctæ, non sunt distinctæ à natura, nec à personis. Primò, quia proprietates sunt intrinsecæ personis, cum personæ per eas constituentur, & distinguantur. At quidquid est personis intrinsecum constitutivumque personarum, ab ipsis indistinctum est. Secundò, quia proprietates sunt ab æterno. At nihil distinctum à Deo, & personis est ab æterno; quidquid enim non est Deus, aut persona diuina, creatum est, ac per consequens in tempore existens. Tertiò, quia Hieronymus proprietates vocat personas, hypostases, & subsistentias. Quartò, quia superius dist. 8. auctoritate Patrum statutum est, Deum esse summè simplicem. Si autem esset distinctio proprietatum à natura, esset in Deo compositio. Confirmatur; Ratione summæ simpliciter est in Deo identitas inter id, quod habetur & habet, nisi obstat relationis oppositio. At inter naturam, & proprietates non obstat relationis oppositio. Denique quia Hilarius, nativitatem Filij, dicit, esse naturam.

2 Objicit à ratione. Primò. Personæ constituuntur, & distinguuntur proprietatibus. Ergo non sunt proprietates, quia nulla res potest constitui, & distingui se ipsa. Secundo, proprietates distinguuntur inter se. Ergo non sunt idem cum natura; nam si essent eadem vni tertio, essent eadè inter se. Tertiò. Natura non generat, neque generatur. Proprietas autem generatur, aut generat. Ergo proprietas & natura distinguuntur; nam eadem rei non possunt convenire contradictoria. Ad primum respondet. Potest res se ipsa distingui, quia afferente Hierony. personæ se ipsis differunt. Item potest constitui, quia ea, quæ realiter, & ex natura rei idem sunt, possunt ratione, seu virtualiter distingui; quod sufficit ad constitutionem personarum. Ad secundum Hilarius respondet, eam difficultatem excedere intellectum humanum, & in altitudinem, at infinitatem Dei revocandam. Quasi diceret, illud principium tantum esse verum in rebus finitis, non vero in eis, quæ infinita sunt, & ratione suæ eminentiæ possunt æquivalere pluribus realiter distinctis. Ad tertium. Quamvis natura, & proprietas idem sunt realiter, distinguuntur virtualiter, quia natura non constituit, & distinguit suppositum, quod propriè generat, & generatur, sicut constituit, & distinguit proprietatem. Hæc autem distinctio sufficit, ut eis contradicentia conveniant, quod etiam cum Hilario in Dei infinitatem refundit.

3 Deinde obijcit authoritatem Augustini. Primò quia ait, Patrem non eo esse Patrem, quo Deus est, neque eò esse Deum, quo Pater est, quia habet esse Deum Deitate, qua Pater non est, & habet esse Patrem Paternitate, qua Deus non est. Secundò, quia ait, Verbum sapientia, & Deitate esse idem cum Patre, at verò proprietate Verbi ab eo distingui. Respondet. Aliud est, essentiam, seu sapientiam, qua persona Deus est, non esse Patrem; item Paternitatem, qua Pater est, non esse Deum; aliud non esse: Patrem sapientiã, seu essentiã, neque esse Deum Paternitate. Primum arguit distinctionem realem, & ex natura rei. Secundum verò solam distinctionem formalem, & rationis. Augustinus autem non asseruit primum, sed secundum.

QVÆSTIONES.

QVÆST. I. An inter relationes, & naturam detur distinctio realis? *De quo hic S. Tho. Dur. & Gab. q. 1. Aureol. ar. 1. Interpretes S. Tho. Caiet. Bañ. Zum. Ripa, Naz. ar. uterque Torres, Mol. Vaz. q. & Arrubal 1. p. q. 28. ar. 2. Item Ruiz de Trin. d. 11. Gran. tr. 3. d. 3. Valent. 1. p. d. 2. q. 2. puncto 3. & q. 13. punct. 1. Suar. de Trin. lib. 4. c. 2. & seq. Tann. 1. p. d. 2. q. 2. dub. 1. Zuñiga de Trinit. d. 3. dub. 5. Alarcon 1. p. tr. 5. d. 2. c. 5. Aluiz tr. 4. d. 3. sect. 6. Albertinus to. 2. predic. relat. corol. 1. q. 2.*

Quæst. II. An inter illas detur distinctio rationis? *De quo hic S. Thom. ar. 4. Aureol. ar. 2. Alij dist. 2. q. 6.*

Quæst. III. An inter illas detur distinctio ex natura rei? *De quo hic Greg. q. 1. Alij dist. 2. q. 7.*

Quæst. IIII. An natura, & relationes mutuo conceptu includantur? *De quo interpretes S. Th. q. 40. art. 2. & q. 28. ar. 2. Item Suar. de Trin. lib. 4. c. 5. & seqq. Ruiz d. 13. & 14. Zuñiga d. 3. dub. 13. & seqq. Gran. tr. 3. d. 4. Valent. d. 1. q. 13. punct. 1. Fasol. 1. p. q. 4. ar. 2. dubitat. 1. & seqq. Tann. 1. p. d. 4. q. 3. dub. 3. Alarcon 1. p. tract. 5. d. 2. c. 11. & sequentibus Aluiz tract. 4. d. 3. sect. 7. & alij relati pro q. 2.*

Quæst. V. An mysterium Trinitatis repugnet principijs metaphysicis, ac dialecticis de identitate cum vno tertio eorum, quæ identificantur inter se? *De quo interpretes S. Th. q. 1. relati 1. p. q. 28. ar. 1. Suar. de Trin. lib. 4. c. 3. Ruiz d. 15. Gran. tr. 3. d. 3. sect. 3. Tann. 1. p. d. 4. q. 1. dub. 4. Alarcon 1. p. tract. 5. d. 1. c. 6. Aluiz tract. 4. d. 3. sect. 10. Zuñiga de Trinit. disp. 3. dub. 11.*

Quæst. VI. An personæ constituentur, aut distinguantur proprietatibus relativis? *De quo dist. 2. q. 13.*

DISTINCT. XXXIII.

Opinio quorundam dicentium, non idem esse personas & essentiam, & essentiam non esse Patrem, Filium, & Spiritum Sanctum.

DOCTRINA huius distinctionis eadem est cum præcedenti, eisdemque, quibus præcedens, probatur. Itaque statuendum iterum est, proprietates ab essentia realiter non distingui. Tantum nunc additur expressius, eas distingui ratione, probaturque; quia essentia est communis realiter personis. Proprietates vero non sunt communes realiter illis. At hæc varietas sufficit ad distinctionem rationis.

2 Sed opponuntur hæretici contendentes, re iliter distingui. Primum quia si essentia esset Pater, & Filius, eadem res esset generans, & genita. Quod repugnat. Secundò, quia Hilarius ait, rem naturæ, & naturam non esse idem. Proprietas autem res naturæ est, & essentia est natura. Ad primum respondet. Potest essentia identificari generanti, & genito, quin ipsa generetur, aut generet, quia essentia non identificatur Patri adæquate secundum omnia, quæ ipsi identificantur, sed inadæquate, cum Pater, & Filius secundum absoluta tantum sint idem, & secundum relativa distincti; ad quod sufficit distinctio rationis, & virtualis essentia, à proprietatibus relativis. Ad secundum; Hilarius rem naturæ distinguit à natura in creatis, non verò in divinis; nam loquens de Deo expressè testatur, Deitatem non esse aliam ab ijs, *quæ suæ sunt, & eisdem in sum*, scilicet attributis, & personalitatibus.

3 Ex quibus colligit, attributa essentia, vt sapientiam, bonitatem, &c. Eandem identitatem habere cum personis, quam habet ipsa essentia; eadem enim ratio est de illis, quæ de essentia est. Vnde confirmat, omninò approbandam esse vocem. *Homo vsus*, quæ in Concilio Nisseno contra Arianos propugnata est, quia ea vox solum significat consubstantialitatem personarum. Consubstantialitas autem admittenda est, vbi omnes personæ sunt eiusdem substantia, attributorum, & essentia.

4 Ad plenam superiorum explicationem, quærit primò, an sicut personæ dicuntur esse vnius essentia, sic Deus dicatur esse trium personarum? Respondet, dici nò posse; quia personas esse eiu dem essentia solù significat, personis cõvenire eandem essentiam, quod verum est, at Deum esse trium personarum, significat Deum esse dominum, aut Authorẽ personarum,

rum, vt cùm dicitur Deus Abraham, Isaac, & Iacob, aut creaturarum Deus; quod verum non est.

5 Querit secundò, quare Patri tribuatur potentia, Filio sapientia, & bonitas Spiritui Sancto, cum hæc attributa omnibus communia sint. Respondet, ea sic attribui personis, vt ab eis removeamus imperfectiones, quibus apprehendimus creaturas, ad quorum similitudinem, & speciem diuinas apprehendimus personas. Itaque Patrem dicimus potentem, ne concipiamus eum generatione, & ætate debilitatum, & infirmum, sicut Patrem creatum, Filium dicimus sapientem, ne eum, sicut humanum natiuitate ignorantem suspicemur. Spiritum verò bonum, ne eum tumidum, & rigidum arbitremur, sicut humanos Spiritus, in quibus vox Spiritus rigorem, & tumorem exprimit.

6 Tandem, vt totam de Trinitate materiam, & nomina, quorù meminuit dist. 22. quæ supererant explicanda, penitus absoluat, quærit tertio, quid dicendum de nominibus translatis, quibus Deus dicitur speculum, splendor, leo, &c. Respondet breuiter, ea non secundum proprietatem adscribenda Deo, sed tantum secundum similitudinem, quibus finem imponit quæstionibus de Trinitate.

QVÆSTIONES.

AD hanc distinctionem spectat omnes quæstiones distinctionis præcedentis, cuius doctrinam complectitur, & illustrat. Insuper addo primò, an vox *Homouison* vsurpanda sit? *De quo hic Aureol. art. 3. Grana. tract. 9. de Trinit. d. 1. & erudic. ac fuse Ruys d. 21.* Item secundò, an attributa communia possint appropriari personis? *De quo dist. 31. q. 4.* Rursus tertio, an nomina translata dicantur proprie de Deo? *De quo hic S. I. h. Bonau. Durand. Aureol. & communiter interpretes Magistri.*

DISTINCT. XXXV.

De quibusdam, quæ secundum substantiam de Deo dicuntur, ac primum de scientia, & præscientia.

HVCVSQVE differuit Magister de ijs, quæ Deo competunt in ordine ad seipsum: de quibusdam attributis d' spurationem instituit,

quæ in ordine ad creaturas conveniunt. Ac primum de scientiâ.

1 Prima cōclusio est. Scientia Dei, quamvis realiter vna sit, varijs tamen nominibus pro varietate obiectorum distinguitur. Deus enim omnia perfectissimè cognoscit: in primis se ipsum comprehendit, quem nulla creatura valet comprehendere: deinde extra se cognoscit omnia possibilìa, & futura, necessaria, & contingentia. Notitia igitur Dei comparatione omnium obiectorum *Scientia* dicitur. Rursus tamen, quia erga contingentia, & futura non se gerit eodem modo, varias alias denominationes sortitur: nam prout fertur ad omnia futura tam bona, quàm mala, dicitur *Præscientia*; prout fertur ad bona, quæ ab ipso intenduntur, ac fiunt, dicitur *dispositio*, ac *providentia*; prout verò fertur in eos, qui re ipsa salvandi sunt, & ea, quibus perducuntur in salutem, *Prædestinatio* appellatur.

2 Secunda conclusio. Deficientibus futuris non esset in Deo scientia quoad denominationem scientis futura; secus verò quoad entitatem, & perfectionem scientiæ. Idemque dicendum de præscientiâ, prædestinatione, & providentiâ. Prima pars probatur: quia Deum scire futura est denominatio relativa ad futura. Ergo deficientibus futuris, non esset in Deo denominatio scientis futura; Deus enim scire non potest esse futurum, quod re ipsa futurum non est; sicut Deus non scit, futuros esse homines possibiles, qui nunquam sunt futuri. Probatur secunda pars. Scientia quoad entitatem, & perfectionem est ipsa essentia Dei. Id autem, quod Deus est, defectibile realiter non est. Vnde talis denominatio non deficeret in Deo ex defectu perfectionis scientiæ, sed ex defectu existentia obiecti. Quo præoccupatur argumentum, quod obijcitur ex eo, quòd deficiente obiecto deficit scientia illius. Quippè deficit quoad denominationem ex defectu obiecti, non verò quoad entitatem, & perfectionem ex defectu scientiæ.

3 Tertia conclusio. Deus non aliter ab æterno prænovit futura, quàm præsentia. Primò ex Augustino, quia si Deo non essent ab æterno nota futura, sicut in tēpore innotescunt præsentia, esset in Deo vicissitudo scientiæ, quæ à Deo releganda est. Secundò ex Ambrosio, qui illud Roman. 4. *Vocat ea, quæ non sunt, tanquam ea, quæ sunt*, ideò verum putat, quia futura, quæ nondum sunt, cognoscit Deus tanquam ea, quæ iam præsentia sunt.

4 Vnde explicat primò, quare omnia futura dicantur fuisse ab æterno in Deo, & quæ facta sunt, esse vitam in ipso, quia omnia fuerunt in cognitione æterna Dei, quæ vita est in Deo. Secundò, quare præterita, & futura dicantur Deo præsentia: quia præsentissima sunt notioni divinæ eodem modo, quo ei præsentia sunt, quando in se ipsis exiunt,

QVÆSTIONES.

QVÆST. I. An scientia Dei demonstratur lumine naturali, præsertim ex immaterialitate ipsius? *De quo hic S. Tho. q. 1. ar. 1. Aur. p. 1. ar. 2. Gab. q. 1. Rubio. q. 1. a. 1. Inter. S. Tho. Caiet. Ba. Zum. Naza. Goncz. Ripa, Moli. Vazq. Arrab. 1. p. q. 14. ar. 1. Item Ruyz de scientia d. 1. sect. 2. & 4. Her. d. 1. ca. 2. & 3. Tanner. 1. p. d. 2. q. 8. du. 1. n. 5. Val. 1. p. d. 1. q. 14. p. 1. Suar. d. 30. metaph. sect. 15. Albertin. 10. 1. princip. 4. corol. 1. Granad. 1. p. controu. 2. tr. 1. d. 1. Aluiz tr. 1. d. 1. Alarcon 1. p. tr. 2. d. 1. cap. 2.*

Quæst. II. An scientia actualis sit de essentia Dei? *De quo Aureolus hic parte 1. & 3. art. 3. Gab. q. 1. conclus. 3. Gregor. q. 1. Interpretes S. Thom. 1. p. q. 14. art. 4. Herice 1. p. disp. 2. Ruyz de scientia Dei. disp. 8. Granad. 1. p. controu. 2. tract. 1. disp. 3. Tanner. 1. p. disp. 2. quæst. 8. dub. 1. num. 11. Sua. disp. 30. Metaph. sect. 15. Aluiz tract. 1. disp. 2. sect. 5. Alarcon 1. p. tract. 2. disp. 1. cap. 5. Alij, relati distinct. 2. q. 4.*

Quæst. III. An sit in Deo scientia per modum potentia, & actus primi? *De quo hic S. Thom. art. 5. Aureol. 1. p. art. 3. Rubione q. 1. ar. 2. Interpretes S. Thom. 1. p. q. 14. art. 1. Ruyz de scientia, disp. 3. Herice d. 2. Gran controu. 2. tract. 1. d. 1. Tanner. 1. p. disp. 2. q. 8. dub. 1. assert. 5. Suar. d. 30. Metaph. sect. 15. Aluiz tr. 1. disp. 2. sect. 3. & 4. Alarcon 1. p. tract. 2. d. 1. cap. 1.*

Quæst. IV. An Deus se comprehendat, & solus? *Durand. q. 1. conclus. 2. Interpretes relati S. Thom. 1. p. q. 14. art. 3. Item Ruyz de scientia, disp. 6. Herice disp. 4. cap. 4. Tanner. 1. p. disp. 8. dub. 2. à num. 3. Valent. 1. p. disp. 1. quæst. 14. punct. 2. Alij, relati distinct. 2. 2. quæst. 4.*

Quæst. V. An essentia Dei sit motivum adæquatum scientiæ Dei? *De quo Aureol. p. 2. art. 1. & 2. Rubio. q. 1. ar. 3. Interpretes relati S. Thom. 1. p. q. 14. ar. 2. & 3. Item Suar. lib. 3. de attributis cap. 2. Granad. 1. p. controu. 2. tr. 1. d. 2. Ruyz de scientia, d. 5. Alarcon 1. p. tra. 2. d. 2. cap. 1.*

Quæst. VI. An Deus cognoscat creaturas? *De quo hic S. 1. hom. art. 2. Tanner. 1. p. d. 2. q. 8. dub. 3. Valentia 1. p. 1. d. 1. q. 14. p. 3. Suar. lib. 3. de attributis cap. 2. & 3. Grana. p. 1. controu. 2. tr. 2. & 4. Aluiz tr. 1. d. 4. Alarcon 1. p. d. 2. cap. 3. & sequentibus. Interpretes S. Thom. Caiet. Bañez, Zumel, Nazar. Ripa, Gonzalez, Molina. Vazquez, Arrabal, Fasel. 1. p. q. 14. art. 5.*

Quæst. VII. An Deus cognoscat creaturas in se ipso, an in se ipsis? *De quo hic Cyr. q. 3. art. 3. Gregor. q. 1. ad argumenta. Aur. p. 2. ar. 1. & 2. Scot. q. 1. Egidius q. 3. Interpretes S. Tho. 1. p. q. 14. a. 5. & 6. Herice d. 5. Ruyz d. 10. Tanner. 1. p. d. 2. q. 8. dub. 3. Valent. 1. p. d. 1. q. 14. p. 3. Sua. lib. 3. de attributis. cap. 2. Granad. 1. p. controu. 2. tr. 2. & 4. Aluiz tract. 1. d. 5. & 6. Alarcon 1. p. disp. 2. cap. 3. & sequentibus.*

Quæst.

Quæst. VIII. An Deus cognoscat creaturas ex se ipso, aut ex alio per discursum? De quo hic Aureol. p. 4. ar. 4. Interpretes S. Thom. supra relati ar. 7. Ruyz de scientia Dei, d. 14. Herice d. 5. cap. 3. & 5. Tanner. 1. p. d. 2. q. 8. num. 1. Valent. 1. p. q. 14. p. 8. Suarez lib. 3. de Attributis cap. 1. n. 4. Gran. 1. p. controu. 2. tract. 3. §. 3. Aluiz tract. 1. disp. 3. sect. 3. & 4. Alarcon 1. p. tract. 2. disp. 1. cap. 2. num. 8.

Quæst. IX. An & quomodo scientia Dei possit dividi in plures? De quo hic Aur. p. 2. art. 3. Ruyz de scientia d. 2. Herice d. 9. Tann. 1. parr. d. 2. q. 8. dub. 9. Suar. lib. 3. de Attrib. cap. 4. & d. 30. Metaph. sect. 15. Aluiz tract. 1. d. ult. Alarcon 1. p. tract. 2. d. 2. cap. 3. & d. 5. per tetam.

Quæst. X. An scientia Dei recte dividatur in scientiam mediam inter necessariam, & liberam? De quo interpretes D. Thom. Zuzuel, Ripa, González, Adelin. Arrubal, Fasol, & Aluiz 1. p. q. 14. art. 13. Herice disp. 7. Gran. tract. 5. d. 1. & sequentibus, Valent. 1. p. d. 1. punct. 5. Ruyz de scientia lib. 4. per totum Tanner. 1. p. d. 2. q. 8. dub. 5. Suar. fuse opusc. 2. lib. 2. & tom. 1. de Gratia prolog. 2. Albertinus tom. 1. principio 4. corol. 3. & dub. 2. Aluiz tract. 1. d. 7. Alarcon 1. p. tract. 2. d. 4. Montepilosus tom. 2. d. 31. Item agentes de Auxilijs gratia, Alvarez lib. 2. Rispolis lib. 1. quæst. 1. conclus. 2. Verdu relectione de scientia. Cantarellus q. 22. Navarrete controu. 56. Cabrera to. 1. in 3. p. q. 1. art. 3. §. 22. Curiel controu. 7. Divaleni opusculo de scientia conditionata, Mascarenas d. 2. Mendoza quæst. 7. Scholast. Fonseca lib. 6. Metaph. cap. 2. q. 4. sect. 8. & 9. Lessius de auxilijs cap. 19. & 20. Moncaus d. 3.

Quæst. XI. An obiecta futura sint Deo in æternitate præsentia? De quo dist. 8. quæst. 4.

Quæst. XII. An Dei scientia sit variabilis, aut defectibilis? De quo distinct. 39. quæst. 2.

Quæst. XIII. An providentia, & prædestinatio sit actus scientiæ? De quo distinct. 39. quæst. 9.

DISTINCT. XXXVI.

*Utrum concedendum sit, omnia esse in Dei essentiâ,
vel in eo per essentiâ, ut omnia dicuntur esse
in Dei cognitione, vel præscientiâ?*

P R I M A conclusio. Quamvis omnia sint in cognitione Dei, quæ est eius essentiâ, non sunt omnia in essentiâ Dei, vel in Deo per essentiâ. Nam ea dicuntur esse in essentiâ Dei, vel in Deo per essentiâ, quæ sunt

sunt eiusdem essentiae cum Deo. At omnia non sunt eiusdem essentiae cū Deo. Ideo Augustinus dixit, Deum ante mundi cōstitutionem habuisse apud se ipsum electos, non in natura sua, sed in sua cognitione, & præsentia.

2 Secunda conclusio. Quamvis mala culpæ sint in cognitione Dei, non sunt in Deo, sicut bona. Quia hæc sunt per approbationem, secus mala. Item peccata dicuntur à sacris Scriptoribus esse longè à Deo, & Deo abscondita, scilicet, quia fugiunt scientiam approbationis, quam bona nō fugiunt. Ergo aliter sunt in Deo mala, quàm bona. Rursus, quia teste Ambrosio, idem est realiter, omnia esse *in ipso*, ac esse *ex ipso*, & *per ipsum*. At mala non sunt ex ipso, & per ipsum, cum Deus eorum auctor non sit. Ergo nec sunt in ipso. Confirmatur ex Augustino, qui omnia, quæ sunt in ipso, exponit esse, quæ sunt iuxta rationalem naturā Dei, non verò quæ sunt contra naturam rationalem, qualia sunt peccata.

3 Animadvertit duo. Primò, cum omnia dicuntur esse ex ipso, in ipso, & per ipsum, non constitui discrimen inter Patrem, & Filiū, & Spiritum Sanctum: quia omnia creata æqualiter sunt in tribus personis, ex illis, & per illas, cum omnibus communis sit eadem scientia approbationis, & virtus creativa per quam in Deo, ex Deo, & per Deum esse creaturæ dicuntur. Secundò omnia, quæ sunt de ipso, esse etiam ex ipso, non verò omnia quæ sunt ex ipso, esse etiam de ipso. Nam omnia creata sunt ex ipso, & non de ipso; personæ verò divinæ, quæ sunt à Patre productæ, & sunt ex ipso, & de ipso. Nam ut res sit ex ipso, sufficit procedere ab ipso tanquam à principio, ut autem sit de ipso, ulterius exigitur, esse eiusdem substantiæ cum ipso.

QVÆSTIONES.

QVÆST. I. An & quomodo Deus cognoscat mala? *De quo hic D. Thom. q. 1. art. 2. Bonau. ar. 3. q. 1. Durand. q. 1. Interpretes S. Tho. Caiet. Banez, Zum. Naz. ar. Ripa, Gonçal. Mol. Vaz. q. Arrub. Fasol, & Aluiz 1. p. q. 14. ar. 10. Item Valent. disp. 1. q. 14. punct. 7. Ruyz de scientia, d. 18. & 19. Herice disp. 8. cap. 2. Tann. 1. p. disp. 2. q. 8. dub. 8. Granad. 1. p. controu. 2. tract. 4. disp. 5. Alarcon 1. p. rr. 2. disp. 3. & 4.*

Quæst. II. An Deus cognoscat privationes, & negationes, & quomodo? *De quo hic S. Tho. q. 1. ar. 2. Bonau. ar. 3. q. 2. Interpretes S. Tho. nuper relati 1. p. q. 14. ar. 9. Item Valent. ubi supra, Ruyz de scientia, d. 17. Granad. 1. p. controu. 2. d. 5. Herice d. 8. à num. 7. Tann. 1. p. d. 2. q. 8. dub. 8. Gran. 1. p. controu. 2. tr. 4. d. 5. Alarcon 1. p. rr. 2. d. 3. c. 4. Aluiz rr. 1. d. 9.*

Quæst. III. An Deus cognoscat entia rationis? *De quo interpretes S. Thomæ 1. p. q. 14. art. 9. Ruyz de scientia disp. 17. sect. 2. & 3. Herice disp. 8. cap. 1. Tann. 1. p. disp. 2. quæst. 8. dub. 8. Granad. 1. p. controu. 2. tr. 4. disp. 5. Alarcon 1. p. tr. 2. disp. 3. cap. 6.*

Quæst. IV. An futura sint præsentia Deo in æternitate realiter, an solum intentionaliter? *De quo hic Aur. & Bona. art. 1. alij dist. 8. q. 4.*

Quæst. V. An creaturæ cognoscatur à Deo, quia continentur in eo? *De quo auctores relati dist. 35. quæst. 7.*

Quæst. VI. An Deus sit causa peccati? *De quo relati dist. 29. q. 9.*

Quæst. VII. An sint in Deo, & quid, ac quotuplices idæe creaturæ? *De quo hic S. Thom. q. 2. Duran. q. 3. Aureol. p. 2. ar. 1. & 2. Interpret. S. Thom. Caiet. Banez. Zum. Nazar. Ripa, Molina. Vazq. & Fasol 1. p. q. 15 ar. 2. & 3. Item Ruyz de scientia, d. 83. & 84. Granad. contro. 2. tra. 7. d. 1. & sequentib. & tr. 4. d. 4. sect. 3. Valent. 1. p. d. 1. q. 15. puncto 1. & sequentibus, Tann. 1. p. q. 9. dub. 1. & 2. Suarez 1. p. lib. 3. de Attributis cap. 5. & disp. 25. Metaph. sect. 1. Albertin. tom. 1. principio 6. num. 22.*

DISTINT. XXXVII.

Quibus modis dicatur Deus esse in rebus.

QUIA distinctione præcedenti exposuit, quomodo res creatæ sint in Deo, proximè sibi visum est, exponere, quomodo Deus in rebus sit? Quod tribus propositionibus trademus.

1 Prima propositio est. Deus est in omnibus rebus per potentiam, præsentiam, & essentiam. Per potentiam est, quia omnia producit; per præsentiam, quia omnia cognoscit: per essentiam, quia sua immensitate replet omnia ubique totus existens, & ab omni loco, & creatura indistans. Id probat auctoritate Augustini, Gregorij, Hilarij, & Ambrosij. Augustinus enim ait: *Æterna stabilitate in se ipso manentem totum adesse rebus omnibus, & singulis totum.* Gregorius. *Deum communi modo omnibus rebus in esse, præsentia, potentia, & substantia.* Hilarius. *Immensa virtutis viventi potestate, nusquam non adesse, non deesse usquã, & ubi sua sunt ipsum esse.* Ambrosius verò. *Spiritum Sanctum Deum esse, quia in omnibus, & ubiq; semper est, & omnia replet.*

2 Secunda propositio. Deus speciali modo est in iustis, scilicet eos inhabitans per gratiam. Itaq; quavis Deus in omnibus sit, tamen non habitat in omnibus; vnde excellentiori modo est inhabitans in Christo, cū in eo habitet per gratiam substantialē, & infinitam vnionis. Hanc doctrinam probat primò, quia iusti Esaiæ 66. dicuntur esse *sedes Dei*; peccatores verò *scabellum pedum eius*. Secundò Sapient. 7. & 9. dicuntur esse *thro-*

mus Dei. Tertiò, alijs in locis dicuntur esse *Dei tēplum*. At hæc manifestè arguunt modū aliquem peculiārē essendi in iustis, quo Deus in peccatoribus, & alijs rebus non sit. Quod confirmat pluribus August. testimonijs.

3 Tertia propositio. Quāvis Deus sit in loco, & tēpore, localis tamen, & temporalis non est, sicut sunt omnes substantiæ creatæ, spirituales, & corporeæ. Primò, quia Deus nō movetur loco, & tēpore, sicut substantiæ creatæ, cum immutabilis sit. Secundò, quia Deus neq; loco, aut tēpore circūscribitur, aut definitur, sicut ille. Circūscribi enim loco (quod de corporibus dicitur) est esse in loco cū distātia partiū locati & loci: vñ de dimensiones latitudinis, lōgitudinis, & profunditatis in eis cogitatur. Definiri verò loco (quod de spiritib⁹ dicitur) est esse in definito loco, quin sit in omnibus. Quod proportione explicandū de tēpore. At Deus non occupat hoc pacto locū, aut tēpus. Deus enim nō habet distantiā partiū neq; sui interpositione eam causat in loco; neque ita est in vno loco, vt omnia non repleat; creaturæ verò non solum corporeæ, sed etiam spirituales primò moventur secundū locum, vt testantur Ambrosius, & Beda, cum transeant de loco in locum, adeòque mittantur in varia loca. Secundò locis determinatis continentur, cum vbiq; non sint. Ergo Dei proprium est non esse localem, & temporalem.

4 At obijcies. Deus incipit esse in rebus, quæ denuò fiunt, cum antea in eis non esset. Ergò Deus movetur secundū locum. Negatur cōsequētia, quia Deum incipere, aut desinere esse in rebus creatis, non est denominatio intrinseca, sed extrinseca Deo, quæ non exigit mutationē Dei, sed mutationem solius creaturæ, & loci.

5 Ad exactā superiorū lucem duo hic Magister inquirit. Primò, quomodo Deus vbiq; sit per essentiā? Respondet cum Chrysost. difficultatē esse insuperabilē. Quod enim quidā dicunt, Deū esse in omnibus per essentiā: quia producit omnia loca, & locata, non satsfacit; quoniā Patres distinguunt inter esse per potentiam, & esse per essentiā. At omnia producere pertinet ad esse per potentiam, aliud ergo est esse per essentiā. Nihilominus discursu distinctionis, id per aliquas negationes declarat; primò, dicens, Deum esse in rebus distinctis, & distantibus absque distinctione, & distantiā partium ipsius Dei. Secundò esse, quin causet distantiā inter partes loci, interpositione sui; tertio, quin eius essentiā mutetur; quarto, quin locis definiatur: vltimò, quin eorum sordibus inquinetur.

6 Inquirit secundò, vbi nam erat Deus, antequam fierent creaturæ? Respōdet cum Augustino, Deum esse, & habitare in se ipso. Nam Deus, vt sit, non indiget loco, & habitaculo creaturarum, vt eis cadentibus cadat, sicut domus cadit fundamēto cadente; Deus enim non innititur creaturis, sed creaturæ potius innituntur Deo.

QVÆSTIONES.

QVÆST. I. An, & quid sit Deum esse in rebus, per essentiam, præsentiam, & potentiam? *De quo hic S. Tho. q. 1. ar. 2. Duran. 1. p. q. 1. Bonan. 1. p. ar. 3. Gab. q. unica art. 1. Aureol. art. 1. & 3. Faber cum Scoto d. 5 2. cap. 1. Interpretes S. Tho. Caiet. Banez, Zum. Ripa, Naz. r. Gonçul. Molina, Vaz. j. Arrub. Fasol. & alij 1. p. q. 8. ar. 3. Suar. 1. p. lib. 2. cap. 2. Tanne. 1. p. d. 2. q. 4. dub. 3. à num. 10. Gran. 1. p. contro. 1. tr. 3. d. 3. sect. 6. Val. 1. p. q. 8. 1. p. Albert. 10. 2. predic. quant. corol. 7. Montepilosus 1. p. d. 18. ar. 6.*

Quest. II. An Deus sit in rebus influens immediatè in omnes effectus creatos? *De quo hic S. Tho. q. 1. art. 1. Duran. 1. p. q. Gab. q. 1. unica art. 2. Interpretes S. I. hom. 1. p. q. 8. art. 1. & q. 22. art. 3. & 7. 104. ar. 1. & 2. & quest. 105. art. 5. Item Montepilosus 2. p. d. 7. ar. 1. & sequentibus. Suar. lib. de Auxilijs cap. 4. & disp. 22. Metaph. sect. 1. Alvarez lib. 3. de Auxilijs d. 1. Molina in concordia quest. 14. art. 13. disp. 25. & 26. Aversa tomo 1. Philos. à pag. 426. Ruyz. de providentia disp. 5. sect. 11. & 12. Hurtado disp. 10. Phys. Arriag. disp. 10. Philos.*

Quest. III. An ex influxu immediato omnipotentiae Dei rectè colligatur eiusdem inmensitas, & in distantia à rebus? *De quo hic S. Thomas quest. 1. art. 1. Durand. 1. p. quest. 1. Scot. quest. 1. Gabriel quest. unica art. 3. Aureol. art. 2. Faber disp. 5 2. Interpretes S. I. homo, Caiet. Banez. Zum. Naz. r. Ripa, Gonçalez, Molina, Vazquez, Fasol, Arrubal, & alij 1. p. q. 8. art. 1. & 3. Suarez lib. 2. de Attributis cap. 2. Tanner. 1. p. disp. 2. quest. 4. dub. 3. à num. 5. Valentia 1. p. disp. 1. quest. 8. p. 1. Granad. 1. p. comrou. 1. tract. 3. d. 3. sect. 5. Montepilos. 1. p. disp. 18. art. 5.*

Quest. IV. An esse ybique sit proprium Dei, quin ulli creaturæ possit concedi? *De quo hic S. I. homo. quest. 2. art. 3. & 2. Durand. 1. p. quest. 2. Gabriel quest. unica art. 3. Interpretes S. I. homo, quest. 1. relati 1. p. quest. 8. art. 4. Suar. 1. p. lib. 2. cap. 2. num. 12. Tanner. 1. p. disp. 2. q. 4. dub. 3. à num. 12. Valentia 1. p. disp. 1. quest. 8. p. 4. Granad. 1. p. comrou. 1. tract. 3. disp. 3. sect. 7. Montepilos. 1. p. disp. 18. art. 4.*

Quest. V. An Deus fuerit, & nunc sit in spatijs imaginarijs extramundum corporeum? *De quo hic Maior q. 2. S. Tho. q. 2. ar. 2. Bonan. ar. 2. q. 3. Dur. q. 2. Faber disp. 5 2. cap. 3. Interpretes S. I. ho. Zum. Banez, Molina, Vazquez, Fasol, & alij 1. p. q. 8. art. 2. & 3. Suar. disp. 30. Metaph. sect. 7. à num. 30. Fonseca 5. Metaph. cap. 15. q. 9. sect. 4. Valent. 1. p. disp. 1. q. 8. p. 1. Sotus lib. 4. Physic. quest. 2. Gillius lib. 2. tra. 9. cap. 18. Gran. 1. p. comrou. 1. tr. 3. disp. 3. Albertin. tomo 2. predic. ubi quest. 2. Moncaus fuse disp. 1. Montepilosus 1. p. disp. 18. art. 3.*

Quest.

Quæst. VI. An Deus habitet modo speciali in iustis absque gratia in-
hærenti? De quo hic *Aurcol. art. 2. Item relati dist. 6. q. 1.*

Quæst. VII. An esse ab æterno sit proprium Dei, & nulli creature
possibile? De quo hic *S. Thom. q. ar. 3. Eius interpretes Caiet. Bañez, Zumel,*
Nazarus, Gonzalez, Molina, Vazquez Fasol. & Arrub. .p. quest. 6. art. 1.
Suar. 1. p. lib. 1. c. 4. & disp. 50. metaph. Tanner. .p. d. quest. 1. dub. 1. Gran-
nad. .p. contron. .tr. 3. d. 1. Valen. 1. p. d. 1. q. 10. p. & 2. Montepilos. .p. d.
17. ar. 9.

Quæst. VIII. An, & quomodo Angelus sit in loco? De quo hic *S. Th.*
q. 3. ar. 1. Dur. 2. p. q. 1. Interpretes S. Thomæ, Caiet. Bañez, Zumel, Nazar.
Molin. Vazq. Arrub. Bubalus, & alij 1. p. q. 5. ar. 1. Suar. de Angelis lib. 4.
à cap. 1. Tanner. 1. p. d. 5. q. 2. dub. 1. & seqq. Gran. .p. contron. .tr. 3. d. 3.
Val. 1. p. d. 4. q. 3. p. 1. & 2. Alarcò 1. p. tr. 6. d. 1. c. 1. & seqq. Alberin. 10. 1.
princ. .corol. 16. dub. 2. to. 2. pradic. quant. & ubi corol. 1. Montepilos. 1. p. d.
18. ar. 1. & 2.

Quæst. IX. An vnus Angelus possit esse simul in pluribus locis? De
quo hic *S. Thom. q. 3. ar. 2. Dur. 2. p. q. 1. Interpretes relati S. Thomæ .p. q. 5. ar.*
1. Suar. lib. 4. de Angelis c. 10. Tann. 1. p. d. 5. q. 2. dub. 4. Gran. 1. p. contron.
6. d. 2. sect. 3. Val. 1. p. d. 4. q. 3. punct. 3. Alarcon 1. p. tr. 6. d. 6. c. 5. nu. 7. Mon-
tepiios. 2. p. d. 18. ar. 6.

Quæst. X. An plures Angeli possint simul esse in eodem loco? De quo
hic *S. Thom. q. 3. ar. 3. Dur. 2. p. q. 1. Interpretes relati S. Thomæ 1. p. q. 5. ar.*
3. Suar. lib. 4. de Angelis c. 9. Tann. 1. p. d. 5. q. 2. dub. 5. Gran. 1. p. contron.
6. d. 3. sect. 3. Val. 1. p. d. 4. q. 3. punct. 4. Alarcon 1. p. tr. 6. d. 6. c. 5. nu. 9. Mon-
tepiios. p. 2. d. 8. ar. 7.

Quæst. XI. An, & quomodo Angelus moveatur secundum locum?
De quo hic *S. Tho. q. 4. ar. 1. Dur. 2. p. q. 2. Interpretes S. Thomæ, Caiet, Bañez,*
Zum. Nazar. Molin. Vazq. Bubal. & Arrub. 1. p. q. 53. ar. 1. Suar. lib. 4. de
Angel. cap. 1. à num. 1. & cap. 1. Tanner. .p. disp. 5. q. 1. dub. 6. Granad.
1. p. contron. 6. d. 1. Valent. 1. p. disp. 4. q. 4. p. 1. Montepilosus p. 2. d. 19. art.
& sequentibus.

Quæst. XII. An Angelus moveatur ab extremo in extremum, quin
per transeat medium? De quo hic *S. Thom. q. 4. art. 2. Dur. 2. p. q. 1. Interpre-*
tes relati S. Thomæ 1. p. q. 53. ar. 2. Suar. lib. 4. de Angelis à cap. 18. Tanner.
1. p. disp. 5. q. 1. dub. 7. Valent. 1. p. d. 4. q. 4. p. 1. Alarcon 1. p. tr. 6. d. 6. cap. 1.
nu. 7. Alberinus 10. 1. princip. 1. corol. 16. dub. 1. & 2. Montepilos. p. 2. disp.
19. art. 7.

Quæst. XIII. An motus localis Angeli sit instantaneus, an succes-
sivus? De quo hic *S. Tho. q. 4. art. 3. Dur. 2. p. q. 2. Interpretes relati S. Tho. .p.*
q. 53. ar. 3. Suar. lib. 4. de Angelis c. 20. & 1. Tanner. .p. d. 5. q. 1. dub. 8.

Valent. 1. p. d. 4. q. 4. p. 2. Albertin. 10. 1. princip. 1. corol. 16. dub. 3. & seqq.
Montepiles. p. 2. disp. 19. art. & 1.

Quæst. XIII. An substantia spiritualis, & corporea possit existere quin sit alicubi? De quo interpretes S. Tho. 1. p. q. 52. ar. 1. Banez du. 1. ad septimum, Zum. q. 4. ad 10. Vazq. d. 196. cap. 2. & 3. Alarc. 1. p. tr. 6. d. 6. cap. 5. num. 7. & cap. 7. à num. 10. Suar. de Angelis lib. 4. cap. 3. Moncaus fuse disp. 1. cap. 8. & sequentib. Arriaga disp. 14. Phis. sect. 4.

Quæst. XV. An possit esse substantia rationalis, quæ non possit moveri à se secundum locum? Aut irrationalis ita essentialiter affixa determinato loco, ut neque ab alio dimoveri ab eo possit: de quo nullus scribit, sed non levis, & importuna poterit hic esse disputatio.

DISTINCT. XXXVIII.

Hic redit ad propositum repetens superius dicta, ut addat alia.

REDIT ad disputationem de futurorum scientia, & movet quæstionem, an ea scientia sit causa futurorum? An futura, causa scientiæ? Nam pro sententia affirmante, & negante argumenta non desunt.

1. Scientiam esse futurorum causam, & non è contra suadetur primo: quia futura aliter evenire non possunt, quàm sciuntur à Deo, quia scientia Dei falli non potest; falleretur autem, si aliter evenire possent. At si scientia non esset causa futurorum, possent futura aliter evenire, quàm præscita sunt: quia non potest ex alia causa, quàm ex scientia Dei, illis evenire necessitas existendi. Ergo futurorum scientia eorundem causa est. Secundo: quia iuxta August. res non ideò præsciuntur à Deo, quia futuræ sunt, sed ideò sunt futuræ, quia præsciuntur. Tertio: quia scientia Dei est increata, & divina. At res creatæ non possunt esse causa alicuius increati, & divini.

2. Oppositum verò, scilicet res futuras esse causam præscientiæ Dei, & non præscientiam causam futurorum. Probatum primo: quia scientia Dei æqualiter fertur in mala, ac in bona. At malorum causa non est. Ergo futurorum causa non est præscientia Dei. Secundo: quia iuxta Origenem, Deus ideò præscit rem esse futuram, quia ipsa futura est, non verò ideò est futura, quia præscitur à Deo.

3. Ut tota lis dirimatur, præmittitur primo; causam bisariam sumi,

tum propriè pro principio influente esse rei, tum impropiè pro sola conditione antecedenti, sine qua res esse non potest. Præmittitur secundò, etiam futurorum scientiam bifariam considerari, tum compositam & coniunctam beneplacito, & decreto Dei; tum simplicem seorsim à beneplacito Dei.

4 Iam prima conclusio est. Si causa sumatur propriè, futura non sunt causa scientiæ Dei, neque scientia seiuncta à decreto Dei est causa futurorù; secùs coniuncta cum decreto. Probat. Nā futura non possunt influere esse increatū, & divinum in scientiam Dei; neque scientia Dei simplici notione futurorù tribuit esse futuris, cum noverit mala, quibus Deus esse non tribuit; at verò scientia coniuncta decreto Dei tribuit esse bonis, quæ decernuntur à Deo, non verò malis, quæ à Deo discerni nequeunt. Quod argumenta primæ sententiæ probāt, & August. cōfirmat.

5 Secunda conclusio. Si causa sumatur impropiè pro cōditione antecedenti possunt futura esse causa solius scientiæ seiunctæ à decreto, & non è contra simplex scientia causa futurorum. Hoc probatur argumentis secundæ sententiæ. Neque Augustinus adductus pro prima sententiā repugnat, cum differat de scientia bonorum prout cōiuncta beneplacito Dei, de qua iam diximus, causam esse futurorum, neque ideò præsciri futura tali scientia, quia sunt futura, sed ideò esse futura, quia scientia approbationis, & beneplaciti præsciuntur.

6 Solùm superest dilui prima probatio, quomodo scilicet, & scientiæ Dei non sit causa necessitans libera contingentiā. Respondetur. Libera contingentiā possunt aliter evenire, quā præscita sunt in sensu diviso scientiæ, quāvis non in sensu cōposito, ne divina scientia reddatur falsa. Neque hæc necessitas in sensu cōposito libertati creatæ repugnat: quia suppositio solius scientiæ à decreto seiunctæ nō antecedit, sed subsequitur vsū futuram libertatis creatæ, siquidē, vt præmissimus cōclusionem secundā, futura sunt causa sine qua nō, antecedēs scientiā, & non è cōtra. At necessitas ex sensu cōposito subsequenti vsu libertatis non præiudicat libertati.

QVÆSTIONES.

QVÆST. I. An futura contingentiā habeant determinatam veritatē in se? *De quo hic Aur. ar. 3. Greg. Gab. Scot. & Bon. q. 1. Interpret. S. Tho. Zum. Naza. Gonçal. Moli. Vazq. Arrub. & Fasol 1. p. q. 14. ar. 3. Tann. 1. p. d. 2. q. 8. dub. 6. Alber. to. 1. princip. 4. q. 4. Philosop. Val. 1. p. d. 1. q. 14. p. 5. q. 2. Sua. opusc. 2. li. 1. Ruiz de scientiā d. 23. Alar. 1. p. tr. 2. d. 4. c. 1. & 2. Montepilos. 1. p. d. 30. ar. 2. Heri. d. 6. c. 7. Aluiz tr. 1. d. 6. sect. 2.*

Quæst. II. An & quomodo sit in Deo scientiā futurorù absolute? *De quo hic*

hic S. Thom. quæst. 1. ar. 5. Aurcol. ar. 1. Gabr. & Ocam q. unica art. 2. & 3. Greg. q. 2. Dur. q. 3. Fab. d. 5. 4. Interpretes S. I ho. Caiet. Bañez, Zum. Naz. Gonçalez Molin. Vazq. Arrub. & Fasol. 1. p. q. 14. ar. 3. Alique relati dist. 35. q. 7.

Quæst. III. An, & quomodo sit in Deo scientia futurorum sub conditione? De quo hic Faber d. 5. 4. aliq. relati dist. 31. q. 8.

Quæst. IIII. An scientia visionis sit causa futurorum, an futura causa scientiæ? De quo hic S. Th. quæst. 1. ar. 1. Bonau. ar. 1. q. 1. & 2. Scot. & Dur. q. 1. Interpretes S. I ho. Caiet. Bañ. Zum. Ripa, Nazar. Mol. Vazq. Arrub. Fasol. & alij 1. p. q. 14. art. 8. Val. 1. p. d. 1. q. 14. p. 5. §. 3. Alvarez de auxilijs d. 6. Tanner. 1. p. d. 2. q. 8. dub. 10. à n. 4. Suar. de auxili. lib. 1. c. 13. Ruiz de scientia d. 15. 16. 33. & 36. Ledesma de auxili. d. 2. de scientia d. 1. dub. 4. Alarcon 1. p. tr. 2. disp. 5. cap. 4. conc. 5. Herice 1. p. disp. 10. c. 1. & 2. Moncans d. 3. c. 19.

Quæst. V. An scientia visionis, aut quevis alia suppositio antecedens causalitate futura derogat libertati creatæ? De quo hic Greg. q. 1. art. 2. & q. 2. art. 3. Gab. cum Ocamo q. unica Faber cum Scoto d. 5. 4. c. 5. Valent. 1. p. d. 1. q. 14. p. 5. §. 3. Gran. 1. p. coutron. 2. tr. 4. d. 6. Tanner. 1. p. d. 2. q. 8. dub. 11. Albert. 10. 1. princip. 4. corol. 1. p. 9. Ruiz de scientia d. 33. & seqq. Alarcon 1. p. tr. 2. d. 5. c. 8. Montepilos. 1. p. d. 30. ar. 11. Herice d. 6. ca. 8. Aluiz tr. 1. d. 6. sect. 11. & 13.

Quæst. VI. An scientia simplicis intelligentiæ sit causa futurorum, & practica? De quo hic S. Thom. Bonau. Scot. & Dur. q. 1. Interpretes relati S. Thom. 1. p. q. 14. ar. 8. Valent. 1. p. d. 1. q. 14. p. 8. Tanner. 1. p. d. 2. q. 8. dub. 10. à num. 4. Suar. de auxili. lib. 1. cap. 13. à n. 15. Alarcon 1. p. tr. 2. d. 5. c. 4. Ruiz de scientia d. 15. & 16. Mõrepilos. 1. p. d. 27. ar. 11. & 12. Suar. lib. 3. de attrib. c. 4.

Quæst. VII. An Deus cognoscat futura præsentia in æternitate Dei? De quo hic Aureol. ar. 1. Item relati dist. 8. q. 4.

Quæst. VIII. An, & quomodo sit in Deo scientia privationum, entiũ rationis, & malorum culpæ? De quo hic S. I ho. q. 1. ar. 4. alij relati dist. 36. q. 1. 2. & 3.

Quæst. IX. An Deus cognoscat futura componendo, & dividendo? De quo hic Dur. q. 2. Richard. ar. 1. q. 4. Marsil. art. 1. conc. 8. Interpretes S. Tho. Caiet. Bañ. Zum. Nauanrete, Nazar. Gonçalez, Ripa, Mol. Vazq. Arrubal. & Fasol. 1. p. q. 14. ar. 7. & 14. Val. 1. p. d. 1. q. 14. p. 8. Ruiz de scientia d. 13. Alarcon 1. p. tr. 2. d. 3. c. 4.

Quæst. X. An Deus sit causa malorum culpæ? De quo relati distinct. 39. quæst. 9.

DISTINCT. XXXIX.

Vtrum scientia Dei possit augeri, vel minui, vel aliquo modo mutari?

CONCLUSIO est. Scientia Dei nullius mutationis, augmenti, aut diminutionis capax est. Tum quia Augustinus ait, scientiam Dei esse inamissibilem, & invariabilem. Si autem mutationis esset capax, posset variari, & amitti. Tum quia scientia Dei est eius essentia. At essentia Dei expers est mutationis. Ergo etiam scientia. Et enim scientia nullam fert mutationem, quia mutatio redolet imperfectionem; at scientia identificata essentiae infinite Dei nullam imperfectionem ferre potest.

2 Objicitur primò. Potuit Deus non scire futura, quæ nunc scit futura; nam futura potuerunt non esse futura, ac proinde neque præscita à Deo futura. Ergo potuit Deus amittere scientiam futurorum. Item potuit scire futura plura, quàm nunc sunt futura. Nam ex possibilibus potuerunt futura esse plura, quàm nunc sunt futura, quæ, si forent, sciretur à Deo. Ergo augeri potuit in Deo futurorum scientia. Respondet. Deficientibus futuris, quæ nunc sunt futura, aut existentibus alijs, quæ non sunt futura, nulla foret mutatio intrinseca Dei; sed extrinseca creaturarum. Nã infinitas scientiæ divinæ exigit, vt potuerit ferri, & nō ferri ad hæc & alia futura absque diminutione, & augmento entitatis, & perfectionis scientiæ pro sola diminutione, & augmento obiecti; aliàs scientia Dei imperfectionibus nostræ scientiæ subiaceret.

3 Objicit secundò. Si potest Deus scire ab æterno alia futura, quàm nunc scit, absque mutatione intrinseca Dei, etiam poterit in tempore scire, quæ nō scivit ab æterno absque sui intrinseca mutatione. Nã si Deus sciens ab æterno alia, quàm nunc scit, non esset intrinsecè alius ab eo, qui nunc est; ergo neque sciens in tempore alia, quàm scivit ab æterno, erit in tempore alius intrinsecè ab eo, qui fuit ab æterno. Confirmatur. Dixit Hieronymus. *Absurdum esse ad hoc deducere Dei maiestatem, quòd sciat per momenta, quot culices nascantur, quot ve moriantur. &c.* Ergo Deus non scit semper, & singulis momentis omnia, quæ scit. Respondet. Deus potest in tempore scire, quæ ab æterno non scivit in sensu diviso, non verò in sensu composito; repugnat enim componi, Deum ab æterno non scivisse aliquid futurum, & in tempore scire illud futurum; quia Deus in tēpore neque scit, neque non scit, nisi ea, quæ ab æterno scivit, aut nō scivit. Quid

quid enim in tempore scibile est, scibile fuit ab æterno, eo autē ipso, quod ab æterno scibile fuit, non potuit illud latere scientiam infinitam Dei, cuius esset imperfectio obiectum scibile ignorare. Ad confirmationē; Hieronymus non negat notitiam ab æterno, & simultaneam irrationalium, sed notitiam successivam tantum quam indicat illud, *per momenta singula*. Deinde non negat omnem notitiam, sed notitiam providentiæ omnino æqualem cum illa, quam habet creaturarum rationalium. Ideò mox addit, *non sumus tam fatui adulatores Dei, ut diū providentiā eius ad ima detru dimus, in nos ipsos iniuriosi simus, eandem rationalium, & irrationalium providentiā esse dicentes.*

QVÆSTIONES.

QVÆST. I. An contingencia habeant determinatam veritatem? De quo hic Scot. q. 1. Aureol. ar. 2. Gregor. q. 1. ar. 2. Alij relati dist. 38. quæst. 1.

Quæst. II. An scientia Dei sit immutabilis? De quo hic S. Tho. q. 1. ar. 1. & 2. Bonau. ar. 2. q. 2. Aureol. ar. 4. Gab. q. unica ar. 2. Dur. & Greg. q. 1. Interpretes S. Tho. Caiet. Bañ. Zum. Navarrete, Nazar. Ripa, Gonzalez, Molin. Vazq. Arrub. & Fasol. 1. p. quæst. 1. 4. ar. 15. Valent. 1. p. d. 1. quæst. 14. p. 8. Tannerus 1. p. disp. 2. quæst. 8. dub. 10. Granad. controu. 2. tr. 6. disp. 1. Alarcon 1. p. tr. 2. d. 1. cap. 4. Aluiz tr. 1. d. 10. sect. 3. Herice disp. 10. cap. 3. Ruiz de scientia disp. 37. & 91. Suarez lib. 2. de attrib. cap. 3. & disp. 30. metaph. sect. 9.

Quæst. III. An Deus cognoscat præsentia eadem indivisibili visione, quā ipsa prænovit futura? De quo hic S. Tho. q. 1. ar. 2. Gab. ar. 3. Gregor. ar. 1. Interpretes S. Tho. q. 14. & 15. Herice d. 10. c. 3. Albertin. tom. 1. princip. 4. corol. 1. n. 26. Aluiz tr. 1. d. 5. sect. 5. Ruiz de scientia d. 37. sect. 3. & 4. Alarcon 1. p. tr. 2. c. 4. à n. 3. Suar. lib. 2. de attrib. c. 4. à n. 3. Gran. 1. p. controu. 2. tr. 6. d. 1.

Quæst. IIII. An, & quomodo Deus cognoscat creaturas possibles, & futuras, absolutas, & conditionatas? Hic Bonau. ar. 1. & 2. Scot. quæst. 1. Alij relati dist. 35. q. 7. & 10.

Quæst. V. An cum certitudine scientiæ Dei componatur libertas contingentium? De quo hic Scotus quæst. 1. Aureol. ar. 1. Alij relati distinct. 38. quæst. 4.

Quæst. VI. An Deus cognoscat componendo, & dividendo? De quo hic Gab. q. 1. ar. 1. Gregor. ar. 2. Alij relati dist. 38. q. 9.

Quæst. VII. An Deus noverit infinita per scientiam simplicis intelligentiæ?

ligentia, & visionis? De quo hic S. Tho. q. 1. ar. 3. Durand. q. 2. Interpretes S. Thom. Caiet. Bañez, Zumel, Nauarrete, Nazar. Ripa, González, Mol. Vazq. Arrubal. Fasol. & alij 1. p. quæst. 14. ar. 17. Tannerus 1. p. d. 2. quæst. 8. dub. 4. Valentia 1. p. d. 1. q. 14. p. 6. Granad. 1. p. controu. 2. tract. 2. disp. 1. Ruiz de scientia disp. 20. Albertin. tom. 1. princip. 5. philos. à num. 21. Alarcon 1. p. tract. 2. disp. 3. cap. 3. Herice tract. 1. disp. 5. cap. 6. Montepilos, 1. p. disp. 27. art. 8. Aluiz tract. 1. disp. 4. sect. 4. & sequentibus, Suarez tom. 1. in 3. p. d. 26. sect. 3.

Quæst. VIII. An Deus eadem cognitione se, & creaturas cognoscat? De quo hic Bonan. ar. 2. q. 1.

Quæst. IX. An providentia Dei sit actus scientia? De quo hic S. Thom. q. 2. ar. 1. Interpretes ipsius Caiet. Bañez, Zumel, Nauarrete. Nazar. Ripa, González, Molina, Vazq. Fasol. Arrub. & Alij 1. p. quæst. 22. art. 1. Valentia 1. p. d. 1. q. 22. p. Bellarm. lib. 2. de gratia, & lib. arbitrio c. 9. Tannerus 1. p. d. 3. q. 1. dub. 1. & quæst. 2. dub. 2. Granad. 1. p. controu. 4. tract. 1. d. 2. & tr. 5. d. 2. & 3. Suar. lib. 1. de prædest. cap. 17. Ruiz de provid. d. 3. & de prædestinatione d. 1. Alarcon 1. p. tr. 4. d. 1. c. 2. Montepilos. 1. p. d. 36. ar. 3. Herice d. 2. Aluiz tr. 3. d. 3.

Quæst. X. An Deus omnibus creatis in singulari, & immediatè provideat? De quo hic S. Thom. q. 2. art. 2. Durand. quæst. 3. Interpretes S. Thom. quæst. 7. relati 1. p. quæst. 22. art. 2. Valentia 1. p. d. 1. quæst. 14. p. 2. Tannerus 1. p. disp. 2. quæst. 1. dub. 3. Granad. 1. p. contr. 4. tract. 1. disp. 1. & 2. Suarez lib. 3. de attribut. cap. 10. Ruiz de providentia d. 1. Alarcon 1. p. tract. 4. d. 1. cap. 1.

Quæst. XI. An existente obiecto pro solo imperio voluntatis divinæ possit non esse in Deo aliquis actus scientiæ divino intellectui possibile? De quo nullus scribit, & plures mihi dubitandi rationes occurrunt, & fortè consideranti occurrent, quæ explicationem desiderant.

DISTINCTIO XL.

Quid sit prædestinatio, & in quo differat à præscientiâ?

PRIMA conclusio. Prædestinatio est præscientiæ, & preparatio gratiæ, & bonorū, quibus homines salvandi sunt. Unde eo differt à præscientiâ, quod prædestinatio cōpletur scientiâ, scientiâ verò nō

Completitur prædestinationem. Prædestinari enim non possunt nisi bona, & homines salvandi; præsciri autem possunt mala, & homines re ipsa damnandi. Ita Augustinus.

2 Secunda conclusio. Prædestinatus non potest damnari, nec reprobis salvari, *coniunctim*, hoc est in sensu composito; sed *disiunctim*, hoc est, in sensu diviso. Quo etiam sensu numerus electorum dicitur certus. Nam hæc duo repugnant componi, & hominem esse prædestinatum, & damnari. Item esse reprobum, & salvari. Petro tamen prædestinato, potuerunt subtrahi à Deo auxilia efficacia gratiæ, solis sufficientibus relictis, quo casu nõ esset prædestinatus: Item Iudæ reprobo disponi auxilia efficacia gratiæ, cum quibus non esset reprobis.

3 At objicies. In sensu composito, seu ex suppositione prædestinationis non potest homo damnari. At non est in potestate prædestinati, ut non sit talis suppositio prædestinationis. Ergo nõ est in potestate prædestinati, ut sit damnatio, atque adeo non erit libera, sed necessaria prædestinato consequutio salutis. Respondet, se in hac difficultate malle doceri, quàm docere. Tamen ait, eandem difficultatem esse de præscientia salutis, quæ est de prædestinatione. Ita que sicut est in potestate hominis, ut Deus ab æterno nõ præscierit salutem futuram, quia ut dictum est distinct. 38. non ideo est salus futura, quia præscitur à Deo, sed ideo præscitur, quia futura est. Ita etiam est in potestate hominis, ut nõ sit ab æterno prædestinatus, cum prædestinatio præscientiam complectatur. Cæterum ex suppositione quod ab æterno salus præscita, & prædestinata est, non est in potestate hominis, ut non præsciat, aut prædestinetur in tempore, quia præscientia, & prædestinatio, quæ ab æterno fuit, non potest in tempore non esse, aut e contra.

4 Tertia conclusio. Sicut prædestinatio est præscientia, & preparatio gratiæ, & bonorum, quibus homines certissimè liberantur, ita reprobatio est præscientia malitiæ, & preparatio poenæ eorum, qui in æternũ damnantur. Vnde differt prædestinatio à reprobatione, quod prædestinatione præsciuntur, & præparantur à Deo non solum gloria, sed etiam media, quibus homines illa consequuntur; reprobatione verò solum præparatur poena, præsciuntur verò, & nõ præparantur media, scilicet peccata, quibus homo perducitur in poenam, ut illustrent optimè Augustinus, & Fulgentius.

5 Quarta conclusio. Effectus prædestinationis sunt dona gratiæ tam actualia, quàm habitualia, quibus primum justificationem, deinde perseverantiam, ac tandem beatitudinẽ adipiscimur. Effectus verò reprobationis sunt mala poenæ æternæ, nõ verò culpæ. Et enim effectus prædestinationis, & reprobationis sunt ea, quæ prædestinatione in gloriam, & reprobatione

tionem preparantur in pœnam. Hęc autē sunt quę prædestinatione in gl^oriā & reprobatione preparantur in pœnam. Addit tamen obdurationem quodammodo esse effectum reprobationis æternę, quia absolūtē effectus non est; fortē quia non est effectus reprobationis *positiva*, sed negativę tantum subtrahētis auxilia efficaciac gratiæ, in qua sola subtractione obduratio consistit. Neque Deus illa subtrahit ex intentione peccati, aut pœnæ æternę, prout requiritur ad reprobationem positivam, sed ob causas, & fines nostro iudicio occultissimos, vt Augustinus cum Apostolo docet.

QVÆSTIONES.

QVÆST. I. An, & in quo actu intellectus constituta sit prædestinatio? *De quo hic S. Th. q. 1. art. 2. Bonau. art. 1. q. 2. Grego. q. 1. ar. 1. Scot. q. 1. Gab. q. unica. art. 1. Aureol. ar. 1. Interpretes S. Thom. Caiet. Bāñez, Zum. Navar. Nazari. Ripa, Gonçal. Molin. Vazq. Fasol, Arrubal, & alij 1. p. q. 22. ar. 1. & q. 23. ar. 1. Alij relati dist. 39. quæst. 9.*

Quæst. II. An præscientia conditionata, seu media meritorum prædestinati sit necessaria ad prædestinationem? *De quo Suar. lib. 1. de Prædestinat. cap. 7. & lib. 2. Opuscul. cap. 2. Granad. 1. p. contron. 4. tr. 5. disp. 4. Tanner. 1. p. d. 3. q. 2. dub. 2. Herice disp. 22. sect. 3. Lessius de Auxil. cap. 4. num. 16. Fonseca tomo 3. Metaph. lib. 6. cap. 2. q. 4. sect. 9. Ruyz de Prædestin. disp. 55. à sect. 6. Aluiz tract. 3. sect. 3. Montepilos. 1. p. disp. 36. art. 7. concl. 4. Interpretes S. Thom. Zumel, Nazari. Navarrete, Gonçalez, Molina Vazq. Fasol, & Arrubal 1. p. quæst. 23. art. 1. & 4.*

Quæst. III. An ad prædestinationem pertineat electio efficax ad gloriam ante prævisa merita? *De quo hic Bonau. ar. 2. q. 2. Maior q. 2. Grego. q. 1. art. 1. & 2. Scot. & Gab. quæst. 1. Interpretes S. Tho. Caiet. Bāñez, Zumel, Navarrete, Nazari. Ripa, Gonçalez, Molina, Vazquez, Arrubal, Fasol, & alij 1. p. q. 23. art. 4. & 5. Valentia 1. p. d. 1. q. 23. p. 4. à §. 3. Tanner. 1. p. d. 3. q. 5. dub. 3. & sequentib. Catharinus opusc. de Prædestinat. lib. 1. cap. ultimo & lib. 3. cap. 1. & 2. Lessius disp. de Prædestin. à sect. 2. Ecquius in Chrysop. cent. 7. & seq. Suar. lib. 1. de Prædest. cap. 8. & lib. 3. de Auxil. cap. 16. Cabrera, in 3. p. q. 1. ar. 3. disp. 1. Corduba lib. 1. q. 56. & lib. 3. q. 14. Moncaus disp. 4. Ruyz de Prædest. à disp. 8. Herice disp. 23. Alvarez de Auxil. disp. 37. Ledesma de Auxil. art. 18. 1. dif. post dub. 4. Alarcon 1. p. tract. 4. disp. 2. à cap. 4. Aluiz tr. 3. disp. 5. à sect. 3. Montepilos. 1. p. disp. 36. art. 7. Bellarm. lib. 2. de Gratia cap. 15. & 16. Carthag. de Prædestinat. discursu 10. Henriq. de sine hominis cap. 11. & 12.*

Quæst. IV. An prædestinatio sit certa, & ea certitudo conveniat ex efficacia intrinseca auxiliorum gratiæ, an ex sola præscientia Dei, seu consensu præviso arbitrij creati? *De quo hic S. Thom. q. 3. ar. 1. Eius interpretis Banez, Zumel, Nazar, Navar, Gonçal, Molina, Vazquez, Fasol, Arrub. bual. 1. p. q. 23. art. 6. & 7. Valentia 1. p. disp. 1. quæst. 23. p. 5. Tanner. 1. p. disp. 2. quæst. 10. dub. 8. & disp. 3. quæst. 6. dub. 2. Ruyz de Prædest. disp. 53. Granad. 1. p. controu. 4. tract. 11. disp. 1. Alarcon 1. p. tract. 4. disp. 6. cap. 1. Item iidem Auctores, & alij vbi disserunt, an efficacia voluntatis divinæ præficientis actus liberos creatos præsupponat scientiam conditionatam consensus creati? Rursus omnes, qui examinant, an efficacia auxiliorum gratiæ sit per se intrinseca, an extrinseca, Quos retulimus distinct. 16. quæst. 7.*

Quæst. V. An prædestinatio sit in potestate prædestinati? *De quo hic Greg. & Gab. q. 1. Egid. ar. 2. Interpre. supra relati S. Tho. 1. p. q. 23. ar. 6. & 7. Ruyz de Prædest. d. 55. sect. 1. & seq. Alarcon 1. p. tr. 4. d. 4. cap. 7. Gran. 1. p. controu. 4. tr. 11. d. 5. Tann. 1. p. d. 3. q. 6. dub. 3. Aluiz tr. 3. d. 20. Equius cent. 4. Valent. 1. p. disp. 1. q. 23. p. 4. §. 8.*

Quæst. VI. An certitudo, & efficacia prædestinationis divinæ componatur cum libertate voluntatis creatæ? *De quo hic S. Thom. q. 3. ar. 1. Bonau. ar. 2. q. 1. & 2. Greg. q. 1. ar. 3. Gab. quæst. unica, Scot. q. 1. Aureol. ar. 4. Interpretes S. Thom. Caiet. Banez, Zumel, Nazar, Gonçalez, Molina, Vazquez, Fasol, & Arrub. 1. p. q. 23. ar. 6. & 7. Suarez lib. 3. de Prædestin. cap. 9. & 10. Tanner. 1. p. d. 3. q. 6. dub. 3. Bellarm. lib. 3. de Iustificacione c. 14. & 15. Valent. 1. p. d. 1. q. 23. p. 4. §. 8. Herice disp. 31. Montepilos. 1. p. disp. 39. ar. 9. Granad. 1. p. controu. 4. tr. 11. disp. 2. Aluiz tr. 3. disp. 11. Ruyz de Prædestinatione disp. 55.*

Quæst. VII. An reprobatio sit ante prævisa de merita? *De quo hic D. Thom. quæst. 4. ar. 1. Bonau. ar. 3. q. 1. Herveus quæst. unica ar. 2. Greg. q. 1. Durand. quæst. 2. Interpretes S. Thom. Caiet. Banez, Zumel, Nazar, Navarrete, Gonçalez, Ripa, Molina, Vazquez, Fasol. & Arrubal 1. p. q. 23. art. 3. & 5. Ruyz de Prædestinat. disp. 15. Valent. 1. p. disp. 1. q. 23. p. 2. puncto 3. Tanner. 1. p. d. 3. q. 7. dub. 3. Suar. lib. 5. de Prædest. cap. 3. Equius de Prædestin. cent. 3. Herice disp. 33. Montepilos. 1. p. disp. 40. ar. 2. Granad. 1. p. controu. 4. tr. 8. d. unica, Alarcon 1. p. tract. 4. disp. 5. conclus. 1. Alvarez de Auxilij disp. 110. Ruyz tract. 3. d. 9. sect. 1.*

Quæst. VIII. An peccatum, aut permissio peccati sit effectus reprobationis, aut prædestinationis? *De quo hic Bonau. art. 3. q. 1. & 2. S. Thom. q. 4. art. 2. Durand. q. 2. Interpretes S. Thom. Caiet. Banez, Zum. Navarrete, Gonçal, Nazar, Ripa, Molin, Vazq. Arrubal, Fasol, & alij 1. p. q. 23. art. 3. & 4. Valentia 1. p. disp. 1. q. 23. p. 2. punct. 2. Ruyz de Prædest. disp. 23. Tann.*

1. p. disp. 3. quest. 3. dub. 3. & q. 7. dub. 2. Suarez lib. 3. de Prædestinatione, cap. 8. & lib. 5. cap. 7. Herice d. 30. cap. 6. & d. 34. cap. 3. Montepilos. 1. p. d. 39. ar. 7. & 8. d. 40. ar. 6. & 7. Gran. 1. p. controu. 4. tr. 6. d. 5. Alarcon 5. p. tr. 4. d. 4. cap. 5. & d. 5. cap. 5. Aluiz tr. 3. d. 4. à sect. 1. 1. & d. 8. sect. 2.

Quest. IX. Quæ bona sint prædestinationis effectus? De quo hic Gregor. & Gab. q. 1. Interpretes S. Thom. proxime relati ad ar. 2. & 4. Valent. 1. p. q. 2. 3. p. 3. Ruyz de Prædestinat. disp. 2. 1. & 2. Tanner. 1. p. disp. 3. q. 3. dubio 1. & 2. Suarez lib. 3. de Prædestinat. à cap. 3. Herice disp. 30. à cap. 2. Montepilos. 1. p. disp. 39. ab art. 2. Granad. 1. p. controu. 4. tr. 6. disp. 3. & 4. Alarcon 1. p. tr. 4. disp. 4. à cap. 1. Aluiz tr. 3. disp. 4. à sect. 3.

DISTINCT. XLI.

Utrum aliquod sit meritum obdurationis, & misericordiae?

PRÆMITTENDVM est, idem esse meritum misericordiae, seu gratiae, quod meritum prædestinationis: item meritum obdurationis, seu poenae, quod meritum reprobationis. Nam esse meritum prædestinationis, aut reprobationis non est, esse meritum illorum actuum, qui ab æterno prædestinationem, aut reprobationem constituunt. Nam cum actus sint idem, quod Deus, sub meritis hominum non cadunt. Igitur meritum prædestinationis, & reprobationis solum erit meritum gratiae, & poenae, qui sunt effectus illarum.

2 Ergo conclusio est. Prædestinationis divinæ nulla præcedit causa meritoria ex parte prædestinati; secus reprobationis ex parte reprobi. Probatur: quia prædestinatio est actus misericordiae, & gratuitus. Si verò præcederet meritum illius, non esset merè gratuita, ut ait Paulus ad Roman. 4. At reprobatio est opus iustitiæ, in quod Deus non fertur nisi nostris operibus provocetur. Secundò, quia ante primū effectum prædestinationis, qui est gratia Dei, nullum est meritum: nam opus elicited solis viribus naturæ meritorium non est. At verò ante primum effectum reprobationis potest esse demeritum, quia viribus naturæ possunt fieri peccata. Ergo ante prædestinationem non est meritum prædestinationis, quamvis sit antecedens meritum reprobationis.

3 Huic doctrinæ adversari sunt Semipelagiani, quos sectatus fuit Augustinus, antequam Episcopus fieret, dicens, Iacob fuisse electum

electum, quia Deus præscivit eum futurum fidelem. Tamen Augustinus postea hunc errorem correxit duplici argumento. Primò, quia electio ad gratiam, & gloriam prædicatur à Paulo omninò gratiosa; vbi autem locus datur merito antecedenti hominis, evacuatur gratia Dei. Secùdò, quia ait Paulus nos electos, vt essemus credentes. Ergò non quia eramus credentes. Quibus corrigenda sunt omnia, quæ in operibus Augustini videntur contraria.

4 Eidem sententiæ contradixit alius error sentientium, animas hominum ante vnionem cum corpore mereri, & demereri apud Deum, & propter hæc merita, aut demerita, his vel illis corporibus includi, & in mortem, aut vitam æternam destinari. Hic error depellitur eisdem argumentis, quibus præcedens. Item quia testatur Paulus, Iacob dilectum, Esau verò odio habitum, *Cum nondum nati essent, aut aliquid boni egissent, aut mali.*

5 Vt verò claudat totam de Prædestinatione, & Reprobatione doctrinam, explicat duo. Primò hominem non reprobari, vt sit infidelis, & peccator, sicut prædestinatur, & eligitur, vt sit fidelis, & iustus, quia prædestinatio Dei potest esse causa nostræ iustitiæ, & fidei; reprobatio verò causa non est nostræ infidelitatis, & malitiæ. Secùdò, Deum prædestinantem, & reprobantem homines, ea, quæ semel scivit, eadem semper scire, quamvis obiecta in eodem statu futurationis, præsentia, & præteritionis semper non sint: quia eadem prorsus obiecta, quæ sunt futura, sunt præsentia, & eadem prorsus præterita. Ergò eadem etiam semper est futurorum, præsentium, & præteritorum scientia, mutatione tantum facta extrinsecus ex parte temporis successivè; sicut eadem est fides, quæ ante Christum natum credebatur nasciturus, & quæ nunc creditur esse natus. Caterum eadem scientia variatione extrinseca temporis potest variare usurpationem præscientia. Quia usurpatur præscientia solum extrinsecè, quateus est futurorum scientia, seu scientia duratione antecedens præsentiam. Atque adeò obiectorum iam præsentium, & præteritorum notitia non tam præscientia, quàm scientia dicenda est.

QVÆSTIONES.

QVÆST. I. An electio efficax prædestinatorum ad gloriam antecedat prævisionem meritum? *De quo hic S. Thom. quæst. 1. ar. 3. Scot. q. 1. Bonau. art. 1. q. 1. & 2. Duran. q. 1. Greg. q. 1. ar. 2. Aurcol. art. 1. Gab. q. 1. ar. 2. Alij relati dist. præcedenti quæst. 3.*

Quæst. II. An Deus reprobet hominem ante prævisa demerita? *De*

quo hic Greg. & Gab. quæst. 1. Aureol. ar. 1. alij relatiõ dist. precedenti q. 7.
 Quæst. III. An sibi in Deo electio aliqua prædestinationum ad g. oĩa
 ordine executionis subsequens prævisionem meritum, & distincta ab
 electione antecedenti merita oĩa ne intentionis? De quo hic S. Thom. q. 1.
 ar. 1. Gab. q. unica ar. 2. Duran. q. 1. Item Tanner. 1. p. d. 3. q. 5. dub. 2. ass. ar.
 4. & 5. Ruyz de Prædestinat. disp. 12. sect. 7. Arrub. 1. p. disp. 74. cap. 2. Gra
 nad. 1. p. controu. 4. tr. 7. d. 4. à num. 33. Suarez lib. 3. de auxil. cap. 19. à n.
 4. & lib. 1. de Prædestinat. cap. 14. Montepilos. 1. p. disp. 38. ar. 3. num. 4. Gon
 çalez 1. p. disp. 73. conclus. 2. Herice disp. 23. cap. 11. Aluiz tr. 3. disp. 5. sec.
 2. & 6. Alarcon 1. p. tract. 3. disp. 5. cap. 4.

Quæst. IV. An opera naturalia elicita absque auxilio gratiæ sint me
 ritoria de congruõ nostræ prædestinationis ad gratiam, seu gloriam? De
 quo hic Duran. q. 2. Gabr. q. unica ar. 3. Greg. q. 1. ar. 2. Aureol. ar. 1. Scot. q.
 1. S. Tho. q. 1. ar. 3. Mascarenas. de auxil. d. 1. p. 5. Lorca 1. 2. disp. 11. & 5 d
 de Gratia. Bellarm. lib. 6. de Gratia à cap. 1. Valentia controu. de Gratia p.
 2. ca. 2. & 1. p. d. 1. q. 23. p. 4. §. 3. & 4. & 1. 2. disp. 8. quæst. 5. punct. 4. Su
 rez lib. 2. de Prædestinat. à cap. 6. & lib. 8. de Gratia cap. 7. Sotus lib. 2. de na
 tura & gratia cap. 3. & 4. Molina in concordia d. 1. num. 4. Lessius de auxil.
 cap. 10. Torres opusc. 4. disp. 1. Pennotus lib. 6. de lib. arb. cap. 13. Atomopi
 los. 1. p. disp. 38. art. 2. & 4. Tanner. 1. p. disp. 3. q. 4. dub. 4. & 5. & 1. 2. disp.
 6. quæst. 3. dub. 7. Ruyz de Prædestinat. disp. 5. & de Provident. disp. 21. & se
 quentib. Vega lib. 6. in Trident. c. 17. & 20. & nos fuse de ente supernaturali,
 disp. 17. Herice d. 25. & 26. Alarcon 1. p. tr. 4. d. 3. à cap. 1. Interpretes S.
 Tho. 1. p. q. 23. ar. 4. & 5. & 1. 2. q. 109. ar. 6. & q. 112. ar. 3.

Quæst. V. An opera naturalia elicita absque auxilio gratiæ sint dis
 positio saltem ex lege Dei, ad prædestinationem gratiæ, & gloriæ? De quo
 hic Dur. q. 2. Gab. q. un. ar. 3. Aureol. ar. 1. Scot. q. 1. S. Tho. q. 1. ar. 3. Greg.
 q. 1. ar. 2. Swan. 2. de Prædest. cap. 7. Granad. 1. p. controu. 4. tr. 7. disp. 2. &
 1. 2. controu. 8. tr. 6. d. 1. sect. 7. Torres opusc. 4. d. 1. dub. 2. Vazquez 1. p. d.
 91. cap. 10. Molina in concordia disp. 10. Gençalez 1. p. disp. 74. sect. 2. He
 rice disp. 25 & 26. Zum. 1. 2. q. 112. ar. 3. disp. 1. Lessius de auxil. cap. 10.
 Pennotus lib. 6. de libertate cap. 13. Lorca disp. 11. de Gratia, Valent. 1. 2. d.
 8. quæst. 6. p. 4. & 1. p. disp. 1. q. 23. p. 4. §. 3. & 4. Sotus lib. 2. de natura, &
 gratia, cap. 3. & 4. Montepilos. 1. p. disp. 38. ar. 4. Tanner. 1. p. disp. 3. quæst. 4.
 dub. 4. & 5. & 1. 2. disp. 6. quæst. 3. dub. 7. Bellarm. lib. 2. de Gratia, & lib.
 arb. cap. 9. Vega lib. 6. in Trident. cap. 17. & 20. Victor. relect. ult. de peruen.
 ad usum rationis p. 3. Cardus de Prædestin. discursu 8. Aragon 2. 2. q. 10. ar.
 4. conclus. 3. Alvarez de auxil. d. 56. & 57. Ruyz de Provident. disp. 21.
 & 22. cum alij ab ipso relatis, & nos fuse de ente supernaturali disp. 18. Inter
 pretes S. Thom. ubi quæst. precedenti.

Quæst. VI. An illud axioma, *Facienti quod in se est, Deus non denegat gratiam*, faueat prædestinationi gratiæ ex dispositione naturæ? De quo nos fuisse disp. 20. de ente supernaturali, Ruyz de Providentia disp. 22. Palacios, Castro, vterque Medina, Victoria, Sotus, Viguerius, Molina, Vega, & alij relati ab ipso disp. 21. Suarez lib. 2. de Prædestinat. cap. 7. Herice disp. 27. Alvarez de Auxil. disp. 56. Granad. controu. 8. de Gratia tract. 6. disp. 1. Zumel 1. 2. quæst. 109. art. 3. disp. 1. Lorca disp. 11. & 26. de Gratia, Interpretes S. Thomæ, & alij relati quæst. præcedenti.

Quæst. VII. An opera prædestinati subsequenter gratiam possint esse causa meritoria prædestinationis ad gratiam, vel gloriam? De quo hic Durand. quæst. 2. Aureol. ar. 1. §. restat nunc, Argentinas ar. 1. & 2. Bonau. ar. 1. q. 1. & 2. Equius de Prædestinat. cent. 3. à num. 2. Pignus lib. 8. de libe. arbit. cap. 8. Ruyz de Prædest. disp. 7. præsertim sect. 3. Granad. 1. p. controu. 4. tr. 7. disp. 3. & 4. & disp. 6. Suarez lib. 2. de Prædest. cap. 20. Herice disp. 28. Aluiz tr. 3. disp. 7. sect. 7. Alarcon 1. p. tr. 4. disp. 3. cap. 4. §. 3. Interpretes sapius relati S. Thom. 1. p. quæst. 23. art. 5.

Quæst. VIII. An opera gratiæ elicita ab vno iusto sint causa meritoria prædestinationis alterius? De quo hic S. Tho. q. 1. ar. 4. Durand. q. 3. Item Montepilos. 1. p. d. 38. ar. 9. Tann. 1. p. d. 3. q. 4. dub. 2. assert. 5. Suar. 1. p. lib. 2. de Prædestinat. cap. 21. & 24. Ruyz de Prædestinat. d. 58. Granad. 1. p. controu. 4. tr. 7. disp. 4. sect. 5. Herice disp. 29. cap. 5. Alarcon 1. p. tr. 4. disp. 3. cap. 6. Interpretes S. Thomæ Bañez, Zumel, Nazarius, Ripa, González, Molina, Vazquez, Arrubal, Fasol, & alij 1. p. quæst. 23. ar. 8.

Quæst. IX. An nostra prædestinatio adeo fuerit gratuita Deo, ut non fuerit ex meritis Christi? De quo Suarez lib. 2. de Prædestinat. cap. 21. & 24. Tanner. 1. p. disp. 3. quæst. 4. dub. 2. Valent. 1. p. disp. 1. q. 23. p. 4. §. 1. Ruyz de Prædestinat. disp. 57. Herice disp. 29. à cap. 1. Alarcon 1. p. tr. 4. disp. 3. cap. 4. §. 2. & cap. 5. Montepilos. 1. p. disp. 38. ar. 8. Interpretes S. Tho. 1. p. quæst. 23. ar. 5. & 8. & 3. p. quæst. 24. ar. 4.

Quæst. X. An eadem sit ratio nostra scientia, quâ Deus novit obiecta futura, præsentia, atque præterita? De quo hic S. Thom. q. 1. ar. 5. Bonavent. ar. 2. quæst. 2. alij relati distinct. 39. quæst. 3.

DISTINCT. XLII.

*De omnipotentia Dei, ubi prius consideratur,
quare sit omnipotens?*

P R I M A propositio. Deus est omnipotens, quia potest facere omnia, quæ intrinsecè possibilis sunt. Tum, quia id expressè traditur ab Augustino in textu. Tum, quia id exigit infinitas virtutis Dei.

2 Obijciuntur plura, quæ Deus non potest; primò ambulare; secundo peccare; tertio mori, vel falli. Ergo non potest omnia. Ad primum respondet. Vt Deus sit omnipotens, non requiritur, vt possit in se agere omnes effectus, sed vt eos possit in creaturis, quæ eorum capaces sunt. Ad secundum: Potentia peccandi non spectat ad omnipotentiam, quia peccare non est potentia, sed infirmitatis, & imperfectionis. Ad tertium: Virtus passiva non pertinet ad omnipotentiam, sed activa effectuum in subiectis, quæ eorum capacia sunt. Possè autè mori virtutis passivæ est, non activæ. Erigitur Deus omnipotens, quia mortem in omnes creaturas, & nulla creatura in Deum inducere potest.

3 Secunda propositio. Etiam dicitur omnipotens, quia potest quidquid vult. Vbi triplex sensus huius causalis propositionis distinguitur. Primus est, quia potest, quidquid vult se posse. Secundus, quia potest, quidquid vult se facere. Tertius, quia potest, quidquid vult fieri sive à se, sive ab alio. Postremo dumtaxat sensu Deus dicitur omnipotens, quia potest quidquid vult: nã alijs duobus etiam beatus potest quidquid vult, nam cum eius voluntas recta sit, nihil vult se posse, aut facere, nisi, quæ re ipsa potest facere. Tertio autem sensu duæ perfectiones omnipotentia significantur. Prima est, efficacia agendi, quã à nullo potest impediri effectus à Deo efficaciter volitus. Secunda est extensio virtutis ad omnia, quæ vel ab ipso solo, vel ab ipso cum creaturis fieri possunt; nam cū voluntas ad omnia possit extendi, omnipotentia est, posse quoque efficaciam virtutis extendi ad omnia. Conclusio sic exposita traditur expressè ab Augustino, & Chrysostomo adductis à Magistro.

4 At notat, vt aliquis sit omnipotens, non requiri, vt omnia possit à se, sed ex se, vel per se. Nam secundum Hilariū, Filius, & Spiritus Sãctus nō possunt à se, quæ Pater potest, quãvis sint omnipotetes, quia nō habent omnipotentia à se, sed à Patre. Sufficit ergo habere omnipotentiam sibi naturalem, & propriam, quamvis communicatam ab alio.

QVÆSTIONES.

Q V Æ S T. I. An omnipotentia Dei demonstretur evidenter ratione naturali? *De quo hic Scot. & Gabr. q. 1. Aureol. p. 2. ar. 1. Itē Montepilos. 1. p. d. 42. ar. 2. 7. & 8. Granad. 1. p. tr. de Potentia Dei disp. 5.*

Quest. II. An omnipotentia sit attributum ratione distinctum à voluntate, & essentia Dei? De quo hic S. Tho. q. 1. ar. 1. Aurcol. p. 1. ar. 2. Interpretes S. Thom. Cuiet. Bañez, Zum. Naz. ar. Ripa, Vazquez, Molina, & alij 1. p. q. 25. ar. 1. & 5. Tanner. 1. p. d. 2. q. 11. dub. 2. Val. 1. p. d. 1. q. 25. p. 1. Suar. d. 30. Metaph. sect. 17. & lib. 3. de Attributis cap. 9. Montepilos. 1. p. d. 42. ar. 2. Gran. 1. p. tr. de Potent. d. 2. Pennotus lib. 3. cap. 13. & lib. 4. c. 3.

Quest. III. An omnipotentia Dei influat immediatè in omnes effectus creatos? De quo hic S. Thom. quest. 2. art. 1. Scot. q. 1. Gab. q. 1. ar. 2. alij relati dist. 37. quest. 2.

Quest. IV. An omnipotentia Dei sit causa peccati? De quo hic S. Tho. q. 2. ar. 1. Gab. q. 1. ar. 3. Greg. q. 1. alij relati. dist. 29. quest. 9.

Quest. V. An omnipotentia possit facere quicquid non implicat contradictionem? Et an sit ab omnipotentia Dei implicancia, & non implicancia creaturarum? De quo hic S. Thom. q. 2. ar. 2. & 3. Scot. q. 1. Bonavent. ar. 1. q. 1. & 4. clarus, & fufius Aurcol. p. 2. ar. 2. & 3. Greg. q. 1. Interpretes S. Thom. Bañez, Zum. Naz. ar. Mol. Vazq. & alij q. 25. ar. 2. & 3. Tanner. 1. p. d. 2. q. 11. dub. 3. Suar. lib. 3. de attributis cap. 9. Valent. 1. p. disp. 1. q. 25. puncto 3. Montepilos. 1. p. d. 42. art. 6. Gran. 1. p. tr. de Potent. Dei d. 5. & 7.

Quest. VI. An omnipotentia referatur ordine transcendentali ad creaturas possibles? Implicitè hic interpretes Magistri relati quest. precedenti, explicitè verò relati distinct. 30. quest. 13.

Quest. VII. An omnipotentia possit facere sine causa creata, quicquid potest cum illa? De quo hic S. Thom. q. 2. ar. 1. Scot. q. 1. Bonavent. art. 1. quest. 2. Durand. quest. 2. Gabriel quest. 1. art. 1. & 2.

Quest. VIII. An auxilia grætiæ debeant esse intrinsecè efficacia, ut integra sit perfectio omnipotentie ad agendum de arbitrio creato, quicquid voluerit? De quo relati distinct. 16. quest. 7.

Quest. IX. An omnipotentia Dei correspondeat ex parte creaturarum potentia obedientialis, ut agat de illis effectus supra virtutem naturalem ipsorum? De quo Aurcol. hic p. 1. ar. 3. Bonav. q. 3. Dur. q. 2. nos fuse de essentia supernaturali disp. 40. & 41. Vazq. 1. p. d. 36. cap. 3. & in 3. p. d. 57. ca. 5. & d. 132. à cap. 3. Regusarum. in 3. p. d. 107. à S. 6. Coninch. 3. p. q. 62. ar. 4. dub. unico, Fonseca 9. Metaph. cap. 17. q. 4. sect. 3. & 4. Suarez tomo 1. in 3. p. disp. 31. Ledesma de perfectione Dei q. 8. art. 8. in suo articulo, Joannes Vincentius relatione de gratia Christi quest. 6. Nazarrète tom. 2. controu. 5. S. 6. Cabrera 3. r. quest. 62. art. 2. disp. 4. Valentia tomo 4. disp. 5. q. 3. puncto 1. Tannerus 3. p. disp. 1. q. 5. dub. 7. Bellarm. tomo 3. lib. 1. de effectu Sacrament. cap. 11. Prop. sicut 3. p. q. 13. ar. 1. Egid. de Present. lib. 10. de Beatitudine q. 2. Alber. in princip. 2. Philosophico q. 1. Theologica dubit. 1. 2. & 3. Interpretes S. Thom. 3. p. quest. 3. ar. 2. & quest. 62. ar. 1. & seq.

DISTINT. XLIII.

Opinio quorundam dicentium, Deum nihil posse nisi quod facit.

PROPONIT sententiam aliquorum dicentium, Spheram omnipotentia divinx non porrigi ultra ea, quæ facit; nec alia esse possibilia præter ea, quæ duratione temporali existentiæ sunt. Primum, quia Deus facere non potest, nisi quod bonum est. Non est autem bonum, nisi quod re ipsa facit; nam si aliud esset bonum, etiã illud Deus faceret, cum non possit non facere, quod bonum est. Respondet. Ut Deus possit aliquid facere, non est opus, ut illud sit absolutã existentiã bonum, sed ut esset bonum, si re ipsa existeret. At plura sunt præter existentiã, & futura, quæ si re ipsa existerent, bona essent.

2 Secundò, quia Deus non potest facere, nisi quod iustitia, aut ratio exigit, seu debet. At iustitia, aut ratio non exigit, seu debet efficere alia quàm existentiã; aliàs, Deus prætermitteret illa contra iusticiã, contra rationem, & debitum. Respondet. In Deo non est propriè debitum, nec exigentia quidquam agendi. Item non est alia ratio, neque iustitia, nisi ipsius voluntas. Unde potest Deus facere alia, quàm ea, quæ nunc absolute eius iusticia, seu ratio exigit, seu debet, quia ut alia possit, sufficit, ut ea exigeret, seu deberet facere iusticia, & rationalis voluntas Dei, si re ipsa fierent à Deo.

3 Tertiò, quia Augustinus ait, Deum id solum non posse, quod nõ vult. At non vult alia, quàm ea, quæ facit. Ergo non potest facere alia. Itẽ ait, voluntatem non esse maiorem, quàm potentiam, neque potentiam maiorem, quàm voluntatem. Esset autem maior potentia, quàm voluntas, si posset plura, quàm vult. Ad primum respondet. Deus non potest facere quod non vult, scilicet se posse, secus quod non vult se facere; nam non velle facere plura, quàm existentiã, potest oriri ex libertate Dei, nõ ex impotentia, ut oritur in nobis, qui plura possumus, quæ nõ volumus. Ad secundum. Potentia non est maior, quàm voluntas ex parte Dei, cù utraq; sit una. Et eandẽ res, secus ex parte obiecti actualiter voliti, quia propter libertatẽ non vult Deus plura, quæ posset velle, & facere, ut iam probavimus.

4 Igitur conclusio est. Deus potest producere plura, quàm ea, quæ re ipsa producit. A prior, quia omnipotentia Dei est infinita, quæ termino finito quod enitatem, & cumulum exhaustiri non potest. A posterior

ri, quia Deus potuit iustificare, & salvare plures homines, quam iustificat, & salvat; potuit enim iustificare, & salvare Iudam. Denique ex sacris literis; cum quia Math. 26. dicitur potuisse Patrem exhibere Filio in sui defensionem, plusquam duodecim legiones Angelorum, quos re ipsa non exhibuit. Tum quia iuxta eundem Math. potuit Deus facere apud Tyrios, & Sidonios virtutes, quæ factæ sunt apud Iudæos, quamvis re ipsa non fecerit. Ergo plura prætermisit Deus, quæ agere posset, si vellet. Cōsequētia manifesta est, & ab Augustino colligitur ex superioribus.

QVÆSTIONES.

QVÆST. I. An potentia Dei sit infinita, & eius infinitas demonstretur ratione naturali, tam à priori, quam à posteriori? *De quo hic S. Thom. quest. 1. art. 1. Durand. quest. 1. Aureol. art. 1. & sequentibus; Gregor. quest. 3. Bonavent. quest. 1. & 2. Albertin. tom. 1. principio 1. corol. 4. & tom. 2. prædic. quantitatis corol. 6. Suarez lib. 3. de attributis cap. 9. Granad. 1. p. tract. de potentia Dei d. 4. Tanner. 1. p. disp. 2. quest. 11. dub. 3. Montepilos. 1. p. d. 42. art. 3. Valent. 1. p. d. 1. quest. 25. p. 2. Fasol. 1. p. quest. 7. ar. 1. dub. 1. Interpretes S. Tho. Caiet. Banez, Zum. Nazar. Mol. Vazq. & alij 1. p. quest. 25. ar. 2.*

Quæst. II. An Deus possit facere aliquod infinitum in actu? *De quo hic Durand. quest. 2. Greg. quest. 4. Gabr. quest. 1. art. 4. Bonau. art. 1. quest. 3. Maior. quest. 10. Interpretes S. Thom. 1. p. q. 7. ar. 3. & 4. ubi Caiet. Banez, Zumel, Nauarret. Nazar. Mol. Vazquez, & Fasol. Item Fonseca 2. metaph. cap. 2. quest. 1. Valent. 1. p. quest. 7. p. 2. & 3. Asturicensis de gratia Christi q. 3. art. 2. Conimb. 3. phisic. cap. 8. q. 2. Trigosus 1. p. quest. 5. art. 3. Albertin. tom. 2. prædic. quantitatis. disp. 4. quest. 4. & 5. Suarez tom. 1. in 3. p. disp. 22. sect. 1. & in metaph. disp. 30. sect. 17. Vazquez 3. p. disp. 46. Hurrado disp. 13. phis. Arriaga d. 13. phis. Tanner. 1. p. d. 2. quest. 4. dub. 2. Montepilos. 1. p. d. 42. art. 10.*

Quæst. III. An supposito possibili infinito in actu possit Deus producere simul omne creabile, aut intra rationem entis, aut intra idem genus, & speciem? *De quo hic Alberius art. 2. Mayron. quest. 10. art. 2. diffic. 4. Item Vazquez 1. p. d. 26. cap. 3. Fasol. 1. p. q. 7. art. 3. & 4. dub. 3. Nauarrete ibidem §. 3. Asturicensis de gratia q. 3. art. 2. conc. 2. Suarez tom. 1. in 3. p. disp. 32. sect. 1. Tannerus 1. p. disp. 2. quest. 11. dub. 4. assert. 11. Capreolus, Aureol. Durand. Conimb. Cabrera, & alij plures relati à Fasolo supra.*

Quæst. IIII. An Deus agat ex necessitate naturæ? *De quo hic S. Tho. quest. 2. art. 1. Durand. quest. 4. Gabr. quest. 1. Interpretes S. Thom. 1. p. quest.*

19. art. 3. Pennotus lib. 2. cap. 1. & lib. 4. cap. 3. & 4. Vaaldensis lib. 1. doct. fid. cap. 10. 15. & 21. Vazq. 1. p. disp. 81. Suarez d. 20. metaph. sect. 16. Valent. 1. p. d. 1. q. 19. punct. 4. assert. 2. Vazq. 1. p. d. 79. & 80. Ruiz de volunt. d. 7. Montepilosus. 1. p. d. 33. ar. 3. & Grav. 1. p. controu. 3. ar. 3. disp. 4. Alarcon 1. p. 11. 3. d. 4. c. 2.

Quæst. V. An si Deus ageret ex necessitate naturæ, ageret creatura rationalis libere? De quo hic S. Thom. q. 2. art. 1. Durand. quæst. 4. Gabr. quæst. 1. Item Suarez tom. 1. metaph. disp. 19. sect. 3. Vazquez 1. p. disp. 100. Ruiz de scientia d. 5. 2. sect. 2. & 3. Corduba lib. 1. questionarij quæst. 55. dub. 4. Palacios in 1. disp. 38. disp. 7. Molina 1. p. q. 14. art. 3. dub. 11. Alvarez de auxili. disp. 26. Pennotus lib. 4. cap. 6. Arrubal 1. p. disp. 62. Trigofius 1. p. quæst. 15. art. 2. Tannerus 1. p. disp. 21. quæst. 10. dub. 6. assert. 1. & 4. Interpretes S. Thom. Caiet. Bañez, Zumel, Ripa, Nazar. Navarret. & Fasol. 1. p. quæst. 19. art. 8.

Quæst. VI. An Deus possit agere quidquam obligatus ex iustitia, ita ut non agens esset iniustus? De quo hic S. Thom. quæst. 2. art. 2. Durand. quæst. 5. Interpretes S. Thomæ 1. p. quæst. 21. art. 1. ubi Caiet. Bañez, Zumel, Navarrete, Ripa, González Pezanius, Molina, Vazq. Arrub. & Fasol. rursus Vazq. 1. 2. disp. 223. & 3. p. disp. 7. & sequent. Suarez opuscul. 6. de instit. Dei, & tom. 3. de gratia lib. 12. cap. 30. & tom. 1. in 3. p. disp. 4. sect. 5. & 6. Valent. 1. disp. 1. q. 21. p. 1. Trigofius 1. p. quæst. 17. ar. 1. Torres 2. 2. tom. 2. disp. 5. dub. 1. 2. & 5. Conninch. 2. 2. d. 8. dub. 3. Lorca 1. 2. disp. 44. de gratia, & 3. p. disp. 8. Lesius de div. perfect. lib. 13. cap. 2. Alvarez 3. p. disp. 4. Cabrera 3. p. quæst. 1. art. 2. disp. 7. & 8. Ragusa 3. p. d. 3. Zumel. 1. 2. quæst. 114. art. 1. disp. 3. & 4. Ruiz de volunt. d. 58. Tannerus 1. p. disp. 2. quæst. 10. dub. 2. à num. 14. Montepilosus 1. p. disp. 43. art. 8. & 9. Granad. 1. par. controu. 3. tract. 7. dub. 4. d. 4. & 5. Alarcon 1. p. tract. 3. disp. 8. cap. 5. & seqq. Lugo 3. p. d. 3.

Quæst. VII. An impossibilitas, aut possibilitas intrinseca rerum pendeat ab omnipotentia Dei, tanquam à principio? De quo hic Gab. quæst. 2. Scot. q. unica Alij relati dist. precedenti q. 5.

Quæst. VIII. An omnipotentia Dei sit connexa ordine transcendentium cum possibilitate intrinseca creaturarum? De quo hic Scot. q. unica, illat. 3. Alij relati dist. 30. q. 3.

Quæst. IX. An omnipotentia possit communicari creaturæ? De quo hic S. Thom. q. 1. ar. 2. Dur. q. 3. Item Montepilosus. 1. p. disp. 42. art. 14. Alvarez, Cabrera, Suarez, Vazquez, Ragusa, Lorca & alij interpretes S. Thom. 3. p. q. 13. art. 1.

DISTINCT. XLIII.

An Deus possit facere aliquid melius, quàm facit?

QVI distinct. precedenti arbitrati sunt, Deum non posse producere alia, quàm re ipsa existentia; & futura, simul arbitrantur, neque ea, neque alia posse producere meliora, neque modo meliori. Nam si posset, & non fecisset, invidus esset.

Quo argumento probavit Magister cum Augustino dist. 60. Patrem genuisse Filium sibi æqualem, quia si potens non genuisset æqualem, invidia esset non genuisse. Respondet. Discrimen est inter Filium Dei, & creaturam, quia Filius est de substantia Patris, hoc est, per communicationem substantiæ Patris, atque adeo aut non potuit, aut debuit illum gignere æqualem; & non genuisse æqualem, esset iniquum, & invidiosum Patri. Cæterum creatura non producitur per communicationem substantiæ Dei, atque adeo potest illam producere meliorem, & meliorem, quàm exhausta tur tota perfectio, quam Deus potest creaturæ conferre.

2. Ergo prima conclusio est, Deus potest producere cum ea, que producit, tum alia, meliora, quàm sunt. Primo, quia univèrsitas rerum creaturarum non est summè bona, aliàs æquaretur summæ bonitati, Creatoris. Ergo hæc univèrsitas non consummat, seu exhausta totam virtutem Dei. Ergo manet Deo potestas ad eadem, & alia producenda meliora. Neque satisfacies, si dicas, impossibilitatem non oriri ex defectu virtutis Dei, sed ex defectu capacitatis creaturarum. Quia sicut expectat ad infinitam virtutem Dei tribuere illis bonitatem, ita & tribuere capacitatem. Ergo per capacitatem finitam non est exhausta, & consummata virtus Dei. Secundo, quia Augustinus ait, Deum potuisse producere creaturam rationalem, quæ nec peccare posset, nec vellet. Talis autem creatura melior esset, quàm omnes nunc productæ.

3. Secunda conclusio. Si modus producendi consideretur ex parte scientiæ divinæ non potest esse melior, secus verò ex parte rei creatæ. Quia scientia Dei non potest esse maior, nec melior, quàm est, at verò, mediæ, & alia, quæ Deus assequitur possibilia per scientiam, meliora sunt. Quare dixit Augustinus, multiplicem modum reparandi hominem fuisse Deo possibilem.

4. Tertia conclusio. Ad ea, quæ præterita sunt, manet in Deo eadem potentia, quæ erat ad eadem futura, atque præsentia. Nam potentia non destruitur per actum, sicut enim prius quàm esset, cum respiciebat futurum, & cum esset, respiciebat præsentem, ita postquam fuerit, eadem potentia

tentia respicit præteritum. Explicatur exemplo voluntatis, & scientiæ quæ semper eadem obiecta respiciunt iam futura, iam præsentia, iam præterita. Itaque licet tempora varientur, & propterea comparatio potentia cum effectu diversa sit, potentia tamen eadem manet in ordine ad effectum, quem semel potuit producere. Unde Deus modò potest mortuum fuisse, & resurrexisse pro tempore, pro quo mortuus fuit, & resurrexit: sicut modò vult, & scit resurrectionem, & mortem pro eo tempore existentem. Cæterum sicut Deus non vult, neque scit se modò mori, atque resurgere, sed pro tempore præterito, ita neque potest nunc primò mori, primòque resurgere in sensu composito, quo mors, & resurrectio præterita iam est.

QVÆSTIONES.

QVÆST. I. An Deus teneatur velle, & producere optimum, quod potest? *De quo hic Scot. q. 1. Ruiz de volunt. d. 9. & seq. Gran. 1. p. tr. 2. de volunt. d. 8. Lugus in 3 p. d. 2. Alarcon. 1. p. tr. 3. d. 3. c. 7. Herice 1. p. d. 20 c. 5. Valent. 1. p. d. 1. q. 25. p. 3. Item interpretes S. Tho. Caiet. Bañ. Zumel. Nazar. Nauarrete, Ripa, Pefantius, Mol. & Vazq. 1. p. q. 25. ar. 6.*

Quæst. II. An Deus possit producere orbem meliorem, quam productum? *De quo hic S. Th. q. 1. ar. 2. Gab. q. 1. Dur. q. 3. Bonau. ar. 1. q. 1. & seq. Aureol. ar. 5. Interpretes S. Th. Caiet. Bañez Zum. Nazar. Nauarr. Ripa, Pefantius, Molina, Vazq. & alij 1. p. q. 25. art. 6. Tanner. 1. p. d. 2. q. 11. dub. 4. assert. 6. & sequentibus Granadus 1. p. traît. de potentia Dei d. 9.*

Quæst. III. An Deus possit producere species infinitas rerum perfectiores, & perfectiores sine fine? *De quo hic Gabr. quæst. 1. art. 2. Durandus quæst. 2. Aureol. art. 4. Hervæus quæst. 1. art. 2. Bacconnus quæst. 1. ar. 2. Interpretes S. Thom. Caietan. Bañez, Nazar. Zumel, Nauarrete, Gonzalez, Pefantius, Molina, & Vazquez 1. p. q. 25. art. 6. Fasol. 1. p. quæst. 7. ar. 3. & 4. dub. 11. à num. 14. Valentia 1. p. disp. 1. q. 25. p. 5. Suar. lib. 3. de attrib. c. 9. & disp. 30. metaph. sect. 17. Tannerus 1. p. disp. 2. quæst. 11. dub. 4. Gran. 1. p. tr. de potentia Dei d. 9. sect. 3. Montepilos. 1. p. disp. 42. art. 10. Arriaga d. 13. phisicor. sect. 3.*

Quæst. IIII. An Deus possit producere species rerum imperfectiores, & imperfectiores sine fine? *De quo hic Aureol. art. 4. Granad. 1. p. tr. de potentia Dei d. 9. sect. 5. Arriaga d. 13. phisicorum sect. 3. Rari sunt, qui hæc de re differant.*

Quæst. V. An Deus possit producere creaturâ infinitæ perfectionis?

De quo hic Durand. quaest. 2. Aureol. art. 3. Item Fasol. 1. p. quaest. 7. art. 3. & 4. dub. 13. corol. 2. Tannerus 1. p. disp. 2. quaest. 4. dub. 1. assert. 5. Valentia 1. p. disp. 1. quaest. 7. p. 2. Hurtado disp. 13. phisicor. sect. 1. interpretes S. Thom. Caiet. Banez, Zumel, Nazari. Ripa, Pezant. Navarret. Molina Vazquez 1. p. q. 7. art. 2.

Quaest. VI. An possit Deus producere creaturam rationalem natu-
 impeccabilem? De quo hic Gabr. quaest. 1. art. 3. & nos fuse disp. 23. de ente
 supernaturali à sect. 7. Suarez lib. 3. de Angelis cap. 7. & lib. 7. cap. 3. Valen-
 tia 1. p. disp. 4. quaest. 14. p. 1. Vazquez 1. p. disp. 231. Arrubal 1. p. d. 177.
 Salas in 1. 2. q. 3. tract. 2. d. 3. Granad. 1. 2. controu. 2. tract. 1. d. 2. Tannerus
 1. p. disp. 5. quaest. 6. dub. 3. Albertinus 1. p. quaest. 3. Banez 1. p. quaest. 63. tit.
 1. conc. 1. Zum. ibidem quaest. 1. Nazari. ibidem controu. unica, Ripa, & Putea-
 nus dubitatione 1. Herice disp. 48. Alarcon 1. p. tr. 1. c. 9. & 10. Montepilos.
 tom. 1. disp. 21. art. 3.

Quaest. VII. An Deus possit producere magnitudinem, aut multitu-
 dinem actu infinitam? De quo hic Aureol. art. 1. & 2. Alij relati distinct. pra-
 cedenti q. 2.

DISTINCT. XLV.

*De voluntate Dei, qua essentia Dei est, una, & aeter-
 na, & de signis eius.*

INCIPIT differere de voluntate Dei; primaque conclusio est.
 Voluntas Dei etiam libera, qua obiecta creata amat, non distingui-
 tur ab essentia. Primò, quia bonitas sanctitatis, & honestitatis non
 distinguitur ab essentia. Haec autem bonitas est intrinseca, & essentialis
 amori, quo Deus prosequitur opera honesta, ac sancta. Secundò, quia vo-
 luntas creaturarum est in Deo aeterna. Nihil autem à Deo distinctum
 aeternum est. Tertiò, quia voluntas distincta esset motus internus Dei,
 cum sit vitalis. At in Deo nullus est motus internus, cum intrinsece im-
 mutabilis sit.

2. Objicit. Si Deo idem est velle, quod esse. Ergo sicut Deus dicitur
 velle omnia, dicitur esse omnia. Instat argumentum in scientia;
 nam in Deo idem est scire, quod esse. Tamen non dicitur esse omnia,
 sicut dicitur scire omnia. Similiter idem est posse, quod esse. Dicitur
 tamen posse omnia, non verò omnia esse. Deinde alter significantur
 omnia cum Deus dicitur esse omnia, ac cum dicitur velle, aut scire om-
 nia;

nia; nam Deum esse omnia, significat, Deum identificari omnibus; quod falsum est; Deum verò velle omnia, tantum significat, omnia esse objecta voluntatis, quæ identificatur Deo; quod verum est.

3 Secunda conclusio. Nulla est quærenda causa voluntatis divinæ, atque adeò non est quærendum, quare Deus creavit cælum, & terram, aut similia. Primò, quia secundum Augustinum, qui quærit causam voluntatis divinæ, quærit aliquid maius voluntate divinâ. Nihil autem est maius voluntate divinâ. Secundo causa voluntatis divinæ antecedit ipsam. Nihil autem antecedit voluntatem divinam. Tertiò voluntas divina est causa omnium. Ergò ipsius nulla est causa, vndè.

4 Tertia conclusio est. Voluntas Dei est prima causa omnium. Primò, quia sapientia Dei pertingit à fine, vsque ad finem fortiter, & disponit omnia suaviter. Hæc autem à sapientia disponi non possunt, nisi interventu voluntatis. Secundo, quia iuxta Augustinum, nullus est effectus, sive solitus, sive insolitus, & rarus, qui contingat sine voluntate Dei.

5 Quarta conclusio. Quamvis voluntas Dei sit realiter vna, consideratione tamen, & loquutione nostrâ multiplex est. Alia enim est voluntas beneplaciti, quæ est beneplacitum, seu decretum absolutum, & efficax Dei, cui resisti non potest, & quod opere semper impletur. Alia est voluntas signi, quæ secundum proprietatem voluntas non est, sed per figuram, quatenus solum indicat voluntatem Dei, sive impleatur, sive non. Quâ ratione in sacris literis, & ab Ecclesiæ Patribus dicuntur *voluntas Dei*, & in plurali etiam *voluntates*, præceptum, prohibitio, consilium, permissio, & operatio. Vndè voluntas signi potest non impleri, quia plura continentur in sacris literis à Deo præcepta, quæ non sunt impleta. Ideò cum in sacro textu legitur *voluntas Dei* diligenter observandum est, an de voluntate beneplaciti, cui resisti non potest, an de voluntate signi, quæ frustrari potest, sermo sit.

QVÆSTIONES.

QVÆST. I. An sit in Deo voluntas, & rectè colligatur ex intellectu, ubi an possit esse substantia intellectiva, non volitiva? De quo hic S. Thom. ar. 1. Dur. q. 1. Bonau. q. 1. Interpretes S. Thom. 1. p. q. 19. ar. 1. ubi Caiet. Bañez. Zúmel. Nazar. González. Molina. Vazq. Fasol. Arrub. & alij. Item Valentia 1. p. disp. 1. quæst. 19. p. 1. Herice 1. p. disp. 11. cap. 2. & 3.

Ruiz de voluntate disp. 1. Tanner. 1. p. disp. 2. quest. 10. dub. 1. Granad. tr. 1. de volunt. d. 1. Montepilos. 1. p. d. 33. ar. 1. Aluiz tr. 2. d. 1.

Quæst. II. An Deus velit creaturas existentes, & posibles? De quo hic *S. Thom. art. 2. Bonau. quest. 2. Interpretes S. Thom. 1. p. quest. 19. art. 2. ubi Caietan. Bañez, Zumel, Nazar. Navarret. Gonzalez, Ripa, Pesant. Molina, Vazquez, Fasol. & Arrub. Item Tannerus 1. p. disp. 2. quest. 10. dub. 1. Valentia 1. p. d. 1. q. 9. p. 3. Gran. tr. 2. de volunt. d. 1. & 2. Ruiz de volunt. d. 5. Alarcon 1. p. tr. 3. d. 3. cap. 4. & 6. Aluiz tract. 2. disp. 4. sect. 1. Herice 1. p. disp. 18.*

Quæst. III. An volitio libera creaturarum sit adæquatè identificata naturæ divinæ, & quid illa sit? De quo hic *Scot. quest. unica. Aureol. art. 1. & sequenti. Interpretes S. Thom. 1. p. quest. 19. art. 2. & 3. Caietan. Bañez, Zumel, Nazar. Navarret. Gonzalez, Ripa, Pesantius, Molina, Vazquez, Fasol. & Arrubal. Item Suarez disp. 30. metaph. sect. 9. Valentia 1. p. disp. 2. quest. 19. p. 3. Tannerus 1. p. disp. 2. quest. 10. dub. 4. Albertinus tom. 1. principio 6. coroll. 2. quest. 2. Granad. tract. 3. de volunt. disp. 4. Montepilos. 1. p. disp. 33. art. 4. Ruiz de volunt. disp. 11. & 12. Alarcon 1. p. tract. 3. disp. 4. cap. 4. & sequenti, Fonseca 3. tom. metaph. lib. 7. cap. 8. quest. 5. sect. 3. Salas 1. 2. tract. 3. disp. 1. sect. 8. §. 7. Herice 1. p. disp. 16. Salazar de concept. cap. 24. sect. 3. Legionensis 1. p. variarum quest. 6. Scholast. cap. 5. Aluiz tr. 2. d. 5. sect. 2 & sequentibus.*

Quæst. IIII. An voluntas Dei sit causa immediata rerum? De quo hic *S. Thom. art. 2. Dur. ad. quest. 2. Gregor. & Gabr. quest. unica Bonau. art. 1. quest. 1. & 2. Interpretes S. Thom. quest. 19. art. 4. ubi Caietan. Bañez, Zumel, Nazar. Navarret. Gonzalez, Molin. Vazquez, Fasol. & Arrubal. Item Gran. tr. 4. de volunt. d. 5. Ruiz de volunt. d. 14. Aluiz tr. 1. disp. penultima sect. ultima.*

Quæst. V. An bonitas creata possit esse causa, seu ratio motiva voluntatis divinæ? De quo relati *dist. 1. q. 9.*

Quæst. VI. An rectè dividatur voluntas Dei in voluntatem beneplaciti, & signi? De quo hic *S. Thom. art. 2. Bonau. art. 3. q. 1. Interpretes S. Tho. 1. p. quest. 19. art. 11. ubi Caietan. Bañez, Zumel, Navarret. Nazar. Gonzalez, Ripa, Pesant. Molina, Vazquez, Fasol. & Arrubal. Item Tanner. 1. p. d. 2. quest. 10. dub. 3. Valentia 1. p. disp. 1. quest. 19. p. 2. Granad. tr. 5. de volunt. d. 2. Montepilos. 1. p. disp. 33. art. 11. Ruiz de volunt. d. 17. Alarcon 1. p. disp. 6. tract. 3. cap. 1. Aluiz tr. 2. d. 9. sect. 2. Pennotus lib. 4. cap. 22. Suar. lib. 3. de attrib. cap. 8.*

Quæst. VII. An sit in Deo voluntas beneplaciti absoluta, & efficax ætænum liberorum creaturæ? De quo hic *Capresol. q. 1. conc. 1. Valentia 1. p. q. 19.*

quæst. 19. p. 6. & quæst. 22. p. 3. & quæst. 23. p. 4. Molina 1. p. quæst. 14. art. 13. disp. 18. Vazquez 1. p. disp. 89. cap. 10. & disp. 99. cap. 3. & tom. 1. in 3. p. disp. 74. cap. 7. Suarez opuscul. 1. lib. 1. cap. 16. & lib. 1. de Predestinat. cap. 8. Fanner. 1. p. disp. 2. quæst. 10. dub. 8. Granad. tract. 4. de Voluntate d. 3. Ruyz de Providentia disp. 6. & sequentibus. Alarcon 1. p. tract. 4. disp. 1. ca. 6. Arrubal 1. p. disp. 67. Herice 1. p. disp. 19. & 23. Aluiz tract. 3. disp. 5. sect. 8. & 9. Moncaus disp. 4. Alvarez de auxilijs disp. 22. Bellarmin. lib. 1. de Gratia, & lib. arbit. cap. 12. Curiel lib. 1. contron. 7. art. 4. Pennotus lib. 4. cap. 8. & sequentibus.

Quæst. VIII. An sit in Deo aliqua voluntas beneplaciti conditionata, & inefficax? De quo Valentia 1. p. disp. 1. quæst. 19. p. 6. Granad. tract. 4. de Voluntate disp. 1. & 2. Montepilos. 1. p. disp. 33. art. 10. Alarcon 1. parte tract. 3. disp. 5. à cap. 8. Aluiz tract. 2. disp. 9. section 2. Alvarez de Auxilijs disput. 34. Alique referendi distinct. sequenti quæst. 4. Pennotus lib. 4. cap. 20.

DISTINT. XLVI.

Sententia, qua dictum est, Dei voluntatem non posse cassari, quadam videntur obuiare.

EX dictis distinct. præcedenti statuenda est hæc conclusio, Voluntas beneplaciti in Deo non potest frustrari. Tùm, quia Propheta clamat: *Omnia quacunque voluit, fecit in cælo, & in terra.* Tùm Apostolus: *Voluntati eius quis resistet?* Tùm, quia derogaret efficacitæ infinite voluntatis omnipotentis Dei effectu frustrari.

2 At tria obiecta explicatione desiderant. Primùm est, quia 1. Thim. 1. *Deus vult omnes homines salvos fieri.* Tamen omnes homines non fiunt salvi. Secundò, quia Matth. 23. ait Dominus: *Quoties volui congregare filios rnos, & nolui.* Vbi queritur Deus de resistantia sibi facta, & sua voluntate à Synagoga frustrata. Tertiò, quia Deo nolente peccata fieri, peccata fiunt. Ad primum respondet. Sensus Pauli non est, Deum velle, vt omnes homines salvi fiant, sed omnes homines, qui salvi fiunt, Deo volente salvari, vt cùm dicitur Petrus docere omnes pueros huius civitatis, sensus nõ est, nullum esse puerum in civitate, quæ Petrus nõ doceat, sed nullum doceri, qui à Petro nõ doceatur. Quo sensu Ioan. 1. Christus dicitur illuminare omnem hominem venientem in hunc mundum, cum plures in

mundum veniant, qui à Christo illuminati non sunt, quia nullus illuminatur in salutem, qui à Christo lumen non habeat. Ad secundum; sensus est; quoties volui congregare, & congregavi filios tuos, te nolente, & reluctante: itaque quod volui, perfeci, sed te invita, & renitente frustra. Ad tertium, peccata non fiunt ab homine Deo nolente, aut volente fieri, sed tantum permittente.

3 Quare secunda conclusio est. Deus permittit fieri peccata, quin sit positiva nolitio, aut positiva volitio peccatorum, sed solum non volitio privativa. Nolitio non est, quia alias à voluntate peccatoris vinceretur, & frustraretur voluntas Dei. Neque est volitio, quia Deus non est auctor peccati, neque ut homo deterior fiat.

4 Opponitur primò. Peccata fiunt Deo concurrente. Ergo etiam volente. Secundò, teste Augustino, bonum est Deo fieri peccata, alias Deus non permetteret peccata. Ergo potest velle, ut fiant. Tertiò, verum est fieri peccata. At omnis veritatis causa est voluntas Dei. Ergo etiam veritatis peccatorum causa est. Ad primum, ut peccata fiant, non requiritur concursus Dei volitus, sed tantum permissus, hoc est, non impeditus per nolitioem. Ad secundum; multipliciter dicitur bonum. Primò est bonum in se, & ei, cui fit, sed non facienti, ut dare eleemosynam pauperi propter vanam gloriam. Secundò est bonum in se, & facienti, sed non ei, cui fit, ut predicare propter Deum obstinatis. Tertiò est bonum in se, & facienti, & ei, cui fit, ut predicare prædestinatis. Quartò dicitur bonum, quod in se, & facienti malum est, solum quia ex illo reportantur aliqua bona. Hac solum ratione peccata esse, bonum est Deo, & propter istam bonitatem potest Deus peccata permittere, sed nulla ratione positivè velle. Ad quartum; Deus est causa veritatis formalis orationis enuntiantis peccata, quia in ea nulla malitia est; secus verò veritatis obiectivæ peccatorum, in qua intrinsecè continetur malitia.

QVÆSTIONES.

QVÆST. I. An voluntas absoluta, & efficax Dei possit frustrari?
De quibus Scot. quæst. unica, Durand. quæst. 1. Gabriel quæst. unica, Gregor. quæst. unica. Interpretes S. Thomæ Caiet. Banez, Zumel, Nazarius, Navarrete, Gonzalez, Molina, Vazquez, Arrubal. & Fasol 1. p. q. 19. art. 6. Item Valentia 1. p. disp. 1. quæst. 19. p. 6. Tanner. 1. p. disp. 2. quæst. 10. dub. 8. Granad. tr. 4. de voluntate Dei, disp. 3. Ruyz de Voluntate disp. 18. Alvarez de Auxil. disp. 32. Pennotus lib. 4. cap. 22. Montepilos. 1. p. disp. 33. artic. 9. Alarcon 1. p. tr. 3. disp. 5. cap. 7.

Quæst.

Quæst. II. An possit esse in Deo voluntas absoluta, & efficax nostrorum actuum salva ipsorum libertate? De quo hic Scot. q. unica, Durand. q. 1. Alij relati dist. precedenti quæst. 7.

Quæst. III. An sit in Deo aliqua voluntas beneplaciti, quæ non impleatur? De quo hic Gabriel quæst. unica art. 2. Bonavent. art. 1. Alij relati distinct. precedenti quæst. 8.

Quæst. IV. An sit in Deo voluntas, & qualis sit, qua vult omnes homines salvos fieri? De quo hic S. Thom. art. 1. Scot. quæst. unica, Durand. q. 1. Gabriel quæst. unica art. 1. Gregor. quæst. unica ar. 3. Bonavent. art. 1. Interpretes S. Thomæ Caiet. Bañez, Zumel, Nazarius, Navarrete, González, Ripa, Pesant, Molina, Vazquez, Arrubal, & Fasol 1. p. quæst. 19. ar. 6. Valentia 1. p. disp. 1. quæst. 19. p. 2. & 6. Tanner 1. p. disp. 2. quæst. 10. dub. 4 à nu. 5. Suarez lib. 4. de Prædestinat. cap. 8. Granad. 1. p. tr. 4. de volunt. d. 4. Ruyz de voluntate disp. 19. & 20. Alvarez de Auxil. disp. 33. Pennotus lib. 5. ca. 10. Montepilosus 1. p. disp. 33. art. 10. Alarcon 1. p. tract. 3. disp. 6. cap. 3. Aluiz tr. 2. disp. 9. sect. 2.

Quæst. V. An Deus voluntate salutis tribuerit omnibus hominibus sufficientia ad salutem? De quo hic S. Thom. art. 1. Scot. quæst. unica, Durand. quæst. 1. Gabriel quæst. unica art. 1. Ruyz de Prædestinat. à disp. 39. præsertim 45. & 46. Driedo de captivitate. & redempt. cap. 3. & 4. Palacios in 2. distinct. 26. disp. unica, Carthag. discursu 8. de Prædestinat. dub. 1. & 2. Zumel tom. 1. opusc. disp. 5. sect. 2. Bellarmin. lib. 2. de Gratia, & lib. arb. à c. 1. Molina in concord. quæst. 14. ar. 13. disp. 10. & 11. Valentia 1. p. d. 8. q. 3. p. 4. 9. de gratia sufficient. Suarez lib. 4. de Prædestin. cap. 3. & lib. 3. de Auxil. cap. 6. Vazquez 1. p. disp. 97. & 1. 2. disp. 193. Alvarez de Auxil. disp. 112. Pennotus lib. 7. cap. 19. & sequentib. Herice 1. p. disp. 34. à cap. 4. & d. 35. Alarcon 1. p. tract. 4. disp. 5. cap. 8. & 9. Aluiz tr. 3. d. 10. sect. 5. & 6. Lasius de Prædestinat. sect. 6. asserr. 1.

Quæst. VI. An Deus præfiniat voluntate positivâ, & efficaci actum peccati? De quo hic S. Thom. art. 4. Durand. quæst. 2. Gabriel q. unica. art. 3. Gregor. quæst. unica conclus. 2. Bonavent. quæst. 2. Interpretes S. Thomæ Caiet. Bañez, Zumel, Nazarius, Navarrete, Ripa, González, Molina, Vazq. Arrubal, & Fasol 1. p. q. 19. ar. 9. Tanner. 1. p. d. 2. q. 10. dub. 7. Suarez lib. 2. opuscul. cap. 4. Valent. 1. p. disp. 1. q. 19. p. 3. Granad. tr. 4. de volunt. d. 3. sect. 2. Ruyz de voluntate à disp. 27. ad 51. Alvarez de Auxil. d. 24. Pennotus lib. 4. cap. 8. Montepilosus 1. p. disp. 33. ar. 7. Herice 1. p. disp. 19. cap. 5. Alarcon tract. 4. disp. 1. cap. 5.

Quæst. VII. Quæ nam sit in Deo voluntas antecedens, & consequens? De quo hic S. Thom. art. 1. Durand. quæst. 1. Gabriel quæst. unica art. 1. Gregor. quæst. unica, Bonavent. quæst. 1. Interpretes S. Thomæ Caiet. Bañez, Zumel,

Zumel, Nazarius, Navarrete, Ripa, Pesant. Molina. Vazquez. Arrubal. & Fasol 1. p. quæst. 19. ar. 6. & 11. Valentia 1. p. disp. 1. q. 19. p. 2. Tanner. 1. p. disp. 2. q. 10. dub. 3. Granad. 1. p. tr. 5. de voluntate d. 1. Ruys de voluntate disp. 18. Alvarez de Auxil. d. 34. Pennotus lib. 4. cap. 21. Montepilos. 1. p. d. 33. ar. 11. Suarez lib. 3. de Attribut. cap. 8. Alarcon 1. p. tr. 3. d. 6. cap. 2. Aluiz tract. 2. disp. 9. sect. 2.

Quæst. VIII. An sit in Deo voluntas, quæ sit potentia, & actus prius volendi? De quo hic Aureol. art. 1. Scot. quæst. unica. Interpretes S. Thomas 1. p. quæst. 14. & 19. art. 1. Suarez lib. 3. de Attributis cap. 1. & in Metaphys. disp. 30. sect. 15. Vazquez. 1. p. disp. 102. num. 1. Tanner. 1. p. disp. 2. quæst. 11. dub. 5. Granad. 1. p. tract. 1. de Voluntate disp. 1. Gonzalez 1. p. d. 50. sect. 2. Arrubal 1. p. disp. 44. Raynaudus Theolog. natur. distinct. 8. à nu. 52. Ruys de Voluntate disp. 2. & de Trinitate disp. 8. sect. 10. Herice 1. p. disp. 12. Alarcon 1. p. tract. 3. disp. 1. cap. 1. Aluiz tract. 2. disp. 2. sect. 1. & relativi distinct. 35. quæst. 3.

Quæst. IX. An rectè dividatur voluntas Dei in voluntatem beneplaciti, & signi? De quo hic Aureol. art. 3. Gregor. q. unica art. 1. alij relativi distinct. precedenti quæst. 6.

Quæst. X. An possit esse in Deo pura omisio circa peccatum, & aliud obiectum absque volitione, & nolitione positiva? De quo relativi distinct. sequenti quæst. 7.

Quæst. XI. Quæ nam sit in Deo voluntas permittens? De quo relativi distinct. sequenti quæst. 6.

DISTINCT. XLVII.

Quod voluntas Dei semper impletur de homine quocumque se vertat.

CONCLUSIO est. Voluntas Dei semper impletur non solum in agentibus necessarijs, sed etiam in liberis, quocumque se vertant, sive in bonum, sive in malum. Primum, quia id pertinet ad efficaciam omnipotentis voluntatis Dei. Secundò, quia ut docet Augustinus, voluntas Dei impletur, non solum quando homo operatur bene, sed etiam quando operatur malè contra eius voluntatem. Nam cum operatur bene, peragit homo, quod à Deo volitum est; cum verò operatur malè, agit Deus de homine peccante, quod vult, vel ipsi condonando peccatum, vel ipsum castigando.

2 Dicitur autem, hominem peccantem agere contra Dei voluntatem, quod præter eam non est: quia ut præmissimus distinct. 45. voluntas Dei alia est beneplaciti, quæ est decretum efficax Dei de opere agendo, aut non agendo; alia signi, quæ est præceptum, aut prohibitio obligans ad agendum, vel non agendum, quamvis non habeat decretum de opere agendo. Peccata ergo dicuntur esse præter voluntatem beneplaciti, quia nulla est volitio, aut nolitio positiva peccati agendi, esse verò contra voluntatem signi, quia sunt contra præceptum, aut prohibitionem Dei.

QVÆSTIONES.

QVÆST. I. An omnis voluntas beneplaciti in Deo sit absoluta, & efficax? *De quo hic S. Thomas art. 1. Scot. quest. unica. Alij relati distinct. 45. quest. 8.*

Quæst. II. An voluntas absoluta, & efficax possit frustrari? *De quo hic S. Thom. artic. 1. Scot. quest. unica, Aureolus art. 2. Alij relati distinct. precedenti quest. 1.*

Quæst. III. An voluntas libera, & efficax sit adæquatè identificata Deo, an in adæquatè importet actionem extrinsecam Dei, aut quid ea sit? *De quo hic Aureol. art. 1. & 2. Alij relati dist. 45. q. 3.*

Quæst. IV. An Deus præfiniat efficaciter actus nostros, quos præcipit? *De quo hic S. Thom. art. 4. Durand. q. 3. Alij relati dist. 45. q. 7.*

Quæst. V. An Deus possit præcipere actus malos? *De quo Durand. quest. 4. Gabriel quest. unica, Bonavent. art. 2. Ruyz de voluntate disp. 44. sect. 3. & de Providentia disp. 12.*

Quæst. VI. Quid sit in Deo permissio peccati? *De quo hic S. Thomas art. 2. Scot. quest. unica. Valentia 1. p. disp. 1. quest. 19. p. 2. §. de permissio-
ne, Ruyz de voluntate disp. 31. Pennot. lib. 7. cap. 6. num. 7. Montepilos. 1. p. disp. 33. art. 8. Herice 1. p. disp. 27. num. 10. & disp. 30. num. 29. Raynaud. disciplina moralis disp. 4. à num. 350.*

Quæst. VII. An in Deo possit esse pura omisio actus absque volitione, & nolitione positiva? *De quo hic S. Thomas art. 2. Scot. quest. unica, Durand. quest. 1. Valentia 1. p. disp. 1. quest. 23. parte 2. puncto 1. Albertinus tomo 1. princip. 4. quest. 4. dubio 2. Ruyz de voluntate disp. 8. sect. 3. conclus. 2. Vazquez 1. p. disp. 79. à num. 17. Suarez disp. 30. Metaphysi. sect. 9. num. 59. Fonsecalib. 7. Metaphysi. cap. 8. quest. 5. sect. 3. Salas 1. 2. tract. 3. disput. 1. sect. 7. Montepilos. 1. p. disp. 33. art. 8. cap. 1. & 3. Aluiz tract. 2. disput. 6. sect. 3.*

DISTINCT. XLVIII.

*Quòd aliquando homo bona voluntate, aliud vult,
quã Deus, & aliquando malã, id quod Deus
bonã voluntate vult.*

P R I M A propositio. Potest esse mala voluntas, quæ cõformatur divinæ in volito materiali. Nam malus filius vult malã voluntate mortem Patris, quam Deus decernit. Tùm, quia ad bonam voluntatem non sufficit velle bonum, sed etiam ex fine bono. Tùm quia Deus potest velle aliquid fieri à se, aut aliã causã, & simul prohibere, vt alius id velit, quia Dominum supremum plura decere possunt, quæ non decent alios sibi inferiores.

2 Secunda propositio. Potest esse bona voluntas, quæ non conformatur divinæ in volito materiali. Nam bonus Filius bonã voluntate desiderat vitam Patris, Deo volente mortem ipsius: nam ea, quæ honestant voluntatem Dei, possunt non honestare voluntatem hominis.

3 Tertia propositio. Voluntas exequens obiectum volitum à Deo potest esse mala. Nam voluntas inferens Christo mortem erat mala, & exequèbatur obiectum volitum à Deo. Ratio est, quia licet Deus volebat, vt Iudæis inferentibus mortem, Christus acceptaret illam: quia ea acceptatio conferebat in redemptionem generis humani; cæterum non volebat, vt Iudæi illam inferrent. Neque refert, non potuisse mortem acceptari, nisi illatam ab aliquo, scilicet Iudæis; quia ea acceptatio erat volita sub conditione, quòd inferretur mors à Iudæis; aut potuit esse volita absolute, quin vellet; sed tantum permetteret actionem malã Iudæorum; si quidem volitio peccati Iudæorum non erat necessaria, sed sufficiebat permissio, vt esset mors, & acceptatio bona redemptoris.

4 Vnde primò potuerunt iusti complacere in passione Christi, quatenus nobis salutifera, quamvis non possent in ea complacere, quatenus à Iudæis illata, & Christo nociva, quasi afflictio, & nocumentum Christi esset motivum placendi, sed sola redemptio. Secundò, plura esse propter quæ possimus velle passionem Christi, quàm passionem Martyrum; cū plura sint bona, quæ nobis attulerit passio Christi, quàm Martyrũ passio; quamquam & Martyrum passionem gratam habere nobis liceat propter bona, quæ ipsis Martyribus, & Ecclesiæ vniversæ accrescunt.

QUESTIONES.

QVÆST. I. An rectitudo moralis creaturæ rationalis sumatur ex conformitate cum voluntate divina? *De quo hic Scot. quæst. 1. Granad. 1. 2. contron. 2. tract. 13. disp. 4. Suarez 1. 2. disp. 11. de actibus humanis. Salas 1. 2. tract. 7. disp. 5. Tanner. 1. 2. disp. 2. quæst. 6. dub. 6. Valent. 1. 2. disp. 2. quæst. 14. p. 8. Raynaudus disciplina moral. disp. 4. num. 47. Interpretes S. Thomæ Caiet. Conrad. Medina, Zumel, Lorca, Vazquez, & alij 1. 2. quæst. 19. art. 9. & 10.*

Quæst. II. An, & quomodo teneamur conformare nostram voluntatem divinæ? *De quo hic omnes interpretes Magistri. Item Granad. 1. p. tra. 8. de Prædestinatione à num. 60. Fufius 1. 2. contron. 2. tract. 13. à disp. 1. Suar. 1. 2. disp. 11. de actibus humanis. Salas 1. 2. tr. 7. disp. 5. Tanner. 1. 2. disp. 2. quæst. 6. dub. 6. Valent. 1. 2. disp. 2. quæst. 14. p. 8. Raynaud. disciplina moral. disp. 4. num. 48. Interpretes S. Thomæ Caiet. Conrad. Medina, Zumel, Lorca, Vazquez, & alij 1. 2. quæst. 19. art. 9. & 20.*

Quæst. III. An Deus velit ante prævilum peccatum passionem Christi, aut aliud obiectum connexum cum peccato? *De quo relati disp. 40. quæst. 8.*

Quæst. IV. An possimus velle damnationem nostram, aut alienam, saltem post revelationem illius? *De quo hic Gregor. quæst. unica, art. 3. Gabriel ibidem, & alij interpretes. Granad. 1. p. tract. 8. de Prædestinatione à nu. 60. Suarez 1. 2. disp. 11. de actibus humanis sect. ult. Lorca 1. 2. de actibus humanis disp. 43. memb. 3. Salas 1. 2. tr. 7. disp. 5. sect. 3. Valent. 1. 2. disp. 2. q. 14. p. 8. Tanner. 1. 2. disp. 2. quæst. 2. dub. 6.*

LIBER SECVNDVS.

In hoc libro agit Magister de operibus Dei præsertim
creaturis rationalibus, Angelis scilicet,
& hominibus.

DISTINCT. I.

*Unum esse rerum principium ostendit,
non plura.*

PRIMA conclusio. Deus est primum rerum creaturarum efficiens principium. Probat ex illo Genes. i. *In principio creavit Deus cælum, & terram.* Vbi notanda sunt duo, quibus Deus agens ad extra differt ab Angelis, & hominibus ad extra agentibus. Primo Deus creare potest, Angeli verò, & homines non creare, sed facere, aut agere possunt. *Creare* enim est quidpiam ex nihilo producere; *Facere* verò, seu *agere* est producere quidpiam ex præsupposito subiecto. At solus Deus potest quidpiam ex nihilo producere; Angeli verò, & homines indigent subiecto, in quo, aut ex quo quidpiam producant. Vnde solus Deus dicitur proprie, & strictè creator; quamquam interdum fusâ significatione etiam ea, quæ in subiecto fiunt, creati, dicantur. Secundo Deus in tempore incipit agere absque mutatione intrinseca sui; Angeli verò, & homines cum mutatione sui. Nam Angeli, & homines nequeunt ad extra agere, quin præcedat in ipsis, aut nova volitio, aut agitatio, seu motio localis interna. At Deus potest de novo agere, quin de novo incipiat velle, aut motu interno agitari, solum quia ab æterno voluit, vt tali tempore res inciperent esse de novo. Sicut sol plura ad extra producit, quin vllam in se mutationem subeat.

2 Vnde duo errores præciduntur. Primus est Platonis constituentis tria principia, sine principio rerum, Deum scilicet, exemplar, & materiam. Secundus est Aristotelis volentis, mundum fuisse ab æterno, & huius principia fuisse materiam, formam, & Deum. Etenim constat ex sacro textu, Deum solum esse primum rerum principium, & non ab æterno, sed in tempore agens:

3 Secunda cōclusio. Bonitas divina est vltimus finis, seu prima causa finalis rerum creatarum. Nihil enim erat, quod Deum impelleret ad creandum mundum, nisi summa bonitas communicativa sui; cuius infinitatem decebat esse primam causam finalem creaturarum, sicut omnipotentiam esse primam causam efficientem. Vnde dixit Augustinus, ideo nos creatos bonos, quia Deus summè bonus est; neque aliam quærendam finalem causam, quare Deus creaverit, nisi propter suam bonitatem.

4 Tertia conclusio. Finis secundarius creationis mundi, fuit creatura rationalis beanda possessione Dei. Tùm à priori, quia finis primarius Dei fuit, summam suam bonitatem, & beatitudinem alijs communicare. Nulla autem creatura est particeps eius summæ bonitatis, ac beatitudinis, sicut creatura rationalis, quæ intelligendo, & amando potest illam possidere, eaque frui. Tùm à posteriori, quia omnia creata seruiunt creaturæ rationali, & in eius vtilitatem destinata sunt, increata verò in eiusdem fruitionem conceduntur. Vnde superiora, & equalia, & inferiora bona in eius vtilitatem referuntur. Superiora, scilicet divina, vt eis fruatur; equalia, scilicet aliæ creaturæ rationales, vt cum eis possit convivere. Inferiora verò, scilicet irrationalia, vt eius servitio incumbant.

4 Quarta conclusio. Creaturam rationalem creavit Deus incorporea, & corporea. Incorporea est Angelus, qui purè spiritus est; corporea est homo, qui ex corpore & spiritu est constitutus. Creavit autem spiritum corpori coniunctum. Tùm vt beatificam Dei cum homine vniōnem suaderet possibilem, nam facilius creditu erit divinam essentiam nostris mentibus vñiri posse, si consideremus spiritum longe distantè à corpore adeo strictè cum corpore colligari, vt eo spoliari recuset. Paulo attestante, qui ait 1. Corinth. 15. *Nolumus spoliari, sed supervestiri.* Tùm vt subditus passionibus corporeis, & humilem corporis conditionem patienter ferens mereretur in consortium aliorum spirituum, altissimamque sui, & corporis gloriam sublevari. Ergò cum subiectum huius libri sint opera creationis Dei, & omnium præstantissima sint creaturæ rationales, & creaturarum rationalium Angeli, ideo primùm disputationes aggreditur de Angelis.

QVÆSTIONES.

QVÆST. I. An sint plura principia prima? *Hic S. Tho. quæst. 1. art. 1. Gregor quæst. 1. nr. 2. Interpretes S. Thome 1. p. quæst. 2. art. 3. & quæst. 11. art. 3. Fasol. ibidem. Fonscalib. 2. metaph. cap. 2. quæst. 1. Suar. disp. 29. metaph. Arriaga d. 10. phys. sect. 1. Pennot. lib. 8. de lib. arb. c. 1. & seq. Perier. lib. 15. de principijs rer. natur.*

Quæst. II. An creatura possit aliquid efficere? *Hic S. Thom. quæst. 1. art. 3. Interpretes S. Thomæ 1. par. quæst. 115. art. 1. & 2. Suarez disp. 18. metaph. sect. 1. Hurtado disp. 9. physic. sect. 2. Montepilos. tom. 4. disp. 5. art. 1. Fonseca lib. 5. metaph. cap. 2. quæst. 7. Aversa, 10. 1. phys. pag. 354. Arriaga, d. 11. phys. sect. 1.*

Quæst. III. An creatura possit creare. *Hic S. Thom. quæst. 1. art. 2. Dur. quæst. 4. Gabr. quæst. 4. Fab. d. 4. Interpretes S. Thomæ, Caietan. Bañez, Zumel, Nazar. Molina, Vazquez, & alij 1. p. quæst. 45. art. 5. Suarez d. 20 metaph. sect. 2. Montepilos. tom. 4. d. 2. art. 3. & 4. Hurtado, d. 12. physic. sect. 7. Arriaga d. 11. physic. sect. 5. Fonseca lib. 5. cap. 2. quæst. 8. Gran. 1. p. controu. 6 tr. 1. d. 3. & 4. Tanner. 1. p. d. 6. q. 1. dub. 2. Val. 1. p. d. 3. q. 2. p. 4. Pennot, lib. 8. de lib. arb. c. 7. & 8.*

Quæst. IIII. An creatio sit actio distincta à Deo, & termino creato? *Hic Scot quæst. 4. Gabr. quæst. 1. Gregor. quæst. 5. & 6. Fab. disp. 8. Aureol. quæst. 2. art. 1. & 2. Interpretes S. Thomæ. Caiet. Bañez, Zumel, Nazar. Molina, Vazq. & alij 1. p. q. 45. art. 3. Suar. d. 20. sect. 5. Fonseca lib. 7. metaph. c. 8. q. 4. Montepilos. tom. 4. d. 1. art. 5. & 6. Granad. 1. p. controu. 6. tr. 1. d. 2. Tanner. 1. p. d. 6. q. 1. dub. 1. Hurtad. d. 12. physic. sect. 3. Arriaga, d. 9. physic. sect. 4. Val. 1. p. d. 3. q. 2. p. 1.*

Quæst. V. An Deus iramediatiè concurrat in effectus creaturarum? *Dur. q. 5. Gab. q. 2. Alij relati lib. 1. dist. 37. q. 2.*

Quæst. VI. An creatura tam permanens, quàm successiva potuerit esse ab æterno? *S. Thom. quæst. 1. art. 5. Durand. quæst. 2. & 3. Scot. quæst. 3. Gab. quæst. 3. Gregor. q. 3. Fab. d. 5. Aureol. q. 1. art. 2. & 3. Interpretes S. Thomæ 1. p. q. 46. ar. 1. & 2. Caiet. Bañez, Zumel, Nazar. Mol. Vazq. & alij. Rursus Valent. 1. p. d. 3. q. 3. p. 2. Fasol. 1. p. quæst. 2. art. 3. dub. 4. Conymb. lib. 8. physicor. c. 2. q. 6. Montepilos. tom. 4. d. 3. ar. 5. & seq. Tanner. 1. p. d. 6. q. 1. dub. 3. Hurtad. d. 16. & 18. physic. Arriaga, d. 17. phys. sect. 2. Aversa, q. 31. phil. sect. 8. & 9. Rub. lib. 8. phys. q. 2. & seq.*

Quæst. VII. An Deo competat agere propter finem? *S. Thom. q. 2. art. 1. Dur. q. 6. Gab. q. 5. Alij relati lib. 1. dist. 1. q. 8.*

Quæst. VIII. An Deus velit creata propter suam bonitatem. *Hic S. Tho. q. 2. ar. 2. Alij relati lib. 1. dist. 1. q. 9.*

Quæst. IX. An velit creata propter bonitatem hominis, aut alicuius creaturæ. *Hic S. Tho. q. 2. ar. 3. Alij relati lib. 1. dist. 1. q. 9.*

Quæst. X. An animus exigat vnionem cum corpore. *Hic S. Tho. q. 2. ar. 4. Conymb. tr. de anima d. 2. art. 2. Aversa de anima q. 59. sect. 1. Hurr. d. 18. de enima sec. 3. Bub. de Ang. q. 5. a. 4. §. 10. Arriaga d. 10. de anima sect. 2.*

Quæst. XI. An animus individuus sit ex se indifferens ad plura corpora individua? *Hic S. Thom. quæst. 2. art. 5. vide Authores agentes de indiuinatione*

duatione forma per materiam relatos, disp. 3. quæst. 2.

Quæst. XII. An Trinitas personarum sit perse requisita Deo ad creationem? *Hic Scot. q. 1. Fab. d. 1. Alij relati lib. 1. dist. 29. q. 7.*

Quæst. XIII. An Angeli sint incorporei? *Hic Fab. d. 9. Caiet. Bañ. Zuzmel, Nauar. Naz. Pesant. Mol. & Vazq. 1. p. q. 50. ar. 1. Suar. de Ang. lib. 1. c. 5. & 6. Val. 1. p. d. 4. q. 1. p. 2. Gra. 1. p. contr. 7. tr. 1. d. 1. Tãñ. 1. p. d. 5. q. 1. dub. 1. Arrub. 1. p. d. 148. Montepil. tom. 4. d. 8. arr. 6. Alarc. 1. p. tract. 6. d. 1. cap. 4.*

Quæst. XIII. An sint compositi? *Hic Fab. d. 10 Alij dist. 3. q. 1.*

Quæst. XV. An sint incorruptibiles? *Hic Fab. d. 10. c. 7. Caiet. Bañ. Zuzmel, Naz. Nauar. Pesant. Mol. & Vazq. 1. p. q. 50. a. 5. Suar. de Ang. lib. 1. c. 9. Val. 1. p. d. 4. q. 1. p. 4. Gran. de Ang. tr. 1. d. 3. Tanner. 1. p. d. 5. q. 1. dub. 1. Arrub. 1. p. d. 151. Montepilos. tom. 4. d. 8. arr. 10. Alarcon 1. p. tract. 6. disp. 1. c. 6.*

DISTINCT. II.

Quæ consideranda sunt de Angelica natura.

PROPONIT in genere ea, quæ de Angelis differenda sunt. Primò de tempore, & loco, in quo creati sunt. Secundò, quales extiterunt, qui recesserunt à Deo per culpã, & qui accesserunt Deo per amorem. Tertiò de excellentia, & differentia ipsorum. Quartò de officijs, & nominibus, quibus distinguuntur, & alijs huiusmodi.

2 Prima ergo conclusio est. Angeli non sunt creati ante mundum corporeum, sed simul cum illo. Probatu primò ex illo Ecclesiast. 8. *Qui vivit in æternum, creavit omnia simul.* Secundò ex Genesis 1. *In principio creavit Deus cælum, & terram.* Nam interprete Augustino super Genesis lib. 5. cap. 1. per cælum intelligitur creatura spiritualis, & per terram, creatura corporea. In principio autem creata sunt, quia initio temporum sunt condita. Nam docente Augustino, ante Angelum creatum, nulla tempora realia præcesserunt; nec ante tempora vlla creatura præcesserit.

3 Obijcit primò illud Ecclef. 1. *Primò omnium creata est sapiëntia.* Ibi enim sapiëntia nõ intelligitur Filius Dei, qui nõ est sapiëntia creata. Ergò intelligitur Angelus primò omnium creatus. Secundò Hieron. in Epist. ad Tit. dicẽtẽ ante nostrũ tẽpus præcessisse seculas, in quibus Angelis servierũt Deo. Ad primũ respondet, Angelus primò omnium dicitur creatus prioritate digni-

dignitatis, non temporis. Ad secundum. Hieronymus eam sententiam v^t alienam refert, non probat v^t suam.

4 Secunda conclusio. Angeli creati sunt in cœlo Empyreo. Deprehenditur ex illo Lucæ 10. *Videbam Sathanam cadentem de cœlo*, vbi nomine cœli intelligunt Empyreum Strabus, & Beda, & communiter interpretes, quoties sacer textus cœli meminerit. Item quia cæteri cœli non primo die cum Angelis, sed secundo die facti sunt. Nec refert, illud Esaiæ 14. *Ascendam in cœlum, & similis ero altissimo*, tribui Angeio peccanti. Quia cœlum, in quod Angelica superbia anhelaui, nō erat corporeum, sed cel situdo, & æqualitas cum Deo.

5 Tertia cōclusio. Non solum creata corporea, sed etiam Angelica, ex vi suæ creationis informis condita fuit. Nam sicut res corporeæ primum creatæ sunt absque distinctione, & forma, quam deinde sortitæ fuerunt; ita spiritus Angelici decorati primum non sunt eis ornamentis gratiæ, quæ præcedente conversione perfecta in Deum, postea induerunt. Quamquam celsa naturæ dona sibi debita etiam tunc denegata non sunt.

QVÆSTIONES.

QVÆST. I. Quando creati sunt Angeli? *Hic S. Thomas quest. 1. art. 3. Gregor. q. 1. Caiet. Bañez, Zumel, Nazar. Pefant. Molina, & Vazquez 1. p. q. 61. art. 2. & 3. Suar. de Ang. lib. 1. c. 3. Valent. 1. p. disp. 3. quest. 3. p. 1. & disp. 4. quest. 12. p. 2. Granad. de Ang. tr. 10. Tamer. 1. p. disp. 5. q. 1. dub. 1. Arrub. 1. p. q. 61. num. 1. & 2. Montepilos. tom. 4. d. 8. art. 3. Alarc. tr. 6. d. 1. c. 3.*

Quæst. II. Quo differt ævum Angeli ab æternitate, & tempore? *Hic S. Thom. quest. 1. art. 1. Gabr. q. 1. Scot. quest. 1. Fab. d. 11. Aureol. quest. 2. ar. 1. Caiet. Bañez, Zum. Nazar. González, Navarret. Ripa, Pefant. Molina, Vazq. Fasol. & alij 1. p. q. 10. art. 4. & 5. Suar. d. 50. metaph. sect. 5. Valentia 1. p. d. 1. quest. 10. p. 3. Gran. de attrib. d. 5. sect. 5. Tann. 1. p. d. 2. q. 5. dub. 2. Montepil. 10. 4. d. 9. ar. 1.*

Quæst. III. An duratio Angeli sit modus distinctus à substantia Angeli? *Hic S. Thom. q. 1. art. 2. Dur. q. 3. Gabr. q. 1. Scot. q. 2. Fab. d. 12. Aureol. q. 2. ar. 2. Suar. d. 50. metaph. sect. 1. & 2. Fasol. 1. p. q. 10. art. 1. dub. 2. Perer. lib. 2. cap. 5. p. 3. & 4. Gillius 1. p. lib. 2. tract. 10. c. 5. & 6. Connymb. 4. physic. c. 4. q. 2. ar. 1. & 2. Valentia 1. p. d. 1. q. 10. p. 1. Montepilos. tom. 4. d. 9. ar. 3. & seq.*

Quæst. IIII. Vbi nam creati sint Angeli? *Hic S. Thom. quest. 2. Scot. q. 5. Aureol. quest. 3. art. 2. Caiet. Bañez, Zumel, Nazar. Navarret, Pefantius,*

Molina, Vazquez, & alij 1. p. *quæst.* 61. *art.* 4. *Suarez de Angelis lib.* 1. *cap.* 4. *Valentia*, 1. p. *disp.* 4. *quæst.* 12. p. 3. *Granad. de Angelis tract.* 10. à *num.* 14. *Tannerus* 1. p. *disp.* 5. *quæst.* 1. *dub.* 1. *Montepilos. tom.* 4. *disp.* 8. *ar.* 4. *Alarcon* 1. p. *tr.* 6. *d.* 1. *e.* 3.

Quæst. V. An, & quomodo Angelus sit in loco? *Hic Gregor. quæst.* 2. *Gab. q.* 2. *Scotus. q.* 6. *Fab. d.* 15. & 16. *Bonau. art.* 1. *q.* 1. *Alij relati lib.* 1. *dist.* 37. *q.* 8.

Quæst. VI. An Angelus possit simul occupare duo loca? *Hic Gregor. quæst.* 3. *Gab. q.* 2. *Scot. q.* 7. *Fab. d.* 18. *Bonau. art.* 2. *quæst.* 2. *Alij relati lib.* 1. *dist.* 37. *q.* 9.

Quæst. VII. An duo Angeli possint occupare eundem locum? *Hic Gab. q.* 2. *Scot. q.* 8. *Fab. disp.* 19. *Bonau. art.* 2. *q.* 4. *Alij relati lib.* 1. *distinct.* 37. *quæst.* 10.

Quæst. VIII. An Angelus moveatur secundum locum? *Hic Gab. q.* 3. *Scot. q.* 9. & 10. *Fab. d.* 20. *Alij relati lib.* 1. *dist.* 37. *q.* 11.

Quæst. IX. An moveatur instantaneè, an successivè? *Hic Gabr. q.* 3. *Scot. q.* 11. *Fab. d.* 21. *Alij relati lib.* 1. *dist.* 37. *q.* 13.

Quæst. X. An possit transire ab extremo in extremum, quin per trãseat medium? *Hic Gabr. q.* 3. *Scot. q.* 12. *Fab. disp.* 22. *Alij relati lib.* 1. *dist.* 37. *q.* 12.

Quæst. XI. An sit in loco divisibili, & per vbi intrinsecum divisibile? *Hic Bonau. art.* 2. *quæst.* 3. *Suarez de Angelis lib.* 4. *cap.* 17. *tom.* 3. *in* 3. p. *disp.* 48. *sect.* 1. *in metaph. disp.* 30. à *num.* 49. & *disp.* 51. *num.* 36. *Vazquez*, 1. p. *disp.* 188. *cap.* 7. *Granad. de Angel. tract.* 9. *disp.* 3. *sect.* 3. *Tannerus*, 1. p. *disp.* 5. *quæst.* 2. *dub.* 2. *Arrubal* 1. p. *disp.* 155. *Montepilos. tomo* 4. *dis.* 18. *art.* 3. *Alarcon* 1. p. *tract.* 6. *disp.* 6. *cap.* 4. *Albertin. tom.* 2. *pradic. quant. & vbi corol.* 1.

Quæst. XII. An possit creari, quin sit alicubi? *De quo lib.* 1. *distinct.* 37. *quæst.* 14.

Quæst. XIII. An possit creari incapax motus localis ab intrinsecò? *De quo lib.* 1. *dist.* 37. *q.* 15.

Quæst. XIII. An Angeli sint creati absque donis gratiæ? *Hic Ca- ietan. Bañez, Zumel, Nazari, Navarret, P. sumius, Molina, Vazquez*, 1. p. *q.* 62. *art.* 3. *Suarez de Angel. lib.* 5. *cap.* 4. *Valentia* 1. p. *d.* 4. *quæst.* 13. p. 1. *Granad. de Angel. tract.* 11. *d.* 3. & 6. *Tannerus*, 1. p. *d.* 5. *q.* 6. *dub.* 1. *Arrubal*, 1. p. *disp.* 174. *Montepilos. tom.* 4. *disp.* 20. *art.* 3. & 4. *Alarcon* 1. p. *tract.* 6. *disp.* 8. *cap.* 1.

DISTINT. III.

Quales facti fuerint Angeli; & quòd quatuor eis attributa sunt in ipso initio suae conditionis.

P R I M A conclusio. Angeli creati sunt primò naturâ simplices; & immateriales. Secundò personalitatibus discreti. Tertio virtute intelligendi perspicaces. Quarto voluntate, & potestate liberi. Hæc non probatur. Quia spectat ad definitionem, & primum naturæ Angelicæ conceptum.

2 Secunda conclusio. Differens, & inæqualis fuit in Angelis primò substantia, secundò vis intellectiva, tertio libertatis potestas. Probatur, creaturæ corporeæ conditæ sunt naturâ, & proprietatibus differentes, & inæquales. Ergò etiam incorporeæ. At ad naturam spectat substantia, ad proprietates verò intellectus, & libertas. Ergò hæc in Angelis differentia, & inæqualia sunt. Præterea Angelis concessa sunt dona gratiæ iuxta conditionem naturalium. At dona gratiæ varia, & inæqualia concessa sunt. Ergo naturalia, etiam sunt inæqualia, & varia. Vbi observandum est, inæqualem intelligentiam oriri ex inæqualitate naturæ, & inæqualem libertatem ex inæqualitate intelligentiæ. Quæ radix est libertatis. Item inæqualem libertatem esse posse. Quia inferior intelligentia necessitatem agendi indicat, sicut nullam inducit ignorantiam.

3 Tertia conclusio. Cum inæqualitate naturæ, & superiorum proprietatum æqualis fuit Angelis immaterialitas, & immortalitas. Quia hæc proprietates important negationem quantitatis, & mortis, quam omnes Angeli æqualiter fundant, cum omnes æqualiter quantitati, & morti repugnent.

4 Quarta conclusio. Omnes Angeli primum creati sunt boni, atque adeò in primo instanti immunes fuerunt peccati. Boni creati dicuntur; non quia in primo instanti virtutibus supernaturalibus adepti sunt iustitiam supernaturalem; sed quia innocentes sunt conditi absque malitia peccati. Ideò enim Augustinus lib. 1. super Genesis cap. 1. ait Angelicam naturam primò creatam informem, & cælum obscurum, deinde verò formatam, & illustratam luce, quia primò data eis non fuit forma, & splendor gratiæ, quam postea propriâ dispositione adepti sunt. Iam probatur conclusio primò, quia si in primo instanti crearetur natura mala, Deus esset author malitiæ, cum natura secundum se totam in eo instanti formare-

Formaretur à Deo. Secundò, quia malitia naturæ non esset malitia voluntatis, atque adeo Deus non damnaret voluntatem, sed naturam; quod iniquum esset. Tertiò, quia vt arguit Augustinus supra, si natura Angelica non esset producta bona, verum non esset illud Genes. 1. *Omnia fecit Deus valde bona.*

5 Opponitur primò illud Iobi 4. *Hoc est initium figmenti Dei, quod fecit Deus, vt illudatur ei.* Secundò illud Ioannis 8. *Ille homicida erat ab initio, & in veritate non stetit.* Quæ intelliguntur de Dæmone. Ad primum respondet cum Augustino. Angelus malus dicitur initium figmenti Dei factum, vt illudatur ei, quia Deus eum fecit, quamvis prænovit postea peccaturū, providens simul plura bona, quæ ex eius peccato, & tentationibus evenirent iustis in illusionem eiusdem. Ad secundum respondet etiam cum Augustino. Diabolus ab initio dicitur homicida, quia continuo post initium deliquit; vel quia ab initio hominis, non ipsius Angeli hominem interemit. Imò ex eodém testimonio confirmatur conclusio; nam si in veritate non stetit. Ergo prius erat in veritate; nam à veritate cadere, aut veritatem deserere nõ posset, nisi prius in illa esset, vt arguit Augustinus lib. 2. de Genesi ad litteram cap. 23.

6 Quinta conclusio. Angelorum intellectus prima conditione novit speculativè se ipsum, alios Angelos, & Deū; practicè verò quid amore, & quid odio sibi prosequendum erat. Rursus ex hac notione voluntas in naturalem sui, & conditoris amorem, absque merito tamen, exarsit. Hæc non probat Magister, quia simplici propositione probabilia, & credibilia sunt.

QVÆSTIONES.

QVÆST. I. An Angelus sit, possitivè esse compositus ex partibus essentialibus, aut integralibus, aut ex naturâ, & personalitate? *Hic S. Tho. q. 1. ar. 1. & 2. Dur. q. 1. & 2. Aureol. q. 1. ar. 3. & 4. Bonav. ar. 1. & 2. Caiet. Bañ. Zum. Nazar. Navar. Pefant. Mol. Vazq. & alij 1. p. q. 50. ar. 2. Suar. lib. 1. de Ang. c. 6. & 7. Valent. 1. p. d. 4. q. 1. p. 4. Gran. de Ang. tr. 1. d. 2. Tanner. 1. p. d. 5. q. 1. dub. 2. Arrub. 1. p. d. 149. Montepil. to. 4. d. 8. ar. 7. & 8. Alarcon 1. p. tr. 6. d. 1. c. 5.*

Quæst. II. An plures esse possint vnius speciei? *Hic S. Tho. quæst. 1. ar. 4. Durand. quæst. 3. Scot. q. 7. Gabr. q. 1. Fab. d. 23. Caiet. Bañez, Zumel, Naz. Navar. Pefant. Molin. Vazq. Bupalus, & alij 1. p. q. 10. ar. 3. & 4. Suar. de Angel. lib. 1. cap. 15. & in metaph. disp. 5. sect. 2. à num. 23. Valensia*

1. p. d. 4. q. 1. p. 3. *Granad. de Ang. tr. 1. d. 4. Tann. 1. p. d. 5. q. 1. dub. 5. Arrubal 1. p. d. 150. Montepil. to. 4. d. 8. ar. 1. Alarcon 1. p. tr. 6. d. 1. c. 7.*

Quæst. III. An sint re ipsa speciei diversi? *Hic S. Thom. quæst. 1. ar. 5. Gab. q. 1. Caiet. Bñez, Zum. Nazar. Nauarr. Pefant. Molina, Vazq. Buba- bus, & alij 1. p. q. 50. ar. 4. Suar. de Angel. lib. 1. c. 12. & sequent. Valentia 1. p. d. 4. q. 1. p. 3. Granad. de Angel. tr. 1. d. 4. Tanner. 1. p. d. 5. q. 1. dub. 5. Arrubal. 1. p. d. 150. c. 1. Montepil. to. 4. d. 8. ar. 1. & d. 23. ar. 1. & 2. Alarcon 1. p. tr. 6. d. 1. c. 7. & 8.*

Quæst. IIII. An potuerit in primo instanti peccare? *Hic S. Thom. q. 2. Greg. q. unica, Bonan. art. 1. q. 2. Caiet. Bñez, Zum. Nazar. Nauarr. Pefant. Molina, Vazq. & alij 1. p. q. 63. ar. 5. Suar. de Angel. lib. 3. c. 9. & lib. 7. c. 20. Valent. 1. p. d. 4. q. 14. p. 4. Gran. de Angel. tr. 13. d. 4. Tann. 1. p. d. 5. q. 6. dub. 2. & 3. Arrub. 1. p. d. 179. Montepilos. to. 4. d. 15. ar. 9. & d. 21. art. 5. Alarcon 1. p. tr. 6. d. 5. c. 3.*

Quæst. V. An indigeat speciebus ad cognoscendum, & eas sumat à rebus? *Hic S. Tho. q. 3. ar. 1. Dur. q. 6. Scot. q. 10. & 11. Gab. q. 2. Fab. d. 26. & 27. Bonan. ar. 2. q. 1. Caiet. Bñ. Zum. Naz. Nauarr. Pefant. Mol. Vazq. Bub. & alij 1. p. q. 54. ar. 4. & q. 55. ar. 1. & 2. Suar. de Ang. lib. 2. c. 3. & seq. Va- lent. 1. p. d. 4. q. 6. p. 1. & 2. Gran. de Ang. tr. 3. d. 1. & seq. Tann. 1. p. d. 5. q. 3. dub. 2. Arrub. 1. p. d. 163. & 164. Montepil. to. 4. d. 12. ar. 4. & 5. Alarc. 1. p. tr. 6. d. 3. c. 1. & 2. Albert. to. 1. princip. 1. corol. 7. & 8.*

Quæst. VI. An superior cognoscat per uniuersaliores species? *Hic S. Thom. q. 3. art. 2. Caiet. Bñez, Zum. Nazar. Nauarr. Pefant. Molina, Vaz- quez, & alij 1. p. q. 55. art. 3. Suarez de Angel. lib. 1. cap. 15. Valentia 1. p. d. 4. q. 6. p. 3. Granad. de Angel. tract. 3. disp. 4. Tanner. 1. p. disp. 5. quæst. 3. dub. 2. Arrub. 1. p. d. 165. Montepilos. to. 4. d. 12. ar. 8. Alarcon 1. p. tr. 6. d. 3. c. 3. Albert. to. 1. princip. 1. corol. 9.*

Quæst. VII. An possit elicere cognitiones obiectorum particularium in adæquatas speciebus? *Hic S. Thom. q. 3. art. 3. Caiet. Bñez, Zumel, Na- zar. Nauarr. Pefant. Mol. Vazq. & alij 1. p. q. 58. ar. 1. & 2. Suar. de Ang. lib. 2. c. 34. Val. 1. p. d. 4. q. 9. p. 1. & 3. Gran. de Ang. tr. 7. d. 2. Tann. 1. p. d. 5. q. 3. dub. 8. Arrub. 1. p. d. 165. Montepiles. to. 4. d. 12. ar. 7. Alarcon 1. p. d. 2. cap. 4.*

Quæst. VIII. An plura simul possit cognoscere? *Hic S. Tho. q. 3. art. 4. Caiet. Bñ. Zum. Nazar. Nauarr. Pefant. Molin. Vazq. & alij 1. p. q. 58. ar. 2. Suar. de Ang. lib. 2. c. 37. Valent. 1. p. d. 4. q. 9. p. 3. Gran. de Ang. tr. 7. d. 2. Tanner. 1. p. d. 5. q. 3. dub. 8. Arrub. 1. p. d. 165. Montepil. to. 4. d. 13. ar. 7. & 5. Alarcon 1. p. d. 2. c. 4.*

Quæst. IX. An in primo instanti creatus sit absque donis gratiæ? *Hic S. Thom. q. 3. ar. 5. Alij diff. 9. q. 14.*

Quæst. X. An destitutus donis gratiæ possit Deum super omnia diligere? *Hic S. Thomas q. 3. art. 6. Bonavent. art. 3. q. 1. Caiet. Bañez, Zumel, Nazar. Navar. Pesant. Molina, Vazquez, & alij 1. p. q. 60. art. 5. & q. 62. ar. 2. Suarez de Angelis, lib. 3. cap. 5. & lib. 5. cap. 7. & sequentibus, Valentia 1. p. disp. 4. quæst. 11. p. 2. Granad. de Angelis, tr. 11. disp. 1. Tannerus 1. p. disp. 5. quæst. 4. dub. 1. & quæst. 6. dub. 1. Arrubal 1. p. quæst. 60. num. 4. Montepilos. tomo 4. disp. 15. art. 5. & 6.*

Quæst. XI. An se ipsum necessariò cognoscat? *Hic Durand. q. 8. Scot. q. 8. Fab. disp. 24. Caiet. Bañez, Zumel, Nazarius, Navarrete, Pesant. Molina, & Vazquez 1. p. q. 56. ar. 1. & q. 58. art. 1. Suar. de Angelis, lib. 2. cap. 35. Valentia 1. p. disp. 4. q. 9. p. 1. Granad. de Angelis, tr. 4. Tanner. 1. p. disp. 5. q. 3. dub. 3. Arrub. 1. p. disp. 166. cap. 1. Montepilos. tomo 4. disp. 12. ar. 1 & 3. Alarcon 1. p. tr. 6. disp. 2. cap. 3.*

Quæst. XII. An se ipsum necessariò diligat? *Caiet. Bañez, Zumel, Nazarius, Navarrete, Pesant. Molina, Vazquez, & alij 1. p. q. 60. art. 3. Valentia 1. p. d. 4. q. 11. puncto 2. Granad. de Angel. tr. 8. Tanner. 1. p. d. 5. q. 4. dub. 1. Montepilos. tomo 4. disp. 15. ar. 4. Alarcon 1. p. tr. 6. disp. 5. cap. 2.*

Quæst. XIII. An Deum in via per species noverit? *Hic Scot. q. 9. Gab. q. 2. Fab. d. 25. Bonau. tr. 2. q. 2. Interpretes relati S. Th. 1. p. q. 56. art. 1. Suar. de Angelis lib. 2. cap. 17. & 18. Valentia 1. p. disp. 4. q. 7. p. 3. Granad. de Angelis tr. 4. num. 18. Tanner. d. 5. q. 3. dub. 3. Arrub. 1. p. d. 166. cap. 2. Montepil. tomo 4. d. 12. ar. 13. & 15. Alarcon 1. p. tr. 6. d. 3. cap. 4.*

DISTINCT. IV.

An perfectos, & beatos creavit Deus Angelos, an miseros, & imperfectos?

P R I M A conclusio. Angeli non sunt creati miseri: nam Angeli non sunt creati cum peccato, miseria autem creaturæ rationalis peccatum est.

2. Secunda conclusio. Angeli non sunt creati beati. Nam Angeli mali creati non sunt beati. Ergò nec boni. Quia ante peccatum nulla facta est inter bonos, & malos discretio. Antecedens probatur: quia incerti erant de beatitudine retinenda. Cum hac autem incertitudine non poterant esse beati ut docet Augustinus lib. 11. super Genes. cap. 10. & 17. Item aut Angeli mali ignorarunt id, quod de ipsis futurum erat, aut præscierunt: Si ignorarunt, non poterant cum ea ignorantia esse beati. Si præscie-

Præscierunt casum, & supplicium futurum, & illud vitare non valuerunt; miserimi erant, si valuerunt, & noluerunt, erant stultissimi. Ergo nullâ ratione beati.

3 Objicit Augustinum dicentem, revelatum fuisse Angelis bonis statum futurum, qui malis occultus fuit. Respondet. Augustinus id non asserendo, sed opinando proposuit. Nam continuo subdit, ante peccatum non fuisse bonos à malis discretos, quia non fuit Deus prius vltor, quàm Angelus peccator.

4 Tertia conclusio. Angeli creati sunt perfecti quoad naturalia; secus verò quoad supernaturalia. Nam eis contulit Deus omnia bona naturalia, quæ primæ creationi debebantur; secus verò supernaturalia, quæ ad eius beatitudinem, & gloriam attingebant, vbi distinguit trifariam perfectum. Primò enim Angelus dicitur perfectus, quia non deficit ei, quod secundum circumstantiam temporis debitum est, quâ ratione in primo instanti fuit perfectus. Secundò, quia non deficit omne illud, quod ad eius beatitudinem exigitur; & hâc ratione fuit Angelus perfectus post opera viæ. Tertiò, quia non deficit omnis perfectio, quæ intra vniversam latitudinem entis continetur, quo pacto solus Deus perfectus est.

QVÆSTIONES.

QVÆST. I. An Angelus sit creatus in gratia? *Hic S. Thomas art. 3. Durand. quæst. 2. Aureolus, ar. 1. Gabriel, quæst. 1. Bonavent. ar. 1. 2. 9. 2. Alyrelati distinct. 2. quæst. 14.*

Quæst. II. An in gloria? *Hic S. Thomas, art. 1. Durand. quæst. 1. Gabriel, quæst. 1. Scot. quæst. 1. Bonavent. ar. 1. quæst. 1. Caietan. Banez, Zumel, Nazar. Navarrete, Pesant, Molina, & Vazquez, 1. p. quæst. 62. art. 1. Suarez. lib. 5. de Angelis, cap. 2. Valentia, 1. p. disp. 4. quæst. 13. p. 2. Granad. de Angelis, tr. 11. disp. 2. Tannerus, 1. p. disp. 5. quæst. 6. dub. 1. Arrabal, 1. p. disp. 162. Montepilef. tomo 4. disp. 20. art. 2. Alarcon, 1. p. tra. 6. disp. 8. c. 2.*

Quæst. III. An damnationem, aut beatitudinem futuram prænoverit? *Hic Sanctus Thomas, artic. 2. Durand. quæst. 3. Gabriel, quæst. 5. Bonavent. ar. 2. quæst. 1. & 2.*

Quæst. IV. An potuerit in primo instanti peccare? *Hic Aureolus, ar. 2. & 3. Gregorius, quæst. unica, Gabriel, quæst. 1. Fab. 28. Alyrelati distinct. 2. quæst. 4.*

DISTINCT. V.

De conversione, & confirmatione stantium, & aversione, & lapsu cadentium.

P R I M A propositio. Aliqui Angelorum continuo post creationē à Deo averſi ſunt, quia Deum odio habuerunt, aut inviderunt per ſuperbiam, alij verò in Deum ſunt converſi, quia charitate Deo ad hæſerunt. Porro liberum illis erat arbitrium, quo poterant eligere, & deferere bonum, quod vellent. Ideò iuxta ſacrum textum *Diviſit Deus lucē à tenebris*, id eſt bonos Angelos à malis, *Et lucem appellavit diem, & tenebras noctem*, quia bonos Angelos gratiâ ſuâ illuminavit, malos verò ſubſtractione gratiæ illuminantis excæcavit.

2 Vnde primò per conversionem alij facti ſunt iuſti, alij per averſionem iniuſti. Converſio enim non fuit à malo in bonum, ſed à bono naturæ in bonum gratiæ, ſive à dilectione naturali in dilectionem ſupernaturalem, qua poterant eſſe iuſti. Secūdo ante iſtam dilectionem, ſeu conversionem conceſſit Deus bonis Angelis gratiam cooperantem; non verò gratiam operantem. Nam gratia cooperans eſt, quæ voluntatem adjuvat ad agendum opus ſupernaturale promovens in ſalutem; operas verò eſt gratia, quæ homo, vel Angelus de impio fit pius, & de malo bonus. At Angeli ante conversionem in Deum non erant impij, & malijerant verò ſuis viribus inſufficientes ad conversionem ſupernaturalem. Ergo non indigebant gratiâ operante, ſed cooperante. Tertiò, hæc gratia cooperans non eſt conceſſa malis Angelis, quia illis non operantibus conversionem, non eſt Deus cooperatus per gratiam.

3 Sed objicitur: ergò non fuit illis culpabilis averſio à Deo, cum non poſſent ſine gratiâ converti. Negatur conſequentiâ: quia poterant ſine gratiâ non averſi à Deo per dilectionem naturalem, quæ erat in ipſorum poteſtate, quam deferentes amiſſerunt gratiam paratam à Deo ad dilectionem, & conversionem ſupernaturalem, & ideò ſua culpa deſtituti ſunt gratia. Neque propterea alij ſuo merito illam habuerunt, quia dilectio naturalis, quæ præceſſit, non erat meritoria gratiæ, quamvis averſio naturalis ſic demeritoria.

4 Secunda conſiſſio. Probabilius eſt, per hanc conversionem non meruiſſe Angelos bonos beatitudinē ſupernaturalem, ſed per obſequia nobis exhibita in obedientiam Dei ſubſequentia beatitudinē. Supponit enim cum alijs, in eo inſtanti, in quo in Deum ſupernaturali dilectione

conversi sunt, accepisse pro posteriori naturæ beatitudinem, & gratiam habitualem. At in eo instanti non poterant mereri beatitudinem. Tùm, quia in eodem instanti non potest esse meritum beatitudinis, & præmiũ; via enim, & terminus iuxta providentiã ordinariã simul esse nõ possunt. Tùm, quia ante gratiam habitualem meritum condignum non est. Meruerunt igitur illam per opera subsequentiã. Quia non restant alia opera, quibus beatitudinẽ mererentur. Ideò deserit eorum sententiã, qui volunt, in eo instanti, in quo conversi sunt, per ipsam conversionem meruisse beatitudinem.

Q V Æ S T I O N E S.

Q V Æ S T. I. An Angelus post creationem possit peccare contra præcepta supernaturalia, & naturalia? *Hic S. Thom. q. 1. ar. 1. Durand. quaest. 1. Caiet. Bañez, Zumel, Nazarius, Nauarrete, Pefantius, Molina, & Vazquez, 1. p. q. 63. ar. 1. & 2. Suarez de Angelis, lib. 3. cap. 7. & lib. 7. cap. 3. Valentia, 1. p. d. 4. q. 14. p. 1. Granad. de Angelis, tr. 13. disp. 1. Tann. 1. p. disp. 5. q. 6. dub. 2. & 3. Arrubal, 1. p. disp. 177. à num. 11. Montepilos. tomo 4. disp. 15. ar. 7. & disp. 21. art. 2. Alarcon, 1. p. tr. 6. d. 5. cap. 3.*

Quæst. II. An potuerit divinitatem ambire? *Hic S. Thom. q. 1. art. 2. Durand. quaest. 1. Bonavent. ar. 1. q. 1. & 2. Caietan. Bañez, Zumel, Nazarius, Nauarrete, Pefantius, Molina, & Vazquez, 1. p. q. 63. art. 3. Suarez de Angelis, lib. 7. cap. 12. Valent. 1. p. disp. 4. q. 14. p. 2. Granad. de Angelis, tr. 13. disp. 2. sect. 5. Tanner. 1. p. disp. 5. q. 6. tr. 6. dub. 4. Arrubal, 1. p. d. 178. Montepilos. tomo 4. d. 21. ar. 8. & 9. Alarc. 1. p. tr. 6. d. 9. cap. 1. & 2.*

Quæst. III. Quod nam fuerit re ipsa primum dæmonis peccatum? *Hic S. Thom. q. 1. ar. 3. Durand. quaest. 1. Bonavent. ar. 1. q. 1. & 2. Interpretes S. Thomæ Caiet. Bañez, Zumel, Nazarius, Nauarrete, Pefantius, Molina, & Vazquez, 1. p. q. 63. ar. 3. Suarez de Angelis, lib. 7. cap. 9. & sequentibus, Valentia, 1. p. d. 4. q. 14. p. 3. Granad. de Angelis, tr. 13. disp. 2. Tann. 1. p. d. 5. q. 6. dub. 4. Arrubal. 1. p. disp. 178. Montepilos. tomo 4. disp. 21. ar. 7. & sequentibus. Alarcon. 1. p. tr. 6. disp. 9. cap. 1. & 2.*

Quæst. IV. An egerit auxilio gratiæ ad cõversionem in Deum disponentem ad iustificationem? *Hic S. Thom. quaest. 2. ar. 1. Bonavent. art. 3. q. 1. Interpretes S. Thomæ Caiet. Bañez, Zumel, Nazarius, Nauarrete, Pefantius, Molina, & Vazquez, 1. p. q. 62. ar. 2. Suarez de Angelis, lib. 5. cap. 8. & seq. Valent. 1. p. d. 4. q. 13. p. 1. & 1. 2. d. 8. q. 3. p. 3. prop. 8. Granad. de Angelis, tr. 11. d. 5. Tann. 1. p. d. 5. q. 6. dub. 1. Arrub. 1. p. disp. 175. Montepilos. tomo 4. disp. 20. ar. 1. & 5. Alarc. 1. p. tr. 6. disp. 8. cap. 4.*

Quæst. V. An malis Angelis data sint auxilia gratiæ prævia ad conversionem in Deum? *Interpretes relati S. Thomæ* 1. p. quæst. 62. art. 2. & 3. *Suarez lib. 5. cap. 8. Valentia* 1. p. disp. 4. quæst. 13. p. 1. *Granad. de Angelis, tr. 11. disp. 5. Tanner. 1. p. disp. 5. q. 6. dub. 1. Arrub. 1. p. d. 175. d. 176. c. 3. Montepilos. to. 4. d. 20. ar. 5. Alarc. 1. p. tr. 6. disp. 8. cap. 1. & 4.*

Quæst. VI. An boni suam beatitudinem meruerint? *Hic S. Tho. q. 2. ar. 2. Gab. q. univ. Aureol. ar. 1. Durand. quæst. 3. Scot. q. 1. Fab. d. 29. Bonau. art. 3. q. 2. Interpretes S. Thomæ. Caiet. Bæñez, Zumel, Nazarius, Navarrete, Pesantius, Molina, Vazquez, & alij* 1. p. q. 62. art. 4. *Suarez de Angelis, lib. 5. de Angel. cap. 9. & lib. 6. cap. 4. Valentia, 1. p. d. 4. q. 13. p. 2. Granad. de Ang. tr. 12. disp. 1. & 2. Tann. 1. p. disp. 5. q. 6. dub. 2. Arrub. 1. p. disp. 176. Montepilos. tomo 4. disp. 20. ar. 6. Alarcon, 1. p. tr. 6. d. 8. cap. 6. & 7.*

Quæst. VII. An potuerint eam mereri per actus solum naturâ, & nõ tempore antecedentes beatitudinem? *Hic S. Thom. q. 2. art. 2. Gab. quæst. univ. Aureol. art. 2. Durand. quæst. 3. Scot. q. 1. Fab. disp. 29. Bonavent. art. 3. q. 2. Interpretes S. Thomæ. Caietan. Bæñez, Zumel, Nazar. Navarrete, Pesantius, Molina, & Vazquez, 1. p. q. 62. art. 4. & 5. Suarez de Angelis, lib. 6. cap. 4. Valent. 1. p. disp. 4. q. 13. p. 2. Granad. de Angelis, tr. 12. disp. 3. Tanner. 1. p. disp. 5. q. 6. dub. 2. Arrubal, 1. p. d. 176. Montepilos. tomo 4. d. 20. ar. 6. & 7. Alarc. 1. p. tr. 6. d. 8. cap. 6.*

Quæst. VIII. An per actus consequentes beatitudinẽ? *Hic S. Thom. q. 2. ar. 2. Gab. q. unica, Aureol. ar. 2. Durand. q. 3. Scot. q. 1. Fab. disp. 29. Bonavent. ar. 3. q. 2. Interpretes S. Thomæ. ubi quæst. preced. Suarez lib. 6. cap. 4. Valentia, 1. p. d. 4. q. 13. p. 2. Granad. de Angelis, tr. 12. disp. 3. Tanner. 1. p. d. 5. q. 6. dub. 2. Arrubal, 1. p. disp. 176. Montepilos. tomo 4. disp. 20. art. 6. Alarcon. 1. p. tr. 6. disp. 8. cap. 6. & 7.*

Quæst. IX. Quot nam fuerint instantia viæ Angelorum? *Hic Gabr. quæst. unica, Aureol. art. 2. Durand. quæst. 2. Scot. q. 1. & 2. Fab. disp. 30. c. 3. Interpretes sapius relati S. Thomæ. 1. p. quæst. 62. ar. 5. & quæst. 63. art. 6. Suarez de Angelis, lib. 6. cap. 1. & 2. & lib. 7. cap. 21. & lib. 8. cap. 3. Valentia. 1. p. d. 4. q. 13. p. 2. Granad. de Angelis, tr. 12. d. 4. Tann. 1. p. d. 5. q. 6. dubio 2. & 3. Arrub. 1. p. disp. 176. c. 2. Montepil. tomo 4. disp. 20. art. 7. & 8. Alarc. 1. p. tr. 6. disp. 8. cap. 7 & 8.*

Quæst. X. An Angelus potuerit in primo instanti per actum bonũ mereri, aut per peccatum demereri beatitudinem? *Hic Gregor. q. univ. Durand. q. 2. Scot. q. 2. Fab. disp. 28. Aly relati distinct. 3. quæst. 4.*

Quæst. XI. An in primo instanti re ipsa fuerint boni beati, & mali miseri? *Hic Scot. q. 2. Aly relati distinct. 2. quæst. 14.*

Quæst. XII. An possit esse Angelus naturâ impeccabilis? *Hic S. Thom. q. 1. art. 1. Durand. q. 1. Interpretes S. Thomæ. Bæñez, Zumel, Nazar.*

Navar. Pefant. Molina, & Vazq. 1. p. q. 63. art. 1. Suarez de Angelis, lib. 3. cap. 7. & lib. 7. cap. 3. Valent. 1. p. disp. 4. quæst. 14. p. 1. Granad. 1. 2. contro. 2. tr. 1. disp. 2. Tann. 1. p. disp. 5. quæst. 6. dub. 3. Arrubal 1. p. d. 177. Montepilos. romo 4. disp. 2. art. 3. Alarc. 1. p. tr. 1. d. 2. cap. 9. & fequentib. Salas 1. 2. q. 3. tr. 2. d. 3. Herice 1. p. d. 48. Albertin. 1. princip. q. 3.

DISTINCT. VI.

Quòd de maioribus, & minoribus quidam ceciderunt, inter quos vnus fuit celsior, fcilicet Lucifer.

P R I M A propositio. Ex Angelis cadentibus alij alijs excellentiores fuerunt. Primò, quia inter eos refertur Lucifer, tanquã omnium supremus. Qui Iobi 40. dicitur *Principium viarum Dei*. Ezech. 28. *Signaculum similitudinis, plenus scientia, & perfectione, decorus in delicijs paradisi*; quia Gregorio interprete 32. moral. & homilia de centum ovibus: *Quò in eo subtilior fuit natura, eò magis in illo imago Dei in sinuatur impressa*. Item in eodem capite Ezechielis dicitur: *Omnis lapis pretiosus operimentum eius*. Quia eodem Gregorio interprete, cæteris omnibus clarior fuit. Quare dixit Isidorus lib. 1. de summo bono cap. 12. consideratione suæ excellentiæ superbijffe, & ambivisse æqualitatem cum Deo iuxta illud Esaiæ 14. *In cælum ascendam super astra cæli, & similis ero altissimo*. Secundò, quia Apocalypf. 12. dicitur, Draconem, hoc est, Luciferũ cadentem de cœlo secum traxiffè tertiam partem stellarum, hoc est, aliorum Angelorum; qui, sicut stellæ claritate differunt, nobilitate inæquales sunt.

2 Secunda propositio. Angeli cadentes sicut natura, ita officio, & munere inæquales sunt. Primò, quia inter eos, sicut inter homines servatur ordo vnus reipublicæ ad perniciẽ hominum, quam intendunt. Hic autẽ ordo exigit, vt alij alijs prælati sint, & in varia munera distribuãtur. Secundò, quia eorũ alij dicũtur præesse vni provinciæ, alij his hominibus, alij illis, alij vitio superbiæ, alij luxuriæ; vnde dictus est spiritus superbiæ, spiritus avaritiæ; imò & dæmonis nomine vocantur divitiæ, hoc est *Mammona*, quia eis vititur dæmon ad perdendos homines. Vbi id ex Origene homil. 15. super Iosæ, notare est, eos, qui à iustis in aliqua materia superantur, privari potestate tẽtandi in eadem materia, vt eis exprobrecur ineptitudo tẽtandi in illa.

3. Tertia propositio. Locus, à quo Lucifer cum suis consortibus cecidit, est cœlum Empyreum; in quem verò fuit deiectus, est aer. Locus à quo habetur Apocalyp. 12. *Draco de caelo cadens*. Item quia in cœlo fuerunt creati, & commorabantur ante peccatum. Locus in quem exprimitur Ephes. 6. *Colluctatio est nobis contra spiritualia nequitia in cœlestibus*: quia luctamur cum dæmonibus, qui spiritus sunt, & incolunt aërem, qui cœlum in sacro textu appellatur. Item, quia diabolus Ephes. 2. Princeps aëris dicitur, quia suum domicilium, & regnum habet in aëre. Præterea, quia in cœlo esse non debet, cum cœlum non sit locus doloris, & pœnæ, sed delectationis, & gaudij, nec in terra esse expedit, cum nimis in homines sævirent. Ergo in aëre collocati sunt, hominibus vicini, vt cum Deus permisserit, carcere fracto, præstò cum hominibus certamen, & tentationem inire queant.

4. At observandum est primò, hunc carcerem eis deputatum fuisse solum vsque ad postremum iudicij diem. Tunc enim omnes in inferos detrudentur iuxta illud Matthæi 25. *Ite maledicti in ignem æternum, qui paratus est diabolo, & Angelis eius*. Secundò plures eorum etiam modò occupare infernum: quia animæ damnatorum illuc descendunt torquendæ. Tortores autem sunt dæmones. Tertio varia esse iudicia circa locum, quem incolit Lucifer. Alij enim arbitratur, Luciferum, ex quo de cœlo eiectus est, religatum semper fuisse, & nunc esse in inferno, quin inde exire aliquando permittus sit. Alij verò volunt, permittum fuisse egressum, primò, vt tentaret Adamum; secundò, vt tentaret Christum, à quo victus iterum in vincula coniectus est. De quo tamen nihil certò potest decerni. Illud certius est, tempore Antichristi liberiolem illi futurum accessum ad homines, & magis solutam ad tentandum potestatem. Quia Apocalyp. 20. dicitur; *Cum consummati fuerint anni, soluetur Sathanas de carcere suo, & exiet, & seducet gentes*. Quod prædicitur de tempore Antichristi, in quo Matth. 24. *Tanta erit tribulatio, vt etiam, si fieri potest, moueantur electi*.

QVÆSTIONES.

QVÆST. I. An inter Angelos sit necessaria inæqualitas specifica, quin sit possibilis sola numerica? *De quo dist. 3. q. 2.*

Quæst. II. An Lucifer fuerit nobilitate supremus Angelorum? *Hic S. Thom. art. 1. Bonauent. art. 1. quæst. 1. Durand. quæst. 1. Caiet. Banez, Zum. Nazarius, Nauarrete, Pesant. Molina, & Vaquez, 1. p. q. 63. art. 7. Suar. de Angel. lib. 7. cap. 16. Valent. 1. p. d. 4. q. 14. p. 5. Grana. de Angel. tr. 13. d. 2.*

sect. 6. & tr. 16. d. 6. Tam. 1. p. d. 5. q. 6. dub. 3. Arrub. 1. p. q. 63. ar. 7. n. 1
Montepilos. tomo 4. disp. 21. art. 10.

Quest. III. An potuerit appetere diuinitatē? *Hic Gabr. q. unica, Aureol. ar. 2. Scot. q. 1. Fab. disp. 31. alij relati distinct. 5. quest. 2.*

Quest. IV. Quod nam fuerit primum eius, & aliorum peccatum? *Hic Gabriel quest. unica, Aureol. art. 1. Scot. quest. 2. Fab. disp. 32. & 33. Alj relati distinct. 5. quest. 3.*

Quest. V. An potuerit poenitere peccati ex natura rei? *Hic Gab. q. unica, Caiet. Bañez, Zumel, Nazarius, Nauarrete, Pefantius, Molina, & Vazquez, 1. p. quest. 64 ar. 2. Suar. de Angelis, lib. 3. cap. 10. Valent. 1. p. disp. 4. quest. 15. p. 2. Granad. de Angelis, tr. 14. disp. 1. Tannerus, 1. p. disp. 5. q. 4. dub. 2. Arrubal, 1. p. disp. 18. Montepilos. tomo 4. disp. 15. art. 10. Alarcon 1. p. tr. 6. disp. 5. cap. 4. & disp. 9. cap. 5.*

Quest. VI. An, & quomodo extra infernum crucientur Dæmones ab igne? *Hic Bonauent art. 2. quest. 1. Caiet. Bañez, Zumel, Nazarius, Nauarrete, Pefantius, Molina, & Vazquez, 1. p. quest. 64 ar. 3. & 4. Suarez de Angelis, lib. 8. cap. 12. 13. 14. & 16. Valentia, 1. p. disp. 4. quest. 15. p. 3. Granad. de Angelis, tract. 14. disp. 4. Tannerus, 1. p. disp. 5. quest. 6. dub. 6. Arrubal, 1. p. disp. 18. Montepilos. tomo 4. disp. 22. art. 3. Alarcon, 1. p. tr. 6. disp. 9. ca. 9. & sequentibus, Albertinus, tomo 1. princip. 2. corol. 4.*

Quest. VII. An Angelus possit moveri secundum locum? *Hic Greg. quest. 1. Alj relati lib. 1. distinct. 37. quest. 11.*

Quest. VIII. An possit moveri successivè? An etiam instantaneè? *Hic Gregor q. 2. & 3. Alj relati distinct. 37. quest. 13.*

DISTINCT. VII.

*Quòd boni Angeli a deò sunt cõfirmati per gratiam,
ut peccare non possent, & mali ita obdurati in
malo, ut benè viuere nequeant.*

P R I M A conclusio. Angeli beati peccare non possunt. Primò, quia ita sunt confirmati in gratia, ut Deus non reliquerit in potestate ipsorum amissionem gratiæ, volens, ut ea perpetuò duret independenter ab ipsorum arbitrio. Secundo, quia Deus potest per gratiam reddere impeccabilem voluntatem. Ea autem gratia est concessa, & debita statui beatitudinis Angelorum. Tertiò, quia teste Augustino in Enchirid. cap. 105. Angeli beati volunt necessario esse beati, quin velle possint

possint esse miseri. Si autem peccare possent, etiam possent velle miseri esse, cum peccatum maxima miseria sit.

2 Obijcit. Angelus beati sunt liberi. Ergò possunt peccare. Nam secundum Hieronymum tract. de filio prodigo, liberum arbitrium creatum vertibile est in malum, quia solus Deus est, in quem peccatum non cadit. Respondet. Angeli beati naturam vertibiles sunt in malum, quia in primordio creationis, & postea, ante beatitudinem peccare poterant, sicut mali. At per gratiam invertibiles facti sunt. Unde Hieronymus intelligendus est, solum Deum esse naturam impeccabilem, creaturam vero, quæ liberi arbitrij est, flecti posse naturam in malum. Quod confirmat illud Isidori lib. 1 de summo bono cap. 12. *Angeli mutabiles sunt naturam: immutabiles per gratiam.* Item illud Augustini lib. 3. contra Maximinum cap. 13. *Cuiusque creaturæ rationali præstatur, ut peccare non possit, non est hoc natura propria, sed gratia.* Nihilominus Angeli beati liberi sunt, quia nulla cogente necessitate possunt velle, & non velle plura bona, quamvis nulla possit velle mala. Nam hæc indifferentia ad bonum sufficit ad libertatem, ut constat in Deo, qui liber est absque indifferentia volendi malum. Quare rectè Augustinus in Enchir. cap. 105. libertatem ad peccandum potius esse ad servitutum; *Quippe liberius est arbitrium, quod non potest servire peccato.*

3 Secunda conclusio. Angeli damnati non possunt benè moraliter operari. Nam sunt obstinati in malo. Obstinatione autem non possunt bonum amare. Itè ratione damnationis sunt destituti omni auxilio gratiæ efficacis tam naturalis, quam supernaturalis. At in statu damnationis non possunt velle bonum morale, absque auxilio gratiæ. Nam in eo statu habent liberum arbitrium omninò corruptum, atque re depressum magis, quam homines viatores in statu naturæ lapsæ; atque adeo eis saltem difficile, & moraliter impossibile est sine gratia: opus bonum Deo gratum elicere, sicut hominibus gravem tentationem superare.

4 Obijcit. Dæmones volunt plura conformia voluntati Dei, ut torquere animas damnatorum. Ergo volunt plura moraliter bona. Respondet. Volunt bona, sed non voluntate bona, nam ut voluntas moraliter bona sit, non sufficit velle bonum, sed etiam velle illud propter se, & non propter malum finem, in quem semper Dæmones intendunt.

5 Tertia conclusio. Quamvis Dæmones priventur potestate sive phisica, sive morali agendi bonum morale, privati non sunt potestate assequendi plura per cognitionem naturalem. Nam Dæmones allequantur plura tum per perspicacitatem naturalem sui intellectus; tum experimèto temporum; tum illuminatione, & revelatione aliorum Angelorum. Sic testatur Isidorus supra. Quæ plura futura naturalia certò, plura libera divinando prædicunt.

6 Quarta conclusio. Interdum finitur Dæmonibus potestas agendi ad extra plura opera mira, vel in admonitionem, vel in tentationem fidelium. Sic habet Augustinus lib. 3. de Trinitate cap. 7. Et probatur, quia ministerio Dæmonum Magi Pharaonis fecerunt serpentes, & alia mirabilia, vt habetur Exodi 7. & 8. Etenim Magicarum artium peritissimi sunt. Ergo vbi eis non prohibetur vsus earum, poterunt mira operari.

7 Vbi observandum primò, hanc potestatem non esse illis omnino expeditam, & liberam, sed impeditam à Deo. Tùm quia Magi Pharaonis, qui fecerunt serpentes, non valuerunt efficere Cinifes, Tamè possent, si non arcerentur à Deo. Tùm quia alias inverterent plura, quæ ad rectam moderationem vniversi necessaria sunt. Secundò non creati à Dæmonibus animalia, quæ ipsorum artibus fiunt. Nam ea non efficiunt ex nihilo, sed educunt ex virtute causarum naturalium, in quibus continebantur, applicando activa passivis. Sicut nec parentes creant prolem, nec agricolæ fruges, nec prædicatores gratiam iustificantem, quamvis eorum ministerio fiant effectus.

QVÆSTIONES.

QVÆST. I. An Angeli beati possint peccare? *Hic S. Thom. quest. 1. ar. 1. Bonau. p. 1. ar. 2. quest. 1. Gabr. q. 1. Dur. q. 1. Greg. quest. 2. Caiet. Banez. Zum. Nazar. Navarret. Pesant. Molin. & Vazquez 1. p. q. 82. ar. 8. Suar. de Ang. lib. 6. c. 7. & 1. 2. tr. de beat. d. 10. sect. 1. Valent. 1. 2. d. 12. q. 4. p. 1. Gran. 1. 2. controu. 1. tr. 3. d. 1. Tanner. 1. 2. d. 1. q. 3. dub. 3.*

Quæst. II. An impotentia peccandi possit convenire creaturæ rationali ex naturâ, quin ex gratiâ? *Hic Gabr. quest. 1. Alij relati distinct. 5. quest. 12.*

Quæst. III. An Angeli damnati possint benè moraliter operari? *Hic S. Thom. quest. 1. art. 2. Bonauent. p. 1. art. 1. quest. 1. Gregor. quest. 1. Gabr. quest. 1. Scot. quest. 1. Durand. quest. 2. Caietan. Banez, Zumel. Nazar. Navarret. Pesant. Molina & Vazq. 1. p. quest. 64. art. 2. Suarez de Ang. lib. 8. c. 8. Valent. 1. p. d. 4. q. 15. p. 2. Gran. de Ang. tr. 1. 4. d. 3. Tanner. 1. p. d. 5. q. 6. dub. 5. Arrub. 1. p. d. 180. Montepil. tom. 4. disp. 2. 2. art. 8. Alarcon 1. p. tr. 6. d. 9. c. 6.*

Quæst. IIII. An impotentia benè moraliter operandi possit convenire creaturæ rationali ex sua naturâ, quin ex statu damnationis? *Interpretes relati S. Thom. 1. p. q. 63. art. 4. Suar. de Ang. lib. 7. c. 2. Gran. 1. 2. contr. 2. tr. 1. d. 2. sect. 3. Tanner. 1. p. d. 5. quest. 6. dub. 3. Montepilos tom. 4. disp. 2. 1. art. 4.*

Quæst.

Quæst. V. An ex naturâ rei secluso statu damnationis possit Angelus retractare sua decreta libera? *Hic Bonauent. p. 1. ar. 1. quæst. 1. An-reol. art. 2. S. Thom. quæst. 1. art. 2. Alij relati d. 6. q. 5.*

Quæst. VI. An Angelus possit cognoscere futura? *Hic Bonau. p. 2. art. 1. quæst. 3. Durand. q. 3. Caiet. Bañez, Zum. Nazar. Nauar. Pefant. Molin. & Vazq. 1. p. q. 57. ar. 3. Suar. de Ang. lib. 2. c. 9. & 10. Val. 1. p. d. 4. q. 8. p. 3. Gran. de Ang. tr. 5. d. 1. Tanner. 1. p. d. 5. q. 3. dub. 5. Arrub. 1. p. d. 167. & 168. Montepilos to. 4. d. 12. art. 11. Alarcon 1. p. tr. 6. d. 3. c. 7. Albertin. to. 1. princip. 1. corol. 12.*

Quæst. VII. An possit cognoscere præsentia secreta cordis alterius? *Caiet. Bañez, Zumel, Nazar. Nauarret. Pefant. Molina, & Vazquez 1. p. q. 57. art. 4. Suar. de Angel. lib. 2. c. 31. & sequent. Valentia, 1. p. d. 4. quæst. 8. p. 4. Granad. de Angelis. tract. 5. disp. 2. Tanner. 1. p. d. 5. quæst. 3. dub. 6. Arrubal. 1. p. disp. 169. & 170. Montepilos. tom. 4. d. 11. art. 3. & sequent. Alarcon 1. p. tract. 6. disp. 3. cap. 10. & sequenti, Albertin. tom. 1. princip. 1. corol. 10.*

Quæst. VIII. An possit esse in Angelo circa præsentia error, aut circa præterita obliuio? *Hic Bonauent. p. 2. art. 1. quæst. 1. & 2. Caietan. Bañez, Zumel, Nazar. Nauar. Pefant. Molina, & Vazquez, 1. p. quæst. 58. art. 5. Suar. lib. 2. de Angel. cap. 39. Valentia, 1. p. d. 4. q. 9. p. 4. Granad. de Angel. tract. 7. d. 5. Tann. 1. p. d. 5. q. 3. dub. 8. Montepilos. tom. 4. d. 12. art. 10. & d. 13. art. 9.*

Quæst. IX. An res per species cognoscat, & eas à rebus ipsis accipiat? *Hic Greg. q. 3. & 4. Alij relati dist. 3. q. 6.*

Quæst. X. An possit quidquam agere circa alias creaturas? *Hic S. Thom. quæst. 3. art. 1. Bonauent. p. 2. art. 2. quæst. 2. Interpretes S. Thomæ sepius relati quæst. 110. ab art. 1. ad 4. Suar. lib. 4. de Angel. c. 25. & seq. Val. 1. p. d. 4. q. 2. p. 3. & d. 5. q. 1. p. 3. & 4. & d. 8. q. 5. p. 1. & 2. Gran. de Ang. tr. 9. d. 5. & 6. Tann. 1. p. d. 5. q. 5. dub. 2. & seq. Montepilos to. 4. d. 26. Alarcon 1. p. tr. 6. d. 7. c. 4.*

Quæst. XI. An aliqua creatura possit creare? *De quo relati distinct. 1. quæst. 3.*

DISTINCT. VIII.

Utrum Angeli omnes corporei sint;

Prima cœcl. Probabilius est, Angelos esse incorporeos. Primò quia maior pars Catholicorū scriptorū Angelos tuetur incorporeos. Secūdò quia

quia Angeli assumunt corpora in ministerium Dei, vt hominibus loquatur nomine Dei, vel alicuius personæ Trinitatis, sicut tradunt sacra littera. At si corporei essent, non possent corpora assumere in hoc ministerium, cum substantia corporea penetrabilis non sit cum alia corpulenta substantia, sicut penetrantur Angeli assumentes corpora in ministerium Dei.

2 Hanc sententiam tanquam omninò exploratam non tradit. Quia plerique viri docti oppositum docent tanquam Augustino conformius. Primo, quia Augustinus super Genesim habet, dæmones dici aerea animalia, & ex corpore aereo constantia, vt possint ab igne torqueri. Secundo quia lib. 3. de Trinitate cap. 1. quærens, an Deus in forma corporea hominibus apparens, novam aliquam substantiam corpoream, in qua appareret, creaverit; an huic ministerio servierint subtilia corpora Angelorum, crassiores, & visibiles qualitates induentia? quæstionem ancipitem reliquit, verumque supposuit, Angelos corporibus constare. Nihilominus respondet cum alijs; hæc Augustinum non supposuisse ex suo. Sed ex aliorum iudicio, vt conijcere est ex loco super Genesim, vbi non habet, *Dæmones sunt, sed dicuntur aerea animalia*, quia ab alijs corporei dicebantur.

3 Vndè colligitur, Deum nunquam immediatè, & per speciem propriam mortalibus oculis visibilem apparuisse. Quia semper apparuit visibilis in corporea substantia creaturæ ab Angelis formata, & assumpta. Insuper quia Exodi 33. dixit Deus Moyfi; *Non videbit me homo, & vivet*, & Ioannes 1. *Deum nemo vidit unquam*. Scilicet visione corporea per speciem propriam elicitam. Propterea quia quidquid visione corporea visibile est, mutabile est per accidentia corporea, quæ sunt eius visionis obiecta. At Deus immutabilis est.

4 Secunda conclusio. Dæmones ingredientes hominum corpora nõ intrant substantialiter in illa, nec essentialiter illabuntur mentibus eorù. Supponimus Dæmones ingredi corpora hominum, quia Evangelistæ testantur, homines fuisse à Dæmonibus obsessos, & virtute Christi Dæmones eiectos. Conclusio probatur: quia, vt testantur Gennadius, & Beda, Dæmones solas operationes accidentales possunt exercere in homines, quos obsident, illos vexando, & in malum commotione spirituum, & phantasiæ inducendo. Vt autem substantialiter ingrederentur, & illaberentur, opus erat, vt vel eis substantialiter vivirentur, vel actione substantiali eos conservarent, & eo titulo dominarentur cordibus movendo illa, quò vellent. Quod solius Dei est, & Dæmonibus datum non est.

QVÆSTIONES.

QVÆST. I. An Angeli sint corporei? *Hic S. Thom. quest. 1. art. 1. Bonavent. 1. p. art. 1. quest. 1. Durand quest. 1. Aureol. art. 1. Gab. q. 1. Alij relati dist. 1. q. 13.*

Quæst. II. An assumant corpora? & quid sit eorum assumptio? *Hic S. Thom. quest. 1. art. 2. Bonau. p. 1. ar. 1. quest. 2. Durand. q. 2. Gabr. quest. 1. Fab. disp. 42. Caietan. Bañez, Zumel, Nazar. Nauarr. Pefant. Mol. & Vazq. 1. p. quest. 51. art. 2. Suarez de Angel. lib. 4. cap. 33. & seq. Valent. 1. p. d. 4. quest. 2. p. 2. Granad. de Ang. tr. 9. d. 2. Tanner. 1. p. d. 5. q. 5. dub. 5. Arrub. 1. p. d. 152. cap. 2. & 3. Montepil. tom. 4. d. 17. art. 1. & 2. Alarcon 1. p. tr. 6. d. 7. cap. 3.*

Quæst. III. Quos effectus, & an vitales possint agere in corporibus assumptis? *Hic S. Thom. q. 1. art. 4. Bonau. p. 1. art. 3. Durand. quest. 1. Aureol. ar. 4. Scot. quest. 1. Gabr. q. 1. Fab. d. 42. c. 3. Caietan. Bañez, Zumel, Nazar. Nauarr. Pefant. Molina, & Vazq. 1. p. q. 51. art. 3. Suar. de Ang. lib. 4. c. 38. & 39. Val. 1. p. d. 4. q. 2. p. 3. Granad. de Ang. tr. 9. d. 2. Tanner. 1. p. d. 5. q. 5. dub. 5. Arrub. 1. p. d. 152. c. 4. Montep. 10. 4. d. 17. ar. 4. & 5. Alarc. 1. p. tr. 6. d. 7. c. 4.*

Quæst. IIII. An Deus ipse, an Angelus loco Dei in figuris corporeis apparuerit? *Hic S. Thom. q. 1. ar. 6. Gab. q. 1. Regid. q. 2. Interpretes S. Thom. proximè relati art. 2. Suar. lib. 6. de Ang. c. 20. & 21. Val. 1. p. d. 4. q. 2. p. 2. Gran. de Ang. tr. 9. d. 2. sect. 1. Tann. 1. p. d. 5. q. 5. dub. 5. nu. 1. 12. & 13. Alarcon 1. p. tr. 6. d. 7. c. 3.*

Quæst. V. An Deus immediatè visus sit ab aliquo viatore? *Caiet. Bañ. Zum. Naz. Nau. Pefant. Ripa, Gonçal. Arrub. Mol. Vazq. & Fasol. 1. p. q. 12. art. 1. Suarez, lib. 2. de attribut. c. 30. Val. 1. p. d. 1. q. 12. p. 7. Granad. de visione tr. 7. d. 1. & 2. Tanner. 1. p. d. 2. q. 6. dub. 1. Alarc. 1. p. tr. 1. d. 1. c. 4.*

Quæst. VI. An Deus possit videri in se oculis corporeis? *Hic S. Thom. q. 1. art. 6. Caiet. Bañ. Zum. Nazar. Nauarr. Pefant. Ripa, Gonçal. Arrub. & Fasol. 1. p. q. 12. art. 3. Suar. lib. 2. de attrib. c. 6. Val. 1. p. d. 1. q. 12. p. 8. Granad. de visione tr. 4. d. 1. Tanner. 1. p. d. 2. q. 6. dub. 1. Arrub. 1. p. d. 18. Alarcon 1. p. tr. 1. d. 1. c. 5.*

Quæst. VII. An Dæmones obfidentes hominem valeant quidquam in hominis voluntatem? *Hic S. Thom. quest. 1. art. 5. Bonavent. p. 2. quest. 4. & 5. Dur. q. 4. Gab. q. 2. Fab. d. 42. c. 4. Interpretes S. Thom. sepius relati 1. p. q. 111. ar. 1. & 2. Suar. de Angel. lib. 6. c. 16. lib. 8. c. 18. Val. 1. p. d. 8. q. 6. p. 1. Gran. de Ang. to. 16. d. 8. Tann. 1. p. d. 5. q. 6. dub. 7. & 8. & 1. 2. d. 2. q. 2. dub. 5. Montep. 10. 4. d. 28. ar. 5. Alarc. 1. p. tr. 6. d. 9. c. 12. & d. 10. cap. 5. Azor. lib. 1. c. 10. q. 9. Salas 1. 2. tr. 5. d. 3. sect. 1.*

Quæst. VIII. An possit Dæmon naturali intelligentia assequi affectus, & cogitationes cordis humani. *Hic Bonavent. p. 2. q. 6. Durand. q. 5. Alij relati d. 7. q. 7.*

Quæst. IX. An possint Angeli divinitus vniri intrinsecè cum corpore? *Hic Aureol. art. 2. Interpretes S. Thome, 1. p. q. 5. ar. 1. & 2. Suar. lib. 4. de Angel. c. 36. & to. 1. in 3. p. d. 13. sect. 4. Tann. 1. p. disp. 5. q. 1. dub. 2. Mon. tepit. to. 4. d. 8. ar. 9. Alarc. 1. p. tr. 6. d. 1. c. 5.*

DISTINCT. IX.

De ordinum distinctione?

P R I M A conclusio. Omnes Angeli in novem ordines distributi sunt, scilicet Angelos, Archangelos, Principatus, Potestates, Virtutes, Dominationes, Thronos, Cherubin, & Seraphin. Qui omnes ad tres Hierarchias spectant complectentes tria terna; primam & supremam, continentem Seraphin, Cherubin, & Thronos; secundam, & mediam Dominationes, Virtutes, & Potestates; tertiam, & ultimam, Principatus, Archangelos, & Angelos. Id probatur; tum autoritate Patrum præsertim Dionysij lib. 1. de cœlestis Hierarchia cap. 6. tum quia in sacris litteris eorum mentio fit.

Porro ordo est multitudo Angelorum inter se præcellenti aliquo dono gratiæ similium; vt Seraphin ardore charitatis, Cherubin, plenitudine scientiæ, & sic de alijs. Donum autem, quo vnus ordo distinguitur ab alio, commune etiam est alijs; Seraphin enim præditi sunt scientiâ, quæ Cherubinos distinguit. Distinguit tamen ordinem ab alijs; primo quia inter dona illius ordinis cæteris donis præstantius est. Secundò quia in eo dono superat inferiores ordines. Quare licet scientia Seraphinorum maior sit; quàm Cherubinorum, non distinguit scientia Seraphinos à Cherubinis, quia Seraphini altiori alio dono gratiæ, scilicet charitatis illustrati sunt.

3 Secunda conclusio. Hæc ordinum distinctio à primordio creationis facta non est. Quia à primordio creationis non fuerunt illis infusa dona gratiæ, per quæ hæc distinctio facta est.

Obijcitur, Luciferum fuisse ex ordine supremo, & eius consortes ex alijs ordinibus, & Dæmones ab Apostolo 1. ph. 5. dici Principes, & Potestates. Respondetur. Ideò Dæmones appellantur vocibus ordinum, eisque adscribuntur; quia si non obstitisset peccatum, ad eos ordines pertinerent.

Tertia conclusio. Omnes Angeli eiusdem ordinis æquales non sunt. Nam Lucifer spectans ad primum ordinem cæteris præstantior prædicatur, ut constat ex distinctione 6. Rectè enim in eodem ordine inæqualitas esse potest; nam neque omnes Apostoli pertinentes ad unum ordinem, neque omnes Martyres pertinentes ad alium inter se æqualis dignitatis habentur.

6 Quarta conclusio. Homines prædestinati non constituunt decimum ordinem. Nam homines prædestinati dicuntur reparare ruinas Angelorum, qui ceciderunt iuxta Apostolum Eph. 1. Item quia ait Gregorius Homilia 34. in cap. 15. Lucæ, homines prædestinatos iuxta dona gratiæ, quibus eminent, in ordinibus Angelorum collocari. Nihilominus dicitur ex illis compleri decimus ordo, solum quia tanta erit eorum multitudo, ut suppetat ad ordinem conficiendum. Quanta autem futura sit prædestinatorum multitudo, incertum est. Nam Gregorius supra arbitratur, æqualem fore multitudini Angelorum permanentium in cælo propter illud Deuteronomij 32. *statuit terminos populorum iuxta numerum Angelorum Dei.* Augustinus verò, æqualem fore multitudini Angelorum cadentium de cælo, quia in perfectum eorum numerum reparandum succedunt.

Q V Æ S T I O N E S.

Q V Æ S T. I. An in primo instati data sint Angelis dona gratiæ, per quæ facta est ordinum distinctio? *Hic S. Thom. q. 1. art. 7. Aligre lati dist. 2. q. 14.*

Quæst. II. An dona inæqualia gratiæ distinguunt ordines Angelorum concessa sint iuxta inæqualitatem naturæ? *Hic S. Thom. quæst. 1. art. 5. Bonavent. quæst. 3. Caiet. Banez, Zumel, Nazar, Navar. Pesant. Mol. & Vazquez 1. p. quæst. 62. art. 6. Suarez de Angel. lib. 5. c. 10. & lib. 6. c. 4. Valent. 1. p. d. 4. q. 13. p. 3. Gran. de Ang. tr. 11. d. 7. Tann. 1. p. d. 5. q. 6. dub. 1. Arrub. 1. p. d. 174. à num. 14. Montepil. to. 4. d. 20. ar. 5. Alarcon 1. p. tr. 6. d. 8. c. 5.*

Quæst. III. An cum æqualibus donis gratiæ præ inæqualitate, & differentiâ naturæ, sint æquales, & differentes operationes supernaturales gratiæ? *Hic S. Thom. quæst. 1. art. 7. Bonavent. quæst. 3. Durand. q. 2. Caietan. Banez, Zum. Nazar. Navar. Ripa, Pesant. Gonzalez, Molina, Vazquez, Arrub. & Fasol. 1. p. quæst. 12. art. 6. Suar. lib. 2. de attrib. c. 19. & sequenti. Val. 1. p. d. 1. q. 12. p. 4. Gran. de visione Dei tr. 5. d. 8. & 11. Tann. 1. p. d. 2. q. 6. dub. 5. Arrub. 1. p. d. 22. Alarc. 1. p. tr. 1. d. 3. c. 6.*

Quæst. VI An in eodem ordine Angelorum repugnet esse sola differentia numerica illorum? *Hic S. Thom. quæst. 1. art. 5. Bonavent. quæst. 8. Aureol. quæst. 3. art. 4. Gabr. quæst. 1. littera D. & I. Alij relati distinct. 3. quæst. 2.*

Quæst. V. An maiora sint dona gratiæ & merita Angelorum, quàm hominum prædestinatorum? *Hic S. Thom. quæst. 1. art. 8. Bonavent. quæst. 5. Durand. quæst. 2. Gabr. quæst. 1. Interpretes Sancti Thomæ sapius relati 1 p. quæst. 108. art. 8. Suarez de Angelis lib. 6. cap. 4. à num. 16. Granad. de Angel. tract. 16. disp. 3. Tanner. 1. p. disp. 5. quæst. 1. dub. 5. Montepil. 10. 4. d. 23. ar. 1.*

Quæst. VI. An multitudo prædestinatorum hominum æquet, excedatve multitudinem Angelorum bonorum, an malorum? *Interpretes S. Thomæ relati 1. p. q. 23. art. 7. Suar. lib. 6. de prædest. c. 3. Val. 1. p. d. 1. q. 23. p. 6. Gran. de prædest. tract. 11. d. 3. Montep. tom. 4. d. 8. art. 12. Alarcon, 1. p. tr. 4. d. 6. c. 2.*

Quæst. VII. An inter Angelos sit loquutionis communio? *Hic Scot. quæst. 2. Aureol. quæst. 1. ar. 4. Gabr. quæst. 2. Faber, d. 35. Caietan. Bañez, Zumel. Nazari. Navarret. Pesant. Molina, Vazquez & alij 1. p. quæst. 107. art. 1. Suarez de Angel. lib. 2. cap. 26. & 27. Valent. 1. p. d. 8. quæst. 4. p. 2. Gran. de Angel. tract. 5. d. 4. Tanner. 1. p. disp. 5. q. 4. dub. 3. Arrub. 1. p. d. 171. Montepil. 10. 4. d. 14. ar. 1. Alarc. 1. p. tr. 6. d. 4. Albertin. 10. 1. princ. 1. coroll. 11.*

Quæst. VIII. In quo consistat Angelorum loquutio? *Hic Scot. quæst. 2. Aureol. quæst. 1. art. 4. Gabr. quæst. 2. Gregor. quæst. 1. Interpretes S. Thomæ proximè relati art. 1. & 2. Suarez lib. 2. cap. 26. & 27. Valentinia 1. p. disp. 8. quæst. 4. p. 1. Granad. de Angel. tract. 5. disp. 4. Tannerus 1. p. disp. 5. quæst. 4. dub. 3. Arrubal, 1. p. disp. 171. Montepiles. tom. 4. d. 14. art. 2. & 3. Alarcon 1. p. tr. 6. d. 4. Albertin. 10. 1. princip. 1. coroll. 11.*

Quæst. IX. An Angeli superiores illuminent inferiores? *Hic Aureol. art. 3. Scot. q. 1. Gabr. quæst. 2. Caietan. Bañez, Zumel, Nazari. Navarret. Pesant. Molina. Vazquez, & alij 1. p. quæst. 106. art. 1. Suarez de Angelis lib. 6. cap. 11. & sequenti, Valentinia 1. p. d. 8. quæst. 4. p. 1. Granad. de Angelis, tract. 5. disp. 3. Tannerus 1. p. disp. 5. quæst. 4. dub. 6. Arrubal, 1. p. disp. 173. Montepil. 10. 4. d. 24. Alarc. 1. p. tr. 6. d. 4. c. 10. & 11.*

Quæst. X. An Angeli superiores videant cognitiones Angelorum inferiorum? *Hic Aureol. art. 1. Gabr. quæst. 2. Gregor. quæst. 1. Fab. disp. 35. Alij relati dist. 7. q. 7.*

DISTINCT. X.

An omnes spiritus cœlestes mittantur?

P R I M A sententia est, non mitti omnes, sed eorum aliquos perpetuò assistere Deo in cœlesti Ierusalem; aliquos in hæc inferiora descendere. Primò, quia Danielis 7. dicitur; *Milia millium ministrabant ei, & decies centena millia assistebant ei.* Vbi recensentur alij assistentes Deo, alij verò deputati, vt in Dei ministeria mittantur. Secūdò, quia Dionisius ait, superiora agmina ab intimis nunquam recedere, quia exteriora officia inferiorum sunt propria.

2 Secūda sententia, omnes à Deo mitti. Primò, quia Esaias c. 7. ait: *Volauit ad me vnus de Seraphin.* Seraphin autē superioris ordinis sunt. Secūdò, quia iuxta Apostolū Heb. 2. *Omnes sunt administratorij spiritus in ministerium missi.* Neque enim dedecet supremorū dignitatem mitti; cum Filius Dei in hunc mundum à Patre missus sit. Si autem queratur, cur vnus tantum ordo, Angelorum nomine vocetur, qui nuntij interpretantur, si quidem omnes sunt nuntij Dei, seu à Deo missi? Respondetur, ideò esse, quia vnus inter omnes ad id manus deputatus est, quamvis alij etiam interdum, & rariùs ei munerì seruiant.

3 Conclusio est. Vtraque sententia est probabilis; & neutra omnino certa. Quia vtraque probabilibus nititur rationibus, quæ ab alia facillè diluantur. Nam argumenta primæ sententiæ sic dilui possunt. Nimirum superiora agmina secundum Danielem Deo assistere, & secundum Dionisium nunquam recedere; quippè ex officio, cum quo componitur, vt aliquando rarissimè mittantur. Argumenta verò secundæ sententiæ sic explicantur. Ideò Seraphinum dici volauisse, quia derulit præceptum Dei, vt inferior Angelus volaret. Qui Angelus inferior dici potuit Seraphin, quia ab ardore *Seraphin* dicitur, & ille incendere iussus est labia Prophetæ. Secūdò ideò omnes dici administratorij spiritus, vel quia omnes mittuntur ad alios Angelos, quamvis non ad homines; vel quia nomine omnium comprehensi sunt tantum omnes ordinis Angelorum.

4 Quibus hæc duæ sententiæ videntur componi per tertiam sententiam mediam, quæ tuetur non mitti omnes ad homines, & hæc inferiora, quamvis ad alios Angelos, aut homines, omnes mittantur. Quippè Angeli supremi mittuntur ad medios, vt eis significant præcepta Dei, & mediij ad infimos, vt infimi tandem illa in hæc inferiora exequantur. Nam omnes dicuntur Angeli, seu nuntij Dei. Item omnes administratorij spiritus, Ergo omnes in aliquod ministerium mittuntur. At quia inæquales

sunt iuxta suam dignitatem, hoc ministerium inæqualiter exercent. Ergo superiores ad medios, & medij ad inferiores, inferiores vero ad homines mitti debent.

5 At obijcies, certò constare missos esse à Deo Michaelem, Gabrielem, Raphaelem, qui pertinent ad supremum ordinem. Respondet. Non constat, hæc nomina esse singularium, & determinatorum spirituum, pertinentium ad certum, & determinatum ordinem. Sunt enim, qui volunt, inde terminatè convenire posse varijs spiritibus ratione alicuius facinoris, aut officij, quod gesserint. Michael enim dicitur, *Quis ut Deus*, Gabriel, *Fortitudo Dei*, Raphael, *Medicina Dei*. Sicut Dæmon dicitur *Diabolus*, quia criminator est; *Sathan*, quia adversarius; *Belial*, quia apostata; & *Leuiathan*, quia additamentum. Sic sunt alia nomina, quæ pluribus possunt esse communia.

QVÆSTIONES.

QVÆST. I. An, & qui Angeli, & ad quos mittantur? *Hic S. Thom. art. 2. & 3. Bonauent. art. 1. quæst. 1. & 2. Durand. quæst. 1. Scot. q. 1. Aureol. art. 1. Gab. quæst. 1. Fab. disp. 42. cap. 1. Caiet. Zumel, Nazarius, Navarrete, Pesantius, & Molina 1. p. quæst. 112. art. 1. & 2. Vazquez 1. p. disp. 244. Suarez lib. 6. de Angel. cap. 9. & 10. Valentia, 1. p. d. 8. q. 6. p. 2. Granad. de Angelis. tr. 16. disp. 4. & Tann. 1. p. disp. 5. q. 6. dub. 8. Montepilosus tomo 4. disp. 27. Alarcon, 1. p. tr. 6. d. 10. cap. 1.*

Quæst. II. An Angeli ad Angelos missi eos illuminent, & instruât? *Hic S. Bonauent. ar. 2. q. 1. Alij relati dist. 9. q. 9.*

Quæst. III. An Angeli ad Angelos missi cum eis loquantur? *Hic Bonauent. art. 3. q. 1. Gregor. q. 1. Alij relati dist. 9. q. 7.*

Quæst. IV. Quid sit Angelorum loquutio? Et an ea fieri possit Angelis absentibus, & alijs non audientibus? *Hic Bonauent. art. 3. q. 1. Greg. quæst. 1. Alij relati distinct. 9. quæst. 8.*

Quæst. V. An Angeli missi ad homines ministrent eis illustrationes, & affectiones gratiæ? *Hic Bonauent. art. 2. quæst. 1. & 2. Fab. disp. 42. cap. 4. Caietan. Zumel, Nazar. Navarrete, Pesantius, Molina, & alij prima part. q. 111. art. 1. & 2. Suarez de Angelis, lib. 6. cap. 16. & 19. Vazquez 1. p. d. 245. cap. 1. Valent. 1. p. disp. 8. q. 6. p. 3. Granad. de Angelis, tr. 16. disp. 5. sect. 3. Tannmer. 1. p. disp. 5. q. 6. dub. 7. & 8. & 1. 2. d. 2. q. 2. dub. 5. Montepilosus. tomo 4. d. 28. Alarc. 1. p. tr. 6. d. 10. cap. 5.*

Quæst. VI. An Angeli beati sint liberi in exequendo ministerio, ad quod mittuntur? De quo nihil ex professo scriptores. Mutuare lucem ab ijs, quæ disserunt de libertate Christi.

Quæst.

Quæst. VII. An Angeli possint assequi naturali cognitione mysteria gratiæ, quibus homines, aut alios Angelos instruunt? *Caietan. Bañez, Zumel, Nazar. Navar. Pesant. Molina, & Vazq. 1. p. q. 57. a. 5. Suarez de Angelis, lib. 2. cap. 29. Valentia, 1. p. d. 4. q. 8. p. 4. Granad. de Angelis, tr. 6. disp. 2. Tann. 1. p. d. 5. q. 3. dub. 7. Arrubal, 1. p. disp. 172. Montepilos. tom. 4. disp. 11. art. 7. Alarcon. 1. p. tr. 6. disp. 3. cap. 14. Albertin, tom. 1. princip. 1. corolar. 13. Nos de ente supern. disp. 11. cap. 12.*

Quæst. VIII. An ad omnia sui ministerij obsequia dirigantur Angeli ex visione beata? *Hic S. Thom. art. 4.* Nihil ex professo alij; res tamen est Theologico examine digna, & in qua vtrinque non levibus argumentis certari potest.

DISTINCT. XI.

Quòd quæque anima habet Angelum bonum ad sui custodiam delegatum, & malum ad exercitium.

P R I M A conclusio. Cuilibet homini deputatus est Angelus bonus ad sui custodiam. Primò ex illo *Matt. 18. Angeli eorum vident faciem Patris mei.* Vbi Angeli dicuntur esse parvulorum, quia eorum Custodes, atque Rectores invisibiles sunt. Secundò, quia Hieronymus in eum locum testatur: *Vnamquamque animam habere ab ortu suæ natiuitatis Angelum ad sui custodiam deputatum.* Tertio, quia Gregorius quoque ait, bonos Angelos saluti hominum studere, & malos similiter exercitio, & tentationi eorum. Confirmatur ex *Thobix 5. & Act. 12.* vbi legitur, Thobiam, & Petrum habuisse Angelos suarum viarum comites, & socios. Ex quibus colligitur primò, etiam malos Angelos deputari ad hominum exercitium. Secundò, quamvis omnes Angeli boni expetant vniuscuiusque hominis salutem, & mali omnes perniciem, eum tamen, qui custodis, & insidiatoris officio fungitur, speciali studio in salutem, aut perniciem cuiuscunque hominis per internas admonitiones, & suggestiones intendere.

2. Secunda conclusio. Vnus, & idem Angelus incumbit custodiæ plurimum hominum successivè. Nam homines prædestinati, æquales sunt numero Angelis prædestinatis, vt distinctione nona dictum est. At Angeli prædestinati non solum incumbunt custodiæ hominum prædestinatorum, sed reprobatorum. Ergo ex tota collectione hominum, necesse est, vt
eidem

eidem Angelo incubat custodia plurium hominum. Cum quo tamē statim unum quemque hominem habere suum Angelum proprium. Quia simul non custodit Angelus plures homines, cum singulis hominibus simul viventibus singuli Angeli deputari possint.

3 Tertia conclusio. Angeli beati per obsequia Deo præstita in custodiam hominum augent merita, & beatitudinis præmium. Augere merita probatur. Augent obsequia, nostræ custodiæ intenta in obedientiam Dei. Hæc obsequia sunt merita. Ergo augent merita. Augere præmium beatitudinis probatur. Cum his obsequijs augent dilectionem Dei, ac per consequens etiam eiusdem cognitionem, ex qua dilectio proficiscitur. Cognitio autem, & dilectio Dei est Angelorum beatitudo. Ergo augent beatitudinem. Secundò, quia Angeli profecerunt in cognitione Incarnationis, ac per consequens etiam in cognitione Deitatis, in qua beatitudo consistit. Nam Esaiæ 63. admirantur Angeli: *Quis est iste qui venit de Edom in vestibus de Bosra?* Et Psalm. 23. *Quis est iste rex gloria?* Vbi proponuntur Angeli noscentes de novo divinitatem Christi sibi ignotam. Quare dixit Paulus Ephes. 3. hoc mysterium fuisse *absconditum a sæculis*, & postea, *innotuisse Principibus, & Potestatibus in caelestibus*. Quippè ex pendente Hieronymo, quia Angeli non noverunt illud, donec passio Christi impleta est.

4 Obijcitur Augustinus lib. 5. supra Genes. cap. 16. dicens: *Non latuisse Angelos hoc mysterium*. Respondet cum Haimone in eum locum. Primò Hieronymum velle, ut fuerit ignotum Angelis inferioribus: Augustinum verò, notum fuisse superioribus. Secundò, Augustinum velle, fuisse superioribus ex parte notum, & postea superioribus, & inferioribus innotuisse perfectè, ac plenè, quod Hieronymus intendit.

5 Secundò obijcitur Isidorus lib. 1. de summo bono cap. 12. dicens: *Angeli in verbo Dei omnia sciunt, antequam fiant*. Item Gregorius lib. 2. moral. cap. 3. *Quid est, quod ibi nesciant, ubi scientem omnia sciunt?* Ergo eis nihil fuit ignotum. Ad Isidorum respondet. Non dixit, omnes Angelos omnia scire; atque adeò aliquibus aliquid latere potuit. Item non dixit, omnia scire Angelos perfectè, & adæquatè; unde perfectè, & adæquata notio supervenire potuit. Ad Gregorium, Angeli beati sciunt omnia, quæ ad eorum beatitudinem necessaria sunt, ut Trinitatem, & unitatem Dei. Cum quo stat, non fuisse notionem, quæ ad augmentum beatitudinis spectat, ut Incarnationis Christi, & aliorum.

QVÆSTIONES.

QVÆST. I. An unicuique hominum deputatus sit Angelus custos? *Hic S. Tho. quæst. 1. art. 1. Bonavent. ar. 1. quæst. 1. Aureol. q. 1. art. 1. Gabriel, q. 1. Caiet. Zumel, Nazarius, Nauarrete, Pesant, Molina, & alij 1. p. quæst. 113. art. 1. & 2. Vazquez 1. p. disp. 245. cap. 1. Suarez lib. 6. de Angelis, cap. 17. & 18. Valentia, 1. p. disp. 8. quæst. 6. p. 3. Granad de Angelis, tr. 16. disp. 5. Tanner. 1. p. disp. 5. quæst. 6. dub. 8. Montepilos. tom. 4. d. 29. art. 1. & sequentib. Alarcon 1. p. tract. 6. disp. 16. cap. 2.*

Quæst. II. An Angelus custos possit ministrare homini illustrationes, & affectiones gratiæ auxiliantis? *Hic Scot. q. 1. Aureol. q. 1. ar. 2. Gabriel q. 1. Fab. d. 42. cap. 4. Alij relati dist. 10. q. 5.*

Quæst. III. An Angelus custos sit liber in agenda custodia hominis, cui deputatur à Deo? *De quo distinct. 10. quæst. 6.*

Quæst. IV. An mereatur obsequijs Deo exhibitis in custodiam hominis, eis que suam beatitudinem augeat? *Hic S. Thom. quæst. 2. art. 1. Bonavent. ar. 2. q. 2. Gab. q. 1. Caiet. Bañez, Zum. Naz. ar. Nauar. Pesant. Moli. & Vazq. 1. p. q. 62. ar. 9. Suar. de Angel. lib. 6. cap. 6. & seq. Valent. 1. p. d. 14. q. 13. p. 4. Granad. de Angelis tr. 12. d. 5. Tanner. 1. p. d. 5. q. 6. dub. 1. Arrubal, 1. p. d. 176. q. 1. Montepilos. to. 4. d. 20. art. 6. à num. 6. Alarcon, 1. p. tract. 6. disp. 8. cap.*

Quæst. V. An doleat, tristetur vè de hominis à se custoditi damnatione? *Hic S. Thomas quæst. 1. art. 5. Bonavent. art. 2. quæst. 3. Gabriel, quæst. 1. Caiet. Zumel, Nazarius, Nauarrete, Pesantius, & Molina, 1. p. q. 113. art. 7. Suarez de Angelis, lib. 6. cap. 19. num. 12. Valentia 1. p. d. 8. q. 6. p. 3. Grana. 1. 2. tr. 3. de Beatit. d. 2. Tanner. 1. p. disp. 5. quæst. 6. dub. 8.*

Quæst. VI. An Angelus indigeat illuminatione alterius ad noscendum mysteria gratiæ? *Hic S. Thomas quæst. 2. art. 2. Durand. quæst. 3. Alij relati distinct. 10. quæst. 7.*

Quæst. VII. An Angeli mutuâ loquutione de aliquibus sibi occultis instruantur? Vbi quid eorum loquutio sit? *Hic S. Thomas q. 2. art. 3. Dur. q. 2. Alij relati distinct. 9. quæst. 7. & 8.*

Quæst. VIII. An omnia, quorum species habet, possit simul distinctè cognoscere? *Hic Gregor. q. 1. Aureol. q. 3. art. 3. Caiet. Bañez, Zumel, Nazarius, Nauarrete, Pesantius, Molina, & Vazquez 1. p. quæst. 58. art. 1. & 2. Suarez de Angelis, lib. 2. cap. 34. Valentia, 1. p. d. 4. q. 9. p. 1. & 3. Granad. de Angelis tr. 7. disp. 1. Tanner. 1. p. disp. 5. q. 3. dub. 8. Arrubal 1. p. disp. 165. Montepilos. tomo 4. disp. 13. Alarcon 1. p. tr. 6. disp. 2. cap. 4.*

DISTINCT. XII.

*De aliarum rerum creatione, & præcipuè de operum
sex dierum distinctione.*

Postquam differuit de Angelis, exponit creationem aliarum rerum eo ordine, quo à Moyse refertur. Prima conclusio est. Non creavit Deus simul cum Angelis totam vniuersitatem creaturarum. Quo deferitur sententia Augustini lib. 1. super Genes. cap. 15. volentis, omnia fuisse creata simul. Hæc sententia præfertur: primò quia conformior est Historiæ Moylis distinguentis in Genesi opera creationis per spatia sex dierum. Secundò, quia communior est Ecclesiæ Patribus, Gregorio, Hieronymo, Bedæ, & alijs.

2. Secunda conclusio. Simul cum Angelis creata fuit materia, seu massa totius vniuersi informis, & rudis. Constat ex cap. 1. Genes. *In principio creauit Deus cælum, & terram. Terra autem erat inanis, & vacua.* Vbi nomine cœli intelliguntur Angeli; terræ verò nomine materia vniuersa elementorum. Quare eadem etiam nomine aquæ significatur, ibi: *Spiritus Domini ferebatur super aquas*, quia humor aquæ conferebat ad rerum naturalium productionem. Item *inanis, & vacua* dicitur, quia informis, & rudis condita est. Quod etiam significatur à Græcis illam nuncupantibus *Chaos*. Nec non cum vocantur *Abyssus* iuxta illud, *& tenebra erant super faciem abyssi*. Hæc ruditas, & informitas materiæ ex duplici capite procedebat. Primò, quia offusis tenebris nullus apparebat splendor. Secundò, quia deerat dispositio, & distinctio formarum, quæ postea in eam materiam inductæ sunt.

3. Cæterum duo animadvertenda sunt. Primum, eam materiam non adeò fuisse informem; vt omni penitus forma substantiali caruerit, hoc enim materiæ impossibile est; sed formis dumtaxat substantialibus, & accidentalibus, quibus postea disposita, & distincta fuit. Secundum, eas tenebras materiæ illi offusas, non fuisse quidpiam positivum, sed privationem tantum lucis, sicut silentium est privatio soni; & nuditas privatio vestis. Nec obest Dan. 30. tenebras inter creaturas conuocari ad benedicendum Deum: *Benedicite lux, & tenebra Domino*. Quia licet propriè tenebræ privatio sunt lucis, interdum etiam, earum nomine, ær obscurus significatur.

4. Tertia conclusio. Hæc materia idem spatium, eundemque situm occupabat, quem modo vniuersa corporum materia occupat. Quia
nulla

nulla legitur facta in ea mutatio loci. Vnde plerique sentiunt, eò vsque illam porrigi, vt supra firmamentum ascenderet, cum aquæ supra firmamentum adesse narrentur iuxta illud Psalm. *Et aquæ, quæ super firmamentum sunt, laudent Dominum.*

5 Quarta conclusio. Totam illam materiam elaboravit Deus spatio sex dierum, quin deinceps novam formam in eam induxerit. Nam apud Genesim Deus refertur sex diebus intentus in constructionem omnium creaturarum, & die septimo vacans ab omni opere creandi. Quod de novo opere creationis accipiendum est. Nam operibus sex dierum semper Deus incumbit iuxta illud Ioann. 5. *Pater meus operatur vsque nunc, & ego operor.* Porro quatuor modis docente Alcuino super Genesim Deus operari dicitur. Primò ab æterno producendo Verbû, per quod omnia creavit, & in quo omnia disposuit. Secundò in primordio mundi edendo materiam omnium creaturarum. Tertiò spatio sex dierum inducendo in illam varias species formarum. Quartò deinde eam quotidie reformando, tum similibus formis, quæ primarum interitum substituant, tum etiam alijs, quæ in earum semine & virtute continebantur. Postremo igitur modo nunc Deus operari dicitur. Cum quo stat, die septimo à creatione novarum formarum, quæ in prioribus non continentur, requiev. II.:

QVÆSTIONES.

QVÆST. I. An mundus fuerit in tempore creatus? *Hic S. Thomas art. 2. Bonavent. art. 2. quæst. 2. Suarez lib. 1. de opere sex dierum cap. 2. Valentia 1. p. disp. 3. quæst. 3. p. 1. Perer. in Genes. cap. 1. vers. 1. Saliannus tomo 1. cap. 4. Cornel. in Genes. cap. 1. versic. 1. Tannerus 1. p. d. 6. quæst. 1. dub. 3. Aversa. quæst. 3. 1. Philos. sect. 7. Rubius lib. 8. Physicorum, quæst. 1. Caiet. Zumel, & alij interpretes S. Thom. 1. p. q. 46. art. 1. & 2.*

Quæst. II. An potuerit ab æterno creari? *De quo dist. 1. q. 6.*

Quæst. III. An Deus mundum simul creaverit? An successivè sex diebus naturalibus? *Hic S. Thomas art. 2. & 3. Bonavent. art. 1. quæst. 1. Suarez lib. 1. de opere sex dierum cap. 10. 11. & 12. Valentia 1. parte disp. 5. quæst. 2. par. 2. Perer. in Genes. lib. 1. disp. 1. Saliannus tomo 1. cap. 5. Caietan. & Zumel cum S. Thoma 1. p. quæst. 74. art. 2. Molina 1. p. tract. sex dierum disp. 1. Granad. 1. p. contravers. 8. tract. 3. disp. 5. Tannerus. 1. p. disp. 6. quæst. 1. dub. 4. Hurado disp. 3. de celo. sect. 1.*

Quæst. IV. An Angeli simul cum cœlo fuerint creati? *Hic S. Thomas art. 5. Alij relati distinct. 2. quæst. 1.*

Quæst. V. An simul cum cœlo creata fuerint elementa? *Hic Sanctus Thomas art. 5. Bonavent. art. 1. quæst. 3. Suarez lib. 1. de opere sex dierum. cap. 8. Perci. in Genes. cap. 1. vers. 1. Salian. tomo 1. cap. 11. Tanner. 1. p. disp. 6. quæst. 2. dub. 2.*

Quæst. VI. Quodnam sit cœlum in principio creatum? *Suarez, lib. 1. de sex dieb. cap. 3. & sequentibus, Valentia 1. p. disp. 5. quæst. 2. p. 1. Perci. in Genes. cap. 1. vers. 1. Salian. tomo 1. cap. 6. Cornel. in Genes. cap. 1. vers. 1. Molina, 1. p. tr. sex dierum, disp. 3. Granad. 1. p. controu. 8. tr. 2. disp. 1. Tanner. 1. p. disp. 6. quæst. 2. dub. 1. & 2. Hurtado disp. 3. de cœlo, sect. 2. Caietan. Zumel, & alij cum S. Thoma, 1. p. quæst. 66. art. 3.*

Quæst. VII. An materia fuerit informis creata? *Hic S. Thom. art. 4. Bonavent. art. 1. quæst. 1. Gab. quæst. 1. Durand. quæst. 2. Scot. quæst. 2. Aur. art. 2. Suarez, lib. 1. de opere sex dierum, cap. 8. Valentia, 1. p. disp. 5. quæst. 2. p. 1. §. Secundò quæritur, Salian. tom. 1. cap. 11. Cornel. in Genes. cap. 1. vers. 2. Molina, 1. p. tr. sex dierum, disp. 4. Conimb. 1. physic. cap. 9. q. 6. art. 3. Caiet. Zumel, & alij 1. p. quæst. 66. art. 1.*

Quæst. VIII. An potuerit informis creati ex naturâ rei, aut de potentia absoluta? *Hic S. Thom. art. 4. Bonavent. art. 1. quæst. 1. Gregor. quæst. 2. Gab. quæst. 1. Durand. quæst. 2. Scot. q. 2. Aureol. art. 2. Suarez, lib. 1. de sex die. cap. 8. & disp. 13. Metaph. sect. 4. & 5. & disp. 15. sect. 2. Valentia, 1. p. disp. 5. q. 2. §. 1. §. Tertiò quæritur. Ser. lib. 1. Physic. q. 6. Conimb. 1. Physic. cap. 9. quæst. 6. art. 3. Hurtado, disp. 2. Physic. sect. 9. Auerfa, tomo 1. Philosoph. col. 528. & sequentibus. Arriaga disp. 2. Physic. sect. 6. Rubius, lib. 1. Physic. tract. 2. quæst. 5.*

Quæst. IX. An materia cœlestis, & sublunaris sit eiusdem speciei? *Hic S. Thom. art. 1. Bonavent. art. 2. quæst. 1. Gabriel, quæst. 2. Durand. q. 1. Suarez, disp. 13. Metaphysic. sect. 11. & lib. 1. sex die. cap. 5. Valentia, 1. p. disp. 5. q. 2. p. 1. §. Quartò quæritur. Molina, 1. p. tr. sex dierum, disp. 5. Tanner. 1. p. d. 6. quæst. 2. dub. 4. Vallesius. Philof. sac. cap. 89. Delrius in Genes. cap. 1. Salmeron tomo ultimo, in 2. Petri, cap. 3. disp. 4. Fonseca, in Metaph. cap. 4. quæst. 2. Hurtado, disp. 1. de cœlo, sect. 2. Auerfa de cœlo, quæst. 33. sect. 1. & 6. Arriaga, disp. 2. Physic. sect. 11. Rub. de cœlo, lib. 1. cap. 1. quæst. 6. Caiet. Zumel, & alij cum S. Thom. 1. p. quæst. 66. art. 2.*

Quæst. X. An sit creata, aut potuerit materia cœlestis ex se ad vnicâ tantum formam determinata? *Caietan. 1. p. quæst. 66. art. 2. Achillin lib. 1. de Orbibus, cap. 2. Suarez, disp. 13. Metaph. sect. 11. Conimb. 1. de cœlo, cap. 2. q. 6. art. 4. Rub. cap. 2. quæst. 8. Albertus de quatuor caanis, quæst. 2. art. 6. Auerfa, quæst. 33. de cœlo, sect. 9.*

Quæst. XI. An cœlum sit corpus simplex, potueritvè corpus esse simplex absque compositione materiae, & formæ? *Tannerus, 1. p. disp.*

disp. 6. quæst. 2. dub. 4. Rub. lib. 1. de cælo c. 2. quæst. 5. Hurta lo d. 2. de anima §. 49. & d. 8. de cælo, sect. 1. Suarez, d. 13. metaph. sect. 10. Connymb. 1. de cælo c. 2. q. 4. art. 3. Aversa, quæst. 33. de cælo sect. 5. Zimara, Theorem. 107. Zabarel. de cælo c. 6. Piccolomin. c. 10. Raynsseius d. 13. peripat. c. 7. & 8. Caiet. Bañ. Zum. & alij cum S. Thoma 1. p. quæst. 66. art. 2. Venetus de cælo c. 2. Sotus 2. physic. quæst. 1. Cremomnus de cælo sect. 3. Arruaga disp. 5. physic. sect. 3.

Quæst. XII. An formæ substantiales primum sint productæ per veram creationem, an per generationem? *Suar. lib. 1. sex dier. c. 1. Molin. 1. p. tr. sex dier. d. 2. Aversa q. 3. 1. phil. sect. 6.*

Quæst. XIII. An omnes formæ substantiales corporeæ nunc existentes quoad species in principio creatæ sint, aut in creatis in principio contineantur? *Suar. lib. 2. sex dier. c. 1. Val. 1. p. d. 5. q. 4. p. 1. Caiet. Zumel, & alij cum S. Thom. 1. p. q. 73. ar. 1. & 2.*

DISTINCT. XIII.

Qua fuerit prima distinctionis operatio.

CONCLUSIO est. Post Angelos conditos, & creatam rudem, & informem omnium corporum massam, primò Deus edidit lucem, quæ tempore in dies, noctesque distingueret. Constat ex illo Genes. 1. *Dixit Deus, fiat lux, & facta est lux; & diuisit lucem à tenebris, appellauitque lucem diem, & tenebras noctem: & factum est vesper, & mane dies unus.* Accedit congruens ratio. Expediebat enim, vt Deus prævaleret ornatui creaturarum per lucem, quæ eximias earum differentias patefaceret. Sed in hoc opere efformando aliquot dubitationes occurrunt.

2. Prima dubitatio est. An ea lux fuerit spiritualis, an corporea? Augustinus lib. 1. de gen. ad litt. cap. 3. voluit esse spiritualem, nempe splendorem gratiæ iustificatiõis, quâ Angeli boni prius creati informes sine gratiâ, & sub creatione cœli comprehensi, postea dono gratiæ illustrati sunt, & à malis, tenebrarum Principibus diuisi. Verùm litterali sensu ea lux corporea fuit, quippè lucidum corpus, ex præacenti materia formatum, ex se emissivum lucis. Proprius enim sensus superioris textus lucem corpoream significat.

3. Secunda dubitatio est. Vbinam ea lux corporea producta fuit? Ibi primum eam lucem apparuisse verisimile est, vbi Sol quotidiano cursu circumvehitur. Is enim aptior erat locus, vt cæteris operibus prælueret, & eodem tramite circumvectus primum occidens, deinde oriens,

vespere, & mane, diem, & noctem distingueret. Neque obstabat abyssus omnem altitudinem tegens. Nam aquæ tunc rariores erant, eoque capiendæ lucis aptiores; nautæ enim rarefacientes aquas oleo emisso ex ore reddunt illustriores aquas, ut profunda maris perlustrent.

4 Tertia dubitatio. Quomodo accipitur dies cum illa luce incipiēs. Interdum dies accipitur lux ipsa illius corporis lucidi tenebras priores depellens, seu actio illuminatrix ipsius seorsim à tenebris. Verius tamen dies accipitur spatium viginti quatuor horarum, complectens illuminationem lucis, & noctem iuxta illud; *factum est vespere, & mane dies unus*. Unde lux illa suo cursu prius fecit vespere, & postea mane spatium viginti quatuor horarum, quæ dies integrum expleverunt. At primus dies mare non habuit, sed primum mare, quod ea luce factum est, non inclusivè, sed exclusivè ad primum diem pertinuit. Mane enim est initium diei non dum plenam lucem cōplectens. At illud corpus plena luce incepit illustrare orbem. Itaque primum mane fuit initium secundæ diei, quæ usque ad mane secundum exclusivè computatur. Unde prima computatione dies naturalis à mane usque ad mane cōprehendentes noctem postremam sui partem recensebantur. Postea verò à vespere ad vespere cōprehendentes noctem primam sui partem computati sunt, ut mysticè significaretur peccatum hominum præcedens, & lux mundi Christus tenebrarum depulsor superveniens, iuxta illud Pauli Eph. 5. *Erasmus aliquando tenebra, nunc autem lux in Domino*. Porro noctes illo triduo omninò tenebrosæ fuerunt, obscurioresque sequentibus, cum non dum creata fuissent luminaria, quæ nocti prælucere.

5 Quarta dubitatio. Quare sol postea creatus est, siquidem ad illustrandum orbem, & distinguendum dies, corpus illud lucidum sufficeret? Ratio potest esse. Vel quia corpus illud superiora tantum corpora illustrabat; & Sol ad illustranda inferiora necessarius fuit. Vel quia in illa ruditate mundi non fuit lux omninò adulta, & perfecta, qualis fuit splendor solis ad rerum generationes necessarius. Unde Sol ex illius corporis materia formatus fuit, aut in eam partem cœli, ex qua Sol formatus fuit, successit, quin superiori Solis luce valeat discerni.

6 Quinta dubitatio. Quænam fuerit loquutio illa, quæ dixit Deus, *fuit lux*? Augustinus lib. 1. super Genes. cap. 1. 4. & 9. respondet. Non fuit formatio aliqua temporalis, & corporea vocis, sed loquutio æterna, qua verbum expressit, lucis, & omnium creaturarum productivum. Tum quia nulla tunc erat lingua corporea, quæ illam ederet vocem. Tum quia nullus erat corporeus *auditus*, in quem dirigeretur. Illa igitur loquutio tantum fuit æterna sui Verbi, atque filij prolatio. Quare Psalm. 103. dicitur. *Omnia in sapientia fecisti, hoc est, in Filio,*

Ad Hebr. 1. *Per quem fecit & sæcula.* Psalmo 32. *Verbo Domini caeli firmati sunt.* Quibus significatur, simul cum Patre Verbum, seu Filium, cum Spiritu Sancto convenisse in productionem creaturarum.

7. Volunt ultra Hæretici, etiam significari, Verbum fuisse instrumentum, quo Pater usus fuit ad formandum creaturas; quia Filius non dicitur operari per Patrem, sicut Pater dicitur operari per Filium. Sed responderetur. Hæc loquutionis diversitas, non arguit Filium esse instrumentum Patris; sed Filium operari per virtutem acceptam à Patre; Patrem verò per virtutem, quam habet à se, & non à Filio, neque ab alia persona, quod indicat auctoritatem Patris. Item Patrem genuisse Filium opificem creaturarum, non verò è contra; sicut Pater dicitur iudicare per Filium, quia Filium genuit iudicem creaturarum. Ita Chrysostomus Hom. 2. in cap. 1. ad Heb.

QVÆSTIONES.

QVÆST. I. Quænam fuerit lux primo die creata, spiritualis, an corporea, substantialis, an accidentalis, distincta, an indistincta, quoad speciem à luce Solis? *Hic S. Thom. art. 2. & 3. Bonavent. artic. 1. & 2. quæst. 1. Gabriel. art. 1. Scotus, quæst. 1. Durand. quæst. 1. Aureol. art. 1. Suarez, lib. 2. sex dier. cap. 1. & 2. Valentia, 1. p. disp. 5. quæst. 3. p. 1. Perer. in Genes. cap. 1. versic. 3. Salian. tomo 1. die 1. à num. 2. Cornel. in Genes. cap. 1. versic. 3. Molina, 1. p. tract. sex dier. disp. 7. Granad. 1. p. controuers. 8. tra. 2. disp. 2. Tann. 1. p. disp. 6. q. 6. dub. 3. Arriaga disp. 1. de celo solt. 6. Caietan. Zúmel, & alij cum S. Thom. 1. p. quæst. 67. artic. 1. & sequenti.*

Quæst. II. Quo loco, & tempore lux illa extiterit? *Hic S. Thom. art. 4. Gab. art. 3. Aureol. art. 1. Suar. lib. 2. sex dier. c. 3. Perer. in Gen. c. 1. versic. 3. Tann. 1. p. d. 6. q. 2. dub. 3.*

Quæst. III. Qua ratione factus sit primus dies? *Hic Bonavent. artic. 1. quæst. 2. Gabr. artic. 2. & 3. Valentia, 1. p. disp. 5. quæst. 3. p. 1. Perer. in Genes. cap. 1. versic. 3. Salian. tomo 1. die 1. à num. 8. Cornel. in Gen. cap. 1. vers. 5. Mol. 1. p. tr. sex dier. d. 7. & 8. Granad. 1. p. controu. 8. tr. 2. disp. 2. Tann. 1. p. d. 6. q. 2. dub. 3.*

Quæst. IIII. An verbo aliquo creato Deus produxerit lucem? *Hic Bonav. in lit. dub. 3. Cornel. in Gen. c. 1. vers. 3.*

Q. V. An produxerit verbo increato, aut Spiritu Sancto per se cōferētib?

ad creaturarum distinctionem? *Hic S. Thom. art. 5. Bonavent. in lit. dab. 3.
Ally lib. 1. dist. 29. q. 7.*

DISTINCT. XIII.

De opere secunda diei, qua factum est firmamentum.

P R I M A conclusio. Secundo die factum est cœlum sydereum, interiectum aquis superioribus, & inferioribus. Constat ex sacro textu : *Dixit quoque Deus ; fiat firmamentum in medio aquarum, & dividat aquas ab aquis, divisitque aquas, quæ erant sub firmamento, ab ijs, quæ erant super firmamentum.* Nam vt sentit Beda, nomine firmamenti significatur cœlum sydereum. Vnde hoc cœlum ex materia aquæ confectum est, videlicet illâ, quæ occupabat spatium, quod cœlo ipso repletum est. Potest enim ex aquis corpus solidum, & perspicuum formari ; cum crystallus ex aquis coalescat. Eadem soliditate aquæ supra cœlû coaluerunt. Neque mirum est, eas natura labiles supra cœlum teneti, cum aquæ in nubes addensatæ in aere consistentes sint. Quo autem fine aquæ supra cœlum asseruentur, Deus novit.

2 Hæc tamen omninò certa non sunt. Nam Augustinus arbitratur, cœlum sydereum non ex aquis, sed ex igne confectum. Item aquas cœlo superiores non solidas, sed fluidas existere, & in vapores levissimos exhalare. Ad hæc; non est notum, cuius figuræ cœlum sit. Item an sit mobile, an immobile? vt mobile iudicetur, non obest firmamentum dici; nam firmamentum dici potuit propter constantem, & incorruptibilem existentiam, quamvis motione locali volubilem. Neque vt immobile sit, obest, astra ei insidentia moveri, quia cû eius quiete potest esse in eo astorum motus. Secretum etiam est, quare Deus non laudaverit cœlum sydereum, sicut alia opera, dicens; *Vidit Deus, quòd esset bonum.* Fortè quia factum est die secundo. Binarius enim numerus initium divisionis est.

3 Secunda conclusio. Die tertio congregavit Deus aquas cœlo inferiores in vnum locum; serenavit aerem, & fecundavit terram. Sic sacer textus; *congregentur aqua in locum vnum, & apparuit arida.* Congregatæ dicuntur aquæ, quia primùm rarissimæ productæ, & in nubes vsque in cœlum expansæ, & hoc die concretæ, & condensatæ sunt, vt minus loci spatium occuparent. Quo illæ intra concavitates terræ, & intra maris terminos concludi potuerunt. Locus autem dicitur vnus, quia fluvij, & fon

res ex terræ concavis manantes continui sunt cum mari, in quod omnes fluunt. Eo factum est, ut aer illustrior, & lucidior existeret, & terra geminibus aptior; atque ita eodem die protulit herbam, virentem, arboreſque fructiferas.

4 Tertia conclusio. Quarto die ornavit Deus firmamentum, Sole, Luna, & Stellis in temporum signa. *Dixit Deus, fiant luminaria in firmamento cæli, &c.* Hoc die incepit Deus ornare principes partes mundi, scilicet firmamentum, aerem, aquam, & terram, quas diebus præcedentibus disposuit. Quia verò inter omnes præstantissimum est cælum, ideo primum ei ornatum pulcherrimis luminaribus dedit; deinde verò aer volatilibus, aqua piscibus, terra animalibus sua ornamenta acceperunt. Porro Sol dispositus est illustrando orbi, salutem hominum, sæcunditati terræ; eiusque absentia in nocte consulit necessariæ quieti, & somno. Solis vicariæ dedit nocti cætera astra, ut ea hominibus, & animalibus præluccerent, eorumque operibus servirent. Omnia luminaria *in signa & tempora* nobis data à Deo dicuntur. *In signa* scilicet qualitatum, quæ nobis nocivæ, aut proficuvæ de cælis derivantur. *In tempora*, scilicet Ver, Æstatē, Autumnum, & Hyemem. Aut *in signa, & tempora* in divisionem horarum, dierum, & annorum, quibus tempora distinguantur, & annotentur.

QVÆSTIONES.

QVÆST. I. An supra cælum sydereum sint aquæ naturales? *Hic S. Thom. art. 1. Bonan. art. 1. quæst. 1. Gab. ar. 1. Durand. quæst. 1. Suar. lib. 2. sex dierum cap. 4. Valent. 1. p. disp. 5. quæst. 3. p. 2. Perer. in Genes. versic. 6. Salian. tomo 1. die 2. à num. 13. Cornel. in Genes. cap. 1. versic. 6. Molina, 1. p. tract. sex dier. d. 10. Granad. 1. p. controu. 8. tract. 2. d. 3. Tanner. 1. p. disp. 6. quæst. 3. dub. 1. Hurrad. d. 3. de cælo sect. 3. Caiet. Zum. & alij cum S. Thom. 1. p. q. 68. ar. 2.*

Quæst. II. An materia cæli syderei sit eiusdem speciei cum materia sublunari? *Hic S. Thom. ar. 2. Bonan. ar. 1. Alij dist. 12. q. 9.*

Quæst. III. Quænam fuerit aquarum divisio? *Suarez lib. 2. sex dierum cap. 4. Valentia, 1. p. d. 5. q. 3. p. 2. Perer. in Genes. versic. 6. Salian. tomo 1. die 3. Granad. 1. p. controuers. 8. tract. 2. d. 3. Caiet. Zum. & alij cum S. Tho. 1. p. q. 68. ar. 2.*

Quæst. IIII. Quid sit firmamentum? *Hic S. Thom. art. 2. Bonavent. art. 1. & 2. Scotus quæst. 2. Suarez lib. 2. sex dierum cap. 5. Salian. tomo 1. die 2. à num. 1. Granad. 1. p. controuers. 8. tract. 2. disp. 3. Tannerus 1. p. disp. 6. quæst.*

quæst. 3. dub. 1. *Hurtad. disp. 3. de cælo sect. 3. Caietan. Zumel, & alij* 1. p. q. 68. art. 1.

Quæst. V. An cœlum moveatur ab Angelo, an à se, aut immediatè à Deo? *Hic S. Thomas, art. 3. Bonavent. art. 3. Gabr. art. 3. Aureolus, quæst. 2. Perer. in Genes lib. 2. quæst. 5. Tannerus* 1. p. disp. 6. quæst. 4. dub. 3. *Lesius de perfection. diuin. cap. 8. Connymbric. lib. 2. de cælo. cap. 6. quæst. 5. Scotus, 2. physic. quæst. 11. Aversa de cælo, quæst. 34. sect. 7. Toletus ibidem, Suarez, disp. 18. metaph. sect. 3. num. 36. Rubius lib. 1. de cælo cap. 2. quæst. 8. Valles. controuers. 11. Albertin. de Saxon. 8. physic. quæst. ultima, Arriaga, disp. 1. de cælo sect. 5.*

Quæst. VI. Quinam sit cœlorum numerus? *Hic S. Thomas, art. 4. Gabr. art. 2. Scotus, quæst. 2. Perer. in Gen. lib. 2. quæst. 4. Molina, 1. p. tract. sex dierum disp. 10. Tannerus* 1. p. disp. 6. quæst. 4. dub. 4. *Rubius lib. 2. de cælo cap. 5. quæst. 2. Hurtado disp. 2. de cælo sect. 1. Aversa de cælo q. 32. sect. 5. Arriaga disp. 1. de cælo sect. 4. Connymb. 2. de cælo c. 5. quæst. 1. Caiet. Zumel, & alij cum S. Thom. 1. p. q. 68. ar. 4.*

Quæst. VII. An motus localis sit naturalis cœlo? *Hic S. Thomas, art. 3. Gabr. art. 3. Durand. quæst. 2. Connymbric. 1. de cælo cap. 2. quæst. 3. art. 1. Hurtado, disp. 2. de cælo sect. 4. Arriaga d. 1. de cælo sect. 5. Rubius de cælo lib. 1. c. 1. q. 2.*

Quæst. VIII. Quomodo aquæ in vnum locum fuerint congregatæ? *Suarez, lib. 2. sex dierum cap. 6. Valentia, 1. p. disp. 5. quæst. 3. p. 3. Perer. in Gen. cap. 1. versic. 9. Saliar. tomo 1. die 3. Cornel. in Gen. cap. 1. versic. 9. Molina, 1. p. tract. sex dierum disp. 11. Granadus, 1. p. controuers. 8. tract. 2. disp. 4. Tannerus, 1. p. disp. 6. quæst. 4. dub. 1. Caietan. Zumel, & alij* 1. p. q. 69. art. 1.

Quæst. IX. An cœli influant in hæc inferiora? & an immediatè? *Hic Gabr. art. 3. dub. 3. Scotus, quæst. 3. Durand. p. 2. q. 1. S. Thom. art. 2. Bonav. art. 4. quæst. 2. Hurtad. disp. 2. de cælo sect. 6. Aversa de cælo quæst. 35. sect. 4. & 5. Suarez, lib. 1. sex dierum cap. 5. & disp. 22. metaph. sect. 5. Connymb. 2. de cælo cap. 3. quæst. 2. & 3. Zimara Theorem. 45. Zabarel. de calore cali, cap. 9. Piccolomin. c. 39. Rubius de cælo cap. 3. quæst. 2. Fonseca 5. metaph. c. 2. quæst. 9. sect. 2. & lib. 7. c. 7. q. 3. Scotus 2. physic. quæst. 4. Arriaga d. 1. de cælo sect. 6.*

Quæst. X. An cœli, & astra habeant vim movendi arbitrium creatum? Indeque possint Astrologi prædicere eventus à arbitrio pendentibus? *Hic Gabr. art. 3. dub. 3. Scot. quæst. 3. Durand. p. 2. q. 2. S. Thom. art. 3. Bonavent. ar. 4. q. 3. Perer. in Gen. lib. 2. c. 1. & sequenti. Aversa de cælo. q. 35. sect. 10. Penmotus de lib. arb. lib. 10. c. 2. & 3. Rub. de cælo c. 3. q. 6. Salas 1. 2. tr. 5. d. 2. Tann. 1. 2. d. 2. q. 2. dub. 5.*

Quæst.

Quæst. XI. An plantæ tertio die productæ sint viventes? *Suarez*, lib. 1. de anima cap. 4. *Hurt.* d. 3. de anima sect. 1. *Aversa* de anima q. 46. sect. 4. *Arriaga* d. 2. de anima. *Interpretes Aristotelis* 1. de anima tex. 3. & *S. Thom.* 1. p. q. 18. ar. 1.

Quæst. XII. An tertio Paradisus productus sit? Qualis, & Vbi? *Suarez*, lib. 2. sex dierum c. 7. num. 13. & 14. & lib. 3. c. 6. *Val.* 1. p. d. 7. q. 6. p. 1. *Perer.* in *Gen.* lib. 3. *Salian.* tomo 1. die 3. à num. 26. *Cornel.* in *Gen.* cap. 2. versic. 8. *Molin.* 1. p. tract. sex dierum d. 18. *Gran.* 1. p. controuers. 8. tract. 9. d. 1. *Caietan.* *Zumel.* & alij 1. p. quæst. 102. *Bellarmin.* de gratia primi hominis. c. 10. & sequenti.

Quæst. XIII. An ante cœli motum præcesserit tempus aliquod reale, aut imaginarium, quod potuit esse mensura motuum? *Suarez.* lib. 1. sex dierum c. 9. *Valent.* 1. p. d. 5. q. 2. p. 1. §. sextò quæritur, *Cornel.* in *Gen.* cap. 1. versic. 1. *Gran.* 1. p. contr. 8. tr. 2. d. 1. nu. 11. *Tann.* 1. p. d. 6. q. 1. dub. 4. *Caiet.* *Zum.* & alij 1. p. q. 66. art. 4.

Quæst. XIII. An omnia astra suam lucem mutuentur à Sole? *Perer.* in *Gen.* cap. 1. vers. 14. *Aversa* de cœlo q. 35. sect. 2. & 3. *Connymbr.* 2. de cœlo cap. 7. quæst. 4. *Rubius* quæst. 1. *Molina*, 1. p. tract. sex dierum disp. 15. *Phyllatans* de cœlo ad text. 55. *Galilæus* de maculis Solis epist. 3. *Camillus* de cometis lib. 5. cap. 1.

Quæst. XV. Quanta sit præstantia Solis? Et an aliqua videntia nobilitate vincat? *Marsilius* 1. quæst. 1. art. 2. disp. 6. & 7. *Zumel.* & *Bañez*, 1. p. quæst. 3. art. 1. *Perer.* lib. 2. physic. cap. 6. *Rubius* 2. de cœlo cap. 1. quæst. 2. referens *Ferraram*, *Capreolum*, *Soncinatem*, *Richardum*, *Gabrielem*, & alios.

Quæst. XVI. An cœlum sydereum sit corpus simplex? Possitvè esse? *Hic Gabr.* art. 3. dub. 2. *Scot.* quæst. 1. *Aureol.* quæst. 1. art. 1. & 2. *Alij* relati dist. 12. quæst. 11.

DISTINCT. XV.

De opere quinta diei, quãdo creauit Deus ex aquis volatilia, & natalia.

PRIMA conclusio. Quinto die formavit Deus aves, & pisces. Sic textus; *Producant aqua retile anima vinentis, & volatile super terram, &c.* Quibus Deus ornavit duo elementa, aerem, & aquã. Quamquam aves, & pisces ex vna materia aquæ construxerit.

2 Secunda conclusio. Sexto die creavit Deus animalia terrestria; & postmodò totius orbis Principem hominem. Ita textus; *producat terra animam viventem, iumenta & reptilia, & bestias terra secundum species suas* Quibus adiungit. *Faciamus hominem ad imaginem & similitudinem nostram.* Quo infimum elementum, terram, decoravit.

3 Sed dubitatur primò. An animalium venena nocerent homini, si non deliquisset in Deum? Negat, nociva tunc fore venenosa animalia. Quia in solam peccati vindictam noxia esse ceperunt.

4 Dubitatur secundò. An omnia terrestria animalia eo die producta sint? Affirmat producta omnia, quæ per generationem fiunt, non verò ea, quæ ex aliorum corruptione nascuntur, vt muscæ, vermes, & similia, quia nulla tunc aderat putrefactio, ex qua manarent. Atque ita ea solum in materia, & semine eo die ceperunt.

5 Dubitatur tertio. Quare homo postremus conditus sit? Scilicet, quia homo est totius orbis corporei Dominus, & Princeps, cui congruebat, prius parari domum, quam incoleret; creaturas, quæ servirent; bonaque omnia, quæ eius dominio subiacerent.

6 Dubitatur quarto. Quare operum creatio distincta sit per sex dies, cum plerique sentiant omnia esse creata simul, maximè coelam, & quatuor elementa. Voluit Augustinus, idè per dies esse distincta, vt rudes populi, quibus Moyse historiam retulit, clarius ea perciperent, & simultanea omnium editione minimè confunderentur. Verius tamen est, esse distincta per dies, quia re vera successivis intervallis cõdita sunt: tum quia his sensus Scripturæ Sacræ est germanior. Tum quia omnibus scriptoribus Catholicis probatur.

7 Tertia conclusio. Die septimo finem imposuit Deus fabricæ creaturarum. Scriptum est enim; *requieuit die septimo ab omni opere, quod paravit.* Requieuisse dicitur, non quia labore operis defatigatus significetur; sed quia ab agendo novas species rerum cessavit; sicut Apocalyp. 4. dicitur. *Non habebant requiem dicentia Sanctus, Sanctus, Sanctus.* Hoc est, non cessabant Dei Sanctitatem prædicare. Quamvis tamen à novo creaturarum genere condendo vacaverit Deus; cæterum semper intendit in conservationem, & reformationem priorum, & aliarum, quæ in earum semine continentur, eductionem, iuxta illud Ioan. 5. *Pater meus usque modo operatur,* de quo vide dist. 2. conc. 4.

8 At obijcitur Die septimo dicitur Deus, *complevisse opus suum,* vel iuxta aliam translationem, *consummasse.* Ergò aliquid die illo circa sua opera elaboravit. Responderui. Deus eo die opus suum complevisse refertur; non quia quidquã denuo creavit; sed quia sua benedictione, & sanctificatione implevit. Vidit enim Deus cuncta, quæ fecerat, & ea invenit

nit. *Valde bona*, quia nō solum in ordine ad se, sed etiam in ordine ad cōstitutionem totius vniversi bona conuītus est. Ideō *benedixit diei septimo, & sanctificauit illum*. Quo dies septimus, scilicet Sabbatum, referens eum diem mysticē, *sanctificatus* dicitur, & tanquam sanctus lege coli, obseruariq; te præcipitur iuxta illud *Exodiz 20. Memento sanctificare diem Sabbathi*. En quare die septimo opus suum Deus complevisse, seu consummasse dicitur. Nisi velis aliter id intelligi, scilicet: quia eo die illud completum, & omnibus numeris absolutum contemplatus est.

QVÆSTIONES.

QVÆST. I. An animalia quinto die producta bina tantum producta sint? *Suar. lib. 2. sex dierum cap. 10. Salius. 10. 1. die 5. à n. 17.*

Quest. II. An omnes species animalium eo die productæ sint? *Suar. lib. 2. sex dierum, cap. 10. Valent. 1. p. d. 5. q. 3. p. 6. Perer. in Genes. c. 1. vers. 24. Salius. tomo 1. die 6. Cornel. in Genes. cap. 1. vers. 24. Molina 1. p. tra. sex dier. cap. 20. Gran 1. p. controu. 8. tr. 3. d. 3. Tanner. 1. p. d. 6. q. 5. dub. 1.*

Quest. III. An animæ brutorum sive perfectorum, sive imperfectorum indivisibiles creatæ sint? *Conimb. lib. 2. de Anima, cap. 1. q. 8. Hurtado disp. 2. de Anima, sect. 4. Tolet. lib. 2. de Anima, q. 5. Perer. 6. Physicor. cap. 3. Rubius 2. de Anima, cap. 1. & 2. q. 3. Murcia, ibidem d. 1. q. 5. Marcellus 1. de Anima, cap. 9. Aversa, q. 46. de Anima, sect. 3. Arriaga, d. 2. de Anima, sect. 4. Suar. lib. 1. de Anima cap. 13.*

Quest. IV. An elementa maneant formaliter in mixtis animatibus? *Hic Gab. Gregor. & Scot. q. 1. Aureol. q. 2. Conimb. 1. de Generatione, ca. 10. q. 3. Hurtado, d. 6. de Generatione, sect. 2. Suar. d. 15. Metaph. sect. 10. Tolet 1. de Generatione, cap. 10. Vallesius lib. 1. controu. cap. 1. Aresius, lib. 1. de Generatione, quest. 5. 1. sect. 4. Aversa, quest. 43. de Generatione, sect. 3. Arriaga, dis. 11. Physicorum.*

Quest. V. Quo modo Deus sexto die hominem condiderit? *Suarez, lib. 3. sex dierum, cap. 1. & sequentibus, Valentia, 1. p. disp. 7. quest. 1. p. 1. & 2. Salius. tomo 1. die sexto, à num. 13. Cornel. in Genes. cap. 2. vers. 7. Molina, 1. p. tra. sex dierum, disp. 11. & sequenti, Tannerus, 1. p. disp. 6. quest. 5. dubio 1. Hurtado, disp. 3. de cælo sect. 6. Caietan. Zumel, & alij 1. p. quest. 91. & 92. Granad. 1. p. controu. 8. tra. 4. disp. 2.*

Quest. VI. An, & qua ratione homo conditus sit ad imaginem, & similitudinem Dei? *Suarez lib. 3. sex dierum, cap. 8. Valentia, 1. p. disp. 7. quest. 1. p. 1. Salius. tomo 1. die sexto, à num. 38. Perer. in Genes. lib. 4. Cornel. in Genes. cap. 1. vers. 26. Tanner. 1. p. disp. 6. quest. 5. dub. 1. Caietanus,*

Zumel, & alij 1. p. quæst. 93. Ruyz de Trinitate, disp. 44. sect. 5. & sequenti-
bus, Granad. 1. p. controu. 8. tr. 4. disp. 5.

Quæst. VII. An homo conditus sit à Deo non solum vt vno, sed
etiam vt trino? *De quo relati lib. 1. distinct. 29. quæst. 7.*

Quæst. VIII. An sexto die Deus sic compleverit opus suum, vt
deinde nullam speciem creaturarum denuò produxerit? *De quo relati dist.*
12. quæst. 13.

Quæst. IX. An sex dies creationis mundi sint succesivi, & naturales,
an intentionales, & simultanei? *Hic Sanctus Thomas, quæst. 3. art. 1. Aly*
relati dist. 12. quæst. 3.

DISTINCT. XVI.

De hominis creatione.

PRIMVM egit Magister de creatura purè in corporea, scilicet
Angelo; deinde de purè corporea, scilicet de orbe materiali.
Nunc aggreditur differere de creatura partim corporea, partim
incorporea, scilicet homine. Quia verò ex distinctione præcedenti eum
supponit in lucem editum; modo qualis editus sit, incipit explanare, ex-
planaturus deinde, quando lapsus, & reparatus fuerit.

2 Igitur prima conclusio est. Homo conditus est ad imaginem, &
similitudinem Dei, vnus, & trini. Constat ex illis verbis Genes. 1. *Fa-*
ciamus hominem ad imaginem, & similitudinem nostram. Vbi interprete Be-
da, illud *faciamus* denotat Trinitatem personarum; & opus indivisum il-
larum, hominis creationem fuisse. Illud verò *ad imaginem & similitudinem*
nostram, earum vnitatem, & æqualitatem demonstrat. Porro *imago* ibi
duas significationes complectitur. Alteram, qua bona prædicetur imago
Dei. Alteram, qua ipsa natura divina proponatur imago, vt intellexit
Beda. Cæterum hæc postrema impropria est. Nam imago id propriè di-
citur, quod ad aliud repræsentandum productum est. Natura autem di-
vina neque producta est, neque aliud à se repræsentat, cum aliud à se nō
sit, nisi creatura, in quam repræsentandam natura divina destinari non
potest.

3 Vnde improbantur aliquorum interpretamenta. Primò ea ver-
banon esse à Patre ad Angelos directa, sed ad Filium, & Spiritum
Sanctum. Quia Dei, & Angelorum non est vna, & communis imago,
& similitudo, ad quam hominem condendum Angelis proponat. Se-
cundò imaginem ibi homini adscribit; & non soli Filio Dei; ideòque ho-
minem

minem esse imaginem Dei, & non solum factum ad imaginem Dei, scilicet Filium. Tùm, quia homo ab Apostolo dicitur 1. Corint. 12. *Imago, & gloria Dei.* Tùm, quia Filius solius Patris imago est. Homo autem factus dicitur à Patre *ad imaginem nostram*, scilicet totius Trinitatis. Tertio hominem non esse factum ad imaginem Filij, & similitudinem Spiritus Sancti, sed ad imaginem, & similitudinem totius Trinitatis, vt communiter intelligitur.

4 Secunda conclusio. Homo est imago, & similitudo Dei secundum animam. Primò, quia homo est imago, & similitudo Dei, prout antecellit irracionales substantias. Antecellit autem per animam. Secundò, quia anima plura continet, quibus refert Deum; nempe tres potentias rationales in vna substantia; innocentiam, & iustitiam, cognitionem veritatis, & amorem virtutis; immortalitatem, & indivisibilitatem. Tertio, quia Augustinus lib. de quant. animæ, ait, animam factam similem Deo.

5 Tertia conclusio. Alia longè est in homine, alia in Filio increato ratio imaginis Dei. Primò, quia homo factus dicitur, Filius Dei genitus, & non factus. Secundò homo est imago ad imaginem Dei; Filius Dei est imago, & non ad imaginem. Nempè homo est imago per emulationem, & similitudinem aliquam coniunctam cum infinita distantia à Deo; Filius Dei est imago Patris per identitatem naturæ cum omnimoda æqualitate.

QVÆSTIONES.

QVÆST. I. Quomodo Deus hominem formaverit? De quo relati distinct. precedenti, quæst. 5.

Quæst. II. An, & quomodo homo sit imago Dei? Hic S. Thom. art. 2. Bonavent. art. 1. Alij relati distinct. preced. quæst. 6.

Quæst. III. An homo eò sit Trinitatis imago, vt procedat à Deo; non solum vt vno, sed etiam vt trino? De quo relati lib. 1. dist. 9.

Quæst. IV. An homo sit imago Trinitatis quoad potentias realiter distinctas ab anima? Hic Gregor. q. 3. Scot. & Gab. cum Ocamo q. 1. Suar. lib. 3. sex dicrum, cap. 8. num. 26. & lib. 2. de Anima, cap. 1. & disp. 18. Metaph. sect. 3. Aversa de Anima, q. 47. sect. 1. Conimb. 2. de Anima, cap. 3. q. 4. Fonseca 5. Metaph. cap. 5. q. 1. Tolet. 2. de Anima, cap. 3. q. 9. Zabarella lib. de facult. anima, cap. 4. Sotus in 4. dist. 9. q. 2. art. 5. Apollinar. 2. de anima q. 7. Caiet. Bañez, Zum. & alij cum S. Thom. 1. p. q. 77. art. 1. & quæst. 93. art. 7. Hurtado disp. 4. de Anima, Arriaga, disp. 3. sect. 3. Valent. 1. p. disp. 6. q. 3. p. 2. Rubius de Anima, lib. 2. cap. 3. quæst. 1.

Quæst. V. An esse imaginem Dei adeò sit proprium hominis, ut Angelo eadem proprietate commune non sit? *Hic S. I. hom. art. 3. Bonau. art. 2. Suarez lib. 3. sex dicrum. cap. 8. à num. 18. Tannerus, 1. p. disp. 6. quæst. 5. dubio 1. Salianus tomo 1. die sexto, num. 39. Perer. lib. 4 in Genes. quæst. 4. Valentia 1. p. disp. 7. quæst. 3. p. 1. Caietan, Zumel, & alij cum S. I. hom. 1. par. quæst. 93. art. 3.*

Quæst. VI. An esse imaginem in Deo sit essentiale, an notionale, & proprium Verbi? *De quo relati lib. 1. distinct. 28. quæst. 6.*

DISTINCT. XVII.

De creatione animæ.

PRIMA quæstio est: an anima hominis facta sit ex nihilo? Sententia affirmans vera est. Quia non est facta ex corpore, neque ex substantia Dei. Aliud autem non est, ex quo fieri posset. Ex corpore quidem factam non esse, constat ex illis verbis Genes. 2. *Inspiravit in faciem eius spiraculum vitæ*, quibus animæ productio describitur. Tum, quia ex illis anima spiritus est. Si autem de corpore fieret, non esset spiritus. Tum, quia ea verba notant, animam esse corpori infusam, non ex corpore eductam. Infusa autem non esset, sed educta, si de corpore fieret. Inspiratio enim, seu iuxta aliam litteram, insufflatio animæ non fuit corporea, quasi faucibus facta, sed incorporea omninò. facta solâ voluntate Dei, independenter à subiecto. Neque esse factam ex substantia Dei, ostenditur. Quia si de substantia Dei fieret, non posset mutari, neque decipi, neque in peccatum adduci, neque alijs imperfectioibus subijci, quibus Dei substantia subiecta non est.

2 Obijciunt Manichæi, & Priscilianistæ. Deus fecit animam insufflando, seu inspirando, ut ex verbis superioribus constans est. Inspirare autem, seu insufflare est de se spiritum educere, seu emittere. Ergo de sua substantia emisit illam. Respondet. Deus dicitur insufflasse in hominem tropicè, solum quia hominis flatum, seu spiritum fecit. Iuxta illud *Esaiæ omnem flatum ego feci*, scilicet omnem spiritum, seu animam rationalem.

3 Quæstio secunda: An anima hominis facta sit extra corpus? Si primum hominem excipiamus, certissimum est, animas reliquorum hominum coniunctas corpori creati. Error enim fuit Origenis, & aliorum. omnes animas seiunctas à corpore simul cū Angelis creatas, & ex præscientia operum ipsarum in his, vel illis corporibus tanquam in carcere conclusas. Si verò de anima primi hominis sermo est, nihil certo decernitur.

nitur. Nam Augustinus lib. 7. de gen. ad lit. cap. 24. docet, illam productam esse cum Angelis; postea vero corpore iam formato, infusam esse. Alij verò sentiunt, eam vnitam corpori, fuisse creatam. Quod colligunt ex illis verbis; *Inspirauit in faciem eius spiraculum vitæ*. Quibus indicatur simul fuisse creatam, & corpori infusam. Per faciē enim totū corpus exprimitur, quia in facie existunt omnia organa vitæ, quam anima corpori tribuit.

4 *Questio tertia. An anima infusa sit corpori iam adulto in ætate virili?* Tenenda est sententia affirmans, quam tuetur Augustinus lib. 6. de gener. ad lit. cap. 13. & 14. Quia licet causæ secundæ id agere non poterant, poterat agere causa prima, cui causæ secundæ suapte natura obediunt. Congruens autem erat, vt in prima creatione, ita vteretur Deus sua potestate. Vnde talis formatio contra naturam non fuit.

5 *Questio quarta. An Deus formauerit, seu animauerit hominem extra paradysum?* Affirmat Moyse Genes. 2. dicens hominem prius formatum *Tulisse Deum, & posuisse in paradiso voluptatis, quem plantauerat à principio*. Nam si postea in paradiso positus est. Ergo prius fuit extra paradysum formatus. Quod ideò factum est, vt incolatum paradysi non adscriberet homo naturæ, sed gratiæ.

6 Porro paradysus, in quem homo translatus est, ab alijs accipitur tantum spiritualiter, pro Ecclesia; ab alijs tantum materialiter; ab alijs utroque sensu materiali, & spirituali. Quibus assentiendum est. Itaque paradysus, cuius homo incola fuit, locus erat corporeus, amœnus, fecundus delicijs plenus, & omnium fructuum feracissimus, versus orientem situs, & vsque ad circulum lunarem altus, quem aquarum diluvia non inuaserunt. Inter varia arborum genera, duæ principes erant. Altera vitæ, quæ comedentibus stabilem, & immortalem sanitatem occulta, diuinæque virtute præstabat. Altera scientiæ boni, & mali, quæ comedentibus, scientiã experimentalem boni, & mali conferebat. Quippè comestio eius prohibita erat, & transgredientem præceptum Dei sectabantur acerbissimæ pœnæ, quarum experientia manifestabat, quantum boni in eius obedientia, & quantum mali in eius inobedientia constitutum erat. Vnde etiam ante peccatū eo nomine distinguebatur ab alijs, distinguereturque, quãvis parentes non peccavissent, quia eius comestioni superior experientia annexa erat. Atque adeò solum ex lege Dei, non ex ipso arboris genio ea scientia comedentes sequebatur. Sicut ipsius comestio non ex se mala erat, sed quia præcepto diuino prohibita. Plura enim ex se non mala, quia prohibentur à superiore, mala sunt, cui æquū est etiam in eis obedientiam exhibere.

QVÆSTIONES.

QVÆST. I. An anima rationalis sit spiritualis? *Hic S. Thom. q. 11 art. 2. Suarez de Anima lib. 1. cap. 9. Valen. 1. p. disp. 6. quæst. 1. p. 1. Caietan. Zumel, & alij cum S. Thom. 1. p. quæst. 57. art. 1. Auersa q. 57 de Anima, sect. 11. Conimb. 2. de Anima, cap. 1. q. 1. art. 2. Hurtado disp. 2. sect. 1. Arriaga, disp. 1. sect. 13.*

Quæst. II. An anima rationalis sit producta per creationem ex nihilo? *Hic Bonavent. art. 1. quæst. 2. Gab. q. 1. Valen. 1. p. disp. 6. q. 8. p. 2. Caiet. Zumel, & alij 1. p. q. 90. art. 2. Molina 1. p. q. 45 art. 1. Auersa q. 57 de anima, sect. 3. Conimbricens. 2. de anima, cap. 1. quæst. 3. Arriaga disp. 1. de anima, sect. 11.*

Quæst. III. An anima spiritualis sit indivisibilis? *Hic S. Thomas q. 1. art. 2. Suarez lib. 1. de anima, cap. 9. 13. & 14. Valen. 1. p. disp. 6. q. 2. p. 4. Caiet. Zum. & alij cum S. Thom. 1. p. q. 76. ar. 8. Auersa q. 57. de anima, sect. 1. Conimbric. 2. de anima c. 1. quæst. 8. art. 1. Hurtado disp. 2. sect. 1. & 3. Arriaga disp. 1. sect. 4. & 5.*

Quæst. IV. An anima Adæ extra corpus producta sit? *Hic S. Tho. q. 2. art. 2. Bonav. art. 1. q. 3. Scot. q. 1. Durand. q. 1. Suar. lib. 3. sex dierum, cap. 7. Valen. 1. p. d. 6. q. 8. p. 2. Caiet. Zum. & alij cum S. Thom. 1. p. q. 90. art. 4. Saliar. tomo 1. die sexto num. 30. & 31. Auersa q. 76. de anima sect. 3. Conimb. 2. de anima cap. 10 quæst. 3. art. 2. Hurtado disp. 1. sect. 7. Arriaga, disp. 1. sect. 10.*

Quæst. V. An animus rationalis possit divinitus generatione educi ex subiecto? *Hurtado, disp. 12. Physicar. sect. 6. & Recentiores in manuscriptis.*

Quæst. VI. An individuatio animæ sumatur ex corpore? *Hic S. Thomas, quæst. 1. art. 1. Aurcol. art. 3. Caiet. Zumel, & alij cum S. Thom. 1. p. q. 76. art. 2. Valen. 1. p. disp. 6. quæst. 2. p. 2. Conimb. 2. de anima, cap. 1. q. 7. Alj distinct. 3. quæst. 2.*

Quæst. VII. Quinam sit paradysus, in quo homo constitutus est? *Hic S. Thom. q. 3. art. 2. Bonavent. in litter. dub 3. Gabriel q. 2. Durand. quæst. 3. Scot. quæst. 2. Alj relati distinct. 14. quæst. 12.*

Quæst. VIII. An lignum vitæ naturali virtute possit conservare vitam immortalem? *Suarez lib. 3. de sex diebus, cap. 15. Molina 1. p. tract. sex dierum, disp. 28. Valentin. 1. p. disp. 7. quæst. 4. p. 1. & 2. Caiet. Zumel, & alij cum S. Thom. 1. p. quæst. 97. art. 4. Velnius in Genes. cap. 2. vers. 17. Bellarminus de gratia primi hominis, cap. 18 & 19. Vinsfeldius de statu innocentia, sect. 1. Conimb. 8. Perer. lib. 3. in Genes. de arbore vitæ, quæst. 3. & 4. Vallesius*

fac. Philo. cap. 6. Catharin. & Oleast. Genes. 2. Tannerus prima parte; disput. 6. quest. 5. dubio 2. Saliarius tomo 1. die tertio, à num. 45. Cornelius in Genes. cap. 2. vers. 9. Torriellus die tertio, Aversa quest. 50. de anima sect. 10. Conimb. 2. de generat. cap. 10. q. 1. Hurtad. disp. 1. de generat. sect. 10. subsect. 4. Arriaga disp. 2. sect. 5. subsect. 4. Granad. 1. p. comrou. 8. tract. 5. disp. 2. 3. & 4. Alij referendi distinct. 19. quest. 3.

DISTINCT. XVIII.

De formatione mulieris.

CONCLUSIO est. Post Adamum creatum, & in paradidum translatum, formata est Eva de costa Adami dormientis. Sic Genes. 2. *Cumque obdormisset Adam, tulit unam de costis eius, & formavit eam in mulierem.* Primò mulier non fuit producta simul cum viro. Tùm, vt confunderetur Diabolus, qui volens superbè esse similis Deo, non obtinuit: homo verò id humiliter non volens accepit, si quidè eo factum est primum totius generis humani principium, sicut Deus primum omnium creaturarum principium est. Tùm, vt homines amore iunggerentur, qui in vno parente, communiq; principio omnes coniuncti sunt. Secundò de latere viri mulier formata est. Quia voluit Deus ostèdere, mulierem esse sociam, & collateralè viri. Ideòq; non de capite formata, ne putaret, se esse dominam; nec item ex pedibus, ne se ancillam contemneret. Tertio formata est de viro, non vigilante, sed dormiente, Tùm, vt Adam non sentiret dolorem ex detractiōe costæ. Tùm, vt ostenderetur Dei mirabilis potentia, qui tam suaviter latus dormiētis aperuit, vt ne quidem à somno excitaretur. Tùm, vt figuraretur mysterium Ecclesiæ, quæ ex latere Christi in cruce dormientis formata est, nam ex latere Christi fluxerunt sanguis, & aqua significantes sacramenta, quibus condita est Ecclesia.

2. Quæres primò. An costæ Adæ adiunxerit Deus aliam portionè materiæ, quâ fieret quantitas necessaria ad formandum corpus integrū mulieris? Pleriq; affirmant. Rectius alij negant, quia aliàs mulier potius diceretur de materia superueniente formata, quàm de costæ Adæ, cum ea materia, Adæ costam quantitate superavisset. Igitur de sola costæ Adæ formata fuit, quia divina virtute multiplicata fuit eius materia, sicut benedictione Christi Domini quinque panes multiplicati fuerunt ad quinque mille hominum satietatem: vnde quamvis ministerio Angelorum extracta sit costæ, & corpus mulieris formatum,

Angeli tamen mulieris creatores non sunt. Quia eorum virtus non extenditur ad creandum quidpiam, aut creatione multiplicandum, sed solum ad applicandam, aptandamque materiam.

3 Quæres secundo: an virtute naturali, an obedientiali causarum secundarum ea formatio facta sit? Sententia affirmans vera, & Augustini est. Qui lib. 9. de generat. ad lit. cap. 17. duò causarum genera distinguit. Aliæ sunt seminales, quæ in Deo, & creaturis sunt, quibus fiunt effectus naturales iuxta virtutem, & naturam, quam Deus creaturis indidit, vt homini ad generandum hominem, arbori ad ferendum fructum. Aliæ sunt primordiales, quæ in Deo tantum sunt, & omninò absconditæ, quibus fiunt opera gratiæ, & supernaturalia, vt quòd homo iustificetur, quòd sterili pariat, quòd virgà repentè floreat, fructumque ferat. Quæ dicuntur primordiales causæ; quia præcedunt omnes causas creatas: item plures, quamvis à Dei potentia, atque voluntate indistinctæ sint, quia plures sunt effectus, quos continent. Ad quos licet causæ creatæ nativam virtutem non conferant, possunt tamen obedientiam, seu obedientialem virtutem conferre divinx potestati subiectam, vt de vna quæque, quod sibi libuerit, efficiat. Hac igitur virtute de costâ Adæ mulier formata est, obediente illi materia, vt in eam formationem aptaretur.

4 Quæres tertio. An anima mulieris ex anima viri formata sit, sicut mulieris corpus ex viri corpore formatum est; & similiter an, vel quæ animæ per traducem actione generativa corporibus infundantur? Origenistæ volunt, omnes animas simul cum Angelis ex nihilo creatas. Luciferiani verò, per actionem generativam in corpora cum semine traduci. At catholica doctrina est, neque ab initio fuisse creatas, neque actione generativa in corpora traduci. Quod Hieronymus probat ex Psalm. 32. *qui sinxit sigillatim corda eorum.* Ibi enim anima non simul, neque ex anima, sed sigillatim, & ex nihilo dicitur creata. Præterea animæ creantur à Deo, & simul corporibus infunduntur. At si initio forent creatæ, non essent simul cum creatione corporibus infusæ. Si verò actione generativa per traducem fierent, non creatæ, sed genitæ dicerentur. Actio igitur generativa solum in aptandum, & compingendum corpus ad vñionem cum animo incumbit. Sed compacto, dispositoque corpore anima rationalis à solo Deo independentè à corpore producitur, deindeque virtute seminis, & animæ generantis corpori colligatur.

(†.)

QVÆSTIONES.

QVÆST. I. An corpus Evæ formatum fit ex costa Adæ absque accessione alterius materiæ? *Hic S. Thom. q. 1. art. 1. Bonau. ar. 8. quæst. 1. Gabr. quæst. 1. Durand. quæst. 1. Henricus quodlibet. 7. quæst. 9. Gregor. quæst. 1. Suar. lib. 3. sex dierum c. 2. Molina, 1. p. tract. sex dierum d. 2 v. Salian. tomo 1. die 6 à num. 107. Valent. 1. p. d. 7. q. 1. p. 2. Perer. lib. 4. in Genes. quæst. 5. Granad. 1. p. controu. 8. tr. 4. disp. 3. Cornel. & alij interpretes in Genes. cap. 2. versio. 22. Caietan. Zumel, & alij cum S. Thoma. 1. p. quæst. 9. 2. art. 3.*

Quæst. II. An Angeli potuerunt assumi ad creandum corpus? *Hic S. Thom. quæst. 2. art. 2. Bonau. in litter. dub. 1. Alij relati dist. 1. q. 3.*

Quæst. III. An insit materiæ, & cuilibet creaturæ potentia obediencialis ad effectus superantes virtutem naturalem? *Hic S. Tho. q. 1. ar. 2. & 3. Bonau. ar. 1. q. 2. Gab. q. 1. Dur. q. 2. Scotus, q. 1. Alij relati lib. 1. dist. 42. quæst. 9.*

Quæst. IIII. An anima rationalis per generationem producat? *Hic S. Thom. q. 2. ar. 1. Bonau. art. 2. quæst. 2. Gabr. q. 1. Durand. q. 3. Alij relati dist. preced. q. 2.*

Quæst. V. An divinitus possit per generationem produci? *De quo relati d. precedenti q. 5.*

Quæst. VI. An anima rationalis ante corpus producat? *Hic Bonau. ar. 2. q. 2. Alij relati dist. preced. q. 4.*

DISTINCT. XIX.

De primo hominis statu ante peccatum; scilicet qualis fuerit secundum corpus, & secundum animam.

EXPOSITIS ijs, quæ homini secundum naturam conveniunt, proximum est, exponere ea, quæ ei conveniunt secundum statum innocentiam, in quo primum creatus fuit. Quorum alia ad corpus, alia ad animam spectant. Nunc de pertinentibus ad corpus; ac primum de immortalitate; scilicet an immortale fuerit, disputationem instituit.

2 Conclusio prima est. Homo in statu innocentiam fuit mortalis, & immor-

immortalis quodammodo. Nam potuit mori, & eo mortalis erat, item potuit non mori, & eo erat immortalis. Potuit quidem mori, quia vitam agebat non solum rationalem, sed etiam sentientem, & vegetantem, quæ ad sui conservationem alimento corporeo indigebat, quo detracto subiret mortem. Potuit item non mori, quia potuit non peccare. Deficiente autem peccato abesset mors, quæ soli peccato erat annexa, quo solo in genus humanum fuit introducta. Unde mortalitas, & immortalitas non erat homini necessaria, sed libera; ideoque mortalitas erat potentia, non erat necessitas moriendi, seu impotentia non moriendi; item immortalitas erat potentia non moriendi, non impotentia moriendi. Quo mortalitas ante peccatum differebat à mortalitate post peccatum; quia ante peccatum non erat moriendi necessitas, qualis nunc post peccatum est. Item immortalitas innocentia, alia est ab immortalitate corporis gloriosi, quia in resurrectione erit impotentia moriendi, quæ in eo statu non fuit. Quam doctrinam tradunt Augustinus lib. 5. de gen. ad lit. cap. 15. & Beda gen. 2.

3 Secunda conclusio. Mortalitas erat naturalis, immortalitas verò ex beneficio Dei. Ita Augustinus lib. 6. de gen. ad literam c. 25. Quia homo de sua conditione habet esse obnoxium morti, cum ex se pendeat ad tuendam vitam cibo corruptibili, & defectibili. Ergo immunitas à morte erat ex beneficio conditoris.

4 Tertia conclusio. Beneficium immortalitatis erat pendens à ligno vitæ. Ita Augustinus de Genesi ad lit. lib. 3. cap. 2. docens, eo differre immortalitatem innocentia ab immortalitate gloria, quòd immortalitas in statu innocentia pendebat ab alimento, & esu ligni vitæ; immortalitas verò gloria ab omni cibo inpendens est.

5 At alij opinantur oppositum, potuisse scilicet hominem tueri vitam immortalem absque ligno vitæ; quia si non peccaret, quamvis non vesceretur ligno vitæ, immortalis confisteret. Sed deserendi sunt, quia Augustino contradicunt. Ad argumentum respondetur. Non potuit homo innocens esse, quin eo ligno vesceretur; ac per consequens nec potuit absque illius esu immortalis durare. Nam sicut ei fuit prohibitum comedere de ligno scientia, ita eidem fuit præceptum comedere de ligno vitæ, atque adeo si non comederet, peccaret, & peccato beneficium immortalitatis amitteret.

QVÆSTIONES.

QVÆST. I. An anima rationalis sit naturâ immortalis? *Hic S. Thom. art. 1. Bonavent. quæst. 1. Suarez lib. 1. de anima cap. 10. Valent. 1. p. disp. 6. q. 1. p. 3. Tolet. 3. de anima quæst. 15. Cominbriç. de anima separata q. 3. & sequenti. Murcia de anima separata d. 1. Aversa q. 57. sect. 4. & 5. Hurtad. d. 18. Arriaga disp. 10. Eugubin. lib. 9. de perenni phylos. Dandinus lib. 3. digress. 13. Piccolomin. lib. 2. de hum. mente. Rursus Lagalla. Farsminus Lelius. Vincent. Pontan. Gratarol. Andreas Camutius, Petrus Duodus, Ambrosius Lemosen. Nicolaus Fauentin. Iacobus Antonius, Bartholomeus de Spina, Guaschus, Lessius, & alij plures, qui de hoc argumento specialia opuscula ediderunt.*

Quæst. II. An homo esset immortalis, si non peccasset? *Hic S. Thom. art. 2. Bonavent. art. 2. quæst. 1. Scot. q. 1. Dur. q. 1. Aureol. art. 1. Gabr. q. 1. Angles diff. 3. & 5. Bellarm. de primo homine. c. 8. Mol. 1. p. tr. sex dier. d. 28. Val. 1. p. d. 7. q. 4. p. 1. Caiet. Zum. & alij cum S. Tho. 1. p. q. 97. art. 1. Castro. verb. Adam, bar. 4. Delvius, Cornel. & alij interpretes in Genes. c. 2. vers. 17. Perer. lib. 5. in Gen. quæst. 1. & 2. Suarez, lib. 3. sex dierum cap. 14. Gran. de concept. d. 1. c. 2. sect. 1.*

Quæst. III. An immortalitas in statu innocentia esset effectus naturalis arboris vitæ? *Hic S. Thom. art. 5. Bonav. ar. 2. q. 2. Scot. q. 1. Dur. q. 1. Aureol. ar. 1. Gab. q. 1. Alij relati dist. 17. q. 8.*

Quæst. IIII. An immortalitas esset debita homini non peccanti? *Hic S. Thom. art. 4. Bonav. ar. 3. q. 1. Bellarm. de primo homine c. 9. Perer. lib. 5. in Genes. q. 5. Hurtad. d. 1. de generatione sect. 10. subsec. 4. Nos d. 22. de ente supernaturali.*

DISTINCT. XX.

De modo procreationis filiorum, si non peccassent primi parentes, & quales nascerentur filij.

P RIMA propositio. Primi parentes, si non peccarent etiam in Paradiso coirent, & filios generarent. Quod est adversus aliquos arbitantes, non potuisse esse coitum absque corruptione, & macula, quæ ante peccatum esse non posset. Probatum primò, auctoritate Augustini lib. 9. supra Genes. cap. 10. dicens,

potuisse esse in paradiso honorabiles nuptias, & thorum immaculatum; sine ardore libidinis, sine labore pariendi. Secundo quia eis concessit Deus instrumenta gignendi, quibus possent dominari, atque actionem generativam homini naturalem imperare absque libidine vrenti; sicut pedibus suos motus, absque vilo carnis pruritu imperarent. Ergo sicut alijs, ita & eis instrumentis absque vilo inordinato motu vterentur. Nec obest, re ipsa ante peccatum in paradiso non coivisse. Tum quia creationem mulieris mox transgressio sequuta est, & paradisi interdictus. Tum quia nullum fuit præceptum, vt eo tempore coirent. Vbi autem concupiscentia non angebat, potuit expectari præceptum Dei.

2. Secunda propositio. Incertum est, quandiu primis parentibus dura ret officium gignendi filios. Certum quidem est, aliquando tandem transferendos primos parentes in cœlestem beatitudinem nulla præcedenti morte. Quia in beatitudinem animæ, superiorem felicitàte paradisi creati sunt, in qua absque esu ligni vitæ immortalitate, & visione beatæ fruerentur. Sicut enim homo corpore, & animo constat, ita duplex eius felicitàs parata fuit, altera in Paradiso, altera in cœlo; altera sine merito, altera cum merito obedientiæ comparanda. Id tamen duobus modis posset contingere. Primò vt Paradisum incolerent, & generationi vacarent, donec impleretur numerus filiorum, & hominum, qui à Deo in eam cœlestem vitam electi sunt; & eo impleto omnes simul transferrentur in illam. Secundo, vt certum tempus esset primis parentibus, & eorum Filijs præscriptum ad incolendum Paradisum, & eo completo relinquentes propagationem filijs, primi, & sequentes parentes successivè transferrètur. Qui nam autem horum modus providentiæ esset servandus, Augustino super Gen. lib. 8. cap. 4. & alijs ambiguum est.

3. Tertia propositio. Filij nascerentur pueri, & paulatim in perfectam vii quantitatem acrevissent. Probat Augustinus de peccatorum meritis, & remissione cap. 37. quia alioqui maternus vterus non posset eos capere. Cæterum cum eodem Augustino verisimile est, pueros recens natos potuisse vti expedite suis membris ad motum absque adiutorio alieno. Quia id pluribus animalium pullis concessum est; & infirmitatis est, pueros ad eos motus præpediri. Quamquam alijs non improbandis videtur, id esse proprium conditionis humanæ. Atque adeo sicut pueri nascerentur egeni ciborum, & lactis, ita & alieni auxiliij ad suos motus.

3. Huic tamen probationi duo obijciuntur. Primò eos pueros posse innocentes vivere absque vilo cibo, atque adeo etiã à morte alienos. Secundo nullam eis fore famem, quæ pœna peccati est. Ad primum responderetur. Præceptum erat parentibus, & filijs, vt cibos ad vitam corpoream necessarios sumerent. Atque adeo non sumentes rei essent peccati, ac per-

consequens mortis. Ad secundum; tunc nulla esset fames angens, quæ est pœna peccati; tamen esset fames ordinata, quæ ad alendam vitam necessaria est.

4 Quarta propositio. Credibile est, nascituros filios absque integro rationis usu. Nam sicut est credibile perfectionem corporis fore illis lucelsivam, ita & perfectionem animæ, quæ in usu rationis consistit. Neque obest, ignorantiam esse pœnam peccati. Quia defectus scientiæ in eo statu non esset ignorantia, sed nescientia. Ignorans enim nõ dicitur, nisi qui destitutus est scientiâ, quam poterat, & tenebatur habere. Ignorantia igitur, quæ pœna peccati fuit, est obscuritas mentis, quæ ea, quæ possemus, & tenebamur cognoscere, nõ assequimur. Tunc autem pueri neque possent, neque tenerentur scientiâ, & ratione uti.

Q V Æ S T I O N E S.

Q V Æ S T. I. An in statu innocentiae foret commixtio sexuum, & generatio? *Hic S. Thom. art. 1. Bonau. ar. 1. & 2. Gab. q. 1. Dur. q. 1. Aureol. ar. 3. Caiet. Zum. & alij cum S. Thom. 1. p. q. 9. 8. ar. 1. Suar. lib. 5. sex dier. c. 1. Mol. 1. p. tr. sex dier. d. 29. Gran. 1. p. controu. 8. tr. 8. d. 1. Val. 1. p. d. 7. q. 5. p. 1. Tann. 1. p. d. 6. q. 4. dub. 2.*

Quæst. II. An filij nascerentur corpore perfecti? *Hic S. Tho. q. 2. ar. 1. Bonau. lit. dub. 5. Dur. q. 4. Caiet. Zum. & alij cum S. Thom. 1. p. q. 99. art. 1. Suar. lib. 5. sex dier. c. 5. Mol. 1. p. tr. sex dier. d. 30. Gran. 1. p. controu. 8. tr. 8. d. 2. Val. 1. p. d. 7. q. 5. p. 2. Tann. 1. p. d. 6. q. 2. dub. 2.*

Quæst. III. An nascerentur cum rationis usu? *Hic S. Thom. q. 2. ar. 2. Bonauent. art. 6. Richard. q. 4. Suar. lib. 5. sex dier. c. 8. Caiet. Zum. & alij 1. p. q. 105. ar. 2. Perer. lib. 5. in Gen. excell. 1. status innocent. q. ult. Mol. 1. tr. sex dier. d. 30. Gran. 1. p. contr. 8. tr. 8. d. 3. Valent. 1. p. d. 7. q. 5. p. 3. Tanner. 1. p. d. 6. q. 5. dub. 2.*

Quæst. IIII. An nascerentur cum gratia? *Hic S. Tho. q. 2. ar. 3. Gab. q. 1. Dur. q. 5. Scot. q. 1. Aureol. art. 2. Caiet. Zum. & alij 1. p. q. 110. art. 1. Suar. lib. 5. sex dier. c. 8. Molin. 1. p. tr. sex dier. d. 32. Perer. lib. 5. in Gen. excell. 2. q. 3. Gran. 1. p. controu. 8. tr. 8. d. 3. Valent. 1. p. d. 7. q. 5. p. 3. Tanner. 1. p. d. 6. q. 5. dub. 2.*

Quæst. V. An omnes nascerentur prædestinati? *Hic Gab. quæst. 1. Scot. q. 1. & 2. Aureol. ar. 1. Richard. ar. 2. q. 4. Suar. lib. 5. sex dier. c. 9. Perer. lib. 4. in Gen. q. de procreat. & lib. 5. excell. 2. q. 4. Caiet. Zum. & alij cum S. Thom. 1. q. 100. art. 2. Mol. 1. p. tr. sex dier. d. 32. Valent. 1. p. d. 7. q. 5. p. 3. Tanner. 1. p. d. 6. q. 5. dub. 2.*

Quæst. VI. An nascerentur ijdem, qui modò nascuntur? *Hic Gabr. quæst. 1. Scot. q. 2. Aureol. art. 1. Fasol. q. 2. Suar. lib. 5. sex dier. cap. 4. Mol. 1. p. 11. sex dier. d. 33. Valent. 1. p. d. 7. q. 5. p. 1.*

Quæst. VII. Quando essent in gloriam transferendi? *Hic Bonau. lit. dub. 4. Suarez, lib. 5. sex dierum cap. 12. Perer. lib. 5. in Genes. excellent. 2. quæst. 5. Barcepha 1. p. de paradiso cap. 24. Vinsfeldius sect. 1. de statu innocent. memb. 8. Bellarm. de gratia primi hominis c. 19.*

Quæst. VIII. An in statu innocentiae servaretur virginitas? *Hic S. Thom. art. 2. Dur. q. 2. Richard. q. 4. Aegid. q. 1. Suar. lib. 5. sex dier. c. 2. Perer. lib. 4. in Gen. de propagat. q. 4. Caiet. Zum. & alij cum S. Thom. 1. p. q. 98. ar. 2. ad 3. Gran. 1. p. controu. 8. tr. 8. d. 1. sect. 3.*

Quæst. IX. An esset tunc maior sanctificatio hominum, quàm nunc in statu naturæ lapsæ. & reparatæ per Christum? *Caiet. Zumel, & alij cum S. Thoma 1. p. q. 95. art. 4. Bonau. Durand. Gabr. & alij referendi dist. 29. Perer. lib. 5. in Gen. de grat. status innocent. quæst. 5. Granad. 1. p. controuer. 8. tract. 6. d. 2.*

DISTINCT. XXI.

De inuidia Diaboli, quâ ad tentandum hominem accessit.

P R I M A dubitatio est. Quæ causa Diabolum impulit ad tentandum hominem? Inuidia fuit. Nam videns hominem obedientem Deo evehendum esse in eam altitudinem, de qua ipse eiectus fuit, invidit homini dignitatem suam, eamque demoliri cupiens, hominis obedientiam invasit. Quo Angelus, qui prius dictus fuit *Diabolus*, hoc est, deorsum lapsus, deinde appellatus est *Satham*, hoc est, adversarius.

2 Secunda dubitatio. Quare prius aggressus est mulierem, quàm virum? Quia mulier debiliior est, quippè in qua rationis vigor est infirmior. Ideò illam non coniunctam viro, sed solitariam aggreditur.

3 Tertia dubitatio. Quare in serpentis specie tentavit? Duæ causæ convenerunt. Altera, quòd ipse voluit se occultare mulieri, ne cognitus ab ea facile repelleretur. Altera, quòd Deus noluit, ut in specie columbæ, aut alia placidiori, quam forte diabolus suo arbitrio relictus elegisset, sed in horrida serpētis forma mulierem circumveniret, ne fraus esset omnino occulta, sed facile posset deprehendi. Ideoque serpens dictus est Gen. 3. *Callidior cunctis animantibus terræ: non quia ipse intelligeret fraudem, cui ser-*

serviebat, sed quia Dæmonis astutia serpente vasa est ad decipiendum hominem, sicut Num. 12. v. sus est Angelus afinâ Balaam ad loquendum, movendumque.

4 Quarta dubitatio. Quomodo contigit tentatio? Primum diabolus exploravit animum mulieris, quærens ab illa; *cur præcepit vobis Deus, ut non comederetis de ligno paradisi?* Deinde muliere respōdente, id esse præceptum, *ne forte moriamur*, deprehendit, mulierem quasi ambiguam eventus addidisse præcepto Dei illud *ne forte*, cum Deus absque dubio affirmaverit; *quacūque die comederitis ex eo, morte moriemini*. Iâ eo spe victoriæ plenior dixit ad illam, *nequaquam moriemini*, ut autem id firmiter faceret, adiunxit; *scit enim Deus, quod in quocunque die comederitis ex eo, aperientur oculi vestri, eritis sicut dii, scientes bonum, & malum*. Quibus provocavit illâ primo ad gulam, scilicet ad esum immoderatum cibi vetiti; secundò ad vanam gloriam, scilicet amorem inordinatum propriæ excellentiæ; tertio ad avaritiam, nempè cupiditatem immoderatam sciendi.

5 Quinta dubitatio. An hæc tētatio fuerit tantum exterior, an etiam interior? Duæ enim sunt tentationis species, exterior scilicet, & interior. Exterior est, quæ impetum habet externam, & visibilem, qualis suggeritur ab alio homine, & interdum à Dæmone. Interior, quæ impetum habet internum, & invisibilem, qualis suggeritur à carne. Prior facilius superatur: posterior difficilius, & à peccato initium habet. Ideò illa tentatio exterior fuit, & facile superabilis, eoque ex capite malitia peccati gravior, quò maius fuit voluntarium illius.

6 Sexta dubitatio. Quare dixerit mulier; *præcepit nobis Deus*; cum præceptum soli Adamo ante mulierem creatam iniunctum sit? Quia vir est superior, & Doctor mulieris, à quo mulier institutionem, & leges Dei doceri debet, iuxta illud Apostoli 1. Corinth. 14. *si quid discere voluerint, domi viros suos interrogent*. Mulier enim semper leges, institutionem, doctrinamque viri sectari debet.

7 Septima dubitatio. Quare homo potius, quàm Angelus redemptus fuit? Primò quia homo alio provocante deliquit; Angelus verò à nimine provocatus fuit. Æquum enim erat, ut is, qui alium habuit, per què caderet, aliū, per què resurgeret, haberet. Secundò quia peccato hominis tota natura periit: peccato verò Angeli, sola pars periit multitudinis Angelicæ, ut autem æqualis esset fors utriusque naturæ, dispositum à Deo est, ut adveniente Redemptore pars etiam naturæ humanæ efficaciter repararetur, qua Angelorum ruina restauraretur in coelis.

QVÆSTIONES.

QVÆST. I. An Deus possit tentare ad peccatum? *Hic S. Thom. q. 1. art. 1. Bonav. art. 2. q. 1. Durand q. 1. Gab. q. 1. Caiet. & alij interpretes cum S. Thoma 1. p. q. 114. art. 2. & 1. 2. q. 79. ar. 2. Salmeron, & alij interpretes in Epist. Iacobi 1. Roffensis art. 36. Ruard. art. 7. prop. 10. Satus de naturâ & grat. cap. 17. & 18. Vega lib. 2. in Trident. cap. 14. & 15. Bellarm. tom. 3. contr. 2. lib. 2. Val. 1. 2. d. 6. q. 9. p. 1. Vazq. disp. 129. c. 1. Ruiz de volunt. d. 37.*

Quæst. II. An Deus qui non tentat hominem ad peccatum, prædeterminet ad peccatum? *Bañez 1. p. q. 4. ar. 13. Navarrete, controu. 59. & 60. Cabrera 3. p. q. 18. ar. 8. d. 2. Anarez de auxil. d. 24. Lorca 1. 2. d. 38. de peccatis, Albedi 1. p. d. 59. sect. 2. conclus. 3. Nazar. 1. p. quæst. 22. art. 4. controu. 3. Verdu, de auxil. 1. p. conc. 12. Suarez in op. sc. lib. 2. c. 2. anim. 9. Molin. in concord. q. 14. art. 13. d. 27. 33. & 55. memb. 2. & 1. Tamer. 1. 2. d. 4. quæst. 9. d. 5. cumulatissimè omnium Ruiz de volunt. Dei à d. 27. ad 51. & magis ad rem d. 37. Penmorus de liber. arbit. lib. 4. cap. 16. & sequenti. Lelius Ballionius de prædestin. cap. 8. Zumel, 1. p. quæst. 22. art. 4. disp. 1. dub. annexo & . . . quæst. 19. art. 2. disp. 3. & q. 79. art. 2. d. 3. Ripa 1. p. q. 19. art. 8. d. 1. c. 4. & 5.*

Quæst. III. An Dæmon possit tentare hominem movendo immediate voluntatem hominis? *Hic Bonav. art. 2. quæst. 2. Gab. q. 1. Alij dist. 8. quæst. 7.*

Quæst. IIII. An in statu innocentie potuerit esse peccatum veniale sine mortali? *Hic S. Thom. q. 1. art. 5. Bonav. art. 3. q. 1. Durand. quæst. 4. Scotus, quæst. 1. Aureol. art. 1. Richard. art. 3. quæst. 1. Argentin. quæst. 1. art. 1. Almain. 1. r. 3. morali c. 22. Sotus lib. de nat. & grat. cap. 6. Suar. lib. 3. sex dier. c. 13. Caiet. Medina, Conrad. Lorca, Zum. Vazq. Curiel. & alij cum S. Thoma 1. 2. controu. 6. 1. r. 4. d. 1. sect. 1. Tamer. 1. 2. d. 4. q. 5. dub. 4. Sal. 1. r. 13. d. 17. sect. 3. & 4. Azor, lib. 4. c. 10. q. 1. Suarez, tract. 5. de peccatis d. 2. sect. 7.*

Quæst. V. An peccatum primorum parentum fuerit omnium gravissimum? *Hic S. Thom. q. 2. art. 2. Bonavent. art. 2. quæst. 2. Durand. quæst. 3. Scot. quæst. 2. Richard. ar. 3. q. 2. Egid. q. 2. ar. 2. Suar. lib. 4. sex dierum c. 6. Salian to. 1. die 43. n. 63. & 66. Perer. lib. 6. in Sen. de gravit. peccati parent. q. 1. Bellarm. to. 3. controu. 2. lib. 3. c. 10.*

Quæst. VI. An Christus venerit propter peccatum primorum parentum, non venturus, si non peccassent? *De quo relati lib. 3. distinct. 1. quæst. 6.*

Quæst. VI. An Christus venerit etiam propter Angelos, ita ut eis provisa sint dona gratiæ propter merita Christi? *Suarez* *tomo 1. in 3. p. d. 42. sect. 1. Valentia* *quæst. 8. p. 2. Salmeron, tomo 13. in epist. ad Roman. disp. 40. Vazquez* *tomo 1. in 3. p. disp. 49. Granad. controu. 1. tr. 14. disp. 3. Lugus* *disp. 27. sect. 3. Lorca* *disp. 66. Caibarin. de prædestinat. Christi, & frequenter interpretes* *S. Thomæ 3. p. quæst. 19. art. 4. Galatinus* *lib. 3. de arcanis cap. 4. Pennotus, lib. 6. de libero arbitrio, cap. 29. à num. 3. Ruys de prædestinatione, disp. 57. sect. 10. Tanner. 3. p. disp. 1. quæst. 6. dub. 5. Valentia, disp. 1. q. 8. p. 3. Cabrera 3. p. quæst. 8. art. 4. disp. 1. s. 5.*

Quæst. VIII. An peccatum diaboli ex se sit irremissibile potius quàm hominis, quia irretactabile? *Hic S. Bonavent. art. 3. quæst. 2. Aly distinct. 6. quæst. 5.*

Quæst. IX. An peccatum ex cõcupiscentia sit minoris malitiæ, quòd minuat voluntarium? *Caiet, Conrad. Medina, Zumel, Lorca. Curiel, Montef. Vazquez, & aly cum S. Thomæ 1. 2. quæst. 6. art. 7. & quæst. 77. art. 6. Tanner. 1. 2. disp. 2. quæst. 1. dub. 7. & disp. 4. quæst. 9. dub. 3. Valent. 1. 2. disp. 2. q. 1. p. 5. & disp. 2. q. 7. p. 2. Granad 1. 2. controu. 2. tract. 2. disp. 9. & controuers. 6. tr. 5. disp. ult. Salas 1. 2. tract. 3. disp. 3. sect. 3. & tr. 13. disp. 9. sect. 5. Suarez 1. 2. de voluntar. disp. 3. sect. 4.*

DISTINCT. XXII.

De origine illius peccati.

P R I M A conclusio. Origo contraveniendi præcepto Dei fuit elatio superba, quàm homo æqualitatem cum Deo ambivit. Primò, quia Augustinus lib. 11. de genès. ad litteram cap. 5. & 30. casum hominis refert in superbam ambitionem divinitatis, ideò enim à Deo permissam, ait, transgressionem præcepti, ut elatio comprimeretur præcedens, & experimento convinceretur homo, quàm falli sibi fuerit admissa præsumptio. Secundò, quia diabolus provocavit hominem ad divinitatis ambitionem. Nullus enim erat tunc affectus immoderatus validior, & facilior naturæ humanæ, quàm propriæ excellentiæ amor. Præsertim cum scilicet crediderit Dæmoni, quæ proposuit; nam cum fieret, mysterio plenam esse prohibitionem illius ligni, & non assequeretur causam mysterij, facile adduci potuit, ut crederet, eam esse, quia si comederent de vetito ligno, de æqualitate cum Deo iure contenderent.

2 Quo præoccupatur obiectio, quæ ex sententia Augustini fieri potest

test. Nam si elatio præcedens causa fuit, ut mulier Diabolo suggerente caderet. Ergo prius deliquit à se peccato superbiæ, sicut Diabolus, quàm ab ipso provocaretur ad esum prohibitum; atque ad eò contra ea, quæ præmissimus distinctione præcedenti dubitatione septima, non erat casus hominis potius reparandus quàm Angeli. Sed Augustinus sic exponendus est, ut elatio mulieris præcessisse intelligatur, non suggestionem diabolicam, sed transgressionem præcepti divini. Itaque prius Diabolus divinitatem comedentibus proposuit: deinde mulier illam ambivit: tandem deserto præcepto divino comedit. En præcessit tentatio elationem superbam, & elatio superba præcepti divini transgressionem.

3 Secunda conclusio. Alia fuit elatio viri, alia mulieris. Nam mulier credidit possibilem æqualitatem cum Deo à Diabolo propositam; vir autem non credidit. At ardentius expetimus bonum creditum possibile, quàm impossibile. Ergo mulier ardentius, quàm vir expetivit æqualitatem cum Deo. Maior est Augustini super cap. 42. Item Pauli Roman. 5. *Adam non est seductus, sed mulier.* Vnde Genes. 3. Adam non excusavit peccatum dicens, *Mulier seduxit me;* sed dicens, *dedit mihi, & comedi:* mulier verò dixit, *serpens seduxit me.* At mulier seducta dicitur, non vir, quia adducta fuit, ut crederet, quod à Diabolo propositum fuit. Ergo credidit mulier, quod à viro creditum non fuit. Cæterum quodammodo vir seductus fuit. Quia videns mulierem comedentem de ligno non perijisse, credidit, tum præcepti transgressionem non fuisse mortalem, sed venialem, tum transgressioni præcepti non esse annexam mortem. Item quamvis in eo non fuerit tanta elatio superbiæ, quanta fuit in muliere, aliqua tamen elatio etiam eum perculit: tum, quia Augustinus supra indicat, etiam viro elationem fuisse: tum, quia affici potuit vir in æqualitatem cum Deo creditam impossibilem affectu inefficaci, & conditionato.

4 Tertia conclusio. Gravius fuit peccatum mulieris, quàm viri. Primò, quia maior fuit in muliere divinitatis ambitio, quàm in viro, ut constat ex conclusione præcedenti. Secundò, quia vir comedit cogitans suum peccatum esse veniale, quod non cogitavit mulier. Tertio, quia vir comedit ex affectu amicabili vitandæ mulieris tristitiæ, & conveniendi cum illa. Qui affectus, licet omninò non abstulit malitiam, elevavit tamen illam. Quarto, quia vir non peccavit in proximum, sed in se, & in Deum, cum mulierem non induxerit ad peccandum. At mulier peccavit non solum in se, & in Deum, sed etiam in proximum, cum virum, provocaverit ad peccandum. Quintò denique, quia Deus gravius castigavit mulierem, quàm virum, cum mulier id dictum sit, *In dolore paries filios.*

5 Sed contra est primò. Quia Augustinus lib. 11. de Genes. ad litteram cap. 35. ait, virum, & mulierem *pari fastu* peccasse. Secundò idem ad illud Psalm. 68. *Qua non rapui, tunc exoluebam*, & alijs in locis apud textum tradit, primum hominem ambivisse æqualitatem cum Deo. Ergo æqua fuit viri, atque mulieris ambitio. Tertiò, quia minor est culpa procedens ex ignorantia, quàm procedens ex industria. At culpa mulieris ex ignorantia fuit; viri verò ex industria; cum mulier fuerit seducta, & non vir.

6 Ad primum responderetur. Augustinus ibi agit de excusatione, quam Adam, & Eva exhibuerunt de peccato suo, & dixit esse parem vtriusque fastum, scilicet, fastum, quò peccatum excusatum est, non verò quo commissum. Ad secundum; etiam vir divinitatem ambivit, quamvis apprehensam impossibilem. Tamen segnùs, & frigidius, quàm mulier, quæ illam cogitavit possibilem. Præterea Adam ambivisse divinitatem dicitur, quia Eva ex ipso formata ambivit: sicut per vnum hominem peccatum in mundum intrasse dicitur, quamvis mulier fuerit initium peccati, quia mulieris peccatum cum peccato viri connexum fuit. Ad tertium. Eva non ignoravit, prohibitum fuisse à Deo comedere de ligno vitæ: neque in eo seducta fuit, sed in effectu peccati, quem putavit fore æqualitatem cum Deo. Vbi autem non ignoratur præceptum, non est ignorantia excusans peccatè. Est enim ignorantia invincibilis, quæ nulla ratione tolli potest; & hæc excusat peccatum, & ignorantia vincibilis, quæ potest tolli, & non excusat. Rursus vincibilis ignorantia, alia est affectata, & positivè volita, quæ neque excusat, neque minuit peccatum; alia supina, neque positivè volita, neque nolita, quæ saltem peccatū minuit. Nullam harum ignorantiam habuit mulier, quæ certissimè novit præceptum Dei.

7 Quarta conclusio. Peccatum primorum parentum ex nullo vitio processit, sed ex diaboli oppugnatione, & libero ipsorum arbitrio. Nam ante primum peccatum nullum processit vitium naturæ, sed solū diaboli oppugnatio, & libertas hominis bona potens diabolo consentire, atque resistere. Vnde neque primum affectum malum antecessit voluntas mala, quia voluntas à se mala non est; ab alio autem affectu mala esse non potuit ante primum affectum malum. Cæterum processit affectus malus, & eo voluntas mala ipsam transgressionem externam, quia externa actio comedendi, effectus fuit voluntatis præcedentis malæ.

(* *)

QVÆSTIONES.

QVÆST. I. An peccatum primorū parentum fuerit superbia? *Hic S. Tho. q. 1. art. 1. Bonau. ar. 1. q. 1. Aureol. ar. 3. Gab. q. 1. Durand. q. 1. Caiet. & alij cum S. Thoma 2. 2. q. 163. ar. 1. Suarez, lib. 4. sex dierum, cap. 3. Bellarm. lib. 3. de peccato primi parent. cap. 4. & 5. Perer. lib. 6. in Genes. cap. 3. vers. 3. Saliā. tom. 1. die 13. num. 30. & schol. 8. Cornel. & alij interpretes in Genes. cap. 3. vers. 5. & 6. Maratins de peccat. d. 14 & sect. 4.*

Quæst. II. An possimus appetere æqualitatem cum Deo creditam impossibile? *Hic S. Thom. q. 1. art. 2. Bonauent. art. 1. q. 2. Durand. q. 2. Alij relati dist. 5. q. 2.*

Quæst. III. An primi parentes in statu innocentiae decipi potuerint? *Caiet. Zum. & alij cum S. Thom. 1. p. q. 94. ar. 4. Suar. lib. 3. sex dierum, cap. 10. Molina 1. p. tr. sex dierum, dis. 26 Bellarm. lib. 3. de peccato primorum parent. ca. 7. Perer. lib. 6. in Genes. cap. 3. vers. 3. q. 1. Cornel. Delrius, & alij in Genes. cap. 3. vers. 5. & 6. Vinsfeldius sect. 1. de statu innocent. memb. 5. conclus. 12. Lorca disp. 15. de grat. diff. 1. prop. 4. Saliā. to. 1. die 6. n. 64.*

Quæst. IV. An mulier gravius peccaverit, quàm vir? *Hic S. Thom. q. 1. ar. 3. Bonau. ar. 1. q. 3. Gab. q. 1. Suar. lib. 4. sex dierum cap. 5. Bellarm. lib. 3. de peccato primorum parent cap. 9. Perer. lib. 6. in Genes. cap. 3. vers. 3. q. 2. Saliā. tom. 1. die 13. num. 65. Cornel. & interpretes in Gen. c. 3. ver. 6.*

Quæst. V. An, & quæ ignorantia excuset peccatum? *Hic S. Thom. q. 2. ar. 2. Bonau. ar. 2. q. 3. Gab. q. 2. Durand. q. 4. Caiet. Zum. Medina, Conrad. Lorca, Vazquez, & alij 1. 2. q. 76. ar. 3. Valent. 1. 2. d. 6. q. 6. p. 3. Bellarm. 2. de grat. & lib. arb. cap. 7. Sayr. lib. 2. cap. 9. n. 27. & seq. Azor to. 1. lib. 1. cap. 14. q. 4. disp. 35. q. 18 & 19. Salas 1. 2. tr. 13. disp. 8. sect. 5. & sequent. Granad. 1. 2. controu. 6. tr. 5. disp. 3. & sequent. Suar. 1. 2. tr. 3. d. 4. Maratins de peccatis d. 9. sect. 5.*

Quæst. VI. An omne peccatum præcedat ignorantia, seu error? *Hic Gab. q. 2. Caietan. Medin. Conrad. Lorca, Vazquez, & alij cum S. Thoma 1. 2. q. 77. ar. 2. Valent. 1. 2. disp. 6. q. 8. p. 1. Azor tom. 1. lib. 4. cap. 23. q. 5. Bellarm. 3. de grat. & lib. arb. cap. 8. Corduba lib. 2. q. 12. & 13. Saliā. cap. 2. tr. 13. disp. 8. sect. 8. Molin. 1. p. quæst. 63. art. 3. memb. 5. Suarez lib. 7. de Angelis, cap. 4. & sequent. Granad. 1. 2. controuers. 2. tract. 4. disp. 2. sect. 3.*

Quæst. VII. An Adamo non peccante peccatum Adæ perdidisset genus humanū? *Hic Gab. q. 1. Caiet. Med. Conrad. Curiel, Lorca, Vazq. & alij cum S. Thom. 1. 2. quæst. 81. art. 5. Valent. 1. 2. disp. 6. quæst. 11. p. 2. Bellarm. 4. de amission. grat. cap. 13. Azor, lib. 4. cap. 30. quæst. 9. Salas 1. 2. tract. 13. disp.*

disp. 11. sect. 5. q. 4. Suarez 1. 2. tract. de peccat. disp. 9. sect. 3. num. 8. Maratius de peccat. disp. 14. sect. 1.

Quæst. VIII. An Adamus infidelitate peccaverit, fidemque perdidit? Bellarm. lib. 3. de peccat. primi parent. cap. 6. Suar. lib. 4. sex dier. cap. 4. Cornel. & alij in Genes. cap. 3. vers. 5. Maratius de peccat. d. 14. sect. 4.

Quæst. IX. An peccatum Adæ fuerit omnium gravissimū? Hic Gab. quæst. 1. Aly relati dist. 21. quæst. 5.

Quæst. X. An primum peccatum in statu obedientiæ potuit esse veniale? Hic Gabriel quæst. 1. Aly relati dist. 21. quæst. 4.

Quæst. XI. An primum peccatum possit esse à voluntate mala, quod suapte natura sit determinata ad malum? De quo relati dist. 7. q. 4.

DISTINCT. XXIII.

Quare Deus permiserit hominem tentari, sciens eum esse casurum.

PRIMA conclusio. Non defuerunt Deo rationes ad providentiam, qua hominis viam ante lapsum disposuit. Nam primò eum tentari permisit, quia scilicet præbuit potestatem resistendi, qua laudabilius erat homini, tentationi resistere, quàm omninò à tentatione vacare. Secundò peccatorum prænosces creavit, quia simul prænovit plura bona, quæ ex peccato futura erant, tum ipsi homini, tum alijs, tum Deo congruentia. Tertio eum non creavit impeccabilem, quia Angelum bonum impeccabilem fecit, & melius erat utramque naturam, tum peccabilem, tum impeccabilem creare, quàm solam naturam impeccabilem producere. Quarto salutē arbitrio hominis reliquit, quia voluit, ut esset meritum præmium, & demeritorum pœna. Quintò denique potens inflectere hominis voluntatem in bonum, noluit; quia voluit, ut essent nobis inscrutabilia consilia Dei, & deputarem ipsius gratiæ, cum adhæserimus bono.

2 Secunda conclusio. Homo ante lapsum illustratus fuit triplici scientiæ, rerum naturalium, creatoris, & sui. Primo novit res naturales. Apriori, quia earum omnium creatus est dominus, & gubernator, ad quem pertinet nosse, quæ suæ providentiæ demandantur. Aposteriori, quia animantibus, quæ inter naturalia præstantiora sunt, nomina imposuit iuxta singulorum conditionem, & naturam. Secundò creatorem novit, quia sibi constabat, à quo sibi essent bona, quæ possidebat. Quæ Dei

cognitio fuit divinitus infusa, neque ænigmatica, & obscura qualis est notitia fidei; neque intuitiva, & clara, qualis est visio beata. Tertio novit se ipsum speculativè, & sua practicè. Speculativè quia assequebatur suam naturam, conditionem, & dignitatem. Practicè verò, quia perfectè novit, quæ sibi tanquam superiori, & capiti, quæ alijs tanquam inferioribus & membris incumbebant.

3 Tertia conclusio. Nihilominus homo præsciens non fuit casus futuri & aliorum, quæ postea sibi evenerunt. Nam ad eius statum solum pertinebat, scire practicè quid erat agendum, non verò speculativè quid erat futurum. Ideò iniuncta fuerunt præcepta agendorum, non verò revelati eventus futurorum. Quod illustratur exemplo Angelorum, quibus casus futurus præcognitus non fuit, ut cum Augustino præmissum est, distinct. 4.

QVÆSTIONES.

QVÆST. I. An, & in quo medio novit Deus peccatum Adam si crearetur? *De quo lib. I. dist. 35. quest. 10.*

Quæst. II. An Deus possit permittere peccatum ex intentione peccitentis, aut alterius boni supponentis peccatum? *Hic S. Thom. q. 1. ar. 2. Bonau. ar. 1. q. 2. Alij relati lib. I. dist. 40. quest. 8.*

Quæst. III. An possibilis creatura rationalis impeccabilis à natura? *Hic Sanctus Thom. quest. 1. art. 1. Gab. quest. 1. Durand. q. 1. Scor. q. 1. Alij relati dist. 5. quest. 12.*

Quæst. IV. An Adamo, aut alicui hominum concessa sit in hac vita visio beata? *Hic S. Thom. q. 2. art. 1. Bonau. art. 2. q. 3. Durand. q. 2. Alij relati dist. 8. quest. 5.*

Quæst. V. An potuit Adamus videre immediatè Deum per speciem propriam, quin esset beatus? *Hic Bonau. art. 2. quest. 3. Durand. quest. 2. Alij relati dist. 3. quest. 13.*

Quæst. VI. An habuerit Adamus scientiam perfectam naturalium rerum? *Hic Sanctus Thomas, quest. 2. art. 2. Bonavent. art. 2. quest. 1. Gabr. quest. 1. Caietanus, Zumel, & alij cum Sancto Thoma, 1. p. quest. 94. art. 3. Suarez lib. 3. sex dierum cap. 9. Molin. 1. p. tract. sex dierum, disp. 25. Loron, disp. 15. de gratia, Vinsfeldius de statu innocentie, memb. 5. Perer. lib. 5. in Genes. disp. de scientia Adæ quest. 1. Salian. tom. 1. die sexto, num. 58. & sequent. Tanner. 1. p. disp. 6. quest. 5. dub. 2.*

Quæst. VII. An habuerit scientiam supernaturalium? *Hic S. Thomas quest. 2. art. 2. Bonavent. art. 2. q. 1. Gabriel quest. 1. Caietan. Zumel, & alij cum*

cum S. Thomæ 1. p. quæst. 94. art. 3. Suarez, lib. 3. sex dierum cap. 18. Perer. lib. 5. in Genes. disp. de scientia Adæ, quæst. 4. Valent. 1. p. disp. 7. q. 2. p. r. Vaz quæz 3. p. disp. 12. cap. 3. Vinsfeldius de statu innocent. memb. 5. Molin. 1. p. rr. sex dierum, disp. 25. Lorca disp. 15. de gratia, Saliat. tom. 1. die 6. num. 6. & sequentib. Tæmer. 1. p. disp. 6. quæst. 5. dub. 2.

Quæst. VIII. An potuerit assequi supernaturalia cognitione naturali? De quo relati distinct. 10. quæst. 7.

Quæst. IX. An potuerit decipi in statu innocentia? Hic S. Thom. q. 2. art. 3. Bonauent. ar. 2. q. 2. Durand. q. 3. Alij relati dist. 22. quæst. 3.

Quæst. X. An Deo sint auxilia intrinsecè efficacia ad inflectendam voluntatem Adami? De quo relati lib. 1. dist. 16. quæst. 7.

DISTINCT. XXIII.

De gratia hominis, & de potentia ante casum.

P R I M A conclusio. Homo cum sola gratia creationis potuit stare sine casu culpæ: cæterum non potuit opus meritorium vitæ æternæ perficere. Supponit hominem creatum sine auxilio gratiæ iustificantis intrinsecè supernaturali, sicut de Angelis dictum est dist. 2. & 3. Prior pars probatur; quia si homo non posset vitare culpam, immerito censeretur reus culpæ, & poenæ, cum cecidit; siquidem absque potestate cavendi illam, peccatum esse repugnat. Confirmatur ex Augustino in Enchirid. cap. 107. & de correptione, & gratia cap. 10. & 11. docente, creatum esse hominem cum voluntate recta, quâ posset malum vitare, si vellet. Posterior pars probatur: quia sola facultas naturalis non sufficit ad meritum vitæ æternæ.

2 Duæ difficultates occurrunt. Prima quomodo homini initio data est voluntas recta & bona, si per eam mereri vitam æternam non potuit, nec sine culpa stare voluit. Secunda, quo modo mereri non potuit, si tentationi impellenti in peccatum resistere valuit. Ad primam responderetur. Hominis voluntas in primo instanti bona, & recta fuit. Tùm, quia in eo aliquid mali velle non potuit. Tùm, quia esto posset, re tamen ipsa in eo instanti, nec aliquo tēpore sequenti non voluit: genus enim quoddam rectitudinis, & bonitatis est, malo carere. Ad secundam, ut resistentia tētionis meritum sit, requiritur, ut superetur aliqua difficultas orta ex causa interius impellente ad peccandum; tunc enim superadditur auxilium gratiæ supernaturalis ad victoriam tentationis, quare in natura lapsa talis resis-

tentia meritoria est. At in natura integra nulla erat talis difficultas ex impulsu tentationis in peccatum, quare nec boni Angeli meruerunt, quod steterunt sine culpa.

3 Secunda conclusio. Adiutorium homini datum in prima creatione est liberum arbitrium. Nam liberum arbitrium est facultas indifferens ad bonum, & malum. Liberum enim dicitur, quia ad utrumlibet flecti potest; arbitrium verò quia inter bonum, & malum potest discernere. Quae parte liberum est, voluntatem indifferentem complectitur; quae parte verò arbitrium est, rationem discernentem boni, & mali comprehendit. Aliter tamen in bonum, aliter in malum refertur. Malum enim velle, & cavere potest efficaciter virtute suae naturae; bonum verò salutare efficaciter non potest, nisi virtute gratiae: quamquam affectu inefficaci, hoc est, qui nullius effectus in salutem sit, bonum velle, arbitrium naturae relictum valet. Quo homo à brutis discernitur, quae arbitrio, & libertate carent. Quamvis cum eis communis homini sit sensualitas, quae sensibilia percipere, & appetere potest.

4 Ratio itaque liberum arbitrium constituens est prima differentia, qua à bestiis discernimur. Quae duas complectitur partes, superiorem, & inferiorem. Pars superior supernis conspiciendis, vel consulendis intendit; inferior verò temporalibus disponendis prospicit. Hae duae partes quasi coniugio coniunctae, vici, & foeminae imaginem ferunt, & cum homo in peccatum labitur, primi illius peccati progressus sequuntur. Pars enim superior est ceu vir, cui inferior pars, ceu foemina subesse debet; sensualitas verò, ceu serpens est, quae delectabilia prohibita sequenda suadet. Cum itaque cogitatio, aut sensatio interior bona turpia proponit, suggestio serpentis adest; cum in ea pars inferior allicitur, mulier consensum praebet; cum denique pars superior eadem prosequenda decernit, vir peccato mulieris cedit. Si motus advertente ratione in parte sentiente sistat, veniale, ac levissimum peccatum est; si verò delectatio rationem inferiorem teneat, gravius peccatum est; sed non est lethale, nisi diù, hoc est, pleno consensu delectatio admittatur. Si ulterius ratio superior executionem statuat, plena, & consummata est malitia peccati. Interdum tamen mulier, seu ratio inferior reluctatur serpenti scilicet sensualitati; interdum vir, seu pars superior inferiori motus inordinatos compescens. Tunc autem pugna in meritum, & coronam cedit. Quae deducit Magister ex Augustino lib. 12. de Trinitate, cap. 12. & lib. 2. ad Genes. ad lit. cap. 14. Quo natura liberi arbitrii, quod homini in creatione auxiliium datum est, relinquatur explicata. Ceterum alia de ipsa erunt dist. sequenti explicanda.

(* *)

QVÆSTIONES.

QVÆST. I. An sit possibile liberum arbitrium creatum natura de terminatum ad honestum? *Hic Bonavent. p. 1. ar. 1. q. 1. Alij relati lat. dist. 5. q. 12*

Quæst. II. An sit possibile arbitrium naturâ suâ determinatum ad turpe? *Hic Bonav. in lit. dub. 3. Alij relati dist. 7. q. 4.*

Quæst. III. An libertas arbitrij resideat in intellectu, an in voluntate? Vbi an stante iudicio indifferenti possit necessitari voluntas? *Hic S. Thomas quæst. 1. art. 3. Durand. quæst. 3. Bellarmin. lib. 3. de lib. arbit. prop. 5. & lib. 4. cap. 14. Suar. lib. 1. de auxil. cap. 2. & d. 19. metaph. sect. 6. & tom. 1. de grat. prol. 1. cap. 6. Lessius de auxil. cap. 5. Pennotus de lib. arbit. lib. 1. cap. 7. & 8. Medina, 1. 2. quæst. 6. art. 2. Alvarez de auxil. d. 115. & 116. & sequenti, Molina 1. p. quæst. 14. art. 13. d. 2. Fonseca, 6. met. c. 2. quæst. 2. Salas 1. 2. tract. 3. disp. 1. sect. 11. Azor, tom. 1. cap. 20. quæst. 14. Corduba, lib. 2. q. 11. Ruiz de scientia d. 53. à sect. 1. ad 4. Gran. 1. 2. controners. 2. tract. 1. disp. 1. Tannerus 1. 2. disp. 2. quæst. 1. dub. 1. Valent. 1. p. d. 6. q. 6. p. 3. Comimb. 2. 2. disp. 2. dub. 4.*

Quæst. IIII. An libertas possit convenire potentix tantum passivæ, & non activæ? *Hic Durand. quæst. 2. Pennotus lib. 1. de lib. arbit. cap. 9. Ruiz de scientia disp. 52. sect. 1. & sequenti, Bellarmin. lib. 3. de lib. arbit. cap. 10. & 11. Tannerus 1. 2. disp. 2. quæst. 1. dub. 1. Suarez, tom. 1. de grat. prol. 1. cap. 2.*

Quæst. V. An libertas exigit indifferentiam nulla ratione prædeterminatam à Deo? *Bellarmin. lib. 1. de lib. arb. cap. 12. & 13. Ruiz de scientia d. 34. & sequenti, Pennot. lib. 8. de lib. arb. cap. 24. & sequenti, & lib. 9. c. 15. Alvarez de auxil. d. 22. 82. & sequenti, Tanner. 1. 2. d. 6. quæst. 2. dub. 3. & 1. p. d. 2. quæst. 11. dub. 1. Meratius de grat. d. Molina in concord. q. 14. ar. 13. disp. 37. & 38. & quæst. 23. art. 4. & 5. d. 1. Valent. 1. 2. d. 8. quæst. 3. p. 4. §. 2. Fonseca, 6. metaph. c. 2. quæst. 5. sect. 10. Vazq. 1. p. d. 88. cap. 6. Suarez tribus libris opuscul. Cominch. 2. 2. d. 2. dub. 3. Lessius opusc. de grat. efficaci. Mas carenas de auxil. d. 2. p. 2. & 3. Fasol. 1. p. quæst. 14. art. 13. dub. 7. p. 6. & sequenti, Bañez, 1. p. q. 14. ar. 13. & Zumel, ibidem & tom. 1. variar. à disp. 1. Ripa, 1. p. quæst. 23. art. 5. d. 1. c. 5. Rispolis lib. 2. de auxil. Verdu de auxil. Cabrera in 3. p. q. 18. art. 4. d. 6. dub. 8. Navarrete contron. in q. 23. ar. 13. Ledesma de auxil. à quæst. 1. Montepil. tom. 2. à d. 46.*

Quæst. VI. An in statu innocentix posset arbitrium absque auxilio gratix vitare peccatum legemque naturalem implere absque merito salutis? *Hic S. Thom. q. 1. art. 4. Bellarm. lib. de grat. primi hom. cap. 4. & lib. 5. de*

lib. arb. cap. 4. & seq. Tanner. 1. 2. d. 6. quest. 3. dub. 2. & sequenti, Sot. lib. 1. de natur. & grat. cap. 2. 2. Molin. in concord. quest. 14. art. 13. d. 3. & sequenti, Granad. 1. 1. controu. de grat. tr. 2. d. 1. tr. 3. d. 5. Marat. de grat. d. sect. Suar. lib. 1. de grat. c. 25. Caiet. Conrad. Medina, Lorca, Zumel, Vazq. & alij 1. 2. q. 109. Alvarez de auxil. d. 106.

Quæst. VII. An id posset absque auxilio gratiæ cum merito salutis? *Hic S. Thomas quest. 1. art. 4. Bellarmin. lib. de grat. primi homin. cap. 4. & sequenti, & lib. 6. de lib. arb. cap. 4. & sequenti, Tanner. 1. 2. disp. 6. quest. 3. dub. 5. 7. & 9. Molin. in concordia q. 14. art. 13. d. 3. & 4. Granad. 1. 2. controuer. de grat. tract. 1. d. 4. tract. 3. disp. 5. Marat. de grat. d. sect. Suarez, lib. 2. de grat. per totum, Caiet. Conrad. Medina, Lorca, Zum. Vazquez, & alij cum S. Thom. 1. 2. quest. 109. Alvarez de Auxil. disp. 106. Cominck. 2. 2. disp. 8. dub. 4.*

Quæst. VIII. An auxilium gratiæ necessarium ad meritum salutis de beat esse intrinsicè supernaturale? *De quo relati lib. 1. distinct. 16. quest. 6.*

Quæst. IX. An pura omisio libera peccati possit esse moraliter bona, & meritoria salutis? *Hic Bonau. in litt. dub. 2. Zum. 1. 2. quest. 114. ar. 3. d. 3. Suar. lib. 1. 2. de grat. c. 2. Salas, 1. 2. to. 2. tr. 13. d. 2. nu. 140. Vazq. 1. 2. d. 189. n. 123. Ruiz de prouid. d. 37. sect. 2. n. 13. Herrera 2. d. 30. c. 5. Angestus in moral. c. 10. §. antepenult. nos copiose d. 70. de supernat. cura alijs, quos referimus sect. 1.*

Quæst. X. An Adamus in primo instanti potuit peccare? *De quo videantur relati dist. 3. q. 4.*

Quæst. XI. An Adamus in primo instanti creatus fuit cum gratia? *Hic Albertus art. 1. Bellarmin. lib. de grat. primi homin. c. 1. & seq. Vinsfeldius sect. 1. de statu innocent. memb. 6. Molin. de opere sex dierum d. 27. & in concord. q. 14. art. 13. d. 3. & 4. Lorinus Ecclesiast. 7. versic. 30. Sot. 1. de nat. & grat. c. 4. & 7. Valent. 1. p. disp. 7. quest. 2. p. 2. Salian. tom. 1. die 6. num. 65. & 66. Perer. in Gen. lib. 5. de grat. Adami quest. 2. Suar. lib. 3. sex dierum c. 17. Tannerus 1. p. d. 6. quest. 5. dub. 2. Caiet. Zum. & alij cum S. Tho. 1. p. q. 95. ar. 1.*

Quæst. XII. An in motu concupiscentiæ possit esse peccatum absque consensu rationis, cum solo defectu dissensus? *Hic S. Thom. quest. 3. art. 3. & 5. Bonau. p. 2. art. 2. quest. 1. Gabr. quest. 1. Durand. quest. 5. Caiet. Conrad. Medina, Curiel, Lorca, Zumel, Vazquez, & alij cum S. Thom. 1. 2. quest. 74. art. 3. & 4. Valentia, 1. 2. disp. 6. quest. 4. p. 3. Azor, tom. 1. lib. 4. cap. 21. q. 5. Sayrus lib. 8. cap. 7. Herrera 2. sentent. d. 33. quest. 7. Cordub. lib. 1. quest. 23. Salas 1. 2. tract. 13. d. 6. sect. 3. Thomas Sanchez, lib. 9. de matrimonio d. 45. Tannerus 1. 2. d. 4. q. 8. dub. 4. Lessius lib. 4. c. 3. num. 117. & sequenti,*

Sotus in 4. d. 12. quæst. 1. art. 7. Granad. 1. 2. controu. 6. tr. 4. disp. ultim. Suar. 1. 2. tr. de peccatis d. 5. sect. 6.

Quæst. XIII. An delectatio morosa voluntatis in peccato sit peccatum? Hic S. Thom. quæst. 3. art. 5. Durand. quæst. 6. Caiet. Medina, Conrad. Lorca, Zum. Valent. 1. 2. d. 6. q. 4. p. 3. Sotus d. 12 q. 1. ar. 7. Ledesma 1. p. 4. q. 2. ar. 7. Salas 1. 2. tr. 13. d. 6. sect. 4. & 5. Lessius 4. de virtut. c. 3. dub. 15. Tannerus 1. 2. d. 4. quæst. 8. dub. 4. Granad. 1. 2. controu. 6. tract. 4. d. 4. & 5. Thomas Sanchez de matrimonio lib. 9. d. 4. 4. & sequenti. Suar. 1. 2. tr. de peccatis d. 5. sect. 7.

Quæst. XIII. An peccatum veniale possit fieri mortale, & è contra? Hic S. Thomas q. 3. ar. 6. Caiet. Conrad. Medina, Zumel, Lorca, Curiel, Vazquez, & alij cum S. Thoma 1. 2. q. 88. ar. 4. Valen. 1. 2. d. 6. quæst. 18. p. 2. & 3. Sayrus lib. 2. c. 13. Soto sect. 7. de peccat. Salas 1. 2. tr. 13. d. 16. sect. 24. & seq. Almainus 3. moral. c. 21. Azor tom. 1. lib. 4. c. 9. q. 9. Tanner. 1. 2. d. 4. quæst. 5. dub. 3. Granad. 1. 2. controu. 6. tr. 2. d. 2. Suar. 1. 2. tract. de peccat. disp. 2. sect. 6.

DISTINCT. XXV.

Redit ad liberi arbitrij considerationem.

P R I M A conclusio. Liberum arbitrium est facultas voluntatis, & rationis indifferens ad opposita extrema, vt amorem boni, & odium mali. Nam seclusa facultate ad extrema opposita indifferenti, non erit potentia libera, sed necessaria. Vnde primò ad liberum arbitrium requiritur iudicium rationis indifferens, scilicèt proponens bonum, & malum; aut sic proponens bonum, vt illud possit voluntas amare, & non amare. Secundò liberum arbitrium non est ad extrema opposita iam præsentia, aut præterita, sed futura; scilicèt non est ad ea extrema in sensu composito, seu ex suppositione, quod præsentia sunt, aut fuerunt, sed in sensu diuiso seorsim ab existentia præsentia, seu præterita; nam ex suppositione quòd est, aut fuit in voluntate amor, non est facultas in voluntate, vt is amor non sit, aut cum eo sit odiù, quia scilicèt amare, & non amare, aut amare, & odisse simul repugnat. Atque ita facultas libertatis non supponit extrema præsentia, aut præterita, sed respicit contingenter futura pro posteriori natura; requiritur enim ad illam indifferentia antecedens, non consequens. Tertio comparatur libertas ad extrema contingenter futura, quæ causalitate

voluntatis possunt fieri præsentia; nam si à causalitate volūtatis independētia sunt, non erit eorū existentia in libera potestate voluntatis, prout exigit arbitrij libertas.

2 Secunda conclusio. Liberum arbitrium in diversis subiectis, diversa quoque conditionis est. Nam in Deo est liberum arbitrium, vt docet Augustinus lib. 12. de Trinitate cap. ultimo, & Ambrosius lib. de fide cap. 3. cum Paulo 1. Cor. 12. Tamen alia est ratio liberi arbitrij in Deo, ac est in creaturis rationalibus, vt tradit Hieronymus tom. 3. in Epist. ad Damasum; nam Deus non potest flectere voluntatem in malum, sicut potest creatura rationalis. Liberum ergo arbitrium in creatura est facultas ad bonum, & malum; in Deo verò ad bonum tantum, & non malū; quia bonum creatum, quod Deus amat, non necessitate amat, cum posset, si vellet, non amare. Rursus beati libero arbitrio præditi sunt; tamen peccare non possunt, sicut viatores possunt. Vtrumque tradit Augustinus lib. 20 de Civitate cap. 30. & in Enchirid. cap. 105. Neque enim ad libertatem exigitur potestas peccandi. Tū quia sine potestate peccandi potest esse facultas benè agendi à coactione, & necessitate libera. Tū quia peccatum potius servam, quam liberam reddit volūtatem, iuxta illud Ioan. 8. *Qui facit peccatum, servus est peccati.* Quippè peccato minuitur libertas ad bonum, quæ est princeps creaturæ rationalis, & libera facultas.

3 Tertia conclusio. In eodem subiecto iuxta varios status eiusdem varia quoque est liberi arbitrij conditio. Nam quadruplex fuit status naturæ rationalis, & in singulis statibus diversa fuit arbitrij conditio. Primus status fuit naturæ integræ ante peccatum, in quo homo erat robustus, & facilis ad bonum, quia omnia provocabant ad bonū, & nihil erat, quod impelleret ad malum. Secundus naturæ lapsæ post peccatum in quo homo extitit adeò infirmus ad prosequendum bonum, vt impellente cōcupiscentiâ in malum, & destitutus auxilio gratiæ fuerit moraliter impotens cavere peccatum mortale. Tertius naturæ reparatæ, in quo licet mā ferit concupiscentia, & difficultas ad amplectendum bonum, præmunitus tamen auxilio gratiæ, potest moraliter perseverare sine peccato mortali, quamvis sine veniali non possit. Quartus denique est naturæ beatæ, & confirmatæ in bono, in quo nullum peccatum possibile est. Ergo libertas ad bonum varia est naturæ rationali in varijs statibus ipsius.

4 Quarta conclusio. Liberum arbitrium corruptum, & depressum fuit per peccatum. Nam ad bonum supernaturale omninò periit; ad bonum verò naturale imminutum, & depravatum fuit. Et enim per peccatum amisit omnia principia supernaturalia, tam habitualia, quam actualia, sine quibus nullus potest fieri actus supernaturalis. Ergo ad actus supernaturales omnino deperditā fuit libertas arbitrij. Item per peccatum

amisit

amissit integritatē naturæ, & obedientiam partis inferioris ad superiorē, quā facile poterat prosequi naturalia bona, contraxitque rebellionem cōcupiscētiæ, quā difficilis facta est prosequutio illorum. Ergo in ordine ad bona naturalia imminuit, & depressit peccatum libertatem arbitrij vtrūque significat homo ille, qui Luc. 7. proponitur à latronibus vulneratus, & spoliatus; scilicet in naturalibus bonis vulneratus, quia licet mansit cū vita ad ea agēda, adeo tamē debilis, & infirmus, vt vix in bonū aliquod surgere possit. Spoliatus verò tonis supernaturalibus, & omnino gratuitis, quia omnino eis destitutus fuit. Quare Augustinus in Enchiridio dixit hominem male vtentem libero arbitrio, & se, & liberum arbitrium perdidisse.

5 Porro libertas arbitrij, quam per peccatum perdidit homo, nō est omnis libertas à necessitate antecedenti, sed libertas à peccato, & à miseria. Nam si antecedentem necessitatē contraheret per peccatum nullum esset peccatum post lapsum, quia sine libertate fieri peccatum non potest. Cæterum à peccato nō mansit liber, quia contraxit servitutem illius. Item miseriæ subiectus extitit; tū quia subiacuit peccato, quod est summa miseria, tum pœnis debitis peccato.

6 Quinta conclusio. Liberū arbitrium instauravit per Christū libertatem, quam amissit per peccatum. Nam in primis instauravit libertatem à peccato, cum per Christū redemptus sit à servitute peccati iuxta illud Ioan. 8. *Si filius vos liberaverit, vere liberi eritis.* Et Rom. 5. *Cū servi essetis peccato liberi estis iustitia.* Secundo reparata est homini libertas à necessitate, nō omnimoda, quia omnimoda libertas deperdita nō fuit, sed libertas antecedens ad bona opera supernaturalia, & libertas consequens, seu moralis possibilitas ad naturalia, quæ per peccatum fuerunt amissæ. Et enim per Christum cōcessa sunt homini auxilia gratiæ, quibus potest absolute agere opera supernaturalia, & superare difficultatem ad opera naturalia. Tertiò liberatur à miseria, quia licet in via subditus sit aruminis cōtractis per peccatum, tamen in patria ab omni erit miseria immunis cum libertate gloriæ Filiorum Dei, vt ait Apostolus Rom. 8.

7 Sexta conclusio. Libertas ad malum, in quam deiecit hominē peccatum, & libertas ad bonū, in quā extulit gratia, eadem omnino est. Nā voluntas hominis ex se aliquo modo libera est. Si per peccatum destituitur auxilio gratiæ, erit libera ad malum. Si verò elevetur per gratiam, eadem erit libera ad bonum. Igitur libertas ad peccatum, non est pronitas superaddita voluntati, vt quidam arbitrantur; neque libertas ad bonum est nova facultas, quæ auxilio gratiæ superadditur voluntati, vt alij opinantur; sed eadē omnino facultas voluntatis, nunc relicta servituti peccati est libertas ad malum, nunc elevata per gratiam est libertas ad bonum.

QVÆSTIONES.

QVÆST. I. An sit possibile liberum arbitrium ex se determinatum ad honestum? *De quo relati dist. 5 q. 12.*

Quæst. II. An sit possibile ex se determinatum ad turpe? *De quo relati dist. 7 q. 4.*

Quæst. III. An liberum arbitrium conveniat alijs, quam videntibus ratione? *Hic Bonavent. p. 1. art. 1. quæst. 1. Durand. quæst. 2. Alij relati dist. 24. quæst. 3.*

Quæst. IIII. An libertas formalis intellectui, aut soli voluntati conveniat? *Hic Bonavent. p. 1. art. 1. quæst. 6. Gabr. quæst. 1. Alij relati distinct. 24 q. 3.*

Quæst. V. An & qua ratione Deo conveniat libertas? *Hic S. Thom. q. 1. ar. 1. Alij relati lib. 1. dist. 45 q. 3.*

Quæst. VI. An suppositio physice prædeterminationis antecedens consensum arbitrij destruat libertatem eiusdem? *De quo relati dist. 24 q. 5.*

Quæst. VII. An naturæ rationali post peccatum relictae sint vires ad cavendum peccata, & quodque boni agendum intra ordinem naturæ sine auxilio gratiæ? *De quo relati dist. 18 q. 1. & seq.*

Quæst. VIII. An relictae sint vires ad merendum seu impetrandum dona salutaria sine auxilio gratiæ? *De quo relati dist. 24 q. 7. & lib. 1. dist. 41 q. 4. & 5.*

Quæst. IX. An liberum arbitrium cum principio supernaturali sit immediatè activum actuam supernaturalitum, quia tota virtus agendi sit principium supernaturale? *Hic attingunt Gregor. Gabr. & Scot. q. 1. Aureol. a. 1. Suar. lib. 6. de grat. c. 5. Fonseca 9. metaph. c. 2 q. 4. sect. 4. Arru. 1. p. d. 19. c. 5. & 6. Tam. 1. p. d. 2 q. 6. dub. 4. Torres 2. 2. d. 38. dub. 2. Cominch. 2. 2. d. 5. dub. 5. Fasel 1. p. q. 12. art. 5. dub. 7. Herice 1. p. d. 45. c. 13. Hurta do 2. 2. d. 124. Alvarez de aux. d. 64. Curiel, 1. 2. q. 5. art. 5. dub. vnic. 5. 5. & seq. Montefin. 1. 2. d. 3. Antonius Perez, Laur. Salmant. certam. 6. Schol. c. 10. Zum. 1. p. q. 1. 2. ar. 5. q. 2. Egid. de present. lib. 9. de Beatit. q. 6. art. vnic. Nos fuse d. 30. de supernat. cum pluribus alijs, quas adducimus sect. 20.*

Quæst. X. An liberum arbitrium possit necessitari stante iudicio indifferenti? *De quo relati dist. 24 q. 3.*

Quæst. XI. An possit cogi, vimque pati in agendo actus elicitos? *Hic S. Thomas art. 2. Bonavent. p. 2. art. 1. quæst. 4. & 5. Gabr. quæst. 1. Durand. q. 4. Caiet. Conrad. Medina, Zumel, Lorca, Curiel. Vazq. & alij cum S. Thomæ, 1. 2. quæst. 6. art. 4. Valentia 1. 2. disp. 2. q. 1. p. 3. Fonseca lib. 9. metaph. cap. 2. quæst. 2. sect. 3. Azor lib. 1. cap. 9. quæst. 6. Almain. 1. moral. c. 2.*

Salas 1. 2. tract. 3. d. 2. sect. 5. *Sotus* in 4. dist. 29. quest. 1. art. 1. *Granad.* 1. 2. controu. 2. tr. 2. dub. 6. *Tanner.* 1. 2. d. 2. quest. 1. dub. 5. *Suar.* 1. 2. tr. de violento d. 2. sect. 4. & seq.

Quæst. XII. An libertas possit exerceri per puram omissionem sine actu? *Caiet.* *Conrad.* *Medina,* *Zumel,* *Lorca,* *Curiel,* *Vazquez,* & alij 1. 2. q. 6. art. 3. & q. 7. ar. 5. *Valent.* 1. 2. d. 6. q. 1. p. 4. *Azor* to. 1. lib. 4. c. 3. q. 3. *Her vera,* 2. d. 30. q. 1. *Soto,* lect. 6. de peccat. *Salas* 1. 2. tr. 13. d. 2. sect. 5. *Gran.* 1. 2. contr. 2. tr. 2. d. 3. *Tann.* 1. 2. d. 4. q. 4. dub. 1. *Suar.* 1. 2. tr. de peccat. d. 3. sect. 2. *Hurtad.* de anima d. 15. sect. 7. *Arriaga* de anima d. 8. sect. 6.

Quæst. XIII. An libertas sit intrinseca actibus liberis voluntatis, ut actus liber nequeat fieri necessarius, aut è contra? *Suar.* d. 10. metaph. sect. 2. lib. 2. de Angelis cap. 35. num. 9. & fusius 1. 2. tract. de voluntario d. 1. sect. 3. *Valent.* 1. 2. d. 2. q. 13. p. 1. *Zumel,* 1. 2. quest. 71. art. 6. d. 2. concl. 2. *Vazq.* 1. 2. d. 55. num. 13. *Tanner.* 1. 2. d. 2. quest. 1. dub. 2. n. 33. & seq. *Hurtad.* d. 15. de anima sect. 6. *Salas* 1. 2. tr. 3. d. 1. sect. 6. num. 62. & tr. 7. d. 2. sect. 5. à num. 47. *Arriaga* d. 8. de anima sect. 4. *Conninch.* 2. 2. d. 2. dub. 8.

Quæst. XIII. An liberū arbitrium ita sequatur rationis ductum, ut non possit eligere obiectum, quod illa remissius, & debilius proponit? *Vazq.* 1. p. d. 98. c. 6. & 7. 1. 2. d. 128. c. 5. *Conninch.* 2. 2. d. 2. dub. 5. *Estius* in 2. d. 24. §. 3. & 4. *Suar.* lib. 1. de grat. c. 12. à num. 15. & lib. 7. de Ang. cap. 5. *Salas* 1. 2. tr. 6. d. 1. sect. 5. q. 8. *Fonseca* 6. met. c. 2. q. 5. sect. 15. *Arrub.* 1. p. d. 177. c. 1. *Tann.* 1. 2. d. 6. q. 2. dub. 7.

Quæst. XV. An ut liberum arbitrium eligat bonum necessarium sit iudicium, an sufficiat simplex apprehensio illius? *Vazq.* 1. 2. d. 44. c. 2. & seq. *Suarez,* 1. 2. d. 6. sect. 5. & d. 23. metaph. sect. 7. lib. 7. de Angel. c. 10. à n. 12. c. 11. n. 10. c. 12. n. 11. *Valent.* 1. 2. d. 2. quest. 4. p. 1. *Azor* to. 1. lib. 1. cap. 28. q. 6. *Salas* 1. 2. tract. 6. d. 3. sect. 1. *Tanner.* 1. 2. d. 2. q. 2. dub. 2. *Gran.* 1. 2. controu. 2. tr. 12. d. 1. *Hurtad.* d. 14. de anima sect. 7. *Bellarmin.* lib. 3. de lib. arb. c. 8. prop. 6. *Medina* 1. 2. q. 10. art. 3. *Lorca,* 1. 2. de actibus human. d. 10. *Nos fuse* d. 62. de super nat. sect. 1.

Quæst. XVI. An possit arbitrium eligere bonum absque iudicio pratico, seu imperio illius? *Caiet.* *Conrad.* *Medina,* *Zumel,* *Lorca,* *Vazquez,* & alij cum *S. Thoma* 1. 2. q. 13. art. 6. & quest. 17. art. 3. *Valent.* 1. 2. d. 2. q. 4. p. 1. & quest. 12. p. 1. *Tannerus,* 1. 2. d. 2. quest. 3. *Gran.* 1. 2. tr. 12. d. 3. num. 12. *Almain.* 3. moral. c. 2. *Fonseca* 9. metaph. c. 2. q. 1. sect. 3. *Azor,* tom. 1. lib. 1. c. 29. q. 2. *Suar.* 1. 2. d. 6. de volunt. sect. 5. d. 19. metaph. sect. 6. & 7. lib. 7. de Angel. c. 7. *Salas* 1. 2. tr. 1. d. 5. n. 20. & tr. 6. d. 2. sect. 3. *Nos fuse* d. 62. de supernat.

DISTINCT. XXVI.

De gratia operante, & cooperante.

P R I M A conclusio, Gratia operans, & cooperans necessaria est ad volendum, & agendum bonum opus salutare. Gratia operans est, quæ prævenit voluntatem, ut velit opus salutis, v. g. credere, cooperans vero, quæ iuvat voluntatem, ut opus volitum agat. Conclusio probatur ex Augustino pluribus statuente necessitatem gratiæ contra Pelagianos, qui tuebantur arbitrium sine gratia posse velle, & agere opus salutis; & contra Semipelagianos, qui velle, & incipere tribuebant arbitrio, agere verò, & perficere auxilio gratiæ. Primò in lib. de gratia, & lib. arbitrio cap. 7. *Ut velimus, Deus operatur, cum autem volumus, & sic volumus, ut perficiamus, nobis cooperatur: & tamen sine illo operante, ut velimus, vel cooperante, cum volumus bona pietatis opera, nihil valemus.* Secundò illustrat Augustinus lib. contra Iulianum illo Proverbiorum 6 *Paratur voluntas hominis à Deo, & à Domino gressus hominis diriguntur.* Vbi omnis bonus affectus, omnisque motus, seu gressus in Deum prævenientem revocatur. Item duobus testimonijs Pauli. Alterum est illud 1. Corinth. 15. *Non autem ego, sed gratia Dei mecum.* Vbi Paulus non negat, se plura salutaria velle, & agere; sed ea neque velle, neque agere solum arbitrium, sed adiutum gratiâ Dei. Alterum est illud Rom. 9. *Non est volentis, neque currentis, sed miserentis Dei.* Non enim ideò miseretur Deus, quia homo voluit, & cucurrit, sed ideò voluit, & cucurrit, quia misertus est Deus. Si autem dicatur, ideò opus salutare, scilicet fidem, esse miserentis Dei, quia licet possit arbitrium incipere suis viribus volendo, non potest illud perficere sine auxilio misericordiæ Dei. Sic redarguit in Enchiridio cap. 32. Ergò eodem modo potest dici non esse Dei miserentis, sed hominis volentis. Nam sicut voluntas sola suis viribus non peragit totum opus, ita neque solus Deus sine voluntate peragit illud, nam sicut auxilio gratiæ Deus peragit postremas partes, ita voluntas suis viribus incipit primas. Ergò cum Apostolus dicat, opus esse Dei miserentis, & non hominis volentis, totum quidem opus quoad initium, & finem auxilio Dei adscribendum est, quatenus Deus præparat voluntatem, ut velit, & adiuvat, ut perficiat. Vnde epist. 106. decernit, ante gratiam Dei nihil meriti humani præire, neque voluntatem humanam ducere, sed comitari gratiam, & pedissequam esse, non præviam illius.

1. Secunda cõclusio. Inter gratias operâtes, & prævenientes numerâda est

est fides, quæ per dilectionem operatur. Hoc etiam probatur ex Augustino in epist. 106. Primò, quia Roman. 3. dicimur iustificari ex fide; hoc est, ad opera iustitiæ promoveri ex fide. Aliunde 1. Corinth. 4. dicimur iustificari per gratiam. Ergo fides gratia est, quâ ad opera iustitiæ promovemur. Secundo fides est donum Dei, & principium operum iustitiæ; quare gratis datur quidquid propter fidem datur. Ergo fides est auxilium præveniens gratiæ. Nam donum Dei, quod est principium operum iustitiæ, auxilium est gratiæ. Tertiò lib. 1. retract. cap. 9. ait, fidem Christi esse beneficium præveniens voluntatem, ut caveat peccata, & rectè vivat. At hoc est, & non aliud auxilium præveniens gratiæ. Ergo fides est auxilium præveniens gratiæ.

3 Tertia conclusio. Non solum actus fidei, sed etiam plures affectus deliberati virtutum, qui præveniuntur auxilio gratiæ, possunt referri inter gratias prævenientes comparatione aliorum. Nam affectus boni sunt dona Dei moventia voluntatem ad opera bona. At dona Dei moventia voluntatem ad opera bona sunt auxilia prævenientia gratiæ. Assumptum probatur. Primò, quia fides per dilectionem charitatis operatur plures actus virtutum. Ergo non solum fides, sed etiam dilectio charitatis est donum operans actus virtutum. Secundò ex Augustino in Enchiridio cap. 32. ubi ait, plures affectus bonos numerari inter dona Dei, quæ ipsos præveniunt, quia iuvat ad alios, quos ipsi præcedunt. Quo adducit illud Psalm. 58. *Et misericordia eius præveniet me*, & illud Psalm. 22. *Et misericordia Dei subsequitur me*. Quippè quia prius quam velim prævenit, ut velim, & deinde me iam volentem subsequitur, ut præcedens affectus movens ad ulteriora opera iustitiæ non frustretur effectu, quem voluit.

4 Quarta conclusio. Fides est gratia præveniens opera, quæ iustificationem assequuntur, & vitam æternam promerentur; non verò omnia opera bona. Prior pars probatur. Primò, quia Augustinus super Psalm. 66. ait, fide per dilectionem iustificari impium, & ex illa omnia merita incipere: Secundò, quia in epistola 144. ad Anastasium, non esse liberam à peccato voluntatem, nisi eam liberet gratia per legem fidei, seu fides operans per dilectionem charitatis. Posterior pars probatur: quia ante fidem præcedunt aliqua opera bona elicita auxilio gratiæ; quæ tamen, quia impiorum sunt, vitam non promerentur æternam. Primò enim præcedit affectus fidei, qui ad credendum Deo per se necessarius est. Secundò, quia præcedit cogitatio, quâ fidei mysteria credibilia approbamus, quæ viribus arbitrij haberi non potest, ut colligit Augustinus de prædestinatione Sanctorum cap. 2. ex illo Pauli 1. Corinth. 3. *Non quod simus sufficientes cogitare aliquid ex nobis, quasi ex nobis*. Imò credere per fidem ideo probat esse ex gratia Dei, quia cogitare, quod fidem præcedit, non

sufficit arbitrium sine gratia Dei. Tertio, quia Augustinus ad illud Psalm. 119. *Concupiuit anima mea desiderare iustificaciones tuas*, observat hunc ordinem gratiarum, vt prius præcurrant ante assensum perfectum fidei, & opera iustificationis affectus aliqui imperfecti amoris efficacis ipsorum, deinde sequatur amor, & postremo ipsum opus.

5 Quinta conclusio. Eadem gratia potest esse operans, & cooperans. Nam eadem gratia potest obire munus vtrunque operandi, & cooperandi. Potest enim prævenire voluntatem movendo, vt velit, & eandem postea iuvare, ne frustra velit, sed efficaciter operetur.

6 Sexta conclusio. Gratia operans, & vsus liberi arbitrij elicited ex gratia inter virtutes animæ, & magna bona hominis referri possunt. Nam Augustinus libro primo retractatio. cap. 9. & lib. 2. de libero arbitrio, cap. 19. docet virtutem esse, quâ nemo male vitur. At gratia operante, & bono vsu liberi arbitrij nemo male vitur. Ergo virtutes sunt. Hoc tamen discriminine, quòd gratia operans potest esse virtus, quin sit opus morale virtutis; vsus verò bonus arbitrij virtus est, & opus virtutis. Vnde vtrumque inter magna bona hominis recensetur. Nam docente Augustino supra, bona hominis sunt magna, minima, & media. Magna sunt, quibus rectè vivimus, & male vti non possumus, vt virtutes. Minima, quibus male vti possumus, & sine quibus bene vivimus, vt bona corporis. Media quibus male vti possumus, & sine quibus non benè vivimus, vt liberum arbitrium. At gratia operans, & bonus vsus arbitrij sunt bona quibus rectè vivimus, & male vti nō possumus. Ergo inter magna bona referri debent.

QVÆSTIONES.

QVÆST. I. An gratia iustificans sit animo inhærens? *Hic Sanctus Thomas ar. 1. Bonavent. art. 1. quæst. 1. Caietan. Conrad. Medina, Zúmel, Lorca, Curiel, Vazquez. & alij cum S. Thoma, 1. 2. quæst. 110. art. 1. & quæst. 113. art. 1. & 2. Valentia, 1. 2. disp. 8. quæst. 5. p. 2. Coninch, 2. 2. disp. 6. dub. 1. Tannerus, 1. 2. disp. 6. quæst. 5. dub. 1. Bellarmin. lib. 2. de iustificatione, Stapletonius, lib. 5. & 7. Granadus, 1. 2. controuers. 8. tract. 8. disp. 2. Suarez lib. 6. de gratia, cap. 1. & seq. Sotus, lib. 2. de natura, & gratia, cap. 17. & seq. & in 4. dist. 1. quæst. 3. art. 1. Canus, lib. 7. de locis, cap. 2. Torres 2. 2. disp. 46. dub. 4. Antonius Perez, cert. 7. scholast. cap. 4. Fonseca, 9. Metaph. cap. 5. quæst. 1. sect. 2.*

Quæst. II. An gratia iustificans sit distincta ab habitu charitatis? *Hic Sanctus Thomas ar. 4. Durand. Gabr. & Scot. quæst. 1. Aureol. art. 1. Caiet. Conrad.*

Conrad. Medina, Curiel, Zumel, Lorca, Vazquez, & alij cum S. Thoma, 1. 2. quæst. 1. 10. art. 3. Conniach, 2. 2. disp. 2. 1. dub. 7. Bellarmin. lib. 1. de gratia, & lib. arb. cap. 6. Vega lib. 7. in Trident. cap. 25. Maratus tra. de charitate, disp. sect. Sotus, 2. de natura, & gratia, cap. 17. & 18. Lessius lib. 2. de summo bono, cap. 1. Salmeron ad Galatas, disp. 3. Suarez lib. 6. de gratia, cap. 12. Henriquez de fine hominis, cap. 14. Tannerus 1. 2. disp. 6. quæst. 4. dub. 2. Torres 2. 2. disp. 68. dub. 9.

Quæst. III. An gratia auxilians actualis sit distincta ab illustrationibus intellectus, & affectionibus voluntatis? *De quo relati lib. 1. d. 3. q. 4.*

Quæst. IV. An gratia sanctæ affectionis sit novum beneficium à gratia illustrationis distinctum? *De quo nos tantum lib. 5. de ente supernaturali copiosè.*

Quæst. V. An gratia sanctæ affectionis præter illustrationis gratiã ad omnem consensum meritorium necessaria sit? *De quo rari ex professo. Attingunt Vazquez 1. p. disp. 88. num. 24. & 1. 2. disp. 185. cap. 6. fine, Montesinos 1. 2. disp. 3. 1. quæst. 2. num. 54. Granad. 1. 2. controvers. 8. tr. 5. disp. 2. sect. 5. §. 4. Suarez lib. 3. de auxil. cap. 4. num. 3. & cap. 5. num. 8. Lorca de gratia disp. 18. sine, copiosus Albelda 1. p. disp. 58. sect. 4. Ruyz de provident. disp. 2. sect. 2. Nos latissimè lib. 5. de supernat.*

Quæst. VI. An inter illustrationes, & affectiones gratiæ recenseri debeant assensus, & affectus absoluti, & deliberati, an solum simplices, & indeliberati? *De quo ex professo nullus. Attingit Suarez lib. 3. de auxilijs, cap. 4. num. 3. & cap. 5. num. 8. & Alvarez de auxilijs, disp. 75. num. 2. Nos abunde lib. 5. de supernat. Huc adduci possunt, qui gratiam subsequenter, & cooperantem indistinctam tuentur à consensu absoluto voluntatis inducente ipsam ad operis externi, vel alterius interni perfectionem.*

Quæst. VII. An gratia actualis influat in genere causæ efficientis in consensum? *Bellarmin. lib. 1. de gratia, cap. 13. ad primum, Molina in concord. quæst. 14. art. 13. disp. 37. Lessius de auxilijs cap. 15. num. 3. & cap. 17. num. 10. Mascarenas de auxil. disp. 1. p. 4. num. 9. Vazq. 1. 2. d. 185. cap. 9. Valent. 1. 2. d. 8. p. 3. Arrub. 1. p. d. 20. num. 27. Becanus opusc. de auxil. cap. 2. Sor. 1. de natura & gratia, cap. 16. Albelda 1. p. disp. 58. sect. 3. ad quaritum, & sect. 5. diff. 2. Curiel 1. 2. quæst. 111. dub. 1. conclus. 5. Suar. 3. de auxil. c. 4. num. 11. Tanner. 1. 2. disp. 6. q. 3. à num. 263. Granad. 1. 2. controu. 8. tra. 8. disp. 2. sect. 6. Lorca 1. 2. disp. 18. de gratia, Zumel 1. 2. q. 111. art. 2. disp. 2. conclus. 4. & tom. 1. de auxil. disp. 2. conclus. 1.*

Quæst. VIII. An gratia actualis sit motio intrinsecè, & quoad substantiam supernaturalis, an solum extrinsecè, & quoad modum? *De quo relati lib. 1. dist. 16. quæst. 6.*

Quæst. IX. An ad omnem actum meritorium gratia auxilians sit necessaria? *Hic Gregor. quæst. 1. Alij relati dist. 24. quæst. 7. & relati lib. 1. dist. 41. quæst. 4.*

Quæst. X. An sit necessaria gratia, ut homo se disponat ad gratiam? *Hic Gregor. quæst. 1. Alij relati lib. 5. dist. 41. quæst. 5.*

Quæst. XI. An ad agendum quodvis bonum morale etiam naturale sit necessaria gratia? *Hic Gregor. q. 1. Alij relati dist. 28. q. 1.*

Quæst. XII. An actus intrinsecè naturalis conferat in salutem? Aut conferens in salutem sit intrinsecè supernaturalis? *De quo nos fuse disp. 44. de ente supernat. sect. 3. & sequentib. Coninch 2. 2. disp. 4. dub. 3. Molina, in concord. q. 14. art. 13. disp. 6. Vazquez 1. 2. disp. 217. num. 54. Item qui differunt, an iustus mereatur per actus virtutum moralium elicitos sine gratia? *Zumel 1. 2. q. 114. art. 4. disp. 1. Vega. q. 12. de iustificat. Suar. lib. 12. de grat. cap. 7. Vazquez 1. 2. disp. 29. cap. 5. Torres, de merito, disp. 1. dub. 11. & disp. 6. num. 17. Sotus, 3. de nat. & grat. cap. 4. & alij cum S. Thomæ 1. 2. quæst. 114. art. 4. Necnon qui differunt, an eiusmodi actus eliciti auxilio gratiæ intrinsecè naturalis aut mereri, aut disponere ad iustificationem queant?**

Quæst. XIII. An omnis actus salutis procedat ex fide infusa? *Hic Bonavent. in litt. dub. 3. De quo ex professo pauci. Atingunt, Vazq. 1. 2. disp. 189. num. 137. & 138. & disp. 210. cap. 4. & disp. 290. num. 131. Torres 2. 2. disp. 41. dub. 5. Coninch. 2. 2. disp. 14. dub. 6.*

Quæst. XIV. An dilectio supernaturalis Dei possit haberi sine fide infusa? *Sotus 2. de natura & gratia, cap. 11. & in 4. disp. 1. q. art. 3. & d. 5. q. 1. art. 2. Suarez 2. 2. disp. 8. sect. 7. cap. 8. & disp. 12. sect. 3. Torres, 2. 2. d. 25. dub. 3. & disp. 46. dub. 5. & 6. Granad. controu. 8. de gratia, tract. 9. d. 3. Lorca 2. 2. disp. 31. & 1. 2. de gratia disp. 31. num. 3. Coninch, disp. 14. dub. 8. Vega lib. 6. in Trident. cap. 21. Nos fuse de supernat. disp. 20. sect. 22. & 23. disp. 49. sect. 4. & disp. 63. sect. 4. & 5.*

Quæst. XV. An actum fidei præcedat iudicium, aut apprehensio naturalis? *Nos fuse disp. 49. sect. 4. & 5. & disp. 60. Suar. 2. 2. disp. 6. sect. 8. Torres, disp. 46. dub. 5. Coninch disp. 13. num. 19. Albert. 3. principio philosoph. quæst. 5. theolog. Granad. 2. 2. controu. 1. tr. 9. disp. 5.*

Quæst. XVI. An gratia operans moveat voluntatem, & an physice prædeterminando? *Hic Bonavent. art. 1. q. 6. Alij relati dist. 24. q. 5.*

Quæst. XVII. Quo differant gratia operans, & cooperans? *Hic S. Thomæ art. 5. Durand. q. 3. Gab. q. 1. Caietan. Conrad. Medina. Lorca. Curiel, Zumel, Vazquez, & alij 1. 2. quæst. 111. art. 2. Alvarez, de auxili. disp. 81. & sequenti, Pennotus, lib. 9. de liber. arb. cap. 6. Sotus 1. de nat. & grat. c. 16. Suar. 3. de auxili. cap. 5. Tanner. 1. 2. disp. 6. q. 1. dub. 4. Bellarmin. lib. 6. de grat.*

gratia, & lib. arb. cap. 10. & 14. *Granad.* 1. 2. *contro.* 8. *tr.* 5. *disp.* 2. *Ruyz de provid.* d. 3. 1. & *seq. rursus Vazq.* 1. p. d. 88. *Val.* 1. 2. d. 8. q. 3. p. 5. *Molina in concord.* q. 14. *art.* 13. *disp.* 42. *Driedo lib.* 2. *de gratia tract.* 1. *cap.* 2. *Ruard.* *art.* 7.

Quæst. XVIII. An præter gratiam requisitam ad voluntatem efficacem operis, sit necessaria gratia ad operis executionem? *Hic S. Thom.* *art.* 6. *Durand. quæst.* 3. *Gab. quæst.* 1. *Vazquez,* 1. p. *disp.* 88. *cap.* 10. *Bellarmin.* *lib.* 1. *de gratia,* *cap.* 14. & *lib.* 6. *cap. ult. sentent.* 11. *Granad.* 1. 2. *contro.* *uers.* 8. *tr.* 5. *disp.* 3. *Ruyz de provident.* *disp.* 38.

Quæst. XIX. An voluntas creata sit causa immediata, & partialis simul cum gratia omnis actus meritorij? *De quo relati dist.* 25. q. 9.

Quæst. XX. An actus virtutis supernaturalis procedens ex gratia possit infici malitia? *Nos fuse disp.* 50. *de supernatural.* *Valent.* 1. 2. *disp.* 5. *quæst.* 1. p. 2. *Tanner.* 1. 2. *disp.* 3. *quæst.* 2. *nu.* 16. & 22. *Bañez,* 2. 2. *quæst.* 4. *art.* 5. *dub.* 2. *Navarrete* 1. p. *tom.* 2. *contro.* 26. §. 2. *Basilii Pontius* 1. p. *variarum relect.* 2. *Suarez de fide* d. 6. *sect.* 7. & *lib.* 2. *de gratia cap.* 3. *num.* 14. & *lib.* 12. *cap.* 11. *Vazquez* 1. 2. *disp.* 53. *cap.* 4. *disp.* 54. *cap.* 3. d. 84. *cap.* 3. & d. 186. *Torres* 2. 2. d. 33. *dub.* 1. 2. & 3. *Cominch* 2. 2. d. 14. *dub.* 3. *Vega,* in *Trident.* *lib.* 11. *cap.* 27. *Corduba lib.* 2. *quæst.* 23. *Sotus* 1. *de nat.* & *grat.* *cap.* 22. *concl.* 2. & in 4. *disp.* 6. q. 1. *art.* 6. & *disp.* 1. q. 6. *ar.* 8. *Salus* 1. 2. *tr.* 7. d. 3. n. 163. & 169. & *tr.* 11. n. 55. *Granad.* 1. 2. *contro.* 2. *tr.* 9. d. 3. *Antonius Perez lect.* 1. *exam.* p. 3. *cap.* 15. *Hurtado* 2. 2. *disp.* 46.

DISTINCT. XXVII.

De virtute quid sit, & quid sit actus eius?

P RIMA conclusio. Virtus propriè, & strictè sumpta est bona qualitas mentis, quâ rectè vivitur, & quâ nullus male vivitur, quam Deus solus in homine operatur. Hæc conclusio non indiget probatione, nisi quoad posteriorem partem. Ea probatur. Primò, quia hæc definitio virtutis est Augustini *lib.* 2. *de liber. arbitrio,* *cap.* 18. Secundò, quia Augustinus *tom.* 8. *concione* 26. in *Psal.* 118. exponens illa verba: *Feci iudicium, & iustitiam,* ait, nomine iustitiæ ibi non intelligendam virtutem iustitiæ, sed eius actum, quia *virtutem non facit homo.* Tertiò, quia *Apostolus Ephes.* 2. scribit, virtutem fidei non esse ex nobis, sed esse purè donum Dei, ut ab Ecclesiæ Patribus exponitur. Quarto, quia gratia operans est virtus animæ, ut præmissimus *dist.* præcedenti. At gratia operans non est à libero arbitrio, cum sanet infirmitatem arbitrij,

præveniat que omnem salutarem actionem ipsius. Vnde colligitur virtutem proprie, & præse acceptam non esse affectum liberi arbitrij. Nam virtus à solo Deo est, & non à libero arbitrio. At affectus arbitrij ab arbitrio est.

2 Secunda conclusio. Omnis motus, vel affectus meritorius est à virtute, seu gratia, & simul à libero arbitrio; sicut germen est à pluvia desuper effusa, & simul à terra cooperante cœlesti pluvia. Primum ex illo primo Corinth. 15. *Gratia Dei sum id, quod sum; sed gratia eius in me vacua non fuit. Abundantius ceteris laboravi. Non autem ego, sed gratia Dei mecum.* Labores enim salatares primò refert in gratiam Dei, deinde in arbitrium, quia neque sola gratia sine arbitrio, neque arbitrium solum sine gratia eos perficere potest. Sic exprimit Augustinus de libero arbitrio capite quinto, & sexto. Item epistola 105. ad Sixtum docet, ex gratia, & libero arbitrio procreari in anima omnem bonum affectum. Tercio, quia omnis affectus bonus, & donum Dei est, & meritum hominis; quare Augustinus in eadem epistola ait, cum coronat Deus merita nostra, nihil aliud coronare, quàm munera sua. At bonus affectus, quâ Dei donum est, procedit à gratia, quâ verò meritum hominis est, procedit à libero arbitrio.

3 Sed observanda sunt duo. Alterum, gratiam, à qua meritum hominis est, non esse gratis datam, que Deus est, sed gratis datam, que arbitrio inhærens est, illudque prævenit ad agendum. Nam à Deo esse, commune est omnibus effectibus creatis. Ergo singularis excellentia meriti, & operis supernaturalis est, esse à Deo per auxilium speciale gratiæ arbitrio infusum. Alterum, causalitatem magis principalem tribuendam gratiæ, & minus principalem arbitrio. Tum, quia gratia excitat, & elevat arbitrium ad agendum; arbitrium verò non excitat, nec elevat gratiam. Tum, quia interdum merita ex sola gratia esse dicuntur, non verò esse ex solo libero arbitrio. Quod verum esse non potest, nisi quia cause principalitas adscribitur gratiæ.

4 Tertia conclusio. Actus, & usus virtutis latâ quâdam significatione dicitur virtus, quamvis in strictâ, & rigorosâ non sit. Prior pars probatur. Primum, quia Augustinus distinctione præcedenti bonum vltimū liberi arbitrij dixit virtutem. Secundò, quia interdum apud sacros, & catholicos Scriptores actus fidei, charitatis, & iustitiæ dicuntur fides, charitas, & iustitia. Dicitur enim homo mereri per fidem, per charitatem, per iustitiam, quia per actus harum virtutum meretur. Posterior pars constat ex conclusione prima. Quam vltèrius confirmat: quia Augustinus libro secundo questionum Evangelicarum, cap. 39. & lib. 13. de Trinitate, cap. 2. definit virtutem fidei esse, *qua creduntur ea, qua non videntur*

videtur. At id, quo credimus, non est ipsum credere actuale. Ergo fidei virtus in stricta significatione non est ipse actus credendi.

5 At volunt aliqui, actus bonos internos animæ esse virtutes, actiones verò externas esse opera virtutum: eo quæ componi testimonia Augustini, quæ contradicentia videntur. Nam Augustinus tractatu 40. in Ioannem capite decimo ait, *Fides est credere, quod non vides.* Credere autem actus est. Item libro secundo de doctrina Christiana, *Charitatem voco motum animi.* Hæc sententia omninò non repellitur, quia solum videtur statuere, & probare primam partem superioris conclusionis de falsa usurpatione virtutis. Cæterùm quia etiam videtur negare aliam usurpationem strictam virtutis à solo Deo procedentis, & ab actibus bonis distinctæ, ideò neque omninò probatur. Respondetur quæ, Augustinum in eis locis nomine fidei, & charitatis fusâ significatione intelligere actus. At alijs in locis strictius significare earum nomine principia actuum, ut ex superioribus notum est.

QVÆSTIONES.

QVÆST. I. An, & qua certitudine dentur virtutes infusæ? *Hic S. Thomas, art. 2. Aureol. art. 1. de virtutibus Theologiis. Scot. lib. 2. de natura, & gratia, cap. 17. & sequent. & in 4. d. 1. quæst. 3. art. 1. Cælius lib. 7. de locis cap. 2. Vazquez, 1. p. disp. 42. 1. 2. disp. 36. cap. 2. disp. 79. cap. 1. d. 85. cap. 1. & disp. 91. cap. 4. Torres 2. 2. disp. 46. dub. 4. Anton. Perez certam. 7. Schol. cap. 4. Vega lib. 7. in Trident. cap. 24. Lorca disp. 8. de virtut. Pefant. 1. 2. quæst. 10. art. 1. disp. 2. Valent. 1. 2. disp. 4. quæst. 3. p. 4. Suarez lib. 6. de gratia cap. 4. Fonseca, 9. Metaph. c. 5. q. 1. sect. 2. Granad. 1. 2. controvers. 4. disp. 2. de virtutibus moralibus verò, Valent. 1. 2. disp. 5. quæst. 6. p. 1. & 2. Conimb. in ethys disp. 7. quæst. 6. art. 2. Vazquez 1. 2. disp. 86. cap. 2. & seq. Suarez, l. 6. de gratia, cap. 9. & 1. 2. tract. de virtutibus. disp. 3. sect. 5. Tannerus 1. 2. disp. 3. quæst. 4. dub. 2. Granad. controu. 5. de virtut. tract. 1. disp. 5. Coninch. 2. 2. disp. 6. dub. 2. Vega sup. Anton. Perez sup. Lorca 1. 2. de virt. disp. 1. Caiet. Conrad. Medina, Zumel, & Curiel, 1. 2. q. 63. art. 3. & 4. Nos fuse de supernat. disp. 73.*

Quæst. II. An actibus virtutum infusarum comparentur aliquæ virtutes acquiræ supernaturales, aut naturales? *Suarez lib. 6. de gratia cap. 14. Coninch 2. 2. disp. 7. dub. 3. Salas tomo 2. in 1. 2. tract. 10. disp. 5. num. 58. & 63. Vazquez 1. 2. disp. 29. num. 84. Granad 1. 2. controu. 4. disp. 4. num. 12. Torres 2. 2. disp. 46. dub. 9. Lorca 1. 2. de virtutibus disp. 19. Hurtado de anima, disp. 16. sect. 8.*

Quæst. III. An virtus infusa, seu gratia sit causa partialis agens cum anima actum meritorium? *De quo relati dist. 25. q. 9.*

Quæst. IV. An virtutis actu possimus male vti referendo eum in malum finem? *Hic S. Thom. ar. 2. Alij relati dist. preced. q. 20.*

Quæst. V. An voluntas agens cum gratia actum supernaturalem sit causa principalis, an instrumentalis? *Nos fuse de supernat. disp. 31. Bañez, 1. p. q. 12. art. 5. dub. 3. Zumel ibidem, disp. 2. & 1. 2. quæst. 109. ar. 1. d. 1. conclus. 2. Navarrete tom. 1. contr. 39. §. 1. concl. 1. Ledesma de divin. perfect. art. 8. concl. 1. Alvarez de auxil. d. 68. Albelda 1. p. d. 27. n. 54. Aegid de presert. lib. 10. de beatitud. q. 3. ar. 5. Anton. Perez in Laur. Salmant. certam. 6. schol. cap. 4. Bellarmin. lib. 4. de gratia, cap. 15. Vazq. 1. p. d. 43. num. 15. & d. 176. cap. 4. & 5. Salas 1. 2. tom. 2. d. 5. sect. 5. Herice 1. p. d. 46. cap. 2. Tanner. 1. p. d. 2. q. 6. dub. 4. Becan. 1. p. tra. 1. cap. 9. q. 4. Machin. 1. p. d. 16. sect. 3. conclus. 1. Suarez 3. de auxil. cap. 15. & lib. 6. de gratia, cap. 6. & 7. Albertin. tomo 1. princip. 2. philosoph. q. 6. Arrub. 1. p. d. 19. n. 30. Fasol 1. p. q. 12. art. 5. num. 27. Granad. 1. p. tr. de visione d. 6. num. 22.*

Quæst. VI. An ratio meriti sit actibus supernaturalibus intrinseca seorsim à lege Dei? *Hic S. Thom. art. 3. Durand. q. 2. Gab. q. 1. Bonavent. ar. 2. q. 3. Caiet. Conrad. Medina, Lorca, Zumel, & alij 1. 2. q. 114. ar. 1. 2. & 3. Vazq. 1. 2. d. 214. Suar. lib. 12. de gratia, cap. 17. Coninch 2. 2. d. 8. dub. 4. Ragusa in 3. p. d. 10. §. 2. Granad. 1. 2. contro. 8. de gratia, d. 3. sect. 1. Philip. Faber in 3. d. 42. cap. 2. & 3. Torres opusc. 8. disp. 1. dub. 3. & 2. 2. disp. 70. dub. 2. Moncaus d. 12. cap. 10. Tanner. 1. 2. disp. 6. q. 6. dub. 3. Lindenius lib. 3. panop. cap. 20. Bellarmin. lib. 5. de iustificatione, cap. 17. Valent. 1. 2. disp. 8. quæst. 6. p. 2. Nos d. 16. de supernat. sect. 11.*

Quæst. VII. An condignitas meritorum sit æqualis gloriæ æqualitate mathematicâ, & rei ad rem? *Hic S. Thom. art. 3. Durand. q. 2. Bonavent. ar. 2. q. 3. Nos fuse d. 16. de supernat. sect. 3. & seq. Vazquez, 1. 2. disp. 116. cap. 2. & disp. 214. cap. 10. & 11. Lorca 1. 2. de merito, d. 45. Philip. Faber, in 3. d. 42. cap. 2. & 3. Coninch 2. 2. disp. 8. dub. 3. Granad. 1. 2. contro. 8. tr. 11. d. 3. Ruyz de providentia, disp. 59. sect. 1.*

Quæst. VIII. An merita obligent ex iustitia ad retributionem præmij? *Hic Gab. q. 1. Bonav. ar. 2. q. 3. Alij relati lib. 1. dist. 43. q. 6.*

Quæst. IX. An actibus elicitis sine gratia dignè mereamur gratiam? *Hic S. Thom. ar. 4. Alij relati lib. 1. dist. 41. quæst. 3.*

Quæst. X. An actibus elicitis sine gratia disponamur ad gratiam? *Hic S. Thom. ar. 4. Alij relati lib. 1. dist. 41. quæst. 5.*

Quæst. XI. Qua ratione sit verum facienti quod in se est non denegari gratiam? *Hic Gab. q. 1. Alij relati dist. 41. quæst. 6.*

Quæst. XII. An actus merè naturales eliciti sine gratia possint elevari
divi

divinitus ad merendum de cōdigno gratiam? *Hic Scot. q. 1. Nos fusè d. 16. de supernat. Caiet. 1. 2. q. 114. ar. 2. Medina ibi conc. 2. & 4. Zum. d. 1. Vaz. q. 1. 2. d. 214. à c. 4. & d. 16. c. 2. Conninch. 2. 2. d. 8. à n. 105. Lorca, 1. 2. d. 45. Suar. lib. 12. de grat. c. 17.*

Quæst. XIII. An actibus procedentibus ex gratia possimus mereri saltem divinitus ipsam gratiam? *Hic Bonavent. ar. 2. quæst. 1. S. Thomas arr. 4. Gabr. quæst. 1. Zum. 1. 2. q. 114. art. 5. d. 4. Vigue. inst. c. 9. §. 3. Suarez, to. 1. in 3. p. d. 10. sect. 4. Conninch. 2. 2. d. 8. dub. 7. Tapia in 3. p. q. 2. art. 1. Vazquez, 1. p. d. 229. c. 3. & to. 1. in 3. p. d. 21. c. 5. Valens. 1. 2. d. 8. q. 5. p. 4. Ragm. sa 3. p. d. 43. §. 4. Torres opusc. 8. d. 1. dub. 2. Vincent. de grat. Christi. q. 5. arr. 3. Medin. 3. p. q. 2. ar. 11. ad 5. & 6. Alij² relati lib. 1. d. 41. q. 7. Nos d. 77. de ente supernat. sect. 7.*

Quæst. XIII. An, & quibus actibus mereamur augmentum gratiæ? *Hic S. Tho. ar. 5. Bonav. ar. 2. q. 2. Alij relati lib. 1. d. 17. q. 7.*

Quæst. XV. An gratia iustificans sit distincta à Charitate? *Hic Scotus q. 1. Alij relati dist. 26. q. 2.*

Quæst. XVI. An sint possibiles varix species gratiæ iustificantis? *Hic Bonav. ar. 1. q. 1. Vincent. relect. de grat. Christi q. 3. Gran. 1. 2. controu. 8. tr. 4. d. 4. Suarez lib. 8. de grat. c. 1. Torres opusc. 3. d. 1. dub. 11. Zumel, Curiel, & Montefin. 1. 2. q. 117. ar. 1. & 2.*

Quæst. XVII. An virtutes infusæ efficiantur quoad primam productionem, vel quoad intensiorem actibus prævijs ipsarum? *Caiet. Conrad. Medina, Lorca, Vazq & alij cum S. Thom. 1. 2. q. 51. ar. 2. & 4. Cordub. lib. 1. q. 9. Sotus lib. 2. de nat. & grat. c. 9. Suar. lib. 8. de grat. c. 4. Torres 2. 2. d. 45. dub. 7. Hurt. 2. 2. d. 62. sect. 2. Salas 1. 2. tr. 11. d. 6. sect. 9. Conninc. 2. 2. d. 7. dub. 2. Anton. Perez in laur. Salmant. certam. 7. Scholast. cap. 1. & sequenti, Aragon 2. 2. q. 24. ar. 6. dub. 2. Vega 8. in Tridentin. cap. 9. Valentia, 1. 2. d. 4. q. 3. p. 4.*

Quæst. XVIII. An actus virtutum infusarum possint habere obiectum formale naturale, & virtutum acquisitarum actus obiectum formale supernaturale? *De quo nos fusè d. 45. de super. Suar. lib. 2. de grat. c. 9. Arrubal, 1. p. d. 14. c. 6. Fasol. 1. p. q. 12. art. 1. n. 9. & ar. 8. n. 42. Tanner. 1. 2. d. 6. q. 3. n. 153. & 154. Curiel. 1. 2. q. 109. ar. 1. dub. 3. §. 4. conc. 2. Zum. ibidem d. 1. & 2. & ar. 3. d. 3. Medina 1. 2. q. 62. ar. 2. Bañez, 2. 2. q. 1. ar. 2. q. 6. ar. 1. & q. 2. ar. 2. Molina in concord. q. 14. ar. 13. d. 7. 13. 14. & 32. Conninc. 2. 2. d. 5. dub. 3. & d. 14. n. 5. Herice 1. p. d. 38. Gran. 1. 2. contr. 8. tract. 1. d. 4. sect. 3. Lorca de grat. disp. 9. concl. 1. & 2. Vinsfeldius sect. 3. de lib. arb. memb. 4. concl. 12.*

DISTINCT. XXVIII.

Prædicta reperit, ut alia addat de gratia, & libero arbitrio contra Pelagianos.

DOCTRINA huius distinctionis eadem est cum præcedenti. Scilicet liberum arbitrium sine gratia præveniente, & adiuvante Dei superadditâ naturæ nullum agere posse simpliciter meritum salutis; atque adeò ante gratiam Dei nullum esse meritum, quo advocemus gratiam. Constat satis ex præcedentibus. Item, quia oppositum fuit hæresis Pelagiana ab Augustino, & univèrsa Ecclesia damnata.

2 Igitur huic doctrinæ adversarius fuit Pelagius. Qui primò docuit opera salutaria, ut credere, diligere Deum, & præcepta divina implere, arbitrium posse sine gratia supernaturali, quamvis non possit sine gratia creationis naturali. Secundò gratiam supernaturalem cadere sub meritum operum naturalium præcedentium ipsam. Tertio eam gratiam nostris meritis advocatam non ad simpliciter, sed ad faciliè tantum posse esse necessariam. Quarto eam non in aliquo dono interno infuso à Deo, sed in externa solum instructione prædicationis, & legis esse constitutam. Ita Augustinus lib. I. retract. cap. 9. & lib. de hæres. 88.

3 Ad quod muniendum sequentes propositiones Augustini obijciebant Pelagiani. Primam ex lib. 3. de lib. arb. cap. 18. non esse imputanda ad culpam ea, quæ homo facere non potest. Secundam ex lib. de duabus animabus cap. 12. nullum hominem esse peccati reum, quia non fecit, quod facere non potuit. Tertiam ex lib. contra Adamantium cap. 26. in nostra positum esse potestate mutare in melius voluntatem. Quartam ex cap. 27. ejusdem libri, in nostra potestate esse, ut vel inferi bonitati Dei, vel excidii eius severitate mereamur. Quintam ex lib. exposit. Epist. ad Rom. art. 60. & 61. nostrum esse credere, & velle. Sextam ex lib. de prædestinatione Sanctorum cap. 5. posse habere fidem, & charitatem, naturæ esse hominum. Et enim his omnibus propositionibus tribuitur homini posse ad opera salutaria, ergò ad posse agere illa non indiget auxilio gratiæ.

4 Verùm omnes propositiones obiectæ unicâ solutione explicantur. Scilicet arbitrium habere potestatem ad illa, & sine illa neminè præmittentem ea opera, peccate posse: Cæterum talem potestatem convenire arbitrio prævento, & adiuto gratia, non verò sine illa. Quia verò gratia

gratia semper adest, idè semper adest ea potestas. Neque alicubi dicitur Augustinus, talem potestatem inesse soli arbitrio seorsim à gratia. Itaque Augustinus ea opera arbitrio tribuit, ut libertatem assereret nostræ voluntatis. At quia simul cum libertate voluntas ex se infirma est ad ea opera, idè alijs in locis auxilium gratiæ necessarium adstruxit. Quod illustratur ex Hieronymo tom. 4. in explanatione fidei asserente; liberum sic confitendum arbitrium ut necessarium Dei non negetur auxilium. Ergo duobus continetur doctrina Catholica. Primò voluntati creatæ libertatem adesse; Secundò ad esse quoque illi necessariam gratiam. Primum est contra Manichæum negantem, hominem peccatum cavere posse; & contra Iovinianum negantem hominem posse peccare. Secundum verò contra Pelagium negantem, esse necessarium auxilium superadditum gratiæ, ut possit libertas arbitrij cum salutis fructu aut bonum opus efficere, aut peccatum aliquod cavere.

QVÆSTIONES.

QVÆST. I. An sine gratia Dei possit fieri aliquod bonum opus morale? *Hic S. Thomas art. 1. Bonavent. ar. 2. quæst. 3. Durand. q. 2. Gab. quæst. 1. Gregor. quæst. 1. Caiet. Medina, Conrad. Zumel, Lorca, Curiel. Montefin. Vazquez, & alij cum S. Thom. 1. 2. quæst. 109. art. 2. Valent. 1. 2. d. 8. quæst. 5. p. 2. Suar. lib. 3. de auxil. cap. 17. latius lib. 2. de prædestin. cap. 10. & seq. & latissime lib. 1. de grat. à cap. 8. Molina in concord. quæst. 14. ar. 13. d. 1. Vinsfeldius de gratia & lib. arb. sect. 3. memb. 5. Carthagena de prædestin. discurs. 9. Sotus lib. 1. de natur. & grat. c. 20. Bellarmin. lib. 5. de grat. & lib. arb. cap. 9. Ruardus ar. 7. Tanner. 1. 2. d. 6. quæst. 3. dub. 3. Granad. 1. 2. controu. 8. tr. 1. d. 2. Maratus de gratia d.*

Qvæst. II. An possimus sine gratia Dei resistere tentationi gravi, vel levi? *Hic S. Thomas art. 2. Bonavent. ar. 2. quæst. 3. Caiet. Conrad. Medina, Zumel, Curiel, Montefin. Vazquez, & alij cum S. Thom. 1. 2. quæst. 109. ar. 2. Suar. lib. 1. de gratia cap. 23. Bellarmin. 5. de grat. & lib. arb. cap. 7. & seq. Sotus, 1. de nat. & grat. cap. 21. Vega de iustific. quæst. 1. 2. & sequenti. Valent. 1. 2. d. 8. quæst. 1. p. 3. & 4. Molina, in concord. quæst. 14. art. 13. d. 14. memb. 6. Vinsfeldius sect. 3. de lib. arb. memb. 5. concl. 11. Granad. 1. 2. controuers. 8. tract. 2. disp. 3. Tannerus, 1. 2. disp. 6. quæst. 3. dub. 4. Ruard. ar. 7. Maratus, de grat. d.*

Qvæst. III. An possimus cavere peccata per omissionem meritorum? *De quo dist. 24. quæst. 9.*

Qvæst. IIII. An possimus implere totam legem sine gratia actuali,

aut habituali? *Hic S. Thomas, art. 3. Bonavent. art. 1. quest. 3. Durand quest. 4. Gab. quest. 1. Caiet. Conrad. Medina, Zumel, Curiel, Montefinus, Lorca, Vazquez, & alij cum S. Tho. 1. 2. q. 109. art. 4. Suar. lib. 1. de grat. c. de iustific. q. 12. & 13. Stapleton. de iustificat. c. 13. Tanner. 1. 2. d. 6. q. 3. dub. 5. Gran. 1. 2. controu. 8. tr. 2. d. 1. & seq. Meratius de grat. d. Molin. in concord. q. 14. ar. 13. d. 17. Perer. in Gen. lib. 5. d. 3.*

Quæst. V. An possimus in natura elevata diligere Deum super omnia dilectione efficaci naturali? *Hic Scot. q. 1. S. Thom. art. 3. Bonavent. art. 1. quest. 3. Caiet. Conrad. Medina, Zumel, Curiel, Montefinus, Lorca, Vazq. & alij cum S. Thoma, 1. 2. q. 109. ar. 3. Suarez, lib. 1. de grat. c. 31. & sequenti. Sor. de natur. & grat. c. 22. Molin. in concord. quest. 14. art. 13. d. 14. membr. 3. & disp. 19. membr. 6. Tannerus, 1. 2. d. 6. q. 3. dub. 4. Grand. 1. 2. controu. 8. tract. 1. disp. 3. Valent. 1. 2. d. 8. quest. 1. p. 4. Alvarez de auxili. d. 51. Vinsfeldius, sect. 3. de lib. arb. membr. 6. Vega de iustificat. quest. 10. & lib. 6. in Trident. cap. 22. & 28. Bellarm. 6. de grat. & lib. arb. c. 7. & 8. Nos d. 14. de supernat. sect. 3. & d. 49. sect. 3.*

Quæst. VI. An gratia requisita à Patribus contra Pelagium sit intrinsecè supernaturalis. an etiam naturalis? *De quo relati lib. 1. dist. 16. q. 6.*

Quæst. VII. An gratia requisita à Patribus contra Pelagium sit physicè prædeterminans? *De quo relati dist. 24. q. 5.*

Quæst. VIII. An gratia requisita à Patribus contra Pelagium sit adæquata virtus agendi, an solum partialis? *De quo relati dist. 25. q. 9.*

Quæst. IX. An sine gratia Dei possit homo se disponere ad gratiam? *Hic S. Thomas art. 4. Bonavent. art. q. 1. Durand. quest. 5. Alij relati lib. 1. dist. 41. q. 5.*

Quæst. X. Qua ratione sit verum facienti quod in se est, non denegari gratiam? *Hic S. Thom. ar. 4. Bonau. ar. 2. q. 1. Alij relati lib. 1. dist. 41. q. 6.*

Quæst. XI. An affectu naturali possimus appetere gratiam, & alia dona supernaturalia efficaciter? *Hic Bonau. ar. 2. q. 1. Nos fusè d. 14. de supernat. Vazquez, 1. 2. d. 22. c. 4. Suar. 1. 2. d. 16. sect. ult. de beatit. Val. 1. 2. d. 1. q. 5. p. 1. Arrubal, 1. p. d. 14. c. 5. Anon. Perez. in laur. Salmans. certam. 5. Scholast. dub. 3. Bañez, 1. p. q. 12. art. 1. concl. 1. Salas 1. 2. tr. 2. d. 12. sect. 3. Herice 1. p. d. 38. c. 1. Gran. 1. 2. contr. 1. tr. 3. d. 5. sect. 2. Zum. 1. p. q. 12. ar. 1. concl. 1. Machin. 1. p. d. 14. sect. 4. Lorca, 1. 2. d. 29. membr. 2. Ripa, 1. p. q. 12. art. 1. dub. 1. Albelda 1. p. d. 24. sect. 2. Nauarr. to. 1. contr. 35. §. 3. Medina 1. 2. q. 3. art. 8. & q. 114. art. 2. concl. 3. Nazar. 1. p. q. 17. art. 1. concl. 4. Egidius de present. to. 3. de beatit. in appendice q. 3. ar. 3. Hieron. Perez, 1. p. q. 12. art. 1. dub. 2. Tann. 1. 2. d. 1. q. 5. an. 25. Raynaud. in sua morali discip. dist. 1. n. 274. Fasol. 1. p. q. 12. ar. 1. dub. 1.*

DISTINCT. XXIX.

Utrum homo ante peccatum egerit gratiã operante, & cooperante?

P R I M A conclusio. Egit homo ante peccatum gratiã operante, & cooperante ad agendum opus meritorium; non verò ad cõsequendam libertatem à peccato. Probatur prima pars. Quia Augustinus in Enchiridio cap. 106. ait, hominem sine gratia nullum meritũ habere potuisse. Probatur pars secunda, quia ante peccatum non contraxit servitutem peccati, à qua redimeretur per gratiam. Item quia licet poterat liberari à contrahenda servitute peccati, tamen ad eam libertatem non indigebat gratiã, quia sicut viribus naturæ poterat peccare, ita eisdẽ poterat peccatum cavere, quod sine potestate cavendi esse non potest.

2 Secunda conclusio. Homo ante lapsum præditus fuit virtutibus. Primò quia Augustinus tom 3. epistola 41. ait, Adamum perdidisse charitatem per peccatum. Item fuisse ante peccatum pudicitia armatum, temperantiã compositum, charitate splendidum. Secundò Ambrosius super Psal. 114. sermone octavo, hominem ante peccatum fuisse beatissimum, & eam beatitudinem sine virtutibus non potuisse habere.

3 Tertia conclusio. Homo per peccatum spoliatus fuit virtutibus, & de Paradiso eiectus. Prior pars docetur ab Augustino, & Ambrosio supra, qui virtutes proponunt Adamo ante peccatum concessas, vt ostẽdant dona, quæ per peccatum amisit. Posterior pars continetur Gen. 3. *ibi. Ne forte mittat manum suam, & sumat de ligno vitæ, & comedat, & vivat in æternum, emisit eum Deus de Paradiso voluptatis.* Quæ verba non sic intelligenda sunt, vt post peccatum viveret immortalis, si de ligno vitæ comidisset. Nam per peccatum subiectus fuit morti, quam cavere non potuisset. Ideò igitur eiectus fuit, quia factus est indignus, vt incoleret Paradisum, & vitam degeret immortalem comedens de ligno vitæ, quã si non peccasset, habuisset. Ingressum Paradisi adeò interdixit Deus, vt collocaverit ante Paradisum Cherubin, & gladium igniferum, quibus arceretur à via ligni vitæ. Quod iuxta literã intelligi potest, quia Angelis commissit custodiam Paradisi, & circumdedit Paradisum flammis igneis minantibus supplicium peccati. Mystice vero intelligi potest, quòd in Paradisum cœlestem redire homo non potest sine charitate significatã per Cherubin, & sine tolerantia laborum, & dolorum significatã per gladium flammigerum.

4 At rogabis. An homo ante peccatum comederit de ligno vitæ? Respondet Augustinus lib. 2. de Baptismo parvulorum, si vè de peccatorum meritis, & remissione c. 22. Credibile esse, comedisse de ligno vitæ, quod sibi ad comedendum concessum fuit. Quia aliquo tempore habitavit Paradisum, in quo ad vitam erat necessarius cibus, cum referat sacer textus eum in Paradiso deditum fuisse somno, & animalibus ante ipsum traductis nomina imposuisse. In quo non exiguum temporis spatium absumptum est. Neque obest, eum postea mortuum fuisse. Nam vis tuendi vitam immortalem non inerat ligno vitæ, nisi continuo esu, & vsu ipsius.

QVÆSTIONES.

QVÆST. I. Quid sit gratia operans, & cooperans? De quo relati dist. 26. q. 17.

Quæst. II. An possit homo in statu innocentie mereri quidpiam salutare sine gratia auxiliante? *Hic S. Thom. ar. 1. Bonau. ar. 1. q. 2. Durand. q. 1. Gab. q. vn. Alij relati dist. 24. q. 7.*

Quæst. III. An possit legem implere, peccataque cavere in eo statu sine gratia auxiliante? *Hic S. Thom. ar. 1. Dur. q. 1. Alij relati dist. 24. q. 6.*

Quæst. IIII. An possit homo iustificari sine dono inherenti gratie? *Hic Bonau. ar. 1. q. 1. Gab. q. 1. Alij relati lib. 1. dist. q.*

Quæst. V. An iustitia originalis, & alia gratie dona fuerint connaturalia primæ constitutioni hominis? *Hic Scotus q. 1. Nos fuse d. 22. de supernatur. Conrad. & Medina 1. 2. q. 85. ar. 5. & 6. Driedo lib. 1. de grat. & lib. arbitr. c. 3. Vega, lib. 2. in Trident. c. 1. Sorus lib. 1. de nat. & grat. c. 13. Albertus Pligius contron. 1. Vinsfeldius, sect. 1. de statu innocent. memb. 6. concl. 5. Pelanus tr. 12. de peccato origin. Perer. lib. 5. in Genes. de iust. origin. q. 1. Molina, tr. sex dierum d. 27. & in concord. quæst. 14. art. 13. d. 3. & 4. Valentia 1. 2. d. 6. q. 15. p. 1. Salas 1. 2. tr. 13. d. 13. sect. 1. Smar. pro leg. 4. de grat. c. 5. & lib. 3. sex dierum c. 20.*

Quæst. VI. An homo in primo instanti creatus sit cum gratia iustificante? *Hic S. Thomas ar. 2. Bonau. ar. 2. q. 2. Aureol. q. 1. Gab. q. 1. Alij relati dist. 24. q. 11.*

Quæst. VII. An in eo primo instanti peccare potuerit? *Hic Bonau. dub. 1. Alij relati dist. 3. q. 4.*

Quæst. VIII. An fuissent merita, & sanctitas innocentie tanta, quanta nunc est nature lapsæ. *Hic S. Tho. ar. 3. & 4. Bonau. art. 5. Durand. q. 3. Gab. q. 1. Alij relati dist. 20. q. 9.*

DISTINCT. XXX.

Quod per Adam peccatum, & pœna transfijt in posteros.

P R I M A conclusio. Ex peccato Adæ transfijt peccatum originale in pueros descendentes ab Adam. Probatur ex illo Rom. 5. *Si cut per unum hominem peccatum in hunc mundum intravit, ita in omnes homines mors per transfijt.* Iuxta Paulum ex peccato Adæ transfijt peccatum in eos, in quos transfijt mors. At mors transfijt etiã in pueros. Ergò in eos etiã transfijt peccatũ. At peccatũ puerorum nõ potest esse actuale, quod sine actuali v su rationis fieri non potest. Ergo erit originale.

2 Respondent Pelagiani, peccatum, quod ex Adam transfijt in homines, non esse originale, quod generatione contrahitur, sed actuale, quod imitatione, ac similitudine transfunditur, atque ad eò nullum peccatũ inficere pueros, qui nullo actu delinquant. Ita refert Augustinus de peccatorum meritis, & remissione cap. 61. Sed eos redarguit Augustinus. Nã si peccatum sola imitatione traduceretur in homines, rectius diceretur traductum ex diabolo, quàm ex homine; nam primum peccandi exemplar, quod homines imitantur, Diabolus est, iuxta illud Sap. 9. *Invidia Diaboli mors intravit in orbem terrarum. Imitantur autem eum, qui sunt ex parte ipsius.* Ergo cum docet Paulus, intrasse per vnum hominem peccatũ in homines, non imitatione tantum, sed propagine, & origine intelligendum.

3 Secunda conclusio. Hoc peccatum originale pueros inficiens est in eis vera culpa, & non solum reatus pœnæ debitæ parentis culpæ. Nã Ecclesiæ Patres, originale peccatum, definiunt, esse culpam nobis intrinsicam. Gregorius apud glossam, Exod. 13. *Ex carnis delectatione concepti culpam originale nobiscum traximus.* Augustinus de natura & gratia capit. 4. *Peccatum primi hominis non solum ipsum, sed omne necavit genus humanum, quia ex eo damnationem simul, & culpam suscepimus.* Eadem habet super Psalm. 50. cap. 22. & alijs in locis. Ergo peccatum originale vera culpa est.

4 Tertia conclusio. Peccatum originale puerorum est fomes peccati actualis, seu concupiscentia. Nam Augustinus videtur esse huius sententiæ. Primum, quia in lib. de Baptismo parvulorum concupiscentiam vocat, *malum, languoremque naturæ.* Quod solum, quia concupiscentia peccatum originale est, verum esse potest. Secundò, quia tractat. de verbis Apostol. sermon. 45. de tempore vocat illam *vitiũ naturæ.* Tertiò lib. de Baptismo parvulorum cap. 9. & 10. ait 5. *Adam præter imitationis exemplũ*

occulta etiam tunc carnalis concupiscentia tabificauisse omnes de sua stirpe venturos. Igitur concupiscentia dici potest macula originalis parvulorum. Neque enim concupiscentia nunc sumitur pro actu ipso concupiscendi, sed pro innata, & radicali concupiscentiæ propensione, quæ parvulis quoque communis est.

5 Quarta conclusio. Peccatum originale, licet origine vnum sit, propagatione tamen est multiplex, suum unicuique inhærens. Arguitur ex illo Rom. 5. *Per inobedientiam vnus peccatores constituitur multi.* Vbi significatur, quamvis origo fuerit vnum actuale peccatum Adami, derivatum tamen ex illo in multos homines multiplex peccatum originale. Quare etiam dicitur in vno Adam omnes homines peccasse, quia vnus ille omnes homines erat, quia in illo tanquam in materia, & massa omnes homines erant vt exponemus ad argumenta.

6 Adversus superiora obiiciunt Pelagiani. Primò, quia peccatum, quod per inobedientiam intravit in mundum, innuitur fuisse inobedientiam. At inobedientia peccatum actuale est, & non originale. Ergo non intravit originale. Secundò nullum apparet principium peccati originalis inhærentis puero hodie nato. Quia non peccat ipse, qui nascitur, neque qui genuit, neque qui condidit, neque nunc peccat Adamus. Nullū igitur existit principium, quod eius peccati causa sit. Tertio, omne peccatum est voluntarium: originale autem peccatum voluntarium esse non potest, quia nulla est voluntas, à qua fit. Quarto, quia vt deriveretur propagatione carnis, opus est, vt puerorum caro esset in Adamo. At tanta carnis quantitas, quanta in omnes homines à parentibus traducitur non potuit in Adami carne præcessisse. Ergo carnis propagine non derivatur.

7 Ad primum respondetur Per inobedientiam hominis dicitur intravisse peccatum, quia inobedientia actualis Adami principium fuit peccati in posteros traducti; non verò quia peccatum in eos traductum inobedientia actualis fit. Ad secundum, principium peccati originalis fuit peccatum actuale Adami, non quia illud modo sit physicè, sed quia moraliter est in pueris quoad vim eos maculandi persistens. Similiter ad tertium; originale peccatum voluntarium est à voluntario Adami, quod modo perseverat in pueris non physicè, sed moraliter. Ad quartum, caro omnium hominum præcessit in primo parente quoad primam originem, & massam præcipuam, ex qua cuiusque corpus compingitur. Nam Adamus contulit partem suæ substantiæ corporeæ filiis, ex qua postea multiplicatione sui absque nova materiæ adiectione essentielles corporis partes formatae sunt; sicut ex vna Adami costa absque additione alterius materiæ totum Evæ corpus fuit compactum. Deinde filij

filij Adæ contulerunt suis filijs ex massa accepta ab Adamo aliam portionem materiæ, quæ augmento sui absque novæ materiæ appositione ad partes corporis essentielles sufficit. Itaque ad alios posteros similiter eadem caro Adæ derivata est, quæ in Adamo præcessit.

8 Oppones, cibosextrinsecus transumptos converti in eam substantiam, quæ ab Adamo descendit, ideòque in eius materiæ locum externam ciborum materiam, quæ ad Adamum neququam pertinuit, substitui. Respondetur. Cibus non convertitur in partes primogenias transmissas ab Adam, & constituentes veritatem essentialè substantiæ humanæ, sed in alias carnis, sanguinis, & humorum partes, quæ non ad essentialem, sed integram substantiæ humanæ constitutionem attinent. Atque adeò primæ illæ partes semper consistunt eadem, & sui multiplicatione absque accessione novæ materiæ sufficiunt ad consistentiam substantiæ humanæ. Hęc singularis cogitatio suadetur primò: quia eo pacto exponitur rectè quomodo ab Adamo propagetur caro nostra, & in eo ipsa præextiterit. Secundò, quia Matthæi 5. dicitur: *Omne quod intrat in os, in ventrem vadit, & in secessum emittitur.* Ergo cibus in seminales partes corporis non convertitur. Tertiò, quia puer tenera ætate defunctus resurget postea in ea corporis quantitate, quam habiturus erat, si viveret ætatem triginta annorum. Ergo eadem portio materiæ absque novæ accessione potest augescere in quantitatem maiorem. Quare senes in resurrectione deponent tanquam superfluas alias corporis partes extrinsecus adventicias, quæ ciborum fomento toto vitæ spatio acquisita sunt.

QVÆSTIONES.

QVÆST. I. An peccatum primi hominis verè transfundatur in filios? *Hic S. Thomas art. 2. Bonavent. art. 1. quest. 2. Durand quest. 2. Scot. q. 1. Caiet. Medina, Conrado, Zumel, Lorca, Curiel, Montefinus, Vazquez, & alij cum S. Thoma 1. 2. q. 81. art. 1. Valentia, 1. 2. disp. 6. quest. 11. p. 1. Bellarmin. lib. 4. de amiss. grat. cap. 1. & seq. Sotus, 1. de natura & gratia, cap. 7. Driedo. lib. 1. de gratia, & lib. arbit. tract. 3. Decanus, art. 2. Stapleton, lib. 1. & 2. de iustificacione, Salmcron, Rom. 5. disp. 44. & seq. Azor, tomo 1. lib. 4. cap. 25. & seq. Salas, 1. 2. tr. 13. disp. 11. sect. 1. Granad. 1. 2. contron. 6. tr. 8. disp. 2. Tannerus, 1. 2. disp. 4. quest. 7. dub. 1. Suarez, 1. 2. tract. de peccat. disp. 9. sect. 1.*

Quest. II. An in omnes descendentes etiam Virginem Mariam transfusum sit? *Hic Gregor. quest. 2. Durand. quest. 2. Caietan. Conrad. Medina, Zumel, Curiel, Montefinus, Vazquez, & alij cum S. Thoma 1. 2. quest. 81.*

art. 3. & 4. *Bellarmin. 4. de amissione gratia à cap. 15. Salmeron Rom. 5. disp. 49. & sequent. Suarez tomo 2. in 3. p. disp. 3. Valentia 1. 2. disp. 6. quest. 11. p. 2. Azor lib. 4. cap. 34 Catharin. lib. de peccat. origin. Henric. 3. sum. ca. 11. §. 4. & sequent. Tanner. 1. 2. disp. 4. quest. 7. dub. 2. Salas 1. 2. tr. 13. disp. 11. sect. 5. quest. 11.*

Quæst. III. An, & quod pactum fuerit necessarium ad transfusionem peccati originalis? *Caietanus, Conradus, Medina, Zumel, Curiel, Lorca, Montesinus, Vazquez, & alij cum Sancto Thoma, 1. 2. quest. 81. art. 1. & 3. Catharinus, de peccat. origin. cap. ultimo, Pighius controvers. 1. de peccat. origin. §. 8. Sotus, 1. de natura & gratia, cap. 10 Vega, 2. in Trident. cap. 2. & 6. Salmer. Rom. 5. disp. 45. & 47. Salas, 1. 2. tract. 13. disp. 11. sect. 5. quest. 2. Tannerus 1. 2. disp. 4. quest. 7. dubio 1. à num. 16. Valentia, 1. 2. disput. 6. quest. 11. p. 1.*

Quæst. IV. Quid nam sit in hominibus originale peccatum, an concupiscentia, an privatio gratiæ, an aliud? *Hic Sanctus Thomas art. 3. Bonaventura, ar. 2. Greg. 9. 2. Gab. 9. 1. Durand. quest. 3. Sotus, quest. 2. Aureolus, art. 2. Caietan. Conrad. Medina, Zumel Curiel, Lorca, Montesinus, Vazquez, & alij cum Sancto Thoma, quest. 81. art. 1. & quest. 82. art. 3. Suarez, 1. 2. tractatu de peccatis, disp. 9. sect. 2. Sotus, 1. de natura, & gratia, cap. 9. Pighius controvers. 1. de peccat. origin. Ruard. art. 2. Bellarminus, 5. de amiss. grat. cap. 17. Valentia 1. 2. disp. 6. quest. 11. p. 1. Azor tomo 1. lib. 4. cap. 26. & 27. Salas, 1. 2. tract. 13. disp. 11. sect. 3. Tannerus, 1. 2. disp. 4. quest. 7. dubio 3. & 4. Granad. 1. 2. controu. 6. tract. 8. disp. 3. Salmeron Rom. 5. disp. 46. Stapleton, lib. 1. controu. cap. 7.*

Quæst. V. An aliquis posterorum Adæ, scilicet Virgo Beata, excepta sit à debito contrahendi originale peccatum? *Catharinus, lib. de peccat. origin. cap. ult. & lib. de Concept. Virg. p. 1. cap. 1. Galatin. de arcanis, lib. 7. cap. 10. Salmeron Rom. 5. disp. 45. Valentia, 1. 2. disp. 6. quest. 11. p. 2. Henric. lib. 3. sum. cap. 11. §. 3. Zumel 1. 2. q. 81. art. 3. prop. 3. Bellarmin. 4. de amiss. grat. cap. 16. Suarez, tomo 2. in 3. p. disp. 3. sect. 2. & 1. 2. tr. de peccat. disp. 9. sect. 4. Caietan. & Medina. 1. 2. quest. 81. art. 3. Salas 1. 2. tract. 13. disp. 11. sect. 5. quest. 11. Azor, lib. 4. cap. 34. quest. 3. Tannerus, 1. 2. disp. 4. dub. 2. assert. 5.*

Quæst. VI. An sicut peccatum primi hominis derivatum est in filios, potuerit derivari in eos meritum eiusdem? *De quo soli recentiores nonnulli, & nos attingimus d. 16. de supernat. num. 43. & 44.*

DISTINCT. XXXI.

Quo modo peccatum originale à patribus transeat in filios, an secundùm animam, an secundùm carnem?

FVERVNT non nulli, scilicet Luciferiani, qui arbitrati sunt, peccatum originale traduci à parentibus in filios secundùm animam, & non secundùm carnem dumtaxat; quia putabant, animã filij extrahi generatione ex anima patris, sicut ipsius caro ex patris carne extrahitur; & quia anima patris infecta fuit peccato, ideò animam infectam peccato à patre communicari filio.

2 Sed catholica doctrina est, peccatum Adæ transire in filios, non quia anima ex traduce sit; sed quia est ex traduce caro, cui infunditur anima. Primò, quia anima filij non traducitur, neque extrahitur ex anima patris, sed sola caro. Ergò peccatũ originale non traducitur in filiũ, quia traducitur anima, sed quia caro. Consequẽtia bona est. Antecedens ostẽsum est dist. 18. Secundò peccatũ originale, vt præmissimus dist. præterita, est concupiscẽtia carnis. At carnis cõcupiscẽtia transmittitur in filios cũ carne. Tertiò, quia peccatum, & concupiscẽtia dicitur habitare in carne. Ergò in carne transit ad filios.

3 Secunda conclusio. Ideò secundùm carnẽ dicitur peccatum transmitti, quia corruptio carnis causa est peccati inficientis animã. Itaque peccato Adami non solũ eius anima, sed etiã caro corrupta, & vitiata fuit, nam cum ante peccatũ nullus esset in generationẽ prolis ardor libidinis, nullus concupiscẽtiæ fervor, continuò post peccatum cõpõit in ordinatis motibus ardere, fervereque concupiscẽtiã. Effrenata igitur concupiscẽtiæ libido corruptio, & vitiũ carnis Adami fuit. Quia verò in filios caro traducta est cũ ea corruptione, & vitio, ideò anima ei carni infusa infecta fuit malitiã, & corruptione peccati. Sicut vitiũ vasis causa est, vt vinũ ex se dulce in eo infusum acescat. Cæterum hoc vitium, & corruptio carnis non est dicenda culpa, prout solũ in carne consideratur, sed radix, & causa originalis culpæ, quæ soli animæ tanquam subiecto inest. Nam caro seorsim ab animo irrationalis est. Nulla autem irrationalis substantia subiectũ culpæ esse potest. Erit igitur tantũ vitij, & tabes naturæ, cõtinens in semine, & virtute maculam, & culpam originalem.

4 Explicata cõclusio probatur primò, quia peccatũ dicitur manere in carne. At nõ quia formaliter quoad culpam in ea sit, vt exposuimus. Ergò

Ergò quia est in carne tanquam in causa, virtute, seu semine culpæ. Secundò, quia Ambros. tractatu 4. in caput 7. ad Roman. ait, peccatum habitare in carne, quia corruptio carnis robur tenens divinæ iustitiæ causa est inducens in animam peccatum, quò maculatur. Tertio, quia Augustinus in sermone quodam de verbis Apostoli, & lib. 4. contra Iulianum cap. 4. & 9. docet, animam ex carne contrahere vitium, quò inficitur ipsa anima, quia in carne est concupiscentiæ vitium.

5 Vnde colligitur, quare parvulorum peccatum *originale* dicatur, scilicet quia ex vitiosa origine, & carnis libidiosa concupiscentia traducitur. Vnde non sufficit ad contrahendum peccatum originale, concipi hominem ex materia, seu carne deducta ex Adamo: nam Christus Dominus conceptus fuit ex simili materia, & carne descendente ab Adamo, tamen nullam contraxit originalem labem. Præterea igitur necessarium est, vt talis materia traducatur ex vitio, & corruptione concupiscentiæ, quæ causa est maculæ originalis; à qua corruptione caro Christi aliena fuit. Ideò Augustinus in lib. de fide ad Petrum cap. 2. docet: *Peccatum in parvulos non transmitti propagatione, sed libidine, nec fecunditate humana natura, sed feditate concupiscentiæ.* Quam feditatem respexit David Psalm. 50. dicens: *In iniquitatibus conceptus sum, & in peccatis concepit me mater mea.*

6 Sed adversus præterita duæ difficultates occurrunt. Prima est, quia plures filij gignuntur à parentibus, qui nullà tunc sunt infecti maculà originalis peccati. Ergo ab illis non potest traduci peccatum in filios. Secundò, quia in ipsa conceptione, in qua peccatum transmitti dicitur, non infunditur anima corpori, sed prius efformatur corpus in utero, & post aliquot dies corpori iam disposito anima infunditur, vt docent medici, & supponitur Exod. 21. Ergò peccatum non transmittitur origine vitiosæ carnis. Ad primum responderetur. Potest macula peccati esse formaliter deleta, à parentibus, & virtualiter quasi in semine contineri macula filiorum in vitiosa concupiscentia parentum: sicut ab homine circumciso nascitur homo præputiatus, & ex grano depurato crescunt grana paleis circumsepta. Quas similitudines adducit Augustinus lib. 3. de baptismo parvulorum cap. 8. & 9. Ad secundam, peccatum dicitur, conceptione transmitti, non quia tunc sit formaliter originale peccatum, sed virtualiter tantum, & in semine, & virtute causæ, nimirum quia tunc traducitur caro vitio concupiscentiæ corrupta, ex qua, cum anima coniungitur corpori, derivatur in eam peccatum.

QVÆSTIONES.

QVÆST. I. An anima sit ex traduce per generationem producta?
Hic Bonavent. art. 1. q. 1. & relati dist. 17. q. 2.

Quæst. II. An concupiscentia sit peccatum originale, vel quid illud sit?
Hic Gab. q. 1. Alij relati dist. preced. q. 4.

Quæst. III. An omnes descendentes ab Adam etiam Virgo Beata contrahant originale peccatum?
Hic S. Thom. q. 1. art. 2. Gab. q. 1. Alij relati dist. preced. quæst. 2.

Quæst. IV. An omnes traducti ex semine contrahant saltem debitum peccati originalis?
Hic Sanctus Thomas, quæst. 1. art. 2. Gab. q. 1. Alij relati dist. preced. quæst. 5.

Quæst. V. An si quis miraculosè formaretur absque concupiscentia carnis, & seminis traductione contraheret peccatum originale?
Hic Durand q. 2. Caiet. Conrad. Medina. Zum. Cur. Montesin. Lorca, Vaz q. & alij cum S. Thom. 1. 2. q. 81. art. 4. Bellarmin. 4. de amiss. grat. cap. 12. Valent. 1. 2. d. 6. q. 11. p. 2. Azor lib. 4. cap. 30. q. 5. Salas 1. 2. tr. 13. disp. 11. sect. 5. q. 1. Tanner. 1. 2. d. 4. q. 7. dub. 2. assert. 1. Suarez, 1. 2. tr. de peccat. d. 9. sect. 48. Granad. 1. 2. controu. 6. tr. 8. disp. 4.

Quæst. VI. Quod nam sit subiectum originalis peccati, an caro, an anima, an aliqua eius potentia?
Hic S. Thom. q. 2. ar. 1. Bonau. art. 1. q. 2. & 3. Durand. q. 3. Scor. q. 1. Caiet. Conrad. Medina, Zumel, Curiel, Montesinus, Lorca, Vaz q. & alij cum S. Thom. 1. 2. q. 83. ar. 1. & 2. Azor, lib. 4. q. 31. Salas 1. 2. tr. 13. disp. 11. sect. 5. quæst. 10. Suar. 1. 2. tr. de peccat. d. 9. sect. 3. Tanner. 1. 2. d. 4. q. 7. dub. 5. Valent. 1. 2. disp. 6. q. 13. p. univ. Granad. 1. 2. controu. 6. tr. 8. disp. 4.

Quæst. VII. An peccatum originale æqualiter inficiat omnes posteriores Adæ?
Hic Bonau. in lit. dub. 2. Caiet. Conrad. Medina, Lorca, Zumel, Curiel, Montesinus, Vazquez, & alij cum S. Thom. 1. 2. q. 82. ar. 4. Salas 1. 2. tract. 13. disp. 11. sect. 4. quæst. 7.

DISTINCT. XXXII.

Quomodo originale peccatum dimittatur in baptismo cum & post, sit illa concupiscentia, quæ dicitur originale peccatum?

S Vpponuntur tria ; in primis peccatum originale dimitti per baptismum : nam baptismus est sacramentum institutum ad remissionem peccati originalis . Secundò : post baptismum remanere concupiscentiam , cum non extinguatur per illum omninò libido carnis , & inordinata sensualitatis cupido . Tertiò peccatum originale esse concupiscentiam carnis , quod dist. 3 o. statutum est . Vnde prompta est ratio dubitandi . Nam si per baptismum extinguatur peccatum originale , & non extinguatur concupiscentia . Ergò peccatum originale non est concupiscentia . Aut si peccatum originale concupiscentia est , & concupiscentia non destruitur per baptismum . Ergò peccatum originale non destruitur per baptismum . In hanc difficultatem explicandam præsens distinctio instituta est .

2 Duæ sunt solutiones illius . Prima est . Peccatum originale est concupiscentia dominatrix , & imperatrix animæ , trahens illam necessitate quâdam morali ad peccata actualia , à quibus diu abstinere non potest homo non baptizatus . Concupiscentia igitur superans virtutem animæ , imperansque cum dominio affectus ipsius destruitur per baptismum : tum quia virtute baptismi augentur vires gratiæ auxiliantis , quibus concupiscentia frangi , & superari potest : tum , quia simul debilitantur concupiscentiæ motus , quibus illa in hominem non baptizatum in eis eventibus , qui ad peccandum occurrunt , ferociret . Itaque quia hoc imperium , & dominium concupiscentiæ per baptismum tollitur , idè remanente concupiscentia tollitur originale peccatum . Remanet quidem post baptismum concupiscentia , non regnans , sed certâs , vt pugnet non vt vincat ; ad meritum , & gloriam animæ , non ad servitutem , & perniciem ipsius . Idè Augustinus lib. 1. de baptismo parvulorum , capite 39. ait , baptisate non agi , vt concupiscentia omninò pereat , sed vt auxilio gratiæ superetur , ad victoriamque certaminis seruiat , quæ prius ad mortem regnabat . Item libro secundo , cap. 28. ad illud Roman. 6. *Non regnet peccatum in vestro mortali corpore docet* , non sic regnare peccatum in membris eorum , qui ex aquâ , & Spiritu Sancto renati sunt ; quia sic manet superatum , vt non ipsa concupiscentia , sed nostra voluntas possit illam in dominationem revocare . Ergo peccatum originale per baptismum destruitur , quia regnum concupiscentiæ everitur .

3 Secunda solutio est . Peccatum originale post baptismum non manet , quia non manet concupiscentia reatu , sed actu , manet tanquam poena , non tanquam culpa . Itaque concupiscentia non est peccatum originale secundum esse physicum , sed secundum esse morale , quo ratione peccati Adæ nobis concupiscentia imputatur ad culpam , & ei annectitur

tur reatus, quo Deus nobiscum tanquam cum reis, & peccatoribus agit. Igitur quia concupiscentia virtute baptismi secundum hoc esse morale dissolvitur, ideo nobis peccatum originale deletur. Quo pertinet illud Augustini libro secundo contra Iulianum initio: *Lex ista, quae est in membris, remissa est regeneratione spiritali, & manet in carne mortali. Remissa est, quia reatus solutus est sacramento, quo renascuntur fideles; manet autem quia operatur desideria, contra quae dimicant ipsi fideles.* Quid clarius? Item lib. 1. contra duas epistolas Pelag. *Per gratiam baptismatis solutus est, & ipse concupiscentiae reatus, cum quo eras natus.* Rursus de nuptijs, & concupiscentia, cap. 3. *Dimittitur concupiscentia carnis in baptismo, non ut non sit, sed ut non imputetur in peccatum.* En ideo peccatum baptismi dimittitur, quia reatus, & imputatio peccati tollitur. Vnde sicut peccata personalia praeterunt actu, & remanent reatu, sic è converso concupiscentia post baptismum praeterit reatu, & manet actu.

4 Nunc ad plenam praesentis instituti explicationem enodanda sunt breviter sequentes quaestiones. Prima, an caro etiam per baptismum à foeditate vitiosae libidinis purgetur? Secunda à quonam fit concupiscentia, quae est peccatum remissibile per baptismum? Tertia, quo iure homini imputetur ad culpam concupiscentia, quae vitari non potuit? Quarta, an peccatum originale dicendum sit liberum, an necessarium? Quinta, cur Deus animam infundit corpori, sciens contracturam maculam originalem, & confestim perituram? Sexta, an anima in primo instanti sit qualis à Deo creatur? Septima, an dona creationis naturalia, omnibus animabus aequalia sint?

5 Ad primam respondetur. Supponitur ex dist. 3. 1. carnem ipsam seorsim ab anima peccato vitiatam, & corruptam. Nunc probabilis est, tum pars affirmans. tum negans, non solum animam, sed etiam carnem per baptismum mundari. Pars affirmans, quia re ipsa caro per peccatum Adae contraxit foeditatem, & vitium; aliunde Christus instituit baptismum in ablutione carnis per aquam, quae carnis munditiam significare videtur. Negans verò, quia carnis vitium, & corruptio consistit in ardore libidinis, quo caro polluitur. Hic autem per baptismum non tollitur. Vnde in filijs carnis pollutio, & corruptio absque praedicio potest concedi maior, quam in parentibus, cum filiorum caro non solum inficiatur tunc concupiscentiae contracta ex libidine parentum, sed etiam ex propria, sicut infecta fuit caro Adami. Ad secundam: concupiscentia quatenus poena, & in esse physico à Deo est, quatenus culpa verò, & in esse morali à diabolo, & homine est. Ad tertiam: quidam respondent, ideo concupiscentiam imputari animae ad culpam, quia anima cum primum corpori infunditur, condelectatur carni.

Sed non rectè : quia eo pacto non originale , sed actuale esse peccatum .
 Rectius ergo ideo iure imputatur ad culpam , quia voluntas nostri capi-
 tis potuit carnis corruptionem vitare , vt docet Augustinus lib. 4. de ci-
 uitate cap. 4. Ad quartum : peccatum originale voluntario personali ne-
 cessarium est , quo sensu ait David Psalm. 24. *De necessitatibus meis crue-
 me.* At voluntario capitis liberum est , vt exponit Augustinus lib. 1. re-
 tract. cap. 15. Ad quintum : infusio animæ in carnem contaminatam pec-
 cato , & confestim interituram , referri primò potest in iudicia inscrutabi-
 lia Dei . Secundò in exigentiam ordinariæ providentiæ , qua Deus tene-
 tur providere necessaria ad multiplicationem speciei humanæ , & conse-
 quenter infusionem animæ , cum causæ secundæ disponunt subiectum ad
 illam ; præsertim cum vitium contrahendum ab anima non sit à Deo , sed
 à voluntate creaturæ . Ad sextam : anima in primo instanti talis est in adæ-
 quatè qualis à Deo creatur , non verò adæquatè . Quia est simul natura-
 liter bona , & moraliter mala . A Deo naturaliter bona ; ab Adamo verò ,
 & non à Deo , moraliter mala . Ad septimam : probabile est , dona natura-
 lia animabus , sicut Angelis inæqualia disponi . Cæterum inæqualitas in-
 genij , memoriæ , aliorumque donorum non conferunt ad inæqualitatem
 præmij , nec poenæ futuram .

Q V Æ S T I O N E S .

Q V Æ S T . I. An peccatum originale sit concupiscencia , aut quid il-
 lud sit ? *De quo dist. 30. quæst. 4.*

Quæst. II. An peccatum originale tollatur virtute baptismi ? *Hic S. Thomas art. 1. Bonavent. art. 1. quæst. 1. Durand. quæst. 1. Scot quæst. 1. Aur. art. 2. Caiet. Cabezd. Coninch. Præpositus, Suarez, Vazquez, & alij cum S. Tho. 3. p. q. 69. art. 1. Tanner. 3. p. d. 4. q. 3. dub. 2. Bellarmin. lib. de baptismo, Granada. tra. 2. in 3. p. controu. 4. tom. 5. disp. 1. sect. 3. Valent. 3. p. disp. 4. quæst. 4. p. 1. Merat. tr. de baptismo disp. 4. sect. 5.*

Quæst. III. An suscipiens baptismum cum fictione munderetur peccato originali per baptismum ? *Hic Gab. q. 1. Caiet. Cabezd. Suarez, Vazq. Coninch. Præpositus, & alij cum S. Thom. 3. p. q. 69 art. 9. & 10. Tanner. 3. p. d. 4. q. 3. dub. 5. Valentin. 3. p. disp. 4. quæst. 4. p. 2. Sotus, in 4. dist. 6. quæst. 1. ar. 8. Granad. tom. 2. in 3. p. controuers. 4. tr. 5. disp. 3. Henrij. cap. 27. Maratus tr. de baptismo, disp. 4. sect. 5.*

Quæst. IV. An deleri potuit peccatum originale absque infusione gratiæ ? *Hic Gab. q. 1. Caiet. Medina, Conrad. Curiel, Montesin. Zumel, Lorca, Vazquez, & alij cum S. Thom. 1. 2. q. 113. ar. 2. Anne. 1. 2. d. 6. q. 5. dub. 4. Bellar.*

Bellarmin. lib. 2. de iustificat. cap. 16. Valent. 1. 2. d. 8. quest. 5. p. 5. Vega 5. in Trident. c. 2. Sotus, in 4. dist. 15. quest. 1. art. 2. quest. 1. Medina, de pœnit. tr. 1. quest. 7. & 12. Suar. 3. p. 10. 4. disp. 9. sect. 4. & lib. 7. de grat. cap. 23. Gran. 1. 2. controu. 8. tr. 8. d. 5. Merat. de iustific. d. sect.

Quest. V. A qua causa efficiente fit originale peccatum? Hic S. Thom. quest. 2. art. 1. Bonau. ar. 2 q. 2. Durand. quest. 2. Scot. quest. 1. Interpretes S. Thomæ 1. 2. q. 81. art. 1. Granad. 1. 2. controu. 6. tract. 8. d. 4. Suar. 1. 2. tract. de peccat. d. 9. sect. 3. Salas, 1. 2. tract. 13. d. 11. sect. 5. q. 9. Tanner. 1. 2. d. 4. quest. 7. dub. 5.

Quest. VI. An, & quomodo voluntarium fit nobis originale peccatum? Hic Scot. quest. 1. Caiet. Conrad. Medina, Zumel, Curiel, Monesinus, Lorca, Vazquez, & alij cum S. Thom. 1. 2. quest. 81. art. 1. Valent. 1. 2. d. 6. q. 11. p. 1. Cunerus de peccat. original. c. 6. Frinus de Christiana relig. c. 33. Salas 1. 2. tract. 13. d. 11. sect. 4. quest. 1. n. 49. Bellarmin. 4. de amiff. grat. c. 10. obiect. 3. Azor lib. 4. cap. 29. Tanner. 1. 2. d. 6. quest. 7. dub. 1. a num. 10. Granad. 1. 2. controu. 6. tr. 8. d. 2. num. 17. Suarez, 1. 2. tract. de peccat. d. 9. sect. 2. num. 28. & seq.

DISTINCT. XXXIII.

An peccata omnium precedentium patrum parvuli originaliter trahant, ut peccatum e de?

P R I M A conclusio est. Filij non contrahunt peccata aliorum parentum, sed solum primi parentis peccatum. Primò quia Ezechielis 8 ait Deus: *Filius non portabit iniquitatem patris, & pater non portabit iniquitatem filij. Iustitia iusti super eum erit, & impietas impij erit super eum.* Vbi satis exprimitur, filio non imputari iniquitatem patris, sicut non imputatur iustitia. Secundò, quia Augustinus in Enchiridio cap. 93. docet, *mitissimam fore eorum pœnam, qui prater peccatum quod origine contraxerunt, nullum in super addiderunt.* Si autem filijs imputarentur parentum peccata, levior non esset pœna parvulorũ, qui nullo actuali peccato deliquerunt, quàm suorum parentum.

Huic doctrinæ adversantur nonnulli apud Augustinum in Enchiridio cap. 47. Primò, quia parvuli dicuntur baptizati, *in remissionem peccatorum.* At si solum contraherent peccatum Adami, non baptizarentur in remissionem peccatorum in plurali, sed in remissionem peccati in singulari, cum peccatum Adami vnum fuerit in singulari. Confirmatur ex illo,

Pfal. 50. *In iniquitatibus conceptus sum. & in peccatis cōcepit me mater mea.* Vbi peccata conceptione contracta plurali numero significantur. Secundo, quia Exodi 20. ait Deus: *Ego sum Deus visitans iniquitates patrum vsque in tertiam, & quartam generationem.* Nam si filijs nō imputarentur iniquitates patrum, iniquè vlcisceretur Deus in filijs iniquitates patrum. Limitat autem vsque in tertiam, & quartam generationem, quia miseratio Dei moderatur iram suam, ne importabili, & nimia sarcina peccatorum parvuli gravarentur. Quæ sententia videtur esse Augustini supra adductis, & non solventis argumenta.

3 Respondetur. In primis superior sententia non est Augustini. Tū quia oppositum docet loco superius adducto pro sententia Magistri. Tū quia argumenta pro secunda sententia non è sua, sed aliorum opinione proponit. Quare eis propositis concludit, se eam sententiam temere affirmare nō audere. Ad primū respōdetur. Peccatum Adæ significatur plurali numero. Tū quia, vt docet Augustinus in Enchiridio cap. 45. vnum Adæ peccatum continet plura peccata, seu plures species peccatorum, sci licet superbiæ, sacrilegij, avaritiæ, & aliorum. Tū quia vsus est frequens in scriptura plurali numero significare singularem, vt Math. 2. loquens de Herode; *mortui sunt, qui querebant animam pueri.* Et Exod. 32. *fecerunt Deos aureos cum vnum fecerint vitulum.* Ergo similiter vnum originale peccatum potest plurali numero significari. Ad secundum Hieronymus respondet tomo 5. in cap. 8. Ezechielis. *Visitat Deus iniquitates patrum in filijs, nō quia eos puniat propter iniquitates patrum, sed propter iniquitates ipsorum filiorum imitantes iniquitatem patrum, vt colligitur ex verbis testimonio obiecto adiunctis vsque in tertiam, & quartam generationem eorum, qui oderunt me.* Quibus innuitur, ipsos filios odio hereditario parentum odisse Deum, ideoque comminari Deum in eos vindictam.

4 Sed vrgebit aliquis. Deus propter peccata personalia filiorum nō irascitur solum in tertiam, & quartam generationem, verum etiam in omnes generationes vsque ad finem futuras. Item peccata personalia filiorum non solum imitantur iniquitates patrum, sed aliorum quoque peccantium. Ergo cum Deus visitare dicitur iniquitates patrum in tertiam, & quartam generationem, non sunt peccata personalia filiorum, quæ provocant iram Dei. Respondetur. Visitat Deus iniquitates patrum, potius quam aliorum in filijs, quia filij imitari solent iniquitates patrum potius quam aliorum, quibus neque sanguine, neque dilectione adeo cōiuncti sunt. Item in tertiam, & quartam generationem tantum, quia parentes tamdiu vivunt, quandiu filios tertios, & quartos habeant, qui cernentes iniquitates patrum, hæredes impietatis paternæ imitatione fiunt.

5 Hæc de superiori testimonio in sensu literali. At in sensu mystico parentes sunt motus primi suggestionis, vel cogitatione excitati, filij sunt consensus deliberatus voluntatis; nepotes pertinentes ad tertiam generationem sunt opera externa, quibus affectus interni complentur; pronepotes verò ad quartam generationem spectantes sunt morosæ delectationes præteritorum operum. Sed observandum est, primos cogitationum pulsus non esse peccata, neque objecta visitationis divinæ, quia libertate carent.

6 Iam difficultas occurrit; an peccatum Adæ gravitate malitiæ superet omnia aliorum hominum peccata? Nam aliorum hominum peccata non attulerunt tantum damnum toti generi humano, quantum attulit peccatum Adæ. At gravitas peccati augetur ex damno quod infert. Itē quia aliorum peccatorum malitia minuitur ex difficultate, qua eis resistitur. At Adamus facillimè potuit suo peccato reniti, cum nulla cupiditate impelleretur in illud. Propterea plerique affirmanti sententiæ suffragiū tulerunt.

7 Secunda tamen conclusio est. Peccatum Adæ gravitate malitiæ non excedit cætera peccata. Primò, quia peccatum Adæ remissibile fuit, si quidem de factò fuit Adamo remissum, ut tradit Augustinus lib. 2. de baptismo parvulorum cap. 34. Peccatum verò in Spiritum Sanctum remissibile non est, neque in hoc sæculo, neque in futuro, ut traditur Matth. 12. At peccatum remissibile minus grave est, quam peccatum contra Spiritum Sanctum. Secundò, quia peccatum quo gravius est, graviori pœna punitur. At peccatum Adæ non punitur graviori pœnâ, quam reliqua peccata, cum peccatum originale parvulorum, quod secum trahit malitiam illius peccati, non punitur tantâ pœnâ, neque Adam, si damnationem subiret, tantâ puniretur, quantâ plures alij puniti sunt. Ergo peccatum Adæ cæteris alijs gravius non est. Ad argumentum oppositum respondetur. Damnum illatum ex peccato Adami non fuit per se ex gravitate peccati, sed per accidens ex conditione subiecti, in quo tanquam in capite ex lege extrinseca Dei tota operabatur natura. Quare tale damnum non fuit maius cæteris intensivè, sed extensivè, scilicet, quia in plures diffusa est malitia illius peccati, quam aliorum non verò quia vni & eidem subiecto, v. g. Adamo magis nocuerit, quam aliorum peccatorum malitia nocuisse potuisset.

QVÆSTIONES.

QVÆST. I. An peccata personalia proximorum parentum transeant in filios? *Hic S. Thomas art. 1. Bonavent. ar. 1. q. 1. Gabr. q. 1. Durand. quest. 1. Caiet. Conrad. Medina, Zumel, Curiel, Montefinus, Lorca, Vazq. & alij cum S. Thomæ c. 2. q. 81. art. 2. & q. 87. art. 8.*

Quæst. II. An posteri Adæ sicut peccaverunt in Adam, sic potuerunt mereri, aut satisfacere in illo? *Hic Bonavent. art. 1. quest. 2. Alij relati dist. 30. q. 6.*

Quæst. III. An peccatum Adæ fuerit omnium gravissimum? *De quo relati dist. 21. q. 5.*

Quæst. IIII. An peccatum originale æqualiter inficiat omnes posteros Adæ? *Hic Bonav. ar. 2. q. 1. Alij relati dist. 31. q. 7.*

Quæst. V. An peccatum originale contineat plures species malitiæ? *Hic S. Thomas, quest. 1. art. 3. Bonavent. art. 2. quest. 1. Gabr. quest. 1. Caiet. Conrad. Medina, Zumel, Curiel, Lorca, Montefinus, Vazquez, & alij cum S. Thom. 1. q. 82. ar. 2.*

Quæst. VI. An peccato originali debeatur poena sensus? *Hic S. Tho. q. 2. art. 1. Bonavent. ar. 3. q. 1. Gabr. q. 1. Gregor. q. 3. Scor. q. 1. Aureol. ar. 1. Catherin. opusc. de hac re, Salmer. Rom. 5. d. 48. Bellarm. 2. de amiss. grat. c. 4. Peltanus de peccato origin. tr. 12. Azor lib. 4. c. 33. Pineda 3. de Ioanne Baptista ar. 1. c. 2. 5. 246. Suar. 3. p. 10. 2. d. 57. sect. 6. d. 50. sect. 5. & 1. 2. tr. de peccat. d. 9. sect. 6. Valent. 1. 2. d. 6. q. 17. p. 4. Salas 1. 2. tr. 13. d. 11. sect. 6. q. 1. Gran. 1. 2. controu. 6. tr. 9. d. 3. Tann. 1. 2. d. 4. q. 10. dub. 5.*

Quæst. VII. An poena damni possit esse inæqualis in ratione poenæ? *Zum 1. 2. q. 87. ar. 4. dub. 2. Vazq. 1. 2. d. 100. c. 5. Sotus in 4. d. 16. q. 1. art. 1. & d. 50. ar. 4. concl. 1. Granad. 1. 2. controu. 6. tr. 9. d. 2. Medina, de poenit. q. 8. Azor, tom. 1. lib. 4. c. 24. q. 3. Salas, 1. 2. tr. 13. d. 15. sect. 10. Tann. 1. 2. d. 4. q. 10. dub. 3. q. 3. Suar. lib. de Angel. c.*

Quæst. VIII. Qui nam sit status parvulorum decedentium cum peccato originali? *Hic S. Tho. q. 2. ar. 2. Bonav. ar. 3. q. 2. Gabr. q. 1. Greg. q. 3. Scor. q. 1. Aureol. ar. 2. Bellarm. lib. 6. de peccat. c. 1. ad. 7. Lessius lib. 13. de perfect. diuin. c. 22. Sotus in 4. d. 48. q. 2. ar. 4. & lib. 1. de grat. c. 14. Petrus de Soto lib. 6. de Baptismo Azor to. 1. lib. 4. c. 33. Valent. 1. 2. d. 6. q. 17. p. 4. Salas, tr. 13. d. 11. sect. 6. Salmer. Rom. 5. d. 48. Vazq. 1. 2. d. 134. Tann. 1. 2. d. 4. q. 10. dub. 5. Suar. 1. 2. tr. de peccat. 9. d. 3.*

Quæst. IX. An parvuli decedentes cum peccato originali possint assequi cognitione naturali suam beatitudinem supernaturalem possibilem? *Hic Scor. q. 1. Alij relati d. 10. q. 7.*

DISTINCT. XXXIII.

Quæ de peccato animadvertenda sint?

NVNC aggreditur differere de peccato actuali, postquam de originali differuit. Ac primum de origine, & subiecto peccati. Quæ tribus assertionibus explanantur.

Prima est. Origo primæ peccati res bona fuit. Primò quia ante peccatum nihil erat malum. At origo peccati ante peccatum fuit. Ergò res bona fuit. Confirmatur; inter bonum, & malum non est medium. At origo peccati non fuit quidpiam malum, aliàs peccatum sui ipsius origo esset. Ergò fuit quidpiam bonum. Iterum confirmatur. Prima causa peccati actualis fuit Angelus, & homo; nam Deus eius causa non fuit. At Angelus, & homo sunt naturâ boni, eû eorum natura à Deo sit. Ergò prima causa peccati bona natura fuit. Secundò, quia Augustinus assertum ex professo probat contra Iulianum lib. 1. cap. 3. & lib. 2. de nupt. & concupiscent. cap. 28. quia peccatum incæpit cum pravo affectu Angeli, & hominis. At hic affectus fuit ex præcedenti natura vtriusque, quæ bona fuit.

2 At obijcit Iulianus apud Augustinum sup. Natura, quæ peccat, mala est. At causa libera peccati peccat. Ergò mala est. Respondet Augustinus. Natura peccans mala est ex supervenienti peccato. Non est mala ex se, prout antecedit peccatum. At quæ adeò ex se bona est. Nam ex se est natura rationalis. Natura autem rationalis, cum sit opus Dei, bona, & laudanda natura est.

3 Secunda assertio. Causa secundaria maiorum culpæ, & poenæ mala est. Nam peccatum Angeli, & primi hominis fuit initium, & causa cæterorum peccatorum & poenarum, quas homines patiuntur, vt docet Augustinus in Enchiridio cap. 23. & 24. At non fuit primaria, cum primaria causa fuerit natura rationalis ipsius Angeli, & hominis, quæ bona est. Ergò peccatum fuit secundaria causa.

4 Assertio tertia. Subiectum peccati est naturâ bonum. Primò, quia peccatum eatenus est malum naturæ rationali, quatenus eam privat aliquo bono; nam vt ait Augustinus in Enchiridio cap. 11. Sicut morbus est corpori malus, quia privat sanitate, quæ est bona; ita peccatum est animo malum, quia eum privat naturali bono. Etenim si subiectum integrum relinquitur suo bono, nihil patitur damni. Vbi autem nihil patitur damni per peccatum, non potest peccatum subiecto esse malum. Ergò subiectum peccati secundum se bonum est. Nam si secundum se bonum

non esset, non posset pati diminutionem boni. Secundo quia subiectum peccati est natura rationalis, ut rationalis est. At natura rationalis, ut rationalis est, bona est. Ergo subiectum peccati naturam bonum est.

5 Unde colligitur primo, bonitatem naturalem subiecti coniungi cum malitia morali, nec aliud esse naturam esse malam, quam bonum subiectum esse malum. Nam subiectum componitur cum forma inhaerente subiecto. At subiectum malitiae moralis est naturam bonum. Ergo bonum naturae coniungitur cum malitia morali. Ceterum, si cum Augustino sup. quæras, quo nam subiectum sit bonum, & quo malum, discernendum est; nam non est malum eo, quo bonum est, neque eo bonum, quo malum; nam homo est bonus, quia homo, non quia peccator; malus vero quia peccator est, non quia homo. Secundo colligitur, bonitatem naturae rationalis, & malitiam moralem non esse ex illis contrariis, quæ tuò se expellunt è subiecto, ut albedo, & nigredo, amaritudo, & dulcedo. Nam bonum naturae, & malum peccati, ut vidimus, componuntur in terse, imò vnum aliud essentialiter supponit. Nec propterea nos comprehendit illa sententia Esaiæ 5. *Va his, qui dicunt bonum malum, & malum bonum*. Nam ut Augustinus exponit sup. cap. 13. & 19. intelligenda ea est de bono virtutis, & de malo vitij, quæ accidentaliter, & tanquam formæ reddunt subiectum bonum, & malum, hoc est de ijs qui prædicant virtutem malam, & vitium bonum. Non de bono naturae, quod ex parte subiecti supponitur ad bonum, & malum moris, hoc est, de ijs qui hominem naturam bonum dicunt esse suo vitio moraliter malum.

QVÆSTIONES.

QVÆST. I. An possibilis sit natura rationalis suapte naturam mala, & determinata ad solum turpe? *Hic Bonavent. art. 1. quæst. 1. Alij relati dist. 4. q.*

Quæst. II. An peccatum, quæ malum sit disconueniens naturae rationali, & in ea disconuenientia consistat malitia, an in oppositione cum lege? *Hic Durand. quæst. 1. Aureol. art. 1. Caiet. Conrad. Medina, Zumel, Curiel, Lorca, Vazquez & alij 1. 2. q. 19. art. 4. & q. 71. art. 6. Tanner. 1. 2. disp. 2. quæst. 5. dub. 2. & 3. disp. 4. quæst. 1. dub. 4. Salus. tract. 7. disp. 2. sect. 1. & tract. 13. disp. 2. sect. 4. Vega in Trident. 6. cap. 39. & lib. 14. ca. 13. Corduba lib. 1. quæst. 10. Herrera, 2. sentent. disp. 79. quæst. 4. Anton. Perez, certam. 8. Scholast. p. 2. Almxin. 3. moral. cap. 15. & 16. Azor, lib. 4. cap. 24. Suar. 1. 2. tr. de allib. human. d. 2. sect. 2. Granad. 1. 2. contron. C. jr. 1. d. 3. & 4. Valent. 1. 2. d. 2. q. 14. p. 3. & seq.*

Quæst.

Quæst. III. An malitia peccati consistat in privatione boni? *Hic S. Thomas art. 2. Bonavent. art. 2. quæst. 3. Durand q. 2. Gabr. quæst. 1. Aureol. art. 2. Caiet. Conrad. Medina, Zumel, Curiel, Lorca, Momefin. Vazquez, & alij 1. 2. quæst. 18. art. 1. & 2. & quæst. 71. art. 6. Anton. Perez, certam. 8. Scholast. p. 1. Valentia, 1. 2. d. 2. quæst. 13. p. 3. & disp. 6. quæst. 1. p. 1. Azor, tom. 1. lib. 4. c. 1. Bellarm. de peccat. lib. 2. c. 5. & 18. Tanner. 1. 2. disp. 2. quæst. 5. dub. 2. Suar. 1. 2. tr. de malitia d. 7. sect. 4. & seq. Petrus Soto de peccat. lect. 5. & 6. Salas, 1. 2. tr. 13. disp. 2. sect. 3. Granad. 1. 2. contron. 6. tract. 1. d. 1. Salmer. to. 2. tract. 14.*

Quæst. IIII. An malitia peccati possit esse à voluntate ut intendente illam propter se? *Hic S. Thomas art. 3. Bonavent. art. 1. q. 3. Durand. q. 3. Gabr. quæst. 1. Aureol. art. 3. Scotus, quæst. 1. Gobr. quæst. 1. Caiet. Conrad. Medina, Zumel, Lorca, Vazquez, & alij 1. 2. quæst. 8. art. 1. Azor, tom. 1. lib. 1. cap. 20. quæst. 5. Suarez, tom. 1. metaph. d. 2. 3. sect. 5. Connimbric. in Ethic. d. 2. quæst. 2. Salas 1. 2. tr. 1. d. 6. sect. 1. Corduba, lib. 2. quæst. 12. Tanner. 1. 2. d. 2. quæst. 2. dub. 1.*

Quæst. V. An peccatum quoad materiale sit à voluntate adæquatè, quin Deus immediatè concurrat ad illud? *Hic Gregor. quæst. 1. Alij relati lib. 1. dist. 29. q. 9.*

Quæst. VI. An peccatum quoad formale sit adæquatè à voluntate, an inadæquatè simul cum Deo? *Hic Bonav. art. 1. q. 2. Greg. q. 1. Aureol. ar. 3. Alij relati lib. 1. dist. 39. q. 9.*

DISTINCT. XXXV.

Quid sit peccatum?

PRIMA conclusio. Peccatum cōsistit in oppositione cum lege. Primo, quia peccatum definitur ab Augustino lib. 22. cōtra Faustum Manichæum cap. 27. *dictum, factum, vel concupitum contra legem Dei.* Secundò, quia lib. de duabus animabus c. 20. & lib. 1. retract. c. 15. definitur peccatum, *voluntas retinendi, vel consequendi, quod iustitia vetat.* Tertio ab Ambros. lib. de Paradiso cap. 8. describitur, *legis divina prævaricatio, & caelestium inobedientia præceptorum.* Quæ omnes definitiones peccatum exprimunt per contrarietatem cum lege, & præcepto Dei. At nunc est difficultas, ubi nam hæc contrarietas, & peccati malitia invenjatur? An scilicet in affectu interno, an in opere externo? Alij enim volunt, eam solum in esse affectui interno. Alij utriusque actui, tam interno, quam externo. Alij verò neque interno,

neque externo actui in esse, sed esse merè nihil, & puram privationem boni.

2 Secunda conclusio sit. Malitia peccati convenit actui interno, & externo, sed primariò interno, secundariò vero externo. Probatur prima pars, quia in actu interno, & externo invenitur oppositio, & contrarietas cum lege Dei, quæ prohibet utrumque actum tam internum, quam externum. Ergo malitia, quæ in ea contrarietate consistit, invenitur in utroque actu. Probatur pars secunda. Tum quia malitia operis externi derivatur ex affectu interno, sine quo opus externum non potest esse peccatum, quamvis affectus internus possit peccatum esse sine opere externo. Tum quia Augustinus secundâ definitione describit peccatum per affectum, & non per actionem externam contravenientem prohibitioni legis. Ergo primariò malitia peccati afficit affectum internum.

3 Tertia conclusio. Probabilis est aliquorum sententia asserens, peccatum complecti tum entitatem positivam, quæ bona est, tum privationem boni, quæ est formalis malitia. Probatur primò, quia peccatum est affectus, vel actus oppositus cum lege Dei. At qua parte est affectus vel actus complectitur aliquid positivum, qua parte verò opponitur cum lege, complectitur privationem conformitatis cum lege. Secundò, quia peccatum non potest esse adæquate positivum, neque adæquate privativum. Non esse adæquate positivum probatur; quia omne positivum est bonum, & à Deo. At peccatum, quia peccatum, non est bonum, & à Deo. Ergo non est adæquate positivum. Consequentia est bona; minor constat, quia peccatum qua peccatum reddit hominem pravum, & longè abest à voluntate Dei, ut notat Augustinus lib. 83. quæstione 3. Ergo peccatum, quia peccatum non est bonum, & à voluntate Dei. Nam quod hominem facit iniquum, & declinat à voluntate Dei, non potest esse bonum, & à voluntate Dei. Maior probatur ex Augustino pluribus in locis. In primis ex distinctione superiori, ubi cum Augustino peccatum diximus esse privationem boni. Quod etiam tradit lib. 83. quibus quæst. 6. Item quia ibidem quæst. 22. ait, omnia esse à Deo, quatenus entia sunt, & quatenus à Deo sunt bona esse, & non peccata. Tertiò, quia ibidem quæst. 27. decernit, omnia entia esse à Dei providentia, & voluntate, & ideo quæ entia bona esse, & non mala. Ergo peccatum non potest esse adæquate positivum ens. At neque esse adæquate privationem probatur; quia idem Augustinus in conclusionibus cap. 13. docet omne malum continere aliquid boni, neque malum esse posse sine aliquo bono. Ergo peccatum continere debet aliquid positivum, quod sit bonum.

4 Obijciunt primò, Adulterium, & homicidium, & similia
sunt.

sunt entia positiva. Ergò sunt à Deo volente illa, ac per consequens non erunt peccata. Respondetur. Adulterium, homicidium, & similia non denotant solum actionem positivam, sed etiam deformitatem, & privationem bonitatis, atque adeò non sunt adæquatè bona, & à voluntate Dei.

5. Secundò obijcitur. Plures omisiones sunt peccata, vt non credere in Deum, non audire Missam. At hæ omisiones nihil continent positivum. Ergò peccatum non continet aliquid positivum. Respondetur. Cum omisiones peccata sunt, comprehendunt aliquid positivum, quavis significantur ad modum privationis, vt non credere denotat incredulitatem positivam, non audire Missam significat contemptum, aut propositum internum non audiendi Missam.

6. Tertiò. Privatio boni est pœna peccati, quæ à Deo est. At malitia à Deo non est. Ergò malitia non est boni privatio. Respondetur. Privatio boni sumitur activè, & passivè, hoc est per modum causæ, & per modum effectus, rectè enim potest vna privatio esse causa alterius, vt exponit Augustinus de natura, & gratia, cap. 20. nam defectus cibi inducit defectum vitæ, & defectus cognitionis defectum amoris. Sic in homine peccante privatio conformitatis cum lege activè, & per modum causæ inducit privationem virtutum supernaturalium, vt constat ex parabola Luc. 10. hominis, qui incidens in latrones spoliatus fuit suis bonis. Item privatur consortio, & participatione Dei per gratiam iustificantem. Nec non in corpore beneficio immortalitatis, & aliarum dotium, quibus peccatores desituuntur. Igitur privatio activè, & per modum causæ in peccante non est pœna, sed malitia peccati. Privatio verò passivè, & per modum effectus pœna est. Hæc autem à Deo esse potest. Quæ in hac tertia conclusione ex aliorum iudicio proponit Magister, pleno iudicio nõ probat, vt colligere est ex dist. 37.

QVÆSTIONES.

QVÆST. I. An malitia peccati sumatur ex oppositione cum lege Dei? *Hic S. Thomas art. 2. Bonavent. in litt. dub. 4. Gab. q. vnic. Alij relati dist. proced. quæst. 2.*

Quæst. II. An malitia peccati consistat in privativo, an in positivo? *Hic Bonavent. in litt. dub. 6. & art. 1. q. 1. Argenti. q. 1. art. 2. Gabr. q. unica, Scot. q. 1. Averroel. art. 2. Alij relati dist. proced. q. 3.*

Quæst. III. An malitia formalis conveniat actui externo supra internum, & prius quam interno? *Hic S. Thomas art. 4. Durand. q. 3. Caietas.*

Conrad Medina, Zumel, Curiel, Montefinos, Lorca, Vazquez, & alij cum S. Thoma, 1. 2. quæst. 20. art. 1. & 4. Azor tom. 1. lib. 2. cap. 6. & cap. 20. quæst. 6. Antonius Perez lect. 1. exam. num. 25. & 26. Salas 1. 2. tract. 7. disp. 6. sect. 1. & 7. Valentia, 1. 2. disp. 2. quæst. 15. p. 1. Suarez 1. 2. tract. de act. humanis, disp. 10. sect. 1. Granad. 1. 2. cõtrou. 2. tr. 14. disp. 2. & 6. Coninch, 2. 2. disp. 3. dub. 5. & 7.

Quæst. IV. An actui externo conveniat meritum distinctum ab interno? De quo relati quæst. præced. Nos d. 68. de ente supernaturali, sect. 4. Item Suarez lib. 12. de gratia cap. 11. Zumel, 1. 2. quæst. 114. art. 4. disp. 2. Salas 1. 2. tr. 6. d. 2. num. 66. Coninch 2. 2. d. 27. num. 12.

Quæst. V. An sit possibile peccatum per puram omisionem absque actu? Hic S. Thom. art. 3. Bonavent. in lit. dub. 1. Durand. q. 2. Alij relati dist. 25. quæst. 12.

Quæst. VI. An supposito peccato per puram omisionem boni possibile sit meritum per puram omisionem mali? Hic S. Thom. art. 3. Durand. quæst. 2. Alij relati dist. 24. quæst. 9.

Quæst. VII. An Deus sit causa peccati? De quo relati lib. 1. distinct. 29. quæst. 9.

DISTINCT. XXXVI.

Quadam simul sunt peccata, & pœna peccati, quadam peccata, & causa peccati, alia verò peccata, & causa, & pœna peccati.

P R I M A conclusio. Potest peccatum esse pœna peccati. Huius sententiæ est Augustinus super Psalm. 57. ad illud *supercedit ignis, &c.* dicens: *multa, quæ peccata sunt, pœna peccati sunt.* Item Gregor. super Ezechiel homilia 11. in cap. 1. dicens: *Peccatum, quod per penitentiam citius non deletur, aut peccatum est, & causa peccati, aut peccatum, & pœna peccati, aut peccatum simul, & causa, & pœna peccati.* Quod indicant sacræ litteræ, ut illud David Psalm. 68. *Appone iniquitatem super iniquitatem eorum.* Vbi iniquitatem deprecatur castigari iniquitate. Eo sensu proponit Paulus primo Thesalonic. secundo, punitos homines suis peccatis: *Propterea tradidit illos Deus in passiones ignominie, &c.*

2. Secunda conclusio. Peccatum non est pœna peccati, quatenus peccatum est, sed quatenus est, est causa plurium malorum subsequen-

quentium peccatum . Nam pœna, vt docet Augustinus lib. 1. retract. cap. 9. iusta est, seu obiectum iustitiæ, quod à Deo directè appeti, & intendi possit. At peccatum iustum non est, seu obiectum iustitiæ, quod à Deo directè appeti, & intendi possit. Est igitur peccatum pœna peccati, quatenus est causa inferens peccati plura mala, quæ à Deo intendi possunt. Sicut ignis æternus est pœna peccati, non quia in se, & formaliter pœna sit, & malus damnatis, sed quia causa est cruciatuum, quibus illi torquentur. Quo sensu exponit Augustinus illud Apostoli: *Tradidit illos Deus in passiones ignominia*. Quia licet Apostolus significet peccata fuisse peccati pœnas; cæterum noluit peccata, quæ peccata fuisse intèta à Deo, sed quæ illis annexæ sunt passiones ignominia, quæ à Deo in pœnam peccati appeti possunt.

3 Tertia conclusio. Licet omne peccatum mortale sit pœna peccati; non tamè omne peccatum est pœna peccati. Prior pars probatur. Pœna peccantis dicitur, quidquid est causa adducens peccanti mala à peccato distincta, quibus ipse formaliter punitur. At omne peccatū causa est plurium malorum, quibus peccas formaliter punitur. Probatur pars posterior. Nullum peccatum est pœna sui ipsius, sed alterius præcedentis peccati, sicut nullum peccatum est causa sui ipsius, sed alterius subsequētis peccati. Ergò vt peccatum dicitur esse causa peccati, solùm quando subsequitur aliud peccatum, sic peccatum dicitur esse pœna peccati solùm, quando antecedit aliud peccatum. At omne peccatum non antecedit aliud peccatum. Ergò omne peccatum non est pœna peccati. Cui doctrinæ consonat Augustinus lib. 5. contra Iulianum cap. 5. dicens: *Præcedentis est hæc pœna peccati, & tamen etiam ipsa peccatum est*. Item Gregor. lib. 25. Moralium cap. 12. docens, idem peccatum esse posse pœnam, & causam peccati, pœnam peccati antecedentis, & causam subsequentis.

4 Quarta conclusio. Vt peccatū sit pœna antecedentis peccati, probabile est, non requiri, vt semper subsequatur malum à peccato, quod est pœna, distinctum, sed ipsum essentialiter peccatum, quæ molestum, & incommodum rationem pœnæ posse subire. Primò, quia plura peccata se ipsis immediatè sunt incommoda, & molesta peccanti, vt invidia, ira, cupiditas, & tristitia, quæ docente Augustino lib. 83. qq. q. 77. perturbant, & affligunt animum, & sui passione cruciant. Secundo, quia tradit Augustinus lib. retract. cap. 9. & lib. 3. de lib. arbit. cap. 18. quadam necessitate pati hominem, quæ mala sunt, & eadem pœna peccati sunt, vt illud Apostoli Roman. 7. *Non quod volo facio bonum, sed quod odi malum, hoc ago*. Item illud ad Galat. 3. *Caro concupiscit aduersus spiritum, & spiritus aduersus carnem*. Hæc enim pugna inevitabilis pravorum affectuum cum probis molesta homini est, & ex iusta damnatione profecta.

5 Huic tamen probationi adversari videtur Hieronymus in explanatione fidei ad Damasum Papam censens, blasphemum esse, peccata necessitate fieri, & non posse vitari. Respondetur. Augustinus differit de necessitate, & impossibilitate morali, profecta ex nimia difficultate, qua in natura lapsa renititur affectibus vitiosis, præsertim venialibus. Hieronymus vero de libertate, & potestate physica, qua omnia caveri possunt mortalia peccata. Nam ad molestiam pugnae, quam Augustinus contendit, sufficit impotentia moralis ex nimia difficultate renitendi vitiosis affectibus, præsertim ex surreptione, & in advertentia irrepenitibus profecta. Præmissa in hac, & præcedenti distinctione ex aliorum opinione probabilia videntur. Quamquam plura eorum non probabilia solum, sed omnino certa, & extra controversiam admittenda sunt.

QVÆSTIONES.

QVÆST. I. An peccatum possit esse pœna peccati, & qua ratione? *Hic S. Thomas q. 1. ar. 3. Scotus, Bonavent. Durand. Egid. Richar. Gabr. q. 1. Caietan. Conrad. Medina, Zumel, Curiel, Montesinos, Lorca, Vazquez, & alij cum S. Thoma, 1. 2. quæst. 87. art. 2. Valentia, 1. 2. disp. 6. q. 17. p. 3. Salas 1. 2. tract. 13. disp. 15. sect. 2. Tanner. 1. 2. disp. 4. quæst. 10. dub. 3. Herrera 2. disp. 42. quæst. 2. Granad. 1. 2. controu. 6. tr. 9. disp. 5. Suarez 1. 2. tr. de peccatis disp. 7. sect. 2.*

Quæst. II. An peccatum sit à Deo, ideòque etiam pro formali sit pœna peccati? *Hic Bonavent in litt. dub. 3. Alij relati lib. 1. dist. 29. q. 9.*

Quæst. III. An Deus ex intentione efficaci puniendi hominem antecedenti præuisionem peccati possit permittere peccatum? *Hic Bonavent. ar. 3. q. 1. & 2. Richard. art. 3. quæst. 2. Gabr. quæst. 1. dub. 4. Alij relati lib. 1. dist. 40. quæst. 8.*

Quæst. IV. An peccatum sit causa peccati referendo illud in suum finem, & tribuendo extrinsecè novam malitiam? *Hic Aureol. art. 2. Caiet. Conradus, Medina, Zumel, Curiel, Lorca, Montesinos, Vazquez, & alij cum S. Thoma 1. 2. quæst. 18. art. 3. & 4. Valentia, 1. 2. disp. 2. quæst. 13. p. 2. Tannerus 1. 2. disp. 2. quæst. 1. dub. 4. Suarez tr. de act. hum. disp. 6. sect. 3. Granad. 1. 2. controu. 2. tom. 10. disp. 6. sect. 3. Salas 1. 2. tr. 7. disp. 3. sect. 8. Coynich 2. 2. disp. 3. dub. 9.*

Quæst. V. An peccatum sicut est causa peccati, possit esse causa actus boni supernaturalis, referendo illum in finem malum? *De quo relati dist. 27. quæst. 20.*

DISTINCT. XXXVII.

*Aliorum ponit sententiam, qui dicunt, malos actus
nullo modo esse à Deo, nec esse bonos, siue in eo,
quod sunt, siue alio modo.*

P R I M A conclusio. Non est improbabilis eorum sententia, quæ adversus tertiam conclusionem distinctionis 15. tuentur, peccatum esse adæquatè positivum, atque adedò secundùm esse positivum, Deum non esse auctorem, & causam peccati. Nam actus peccati secundùm esse positivum est oppositus legi. Ergò secundùm esse positivum est formaliter peccatum, quod in oppositione cum lege consistit. Probat̃ur antecedens. Lex directè prohibet esse positivum actus. Ergò actus secundùm esse positivum est contrarius legi. Hinc autem secundùm esse positivum non esse à Deo probatur: quia Deus non est auctor peccati, quâ peccatum est. At peccatum quâ peccatum, est positivum. Ergò peccati, quâ positivum est, Deus auctor non est. Vnde est aliquid positivum quod est ab homine, & non sit à Deo. Nâ peccatum, quâ peccatum est, ab homine, & non à Deo. Hoc autem positivum est. Quod indicare videtur Augustinus in enchirid. cap. 19. expendens illud Isaia 5. *Va his, qui dicunt bonum malum dictum esse de ipsis rebus, quibus homines sunt mali, non de ipsis hominibus.* Ergò peccata, quibus homines sunt mali, res sunt quæ fiunt ab homine, & non à Deo.

2 His opponitur. Illud Ioan. 1. *Sine ipso factum est nihil*, intelligitur de peccato, quod nihil est. Ergò peccatum non debet numerari inter entia positiva. Secundò, quia Augustinus dist. 35. conclus. 3. docet, omne esse positivum, quâ positivum, & ens, esse bonum, & à Deo. Ergò malitia peccati positiva non est. Ad primum respondetur. Peccatū dicitur esse nihil, nō quia formaliter privatio sit, sed quia nō est aliquid esse verè bonū, sed esse malū, quod nō meretur inter entia numerari. Item quia causa est privationis gratiæ, & rectitudinis, qua à vero esse, & participatione Dei recedimus. Ad secūdū respōdetur. Augustinus in eis locis disserit de esse substantiali, & naturali, hoc est, de substantia, & natura, & eis, quæ naturaliter consequuntur substantiam, atque naturam; non verò de actibus ipsius nature, qui nomine substantiæ, atque nature minimè comprehenduntur. Colligitur hæc mens Augustini. Primò, quia lib. 1. retract. cap. 23. tradit, quod de substantijs, atque naturis dictum est, non esse de

bonis actionibus, atque peccatis intelligendum. Ergò inter naturam, seu substantiam, & actus, seu actiones naturæ discernit Augustinus. Secundò, quia libro quarto contra Pelagium in prima responsione notat: *Opera diaboli, quæ vitia dicuntur, actus esse, non res.* Item in quarta, peccatum *Naturam non esse, sed actum. Quamobrem quod natura non est, Deus non fecit quia natura est omne, quod facit.* Ergò distinguit inter actum, & naturam, seu rem. Ergò cum in eis locis differat Augustinus in genere de ijs, quæ res, substantiæ, & naturæ sunt, non de actibus, potuit statuere, omnes res, substantiam, & naturas esse bonas, & à Deo, quin sub eis actus peccati comprehenderet. Tertiò, quia in sacra Scriptura dicitur Deus non esse auctor malorum. At si omnia, quæ sunt, intelligeret Augustinus, esse bona, & à Deo, Deum faceret auctorem malorum, cum ea sint actus naturæ rationalis. Quartò, quia Augustinus super Psalm. 68. ad illud, *Non est substantia,* docet, iniquitatem non esse à Deo, quia non est substantia, hoc est, quia non est natura, quâ homines sumus.

3. Secunda conclusio. Quamquam catholicis scriptoribus liberum sit affirmare, vel negare actû peccati secundum esse positivum esse bonum, & à Deo, de quo varia sunt catholicorum iudicia, & nihil sic à Magistro constanter decernitur. Duo tamen omnibus constantia sunt; primum, Deum non esse auctorem malorum culpæ; secundum, esse auctorem malorum pœnæ. Primum constat, tum quia sacræ litteræ expressè tradunt, Deum non esse auctorem culpæ: tum quia etiam Theologi, qui volunt, actum peccati secundum esse positivum esse bonum, & à Deo, negant, Deum esse auctorem eius actus, quâ malus, & peccatum est, quia ea ratione non est aliquid, sed nihil. Nihili autem Deus auctor non est. Secundum probatur, quia Amôs tertio, dicitur: *Non est malum in civitate, quod Dominus non fecerit.* Item Isaïa 45. *Ego sum Deus creans malum, & faciens bonum.* En Deus dicitur creare, & facere malum. At non malum culpæ, ut præmissimus. Ergò malum pœnæ. Quo Augustinus libro primo retract. cap. 26. explicat, quod libro 83. qq. quæst. 21. dixerat, Deum non esse auctorem mali, intelligendum esse de malo culpæ, non de malo pœnæ, quod à Deo esse negari non potest. Item eo componit illud Sapientiæ primo, *Deus mortem non fecit,* & illud Ecclesi. 11. *Mors, & vita à Domino est,* quæ videntur contraria. Quippè Deus non fecit mortem moralem culpæ, fecit tamen mortem naturalem pœnæ.

QVÆSTIONES.

QVÆST. I. An malitia formalis peccati sit positiva, an privativa? *Hic S. Thom. ar. 1. Bona. in litt. dub. 1. & seq. Alij relati dist. 34. q. 3.*

Quæst. II. An Deus sit auctor peccati? *Hic S. Thomas quæst. 2. art. 1. Bonavent. art. 2. quæst. 1. Egidius p. 2. quæst. 1. art. 2. Richardus art. 3. q. 1. Argentin. quæst. 1. art. 4. Scotus, & Gabr. quæst. 1. Durand. quæst. 2. Alij relati lib. 1. dist. 29. quæst. 9.*

Quæst. III. An Deus præset concursum immediatum efficientem peccati? *Hic S. Thom. q. 2. ar. 2. Bonavent. ar. 1. q. 1. Set. Gab. Durand. Greg. Egid. q. 1. Aureol. art. 1. Alij relati lib. 1. dist. 37. q. 2.*

Quæst. IV. An Deus prædeterminet physicè ad entitatem materiam peccati? *Hic Gabr. q. 1. littera E. Alij relati dist. 21. q. 2.*

Quæst. V. An poena possit intendi efficaciter à Deo ante prævisionem culpæ? *Hic S. Thom. q. 3. ar. 1. Alij relati lib. 1. dist. 40. q. 8.*

Quæst. VI. An Deus sit, aut possit esse causa falsitatis, & erroris? *Hic Bonavent. art. 2. quæst. 3. Richardus art. 3. quæst. 2. Stephan. Brulef. quæst. 6. Nos de ente supernaturali, disp. 56. & 59. Bañez 2. 2. quæst. 1. art. 3. dub. 2. conclus. 4. Torres 2. 2. disp. 3. & 4. Conninch. 2. 2. disp. 10. dub. 4. Hurtado, 2. 2. disp. 19. sect. 3. & 4. Suarez de fide, disp. 6. sect. 5. Vazquez 1. 2. d. 90. num. 111. & 1. 2. & 3. p. disp. 61. num. 59.*

DISTINCT. XXXVIII.

*De voluntate, & eius sine, ex quo & ipsa
iudicatur.*

PRIMA conclusio. Ex sine voluntatis deprehenditur, an ea recta, an prava sit. Nomine voluntatis in hac distinctione non intelligitur potentia, sed affectus voluntatis. Probatum conclusio ex Augustino lib. 11. de Trinit. cap. 6. ubi: *Ex sine suo, ait, voluntas cognoscitur utrum recta, an prava sit.* Secundò inductione desumpta ex Augustino ibidem. Nam omnis affectus bonus respicit finem bonum, scilicet beatitudinem æternam, aut Deum, aut aliquid conducens in beatitudinē aut Deum. Affectus verò malus respicit finē malum, scilicet delectationem prohibitam, aut aliquid aliud prohibitum. Ergò ex sine arguenda est probitas, aut pravitas affectus voluntatis.

2 Secunda conclusio. Omnis affectus moraliter bonus, & meritorius

Finis in finem charitatis referri debet, aut actualiter, aut virtualiter. Primò, quia Augustinus super illud Psalm. 118. *Omnis consummationis videri finem. latum mandatum tuum nimis*, exponit de charitate, cuius lacum mandatum est, & cuius finis, omnis consummationis, hoc est omnis bonæ voluntatis, & actionis finis est. Secundò, quia ipse in Enchirid. cap. 121. illud secundo Timot. 1. *Finis præcepti est charitas*, ideò dictum esse docet, quia omnia opera virtutum præcepta, ut recta; & prout oportet, fiant, in finem charitatis referenda sunt. Unde ea referri debent in Deum, quia finis charitatis, imò & ipsa charitas Deus est. Item referri debent in Patrem, Filium, & Spiritum Sanctum, qui etiam Deus sunt, atque à Deo vnus finis, non plures fines charitatis, & bonorum operum sunt, sicut vnus Deus, non plures dii sunt. Rursus in Christum etiam referuntur, quia etiam Christus Deus est, de quo propterea dictum est Roman. 10. *Christus finis legis ad iustitiam omni credenti*, ut exponit Augustinus in lib. sent. Prosperi.

3 Tertia conclusio. Quamvis omnes affectus meritorij vnum habeant vltimum finem charitatis, præter illum tamen, plures alios respiciunt fines inter medios sibi proprios, & intrinsecos. Primò, quia Augustinus lib. 11. de Trinit. cap. 6. ait: *Alia, & inque alia voluntates suos proprios fines habent, qui tamen referuntur ad finem illius voluntatis, quæ volumus beatè vivere*. En varij affectus relati in vitam beatam suos præter illum proprios fines habent. Secundò, quia possunt esse in voluntate plures affectus respicientes plures fines intrinsecos subordinatos, quorum alter referibilis sit in alterum. Nam potest esse voluntas videndi indeterminatè, cuius finis intrinsecus, in quo sistat, sit visio alicuius obiecti indeterminatè; deinde alia voluntas videndi determinatè fenestram, cuius finis intrinsecus, in quo sistat, sit visio determinata fenestræ; deinde alia voluntas videndi transeuntes, cuius finis sit visio transeuntium. En plures voluntates respicientes plures fines intrinsecos subordinatos, quorum alter in alterum refertur. Ergo similiter potest contingere affectibus virtutum, qui respicientes suos proprios fines, referibiles sint in eundem finem charitatis, in quo omnes virtutum actus connexi sint.

4 Obijcitur Augustinus lib. 2. de sermone Domini in monte cap. 24. admonens, ne duos nobis fines constituamus, scilicet ne evangelizemus, ut manducemus, sed māducemus, ut evangelizemus, quia propter regnū Dei tantum debemus operari omnia. Respondetur. Augustinus prohibet nobis cōstituere duos fines nō subordinatos, quorū alter sit æternus, & alter merè temporalis, qui in æternum non referatur, atq; adeo suadet operari propter regnū Dei, tantū, tanquam propter finem vltimum, in quē alij fines referantur. Nam ipse monēs māducate, ut evāgelizemus, &

evangelizare propter regnum Dei approbat voluntatem, cuius finis sit evangelizare, & aliam, cuius sit finis regnum Dei.

5 Quarta conclusio. Voluntas, intentio, & finis distinguuntur. Ex definitione eorum constabit distinctio. Finis est bonum, quod volumus propter se. Qui rursus est duplex; aut ultimus; propter quem cetera volumus, quin ipsum propter alium; aut intermedius, quem rursus volumus propter alium. Omnis finis voluntatis est delectatio, hoc est gaudium de possessione boni amati, ut docet Augustinus tom. 8. in illud Psalm. 7. *scrutans corda, & renes Deus.* Item in Psalm. 9. ad illud, *comprehensus est pes eorum.* Voluntas est affectus, quo volumus bonum propter se. Intentio vero est affectus, quo volumus bonum propter se, & alia propter ipsum. V.g. cum volumus reficere esurientes propter vitam æternam; finis intermedius est refectio esurientis, ultimus verò vita æterna, voluntas est affectus refectiois, intentio verò affectus vitæ æternæ. Unde finis realiter distinguitur à voluntate, & intentione. Voluntas verò, & intentio sic comparantur inter se, ut omnis intentio voluntas sit, quamvis omnis voluntas non sit intentio, quando scilicet ex præcedenti affectu voluntatis in alium finem refertur, tunc enim præcedens affectus rationem intentionis, subsequens verò rationem voluntatis meræ, & electionis sortitur.

6 Quinta conclusio. Constans non est inter Theologos, an vno, & eodem actu possimus velle finem intermedium, & ultimum, an necessitate diverso, ut reficere esurientem, & vitam æternam. Nam alij volunt, eodem actu utrumque finem appeti posse, qui propter varietatem obiectorum tanquam multiplex apprehenditur ad multiplicem virtutem spectas. Alij verò sentiunt, utrumque finem necessariò appeti affectibus diversis. Qua de re unicuique decernendum relinquitur.

QVÆSTIONES.

QVÆST. I. An finis ultimus determinatus nostræ beatitudinis supernaturalis possit cognosci naturali ratione? *Hic Bonau. in linc. dub. 1. Alij velati dist. 10. q. 7.*

Quæst. II. An ut actus sit moraliter bonus, finis intrinsecus, seu obiectum bonum debet esse bonum? *Hic S. Thomas art. 5. Bonau. Egizius, Richard. Durand. Argent. & Gregor. quæst. 1. Caiet Conrad. Medina, Zumel, Cuviel, Montefin. Lorca, Vazq. & alij 1. 2. quæst. 1. art. 3. & quæst. 18. art. 2. & 4. Coninch. 2. 2. disp. 3. dub. 4. Suarez, 1. 2. tract. de actib. hum. d. 6. sect. 1. Tanner. 1. 2. d. 2. q. 5. dub. 4. Salas, 1. 2. tract. 7. d. 2. sect. 7. Antonius Perez,*

lect. 1. Examer. p. 3. cap. 19. & seq. Azor, 10. 1. lib. 2. c. 5. q. 4. Gran. 1. 2. controu. 2. tr. 10. d. 7. & 6.

Quæst. III. An ut actus sit bonus referri debeat in finem charitatis saltem extrinsecè? *Hic S. Thom. art. 2. Bonau. in litt. dub. 2. & art. 1. q. 2. Richard. q. 2. & 3. Marfil. q. 27. ar. 1. Greg. q. 1. ar. 1. concl. 2. Sotus 1. de nat. & grat. c. 20. & lib. 3. c. 4. Vega de iustific. q. 14. Becanus, ar. 7. Salas, 1. 2. tr. 7. d. 2. à n. 126. Gran. 1. 2. controu. 2. tr. 10. d. 6. sect. 1.*

Quæst. IIII. An idem actus possit habere plures fines intrinsecos, seu plura obiecta formalia intrinseca? *Hic Bonau. ar. 1. q. 3. S. Thom. art. 1. Egidius q. 1. ar. 2. Richard. q. 2. ar. 2. Durand. q. 4. Argent. q. 1. ar. 3. Nos fuse d. 47. Suar. 1. 2. tr. de act. hum. d. 4. sect. 3. & 10. 1. in 3. p. d. 5. sect. 4. Salas, 1. 2. tr. 6. d. 1. à num. 16. & tr. 7. d. 2. sect. 9. Azor, 10. 1. lib. 1. c. 25. q. 6. Molin. 1. p. q. 1. ar. 1. d. 1. Fosca, 6. Metaph. c. 1. q. 1. sect. 5. Gran. 10. 1. in proem. d. 5. n. 17. Connimbr. 1. poster. cap. 25. q. 2. ar. 4. Fasol. 1. p. q. 12. ar. 8. dub. 6.*

Quæst. V. An vnus actus virtutis possit extrinsecè referri, seu imperari in finem alterius? & qua ratione id fiat? *Nos fuse d. 65. & 67. de supernat. Salas, 1. 2. tr. 7. d. 2. sect. 16. & 18. Vazq. 1. 2. d. 5. 1. c. 5. Almain. tr. 1. moral. c. 20. Sotus de nat. & grat. lib. 1. c. 12. Caiet. Medin. Conrad. & alij 1. 2. q. 18. art. 3. 4. & 6. Lorca, 2. 2. q. 23. d. 12. Valent. 2. 2. d. 1. q. 4. p. 3. & d. 3. q. 9. p. 1. Suar. 1. 2. de act. hum. d. 6. sect. 3. & d. 10. sect. 1. Azor, lib. 1. c. 2. q. 2. Tanner. 1. 2. d. 11. q. 5. n. 95. Conninch. 2. 2. d. 3. n. 121.*

Quæst. VI. Per quos actus, & quo influxu referat vna virtus in suum finem actus alterius? *Nos fuse d. 66. & 67. de supernat. Suar. lib. 1. 2. de grat. c. 9. Hurtad. 2. 2. d. 135. 137. & 138. Zum. 1. 2. q. 14. art. 4. d. 2. append. Lorca, 2. 2. d. 12. de charit.*

Quæst. VII. An virtus imperfectior possit referre in suum finem actus virtutis perfectioris v. g. charitatis? *Nos disp. 65. sect. 4. de supernat. Caiet. Bañez, Lorca, & alij cum S. Thoma, 2. 2. q. 23. ar. 1. Conninch. 2. 2. d. 27. n. 11. & seq. Valent. 2. 2. d. 3. q. 9. p. 1.*

Quæst. VIII. An intentio finis, & electio mediõrum sint actus necessario distincti? *Hic S. Thomas art. 4. Bonauent. in litt. dub. 4. Durand. quæst. 3. Caiet. Conrad. Medina, Zumel, Curiel, Lorca, Montesinus, Vazquez, & alij cum S. Thoma, 1. 2. q. 8. art. 3. & q. 12. art. 4. Suar. 1. 2. tr. de elect. d. 8. sect. 3. Tannerus, 1. 2. d. 2. quæst. 3. dub. 4. Valent. 1. 2. d. 2. quæst. 3. p. 3. Salas 1. 2. tr. act. 6. disp. 1. sect. 4. Antonius Perez, lect. 1. Examin. p. 3. cap. 5. & 6. Granad. 1. 1. controuers. 2. tract. 5. d. 3. Hurtad. d. 14. sect. 3. de anima, Arriaga, ibidem d. 7. sect. 5.*

DISTINCT. XXXIX.

Cum voluntas sit de ijs, quæ homo naturaliter habet, quare peccatum fore dicatur, cum nullum aliud naturale peccatum sit?

IN hac distinctione nihil iudicio proprio, sed alieno Magister decernit. Quærit autem duo. Primum est, an voluntas transgrediens legem retineat bonitatem naturalem simul cum malitia morali, sicut eam retinent intellectus, & memoria, quamvis vitij obnubilentur, & subiaceant, ut Augustinus supponit lib. 15. de Trinitate cap. 8. Si quidem voluntas inter hominis naturalia recensetur, sicut alia, quæ homini insunt? Secundum est, an idem sit motus, seu affectus, quo homo afficitur in bonum, & in malum, quando iuxta illud Apostoli Rom. 7. *Nō quod volo, illud ago, sed quod nolo, illud facio*, voluntas simul tangitur affectu inefficaci boni, & mali; si quidem utrumque velle naturale & inseparabile homini est.

2 In prima quæstione distinguenda est voluntas in actu primo, quæ est potentia, à voluntate in actu secundo, quæ est affectus deliberatus potentia. Voluntatem, quæ est potentia, omnes Theologi tuentur retinere cum malitia morali bonitatem naturalem, quia malitia moralis ipsi advenit contingenter, & bonitas naturalis ei semper identificata est, cum talis potentia semper ad naturalem hominis constitutionem pertineat. At de affectu voluntatis dissensio Theologorum est. Nam qui aiunt malitiam moralem consistere in privatione, admittunt, eum affectum secundum esse positivum continere bonitatem naturalem, & physicam, cum idè negant secundum esse positivum inesse malitiam, quia secundum illud esse bonus est. Quibus si objicias, non posse ex bonitate naturali affectus voluntatis resultare malitiam, seu privationem rectitudinis moralem, sicut non resultat ex bonitate actus intellectus, & memoriæ. Respondetur, discrimen esse inter affectus voluntatis, & actus aliarum potentiarum. Nam actus voluntatis ex se movet, & provocat voluntatem ad existentiam, & consecutionem obiecti, ac idè cum obiectum malum est, affectus illius est malus; actus vero intellectus, & memoriæ ex se nō habent mandare executioni obiectum, & idè potest malum cognosci, quin actus cognitionis sit malus. Quanquā & hi actus possunt esse mali, cū subiaceant imperio voluntatis abutentis illis. At verò, qui malitiam

licitiam formalem adæquatè positivam sentiunt, negant, affectum malum esse naturaliter bonum, quia eum affectum volunt non referri inter hominis naturalia, sed potius contra naturalia, cum non iuxta, sed cōtra naturam rationalem sit.

3 In secunda quæstione volunt plerique, motum inefficacem in bonum esse distinctum à motu voluntatis in malum. Primò, quia affectus voluntatis in bonum convenit arbitrio ex prima, & naturali constitutio ne naturæ, quare is affectus dicitur ab Ambrosio tom. 4. in cap. 7. ad Roman. cap. 18. Homini naturalis, & ab Augustino tom. 3. de fide ad Petrum cap. 25. hominem creatum fuisse bonum, & rectum, hoc est, appetentem bonum; & à Hieronymo in cap. Ezechielis, scintillam rationis, quæ etiam in Chain extincta non est, semper velle bonum, & odisse malum. At verò affectus in malum convenit arbitrio ex corruptione naturæ per peccatum. Ergò hi affectus distincti sunt. Secundò, quia affectus in malum inclinatur in peccatum, & absente gratiâ illud efficaciter operatur. Affectus verò in bonum inclinatur in opus bonum, & auxiliante gratiâ illud efficaciter operatur. At eidem affectui non possunt convenire inclinationes, & operationes contrariæ. Ergò ij affectus diversi sunt. Nihilominus non desunt, qui utrumque munus eidem affectui inefficaci adscribant. Quod arguunt ex eo, quòd voluntas simul, & inseparabiliter velit affectu inefficaci bonum, & malum, ideoque simul bona, & mala naturaliter sit.

QVÆSTIONES.

QVÆST. I. An peccatum in privatione consistat? *De quo relati dist. 34. q. 3.*

Quæst. II. An idem affectus possit esse bonus & malus? *Hic S. Tho. q. 2. art. 2. Salas. 1. 2. tr. 7. d. 3. sect. 11. Gran. 1. 2. contr. 2. tr. 9. d. 3. Med. 1. 2. q. 20. art. 6. concl. 1. Tanner. 1. 2. d. 2. q. 5. dub. 8. Valent. 1. 2. d. 2. quæst. 15. p. 6. Azor, tom. 1. lib. 2. c. 5. q. 9. Tapper. art. 11. Vega, lib. 11. in Trid. c. 25. Suar. 1. 2. tr. de actib. hum. d. 8. sect. 7. Cominch. 2. 2. d. 3. dub. 11. Lorca, 1. 2. de act. hum. d. 28. Vazq. 1. 2. d. 70. cap. 2. Alij cum S. Thom. 1. 2. q. 20. art. 6.*

Quæst. III. An idem affectus possit esse simul amor boni, & odiū mali? De quo nullum vidi differentem ex professo. Ad rem tamen disputatione dignum est.

Quæst. IIII. An omne peccatum præcedat aliquis error conscientie practicæ aut speculativæ? *Hic Durand quæst. 1. Alij relati distinct. 22. quæst. 6.*

Quæst. V. An teneamur sequi conscientiam errantem? *Hic S. Thom.* q. 5. art. 3. *Bonauent. art. 1. q. 3. Ægidius, quæst. 3. art. 3. Richard. art. 2. q. 3. Durand. q. 5. Gab. q. 1. art. 3. dub. 2. Aureol. art. 1. Caiet. Conrad. Med. Zum. Lorca, Curiel, Montefin Vazq. cum S. Thom. 1. 2. q. 19. art. 5. & 6. Suar. 1. 2. de aëlib. hum. d. 12 sect. 4. Valentia, 1. 2. d. 2. quæst. 14. p. 4. Tannerus, 1. 2. d. 2. quæst. 6. dub. 7. Salas, 1. 2. tract. 8. d. 1. sect. 3. Granad. 1. 2. controuers. 2. tr. 1. 2. d. 7. Azor, to. 1. lib. 2. cap. 8. quæst. 3. Anton. Perez certam. 10. Scholast. à num. 23. Corduba, lib. 3. q. 4. Thomas Sanchez lib. 1. Decalog. c. 11.*

Quæst. VI. An ex conscientia errante & proponente vtrumque contradictorium esse peccatum voluntas necessitetur ad peccandum? *Interpretes quæst. precedent. relati Gran. 1. 2. controu. 2. tr. 1. 2. d. 7. sect. 2. Corduba, lib. 3. quæst. 4. Angest. moral. cap. 6. Thomas Sanchez, lib. 1. Decalog. cap. 11. à num. 13. Salas, 1. 2. tr. 8. d. 1. à n. 27. Medina, 1. 2. q. 19. art. 6. q. 1. Vazq. 1. 2. disp. 60. cap. 2.*

Quæst. VII. An possit ratio errare proponendo amandum malum, & odio prosequendum bonum? *Hic S. Thomas, quæst. 3. art. 1. Bonauent. in litt. dub. 2. & art. 2. quæst. 2. Ægidius, quæst. 2. art. 3. Richard. art. 3. quæst. 2. Durand. quæst. 5. Gabr. quæst. 1. art. 3. Aureol. art. 2. Vazquez, 1. 2. disp. 122. cap. 2. Valentia, 1. 2. disp. 6. quæst. 6. p. 1. Azor, lib. 1. cap. 13. quæst. 1. Thomas Sanchez, lib. 1. Decalog. cap. 16. num. 33. Tanner. 1. 2. d. 4. quæst. 9. nu. 14. & 15. Salas, 1. 2. tract. 13. d. 8. à num. 17. Corduba, lib. 2. q. 4. conclus. 1. Conrad. de contract. quæst. 100. Caiet. Medina, Zumel, Curiel, & alij 1. 2. q. 76. ar. 2.*

Quæst. VIII. An voluntas sit libera circa bonum in communi libertate contrarietatis, aut contradictionis? *Hic S. Thom. q. 2. art. 1.*

Quæst. IX. An possit affectus esse malus, quin eius obiectum directum, aut indirectum sit malum? *Hic Bonauent. litt. dub. 1. Gran. 1. 2. controu. 2. tr. o. d. 4. Tannerus, 1. 2. d. 2. q. 5. dub. 7. Suarez, 1. 2. de aëlib. hum. d. 7. sect. 7. Salas, 1. 2. tract. 7. disp. 3. sect. 4. Zumel. 1. 2. q. 72. art. 9. d. 1. Valent. 1. 2. d. 2. quæst. 13. p. 4. Azor, tom. 1. lib. 1. c. 4. Lorca, 1. 2. d. 34. Curiel, 1. 2. q. 18. ar. 2. dub. 2.*

DISTINCT. XL.

An ex sine omnes actus pensari debeant, ut simpliciter boni, vel mali dicantur?

DVO præmittenda. Primò per actus hîc intelligi actiones externas, quæ sunt obiecta affectuum interiorum. Secundò bonitatem, & malitiam, de qua disseritur, non esse naturalem, & physicam, sed moralem, & remunerabilem, à qua actiones morales absolute, & simpliciter dicuntur bonæ, vel malæ. Iam duo queruntur. Alterum, an ex intentione, & fine actiones externæ sint moraliter bonæ, vel malæ? Alterum, an seorsim ab intentione, & fine extrinseco se ipsis immediate bonæ, vel malæ sint, an indifferentes? Sunt enim, qui velint se ipsis immediate nihil bonitatis, aut malitiæ ferre, sed omnes fieri posse bonas ex intentione bona, & omnes malas ex intentione mala. Alij vero sentiunt, aliquas se ipsis essentialiter adeo esse malas, vt nulla intentione possint fieri bonæ, alias se ipsis essentialiter adeo esse bonas, vt nulla intentione possint fieri malæ; alias verò ex se indifferentes esse, vt ex intentione bona fiant bonæ, & ex mala intentione malæ. Alij denique dimittunt, aliquas quidem se ipsis esse malas, quin possint fieri bonæ, negant vero vllas esse se ipsis bonas, quin possint fieri malæ.

2 Prima conclusio. Actiones externæ sumunt bonitatem moralem ex intentione bona, & malitiam ex mala. Primò ex illo Ambrosij lib. 1. offic. cap. 30. *Affectus tuus operi tuo nomen imponit.* Hoc est, ex affectu dignoscitur, an opus sit bonum, vel malum? Secundò ex illo Augustini præfat. in Psalm. 31. *bonum opus intentio fuit. Non valde attendas, quid homo faciat, sed quid, cum faciat, attendat.* Itaque ex fine bonitas operis arguenda est. Tertiò ex illo Mathæi 7. *Non potest arbor bona fructus malos facere, neque arbor mala fructus bonos facere.* Vbi nomine arboris intelligunt Ecclesie Patres affectum internum, cuius fructus sunt actiones externæ; bonæ quidem, si affectus fuerit bonus; malæ vero, si malus.

3 Secunda conclusio. Nulla est actio exterior se ipsa immediate seorsim ab actu interno adeo bona, vt non possit fieri mala. Sic Augustinus tomo 4. lib. contra mendaciam cap. 7. ibi: *En opera hominum, si causas habuerint bonas, vel malas, nunc sunt bona; nunc mala, quæ non sunt per se ipsa peccata.* Ergo quæcumque opera, quæ peccata non sunt, possunt fieri mala ex causa, seu intentione mala. Probatur ab Augustino ibidem; quia nullum est opus externum adeo bonum, quod non possit referri in finem malum, vt reficere esurientem in finem gloriæ vanæ. At opus relatum in finem malum non est bonum, sed malum, vt constat ex superiori conclusione.

4 Tertia conclusio. Aliquæ sunt actiones externæ se ipsis adeo malæ, vt nullo affectu interno queant fieri bonæ. Ita Augustinus supra. Nā aliqua sunt opera externa, quæ se ipsis immediate, & directè sunt peccata, & prohibita lege Dei, vt furta, mendacia, blasphemix, & similia. Quis

autem dicat, peccata posse fieri iusta, & moraliter bona? Confirmat Augustinus longa inductione plurimum, quæ nullo fine nobis licere possunt. Neque enim licet furari divitibus, ut erogemus pauperibus; falsa testimonia proferre, ut tueamur innocentem; vera testamenta suppressere, & ficta supponere, ut hæredibus caveantur pericula delinquendi. Si enim hæc & similia licerent, perverti posset impunè, & iustè omnis recta institutio reipublicæ. Ergò aliqua sunt, quæ nullo fine honestari possunt.

5 Adde, meritò ab aliquibus dubitari, an ea opera possint fieri ex causa bona. Nam affectus internus eorum bonus non est, cum obiectum habeat prohibitum, & malum; neque finis est bonus, cum eius consequutio per media turpia bona esse repugnet. Nulla igitur potest esse causa illorum, quæ sit bona. Vndè propter duo ea opera ex causa bona honestari repugnat; tum quia esto ea detur bona, sufficit malitia intrinseca ipsorù, ut bona non sint; tum quia absolutè talis causa esse bona repugnat.

QVÆSTIONES.

QVÆST. I. An bonitas & malitia sint differētix essentielles actus humani? *Hic S. Thomas art. 1. Bonau. in litt. dub. 1. Caiet Medina, Conrad. Curiel, Zum Montefin. Lorca. Vazquez, & alij 1.2. q. 18. & 19. ar. 1. Suar. 1.2. de act. hum. d. 8. sect. 3. Salas 1.2. tr. 7. d. 3. sect. 13. Tanner. 1.2. d. 2. q. 5. dub. 3. Almain. tr. 1. moral. c. 6. Valent. 1.2. d. 2. q. 13. p. 1. & q. 14. p. 1. Gran. 1.2. controu. 2. tr. 9. d. 2.*

Quæst. II. An actui externo conveniat bonitas, aut malitia formalis distincta, & superaddita interno? *Hic S. Thom. ar. 3. Bonauent. art. 2. Richard. art. 1. q. 4. & art. 2. q. 1. Ægidius q. 1. art. 2. Gregor. quæst. 1. Alij relati dist. 35. q. 3.*

Quæst. III. An actioni externæ conveniat meritum distinctum à merito actus interni? *Hic Bonauent. art. 2. quæst. 3. Brulef. q. 6. Alij relati dist. 35. q. 4.*

Quæst. IIII. An intentio finis boni sit mala ex mala electione, & è contra? *Hic Bonauent. art. 1. quæst. 1. Gabr. q. 1. Caiet. Medina, Conrad. Zumel, Curiel, Lorca, Montefin. Vazquez, & alij 1.2. quæst. 18. ar. 4. q. 19. ar. 7. & 8. Almain. tract. 1. moral. cap. 11. Salas, 1.2. tr. 7. d. 3. sect. 11. Cominch. 2.2. disp. 3. dub. 11. Granad. 1.2. controu. 2. tract. 10. d. 6. 1. anner, 1.2. d. 2. q. 5. dub. 7.*

Quæst. V. An eadem actio possit esse simul bona & mala? *Hic S. Thom. ar. 4. Durand q. 3. Alij relati dist. preced. q. 2.*

Quæst. VI. An sint actus naturales in differentes in individuo? *Hic*

S. Thomas, art. 5. Durand. quest. 1. Aureol. art. 1. Caiet. Conrad. Medina, Curis, Zumel, Monesin Lorca, Vazquez, & alij cum S. Thoma, 1. 2. q. 18. art. 9. Suar. 1. 2. de act. lib. hum. d. 9. sect. 3. Salas 1. 2. tr. 7. d. 4. sect. 3. Azor to. 1. lib. 2. cap. 4. Connimbr. in Ethic. d. 5. q. 2. Valent. 1. 2. d. 2. q. 13. p. 6. Tanner. 1. 2. d. 2. quest. 5. dub. 6. Grat. 2. controu. 3. tr. 11. d. 2.

Quæst. VII. An sint actus supernaturales indifferentes secundum speciem? De quo rari. Nos fuse d. 69. de supernat. Suar. 1. 2. de act. hum. d. 9. sect. 2. Salas, 1. 2. to. 7. d. 4. sect. 2.

Quæst. VIII. An actus supernaturales adeò sint boni, vt vitiari nequeant ex fine malo? De quo relati dist. 26. q. 10.

DISTINCT. XLI.

An omnis intentio, vel actio eorum, qui carent fide, sit mala?

P R I M A propositio. Iuxta aliquorum sententiam omnes actus morales, tam interni, quam externi infidelium peccata sunt extrinsecè, non intrinsecè. Prior pars probatur. Primò ex illo Apostol. 1. 4. *Omne quod non est ex fide, peccatum est.* Nam infidelium actus ex fide non sunt. Secundo ex Augustino lib. sent. Prosperi 106. *Omnis infidelium vita peccatum est.* Tertio quia omnis actus relatus in malum finem malus est. At omnis actus interior, & exterior infidelium in malum finem relatus est, aut in gloriam vanam, aut in commoda temporalia, aut in genere numen vanum, quod adorant. Si autem eis obijcias, Augustinum testari lib. 2. confess. cap. 12. aliqua opera, fieri bona, quamvis non benè; atque ita plura ab infidelibus fieri bona, quamvis non benè, vt vestire nudos, servare iustitiam, & similia. Respondent, ea opera dici bona ex genere, & materia ipsorum, non verò ex specie, & circumstantijs, quibus fiunt. Posterior verò pars superioris propositionis probatur. Nam plures sunt affectus interni, & externi infidelium, qui si fierent ex directione fidei, & intentione charitatis, essent boni. Ergò quod mali sint, non est eis intrinsecum, sed extrinsecum.

2 Secunda propositio. Iuxta aliorum sententiam plura opera fiunt ab infidelibus absolucè bona. Nam infideles eliciunt plura opera virtutum moralium ducti pietate, & honestate, seu æquitate naturali rationis, vt subvenire egeno, & ius suum unicuique tribuere. Hoc autem sufficit,

fufficit, vt ea abfolutè bona fint. Neque obftat, ea ab Auguftino negari bona, imò affirmari mala, quia ex fide non fiunt. Quoniam negantur bona bonitate meritoria vitæ æternæ, quæ proculdubio operibus in efle non poteft abfque fide, & charitate. At præter eam bonitatem poteft eis bonitas moralis ex obiecto competere. Item dicuntur mala à malitia fubiecti, quod ea agit, non à malitia operum, quæ fubiectum deturpet.

3 Tertia propofitio. Omne peccatum voluntarium, & liberum eft. Ita Auguftinus tomo 1. libro de vera religione cap. 14. tomo 6 libro de duabus animabus, cap. 10. libro 1. retract. cap. 15. & 16. & libro 2. cap. 13. Nam peccatum committi non poteft nifi à volente, qui poteft illud cavere, fi velit. Quod autem à volente fic fit, voluntarium, & liberum eft. Explicatur: peccatum aut naturæ integræ eft elicitum à primis parentibus, aut naturæ lapfæ post eorum peccatum. Elicitum à primis parentibus omninò voluntarium fuit, cum in eis non effet, quod tolleret voluntarium. Elicitum verò in natura lapfa, licet omninò voluntarium non fit quia ignorantia, & concupifcentia minuit voluntarium, tamen abfolutè voluntarium, & liberum eft, quia opus, quod agitur, abfolutè prætermitti potuit. Igitur nullum eft peccatum, quod non fit voluntarium, ac liberum.

4 Quarta propofitio. Non folùm actus externus, fed etiam affectus internus voluntarius eft, fic Auguftinus libro 1. de libero arbitrio, cap. 12. & lib. retract. cap. 9. & 12. Tum quia affectus internus eft peccatum. Peccatum autem voluntarium eft. Tum, quia affectus internus eft liber voluntati, quippè in poteftate voluntatis conftitutus. Actus autem liber voluntarius eft. Tum, quia voluntarium eft, quod eft à voluntate. At affectus peccati adeò eft à voluntate, vt prima caufa peccati fit fola voluntas.

QVÆSTIONES.

QVÆST. I. An diuifio actus in bonum, & malum fit per differentias effentiales? *Hic Bonauent. art. 1. quæft. 2. Brulef. quæft. 2. Alij relati dift. preced. quæft. 1.*

Quæft. II. An bonitas, & malitia poffit fimul eidem actui convenire? *Hic Bonauent. art. 1. quæft. 1. Brulef. quæft. 2. Alij relati dift. 39. q. 2.*

Quæft. III. An fit actus naturalis in individuo indifferens? *Hic Bonauent. art. 1. q. 3. Brulef. q. 3. Scot. q. 1. Alij relati dift. preced. q. 6.*

Quæft. IV. An fit actus fupernaturalis indifferens fecundùm fpeciem? *De quo relati dift. preced. q. 7.*

Quæst. V. An sine auxilio gratiæ infideles agant actus naturales moraliter bonos? *Hic Bonavent. in litt. dub. 2. S. Thomas q. 1. art. 2. Alij relati dist. 28. quæst. 1.*

Quæst. VI. An infidelibus provideantur auxilia gratiæ intrinsecè supernaturalia ad actus intrinsecè supernaturales? *De quo nos fuse disp. 20. de supernat. sect. 12. & seq. Ruyz de predest. disp. 6. & vari ex professo.*

Quæst. VII. An omnis actus meritorius, aut impetratorius dirigatur per fidem, idè què infideles careant eiusmodi actibus? *Hic S. Thom. quæst. 1. art. 1. Bonavent. in litt. dub. 1. Durand. quæst. 1. Gab. quæst. 1. Alij relati dist. 26. quæst. 13.*

Quæst. VIII. An infideles, dum fide Theologica carent, possint elicere actum charitatis, quo iustificationem obtineant? *Hic Bonave. in litt. dub. 2. S. Thom. q. 1. art. 2. Alij relati dist. 26. quæst. 14.*

Quæst. IX. Qua ratione verum sit, infidelibus facientibus quod in se est, non denegari gratiam? *De quo relati lib. 1. dist. 41. quæst. 6.*

Quæst. X. An omne peccatum sit voluntarium, & liberum, idè què repugnet peccatum per puram omissionem sine actu? *Hic Bonavent. in litt. dub. 3. Gab. q. 1. ar. 3. dub. 3. Alij relati dist. 25. quæst. 12.*

DISTINCT. XLII.

An voluntas, & actio mala in eodem homine, & circa eandem rem sint unum peccatum, an plura?

IN hac distinctione explicantur variz divisiones, seu distinctiones peccati. Prima est, quæ peccatum dividitur in internum, & externum. Et quæritur, an opus externum constituat peccatū distinctū à peccato interno? Plerique enim volunt, esse omninò distinctum. Alij vero non esse distinctum, sed maius. Quia ex affectu interno, & opere externo constituitur moraliter vnum peccatum, vna transgressio, & operatio moralis. Quæ sententia probabilior apparet.

2. Obijcitur primò. Opus externum est peccatum. Aliud è est distinctum ab affectu interno. Ergò & peccatum distinctum ab illo. Negatur consequentia. Quia potest opus externum esse physicè distinctum ab affectu interno, & non esse peccatum distinctum, quia moraliter non est distinctum: nam seorsim ab affectu interno, sicut liberum, & morale non est, sic neque est peccatū; sed pars cõstituens cum illo vnum, & idè peccatū.

Obijci-

3 Obijcitur secundò. Maiorem pœnã meretur, qui affectu, & opere simul delinquit, quàm qui solo affectu deliquit. Ergò peccatum internũ aliud est ab externo. Respõdetur, vt pœna volentis, & simul exequentis maior sit, non requiritur, vt exequisio addat novum, & distinctum peccatum, sed sufficit, vt augeat priorem malitiam, seu vt prior malitia extendatur in aliud subiectum.

4 Obijcitur tertio. Affectus, & opus transgrediuntur diversa præcepta: nam aliud præceptum est, *Non furaberis*, aliud *Non concupisces*. Ergò affectus, & opus sunt diversa peccata. Negatur consequentia. Quia obiecta diversorum præceptorum constituunt moraliter vnã actionem pertinentem ad eandem speciem malitiæ.

5 Secunda divisio peccati est in actuale, & habituale. Actuale, est affectus, seu actio physicè existens contra legẽ Dei, quã homo constituitur a *Actu* peccans. Habituale est, quod remanet post actuale peccatũ constituens hominẽ peccatorẽ. Dicitur autẽ peccatũ iam præteritũ fieri habituale, cum iam transactũ actu manet reatu, quia postquã transijt actus manet reatus culpæ, & reatus pœnæ. Reatus culpæ, quia moraliter cõfessur reus peccati, ac si actu peccaret. Reatus verò pœnæ, quia iudicatur dignus pœna. Quæ alia est æterna, alia temporalis. Reatus ad pœnã æternam sequitur peccatum mortale; reatus verò ad pœnam temporalem sequitur peccatum veniale.

6 Tertia divisio est peccati procedentis ex cupiditate, & procedentis ex timore: sub qua divisione comprehenduntur omnia peccata. Nam vt ait Augustinus ad illud P sal. 78. *Incensã igni, & suffosa* omnia peccata committuntur, aut ex cupiditate malè incendente, aut ex timore malè humiliante.

7 Quarta divisio est in peccatũ cognitionis, sermonis, & operis. Quã tradit Hier. sup. Ezech. c. 43. volẽs sub ea cõtineri omnia peccata. Quibus additur peccatũ cõsuetudinis, quod in quatruiduano Lazaro significatur.

8 Quinta divisio est peccati in Deum, in proximum, & in se ipsum. In Deum peccat homo, cum indignè, & malè sentit de Deo, vt hæreticus, & periturus. In proximum, cum proximum iniustè lædit. In se verò, cum sibi tantum, & non alijs, peccando, nocet.

9 Sexta divisio peccati est in peccatũ, & delictum, seu in peccatum cõmissionis, & omissionis. Peccatum cõmissionis, quod absolutè peccatum dicitur, est facere opus positivè malum contra legem prohibentem. Peccatum omissionis, quod delictum, seu derelictum dicitur, est omittere, seu derelinquere opus positivè bonũ contra legẽ præcipientẽ. Quãquam interdũ *delictum* absolutè dicitur, quòd ignoratè; peccatum verò, quòd scienter cõmittitur; interdum vtrunque indifferimiatim sumitur.

10 Septima, & postrema divisio peccati est in septem vitia capitalia scilicet superbiam, iram, &c. Quæ consideratione Chrysostomi significata sunt in septem populis, qui terram promissionis tenebant. Dicuntur capitalia, quia ex eis emanant omnia peccata: cum nullum sit, quod ex aliquo eorum originem non deducat. Imò inter ea numeratur superbia, quæ omnium peccatorum origo dicitur. Sic Eccles. 10. *Initium omnis peccati est superbia.* Gregorius lib. 31. Moral. cap. 31. *Radix cuncti mali est superbia.* Cuius ab eodem Gregorio lib. 23. Moral. cap. 7. quatuor distinguuntur species. Prima bonum re ipsa possessum suæ activitati tribuere. Secunda, bonum activitate Dei infusum tribuere meritis proprijs. Tertia, iactare bona, quæ non possidet. Quarta, ostentare se inter alios singularem, & excellentiorem. Neque huic doctrinæ obstat, ipsam superbiam interdum ex cupiditate proficisci iuxta 1. Thimot. ultimo. *Radix omnium malorum est cupiditas.* Nam superbia, & cupiditas dicuntur radix omnis peccati, quia genera singulorum peccatorum, non quia singula generum emanent ex illis. Vnde potest esse superbia ex affectu cupiditatis, & cupiditas ex affectu superbia. Nam vt docet Augustinus tomo 3. lib. 11. super Genes. cap. 15. Plerique cupiunt divitias, quibus alios antecellant, plerique antecellere dignitate volunt, vt divitias augeant.

QVÆSTIONES.

QVÆST. I. An opus externum superaddat malitiam, aut bonitatē affectui interno? *Hic S. I hom. art. 1. Bonau. ar. 1. q. 2. Gab. quæst. 1. Aegid. p. 2. q. 1. art. 2. Richard. q. 2. Aureol. ar. 1. Alij relati dist. 35. q. 3.*

Quæst. II. An opus externum superaddat meritum, aut demeritum affectui interno? *Hic Bonavent. art. 1. q. 2. Gabr. quæst. 1. Durand. q. 2. Alij relati dist. 35. q. 4.*

Quæst. III. An actus positivus distinguat peccatum commissiōnis à peccato omisiōnis? *De quo relati dist. 25. quæst. 1. 2.*

Quæst. IV. An, & quid sit peccatum habituale transacto actuali? *Hic S. I hom. art. 2. Durand. quæst. 3. Caietan. Conrad. Medina, Zumel, Curriel, Lorca, Montesinos, Vazquez, & alij 1. 2. q. 86. art. 1. & 2. Valent. 1. 2. disp. 6 q. 16 p. 1. Granad. 1. 2. controu. 6. tr. 8. disp. 1. Sotus lib. 1. de natu. & grat. cap. 9. Staplet. lib. 1. de peccato origin. cap. 3. Corduba lib. 1. q. 10. Suar. 1. 2. tr. de peccat. disp. 8. & lib. 7. de grat. c. 20. à nu. 7. Salas 1. 2. tr. 13. disp. 14 sect. 1. & seq. Azor tomo 1 lib. 4. cap. 24. Bellarmin. de amiss. gratia cap. 19. Tanner. 1. 2. disp. 4. quæst. 6. dub. 1.*

Quæst. V. Quo differat peccatum mortale à veniali? *Hic S. Thomas art.*

art. 4. Bonavent. art. 2. q. 1. Scotus q. 4. Egid. q. 1. ar. 3. Richard. art. 3. quest. 1. Durand. quest. 6. Argent. q. 1. ar. 4. Aureol. ar. 3. Caiet. Conrad. Medina. Zumel, Curiel, Lorca, Vazq. & alij cum S. Tho. 1. 2. q. 88. ar. 1. Valent. 1. 2. disp. 6. quest. 18. p. 1. Petrus de Soto lect. 7. de peccatis, Tanner. 1. 2. disp. 4. quest. 5. dub. 2. Azor tom. 1. lib. 4. cap. 8. & 9. Salas 1. 2. tr. 13. disp. 16. sect. 8. & seq. Vega in Trident. lib. 14. cap. 11. & 12. Suarez 1. 2. tr. de peccat. disp. 2. sect. 5. Granad. 1. 2. controu. 6. tr. 2. disp. 2.

Quæst. VI. An peccatum veniale habeat reatum poenæ æternæ cōiunctum mortali? Hic S. Thom. ar. 5. Bonau ar. 2. q. 2. Egid. q. 1. art. 4. Richard. ar. 3. q. 2. Durand. q. 7. Caiet. Conrad. Medina, Zumel, Curiel, Montefinos, Lorca, Vazquez, & alij cum S. Thom. 1. 2. q. 87. art. 5. & q. 88. art. 2. Suarez 1. 2. tr. de peccatis, disp. 7. sect. 4. Salas 1. 2. tr. 13. disp. 15. sect. 11. & disp. 16. sect. 8. Granad. 1. 2. controu. 6. tr. 9. disp. 2. Tanner. 1. 2. disp. 4. q. 10. dub. 4. Valent. 1. 2. disp. 6. q. 17. p. 4. Sotus in 4. d. q. 10. 10. ar. 4. Azor, lib. 4. cap. 10. quest. 5. Vega in Trident. lib. 14. cap. 16.

Quæst. VII. An gravitas peccati mortalis quâ differt à veniali sit infinita? De quo Medina, Conrad. Zumel, Curiel, Lorca, Cabrera, Suarez, Vazquez, Ragusa, Alvarez, & alij cum S. Thomas, 1. 2. quest. 73. art. 9. & 3. p. quest. 1. art. 2. Item Suarez 1. 2. tractatu de peccatis, disp. 2. sect. 3. Vazquez 1. 2. disp. 99. cap. 8. & disp. 100. cap. 5. Valentia, 1. 2. disp. 6. quest. 6. p. 3. q. 17. p. 4. & 3. p. disp. 1. quest. 1. p. 5. Salas, 1. 2. tr. 13. disp. 15. sect. 5. Granad. 1. 2. controuers. 6. tr. 3. disp. 5. Ioannes Medina, de penitent. tract. 3. quest. 1. Bellarmin. 1. de amiss. grat. cap. 14. Herrera 2. disp. 32. quest. 5. Tanner. 3. p. disp. 1. quest. 5. dub. 2.

DISTINCT. XLIII.

De peccato in Spiritum Sanctum, quod dicitur etiam peccatum ad mortem.

INTER peccata, quæ in genere diuisa sunt dist. præced. gravissimum omnium est peccatum in Spiritum Sanctum, & peccatum ad mortem, de quo in hac distinctione differitur. Peccatum in Spiritum Sanctum continetur Matth. 12. ibi: *Qui peccauerit in Spiritum Sanctum non remittetur ei, neque in hoc seculo, neque in futuro.* Peccati ad mortem meminuit Ioannes in epist. 1. cap. 5. *Est peccatum ad mortem, non pro eo dico, ut quis oret.* Vnde peccatum in Spiritum Sanctum, & peccatum ad mortem idem sunt, quia vtrumque irremissibile dicitur, & pro quo orationes Ecclesiæ prodesse non possunt.

2 Sed est prima dubitatio, quod nam sit peccatū in Spiritum Sanctū. Triplicem speciē huius peccati proponit Magister. Prima est obstinatio, quæ est induratae mentis, in malitia pertinacia. Secunda est desperatio, quā quis diffidit penitus de bonitate Dei æstimans suam malitiam divine bonitatis magnitudinem excedere. Tertia est invidentia fraternæ gratiæ, & reconciliationis cum Deo, contendens fratrem deturbare à gratia, & reconciliatōne Dei. Primæ, & secundæ speciē meminit Augustinus homilia 33. super Ioannem. Tertiæ verò speciē lib. 1. de sermone Domini in monte, non longè à fine. Probatur tria enumerata peccata esse contra Spiritum Sanctum, quia sunt contra bonitatem, benignitatem, & amorem attributum Spiritui Sancto. Obstinatio, quia pertinaciter inhæret malitiæ, contra bonitatem Spiritus Sancti. Desperatio, quia malitiā humanam æstimat superiorem bonitate Dei. Invidentia cōtra fratrem, quia est contra amorem, & benignitatem, quā Spiritus Sanctus nobis comunicatur.

3 Secunda dubitatio est: an omnis obstinatio, vel desperatio, vel invidentia fraternæ gratiæ sit peccatum in Spiritum Sanctum? Plerique sententiæ affirmanti ad hærent arbitrantes, peccatum in Spiritum Sanctū dici in remissibile in hoc sæculo, solum quia difficile remittitur, non quia omninò remitti non possit. Sed rectius alij docent, ea peccata non esse contra Spiritum Sanctum, nisi eis adiungatur impœnitentia finalis, quæ nullo modo remitti potest. Tum, quia huius sententiæ est Augustinus epistola 50. ad Bonifacium, & lib. 1. retract. cap. 19. & sermone 11. de Verbis Domini post medium. Tum, quia nullus est homo in hoc sæculo qui quantumvis obstinatus sit, & desperet de misericordia divina, invideatque fraternæ gratiæ, pœnitere non possit auxilio gratiæ divinæ, & per pœnitentiam assequi remissionem peccati. At peccatum in Spiritum Sanctum est irremissibile. Ergo dum non adiungitur impœnitentia finalis, non est peccatum in Spiritum Sanctum. Nam sola impœnitentia finalis, est, quæ propriè in hoc sæculo remissibilis non est, neque orationibus iustorum iuvari potest. At peccatum in Spiritum Sanctum est, quod proprio, & rigoroso sensu in hoc sæculo, neque remitti, neque orationibus iuvari potest.

4 Porro notandum est, impœnitentiam, quæ dicitur peccatū in Spiritum Sanctum non esse impœnitentiam negativam, seu negationem pœnitentiæ finalis cum qua decedunt omnes reprobi, aliàs nullus esset reprobus, qui non peccaret cōtra Spiritum Sanctum; sed impœnitentiam positivam, qua positivè resistitur pœnitentiæ finali, & hæc pœnitentia id est illis redditur, quales sunt obstinatio, desperatio, & invidentia alienæ reconciliationis cum Deo. Unde ex duobus coalescit peccatum in Spiritum.

ricum Sanctum, & impœnitentia positiva, quâ in Spiritum Sanctum delinquitur. Primò ex peccato opposito peculiari affectu bonitati Spiritus Sancti, & pœnitentiæ finali. Secundò ex defectu re ipsa sequuto talis pœnitentiæ.

5 Tertia dubitatio est; an peccatum in Spiritum Sanctum sit iniuria specialis contra Spiritum Sanctum, quæ non sit contra Patrem, & Filium? Respondet Ambrosius tomo 2. lib. 1. de Spiritu Sancto cap. 3. nul- lam esse iniuriam contra Spiritum Sanctum, quæ non sit etiam iniuria contra Patrem, & Filium. Quia bonitas, maiestas & dignitas Spiritus Sancti cõmunis est omnibus personis. Ergo iniuria irrogata Spiritui Sancto etiã est omnibus communis Itaque Matth. 12. nõ dividitur peccatum in pec- catum contra Patrem, peccatum contra Filium, & peccatum contra Spi- ritum Sanctum, ex eo quòd possit offendi vna persona, quin alia; sed ex eo quòd vnum peccatum est cõtra attributum appropriatum vni perso- næ, & non contra appropriatum alteri. Scilicet contra Patrem, quod fit per infirmitatem; quia potentia appropriata est Patri; peccatum contra Filium, quod fit per ignorantiam, quia sapientia appropriatur Filio, pec- catum contra Spiritum Sanctum, quod fit contra bonitatem appropria- tam Spiritui Sancto, prout superius exposuimus,

QVÆSTIONES.

QVÆST. I. Quid sit peccatum in Spiritum Sanctum? *Hic S. Thom. art. 1. Bonavent. in litt. dub. 2. & art. 2. quæst. 1. Gabr. quæst. 1. Scot. q. 1. Caiet. & alij interpretes S. Thom. 2. 2. q. 14. ar. 1. & 2.*

Quæst. II. An peccatum in Spiritum Sanctum constituat speciem malitiæ peculiarem distinctam à reliquis? *Hic S. Thomas ar. 2. Bonavent. ar. 1. quæst. 2. Scot. Egid. Richard. Argent. Gabr. Durand. quæst. 1. Caiet. & alij interpretes S. Thom. 2. 2. quæst. 14. art. 1.*

Quæst. III. An possit voluntas peccare in Spiritum Sanctum speciali malitiã quã non peccet contra Patrem, & Filium? *Hic Aureol. ar. 1. Durand. & Scot. q. 1. Caiet. & alij interpretes S. Tho. 2. 2. q. 14. ar. 1.*

Quæst. IV. An peccans ex malitia contra Spiritum Sanctum possit ferri in malum sub ratione mali? *Hic Scot. q. 1. Gab. q. 2. Alij relati dist. 34 q. 4.*

Quæst. V. An obduratis negentur auxilia gratiæ, quibus possint cõverti? *De quonos fuse lib. 5. de supernat. Ruyz de predest.*

Quæst. VI. An sit aliquod peccatum gravius peccato in Spiritum Sanctum irremissibili à Deo? *Hic Bonau. & Richard. ar. 2. q. 1. Brulef quæst. 3. Aureol. ar. 2. Caiet. & alij interpretes S. Thom. 2. 2. q. 14. art. 3.*

DISTINCT. XLIV.

*De potentia peccandi, an sit homini, vel
diabolo à Deo?*

S Vpponitur, potentiam rectè agendi nobis esse à Deo. Nam ait August. lib. de fide ad Petrum capit. 3. neq; Angelum habere à se bonæ voluntatis initium, sed illud à Deo tribui. Ergò etiam homo illud habet à Deo, & non à se. Cùm natura Angelica ex se liberior, & potentior sit ad bonum, quàm natura humana, quæ passionibus corporeis in malum inducitur. Difficultas igitur est, an similiter potentia peccandi sit à Deo? Sunt enim qui volunt potentiam peccandi non esse à Deo, sed à nobis, sicut ipsum peccatum à nobis est, & non à Deo.

2 Verior tamen, & sacris litteris, ac sanctis Patribus cõformior sententia est, potentiam peccandi esse à Deo. Primò ex sacris litteris. Nam Apostolus Rom. 13. ait: *Non est potestas nisi à Deo.* Neq; hæc potestas intelligenda est de sola potestate boni. Nam Ioan. 19. dixit Christus Pilato: *Non haberes in me potestatem nisi datum esset tibi de super.* At potestas cõdemnandi Christũ, est potestas in malũ. Item Iobi primo deprecatur diabolus Deum, vt sibi tribuat potestatem nocendi Iobo. Hæc autem potestas non erat ad bonum, sed ad malum. Secũdò ex patribus. Nam Augustinus tomo 8. concione 2. ad Psal. 32. docet, ex malitia hominum esse cupiditatem nocendi, potestatem verò esse à Deo. Item Gregorius in lib. 26. moralium cap. 24. ait, potentiam elationis à Deo tribui; elationem vero nostræ malitiæ adscribi. Tertio ratione, quia potentia peccandi nullam continet malitiam, sicut peccatum. Ergò nihil prohibet eam potentiam esse à Deo, sicut prohibet malitia, ne à Deo peccatum sit.

3 Obijcitur. Apostolus ait Rom. 13. *Qui potestati resistit, Dei ordinationi resistit.* Ergò si potestas nocendi data est diabolo à Deo, non erit licitum resistere potestati diaboli. Respondetur. Apostolus loquitur de potestate iurisdictionis, cui non licet resistere in his, quæ iusta sunt, quia Deus iubet obedire omnibus superioribus in his, quæ legitimè inferioribus præcipiuntur; secus si illis iniqua præcipiuntur, quia ea sunt contra supremam potestatem, & iurisdictionem Dei, cui præ omnibus parendũ est, vt rectissimè monet Augustinus sermone 6. de Verbis Domini. At potestas diaboli non est iurisdictionis potestas, sed physica, neque eam exercet in rebus iustis, sed iniustis, quæ Dei legibus, & ordinationibus repugnant. Ideò potestati diaboli
parendum non est.

QVÆSTIONES.

QVÆST. I. An homo habeat potestatem benè moraliter operandi à Deo creante naturam, an à Deo providente auxilia gratiæ? De quo relati dist. 28. q. 1.

Quæst. II. An potentia peccandi sit à Deo? *Hic S. Thom. art. 1. Bonau. Scot. Ægid. Durand. Argent. Gabr. Brulef. q. 1. Richard. q. 2. Aureol. art. 2. Vazq. 1. 2. d. 129. c. 10. Driedo, de captiuit. & redempt. c. 3. p. 1. memb. 2.*

Quæst. III. An similiter peccatum sit à Deo? De quo relati lib. 1. dist. 29. quæst. 9.

Quæst. IIII. An potentia peccandi sit essentialiter annexa creaturæ rationali, & liberæ, quin ea possit esse ex se impeccabilis? *Hic Aureol. art. 3. Alij relati dist. 5. q. 12.*

LIBER TERTIVS.

Hic liber complectitur Incarnationem Dei, per quam instauratus est mundus per peccatum corruptus; de quo superiori libro dissertum est.

DISTINCT. I.

De persona incarnata.

P R I M A conclusio. Filius Dei incarnatus est. Est de fide ex illo Galat. 4. *Cum venit plenitudo tēporis misit Deus Filium suum factum ex muliere, factum sub lege, ut eos, qui sub lege erant, redimeret.* Vbi Filius dicitur missus, & ex muliere factus, quia incarnatus. Item venisse plenitudine temporis, quia eius adventu gratia, & veritas ad impleta est. Gratia, quia post Christum natum maius, quàm ante, extitit augmentum gratiæ, & charitatis. Veritas, quia per adventum Christi impleta sunt promissa divina de redimendo genere humano.

2 Secunda conclusio. Congruum fuit, ut Filius assumeret carnem, potius quàm Pater, & Spiritus Sanctus. Primò, quia Filius est sapientia Patris, in qua omnia condita sunt. Ergò eadem sapientiâ omnia reparari expediebat. Quare ea comparatur mulieri Evangelicæ, quæ accedens lucernam reperit drachmam perditam. Secundò, quia Filius est prima persona procedens à Patre. At quia à Patre procedit, expediebat, Filium mitti, potius quàm Patrem, ne si Pater mitteretur, putaretur Pater ab alio procedere, ut Augustinus admonuit tom. 3. lib. 4. de Trinitate cap. 10. Quia verò Filius est primo procedēs debuit prius, & potius mitti, quàm Spiritus Sanctus, quia ordo congruus missionis temporalis sectatur ordinem processionsis æternæ. Tertio, quia congruebat, ut idem esset Dei, & hominis filius, ne si esset filius temporalis, qui non esset Filius æternus, si liatio æterna Dei confunderetur cum temporalis, ut Augustinus de Ecclesiasticis dogmatibus tom. 3. cap. 2.

3 Tertia conclusio. Poterant Pater, & Spiritus Sanctus incarnari, sicut Filius. Probat, quia omnia quæ reddunt Filium capacem incarnationis

tionis conveniunt Patri, & Spiritui Sancto; & omnia, quæ Patri, & Spiritui Sancto obesse possunt, obstant similiter Filio.

4 Quarta cōclusio. Quamvis solus Filius est incarnatus, omnes tres personæ operatæ sunt incarnationem. Probatur cum Augustino lib. 13. de Trinitate cap. 11. quia incarnatio est opus ad extra. Opera autem ad extra indivisa sunt toti Trinitati. Ergò tota Trinitas operata est incarnationem. Cæterum tota Trinitas non est incarnata, quia personam incarnari non est operari incarnationem, sed terminare vñionem cum carne humana. At quamvis omnes tres personæ operatæ sint incarnationem, non tamen omnes terminant vñionem cum carne humana. Sicut neque omnes tres personæ descenderunt in specie Columbæ, sed solus Spiritus Sanctus, quamvis descensus, & motus Columbæ individue factus sit à tota Trinitate.

QVÆSTIONES.

QVÆST. I. An sit possibile, Deum hypostaticè vniri cum naturâ humana? *Hic S. Thom. quest. 1. art. 1. Bonau. art. 1. q. 1. Aureol. q. 3. art. 1. Sab. quest. 1. Scot. quest. 1. Durand. quest. 1. Fab. d. 1. Caiet. Cabrera, Alvarez, Suarez, Vazquez, Ragusa, Præposit. Syluius, Lorca, & alij cum S. Thoma, 3. p. quest. 1. art. 1. Valentia, 3. p. d. 1. quest. 1. p. 2. Granad. 3. p. tom. 1. tract. 1. d. 2. Becan. tom. 4. cap. 1. quest. 1. Tannerus, 3. p. d. 1. q. 1. dub. 1. Lugo tom. 1. in 3. p. d. 1.*

Quæst. II. An possibilitas huius vñionis possit ostendi ratione naturalis? *Hic S. Thomas, art. 2. Gabr. q. 1. Fab. d. 1. c. 3. & 4. Scot. q. 1. Gran. 10. 1. in 3. p. tr. 1. d. 3. & 4. Val. 3. p. d. 1. q. 1. p. 2. Tanner. 3. p. d. 1. q. 1. dub. 1. Suar. 10. 1. in 3. p. d. 3. sect. 1. Lugo, d. 1. sect. 1. Nos d. 11. de ente supernat. Alij relati lib. 2. dist. 10. q. 7.*

Quæst. III. An fuerit Deo libera incarnatio, ex eo quod non sit liberum Deo velle optimum, quod potest? *De quo relati lib. 1. distinct. 44. quest. 1.*

Quæst. IIII. An cuiuslibet personæ divinæ sit possibile vniri cum naturâ humana? *Hic S. Thomas, q. 1. art. 5. Bonau. art. 1. q. 4. Gabr. q. 2. Caiet. Cabrera, Aluar. Suar. Vazq. Ragusa, Lorca, Præpos. Sylu. & alij cum S. Thoma, 3. p. q. 3. art. 5. Val. 3. p. q. 3. p. 2. Gran. to. 1. in 3. p. tr. 5. d. 1. Tanner. 3. p. d. 1. q. 4. dub. 1.*

Quæst. V. An vnio personæ divinæ cum natura humana sit ab extremis distincta, & quid ea sit? *Hic Gab. q. 1. Scot. q. 1. Bacon. quest. 1. art. 1. Fab. d. 1. cap. 1. & d. 1. Caiet. Cabrera, Aluar. Lorca, Suarez, Vazquez, Ragusa,*

gusa, & alij cum S. Thom. 3. p. quæst. 2. art. 7. Valent. 3. p. d. 1. quæst. 2. p. 5. Granad. tom. 1. in 3. p. tract. 4. d. 2. & seq. Becan. tom. 4. cap. 2. quæst. 1. & sequenti, Tanner. 3. p. d. 1. q. 3. dub. 4. & sequenti, Lugo, to. 1. in 3. p. d. 11. Marat. de incarnat. d. 13.

Quæst. VI. An homine non peccante Deus fuisset vnitus cum natura humana? *Hic S. Thom. quæst. 1. art. 3. Bonavent. art. 2. quæst. 2. Caiet. Medina, Cabrera, Aluar. Lorca, Suarez, Vazquez, Ragusa, Prapof. Sylui. & alij cum S. Thoma, 3. p. quæst. 1. art. 3. & 4. Valent. 3. p. d. 1. quæst. 1. p. 7. Granad. tom. 1. in 3. p. tr. 3. d. 1. Becan. tom. 4. cap. 1. quæst. 7. Tanner. 3. p. d. 1. quæst. 1. dub. 5. Albertin. tom. 1. princip. 6. corol. 1. Pighius lib. 8. de lib. arb. cap. 1. art. 2. & 3. Galatinus lib. 7. de arcanis cap. 2. Salmer. to. 1. d. 3. Lugo to. 1. in 3. p. d. 7. Marat. de incarn. d. 9. Mendoga in quodlib. q. 1. Schol. à n. 5. Vincent. relect. de grat. q. 6.*

Quæst. VII. An Deus potuisset vniri cum natura humana peccatrice? *Hic Gabr. q. 2. Caiet. Medina, Cabrera, Aluar. Lorca, Suar. Vazq. Ragusa, & alij cum S. Thoma 3. p. quæst. 15. art. 1. Valentia, 3. p. d. 1. quæst. 15. p. 2. Granad. tom. 1. in 3. p. tract. 10. d. 2. & controuers. 2. tract. 1. d. 2. Becan. tom. 4. cap. 12. quæst. 3. & 4. Tanner. 3. p. d. 1. quæst. 5. dub. 8. Lugo, tom. 1. in 3. p. disp. 26. Moncans, disp. 9. Marat. de incarnat. disp. 34. Alij relati distinct. 12. quæst. 2.*

Quæst. VIII. An potuisset vniri cum natura irrationali? *Hic Gab. quæst. 2. Caiet. Medina, Cabrera, Alvarez, Lorca, Suarez, Vazquez, Ragusa, Prapof. Sylui. & alij cum S. Thoma, quæst. 4. art. 1. 5. & 6. Valent. 3. p. d. 1. q. 4. p. 1. Granad. tom. 1. in 3. p. tr. 6. d. 3. Becan. to. 4. c. 5. q. 3. Tanner. 3. p. d. 1. q. 4. dub. 2. Mirandul. apol. prop. 4. Fab. hic d. 8. c. 1. Maratius, de incarnat. disp. 19.*

Quæst. IX. An potuisset vniri cum accidenti? *Hic Gab. q. 2. Aureol. quæst. 2. art. 3. Valent. 3. p. d. 1. quæst. 4. p. 1. Granad. tom. 1. in 3. p. tr. 6. disp. 1. Beccan. to. 4. c. 5. q. 5. Tanner. 3. p. d. 1. quæst. 4. dub. 2. Suar. to. 1. in 3. p. d. 14. sect. 4. Vazq. d. 30. c. 5. Cabrera in 3. p. quæst. 4. ar. 1. d. 5. Fab. hic d. 6. c. 2. Maratius de incarnat. d. 19.*

Quæst. X. An natura divina vnita sit, potuerit vè immediatè vniri cum natura humana seorsim à personalitate divina, aut simul cum illa? *Hic Aureol. quæst. 1. & quæst. 2. art. 1. Gab. q. 1. Scot. quæst. 5. Duran. quæst. 3. Fab. disp. 7. Caiet. Medina, Cabrera, Alvarez, Lorca, Suarez, Vazquez, Ragusa, & alij 3. p. quæst. 3. art. 1. & 2. Valent. 3. p. d. 1. quæst. 3. p. 5. Granad. tom. 1. in 3. p. tract. 5. disp. 1. Becan. tom. 4. cap. 4. quæst. 2. Tanner. 3. p. disp. 1. quæst. 4. dub. 1. Lugo, tom. 1. in 3. p. disp. 12. Maratius de incarnat. disp. 11 & 16. & 18.*

Quæst. XI. An natura creata possit assumi à persona divina subsistens cum

Cum propria substantia creata? *Hic Bonau. art. 1. quest. 3. Aureol. quest. 3. art. 2. Caiet. Cabrera, Aluar. Suarez, Vazquez, Lorca, Ragusa, & alij cum S. Thoma 3. p. quest. 4. art. 2. Valent. 3. p. d. 1. quest. 4. p. 2. Granad. tom. 1. in 3. p. tract. 6. disp. 2. Becan. tom. 4. cap. 5. quest. 6. Tannerus, 3. p. disp. 1. quest. 4. dub. 2. Lugo, tom. 1. in 3. p. disp. 1. 3. sect. 2. Maratus de incarnat. d. 20.*

Quæst. XII. An eadem natura creata possit assumi simul à pluribus personis divinis? *Hic S. Thomas quest. 2. art. 6. Bonauent. art. 1. quest. 2. Aureol. quest. 4. art. 1. Scot. quest. 2. Durand. q. 2. Fab. disp. 4. Caiet. Cabrera, Aluaroz, Lorca, Suarez, Vazquez, Ragusa, Praposit. Sylui & alij cum S. Thoma 3. p. quest. 3. art. 6. Valentia. p. d. 1. quest. 3. 3. p. Gran. tom. in 3. p. tract. 5. d. 2. Becan. tom. 4. c. 4. q. 3. Tann. 3. p. d. 1. quest. 4. dub. 1. Marat. de incarnat. d. 18.*

Quæst. XIII. An eadem persona divina possit simul assumere plures naturas creatas? *Hic S. Thomas quest. 2. art. 7. Aureol. quest. 4. art. 2. Scot. quest. 3. Faber, d. 5. Caiet. Cabrera, Aluaroz, Lorca, Suarez, Vazquez, Ragusa, Praposit. Sylui & alij cum S. Thoma, 3. p. quest. 3. art. 7. Valent. 3. p. d. 1. q. 3. p. 4. Granad. tom. 1. in 3. p. tract. 5. d. 2. Becan. tom. 4. cap. 4. quest. 4. Tannerus, 3. p. d. 1. quest. 4. dub. 1. Lugo, tom. 1. in 3. p. d. 1. 3. sect. 3. Maratus, de incarnat. d. 18.*

Quæst. XIII. An Trinitas personarum sit principium efficiens incarnationis, quâ Trinitas est, an solum quâ vnus Deus est? *Hic Bonauent. in litt. dub. 4. Alij relati lib. 1. dist. 29. q. 7.*

DISTINCT. II.

Quare totam humanam naturam accepit?

P R I M A conclusio. Filius Dei assumpsit totam naturam humanam secundum corpus, & animam. Primò, quia tota natura humana secundum carnem, & animam corrupta fuit per peccatum. Cògruum autem erat, vt Deus sanaret, & sanctificaret in homine totum, quod corruerat peccatum. Confirmat Damascenus lib. 3. de orthodoxa fide cap. 6. dicens, Verbum assumpsisse omnia, quæ in natura nostra plantauit, scilicet corpus, & animam intellectualem, & eorum proprietates, vt assumens totum hominem toti homini salutem conferret. Secundò, quia Verbum assumpsit naturam humanam. At natura humana constat essentialiter ex corpore, & animo. Quæ ratio colligitur ex Hieronymo tom. 4. ad Damasum Papan in explanatione symboli. Vndè rejicitur eorum error, qui dicebant humanitatem, quam Verbum assumpsit, non substan-

tiam, sed hominis quandam proprietatem significare. Quod vltierus exploditur à Damasceno supra cap. 4. asserente, divinitatis, & humanitatis nomen in Christo substantias, & naturas referre. Item cap. 3. Verbum in Christo non assumpsisse naturam humanam, secundum quod vna est vnitatem communi speciei, quia aliàs plures, imò omnes humanitates essent assumptæ, sed secundum quod vna est vnitatem compositionis ex duabus substantijs diversis, corpore scilicet, & animo coalescentis.

2 Secunda conclusio. Dei Filius assumpsit corpus mediante anima. Primò, quia Damascenus supra cap. 6. ait, Verbum suscepisse corpus per animam. Secundò, quia vt Verbum spiritualissimum vniretur corpori materialissimo, & irrationali, congruum erat, vnionem Verbi prius naturam fieri cum animo spirituali, & intellectu sibi simillimo; nam quò animus est natura propinquior Deo, etiam est vnioni aptior, & prior. At hoc est, & non aliud Verbum assumere corpus mediante anima. Ergò. Adhuc tamen hæc vnio inexplicabilis est, vt testatur Ioannes cap. 2. Quam difficultatem non ingerit compositio puritatis eius cum sæce corporea, qua aliqui dusti tribuunt Christo corpus phantasticum. Nam sicut radij solares inter sordes corporeas servantur mundissimi; sic potest diuinitas suam puritatem immaculatam tueri corpori vnitam. Ergo ea difficultas ex vnionis sublimitate petenda est.

3 Tertia conclusio. Cæterum anima duratione temporali non fuit prius assumpta, quàm corpus, sed vtraque pars simul assumpta fuit. Primò, quia Augustinus lib. de fide ad Petrum cap. 18. & lib. 1. de Trinitate capite vltimo docet, carnem Christi incarnatione Verbi conceptam, nec in vtero fuisse, quin à Verbo susceptam. Secundò quia Gregorius lib. 18. moral. cap. 31. ait, Verbum Angelo nuntiante, & spiritu adueniente, simul in vtero, & simul carnem intra vterum fuisse.

QVÆSTIONES.

QVÆST. I. Quo ordine Verbum assumpsit corpus & animam? *Hic S. Thomas quest. 2. Bonavent. ar. 3. quest. 1. Egidius p. 2. quest. 2. Richard. art. 2. quest. 2. Brulef. quest. 7. Fab. quest. 1. Scot. quest. 2. Palud. quest. 4. Aereol. art. 1. & 3. Durand. quest. 2. Fab. d. 9. Caiet. Medina, Alua. Cabrera, Lorca, Suarez, Vazquez, Ragusa, Prepos. & alij cum S. Thoma. 3. p. quest. 6. art. 3. & 5. Valent 3. p. d. 1. quest. 6. Granad. tom. 4. tr. 6. d. 5. Becan. tom. 4. cap. 5. quest. 2. Lugo, tom. 1. in 3. p. d. 15. Tanner. to. 4. d. 1. q. 4. dub. 5. Morat. de incarnat. d. 22.*

Quest. II. An Verbum assumpsit sanguinem? *Caietan. Medina, Aluares,*

uarez, Cabrera, Lorca, Suarez, Vazquez, Ragusa, Præpos. & alij cum S. Tho-
 2. p. quæst. 5. art. 2. Valent. 3. p. d. 1. quæst. 5. p. 1. Granad. 10. 4. tr. 6. d. 4. sect. 3.
 Becan. to. 4. c. 5. q. 1. Lugo, to. 1. in 3. p. d. 14. Tann. 10. 4. d. 1. q. 4. dub. 3. Ma-
 rat. de incarnat. d. 31.

Quæst. III. An Verbum assumpserit immediatè vnionem essentia-
 lem corporis, & animæ? De quo ex professo solus Lugo, to. 1. in 3. p. d. 12. sect.
 5. attingit Suar. to. 1. in 3. p. disp. 17. sect. 5. & secundo modo, & Tanner. to.
 4. d. 1. q. 4. n. 164. & seq.

Quæst. IIII. An vnio hypostatica sit ab extremis distincta? De quo
 relati dist. 1. q. 5.

Quæst. V. An vnio hypostatica sit maxima vnionum, & entitate præ-
 stantissima? Hic Faber, d. 8. Caiet. Medina, Alvarez, Cabrera, Suarez, Vaz-
 quez, Ragusa, Præpos. Sylu. Lorca, & alij cum S. Thomas, 3. p. q. 2. art. 9. Val.
 3. p. d. 1. q. 2. p. 6. Granad. to. 4. tr. 4. d. 5. & 6. Becan. tr. 4. c. 2. q. 4. Lugo, to. 1.
 in 3. p. d. 11. sect. 4. Tanner. to. 4. d. 1. quæst. 3. dub. 6. Marat. de incarnat. disp.
 13. sect. 6.

Quæst. VI. An vnionem hypostaticam præcesserit in anima gratia ha-
 bitualis? Hic S. Thomas, quæst. 2. art. 4. Bonavent. ar. 3. q. 2. Scot. q. 1. Ægid.
 p. 2. q. 3. Richard. art. 2. q. 3. Durand. q. 3. Aureol. ar. 3. Fab. disp. 9. cap. 5. Cai-
 et. Medina, Aluar. Cabrera, Suar. Vazq. Ragusa, Præpos. & alij cum S. Tho-
 ma, 3. p. q. 6. ar. 6. & q. 7. ar. 13. Granad. to. 4. tr. 7. d. 3. Becan. to. 4. c. 2. q. 6.
 Tanner. to. 4. d. 1. q. 3. dub. 7.

Quæst. VII. An Verbum possit assumere naturam irrationalem?
 Hic S. Thomas, q. 1. art. 1. Durand. & Paludan. q. 1. Fab. d. 8. c. 1. Alij relati
 dist. 1. q. 8.

Quæst. VIII. An hominè non peccante Verbum assumpsisset natu-
 ram rationalem? Hic Gabr. q. 1. art. 3. Alij relati dist. præced. q. 6.

Quæst. IX. An possit assumi à Verbo natura rationalis sine visio-
 ne beata? Hic Scot. q. 1. Fab. disp. 8. Henric. quodlib. 6. q. 6. Mirand. apol. q. 4.

Quæst. X. An sola vnio hypostatica sufficiat beare naturam ratio-
 nalem? sine visione Deitatis? De hoc differi potest non sine fundamento
 rationis consequenter ad præcedentem quæstionè; quamvis nullus hac
 de re disputationem instituat.

DISTINCT. III.

De carne, quam Verbum assumpsit, qualis ante
 fuerit, & qualis assumpta sit?

P R I M A conclusio. Caro assumpta à Verbo priùs fuit obnoxia peccato; immunis verò ab omni contagione peccati extitit, vbi Verbo vnita fuit. Prior pars probatur. Quia ea caro de virgine extracta est. Caro autem Virginis obnoxia peccato fuit. Probatur posterior ex illo Angeli ad Mariam Lucæ 1. *Spiritus Sanctus superueniet in te, & virtus altissimi obumbrabit tibi: & quod nascetur ex te sanctum, vocabitur Filius Dei.* Nam Spiritus Sanctus superueniens in Mariam, virtus altissimi obumbrans, factus sanctificatus, potentia generandi absque viri semine miraculosa, & supernaturalis, indicant eam generationem, & conceptionem ab omni peccato alienam fuisse, carnemque assumptam ab omni fuisse labe purgatam. Quod colligit Damascenus lib. 3. de orthodoxa fide cap. 2. dicens, Spiritum Sanctum post consensum Mariæ purgasse ipsam, & potentiam Verbi receptivam, & simul generativam præparavisse; atque adeò ex sanctissimis, & purissimis Virginis sanguinibus carnem Christi fuisse animatam.

2 Vndè colligit primò, Mariam in conceptione Verbi à fomite peccati liberatam fuisse, vel quia fomes omninò extinctus fuit, vel quia adeò debilitatus, vt nulla deinceps peccandi occasio ei extiterit. Nam fomes peccati ad reliquias peccati originalis pertinet. Caro autem Virginis ad concipiendum Verbum omninò purgata, & sanctificata fuit. Secundò colligit, Mariam deinceps omni peccato actuali immunem extitisse. Quod deprehendit Augustinus tomo 7. lib. de natura & gratia, cap. 36. ex dignitate Deiparæ, & honore debito conceptioni Filij Dei. Tertiò colligit, Christum decimatam non fuisse in Abraham Sacerdoti Melchisedech. Nam licet Christus contineretur in lumbis Abraham, sicut Levi, & alij descendentes ab ipso; cæterùm ab illo non descendit secundum legem communem, scilicet secundum carnem peccatricem, & ardore libidinis conceptam. At in Abraham decimati non sunt, nisi descendentes ab ipso secundum carnem peccatricem, & ardore libidinis conceptam, in cuius purgatione decimæ oblatæ sunt. Sic etiam Christus fuit in Adam, à quo secundum carnem descendit. Tamen non peccavit in illo, quia non est propagata caro in Christum secundum legem communem cum viri, & foeminae concubitu, ardorisque libidine concepta.

3 Secunda conclusio. Quamvis Verbum non assumpsit carnem peccatricem, accepit tamen similitudinem carnis peccatricis quo ad poenas contractas per peccatum. Probatur ex illo Rom. 2. *Misit Deus filium suum in similitudinem carnis peccati.* Nam hæc similitudo, & convenientia Christi secundum carnem humanam non fuit quoad culpam. Ergò fuit quoad poenam. Explicatur; poena peccati est, quòd caro sit obnoxia morti, & passionibus corporeis, vt siti, fami, doloribus, & similibus. At Verbum

Verbum assumpsit carnem mortalem . & passibilem , siti , fa ni , & doloribus obnoxiam . Ergò assumpsit similitudinem carnis peccatricis quoad poenam .

4 Tertia conclusio . Caro Christi ab instanti conceptionis fuit debita membrorum distinctione animata , & formata . Nam ab instanti conceptionis fuit caro assumpta à Verbo simul cum animo , atque adeò simul fuit concepta , & animata . Caro autem non animatur , nisi debita membrorum distinctione formata sit . Confirmatur ex Damasceno lib . 3 . de orthodoxa fide cap . 7 . asserente , Verbum non successivè , sed simul secundum totam carnem fuisse incarnatum . Vnde caro Christi elaborata non fuit spatio quadraginta dierum , sicut caro aliorum hominum , prius quam anima induceretur in illam .

5 Obijcitur Augustinus tomo 9 . tractatu 10 . in Ioanem , vbi expens illud à Iudæis obiectum Christo : *Quadráginta , & sex annis edificatum est hoc templum , & in tribus diebus excitabis illud :* ait Augustinus : *His numerus perfectioni Dominici corporis convenit , quia , ut dicunt physici , tot diebus forma humani corporis perficitur .* Quæ verba plerique sic intelligunt , vt tot diebus forma Dominici corporis suis organis distincta sit , & dein de animata , & assumpta à Verbo . Sed non rectè , quia Augustinus tantum voluit ante quadraginta dies adeò tennem , & imperceptibilem fuisse membrorum distinctionem , vt vix discerni posset , & post eos dies integram , & discretam fuisse carni Dominicæ perfectionem membrorum .

QVÆSTIONES.

QVÆST. I. An Virgo Beata contraxerit peccatum originale? *Hic S. Thom. quest. 1 . ar. 1 . Bonavent. p. 1 . ar. 1 . q. 2 . Scot. q. 1 . Egid. q. 2 . Richard. q. 2 . Durand. q. 4 . Gab. q. 1 . Argent. q. 1 . ar. 1 . Mayron. q. 2 . Basol q. 1 . Bacon. q. 2 . Alij relati lib. 2 . dist. 30 quest. 2 .*

Quest. II. An contraxerit debitum peccati originalis? *De quo relati q. preced. & lib. 2 . dist. 30 quest. 5 .*

Quest. III. An Virgo Beata obnoxia fuerit peccato actuali? *Hic S. Thomas quest. 1 . ar. 5 . Bonavent. p. 1 . ar. 2 . quest. 1 . Egid. quest. 3 . Marsil. q. 4 . ar. 1 . Gab. quest. 1 . ar. 3 . Alex. 3 . p. quest. 9 . memb. 3 . ar. 2 . Caistan. Prepos. Suarez. Vazquez , & alij cum S. Thom. 3 . p. q. 27 . art. 4 . Tanner. 3 . p. disp. 2 . quest. 1 . dub. 2 . Valentia tomo 4 . disp. 2 . q. 1 . p. 3 .*

Quest. IV. An Virgini Beatæ ablata sit potentia delinquendi peccato actuali? *Hic S. Thomas q. 1 . ar. 2 . & 6 . Durand. q. 4 . Bonav. p. 1 . ar. 2 .*

quæst. 3. *Ægid. quæst. 4. Gabriel. quæst. 2. Argent. quæst. 4. Richard. quæst. 4. Alexand. 3. p. quæst. 9. memb. 3. arr. 1. Caietan. Suarez, Vazquez, Præpos. & alij cum S. Thoma 3. p. quæst. 2. 7. art. 4. & 6. Tanner. tomo 4. disp. 2. quæst. 1. dub. 2. Valentia tomo 4. disp. 2. quæst. 1. p. 3.*

Quæst. V. An Beatæ Virgini extinctus sit fomes peccati? *Hic S. Thom. quæst. 1. art. 2. Bonavent. p. 1. art. 2. quæst. 2. Ægid. q. 3. Richard. q. 4. Argent. q. 1. ar. 3. Gab. q. 2. Durand. q. 3. Caiet. Suarez, Vazquez, Præpos. & alij cum S. Thoma 3. p. q. 2. 7. ar. 3. Tanner. to. 4. disp. 2. q. 1. dub. 2. Valent. to. 4. disp. 2. quæst. 1. p. 4. Corduba lib. 1. quæst. 45. p. 2.*

Quæst. VI. An Verbum vnitum sit, vnitivè potuerit cum humanitate obnoxia peccato? *Hic S. Thom. quæst. 4. Gab. quæst. 2. Scot. quæst. 2. Fab. disp. 11. Alij relati disp. 1. quæst. 7.*

Quæst. VII. An humanitas Christi in primo conceptionis instanti fuerit sanctificata? *Hic S. Thomas q. 5. ar. 3. Caiet. Medina, Alvarez, Cabrera, Lorca, Suarez, Vazquez, Ragusa, Præpos. & alij cum S. Thoma 3. p. q. 7. art. 1. & 3. Valent. tom. 4. disp. 1. q. 7. p. 1. Tanner. tom. 4. disp. 1. q. 5. dub. 1. Granad. to. 4. tr. 7. disp. 1. & 2. Becan. to. 4. cap. 8. q. 2. Lugo, to. 1. in 3. p. disp. 16. Merat. de Incarnatione disp. 23. sect. 3.*

Quæst. VIII. An fuerit sanctificata ex vi vnionis hypostaticæ seorsim à gratia habituali? *Hic S. Thomas quæst. 5. art. 3. Caietan. Cabrera, Medina, Alvarez, Lorca, Suarez, Vazquez, Ragusa, Præpos. & alij 3. p. quæst. 7. art. 1. Tanner. tom. 4. disp. 1. quæst. 5. dub. 1. Valentia, to. 4. disp. 1. quæst. 7. p. 1. Granad. to. 4. tr. 7. disp. 1. Lugo, to. 1. in 3. p. disp. 16. Salmer. to. 2. tra. 28. Merat. de Incarnatione disp. 23. sect. 1. & 2.*

Quæst. IX. An fuerit sanctificata ratione ipsius vnionis immediatè; an ratione hypostatis, an ratione naturæ divinæ? *De quo Vazquez tomo 1. in 3. parte disp. 30. & 41. Suarez disp. 18. Lorca, disp. 36. Lugo, disp. 16. Granad. tract. 7. disp. 1. Ragusa disp. 67. Merat. de Incarnatione disp. 23. sect. 1. & 2.*

DISTINCT. IV.

Quare in scriptura sapius tribuatur incarnatio Spiritui Sancto?

TRES loquendi modi sacrae Scripturae difficultatem ingerunt; & explicationem desiderant. Primus est, quo incarnatio dicitur opus Spiritus Sancti. Nam ut præmissimus dist. prima incarnationem operata est tota Trinitas. Ergò non est opus Spiritus Sancti potius quam

quàm Patris, & Filij Respondetur. Incarnatio dicitur opus Spiritus Sancti. Tum, quia eo ipso dicitur opus esse totius Trinitatis, quidquid enim vni personæ tanquam principio tribuitur, toti Trinitati tribuitur. Vnde non dicitur opus Spiritus Sancti, vt excludantur aliæ personæ, sed vt Spiritus Sancti nomine aliæ etiam personæ comprehendantur. Sic Augustinus tomo tertio in Enchirid. capit. 38. Tum, quia incarnatio est opus charitatis Dei, & donum omnium præstantissimum, quod Deus hominibus largitur. At Spiritus Sanctus dicitur charitas, & donum supremum Dei, cui tribuuntur omnia dona, & divinæ charitatis opera.

2 Secundus modus est, quo Christus dicitur *de Spiritu Sancto conceptus, & natus*. Eo enim videtur Christus esse Filius Spiritus Sancti, quâ homo est, sicut est Filius Patris, quâ Deus, & Mariæ Filius quâ homo: nam esse filium, & natum idem sunt. Sed respondetur. Non est Christus Filius Spiritus Sancti, quâ homo est, sicut est Mariæ Filius: nam id nullus fidelium admisit. Neque verum est, Filium esse Spiritus Sancti, qui natus dicitur de Spiritu Sancto. Nam capilli, & pediculi nascuntur de homine, & non sunt hominis Filij. Item baptizati dicuntur Ioan. 3. nasci ex aqua, & Spiritu Sancto, non tamen dicuntur Filij aquæ. Sicut è conuerso plures dicuntur alicuius Filij, qui non dicuntur de illo nati; vt Filij adoptivi non dicuntur ex adoptante nati, & reprobi Matth. 40. appellantur gehennæ filij, de qua tamen nati non sunt. Christus igitur quâ homo dicitur natus de Spiritu Sancto, quamvis non sit Filius Spiritus Sancti. Primò, vt significetur nativitate sanctus, & gratus Deo absque vlllo merito ipsius Christi: nam cum Spiritus Sanctus sit charitas, & donum Dei, ei que attribuatur sanctitas, & gratia naturæ creatæ tanquam donum præstantissimum Dei, & supremum divinæ charitatis argumentum, rectè exprimitur sanctitas esse Christo nativa, seu naturalis, cum de Spiritu Sancto nasci prædicatur. Secundo Christus de Spiritu Sancto natus dicitur, vt Spiritus Sanctus auctor, & operator nativitatis Christi denotetur. Sic Ambrosius tomo 2. lib. 2. de Spiritu Sancto cap. 5.

3 Tertius loquendi modus est, quo Christus Rom. 1. *Factus ex semine David*, & ad Galat. 4. *Factus ex muliere* dicitur; cum alij homines non facti, sed nati dicantur. Respondetur. Mòs iste loquendi ostendit distantiam conceptionis Christi à conceptione aliorum hominum. Quippè Christus sic est natus, vt etiam sit factus, quia sola operatione, & virtute supernaturali Spiritus Sancti absque commixtione seminis in utero Virginis formatus est. Alij verò homines purè nati sunt, quia ex seminis commixtione, & virtute eduntur in lucem; quare etiã parentes non facere, sed generare filios dicuntur.

QVÆSTIONES.

QVÆST. I. An incarnatio sit opus Dei, vt vnus, an vt Trini? *Hic S. Thom. q. 1. ar. 1. & seq. Bonau. ar. 1. q. 1. Ægid. Richard. Guillelmus. Palud. Durand. q. 1. Alij relati lib. 1. dist. 29. quæst. 7.*

Quæst. II. An Christus, quâ homo, sit Filius naturalis totius Trinitatis? *Hic S. Thom. q. 1. ar. 6. Bonauent. ar. 1. q. 3. Scot. Ægid. Richard. Bacon. Argent. Gab. q. 1. Caietan. Medina, Cabrera. Alvarez, Lorca, Suarez Vazq. Ragusa, Prapof. & alij 3. p. quæst. 23. ar. 4. Granad. tomo 4. tr. 16. disp. 1. Becan. tomo 4. cap. 18. quæst. 5. Tanner. tomo 4. disp. 1. q. 7. dub. 5. Lugo tomo 1. in 3. p. disp. 3. Marat. de incarnat. disp. 51.*

Quæst. III. An gratia sanctificans sit naturalis Christo, seu debita nativitati ipsius? *Hic S. Thom. q. 3. ar. 2. Bonauent. ar. 2. q. 3. Ægid. p. 3. quæst. 2. Richard. art. 3. quæst. 2. Durand. quæst. 3. Caiet. Medina, Cabrera, Alvarez Lorca, Suarez, Vazquez, Ragusa, Prapof. & alij cum S. Thom. 3. p. quæst. 2. ar. 12. Valent. tomo 4. disp. 1. quæst. 2. p. 7 Granad. to. 4. tr. 4. disp. 4. sect. 1. & tr. 7. disp. 3. Tanner. tomo 4. disp. 1. q. 3. dub. 6. Lugo, tomo 1. in 3. p. disp. 11. sect. 5. Marat. de Incarnat. disp. 23 sect. 4.*

Quæst. IV. An gratia habitualis dimanet physicè ab vnione hypotatica? *Hic S. Thom. q. 3. art. 2. Bonauent. Ægid. Richard. Durand. vbi supra. Item Suarez, tomo 1. in 3. p. disp. 18. sect. 3. Valent. tom. 4. disput. 1. q. 7. p. 1. Vazquez in 3. p. disp. 41. cap. vlt. Vincens. relect. de grat. quæst. 2. ar. 2. Tolet. annot. 47 in cap. 1. Ioann. Medina, 3. p. q. 7. art. 13. dub. 1. Granad. tomo 4. tr. 6. disp. 3. Lugo tom. 1. in 3. p. disp. 16. num. 100. & seq. Marat. de Incarnatione disp. 13. sect. 6 & disp. 23. sect. 4.*

Quæst. V. An incarnationem Verbi promeruerint antiqui Patres, & Virgo Beata? *Hic S. Thom. q. 3. art. 1. Bonauent. ar. 2. q. 1. & 2. Ægid. p. 3. quæst. 1. Richard. ar. 3. quæst. 1. Marsil. q. 5. ar. 1. & 2. Gab. q. 1. dub. 3. Caiet. Medina, Cabrera, Alvarez, Suarez, Vazquez, Ragusa, Lorca, Prapof. & alij cum S. Thoma 3. p. q. 2. ar. 11. Valent. tomo 4. disp. 1. q. 2. p. 8. Tanner. tomo 4. disp. 1. q. 3. dub. 7 Granad. tom. 4. tr. 14. disp. 7. & 8. Lugo, tomo 1. in 3. p. d. 8. sect. 3. & seq. Marat. de Incarnatione disp. 15.*

Quæst. VI. An dignitas matris Dei æquivalet dignitati iustitiæ, sufficiatque Virginem iustificare seclusa gratia habituali? Hanc difficultatē nullus, quem viderim, examinat. Plura tamen illustrare possunt, præsertim in sententia negante gratiæ habituali oppositionem physicam cum peccato, & solam tribuente moralem ex condignitate iustitiæ, vt non coniungatur spurcitiæ peccati, quam moralem condignitatem præferre videtur supernaturalis excellētia matris Dei, vt arguere est ex ijs, quæ ob illam liberant Mariam à peccato originali.

Quæst. VII. An Virgo Beata præsterit concursum efficientem in unionem hypostaticam Christi? *Suarez* tomo 1. in 3. p. disp. 10. sect. 1. *Granad.* tomo 4. tr. 4. disp. ult. sect. 1. *Medina* 3. p. q. 31. art. 4. *Vazquez* tomo 1. in 3. p. disp. 25. cap. 1. *Becan.* tom. 4. cap. 2. quæst. 5. *Tanner.* tomo 4. disp. 1. q. 5. num. 223. & seq. *Marat.* de Incarnatione disp. 13. sect. 5.

DISTINCT. V.

Si persona, vel natura personam, vel naturam assumpsit, & si natura Dei incarnata sit?

TAM ex parte hominis, quàm ex parte Dei considerare est tū naturam, tū personalitatem seu personam. Iam triplex comparatio, seu quæstio est. Prima an personalitas Verbi assumpsit, seu vniuit sibi naturam hominis? Secunda, an natura Verbi eandem hominis naturam assumpsit? Ac per consequens etiam, an natura Dei incarnata sit? Tertia, an personalitas, seu natura Verbi assumpsit personalitatem naturalem hominis.

2 Prima conclusio. Persona Verbi assumpsit naturam humanam. Hac de re nullus catholicus ambigit. Expressit Augustinus in lib. de fide ad Petrum cap. 2. post medium: *Deus vnigenitus veritatem carnis accepit.* Et continuo: *Hic Deus humanam naturam in vnitatem persona suscepit.* Itē: *Deus Verbum non accepit personam hominis, sed naturam.*

3 Secunda conclusio. Etiam natura Dei assumpsit naturam humanam. Hæc conclusio inter catholicos omninò constans non est. Sed probatur primò ex Augustino. Nam lib. de fide ad Petrum cap. secundo ait: *Illa natura, quæ semper genita manet ex Patre, naturam nostram sine peccato suscepit.* Cæterum in hoc testimonio natura Dei semper genita intelligi potest persona Verbi, quia propriè natura divina non generatur, sed persona, vt lib. 1. traditum est, ne eadem res admittatur generare se ipsam. Clariùs id habet lib. 1. de Trinitate cap. 2. ibi: *Forma Dei accepit formam seruū.* Formæ enim nomine natura significatur, docente ipso Augustino de fide ad Petrum supra, & Hilario lib. 12. de Trinitate non longè à principio. Accedit illud in eodem libro de fide ad Petrum cap. 2. *Humanitatem sibi vnitam summa diuinitas gerit.* Secundò ex Hieronymo tomo 4. in explanationem symboli ad Damasum ibi: *Passus est non secundum illam substantiam, quæ assumpsit, sed secundum illam, quæ assumpta est.* Quid enim substantia ibi, nisi natura intelligitur?

4 Vnde colligitur, naturam divinam esse incarnatam. Nam natura divina assumpsit carnem humanam. Assumere autem, incarnari est, ideo enim persona Verbi incarnata est, quia carnem assumpsit. Quod confirmat Damascenus lib. 3. de Orthodoxa fide cap. 6. dicens: *In humanatione Dei Verbi animus omnem, & perfectam naturam Deitatis in una eius Hypostaseon incarnatam esse, id est, unitam humane nature.* Rursus cap. 7. *Quando dicimus naturam Verbi incarnatam esse secundum Athanasium, & Cyrillum, Deitatem dicimus esse unitam carni, & unam naturam Dei Verbi incarnatam confitemur.* Quibus satis exprimit Deitatem esse incarnatam, & rationem esse, quia sibi univit carnem humanam.

5 Adversus hanc doctrinam obijciuntur primò Concilium Toletanum Sextum, & vndecimum asserentia: *Solum Filium accepisse hominem in singularitatem persone, non in unitate divina nature, id est, id quod est proprium filij, non quod commune est Trinitati.* Vbi excluditur assumptio secundum naturam divinam toti Trinitati communem. Confirmatur: quia si natura divina esset incarnata, etiam Pater, & Spiritus Sanctus essent incarnati, cum natura divina omnibus personis communis sit. Hoc autem catholicè admitti non potest. Secundò, quia natura divina non dicitur facta caro. Ergò neque incarnari, seu uniri carni. Tertiò, natura divina non dicitur esse homo, vel facta homo, sicut persona Verbi. Ergo non assumpsit humanitatem sicut persona Verbi. Ad primum responderetur. Cum dicitur, proprium Filij, non quod commune est Trinitati, accepisse naturam humanam, sic debet intelligi, vt non sola natura, sed etiam hypostasis propria Filij absque hypostasi aliarum personarum humanitatem assumpsit. Vnde ad confirmationem responderetur; vt Pater, & Spiritus Sanctus dicerentur incarnari, oportebat, vt natura divina assumeret humanitatem, etiam secundum hypostases Patris, & Spiritus Sancti. Ad secundum: natura divina non dicitur caro facta, sicut incarnata, ne ansa datur hæreticis cogitandi, naturam divinam fuisse conversam in carnem, vt sonat is modus loquendi. Ad tertium: natura non dicitur facta homo, sicut persona Verbi, quia natura divina non est facta vna natura cum humana, sicut homo factus est vna persona cum divina. Quam unitatè significaret modus ille loquendi.

6 Tertia conclusio. Nec persona, nec natura Verbi assumpsit personam hominis. Primò ex illo Augustini supra: *Deus Verbum non accepit personam hominis, sed naturam.* Secundò, quia corpus, & anima Christi nõ subsistunt in se, sed in Verbo, cui sunt vnita vnione distincta ab ea, qua uniantur inter se. At si in se ipsis subsisterent, & personam componerent, excluderent vnionem cum alio.

7 Obijcitur primo, quia persona definitur *rationalis natura indi-*
dua.

Ana substantia. At eiusmodi est anima Christi assumpta à Verbo. Ergo à Verbo assumpta est persona. Secundò, quia vt ait Augustinus pluribus in locis, Verbum assumpsit hominem, & innuit Propheta Psal. 64. ibi: *Beatus, quem elegisti. & assumpsisti.* Ergò assumpsit personam. Nam homo in cōcreto persona est. Ad primū respondetur. Anima, dum est alteri vnita, non est persona, neque individua rationalis naturæ substantia, sed pars constituens individua rationalis naturæ substantiam. Igitur solū, quando est per se separata à corpore, persona est, non verò quando est corpori vnita. Ad secundum: Verbum dicitur assumpsisse hominē secundū naturam, non verò secundū personam. Quæ natura licet integraliter non sit homo, est tamen substantialiter, & essentialiter homo.

NOTATIO.

Hic annotandum est, inter propositiones à Parisiensibus improbatas in Magistro, vnā esse eam, qua in hac distinctione num. 7. dicitur anima à corpore separata esse persona. Nam etiam separata à corpore non est substantia completa, prout esse debet persona, sed incompleta, quippè pars ex se constitutiva substantiæ humanæ completæ. Verū id à Magistro non negatur, sed solū asseritur, separatam à corpore subsistere per se tanquam substantiam, seu personam completam. Quod etiā à nemine improbat. Vnde in Magistro vox potius quàm res improbanda est.

QVÆSTIONES.

QVÆST. I. An natura divina immediatè simul cum personalitate, aut seorsim ab illa assumpserit, assumere vè potuerit naturā creatam? *Hic S. Thomas quest. 2. Bonauent. art. 1. quest. 1. & 4. Ægid. p. 2. q. 2. & 3. Richard. quest. 1. & 2. Argentinus, Palud. & Durand. quest. 1. Alij relati dist. 1. quest. 10.*

Quest. II. An persona divina assumpserit, assumere vè possit personam creatam? *Hic S. Thom. quest. 3. art. 3. Bonauent. ar. 2. quest. 2. Richard. Gab. Mayron, & Bacon. quest. 1. Scot. & Durand. quest. 2. Fab. disp. 13. Alij relati dist. 1. quest. 11.*

Quest. III. An vnio hypostatica sit ab extremis distincta, & quid ea sit? *Hic S. Thom. q. 1. ar. 1. Alij relati dist. 1. quest. 5.*

Quest. IV. An ea vnio sit vnionum maxima, & entitate nobilissima? *Hic S. Thom. q. 1. ar. 2. Durand. q. 3. Palud. q. 3. Alij relati dist. 2. q. 5.*

DISTINCT. VI.

De intelligentia harum loquutionum, Deus factus est homo, Deus est homo.

DV O queruntur. Primò, an sensus harum propositionũ, *Deus est homo, & Deus factus est homo*, sit, Deum esse, aut factum esse aliquid, quod prius non erat? Secundo, an è contra in eo sensu veræ sint hæ propositiones *homo est Deus, & homo factus est Deus?*

2 **Conclusio.** Non est constans omninò de re proposita iudicium. Nam in ea tres fuerunt variantes sententiæ pluribus Patrum testimonijs munitæ. Quarum resolutio lectoris iudicio relinquatur.

3 Prima sententia affirmat primò, corpus, & animam prius natura, quàm vniantur cum Verbo, vniri inter se ad constituendum humanitatem subsistentem, seu hominem, & posterius natura eum hominem, seu humanitatem subsistentem vniri cum Verbo. Secundo negat, eum hominem subsistentem esse personam, sed cõstitui personam per vnionem, & personalitatem Verbi; sicut natura divina subsistens subsistentiã absolutã est Deus, & non persona, & constituitur persona per subsistentiã relativam. Tertio negat, hominem in Christo esse compositum ex natura divina, & humana, sed tantum ex corpore, & animo, quia homo in Christo non complectitur essentialiter personam Verbi, sed humanitatem subsistentem ante vnionem cum Verbo. Quarto denique affirmat, ideò Deum esse, seu factum esse hominem, & è contra hominẽ ideò esse, seu factum esse Deum, quia Deus vnione cum homine cæpit esse homo subsistens, quod ab æterno non erat, & homo subsistens cæpit esse Deus, quod non erat pro priori naturæ, in quo erat homo.

4 Hæc sententia pluribus Augustini testimonijs innititur. Quæ ad quatuor propositiones revocantur. Prima est lib. 13. de Trinitate cap. 19. cum Verbum caro factum est, Deum coniunctum esse cum homine, & hominem coniunctum cum Deo. Secunda est ibidem cap. 35. Christũ aliud esse propter Verbum, aliud propter hominem. Tertia ibidem cap. 36. hominem nulla opera egisse, quibus mereretur esse Deus. Quarta lib. de Prædestinatione Sanctorum cap. 15. & lib. 13. de Trinitate cap. 17. hominem gratiã Dei factum esse Filium Dei. Nam si homo coniunctus est cum Deo; si aliud est homo, aliud est Deus; si homo potuit seorsim à Deo operari; si homini gratiofa est filiatio Dei. Ergò Christus quã homo non complectitur subsistentiam Verbi, sed aliam subsistentiam, qua in concreto ut homo. Quibus accedit Hilar. lib. 10. de Trinit. multò post

post mediū dicens Filium hominis in Christo ex anima, & corpore constituisse. Ergo non est compositus ex natura, aut persona Verbi.

5 Secunda sententia affirmat, corpus & animam, prius quam uniantur cum Verbo, non constituere hominem, sed naturam humanam, quæ unione cum Verbo constituitur subsistens, & hominem constituit. Unde homo Christus subsistit personalitate Verbi, & compositus est ex natura humana, atque divina, quamvis Verbum in se sit omnino simplex. At tandem Deum esse, aut fieri hominem non est esse, aut fieri absolute subsistentem, quia de novo nulla ei subsistentia coniuncta est, ut adstruit prima sententia, sed esse, aut fieri subsistentem hominem cum addito, seu subsistere in natura humana, cū prius subsisteret in sola divina. Hæc sententia fulcitur auctoritate Prosperi, Damasceni, & Augustini testantiū expressè, Christum esse personam compositam ex duabus naturis Deitate, & humanitate. Quorum testimonia videri possunt in textu.

6 Tertia sententia tuetur, corpus, & animam, priusquam uniantur cum Verbo, non esse vnita inter se ad constituendum hominem, neque unione cum Verbo hominem intrinsecè constituere, sed ei tantum extrinsecè accedere, sicut accedit vestis corpori, quod vestem induit; atque adeo personam Verbi non componere hominem, neque intrinsecè, sed extrinsecè tantum esse hominem. Dicitur tamè esse, & fieri hominem, quia induit extrinsecè humanitatem, quæ apparet homo in forma visibili hominis. Probatur primò, quia si Deus assumens naturam humanam esset intrinsecè homo. Ergo assumens sexum foemineum esset intrinsecè foemina. Quod videtur absurdum. Secundò, quia ad Philip. 2. Deus dicitur, *habitu inuentus ut homo*, scilicet, ut exponit Augustinus tom. 4. lib. 8. questionarum quest. 73. quia secundum habitum tantum factus est homo, atque adeo solum extrinsecè. Quem habitum vterius comparat vesti, quæ cum induitur, novam accipit formam, quam antea non habebat. Ergo figurà solum, & formà factus est homo. Idem explicat Augustinus lib. 4. de Trinitate cap. 21. dicens, Deum factura carnem, quia apparuit indutus membris carnalibus, lib. 2. contra Maximinum cap. 19. quia visibilis inter homines apparuit homo. Similiter alijs in locis. Hilarius quoque lib. 10. de Trinitate ante medium ait, Dei Filium esse Mariæ Filium quia forma, & habitu hominis repertus est homo. Ergo apparenter, & extrinsecè, non substantialiter & extrinsecè homo fuit. Vide annotationes distinctionis sequentis.

QVÆSTIONES.

QVÆST. I. Quo ordine assumptæ sint à Verbo, & inter se vnitz partes humanitatis? *De quo relati dist. 2. q. 1.*

Quæst. II. An Verbum assumpserit, aut assumere potuerit humanitatem subsistentem personalitate creatâ? *Hic S. Thomas, quæst. 1. art. 4. & 7. Bonauent. art. 1. quæst. 1. art. 2. q. 1. Palud. q. 2. Durand. quæst. 1. Alij relati dist. 1. q. 11.*

Quæst. III. An Christus sit persona composita, & ex quibus? *Hic S. Thomas, quæst. 2. art. 3. Gabriel. quæst. 1. Scot. quæst. 3. Palud. quæst. 1. art. 2. Fab. d. 16. Durand. quæst. 3. Richard. q. 2. Caiet. Medina, Cabrera, Alvarez, Lorca, Suarez, Vazquez, Ragusa, Præpos. & alij cum S. Thoma, 3. p. quæst. 2. art. 4. Valent. to. 4. d. 1. quæst. 2. p. 4. Becan. to. 4. c. 4. quæst. 3. Granad. to. 4. tr. 4. d. 8. Lugo, to. 1. in 3. p. d. 10. Tanner. to. 4. d. 1. quæst. 3. dub. 4. Marat. de in carnat. disp. 12.*

Quæst. IIII. An, & quomodo vnio humanitatis cum Verbo sit intrinseca Verbo? vbi quid, & quod sit, subiectum, & terminus eius vnionis? *Hic Bonauent. art. 2. quæst. 1. Paludan. quæst. 1. art. 3. Durand. quæst. 4. Granad. tomo 4. tract. 4. disp. vltima sect. 2. Lugo, tomo 1. in 3. p. disp. 11. sect. 6. Suarez, tomo 1. in 3. p. disp. 8. sect. 3. & 4. Lorca in 3. p. d. 15. Lessius de perfectione diu. c. 6. Tanner. to. 4. d. 1. q. 3. dub. 8. Vazq. to. 1. in 3. p. d. 64. c. 4. Marat. de incarnat. d. 13. sect. 4.*

Quæst. V. An ea vnio sit maxima vnionum? *Hic Bonauent. art. 2. quæst. 3. Richard. art. 2. quæst. 4. Brulef. quæst. vltima. Alij relati distinct. 2. quæst. 5.*

Quæst. VI. An esse existentiz in Christo sit vnum solum, eoque humanitas existat per solam existentiam Verbi? *Hic S. Thomas, quæst. 2. art. 2. Scotus, quæst. 1. Gabriel. quæst. 2. Paludan. quæst. 3. Faber, disp. 14. Durandus, quæst. 2. Caietan. Medina, Cabrera, Alvarez, Lorca, Suarez, Vazquez, Ragusa, Præpos. & alij cum S. Thoma, 3. par. quæst. 17. art. 2. Valentia, tomo 4. disp. 1. quæst. 17. par. 1. Granadus, tomo 4. tract. 12. disp. 1. Tannerus, tomo 4. disput. 1. quæst. 6. dub. 3. Maratius de incarnatione disput. 40.*

Rursus in hanc distinctionem veniunt quæstiones distinctionis sequentis, quæ idem obiectum cum præcedenti considerat.

DISTINCT. VII.

Positis sententijs, intelligentias propositarum loquutionum prosequitur secundum singulas sententias?

DVO explicantur in hac distinctione. Primò quid iuxta sententias propositas distinctione præcedenti importetur in recto ex parte subiecti, & prædicati in his propositionibus, *Deus est homo* vel, *Deus factus est homo*, & in è converso in his, *homo est Deus*, vel *homo factus est Deus*. Secundò quâ ratione iuxta illas Christus prædestinatus est Filius Dei: Conclusio est similis præcedenti. Non est vnus omnium explicandi modus, sed multiplex, adeò que difficilis, vt certa omnino sententia ferri non possit. Quod probatur propositis varijs explanationibus, quas tradunt authores superiorum sententiarum.

2 Igitur iuxta primam sententiam ex parte hominis importatur in recto in eis propositionibus substantia rationalis subsistens, quæ non erat Deus, atque adeò Deû esse, & factum esse hominem, aut hominem esse, & factum esse Deum, non est aliud, quàm Deum, aut hominem incipere esse aliquid, quod prius non erat. Vndè rectè etiam dicitur Christus in quantum homo prædestinatus esse, vt sit Filius Dei; quia substantia rationalis subsistens, quam homo importat in recto, nõ est suapte essentiâ, sed beneficio divino Filius Dei. Si autem obijcias. Ergò aliquid, quod nõ est Deus, prædicatur de Deo. Admittitur consequentiâ cum Origine qui to. 3. in c. 1. Epist. ad Rom. ait, *factus est sine dubio id, quod prius non erat. Quamquam ille id non absolutè, sed cum addito secundum carnem, concedat.*

3 Secunda verò sententia tuetur, ex parte hominis in recto nõ importari naturâ, seu substantiam humanam, quæ non est Deus, sed solum personâ Verbi; ex parte Dei verò importari tum personalitatem, tum naturâ divinam realiter identificatas inter se, atque adeò Deû esse, seu factû esse hominẽ, non esse, Deum esse, seu factû esse aliquid, quod prius non erat, vt adstruit prima sententiâ: sed personâ subsistentẽ in natura divina, aut naturam divinâ subsistentẽ personalitate Verbi, esse personâ Verbi subsistentẽ in natura humana, & è cõtra. Nam ea, quæ ex parte prædicati, & subiecti importâtur in recto, identificari debet, vt propositiones veræ sint; esto ea, quæ importâtur in obliquo, distincta sint. At persona subsistens in natura humana identificatur cû persona subsistente in natura divina, & cum ipsa etiam natura divina. Quamvis natura humana cum à persona, cum à natura divina distincta sit. Vndè aliter Deus, aliter homo
supponit;

supponit; nam homo supponit in recto solum pro persona Verbi, & in obliquo pro natura humana; Deus vero non solum pro persona, sed etiam pro natura divina supponere in recto potest. At vero cum Christus dicitur prædestinatus Filius Dei, non in quantum Deus, sed in quantum homo prædestinatus intelligitur, hoc est, subsistens in natura humana prædestinatum esse, ut sit subsistens in natura divina, cum eaque vnam personam componat.

4 Huic sententiæ ab authoribus primæ obijcitur primò. Homo dicitur assumptus à Verbo, ut constat ex distinctione præcedenti num. 4. At persona Verbi non dicitur assumpta. Ergò homo in recto non significat personam Verbi. Secundò, ibidem Christus dicitur esse aliud propter Verbū, aliud propter hominem. Aliud autem, & aliud significat distinctionem, & divisionē suppositorum, & subsistentiam. Tertiò Augustinus lib. 3. contra Maximinum cap. 10. testatur, neque Deum, neque hominē esse partes Christi, aliās Deus in se non esset omninò completus, & capere posset complementum, seu augmentum. At si Christus esset persona composita ex Deo, & homine, Deus, & homo essent partes Christi.

5 Ad primum respondetur. Homo dicitur assumptus à Verbo, non secundum personam, quam homo importat in recto, sed secundum naturam humanam, quam importat in obliquo. Nam homo dicitur assumptus à Verbo in singularitatem personæ. Ergò non est assumpta personalitas, sed natura in personalitatem, & subsistentiam Verbi. Ad secundum; Verbum, & homo dicuntur aliud, & aliud solum secundum naturam, non vero secundum supposita. Quare Augustinus tract. 69. in Iohannem, & lib. contra Felicianum cap. 11. & 12. & lib. 1. de Trinit. cap. 10. licet concedat, aliam substantiam esse Verbum, aliam hominem, negat aliā esse personam. Item licet aliud, & aliud vtrumque fateatur, differtur tamen esse alium, & alium. Quia primum significat solam distinctionem, & divisionem naturarū. Secundum vero distinctionem & divisionem subsistentiarum, & personalitatum. Quinimò Hilarius lib. 9. de Trinitate in medio negat, Verbum, & hominē esse aliud, & aliud, ne putetur esse distinctio, seu divisio suppositorum, sed naturarū dumtaxat. Quod exposuit Damasceus lib. 3. de orthodoxa fide cap. 3. dicens, Christum esse compositum secundum personam, non vero secundum naturam, quia ex natura divina, & humana non est facta vna natura, sed vtraque distincta, & incomposita permansit inter se, quamvis vtraque in vnā, & eadem sit composita personā. Ergò aliud, & aliud non excludit compositionem vnius personæ, sed vnius dumtaxat naturæ. Ad tertium: Deus negatur ab Augustino pars Christi, qua pars dicitur, quæ convenit in compositionem totius cum alia, quæ superaddit illi perfectionem, quæ in ipsa non contineatur.

At homo non superaddit Deo perfectionem, quæ non contineatur in Deo. Negatur igitur, Christum esse aliquod totum coalescens ex partibus, non verò compositum, quod ex pluribus sive ut positis, sive illa partes sint, sive non, constare dicitur. Aliter iuxta alios, Deus negatur ab Augustino pars Christi, quia nomine Dei non intelligit Deitatem, sed personam. Persona autem rectè negatur pars personæ.

6 Tertia sententia docet, in superioribus propositionibus ex parte hominis, & Dei importari personam in recto, & naturam divinam, & humanam in obliquo; sed cum discrimine; nam Deus importat naturam divinam tanquam intrinsecam, & essentialem personæ importatæ in recto, homo verò naturam humanam tanquam extrinsecam, & accedentem personæ. Unde Deus est, seu factus homo quia persona, quæ est Deus, est, seu facta est persona habens, seu induens extrinsecè humanitatem, seu quia est, seu facta persona humanata, ut ait Casiodorus in caput primum ad Rom. Vbi factam esse personam humanatam, non est, factam esse personam, sed factam esse humanitatem humanantem personam, sicut hominem peccatorum fieri hodie iustum, non est fieri hodie hominem, sed fieri hodie iustum. In hac sententia Christum in quantum hominem prædestinatum esse Filium Dei, non est aliud, quàm ab esse possibili in esse actuale, & ab esse æterno in esse temporale personam humanatam, quæ est Filius Dei, absque vllò merito transferri.

7 Tamen in hac sententia observanda sunt duo. Primò, licet Deus dicatur humanatus, hominem tamen non dici deificatum, ut monet Damascenus lib. 3. de orthodoxa fide cap. 2. Quia prædicata, quæ subiecto conveniunt essentialiter, non dicuntur denominativè. At personæ Verbi, quæ importatur in recto, convenit intrinsecè, & essentialiter Deitas, extrinsecè verò humanitas. Secundò Christum non dici hominem dominicum propter eandem rationem, ut notavit Augustinus lib. 1. retract. cap. 19.

Annotationes in duas præcedentes distinctiones.

IN lucem trium sententiarum præcedentium, quæ valde implicitæ sunt; tria annotare libet. Primò ea, in quibus conveniunt. Secundò ea in quibus differunt. Tertiò ea, quæ impunè defendi possunt.

Ergò primo conveniunt superiores sententiæ, quòd agnoscunt in Christo vnam tantum personam contra Nestorium, qui duas agnovit. Secundò quòd agnoscunt in Christo duas naturas divinam, & humanam contra Euthichium, qui vnam agnovit ex utraque compositam. Tertiò quòd veram admittunt humanitatem contra Manichæum, qui

solam admisisse phantasticam. Quartò, quòd humanitatem Christi diffi-
tentur priùs tempore existentem, quàm assumptam à Verbo contra hæ-
reticos, quos refert Damascenus lib. 3. de orthodoxa fide, volentes priùs
tempore extitisse, quàm vniretur Verbo.

At verò differunt primò quòd prima sententia asserit, in Christo
duo perse subsistentia *vt quod*. Secunda, vnum tantum subsistens perse.
Tertia vnum subsistens in duplici natura, in altera per se & intrinsecè, in
altera per accidens, & extrinsecè. Secundò quòd consequenter prima sen-
tentia tuetur, assumptum esse hominem; secunda solam humanitatem; ter-
tia per se neque hominem, neque humanitatem, cuius vnionem intrinse-
cam perse cum Verbo negat. Tertiò, quòd prima sententia negat, cor-
pus, & animam esse partes componentes personam; sed affirmat esse par-
tes componentes humanitatem, & hominem. Secunda esse partes compo-
nentes personam humanitatem, & hominem; tertia neque esse per se com-
ponentes personam, neque humanitatem, aut hominem. Quartò quòd
prima sententia asserit, in hac propositione, *Deus est, aut factus est homo*, præ-
dicari in recto aliquid, quòd non est Deus; secunda prædicari in recto per
sonam Verbi, quæ est Deus, & in obliquo humanitatem per se; tertia in
obliquo humanitatem per accidens.

Rursus quamvis Magister nullam ex tribus sententijs eligit, non cen-
set omnes probabiles. Nam prima communiter iudicatur erronea. Tertia
hæretica. Secunda Catholica. Sola ergo secunda approbanda. Nihil
igitur certò discernere, non est, quamlibet probabilem tradere; sed om-
nes ad plenam rei explicationem, & lucem manifestam insufficientes
aperire.

QVÆSTIONES.

QVÆST. I. Qua ratione sint veræ hæ propositiones, *Deus est ho-
mo, homo est Deus, Deus factus est homo*, & similes? Vbi quid im-
portetur in recto ex parte subiecti, & prædicati, an personalitas, an natu-
ra, an vtrumque? *Hic S. Thomas quest. 1. & 2. Bonauent. art. 1. Gabr. quest.
1. Scot. quest. 1. & 2. Faber, disp. 18. Paludan. quest. 1. & 2. Durand. quest.
1. & 2. Egid. Richard. Argent. quest. 1. & seq. Marsil. quest. 6. Caiet. Medi-
na, Alvarez, Cabr. Lorca, Suar. Vazquez, Ragusa, Præpos. & alij cum S. Tho-
ma, 3. p. q. 16. art. 1. & 2. 6. & 7. Val. tom. 4. d. 1. q. 16. p. 1. & seq. Becan. tomo
4. c. 7. quest. 1. & sequenti, Granad. to. 4. controu. 1. tr. 11. d. 1. & sequenti, Lu-
go, tomo. 1. in 3. p. d. 23. Tannerus, tomo 4. d. 1. quest. 6. dub. 2. Meratius de in-
carnat. d. 38.*

Quæst. II. An, & quomodo prædicata Dei dicantur de homine, & prædicata hominis de Deo per idiomatum communicationem? *Hic Gab. q. 1. & alij proxime relati Caiet. Medina, Cabrera, Aluar. Lorca, Suar. Vazq. Ragusa, Præpos. & alij cum S. Thoma, 3. p. q. 16. art. 1. & seq. Valent. to. 4. d. 1. q. 16. p. 1. & seq. Becan. to. 4. c. 7. q. 1. & seq. Granad. to. 4. tr. 11. d. 1. & seq. Lugo, to. 1. in 3. p. d. 23. Tanner. to. 4. d. 1. q. 6. dub. 1. & 2. Merat. de incarnat. d. 38.*

Quæst. III. An homo Christus sit prædestinatus Filius Dei? *Hic S. Thomas, q. 3. art. 1. Bonau. art. 2. q. 3. Scot. q. 3. Fab. d. 19. Palud. quæst. 3. Durand. quæst. 3. Richard. art. 2. quæst. 3. Brulef. quæst. ultima, Caiet. Medina, Aluar. Cabrera, Lorca, Suar. Vazq. Ragusa, Præpos. & alij cum S. Thoma, 1. p. quæst. 24. ar. 1. & 2. Valent. to. 4. d. 1. q. 23. p. 2. Becan. to. 4. c. 19. q. 2. Gran. to. 4. tr. 16. d. 2. Lugo, to. 1. in 3. p. d. 32. Tanner. to. 4. d. 1. q. 7. dub. 6. Merat. de incarnat. d. 52.*

Quæst. IIII. An Filius Dei prædestinatus sit esse homo? *Hic S. Thomas, quæst. 3. art. 2. Bonavent. ar. 2. q. 2. Palud. q. 3. Durand. q. 3. Ægid. p. 2. q. 2. Richard. art. 2. q. 2. Brulef. q. 5. Caiet. Medina, Cabr. Aluar. Lorca, Suar. Vazq. Ragusa, Præpos. & alij cum S. Thoma, 3. p. q. 24. ar. 1. & 2. Val. to. 4. d. 1. quæst. 23. p. 2. Becan. to. 4. cap. 19. quæst. 1. Graud. to. 4. tr. 16. d. 2. Lugo, tomo 1. in 3. p. disp. 32. Tannerus, to. 4. d. 1. quæst. 7. dub. 6. Meratius de incarnat. disp. 52.*

Rursus in hanc distinctionem veniunt quæstiones distinctionis præcedentis, quæ in eandem considerationem intendit.

DISTINCT. VIII.

An diuina natura debeat dici nata de Virgine?

CONCLUSIO. Diuina natura non est de Virgine nata: Nam non est nata de Patre, si quidem non est à Patre genita. Quod autem de Patre natum non est, neque de Virgine nascitur. Neque obstat Augustinus lib. de fide ad Petrum cap. 2. dicens: *Naturam eternam, atque diuinam temporaliter esse conceptam, & natam ex natura humana* Quoniam hæc verba identice accipienda sunt de natura, & formaliter de persona Verbi. Item non obstat, naturam diuinam esse incarnatam, & assumpsisse humanitatem de Virgine natam. Quia non est capax huius denominationis, quod non est capax nativitatis à Patre. Sola autem persona, & non natura diuina est capax nativitatis à Patre.

² Vnde persona potest dici bis nata semel à Patre sine matre, iterum à Patre cum matre. Illustratur ex sanctis Patribus, qui duas Christi natiuitates agnoscunt. Sic Augustinus supra. *Vnigenitus Deus secundo natus est ex Patre semel, ex matre semel, & viraque natiuitas unius est Filij Dei.* Damascenus lib. 3. cap. 7. *Duas Christi natiuitates veneramus, unam ex Patre, &c.* Ergò Christus bis, & duplici natiuitate natus asserendus est.

QVÆSTIONES.

QVÆST. I. An natura diuina sit nata de Virgine? Vbi an prædicata naturæ humanæ, atque diuinæ dicantur mutuò in abstracto per communicationem idiomatum? *Hic S. Thomas, art. 3. Bonavent. art. 1. quest. 1. Ægid. p. 2. quest. 2. Richard. quest. 1. Gab. q. 1. dub. 3. Alij relati dist. preced. q. 2.*

Quæst. II. An in Christo sint duæ filiationes reales naturales, altera æterna à Patre, altera temporalis à matre? *Hic S. Thomas, art. 6. Bonavent. art. 2. quest. 2. & 3. Scotus, Argentin. Gabriel. quest. Ægid. p. 3. quest. 2. Richard. art. 2. quest. 2. Durand. quest. 3. Marsil. quest. 7. art. 2. Palud. quest. 2. Fab. disp. 21. Caiet. Suarez, Vazquez, & alij cum S. Thomas, 3. p. quest. 35. art. 5. Valentia, tomo 4. disp. 2. quest. 2. p. 4. Tannerus, tomo 4. d. 1. quest. 7. dub. 5. à num. 105. Granad. tomo 4. controu. 2. tract. 2. comment. 8. à num. 6.*

Quæst. III. An Christus natiuitate temporali sit Filius naturalis Dei, & totius Trinitatis? *De quo relati dist. 4. q. 2.*

DISTINCT. IX.

De adoratione humanitatis Christi.

AN humanitati Christi eadem, quæ Deitati, adoratio exhibenda sit, illa scilicet, quæ *latría*, dicitur, & propria Creatoris est, & in venerationem excellentiæ diuinæ, seruitutemque creaturæ intendens? Sunt enim, qui negant; nam humanitas Christi creatura est. Colere autem creaturam cultu *latriæ*, quo colitur Creator, idololatría censetur. Ideò adorationem humanitatis Christi in *duliam* referunt, quâ sanctitas, & excellentia creaturæ adoratur. Cæterum, quia excellentia humanitatis Christi supra alias creaturas altissimè assu-

git, nolunt, eam adorari adoratione dulciæ cæteris sanctis communi; sed distinguunt duas species dulciæ, aliam, quæ in solam venerationem humanitatis Christi, aliam, quæ incultum reliquorum iustorum intendat.

2 Statuendum tamen est, eandem humanitati Christi, & divinitati adorationem exhiberi posse. Nam humanitas Christi bifariam adorari potest, tum propter sanctitatem creatam, tum propter divinam sibi adiunctam. At quamvis patriæ cultu adorari non possit propter sanctitatem creatam, potest tamen propter sanctitatem increatam, & divinam, quæ est obiectum formale patriæ. Neque hic cultus in idololatriam declinat, cum in venerationem divinitatis formaliter intendat, & solum materialiter in venerationem creaturæ. Sic Damascenus lib. 3. de orthodoxa fide c. 8. *Vnus Christus est Deus perfectus, & homo perfectus, quem adoramus cum Patre, & Spiritu unâ adoratione cum incontaminata carne eius. Non creatura veneratione præbentes, non enim ut nudam carnem adoramus, sed ut unitam Deitati.* Quid manifestius? Similiter Augustinus serm. 58. de Verbis Domini: *Ego dominicam carnem imperfectam in Christo humanitatem ideo adoro, quod à divinitate suscepta, & Deitate unita est, ut non alium, & alium; sed unum eundemque Deum, & hominem Filium Dei esse, confitear.* En humanitatem à divinitate adoratio Augustini non dividit. Quod exëplo sic illustrat: *Vult si quis purpuram, vel diadema regale inveniat incens, numquid eam conabitur adorare? Cum vero rex fuerit indutus, periculum mortis incurrit, si eam cum rege adorare quis contempserit, ita in Christo, &c.* Idem habet tomo 8. ad illud Psalm. 98. *Adorate scabellum eius, quoniam sanctum est.* Vbi rationem reddit; nam qui carnem Christi manducat, illam prius adorat; sed qui adorat non carnem intuetur, sed Deum potius propter quem adorat.

QVÆSTIONES.

QVÆST. I. An virtus patriæ sit Theologica? *Hic S. Thom. quest. 1. art. 4. Bonavent. ar. 2. q. 3. Ægid. & Richard. quest. 3. Aureol. ar. 1. Gabr. Durand. & Paludan. quest. 1. Caietan. Aragon, & alij interpretes S. Thomæ 2. 2. quest. 81. ar. 5. Suarez, tomo 1. de religione lib. 3. cap. 3. Azor, tomo 1. lib. 9. cap. 10. Valentia tomo 3. disp. 6. q. 1. p. 1. Tanner. tomo 3. disp. 5. q. 1. dubio 2. Torres 2. 2. disp. 60. dub. 2.*

Quæst. II. An humanitas Christi sit adoranda adoratione patriæ? *Hic S. 1. hom. quest. 1. art. 6. Bonavent. art. 1. quest. 1. Scot. Argent. Gabr. Brulef. quest. 1. Ægid. p. 2. quest. 1. Richard. ar. 2. quest. 1. Marsil. q. 8. art. 2. Durand. q. 2. Fab. disp. 22. Caietan. Medina, Cabrera, Lorca, Alvarez, Suar.*

Vazquez, Ragusa, Prapof. Sylui. & alij cum S. Thoma 3.p.q. 25. ar. 1. & 2. Valent. to. 4. disp. 1. q. 24. p. 1. Granad. to. 4. controu. 1. tr. ult. disp. 2. Lugo. to. 1. in 3. p. disp. 34. sect. 2. Tanner. to. 4. disp. 1. q. 7. dub. 7. Vualdens. to. 1. de sacram. cap. 1. 19. Marat. de Incarnat. disp. 53. sect. 2.

Quæst. III. An humanitas Christi possit etiam adorari adoratione dulciæ, aut hiperdulciæ distincta à latria? *Hic Paludan. quæst. 2. Fab. disp. 22. cap. 3. & 4. Almain. q. 1. Aureol. ar. 3. Valent. to. 4. disp. 1. q. 2. p. 1. Granad. to. 4. controu. 1. tr. ult. disp. 2. Lugo tom. 1. in 3. p. disp. 35. sect. 3. Tanner. tomo 4. disp. 1. quæst. 7. dub. 7. Mirandul. Apolog. quæst. 3. Corduba, lib. 1. quæst. 5. dub. 3. Canisius lib. 5. de Beata Virgine. cap. 15. Suarez. tom. 1. in 3. p. disp. 53. sect. 2. & 3. Vazquez disp. 96. & lib. 1. de adorat. disp. 4. cap. 4. Marat. de Incarnatione, disp. 53. sect. 3.*

Quæst. IV. An, & quâ adoratione possint adorari Virgo Beata, & Sancti Ecclesiæ? *Hic S. Thom. q. 1. ar. 8. & 10. Bonavent. ar. 1. quæst. 3. & 5. Agid. p. 2. q. 4. & 5. Richard. ar. 2. q. 4. & 5. Brulef q. 3. & 5. Durand. q. 2. Aureol. ar. 3. Caiet. Medina, Aluar. Cabrera, Lorca, Suar. Vazq. Ragusa, Prapof. Sylui. & alij cum S. Thom. 3. p. q. 25. art. 5. Valent. tom. 4. disp. 1. q. 24. p. 2. Granad. to. 4. controu. 1. tr. ult. disp. 3. Lugo to. 1. in 3. p. disp. 35. Tanner. to. 4. disp. 1. q. 7. dub. 7. à num 136. Marat. de Incarnat. disp. 55.*

Quæst. V. An, & quæ adoratio debeat Cruci Christi, Imaginibus, & Reliquijs Sanctorum? *Hic S. Thom. q. 1. ar. 7. & 9. Bonavent. art. 1. q. 2. & 4. Agid. p. 2. q. 2. & 3. Richard. ar. 2. q. 2. & 3. Gab. q. 1. ar. 2. Basol. ar. 2. Fab. disp. 22. cap. 5. & seq Durand. q. 2. & 3. Caiet. Medina, Alvarez, Cabrera, Lorca, Suarez, Vazquez, Ragusa, Prapof. & alij cum S. Thom. 3. p. q. 25. art. 3. 4. & 6. Valent. tomo 4. disp. 1. quæst. 24. p. 2. Granad. tomo 4. controu. 1. tra. ultim. disp. 4. & 5. Lugo tomo 1. in 3. p. disp. 36. & 37. Marat. de Incarnatione disp. 54.*

Quæst. VI. An creaturæ irrationales possint adorari absque idololatria? *Hic S. Thomas quæst. 2. ar. 7. Caietan. Medina, Alvarez, Cabrera, Lorca, Suarez, Vazquez, Ragusa, & alij 3. p. quæst. 25. ar. 6. Granad. tom. 4. controuers. 1. tr. ult. disp. ult. Lugo to. 1. in 3. p. disp. 37. sect. 1. Marat. de Incarnat. disp. 54. sect. 4.*

Quæst. VII. An specialis cultus latriæ possit exhiberi Patri, aut Filio, aut Spiritui Sancto, qui non exhibetur alijs personis diuinis? *Hic S. Thom. quæst. 1. ar. 16. Granad. to. 4. controu. 1. tr. 5. disp. 4.*

Quæst. VIII. An actibus merè internis possit exhiberi adoratio? *Hic Durand. q. 1. Suar. to. 1. in 3. p. disp. 51. Vazq. disp. 93. & lib. 1. de adoratione disp. 1. cap. 4. Lugo disp. 33. sect. 2. Granad. to. 4. controu. 1. tra. ult. d. 15. Val. tom. 3. disp. 6. q. 3. p. 1. Bellarmin. lib. 1. de cultu Sancti. cap. 12. Lorca. in 3. p. disp. 87. dub. 3. Tanner. to. 3. disp. 5. q. 1. dub. 3.*

DISTINCT. X.

*An Christus secundum quòd homo sit persona,
vel aliquid?*

TRIA inagantur in hac distinctione. Primò, an Christus secundum quòd homo sit persona? Secundò, an secundum quòd homo sit Filius adoptivus? Tertiò, an secundum quòd homo sit prædestinatus ratione personalitatis divinæ, an ratione nature humanæ?

² In prima quæstione, Christum secundum quòd homo, esse personam, probatur. Christus, secundum quòd homo, est aliquid. Non accedens. Ergò substantia. Non substantia irrationalis. Ergò rationalis. At persona est substantiæ rationalis individua substantia. Ergò secundum quòd homo est persona. Secundò Christus, secundum quòd homo, est prædestinatus, vt sit Filius Dei. At sola persona potest esse Filius Dei. Ergò secundum quòd homo est persona. At pro sententia negante sic arguitur. Christus secundum quòd homo non est Deus. Ergò secundum quòd homo non est persona. Nam secundum quòd homo non est quarta persona superaddita Trinitati. Ergò si est persona, erit vna ex personis Trinitatis. At quævis persona ex personis Trinitatis est Deus. Ergò si secundum quòd homo est persona, secundum quòd homo est Deus.

³ Conclusio est. Christus secundum quòd homo non est persona in sensu reduplicativo, & formali; secus in sensu specificativo, & materiali. Nam, vt notat Magister, vox illa *secundum*, vtrumque sensum, & multiplicem admittit. Christum secundum quòd homo in sensu reduplicativo, & formali esse personam; non est aliud, quàm ab humanitate formaliter (quam exprimit sensus reduplicativus, & à divinitate distinguit) esse personam: Christum verò secundum quòd homo in sensu specificativo, & materiali esse personam, non est aliud, quàm Christum, vt subsistentem in natura humana, esse personam. At Christus ab humanitate non est persona, quia ab humanitate neque est persona personalitate creata, neque increata cum neutram inducat; subsistens verò in natura humana re ipsa persona est, quia subsistit personalitate Verbi. Ergo non est persona reduplicativè, & est persona specificativè.

⁴ Ad primum pro sententia affirmante responderetur: Potest Christus, secundum quòd homo, esse substantia rationalis etiam reduplicativè & non esse persona: quia animus vnitus corpori est substantia rationalis
forma.

formaliter, & non est persona. Quia præterea requiritur, ut sit subsistens per se. At Christus ab humanitate formaliter non est subsistens per se. Ad secundum, Christus secundum quod homo est prædestinatus Filius Dei in sensu specificativo, & materiali, non verò in reduplicativo, & formali. Ad argumentum sententiæ negantis respondetur. Si Christus, secundum quod homo, in sensu reduplicativo, & formali esset persona, etiam secundum quod homo esset Deus: secus verò in sensu reduplicativo, & materiali.

5 In secunda quæstione conclusio est. Christus secundum quod homo non est Filius adoptivus, sed naturalis. Dicitur Filius naturalis nõ quod naturâ, seu essentiâ sit Filius, sed quod nativitate, & origine Filius est. Probat, quia Filius adoptivus est, qui cum non esset Filius Patris, adoptione, seu voluntate fit Filius; sicut nos, qui cum essemus Filij iræ, per gratiam facti sumus Filij Dei. At Christus, secundum quod homo, semper ac necessariò est, ac fuit Filius. Ergò non est adoptivus. Accedunt Ecclesiæ Patres id testatissimè tradentes. Augustinus tract. 82. in Ioannem. *Nos sumus Filij Dei gratiâ, non naturâ: unigenitus autem naturâ, non gratiâ. An hoc etiam in ipso Filio ad hominem referendum est? Ita sane.* Hieronymus lib. 1. in cap. 1. epist. ad Ephes. *Christus quidem naturâ Filius est, nos vero adoptione. Ille nunquam non fuit Filius, nos antequam essemus, prædestinati sumus, & spiritum adoptionis accepimus.* Hilarius lib. 3. de Trinitate: *Non solo nomine contestatus est, se esse Filium Dei, sed etiam proprietate. Nos sumus Filij Dei; sed non talis sui Filius. Hic enim verus, & proprius est Filius origine, non adoptione, veritate non nuncupatione, nativitate, non creatione.* Ambrosius lib. 1. de fide cap. 9. *Christus Filius est, non per adoptionem, sed per naturam.*

6 Opponitur. Christus non est Filius Virginis naturâ. Ergò Filius gratiâ, ac per consequens adoptivus. Antecedens probatur: quia non est Filius Virginis naturâ humana, neque divinâ, cum potuerit non esse Filius. Respondetur. Christus, etiam Virginis est Filius naturalis, & non adoptivus. Nam est naturaliter Filius iuxta illud Augustini de fide ad Petrum cap. 2. *Factus est naturaliter Filius hominis, qui est naturaliter Filius Dei.* Vnde est Filius naturâ, non naturâ sumptâ pro essentiâ, sed sumptâ pro nativitate, & naturali coniunctione. Item est Filius gratiâ, non gratiâ adoptionis, seu electionis facta Christo à Virgine, sed gratiâ nativitatis, & coniunctionis naturalis facta Virgini à Deo: quia potuit esse Christus, quin nasceretur ex Virgine, & gratiâ Dei fuit, ut virgo esset mater Christi.

7 In tertia quæstione est conclusio. Christus est prædestinatus Filius Dei quoad personam, & quoad naturam humanam. Est prædestinata persona

persona, quia assumens humanitatem destinata fuit in filiationem Dei, tanquam in finem, cum posset destinatio talis assumptionis alium finem respicere. Est prædestinata natura humana, quia ea producta fuit, ut assumeretur à Filio Dei.

QVÆSTIONES.

QVÆST. I. Quid importet in recto Christus secundum quod homo, an personalitatem divinam, an naturam humanam, ut eo affirmetur, vel negetur Christum secundum quod homo est esse personam, & Deum? *Hic S. Thomas, quæst. 1. art. 1. & seq. Bonavent. art. 1. q. 1. Ægid. Richard. Brulef. Gab. Durand. q. 1. Alij relati dist. 7. quæst. 1.*

Quæst. II. An Christus secundum quod homo sit Filius adoptivus, an naturalis dumtaxat? *Hic S. Thom. q. 1. ar. 4. Bonavent. ar. 2. q. 1. Scot. Ægi. Gab. & Argent. q. 1. Richard. ar. 2. q. 1. Durand. q. 2. Fab. disp. 28. Aureol. ar. 3. Alij relati dist. 4. quæst. 2.*

Quæst. III. An iusti sint Filij adoptivi Christi? *Hic S. Thomas quæst. 1. ar. 10. Bonavent. ar. 2. q. 3. Ægid. p. 2. quæst. 2. Richard. ar. 3. quæst. 2. Brulef. quæst. 7. Nec plures alij ex professo.*

Quæst. IV. An iustis conveniat filiatio adoptiva per gratiam iustificantem absque novo favore superaddito gratiæ? *Hic Bonavent. ar. 2. q. 2. Durand. q. 2. Alij relati lib. 3. dist. 19. quæst. 10.*

Quæst. V. An si possibilis esset substantia supernaturalis naturaliter sancta, & beata competeret illi filiatio adoptiva, an naturalis? *Hic Durand. quæst. 2. Nos de supernaturali, disp. 23. sect. ultima, Torres 1. p. quæst. 63. art. 1. dub. 2.*

Quæst. VI. An Christus secundum personalitatem divinam, aut naturam humanam sic prædestinatus esse Filius Dei, aut solum exaltari tanquam Filius? *Hic S. Thomas, quæst. 2. art. 1. Gabr. quæst. 1. Alij relati dist. 7. quæst. 3. & 4.*

Quæst. VII. An prædestinatio Christi sit causa nostræ prædestinationis? *Hic S. Thom. q. 2. ar. 3. Durand. quæst. 3. Caietan. Medin. Alvarez, Cabrera, Locca, Suarez, Vazquez, Ragusa, Præpos. & alij cum S. Thom. 3. p. q. 24. ar. 3. & 4. Alij relati lib. 1. dist. 41. quæst. 9.*

DISTINCT. XI.

*Utrum Christus sit creatura, vel creatus,
vel factus?*

CONCLUSIO est. Christus absolutè, & simpliciter nõ est creatura, vel creatus, vel factus; secus vero cum addito, Christus secundum naturam humanam. Quare Augustini monitum est lib. 1. de Trinit. cap. 13. *Cum de Christo loquimur, quid, secundum quid, & propter quid dicatur, prudens, & diligens, ac pius lector intelligere debet.* Priorem partem conclusionis probat primò Augustinus ibidem cap. 6. & lib. 83. qq. q. 67. omnis creatura absolutè facta est per Christum, iuxta illud Ioannis 1. *Omnia per ipsum facta sunt.* At Christus absolutè non est factus per se ipsum. Ergo Christus absolutè non est creatura. Secundò Ambrosius lib. 1. de fide cap. 6. Evangelium, mandatù est Marci ult. prædicari uniuersæ creaturæ. Christo autem prædicari, mandatù non est. Tertiò idè Ambrosius ibidem: *Omnis creatura, iuxta Apostolum Rom. 6. Vanitati subiecta est.* Christus autem non est vanitati subiectus. Vnde detestanda est perfidia Arrii contententis, Christum esse puram creaturam. Qui tamè suæ pertinaciæ pœnas luens effudit viscera, atque crepuit mediis, prostrans in faciem.

2 Posteriorem partem probat Ambrosius lib. 1. de fide cap. 6. licet Filius Dei quâ Deus non sit factus, sed natus; tamen secundum carnem homo factus est iuxta illud Apostoli Galat. 4. *Misit Deus Filium suum factum ex muliere.* At esse factum, & esse creatum, seu creaturam, idè est. Ergo Christus secundum carnem creatus, seu creatura est. Itaque ne factura, seu creatura diuinitati adscribatur, nõ est dicendus Christus absolutè creatus, sed cum addito *secundum carnem*, aut *secundum humanitatem*, vt monet Ambros. Nam vt addit cap. 7. *Absurdum est creaturam in creatore concedere.*

3 Neque valet arguere Christum esse absolutè creaturam, quia creatura est secundum naturam humanam. Nam mala est argumentatio à prædicato secundum quid, ad prædicatum simpliciter, sive à loquutione tropica ad loquutionem alutam, & non tropicam, vt Ætiopem esse albidum album, quia secundum dentes albus est. Item non valet, Apostolum Galat. 4. supra, & alios scriptores interdum Christum absque addito non solum natum, sed etiam factum proferre. Quia breuitatis causâ additamentum omittitur. Absque illo tamen non est intelligenda loquutio, vt in eis locis exponunt frequenter Patres.

QVÆSTIONES.

QVÆST. I. An Christus absolutè, an cum addito, quâ homo dicitur creatura? *Hic S. Thomas quaest. 1. Bonavent. ar. 2. q. 1. Scot. Argent. Richard. Durand. Gab. Palud. & Aureol. q. 1. Fab. d. 24. & 25. Caiet. Medina, Alvarez, Cabrera, Lorca, Suar. Vazq. Ragusa, Præpos. Silui. & alij cum S. Thom. 3. p. q. 16. ar. 8. Valent. to. 4. d. 1. q. 16. p. 2. Granad. to. 4. contron. 1. tr. 11. disp. 3. Lugo to. 1. in 3. p. disp. 28. sect. 4. Tanner. to 4. disp. 1. q. 6. dub. 2. Becan. to. 4. cap. 7. q. 2. Marat. de Incarnat. disp. 38. sect. 4.*

Quæst. II. An, & quomodo detur communicatio idiomatum inter prædicata naturæ divinæ, & humanæ? *Hic S. Thom. ar. 4. Durand. quaest. 2. Fab. disp. 24. cap. 1. Scot. q. 1. Alij relati dist. 7. quaest. 2.*

Quæst. III. An Christus incæpit esse? *Hic Bonav. ar. 2. q. 3. Scot. q. 3. Fab. d. 26. Richard. ar. 3. q. 1. Brulef. q. 5. Alij referendi dist. seq. q. 1.*

Quæst. IV. An humanitas sit omnipotens, aut creatrix omnium ab omnipotentia Dei, sicut est subsistens, & sancta à subsistentia, & sanctitate Dei? *Hic Gab. q. 1. Caiet. Medi. Cabre. Aluar. Lorca, Suar. Vazq. Ragusa Præpos. Silui. & alij cum S. Thom. 3. p. q. 13. ar. 1. Valent. to. 4. d. 1. q. 13 p. 1. Becan. to. 4. cap. 10. q. 1. Gran. to. 4. tr. 9. d. 1. Lugo to. 1. in 3. p. d. 16. n. 11. & seq. Tanne. to. 4. d. 1. q. 5. dub. 7. Mara. de Incar. d. 31. Item relati dist. 7. q. 2.*

Quæst. V. An Christus sit prædestinatus ad filiationem Dei? *Hic Bonav. ar. 1. q. 1. Brulef. q. 1. Alij relati dist. 7. q. 3. & 4.*

Quæst. VI. An Christus sit causa nostræ prædestinationis? *Hic Bonavent. ar. 3. q. 1. Brulef. q. 3. Alij relati dist. præced. q. 7.*

DISTINCT. XII.

An homo ille semper fuerit, vel cæperit esse?

HÆC distinctio quatuor quæstiones complectitur. Prima est, an Christus cæperit esse? Secunda, an Deus potuit assumere aliam naturam humanâ ex descendantibus ab Adam, aut aliunde, quàm ab Adam descendentem? Tertia, an Christus potuit peccare deperdendo vnionem hypostaticam, & divinitatem, sicut potest iustus peccare deperdendo iustitiam? Quarta, an potuit assumi à Deo natura humana in sexu muliebri?

² In prima quæstione conclusio est. Christus quâ Deus semper fuit, & esse non cæpit, quâ homo vero cæpit esse, & semper non fuit.

Probatur. Deus semper fuit, naturâ humanâ verò non fuit semper. Ergò Christus, quâ Deus semper fuit, quâ homo verò semper non fuit. Item pluraque testimonia Christum prædicant incipientem esse; pluraque semper-existentem, & non incipientem. Hæc autem aliter componi non possunt, nisi alia Christo quâ Deo, alia quâ homini adscribantur. Ergò quâ homo incepit esse, non verò quâ Deus. Christum cæpisse esse, habet Augustinus tract. 105. in Ioannem: *Priusquam mundus esset, nec nos eramus, nec ipse mediator Dei, & hominum homo Christus Iesus.* Item tract. 106. & alijs in locis. At semper-existentem proponit de se Christus Ioan. 8. dicens, se esse principium, & fuisse ante Abraham. Item Glossa Matth. 2. dicens, quòd puer Christus creavit stellas.

3. In secunda quæstione est conclusio. Potuit Deus assumere aliam humanitatem descendantem ab Adam, & aliam ab Adam non descendantem, sed immediatè à solo Deo formatam, seu productam. Probatur ex Augustino lib. 13. de Trinit. cap. 18. & 19. Deus liberè, & gratuitò hæc humanitatem assumpsit. Ergò posset aliam, quam vellet, similiter assumere. *Potuit itaque Deus hominem,* ait Augustinus: *Aliunde suscipere, in quo esset mediator Dei & hominum, non de genere Adam, sicut ipsum non de genere alicuius creavit.* Cæterum congruentius fuit, de genere Adam humanitatè suscipere, vt de ipso genere, quod inimicus vicerat, vinceretur.

4. In tertia quæstione sit conclusio. Persona Christi, quâ hominis non potuit peccare, & divinitatem deperdere; item neque natura humana Verbo coniuncta: secus verò à Verbo divisa. Itaque vt naturæ humanæ conveniat potentia peccandi, cogitari debet à Verbo separata: nã aliter impeccabilis est. Hæc Magister non probat, quia censet esse absq; ambiguitate certa.

5. Sed opponunt nonnulli. Christus est liberi arbitrij. At liberũ arbitrium in bonum, & malum flecti potest. Secundo illud Eccles. 31. *Qui potuit transgredi, & non est transgressus; facere malum, & non fecit.* Quod de Christo etiam dicendum est. Ad primum respondetur. Potest esse liberũ arbitrium, & impeccabile, vt constat in Beatis. Ergò etiam in Christo, in quo vnionem cum Verbo, altiora munera sectantur, quam in Beatis visionem. Ad secundum: illud testimonium non est dictum de Christo, sed de membris ipsius. Aut pars de Christo, pars de membris; scilicèt de Christo, quod non est transgressus, non fecit malum; de membris verò, quod potuerunt.

6. In quarta quæstione concluditur. Potuit Deus humanitatem suscipere in sexu muliebri; sed convenientius fuit, illam suscipere in virili. Sic decernit Augustinus tomo quarto lib. 83. qq. quæst. 2. vbi ait, ideo in virili susceptam, quia hic sexus honorabilior est. Tamen voluisse,

vr. vir. Deus à foemina nasceretur, vt caro etiam muliebris, scilicet ex Virgine extracta susciperetur à Verbo, & ea ratione in vtroque sexu fieret redemptio peccati.

QVÆSTIONES.

QVÆST. I. An Christus incæpit esse? *Hic S. Thom. Palud. & Durand. quæst. 1. Caiet. Medina, Aluar. Cabr. Suar. Vazquez, Ragusa, Præpos. & alij cum S. Thoma, 3. p. quæst. 16. art. 9. Valent. tom. 4. d. 1. q. 6. p. 2. Granad. to. 4. contr. 1. tract. 1. d. 3. Tanner. to. 4. d. 1. q. 6. dub. 7. Lugo, to. 1. in 3. p. d. 2. sect. 5. Becan. tom. 4. c. 7. q. 2. Marat. de incarnat. d. 38. sect. 5. Alij relati dist. præced. q. 3.*

Quæst. II. An Christus ex vi vnionis hypostaticæ sit impotens elicere peccatum cum vnione hypostatica coniunctum? *Hic S. Thomas q. 2. Bonavent. ar. 2. q. 1. Scot. Argent. Gab. Brulef. q. 1. Richard. art. 2. Dur. q. 2. Fab. d. 77. Aureol. ar. 1. Palud. q. 2. Alij relati d. 1. q. 7.*

Quæst. III. An humanitas vnita Verbo seclusâ visione beatâ possit diuinitus deperdere vnionem hypostaticam per peccatum? *Hic Gab. quæst. 1. Palud. quæst. 2. Suar. to. 1. in 3. p. d. 35. sect. 2. Vazq. d. 61. c. 6. & 7. Lugo, to. 1. in 3. p. d. 26. sect. 5. Marat. de incarnat. d. 35. Moncaus d. 9. cap. 4. Granad. to. 4. controu. 1. tr. 10. d. 2. n. 16. & seq. Tanner. to. 4. d. 1. q. 5. dub. 8. assert. 2. Albertin. to. 1. ex 5. princip. corol. 3.*

Quæst. IIII. Quomodo cum impeccabilitate Christi componatur libertas adimplendi præceptum mortis? *De quo Granad. to. 4. tr. 13. d. 3. Marat. de incarnat. d. 44. sect. 1. & 2. Lugo, to. 1. in 3. p. d. 26. sect. 61. & seq. Suar. tom. 1. in 3. p. d. 37. Vazq. d. 74. Valent. tom. 4. d. 1. q. 1. p. 3. Lasius de prædest. Christi. sect. 3. Moncaus d. 9. cap. 6. & sequenti, Granad. tomo 4. controuer. tract. 3. d. 3. Becan. tom. 4. c. 3. q. 2. Tanner. to. 4. d. 1. q. 6. dub. 4. Albertin. to. 4. princip. 5. corol. 3. Cabrera, 3. p. q. 18. ar. 4. d. 4. Louca, in 3. p. d. 63. Fonseca, 6. Met. c. 2. q. 5.*

Quæst. V. An Christus possit admittere imperfectionē morālē agens actus imperfectiones perfectioribus relictis? *De quo soli recentiores Societatis Lugo, to. 1. in 3. p. d. 26. sect. 10. & 11. Ex professo. Attingunt Suar. to. 1. in 3. p. d. 37. sect. 1. §. Quomodo autem, & sect. 4. §. Advertendum secundo, Vazq. d. 74. n. 36. Val. to. 4. d. 1. q. 19. p. 2. circa finem, Salas, to. 1. in 1. 2. tr. 2. d. 7. sect. 8. in fine.*

Quæst. VI. An sit possibile arbitriū creatū, quod seclusâ gratiâ vnionis, aut visionis beatæ sit ex se impeccabile? *Hic Aureol. ar. 1. Scot. & alij interpretes Magistri relati q. 2. Alij relati lib. 2. dist. 5. q. 12.*

DISTINCT. XIII.

Si Christus secundum naturam hominis in sapientia, & gratia proficere potuit, vel profecit?

PRÆMITTITVR, Christum ab instanti cōceptionis fuisse plenum sapiētia, & gratiā. Tūm quia iuxta Apostolum ad Cor. 1. 2. *In ipso habitat plenitudo diuinitatis corporaliter.* Quod exponens Augustinus Epist. 57. ad Dardanum ait; *Ita uero habitat quod omni gratia plenus est.* Tūm quia cæteris iustis datus est spiritus gratiæ, & sapientiæ cum mensura; Christo uero sine mensura datus est. Si autem plenus non esset gratiā, & sapiētiā Christus, accepisset spiritum gratiæ cum mētura. Tūm quia Christus est caput, de cuius plenitudine omnes accepimus. Sicut enim ex capite derivantur spiritus uitæ in membra, in eoque sunt omnes sensus humani, visus, audicus, gustus, olfactus, & tactus, cum in membris solus inueniatur tactus. Sic in Christo existit omnis plenitudo gratiarum, è qua sua pars unicuique mēbro descendit. Tūm quia Christus ab instanti conceptionis prædicatur vir perfectus: Hierem. 31. *Mulier circumdauit uirum.* Id autem denotat plenitudinem sapiētiæ, & gratiæ, quā præuentus fuit. Nunc igitur difficultas est; an Christus cremen- to ætatis aliquod gratiæ, aut sapiētiæ cremen- tum susceperit?

2. Conclusio est. Christus in se ab instanti conceptionis nullum augmentum gratiæ, aut sapiētiæ suscepit. Primò, quia tanta fuit in Christo homine plenitudo sapiētiæ, & gratiæ; ut maior esse non possit, sicut tanta est dignitas, ut altior esse non possit. Secundò, quia Christus prædicatur ab instanti conceptionis vir perfectus. Ergò sicut vir nullum capit cremen- tum corporis, ita Christus nullum cremen- tum sapiētiæ, & gratiæ. Aliàs Christi sapiētia, & gratia non uiril- is, & adulta, sed adulescens esset prædicanda. Tertiò, quia spiritus datus est ei absque mensura. At non esset absque mensura, si continuò augesceret sapiētia, & gratia.

3. Opponitur primò illud Luca 2. *Iesus proficiebat sapiētiā, ætate, & gratia apud Deum, & homines.* Secundò Ambrosius in libro de incarnationis Dominicæ Sacramento cap. 7. dicens, in Christo esse duplicem sensum, geminamque sapiētiā, alteram diuinam, quæ augmēti expers est, alteram humanam, quæ proficiebat in Christo, & secundum quam puer patrem & matrem ignorabat, iuxta illud Esaiæ 8. *Præquam sciat puer uo-*

Care patrem, aut matrem, accipiet spolia Samariae. Ad primum respondetur cum Gregorio apud glossam, seu cum Beda, Homilia 11. super Lucam. Christus non proficiebat in se sapientiâ & gratiâ, sed in alijs. Tùm quia alijs erat quotidie manifestior. Tùm quia in alijs novos quotidie profectus operabatur, sicut sapientiâ, & gratia prælati proficere dicitur, cum novos profectus in subditis operatur. Ad secundum admittenda est duplex sapientiâ in Christo, sicut duplex natura & sanctitas cum unitate personæ. Altera increata conveniens Christo, quâ Deo; altera creata, & infusa conveniens Christo, qua homini. At verò utraque sine augmento successivo & intrinseco agnoscenda est, quia tale augmentum diffitetur Ecclesia. Vnde Ambrosius de augmento extrinseco quoad manifestationem, & operationem in alijs factam, exponendus est.

QVÆSTIONES.

QVÆST. I. An Christus quâ homo fuerit sanctus sanctitate increata? *Hic S. Thomas, q. 3. art. 1. Bonau. ar. 2. q. 1. Richard. Palud. Argent. q. 1. Fab. d. 28. Aureol. ar. 1. Alij relati dist. 3. q. 8.*

Quæst. II. An sanctitas increata humanitatis sit personalitas Verbi, an natura divina, an utraque? *Hic Bonauent. ar. 2. q. 1. Fab. d. 28. Alij relati dist. 3. q. 9.*

Quæst. III. An præter sanctitatem increatam sanctus fuerit per gratiam habitualement creatam? *Hic S. Thomas, quæst. 1. art. 1. Bonauent. art. 1. q. 1. Scor. Gab. Palud. Argent. Brutef. Guillelm. q. 1. Richard. ar. 3. q. 1. Fab. d. 28. Aureol. ar. 1. Durand. q. 1. Caiet. Medina, Cabr. Aluar. Lorca, Suar. Vazquez, Ragusa, Præpos. & alij cum S. Thom. 3. p. q. 7. ar. 1. Val. to. 4. d. 1. q. 7. p. 1. Becan. to. 4. c. 8. quæst. 1. Granad. tom. 4. controuers. 1. tract. 7. d. 2. Tanner. to. 4. d. 1. q. 5. dub. 1. Lugo to. 1. in 3. p. d. 16. sect. 5. Maratus de incarnat. disp. 23. sect. 4.*

Quæst. IIII. An gratia creata conveniat Christo ab instanti conceptionis, & connaturalis ei sit? *Hic Bonauent. art. 1. q. 3. Richard. & Brutef. q. 3. Alij relati dist. 3. q. 7.*

Quæst. V. An gratia creata potuerit augeri in Christo? *Hic S. Thomas, quæst. 1. art. 2. Bonauent. art. 1. q. 2. Gabr. quæst. 1. Scor. quæst. 2. Faber, d. 29. Durandus, quæst. 1. Caiet. Medina, Alvarez, Cabroca, Suarez, Vazquez, Ragusa, Præpos. & alij cum S. Thom. 3. p. q. 7. art. 12. Valentia. to. 4. d. 1. q. 7. p. 2. Becan. tomo. 4. cap. 8. quæst. 4. Granad. to. 4. tract. 7. d. 4. Tanner. to. 4. d. 1. quæst. 5. dub. 1. Lugo, tomo 1. in 3. p. d. 16. sect. 6. Marat. de incarnat. d. 23. sect. 5.*

Quæst. VI. An gratia creata fuerit intensio infinita? *Hic S. Thomas, quæst. 1. art. 2. Bonavent. art. 1. quæst. 2. Richard. quæst. 2. Argent. quæst. 1. art. 3. Gabr. quæst. 1. Scot. quæst. 1. & 2. Fab. d. 29. Aureol. art. 3. Durand. quæst. 1. Caiet. Medina, Alvarez, Cabrera, Lorca, Suarez, Vazquez, Ragusa, Præpos. & alij cum S. Thoma, 3. p. quæst. 7. art. 11. Valentia, to. 4. d. 1. quæst. 7. p. 2. Becan. to. 4. cap. 8. quæst. 3. Granad. to. 4. controu. 1. tr. 7. d. 4. Tanner. to. 4. d. 1. quæst. 5. dub. 1. Lugo, to. 1. in 3. p. d. 16. sect. 6. Meratius. de incarnat. d. 23. sect. 4.*

Quæst. VII. An gratia creata dimanet phisicè à gratia vnionis? *Hic S. Thom. q. 3. ar. 2. Alij relati dist. 4. q. 3.*

Quæst. VIII. An gratia Christi fuerit gratia capitis? *Hic S. Thomas, quæst. 2. art. 1. Bonavent. art. 2. quæst. 1. Richard. Gabr. & Argent. quæst. 1. Aureol. art. 2. Durand. q. 2. Caiet. Medina, Cabrera, Alvarez, Lorca, Suarez, Vazq. Ragusa, Præpos. Sylui. & alij cum S. Thoma, 3. p. quæst. 8. ar. 1. Val. to. 4. d. 1. q. 8. p. 1. Becan. to. 4. c. 20. q. 1. Granad. to. 4. controu. 1. tr. 7. d. 6. Tanner. to. 4. d. 1. quæst. 5. dub. 2. Lugo, to. 1. in 3. p. d. 17. Merat. de incarnat. disp. 24. sect. 3.*

Quæst. IX. An Christus fuerit caput Angelorum, & omnium hominum? *Hic S. Thom. q. 2. art. 2. Bonavent. Richard. art. 2. quæst. 3. Brulef. quæst. 6. Gabr. quæst. 1. Caiet. Medina, Aluar. Cabrera, Suar. Vazquez, Lorca, Ragusa, Præpos. & alij cum S. Thoma, 3. p. quæst. 8. art. 3. & 4. Val. to. 4. d. 1. q. 8. p. 2. & 3. Becan. to. 4. c. 20. q. 2. & 3. Gran. to. 4. controu. 1. tr. 7. disp. 6. Tanner. to. 4. d. 1. q. 5. dub. 2. Lugo to. 1. in 3. p. d. 17. Merat. de incarnat. disp. 24. sect. 4.*

Quæst. X. An Christus sit caput aliorum per gratiam increatam, aut creatam? Vbi an purus homo per gratiam creatam possit in alios gratiam influere? *Hic S. Thomas, quæst. 3. art. 2. Bonavent. art. 2. q. 2. Richard. art. 3. Caietan. Medina, Alvarez, Cabrera, Lorca. Suarez. Vazquez, Ragusa, Præpos. & alij cum S. Thoma, 3. p. q. 8. ar. 5. & 6. Valen. to. 4. d. 1. quæst. 7. p. 3. Becan. to. 4. c. 20. quæst. 4. Granad. tom. 4. controuer. 1. tract. 7. disp. 6. & 7. Tanner. to. 4. d. 1. quæst. 5. dub. 2. Lugo, to. 1. in 3. p. d. 17. Merat. de incarnat. d. 24. sect. 5.*

Quæst. XI. An gratiam Christi sectatæ sint omnes virtutes Theologica, & morales? Eisque eguerit Christus ad actus supernaturales? *Hic S. Thomas, quæst. 1. art. 2. Palud. quæst. 2. Caiet. Medina, Alvarez, Cabrera, Lorca, Suarez, Vazquez, Ragusa, Præpos. & alij cum S. Thoma, 3. p. quæst. 7. art. 2. & sequenti. Valentia, tom. 4. d. 1. quæst. 7. p. 3. Becan. tom. 4. cap. 8. quæst. 7. 8. & 9. Granadus, tomo 4. controuerf. 1. tr. 7. d. 5. Tannerus, tomo 4. disp. 1. quæst. 5. dub. 1. Lugo, tom. 1. in 3. p. d. 16. sect. 7. Meratius, de incarnat. d. 24. sect. 1.*

Quæst. XII. An eam gratiam sectata sint dona, & præferim timoris? *Hic S. Thomas, quæst. 1. art. 2. Durandus, quæst. 1. Caietanus, Medina, Alvarez, Cabrera, Lorca, Suarez, Vazquez, Ragusa, Preposit. & alij cum S. Thoma, 3. p. quæst. 8. art. 5. & 6. Valentia, tom. 4. d. 1. quæst. 7. p. 4. Becan. tomo 4. cap. 8. quæst. 10. Granadus, tomo 4. controuer. 1. tract. 7. disp. 5. Tannerus, to. 4. disp. 1. quæst. 5. dub. 1. Lugo, tomo 1. in 3. p. d. 16. sect. 7. Merat. de incarnat. d. 24. sect. 1.*

Quæst. XIII. An Christus ab instanti conceptionis habuerit simul cum gratia gloriam, & eam infinitam? *Hic Scotus, quæst. 3. Aureol. quæst. 2. Faber, d. 30. Caiet. Medina, Aluar. Lorca, Suarez, Vazquez, Ragusa, Preposit. & alij cum S. Thoma, 3. p. q. 9. art. 2. & quæst. 10. art. 1. Valent. to. 4. d. 1. quæst. 10. p. 1. & 2. Becan. to. 4. c. 9. q. 2. Granad. to. 4. contr. 1. tr. 8. d. 2. Tanner. to. 4. d. 1. quæst. 5. dub. 4. Lugo, to. 1. in 3. p. d. 19. sect. 1. & 2. Merat. de in carnat. d. 25.*

Quæst. XIII. An Christus eguerit auxilijs gratiæ actualis ad actus supernaturales? *Hic Aureol. q. 3. Becan. to. 4. c. 8. quæst. 5. Tanner. to. 4. d. 1. q. 5. dub. 1. & to. 2. d. 1. q. 3. dub. 2. & 3. Suarez, to. 1. in 3. p. d. 18. sect. 4. Vazquez, d. 21. n. 51.*

Quæst. XV. An Christo provideri possint auxilia gratiæ ad actus præceptos, & non præceptos à Deo remissa, & debilia, vt difficultati operandi detur impotentia moralis ad illos? De quo nullus disseit. Expendi tamè momentis rationis potest ad impeccabilitatem Christi statuendam, ad quam videtur requiri, vt cū potestate phisica eliciendi actus præceptos nō detur impotentia moralis, quæ exigit cum defectu operationis moraliter impossibilis coniungi. Cōferre possunt, quæ attingunt relati dist. 15. quæst. 3.

DISTINCT. XIII.

Si anima Christi habuerit sapientiam parem cum Deo, & si omnia scit, quæ Deus?

PRIMA conclusio. Anima Christi novit per scientiam infusam omnia, quæ Deus. Cæterum eius scientia non fuit æqualis scientiæ Dei. Prior pars probatur. Primò, quia ait Ioannes cap. 3. datum esse Christo spiritum gratiæ, & scientiæ, absque mensura. Ac si aliqua essent, quæ non novisset eius scientia, data esset cum mensura sapientia. Ergò eius scientia novit omnia. Secundò, quia Fulgentius testa-

tur, animam Christi novisse omnia, ex illo Apostoli ad Colossen. 2. *In quo sunt omnes thesauri sapientia, & scientia absconditi*, Tertiò, quia in Christo nullius rei est ignorantia. Esset autem ignorantia, si aliqua ignoraret eorum, quæ assequitur scientia Dei. Posterior pars probatur. Quia ad perfectionem scientiæ spectat modus sciendi. At Deus modo perfectiori, scilicet clariori, certiori, & magis adæquato, & comprehensivo rerum cognovit omnia, quàm anima Christi; aliàs anima Christi comprehenderet Deum. Ergò maior, & perfectior est scientia Dei, quàm scientia infusa Christi.

2. Contra primam partem huius conclusionis arguunt non nulli. Primum, quia si anima Christi novisset omnia quæ Deus, par esset eius scientia cum scientia Dei. Secundò, quia David Psal. 138. ait in persona Christi: *Mirabilis facta est scientia tua ex me, & non potero ad eam*. Quod verum putat Casiodorus; quia *assumptus homo divina substantia non potest æquari, vel in scientia, vel in alio*. Tertiò, quia ait Apostolus 1. Cor. 2. *Nemo novit, quæ sunt Dei, nisi Spiritus Dei, qui solus scrutatur omnia etiam profunda Dei*. Si solus Spiritus Dei scrutatur omnia. Ergò non scientia anima Christi. Ad primum, & secundum respondetur. Anima Christi non potest pervenire ad scientiam parem cum Deo, quia licet obiecta scita paria sint, modus tamen sciendi par non est, sed altior in Deo. Ad tertium Spiritus Dei qui solus scrutatur omnia, non est Spiritus increatus, sed etiam creatus, & infusus, cum mox subiūgat Apostolus: *Nos autem Spiritum Dei habemus*. Hic autem spiritus infusus est Christo absque mensura. Ergò spiritus infusus est scrutator omnium absque termino, & mensura.

3. Secunda conclusio. Anima Christi non novit omnia, quæ Deus, practice, sed speculative; hoc est, licet noverit omnia, quæ Deus secundum prædicata essentialia eorum, & modum etiam, quo fieri possunt à Deo; tamen non potuit anima Christi efficere omnia. Ratio est, quia non est ei communicata omnipotentia. Tum quia nõ expediebat ne Christi anima putaretur esse Deus. Tum quia non poterat comunicari, sicut scientia; nam anima Christi potest se ipsam nosse, non potest autem se ipsam creare. Atque adeò capax est accipere omnium scientiam, sed non omnium potentiam. Propterea tamen negandum non est, concessam ei fuisse potentiam supernaturalem ad agendum plura, quæ virtus naturalis animæ Christi agere non potest: nam huius potentia capax est anima Christi.

4. Obijcitur Beda Homilia 3. in cap. 1. Lucæ asserens, ideò Christum prædicari ab Angelo magnum futurum, quia potentiam, quam Dei Filius ab æterno naturaliter habet, erat ipse accepturus in tempore. Respondetur. Hoc testimonium non est intelligendum de natura, sed de persona hominis in Christo, in quo per communicationem idiomatum prædicatur de hoc

homine omnipotentia Dei; eaque in tēpore futura dicitur, quia licet existētia omnipotentia, & personæ fuerit æterna, tamen communicatio talis personæ eum natura humana, ad constituendum hominem, ei que tribuendum idiomatica Dei, non fuit æterna, sed temporalis.

QVÆSTIONES.

QVÆST. I. An Christus noverit quidquam per scientiam increatam? *Hic S. Thomas, q. 1. art. 2. de veritat. quæst. 20. ar. 4. opusc. 3. c. 18. Bonavent. Gabriel, Scot. Richard. Durand. Argent. Palud. q. 3. a. 3. Aurcol. quæst. 2. Caiet. Medina, Aluar. Cabr. Lorca, Suarez, Vazq. Ragusa, Præposit. & alij cum S. Thoma 3. p. q. 9. art. 1. Valent. to. 4. q. 9. p. 1. Becan. to. 4. c. 9. q. 1. Granad. to. 4. controuers. 1. tr. 8. d. 1. Lugo, to. 1. in 3. p. d. 18. Tanner. to. 4. d. 1. q. 5. dub. 3.*

Quæst. II. An Christo concessa sit scientia beata, & quanta? *Hic S. Thom. q. 1. ar. 2. Bonau. Richard. & Brulef. q. 3. Palud. q. 1. Aurcol. q. 2. Durand. q. 1. Alij relati dist. præced. q. 13.*

Quæst. III. An ad scientiam beatam eguerit ex natura rei lumine gloria? *Hic S. Thom. art. 1. q. 2. Bonavent. art. 1. q. 1. & art. 2. q. 1. Scot. q. 1. Faber, d. 32. Palud. q. 1. ar. 3. Dur. q. 1. Caiet. Nauarr. Nazari. Gonçal. Ripa, Zumel, Bañ. Mol. Vazq. Arrub. Fasol. Pesant. Præpos. & alij cum S. Thom. 1. p. q. 12. ar. 5. Suar. 1. p. tr. 1. lib. 2. c. 14. Salas, 1. 2. tr. 2. d. 5. sect. 3. Trigof. 1. p. q. 7. ar. 1. dub. 4. Val. to. 1. d. 1. q. 12. p. 3. Tanner. to. 1. d. 2. q. 6. dub. 3. Gran. 1. p. controu. 1. tr. 4. d. 6. Alarcon, 1. p. tr. 1. d. 3. c. 1. Herice 1. p. d. 47. Marat. to. 1. tr. de Deo d. 11. & 12. Nos de supernat. d. 35.*

Quæst. IIII. An eguerit lumine intrinseco de potentia absoluta? *Hic S. Thom. ar. 1. quæst. 2. Scot. quæst. 1. Basol. quæst. 1. art. 1. Faber, d. 32. cap. 3. Caiet. Bañez, Zumel, Nazari. Nauarret. Gonçalz, Ripa, Vazquez, Arrub. Fasol. Pesant. Præpos. & alij 1. p. quæst. 12. art. 5. Salas, 1. 2. tr. 2. d. 5. sect. 4. Becan. tomo 1. tract. 2. cap. 9. quæst. 4. Albertin. tomo 2. fol. 23. Aragon 2. 2. quæst. 23. art. 2. Suarez, 1. p. tract. 1. lib. 2. cap. 16. & lib. 6. de gratia cap. 5. Aluarez, de auxil. d. 67. Ledesma, de diuin. perfectionib. quæst. 8. sub articul. 8. conclus. 2. Set. in 4. disp. 49. quæst. 2. art. 4. Lorca, 1. 2. disp. 30. Montefin. 1. 2. disp. 39. quæst. 2. Fonseca, 9. metaphys. cap. 1. quæst. 4. sect. 4. Valentia, to. 1. disp. 1. quæst. 12. p. 3. Tyrrian. 2. 2. disp. 38. dub. 2. & disp. 77. dub. 2. Tannerus, tomo 1. d. 2. q. 6. dub. 3. Granad. tom. 1. de visione d. 6. sect. 4. Hurriad. 2. 2. disp. 126. Alarcon, 1. p. tract. 1. d. 3. cap. 4. Marat. to. 1. de Deo d. 12. Antonius Perez, certam. 6. Scholast. cap. 10. Herice, 1. p. d. 47. Nos fuse de supernat. d. 34.*

Quæst. V. An intellectus Christi fuerit causa immediata partialis eius visionis, an solus Deus, aut solum lumen ad æquata causa illius? *Hic S. Thomas, art. 1. q. 2. Scot. quæst. 1. Fab. d. 32. c. 2. Gab. & Durand. q. 1. Alij relati lib. 2. dist. 25. q. 9.*

Quæst. VI. An intellectus perfectior cum æquali lumine edat visiones perfectiores, ideòque Angelus perfectiorem, quàm Christus? *Hic cù Scoto, Fab. d. 33. Dur. q. 1. Alij relati lib. 2. dist. 9. q. 3.*

Quæst. VII. An sit re ipsa, aut sit possibilis species impressa ad videndum Deum? *Hic Richard. art. 1. quæst. 3. Tarant. quæst. 1. Argent. quæst. 1. art. 1. Carthus. quæst. 3. & cum Scoto, Faber, d. 34. Caiet. Bañez, Zumel, Ripa, Nazar. Navarret. Vazquez, Arrubal. Fasol. & alij cum S. Thom. 1. p. quæst. 12. art. 2. Palat. in 1. dist. 1. dis. 4. Rada, controuer. 10. art. 1. Suarez, 1. p. tract. 1. lib. 2. c. 13. in Metaph. d. 30. sect. 11. à num. 27. ad 33. & 3. p. tom. 1. disp. 29. sect. 2. Valentia, to. 1. d. 1. quæst. 12. p. 2. Salas, 1. 2. tract. 2. d. 5. sect. 2. Becan. to. 1. tr. 1. c. 9. q. 2. Sot. in 4. d. 49. q. 2. art. 3. Trigofus, 1. p. q. 7. ar. 1. dub. 6.*

Quæst. VIII. An in Deo viderit creaturas? *Hic S. Thom. quæst. 1. ar. 1. quæst. 4. de verit. quæst. 8. art. 4. Bonavent. & Richard. art. 2. quæst. 1. Brulef. quæst. 4. Gabr. quæst. 1. art. 1. Faber, cum Scoto, disp. 35. Caietan. Medina, Suarez, Cabrera, Suarez, Lorca, Vazquez, Ragusa, Prapof. & alij 3. p. quæst. 10. art. 2. & 3. Item Caiet. Bañez, Zumel, Nazar. Navarret. Gonzalez, Vazquez, Arrubal, & Fasol. 1. p. quæst. 12. art. 8. Becan. tomo 1. tract. 1. cap. 9. quæst. 13. Suarez, 1. p. tract. 1. lib. 2. cap. 25. Salas, 1. 2. tract. 2. disput. 4. sect. 4. Albertin. tomo 1. fol. 32. Valentia, tomo 1. disp. 1. quæst. 12. p. 6. Fonseca, 2. Metaph. cap. 2. quæst. 2. sect. 4. Herice, 1. p. d. 51. Alarcon, 1. p. tract. 1. disp. 4. cap. 3. Meratius, tomo 1. tract. de Deo d. 18. Granad. de visione Dei tr. 6. disp. 1.*

Quæst. IX. An potuerit Deum comprehendere? *Hic S. Thomas, q. 1. art. 2. de verit. quæst. 20. art. 5. Bonavent. Scot. Richard. Brulef. quæst. 2. Argent. q. 1. art. 1. Alex. 3. p. quæst. 13. memb. 7. Gabr. & Durand. q. 1. Alij relati lib. 1. dist. 35. q. 4.*

Quæst. X. An potuerit omnes creaturas in Deo videre? *Hic S. Thomas, q. 2. art. 2. de verit. q. 8. art. 4. Quodlibet. 3. q. 2. art. 1. Bonavent. & Richard. art. 2. q. 3. Scot. & Durand. quæst. 2. Brulef. q. 6. Faber, d. 35. Gabriel. Aureol. quæst. 1. Durand. q. 2. Caiet. Aluar. Cabr. Lorca, Suar. Vazq. Ragusa, Prapof. & alij cum S. Thom. 3. p. q. 10. art. 2. Item Caiet. Bañez, Zum. Nazar. Navarret. Ripa, Gonçal. Vazq. Arrubal, Fasol. Pesant, Prapof. & alij cum S. Thom. 1. p. quæst. 12. art. 8. Suarez, 1. p. tract. 1. lib. 2. c. 25. Valentia, 1. p. d. 1. quæst. 12. p. 6. Salas, 1. 2. tract. 2. d. 3. sect. 7. Albertin. tomo 1. quæst. 4. Theolog. coroll. 4. ex 1. princip. Ghil. Herice, 1. p. disp. 5. c. 4. Tannerus, to. 1. d. 2. quæst.*

quæst. 6. dub. 12. Merat. tract. de Deo; disp. 20. Alarcon 1. p. tr. 1. disp. 4. cap. 4. Granad. de vis. tr. 5. disp. 13.

Quæst. XI. An potuerit Deum videre nulla visa particulari creatura? *Hic Gabriel, quæst. 1. Basol. quæst. 2. art. 2. Richard. art. 2. quæst. 2. Sotus in 4. d. 49. quæst. 3. conclus. 3. Bañez, & Zúnel, 1. p. quæst. 12. art. 8. conclus. 5. Nazari. ibidem controu. 2. Nauar. 1. p. controu. 43. conclus. 12. Valent. 1. p. disp. 1. quæst. 12. p. 6. Salas 1. 2. tra. 2. disp. 4. sect. 4. Arrubal 1. p. disp. 26. cap. 6. Suárez 1. p. tr. 1. lib. 2. cap. 26. num. 9. & 12. Fasol 1. p. quæst. 12. art. 8. dub. 19. Herice 1. p. disp. 5. 1. cap. 6. Tannerus tomo 1. disp. 2. quæst. 6. dub. 11. Alarcon 1. p. tr. 1. disp. 4. cap. 3.*

Quæst. XII. An potuerit per cognitiones elicitas lumine gloriæ discurrere, ex eisque visionem Beatam colligere? *De quo nos tantum de supernatural. d. 55.*

Quæst. XIII. An præter scientiam beatam habuerit scientiam infusam qua viderit creata extra Verbum? *Hic S. Thomas art. 1. quæst. 5. de verit. quæst. 20. ar. 2. opusc. 9. cap. 223. Bonauent. art. 3. quæst. 1. Scot. q. 3. Brulef. quæst. 7. Faber disp. 36. Palud. quæst. 2. Gabriel quæst. 1. Aureol. quæst. 1. & 2. Durand. q. 3. Caietan. Medina, Alvarez, Cabrera, Lorca, Suarez, Vazquez Ragusa, Præpos. Silui. & alij cum S. Thom. 3. p. quæst. 9. art. 3. Valent. tom. 4. disp. 1. q. 9. p. 2. & q. 11. p. 1. Becan. tomo 4. cap. 9. q. 3. Granad. tomo 4. controuers. 1. tr. 8. disp. 3. sect. 1. Lugo tomo 1. in 3. p. disp. 20. sect. 1. Tanner. tomo 4. disp. 1. quæst. 5. dub. 5. Merat. de Incarnat. disp. 28.*

Quæst. XIV. An scientia infusa sit habitus à speciebus supernaturalibus distinctus? *Hic S. Thomas quæst. 1. art. 3. Fab. disp. 37. Gab. quæst. 1. Aureol. quæst. 3. Caietan. Medina, Alvarez, Cabrera, Lorca, Suarez, Vazquez, Ragusa, Præpos. & alij cum S. Thoma 3. p. q. 12. ar. 5. & 6. Valent. tom. 4. disp. 1. q. 11. p. 1. Becan. tom. 4. cap. 9. q. 4. Granad. tomo 4. controu. 1. tr. 8. disp. 3. sect. 2. Lugo tomo 1. in 3. p. disp. 20. sect. 4. & 5. Tanner. tom. 4. disp. 1. q. 5. dub. 5. Merat. de Incarnat. disp. 27. & 28.*

Quæst. XV. Quæ noverit Christus per scientiam infusam? An futura, & mysterium Trinitatis? *Hic Gabriel quæst. 1. Aureol. quæst. 1. & 3. Durand. quæst. 3. Caiet. Medina, Cabrera, Alvarez, Lorca, Suarez, Vazquez, Ragusa, Præpos. & alij cum S. Thoma 3. parte quæst. 11. art. 1. Valentia tomo 4. disp. 1. q. 11. p. 2. Becan. tomo 4. cap. 9. q. 7. & 8. Granad. tomo 4. controu. 1. tr. 8. disp. 3. sect. 4. Lugo tomo 1. in 3. p. disp. 20. sect. 2. & 3. Tanner. tom. 4. disp. 1. q. 9. dub. 5. Merat. de Incarnat. disp. 26.*

Quæst. XVI. Qualis fuerit hæc scientia; an discursiva, & à phantasmatis dependens? *Hic Sanctus Thomas art. 3. Aureol. & Durand. quæst. 3. Caiet. Medina, Cabrera, Alvarez, Lorca, Suarez, Vazquez, Ragusa, Præpos. Silui. & alij cum S. Thom. 3. p. quæst. 11. art. 2. & 3. Valentia tomo 4.*

disp. 1. quest. 11. p. 2. *Becan. tomo 4. cap. 9. quest. 4. & 5. Granad. tomo 4. d. 1. quest. 5. dub. 5. Marat. de Incarnatione disp. 29. Nos de supernatur. disp. 55. sect. 5.*

Quæst. XVII. An habuerit scientiam acquisitam? In eaque profecerit? *Hic S. Thom. art. 3. q. 5. de verit. q. 20. art. 6. Alexand. 3. p. q. 13. memb. 2. Scot. & Durand. q. 3. Richard. art. 3. q. 2. Brulef. q. 8. Bonavent. art. 13. quest. 2. Paludan. quest. 2. Gabriel quest. 1. Durand. q. 4. Caiet. Medina, Alvarez, Cabrera, Lorca, Suarez, Vazquez, Ragusa, Prepos. & alij cum Sancto Thoma 3. p. q. 9. art. 4. & quest. 12. art. 2. Valent. tomo 4. quest. 9. p. 2. & q. 12. p. 1. Becan. tom. 4. cap. 9. quest. 6. Granad. tom. 4. controu. 1. tract. 8. disp. 4. Lugo tomo 1. in 3. p. disp. 21. Tanner. tomo 4. disp. 1. q. 5. dub. 6. Marat. de Incarnat. disp. 30.*

Quæst. XVIII. An Christo possibilis sit error? *De quo distinct. sequenti quest. 2.*

Quæst. XIX. An cognitio scientiæ beatæ, aut scientiæ infusæ possit in puro homine divinitus fieri falsa? *De quo nos fuse de supernat. d. 59. Hurado 2. 2. disp. 19. nec plures alij.*

Quæst. XX. An Christus habuerit omnipotentiam? *Hic S. Thom. q. 2. ar. 4. Alexand. 1. p. q. 21. memb. 1. ar. 4. Bonavent. ar. 3. q. 3. Richard. art. 5. q. 1. Brulef. q. 9. Guillelm. q. 1. Palud. q. 3. ar. 1. Gab. q. 1. Durand. quest. 4. Alij relati dist. 11. quest. 4.*

Quæst. XXI. An potentiam obedientialem activam ad agendum effectus supernaturales? *Hic Bonavent. in littera dub. 4. Paludan. q. 3. ar. 2. Durand. q. 4. Alij relati lib. 1. dist. 42. q. 9.*

DISTINCT. XV.

De hominis defectibus, quos assumpsit Christus in humana natura.

DEFFECTVS hominis dicuntur mala ipsius. Quorum alij sunt corporis, alij defectus animæ. Corporis defectus sunt mala quæ anima sentit medio corpore, vt fames, sitis, dolorque sensibilis. Itaque non dicuntur defectus corporis, quòd corpus illos patiat sine anima, nam vt ait Augustinus lib. 12. super Genes. cap. 24. corpus non sentit mala, sed anima per corpus. Dicuntur ergo defectus corporis, quòd anima illos experiri non potest nisi in corpore, & per corpus, sentione scilicet corporea. Alij verò sunt defectus animæ, quos anima experit

ritur independenter à corpore experientia spiritali, & in corporea, vt timorem, & tristitiam. Rursus defectus animæ alij sunt defectus culpæ, vt peccatum; alij defectus pœnæ, vt tristitia, ignorantia, difficultas moraliter operandi, & similes, quæ sine culpa esse possunt.

2 Prima igitur conclusio est. Assumpsit Christus plures defectus corporis, & animæ in natura humana, vt ostenderet sibi esse verum corpus, & veram animam. Nam Christus assumpsit humanitatem passibilem, in qua experiebatur plura mala corporis, vt famem, sitim, doloremque sensibilem; item animæ mala, vt timorem, & tristitiam. Ergo.

3 Secunda conclusio. Non assumpsit Christus omnes defectus naturæ humanæ, sed eos tantum, qui expediebant ad munus Redemptoris. Nam in primis non assumpsit defectus culpæ. Deinde ex defectibus pœnæ non assumpsit ignorantiam, & difficultatem bene moraliter operandi, quas homo experitur propter culpam Adæ, sine culpa personali. Nam vt ait Augustinus lib. 3. de lib. arbitrio cap. 18. Ignorantia invincibilis, & difficultas bonæ actionis, non sunt culpa, sed pœna hominis damnati. Potuerunt quidem hi defectus præcedere in homine ante culpam; quin essent pœna; cæterum quia re ipsa non processerunt, & solius culpæ causâ existunt, ideò inter pœnas recensentur, sicut defectus gratiæ iustificantis pœna est, quia modo sola culpa causa est talis defectus, quamvis possit præcedere omnem culpam, quin sit pœna.

4 Obijcitur Leo Papa epist. 10. ad Flavianum, & term. secundo de Nativitate Domini dicens: *Quod Dominus noster in se suscepit omnia infirmitatis nostræ præter peccatum.* Ergò præter peccatum nullus est defectus naturæ humanæ, qui non sit susceptus à Christo. Exponitur Leo; quòd suscepit Deus præter peccatum omnes defectus convenientes muneri Redemptoris. Plures enim defectus sunt, quos non suscepit, nec expediebat suscipere, vt ignorantiam, difficultatem bene agendi, variaque morborum genera, à quibus immunis omninò fuit.

5 Tertia conclusio. Defectus naturæ humanæ, dolorem sensibilem, passionem, timorem, tristitiam, & similes suscepit Christus cum omni proprietate veros, & non putativos, & quoad similitudinem solum, vt plerique hæretici effutiverunt. Primò, quia sic testatur sacer textus Esaiæ 53. *Verè languores nostros ipse tulit, & dolores nostros ipse portavit.* Vbi expende illud verè. Secundo, quia sic exponunt Ecclesiæ Patres, Scripturas, quæ hos defectus Christo adscribunt, vt illud Psal. 87. *Repleta est malis anima mea;* hoc est, doloribus, vt August. exponit. De quibus agens Hierony. to. 4. in explicatione fidei ad Damalum: *Passus est Filius Dei nõ putativè, sed verè.* Item illud Mat. 26. & Ioan. 13. *Pater si possibile est, traheret à me calicem iste.* Quod exponens Ambros. lib. 2. de fide c. 3. *Timet*

ergo Christus, dum Petrus non timet. *Virumque verū est, & rationis plenū.* Item illud Mat. 26. & Marci 14. *Tristis est anima mea usq̄ ad mortē.* Cuius tristitiæ veritatem probat Augustinus tomo 8. in expolitione 2. ad Psal. 21. ad illud: *Clamabo, & non exaudies hoc argumento.* Si enim tristis non fuit, cum Euangelista dicat, *Tristis est anima mea.* Ergo, & quando dicit, *dormiuit Iesus, non dormiuit, vel quando dicit, manducasse non manducavit, & ita nihil suum relinquitur, vt dicatur etiam, quia corpus eius non erat verum.* En nihil humanitatis potest tribui Christo verum, si hos defectus non tribuimus veros. Tertiò probatur, quia Christus suscepit veram naturam humanam, verèque passibilem, & mortalem. Ergo etiam veros defectus sequentes conditionem talis naturæ.

6 His obijcitur primò Augustinus supra dicens, Christum verè non timuisse mori, si quidem Paulus non timuit, sed ardebat dissolvi, & esse cum Christo. Secundo Hieronymus comment. Matthæi 26. dicens: *Erubescant, qui putant, saluatorem timuisse mortem, & passionis pauore diuise, Transseat à me calix iste.* Tertiò Hilarius lib. 10. de Trinitate ante medium tradens, ictus, & vulnera sic in Christum incidisse, vt passionis dolorem non incuterent, sicut telum tractū per aërem, vel aquam, aliavè corpora doloris incapacia. Respondetur. Hi patres non dissententur in Christo verum timorem, verum dolorem, veramque tristitiam, cum alijs in locis suprâ, hos defectus fateantur veros. Tantum igitur volunt, Christum non sustinuisse illos, sicut nos, vel, quia in Christo non subvertebant rationis imperium, nec eum à rectitudine detrahebant, sicut in nobis, quare in nobis *passiones*, in Christo vero *pro passionibus* sunt. Secundo, quia nos necessitate, & coacti patimur illos, Christus verò voluntate, & libera divertendi potestate. Tertiò, quia in nobis causa illorum defectuum peccatum est, in Christo vero nō est peccatum, sed amor nostræ libertatis à peccato.

QVÆSTIONES.

QVÆST. I. An Christus suscepit, suscipere vè potuerit defectū culpæ? *Hic S. Thom. quæst. 1. ar. 2. Bonavent. ar. 1. q. 2. Richard. q. 3. Alij relati dist. 1. q. 7. & dist. 12. quæst. 3.*

Quæst. II. An Christus potuerit suscipere ignorantiam, aut errorem? *Hic S. Thomas quæst. 1. art. 3. Bonavent. & Richard. art. 2. quæst. 1. Argent. quæst. 1. art. 2. Brulef. quæst. 4. Fab. disp. 30. Caiet. Medina, Alvarez, Cabrera, Lorca, Suarez, Vazquez, Ragusa, Præpos. & alij cum S. Thoma, 3. p. quæst. 15. art. 1.*

15. Art. 3. Valent. tom. 4. disp. 1. q. 15. p. 1. Granad. tom. 4. controu. 1. tr. 10. disp. 3. Lugo to. 1. in 3. p. disp. 2. 1. sect. 3. Tanner. to. 4. d. 1. q. 5. dub. 8.

Quæst. III. An Christus potuit habere difficultatem, & moralem impotentiam peccandi? Hic Sanctus Thomas quæst. 1. ar. 2. Bonauent. art. 1. q. 2. Richard. q. 3. Attingunt Caietan. Medina, Alvarez, Cabrera, Lorca, Suarez, Vazquez, Ragusa, Præpos. & alij cum S. Thom. 3. p. q. 14. ar. 4. Vide quod attingimus dist. 13. quæst. 15.

Quæst. IV. An potuit suscipere fomitem peccati? Hic S. Thom. q. 1. ar. 2. Bonau. ar. 1. q. 2. Richard. q. 3. Fab. disp. 30. Caietan. Medina, Alvarez, Cabrera, Lorca, Suarez, Vazquez, Ragusa, Præpos. & alij cum S. Tho. 3. p. q. 15. ar. 2. Valent. tom. 4. d. 1. q. 15. p. 3. Granad. to. 4. controu. 1. tr. 10. d. 4. Becan. to. 4. cap. 12. q. 5. Lugo to. 1. in 3. p. disp. 26. sect. 4. Merat. de Incarnat. disp. 36. Tanner. tom. 4. d. 1. q. 5. dub. 8.

Quæst. V. An suscepit veram tristitiam? Hic S. Thom. q. 2. art. 2. de verit. q. 26. ar. 8. Alexand. 3. p. q. 5. memb. 2. Bonauent. art. 2. q. 2. Scot. Argent. Bachon. & Gab. q. 1. Richard. ar. 3. q. 1. Brulef. q. 5. Durand. & Palud. quæst. 2. Fab. disp. 39. Caiet. Medina, Cabrera, Alvarez, Lorca, Suarez, Vazquez, Ragusa, Præpos. & alij cum S. Thom. q. 15. ar. 6. Valent. to. 4. disp. 1. q. 15. p. 4. Granad. to. 4. controu. 1. tr. 10. disp. 4. Becan. to. 4. cap. 12. q. 6. & 7. Lugo to. 1. in 3. p. disp. 22. sect. 2. Merat. de Incarnat. disp. 37. Tanner. to. 4. disp. 1. quæst. 5. dub. 8.

Quæst. VI. An timorem, & quem? Hic S. Thom. q. 2. ar. 2. Bonauent. in lit. dub. 3. Durand. q. 2. Caiet. Medina, Alvarez, Cabrera, Lorca, Suarez, Vazquez, Ragusa, Præpos. & alij cum S. Tho. 3. p. q. 15. ar. 7. Valent. to. 4. d. 1. q. 15. p. 4. Granad. to. 4. tr. 10. d. 4. Becan. to. 4. cap. 12. q. 8. Lugo to. 1. in 3. p. d. 22. sect. 3. Merat. de Incarnat. d. 37. Tanner. tom. 4. disp. 1. quæst. 5. dub. 8.

Quæst. VII. An passiones, & dolores sensitivi, & corporei potuerunt esse in Christo intrinsecè supernaturales? Nos fuscè d. 44. sect. 9. & seq. de supernat. Attingunt Granad. to. 2. controu. 5. tr. 1. d. 3. num. 8. & controu. 8. tr. 3. disp. 2. nu. 19. Salasto. 2. in 1. 2. tr. 11. disp. 6. sect. 4. num. 55. Molina in concord. disp. 42. Medina 1. 2. q. 63. ar. 3. sine. Larin Psalm. 83. vers. 3. Lorca de virtut. disp. 16. memb. 3. sine.

Quæst. VIII. An passio, & dolor exterior Christi contulerit ad meritum, & satisfactionem distinctam à merito, & satisfactione affectus interni? Hic S. Thom. q. 1. ar. 1. Bonau. art. 1. q. 1. Richard. q. 2. Gabr. Scot. & Durand. q. 1. Aly relati lib. 2. dist. 35. quæst. 4.

Quæst. IX. An, & quomodo fuerit communicatio idiomatum inter Deum, & hominem quoad defectus naturæ humanæ, & perfectiones oppositas naturæ divinæ? Hic S. Thom. q. 2. ar. 1. Aly relati dist. 7. q. 2.

Quæst. X. An, & quomodo passiones sensitivæ Christi subiacerint

runt ipsius libertati? *Hic S. Thom. q. 1. ar. 3. Bonau. & Richard. q. 3. Gabr. Palud. & Durand. q. 1. Caic. Medi. Cabre. Aluar. Lorca, Suar. Vaz. q. Ragusa Prepos. & alij cum S. Thom. 3. p. q. 14. ar. 2. & 3. Valent. tomo 4. disp. 1. q. 14. p. 1. Granad tomo 4. contron. 1. tr. 10. disp. 4. Merat. de Incarnatio. disp. 37. Tanner. tom. 4. disp. 1. quest. 5. dub. 8.*

DISTINCT. XVI.

*An in Christo fuerit necessitas patiendi, & moriendi
qua est defectus generalis?*

NON est dubium, Christum suscepisse aptitudinem patiendi, atque moriendi, cum naturam suscepit passibilem, atque mortalem. Difficultas est, an etiam suscepit patiendi, atque moriendi necessitatem, quæ nostræ competit naturæ, & ab aptitudine passionis, & mortis distinguitur? Quippè ante peccatum conveniebat homini aptitudo patiendi, atque moriendi, tamen non conveniebat necessitas, quam solum peccatum induxit. Ratio dubitandi est, quia Christus passus est, & mortuus voluntate, & non necessitate, scilicet, quia ipse voluit. Ergo non accepit necessitatem moriendi.

2 Prima conclusio est. Christus suscepit necessitatem patiendi, atque moriendi liberâ suâ voluntate, nullâque suscipiendi necessitate. Scilicet Christus subiectus fuit causis naturalibus necessariò inducentibus passionem, & mortem: cæterum hæc subiectio voluntaria, & libera fuit Christo, quia ipse illam voluit potens, si vellet, divertere. Primò, quia omnimoda necessitas passionis, & mortis contracta est per peccatum. At Christus à peccato immunis fuit. Ergò sola sua volûtate, non naturæ cõditione, & necessitate moriendi necessitatem contraxit. Secundò, quia Glossa ad illud Hebr. 9. *Statutum est hominibus semel mori*, sic habet, *sicut hominibus alijs, & iure, & lege natura statutum est semel mori, ita & Christus eadẽ necessitate, & iure natura semel oblatu est, & non sapè*. Itaque quia Christus voluntariè oblatu est, libera fuit ipsi mors, & passio; quia verò voluit parere legi, & iuri naturæ nunc vitiatæ, ex tali suppositione necessaria iam fuit. Fuit itaque radicaliter libera, proximè verò necessaria. Tertiò, quia Christus voluntariè suscepit defectus naturæ humanæ conferentes in redemptionem hominum. Inter hos autem defectus existit necessitas patiendi, atque moriendi. Ergo voluntariè illam suscepit.

3 Secunda conclusio. Christus suscepit aliquid de omni statu nature

etiræ humanæ. Nam status naturæ humanæ quadruplex est; primus innocentie ante peccatum, secundus peccati, & poenæ ante gratiam; tertius gratiæ; quartus gloriæ. At de primo statu accepit Christus immunitatem à peccato; de secundo aliquas poenas; de tertio plenitudinem gratiæ; de quarto verò impotentiam peccandi, & claram intuitionem Dei: nam licet Christus fuerit viator, etiam simul fuit comprehensor. Ergo de omni statu aliquid Christus suscepit.

QVÆSTIONES.

QVÆST. I. An mors, & passio fuerit Christo necessaria, an libera? & quomodo? *Hic S. Thomas* quest. 1. art. 2. & 3. *Bonauent.* art. 1. quest. 3. *Scot.* *Durand.* *Argent.* *Palud.* & *Gab.* q. 1. *Richard.* q. 2. *Brulef.* q. 3. *Fab.* disp. 41. *Alij* relati dist. preced. quest. 10.

Quæst. II. An Christo fuerit impositum præceptum moriendi? *Hic* attingit *Scot.* quest. 2. *Lorca* in 3. p. disp. 63. *Medina* in 1. 2. quest. 114. art. 1. *Suarez* tomo 1. in 3. p. disp. 43. sect. 3. *Vazquez* disp. 74. cap. 4. *Valentia* tomo 4. disp. 1. quest. 19. p. 2. *Fonseca* 6. *Metaphys.* cap. 2. quest. 5. sect. 12. *Tolet.* & *Maldonar.* in cap. 10. *Ioan. Lugo* tomo 1. in 3. p. disp. 26. sect. 8. *Velazquez* in cap. 2. ad *Philip.* vers. 4. *Marat.* de Incarnatione, disp. 44. sect. 1. *Granad.* tomo 4. controuers. 1. tr. 13. disp. 3. sect. 1. *Albertin.* to. 1. ex 5. princip. corol. 3. dub. 1. & 2. *Moncaus* disp. 9. cap. 27. *Cabrera* in 3. p. quest. 18. art. 4. disp. 4. *Tanner.* tomo 4. disp. 1. q. 6. num. 138.

Quæst. III. An cum præcepto mortis flet in Christo libertas? *De quo* relati dist. 12. quest. 4.

Quæst. IV. An in morte, & passione Christi fuerit aliquod meritum distinctum à merito affectus interni acceptantis mortem? *Hic Gabr.* q. 1. *Scot.* q. 2. *Alij* relati lib. 2. dist. 35. quest. 4.

Quæst. V. An passibilitas, & mortalitas Christi decreta fuit à Deo eodem priori, atque decreto, quo decreta fuit substantia incarnationis, scilicet an substantia ante peccatum, & passibilitas post peccatum? *De quo* relati dist. 1. quest. 6.

Quæst. VI. An Christus susceperit passionem timoris, atque tristitiæ, & alias pertinentes ad portionem rationis? *Hic Bonauent.* ar. 2. q. 2. & in litt. dub. 3. *Scot.* & *Brulef.* q. 1. *Richard.* q. 2. *Aureol.* q. 2. ar. 3. *Alij* relati dist. preced. q. 2. & sequent.

Quæst. VII. An gloria, & claritas corporis, quâ Christus retraxit ratione passibilitatis, & restituit in Transfiguratione, & Resurrectione, fuit

intrinsecè naturalis, an intrinsecè supernaturalis? *Hic S. Thom. Durand. & Palud. q. 2. Nos de supernat. d. 44. sect. 10. Richard. in 4. dist. 49. ar. 4. q. 6. Scot. q. 15. Sotus q. 4. ar. 8. Parisiens. 1. de vniuers. p. 2. fol. 162. col. 2. Suarez. to. 2. in 3. p. disp. 32. sect. 1. & disp. 48. sect. 2. Salas 1. 2. tr. 2. disp. 14. sect. 16. num. 130. Thireus lib. de Transfiguratione num. 23. & seq.*

Quæst. VIII. An Christus suscepit ex quarto statu naturæ impotentiam peccandi? *De quo relati dist. 1. q. 7. & dist. 12. q. 3.*

Quæst. IX. An ex quarto statu naturæ suscepit visionem beatam, & qualem? *De quo relati dist. 13. quæst. 13.*

Quæst. X. An ex tertio statu naturæ suscepit plenitudinem gratiæ? *De quo relati dist. 13. quæst. 1. & seq.*

DISTINCT. XVII.

Si omnis Christi oratio, vel voluntas expleta sit?

RATIO dubitandi est, quia Christus voluit, & oravit Patrem, ut à se auerteret calicem passionis Matth. 26. *Pater si possibile est, transeat à me calix iste.* Tamen hæc oratio, & voluntas Christi expleta non fuit. Ergo aliqua oratio, & voluntas Christi non fuit expleta.

2 Conclusio est. Quod Christus oravit, & voluit voluntate humana sensualitatis, semper expletum non fuit. Pro quo præmitto, in Christo non fuisse vnâ tantum voluntatem, sed duas; alteram divinam, & alteram humanam. Tum, quia Christus habuit duplicem naturam rationalem, divinam scilicet, & humanam. Omnis autem natura rationalis prædita est voluntate sibi respondentem, & propria. Tum, quia ita definitum est, in Synodo Constantinopolitana adversus Macharium Archiepiscopum constituentem simplicem voluntatem in Christo. Tum, quia ita frequenter docent Ecclesiæ Patres adversus Euthichianos eidem adhærentes errori, ut perspicuis testimonijs tradunt Beda, Hieronymus, Augustinus, & Ambrosius in hoc textu *S. ex affectu ergo*, quorum vna sententia est, in Christo præter voluntatem divinam admittendam quoque humanam. Præterea præmitto, voluntatem humanam duplex affectuum genus elicere, alterum rationis; sensualitatis alterum. Affectus rationis sunt, qui diriguntur ex ratione, & bonum respiciunt conveniens naturæ humanæ prout rationalis est; affectus sensualitatis, qui diriguntur ex notione sensitiva, & bonum respiciunt conveniens naturæ humanæ, prout sensitiva est. Nam cum natura humana sit rationalis, & sensi-

sensitiva affectus habet experientes bonæ naturæ, prout rationali, & sensitivæ convenientia. Quod in viris sanctis experimento cernitur, qui affectu rationis volunt pro Christo mori, & affectu sensualitatis refugiunt mortem, quia mors suscepta pro Christo bona est naturæ humanæ, prout rationali, mala verò naturæ humanæ, prout sentiendi. Sic censet Augustinus tomo 9. tract. 123. de Petro, & Epistola 120. cap. 6. de Paulo; vtrumque scilicet affectu rationis voluisse, affectu verò sensualitatis noluisse mortem. Igitur similes affectus agnoscendi sunt in Christo, qui etiã cum rationalis, & sensitivus fuerit, fragilitati suæ naturæ concessit recusare mortem affectu consulenti bono sensualitatis, quam tamen expetebat ardentem affectu consulenti bono rationis. Quod ratio dubitandi convincit. Ergò cum is affectus fugiendi mortem expletus nõ sit, aliquis fuit in Christo affectus, qui non fuit expletus.

3 Sed objicitur primò. In Christo caro non concupiscit adversus spiritum; nam *hoc nonnullum vitium est*, ut ait Augustinus lib. 9. de Civitate cap. 4. At si affectu sensualitatis vellet aliquid, quod nollet spiritus rationis, caro concupisceret adversus spiritum. Secundò, quia frustra petitur, quod præcitur non concedendum. Christus autem præsciebat, non vitandam esse suam mortem. Tertiò, quia secundum Ambrosium lib. 2. de fide cap. 3. Christus dubitavit de affectu Patris, an posset, aut vellet vitare suam mortem, ut indicant illa verba: *Pater si possibile est*. At Christus velle non poterat, quod dubitabat impetrandum à Patre. Quartò, quia secundum Hilarium lib. 10. de Trinitate ante medium, Christus nõ oravit, ut à se transferretur calix Passionis, sed ut eius amaritudo levaretur in suis discipulis, quos præsciebat mactandos morti. At hoc re ipsa obtinuit, cum absque horrore mortis illam obierint. Ergò non voluit, nec oravit quidquam, quod à Patre factum non sit.

4 Ad primum respondetur. In Christo caro non concupiscit adversus spiritum. Nam tunc caro adversus spiritum concupiscit, cum anima in carne appetit aliquid, quod spiritus prohibet concupisci. An in Christo non prohibebat spiritus, ut anima secundum carnem concupisceret vitã, sed potius id spiritus præscribebat, ut argumenta darentur veræ humanitatis in Christo. Ad secundum; orabat Christus prudenter, quod præsciebat, non impetrandum à Patre; quia simul noverat velle Patrem orationem suam, & eam expedire, ut homines docerentur orare cum tribulationibus præmerentur; & divinæ voluntati humanam conformare, cum optata bona negarentur. Ad tertium, Christus non dubitavit se ipsa de potestate, aut affectu Patris; sed personam tantum dubitantis gessit, ut suã humanitatem hominibus persuaderet. Ad quartum: Hilarius pia consilii ratione accipiendus est, ne si verba eius iuxta scopum arguerentur, intelligantur,

gantur, cogitetur, docuisse aliquid cæteris Ecclesiæ patribus contrarium; Sanum tamen eorum sensum, & conclusioni consonum Magister non exponit.

QVÆSTIONES.

QVÆST. I. An Christi animus possit reddi volens per actus voluntatis divinæ? *De quo relati dist. 14. q. 1.*

Quæst. II. An in Christo sint duæ voluntates rationales? *Hic S. Thomas, quæst. 1. art. 3. opusculo 3. cap. 239. Alexand. 3. p. quæst. 15. membr. 1. Bonavent. art. 1. quæst. 2. Scot. Richard. Durand. Palud. Argent. Gabr. quæst. 1. Caietan. Medina, Alvarez, Cabrera, Lorca, Suarez, Vazquez, Ragusa. Præposit. & alij cum S. Thoma, 3. p. quæst. 18. art. 3. Valentia, tomo 4. disp. 1. quæst. 18. p. 1. Becan. tomo 4. cap. 13. quæst. 1. Granad. tomo 4. controu. 1. tract. 13. d. 1. Lugo, tom. 1. in 3. p. d. 25. Marat. de incarnat. d. 41. Tanner. to. 4. d. 1. q. 6. dub. 3.*

Quæst. III. An voluntas humana Christi potuerit aliquo affectu licito saltem inefficaci, aut conditionato discordare à divina? *Hic S. Thomas, quæst. 2. art. 2. opuscul. 3. cap. 239. Alexand. 3. p. q. 15. membr. 2. Bonavent. 1. quæst. 3. Richard. quæst. 2. & 3. Argent. quæst. 1. art. 2. Brulef. quæst. 3. Gabr. Palud. & Durand. quæst. 1. Caietan. Medina, Alvarez, Cabrera, Lorca, Suar. Vazq. Ragusa, Præposit. & alij cum S. Thoma 3. p. quæst. 18. art. 6. Valentia, to. 4. disp. 1. quæst. 18. p. 2. Becan. tomo 4. cap. 13. quæst. 3. & 4. Granad. tom. 4. tract. 13. d. 1. Lugo, tom. 1. in 3. p. d. 25. Marat. de incarnat. d. 42. Tanner. to. 4. d. 1. q. 6. dub. 3.*

Quæst. IIII. An cum noticia evidenti decreti efficacis Dei de actu Christi neque præcepto, neque consulto componatur libertas ad omittendum eum actum quoad substantiam, etiam si non fuerit ea libertas ad actum præceptum? De quo vtrinque varia argumenta confici possunt, præsertim si noticia decreti Dei ponatur Christo non libera.

Quæst. V. An sit libertas in Christo ad contraveniendum voluntati divinæ præcipienti? *Hic in genere relati q. 3. in specie verò relati dist. 12. q. 2. & 4.*

Quæst. VI. An sit libertas ad contraveniendum voluntati divinæ consulenti? *Hic in genere relati quæst. 3. in specie verò relati dist. 12. q. 5.*

Quæst. VII. An fuerit in Christo esse potuerit aliqua rebellio appetitus sensitivi adversus spiritum? *Hic Bonavent. ar. 1. q. 3. S. Thom. ar. 2. q. 2. Gab. q. 1. Lugo, to. 1. in 3. p. d. 22. sect. 1. Vazq. d. 61. c. 8. Marat. de incarnat. d. 16. Alij relati dist. 15. q. 10.*

Quæst. VIII. An fuerit in Christo motus appetitus antevertentes libertatem? *Hic in genere relati quæst. 7. in specie verò relati distinct. 15. quæst. 10.*

Quæst. IX. An omnis Christi oratio exaudita sit? *Hic S. Thomas; quæst. 3. ar. 3. opusc. 3. c. 240. Alexand. 3. p. quæst. 16. memb. 2. Bonavent. art. 2. quæst. 2. Richard. art. 2. quæst. 4. Paludan. quæst. 2. Durand. quæst. 3. Guillelmus, & Gabr. quæst. 1. Brulef. quæst. 5. Caiet. Medina, Cabrera, Alvarez, Lorca, Suar. Vazq. Ragusa, Præposit. & alij 3. p. quæst. 21. art. 4. Beccan. tom. 4. c. 13. quæst. 5. Valentia, to. 4. d. 1. quæst. 2. 1. p. 2. Granad. to. 4. controu. 1. tr. 15. d. 4. Lugo. to. 1. in 3. p. d. 27. sect. 4. Marat. de incarnat. d. 49. Tanner. to. 4. d. 1. q. 7. dub. 2.*

Quæst. X. An Christo fuerit, aut esse potuerit dubitatio de aliquo? *Hic Bonau. in lit. dub. 3. S. Thom. ar. 4. Gab. q. 1. Lugo, to. 1. in 3. p. d. 2. 1. sect. 3. & alij relati dist. 15. q. 2.*

DISTINCT. XVIII.

Si Christus meruit sibi, & nobis, & quid sibi, & quid nobis?

PRIMA conclusio. Christus meruit sibi corporis immortalitatem, animæ impossibilitatem, & nominis Dei claritatem. Probat^rur ex illo Pauli ad Philip. 2. *Christus factus est, obediens usque ad mortem; propter quod & Deus exaltavit illum, & dedit illi nomen, quod est super omne nomen.* Vbi merito humilitatis, & obedientiæ passionis tribuitur exaltatio Resurrectionis Christi. At hæc exaltatio consistit in corporis immortalitate, in animæ impassibilitate, & nominis Dei claritate. Ergò hæc sibi meruit humilitate; & obediencia passionis. Illustrat Augustinus tract. 104. in Ioannem ad illud cap. 17. *clarifica filiū tuum, dicens; ut Christus Resurrectione clarificaretur, prius humiliatus est passione.* *Humilitas claritatis est meritum; claritas humilitatis est premium.* Item Ambrosius tom. 4. in eum locum Pauli; *Quid & quantum humilitas mereatur hic ostenditur.* Ergo negandum non est, ea dona sibi meruisse Christum.

² At quæres primò; quomodo Christus meruerit nomē Dei, cū Christus re ipsa fuerit, vocatusque sit Deus ante passionē idepēdenter à merito? Secūdo, an Christus meruerit tale nomē sibi quā Deo, an sibi quā hominij? Tertio, an impassibilitas per affectus tristitiæ, timoris, & similes cōcessa

cessa sit anima Christi post mortem ante Resurrectionem corporis, an simul cum illa? Quarto, an Christus post mortem fuerit melior, aut beator, quam ante illam? Ad primam quaestionem respondetur. Christus dicitur meruisse nomen Dei, non quia illud non haberet seorsim à merito, sed quia manifestationem, & venerationem illius apud homines obtinuit merito. Ad secundam, Augustinus lib. 2. cōtra Maximinum, cap. 2. & 5. respondet, tale nomen donatum esse homini, quia in ea forma meruit Christus donari sibi, in qua crucifixus fuit, & passus, Ambrosius tom. 4. in locum Pauli ad Philip. 2. ait, donatum esse illud nomen Deo, & non homini. Componuntur Patres. Quippè Augustinus loquitur de donatione gratuita temporali, & extrinseca, quæ Christo ut homini facta est. Ambrosius vero de donatione naturali, æterna, & intrinseca, quæ facta est Christo, ut Deo. Ad tertiam; nihil expressum habemus apud sacros scriptores, & Ecclesiæ Patres, ideoque impassibilitas concessa est anime Christi, aut continuò immediatè post mortem, aut in ipso Resurrectionis instanti, ut non prius anima impassibilitatem, quam caro immortalitatem indueret. Ad quartam; Christus post mortem non fuit melior, quam ante, quia neque sanctitas, neque virtutes cumulatiores fuerunt. Item neque essentialiter, & absolutè beator fuit, quia visio Dei, in qua beatitudo consistit, non fuit maior. Secus integraliter, quia gloria corporis, & alia dona pertinentia ad beatitudinis integritatem de novo supervenerunt.

3. Secunda conclusio. Christus ea dona sibi meruit à primò conceptionis instanti. Probatur; quia Christus à primò conceptionis instanti habuit virtutum habitus & actus, quos habuit in ultimo instanti passionis, tam obedientiæ, quam charitatis. Aliunde valor meriti tantus inest vni actui Christi, quantum pluribus, cum hic valor sit infinitus, & augeri non possit. Ergò quæ Christus meruit tempore Passionis, meruit etiam momento conceptionis. Confirmatur; Christus meruit in primò instanti conceptionis. At non meruit sibi augmentum gratiæ, & gloriæ essentialis, aut virtutum, quia in his Christus non profecit. Ergò meruit sibi ea dona quæ corporis Resurrectione obtinuit. Illustrat Gregorius lib. 1. super Ezech. Hom. 6 paulo post initium dicens; *Non habuit omninò Christus in sua anima meritum, quo potuisset proficere.* Ergò idem prorsus meritum, ac per consequens etiam præmium convenit Christo in primò, & ultimo instanti vitæ. Idem, inquam, quoad valorem meriti, licet non quoad numerum; nam merita Christi potuerunt esse plura, sed non maiora.

4. Tertia conclusio. Ea dona, quæ Christus obtinuit merito, potuit absque merito possidere. Nam Christus potuit assumere humanitatem impassibilem, & immortalem, suamque divinitatem aliter hominibus manifestare.

nifestare. Item potuit ea adipisci per meritum, quin interveniret passio; nam ad ea obtinenda idem valor inerat alijs virtutum actibus, qui tolerantia passionis. Poruit igitur ea adipisci meritorie per actus charitatis, aut misericordie, quin cruor passionis accederet. Ceterum ex suppositione quod Christus extitit passibilis, & mortalis, ac per consequens viator, non potuit non esse meritum ad ea dona impetranda; quia actus virtutum elicitus à Christo viatore, passibili, scilicet, & mortali intrinsece meritorij sunt.

5 Quarta conclusio. Passionis meritum fuit hominibus necessarium, ut ei esset forma humilitatis, & causa gloriæ, & libertatis. Nam hominum superbia non poterat pervenire ad humiliandum se usque ad mortem propter Deum, nisi proposito exemplari hominis Dei, qui se usque ad mortem humiliavit propter homines. Ergo Passio Christi necessaria fuit, ut esset exemplar humilitatis hominibus. Rursus non poterat homo liberari à peccato, & ingredi regnum gloriæ, nisi humilitas hominis Dei eam libertatem, & ingressum mereretur. Ergo Passio Christi fuit causa meritoria necessaria eius libertatis, & gloriæ. Probatur antecedens. Decrevit Deus, non liberare hominem à peccato, neque eum admittere ad regnum gloriæ, nisi per humilitatem hominis, quæ esset tanti meriti, quantum demeriti fuit superbia primi hominis, ut docet Ambrosius sup. cap. 5. ad Rom. ut ea ratione humilitas hominis refarciret ad æqualitatem damnata illata per superbiam hominis. At nullius hominis humilitas potuit esse æqualis meriti, & compensationis cum demerito superbiæ hominis, nisi humilitas hominis Dei, qui se in Cruce obtulit hostiam reconciliationis nostræ. Ergo humilitas hominis Dei fuit necessaria hominibus ad meritum condignum libertatis à peccato, & gloriæ. Confirmat Ambrosius apud Glossam super cap. 9. ad Hæb. *Tantum fuit peccatum nostrum, ut salvari non possemus, nisi unigenitus Dei Filius pro nobis moreretur.* Ergo mors Christi ad nostram libertatem, & salutem necessaria fuit. Necessaria quidem asseritur; non quia aliter non potuit homo salutem adipisci; sed quia aliter non potuit adipisci illam per hostiam, & oblationem, seu satisfactionem æqualem. Nec obstat, potuisse Christum mereri condigne salutem hominis per alios actus, quam per mortis patientiam. Quia de facto decrevit Deus, ut illa non concederetur, nisi humilitati passionis. Quare ait Magister, per eam meruisse Christum hominibus, quod per alios actus antecedentes non meruit; quia eorum actuum efficacia consummata est per mortem, à qua pendeat, lege Dei, nostræ redemptionis effectus.

QVÆSTIONES.

QVÆST. I. An valor meritorum Christi fuerit infinitus? *Hic Faber d. 44. cap. 2. Caiet. Medina, Alvarez, Cabrera, Lorca, Suarez, Vazquez, Ragusa, Preposit. & alij cum S. Thoma 3. p. quæst. 1. ar. 2. Valent. to. 4. disp. 1. quæst. 1. p. 5. Becan. to. 4. cap. 14. quæst. 1. Granad. to. 4. controu. 1. tr. 2. d. 2. Albertin. to. 1. ex 1. princip. coroll. 18. à num. 48. Lugo, tom. 1. in 3. p. d. 6. Maratus, de incarnat. d. 6. Tannerus, tom. 4. disp. 1. quæst. 2. dub. 3. & sequenti, Sotus, lib. 3. de natur. & grat. cap. 6. & in 4. disp. 19. quæst. 2. art. 2. Driedo de caprinit. c. 2. Vega, lib. 7. in Trid. c. 8. & 9. Ioannes Medina, cod. de pœnit. tr. 3. q. 3.*

Quæst. II. An ad meritum requiratur gratia sanctificans? *Hic Faber; disp. 42. Durand. quæst. 2. Caiet. Medina, Conrad. Zumel, Curiel, Montefinos, Lorca, Vazquez, & alij 1. 2. quæst. 114. art. 2. & 3. Bellarminus, lib. 5. de iustificat. cap. 12. Valentia, tom. 2. d. 8. quæst. 6. p. 3. Suarez, lib. 12. de gratia cap. 14. Granadus, 1. 2. controuers. 8. tract. 11. disp. 2. Ragusa, in 3. p. disp. 4. propos. 2. & 4. Tannerus, tom. 2. disp. 6. quæst. 6. dub. 2. Maratus, de gratia disp. 14. sect. 1.*

Quæst. III. An gratia sanctificans tribuens valorem operibus sit necessario antecedens opera? *De quo Zumel, 1. 2. quæst. 114. art. 2. disp. 3. Lorca, disp. 49. dub. incid. & alij interpretes S. Thoma ibidem, Sot. in 4. disp. 14. quæst. 6. art. 6. & disp. 16. quæst. 1. art. 1. Canus relect. de pœnit. 1. p. 9. Ad secundum verò, Vega, quæst. 6. de iustificat. ad 9. argument. Albertin. ex 1. principio coroll. 18. quæst. 18. Suarez, lib. 12. de gratia cap. 28. num. 26. Vazquez, 1. 2. d. 229. num. 20. Granad. 1. 2. controu. 8. tract. 11. disp. 2. num. 13. Tannerus, tom. 2. d. 6. quæst. 6. dub. 6. Maratus, de gratia disp. 14. sect. 5. & d. 15. sect. 2.*

Quæst. IIII. An ex maiori gratia sanctificante cæteris paribus augetur meritum? *De quo Valentia, tom. 2. d. 8. quæst. 6. p. 3. Lugo, tom. 1. in 3. p. disp. 6. sect. 2. & 3. Moncaus disp. 8. cap. 18. Suarez, tomo 1. in 3. p. disp. 4. sect. 4. & lib. 12. de gratia cap. 22. Salas, 1. 2. tract. 13. disp. 5. sect. 17. Albertin. ex 1. principio dub. 3. & quæst. 18. Theologor. à num. 50. Granadus, tomo 2. controuers. 8. tract. 11. disp. 2. sect. 2. Coninch. 2. 2. disp. 22. numer. 57. Enriq. de sine hom. cap. 2. §. 1. Ragusa, tomo 1. in 3. p. disp. 17. Vazquez, tom. 1. in 3. p. disp. 6. cap. 4. Cabrera, in 3. p. quæst. 1. disp. 4. num. 41. Zumel, 1. 2. quæst. 114. art. 2. d. 3. Tannerus, tom. 2. d. 6. quæst. 6. dub. 5. Maratus de incarnat. d. 6. sect. 3.*

Quæst. V. An Christus meruerit ab instanti suæ conceptionis? *Hic S. Thom. q. 1. ar. 2. & de verit. q. 26. art. 6. Scot. Brulef. & Gabriel. q. 1. Richard. & Durand. q. 2. Argent. ar. 3. Palud. q. 2. Faber. d. 44. c. 4. Dur. q. 2. Caiet. Med. Aluar. Cabr. Lorc. Suar. Vazq. Ragusa. Præpos. & alicum S. Thom. 3. p. q. 19. ar. 3. & 4. Val. to. 4. d. 1. q. 19. p. 2. Beccan. to. 4. c. 14. q. 4. Gran. to. 4. contr. 1. tr. 14. d. 1. Lugo. to. 1. in 3. p. d. 27. sect. 4. Merat. de incarn. d. 45. Tanner. to. 4. d. 1. q. 6. dub. 4. Driedo. de captiv. tr. 2. c. 2. p. 3. ar. 3.*

Quæst. VI. An ad meritum requiratur per se status viatoris? *Hic Bonau. ar. 2. q. 2. S. Thom. ar. 2. Gab. & Scot. q. 1. Zum. Curiel. Montefin. Lorca. Vazq. & alij 1. 2. q. 114. ar. 1. Sot. in 4. d. 50. q. 1. ar. 4. post 3. concl. Turrian. opusc. 8. d. 1. dub. 5. Suar. to. 1. in 3. p. d. 39. sect. 3. & l. de grat. cap. 14. & 15. Conninc. 2. 2. d. 8. dub. 3. Gran. 1. 2. contr. 8. tr. 11. d. 2. Beccan. 1. p. tr. 3. q. 9. Tanner. to. 2. d. 9. dub. Merat. de merito d. c.*

Quæst. VII. An Christus meruerit per actum charitatis præsertim profectum ex visione beata? *Hic Gab. & Scot. q. 1. Fab. d. 44. c. 2. Caiet. Med. Aluar. Cabr. Lorc. Suar. Vazq. Ragus. Præpos. & alicum S. Thom. 3. p. q. 19. ar. 3. & 4. Val. to. 4. d. 1. q. 19. p. 2. Beccan. to. 4. c. 14. q. 3. Gran. tom. 4. contr. 1. tr. 14. d. 1. Lugo. to. 1. in 3. p. d. 27. sect. 1. Merat. de incarnat. d. 44. Moncaus d. 9. c. 11. Tanner. to. 4. d. 1. q. 6. d. 4.*

Quæst. VIII. An meruerit Christus per obedientiam præcepti? *De quo. relati. dist. 2. q. 4.*

Quæst. IX. An Christus per suam passionem meruerit merito distincto à merito affectus antecedentis interni? *Hic S. Thom. q. 1. ar. 5. Richard. q. 4. Brulef. q. 3. Gab. q. 1. dub. 3. Palud. q. 2. Dur. q. 3. Aur. ar. 2. Aly. relati. lib. 2. dist. 35. q. 4.*

Quæst. X. An, & quid sibi meruerit? *Hic S. Tom. q. 1. ar. 6. Bonau. & Richard. ar. 2. q. 1. & 2. Argent. q. 1. ar. 4. Brulef. q. 4. & 5. Gabr. & Scot. q. 1. Faber. d. 44. c. 5. & 6. Dur. q. 3. Aureol. ar. 3. Caiet. Med. Aluar. Lorc. Cabrer. Suar. Vazq. Ragus. Præpos. & alicum S. Thom. q. 19. ar. 3. Val. to. 4. d. 1. q. 19. p. 3. Beccan. to. 4. c. 14. q. 5. & seq. Gran. to. 4. contr. 1. tr. 14. d. 2. Lugo. to. 1. in 3. p. d. 27. sect. 2. Merat. de incarnat. d. 46. Tanner. tom. 4. disp. 1. quæst. 6. dub. 5.*

Quæst. XI. An Christus sibi meruerit, aut mereri potuerit vnionem hypostaticam? *Hic Bonau. ar. 2. q. 1. Caiet. Med. Aluar. Cabrer. Lorc. Suar. Vazq. Ragus. Præpos. & alicum S. Thom. 3. p. q. 2. ar. 11. Val. to. 4. d. 1. q. 2. p. 8. Beccan. to. 4. c. 14. q. 7. Gran. to. 4. contr. 1. tr. 14. d. 2. Lugo. to. 1. in 3. p. d. 8. Merat. de incarnat. d. 14. Tanner. tom. 4. disp. 1. q. 3. dub. 7. Aly. relati. lib. 2. dist. 27. q. 13.*

Quæst. XII. An, & quid meruerit hominibus? *Hic Durand. q. 3. Caiet. Med.*

Med. Aluar. Cabr. Lorca. Suar. Vazq. Ragusa. Prapof. & alij sum S. Tho. 3. q. 1. 19. ar. 4. Val. to. 4. d. 1. q. 19. p. 4. Beccan. to. 4. c. 14. q. 10. Gran. to. 4. contr. 1. tr. 14. d. 2. Lugo, to. 1. in 3. p. d. 27. sect. 3. Merat. de incarnat. d. 47. Tanner. to. 4. d. 1. q. 6. dub. 5. Item relati d. 13. q. 9. & lib. 1. dist. 41. q. 9.

Quæst. XIII. An meruerit Angelis? De quo relati quæst. preced. & dist. 13. q. 9.

Quæst. XIII. An meritum Christi obligaverit Deum ad redemptionem generis humani ex iustitia? Hic S. Thom. ar. 2. *Aur. art. 1. Fab. d. 43. & 44. Caiet. Med. Cabr. Aluar. Lorca. Suar. Vazq. Rag. Prapof. & alij cum S. Thom. 3. p. q. 1. ar. 2. Val. to. 4. d. 1. q. 1. p. 5. Beccan. to. 4. c. 1. q. 5. Gran. to. 4. controu. 1. tr. 2. d. 4. Albert. to. 1. ex 1. princ. corol. 18. n. 26. & seq. Lugo, to. 1. in 3. p. d. 3. & 4. Merat. de incarn. d. 7. & de iust. & iure d. 14. Tanner. to. 4. d. 1. q. 2. dub. 6. Vincent. relect. de grat. q. 5. Vega in Trind. l. 7. c. 8. Alij relati lib. 1. dist. 43. q. 6.*

Quæst. XV. An meritum Christi fuerit necessarium ad satisfactionem æqualem pro peccato? Hic Bonan. in lit. dub. 4. Caiet. Modin. Aluar. Cabr. Lorca. Suar. Vazq. Rag. Prapof. & alij cum S. Tho. 3. p. q. 1. ar. 2. Vuleur. to. 4. d. 1. q. 2. p. 5. Beccan. to. 4. c. 1. q. 5. Gran. to. 4. contr. 1. tr. 2. d. 2. sect. 3. & seq. & d. 5. Lugo, to. 1. in 3. p. d. 5. Merat. de incarnat. d. 3. Tanner. to. 4. q. 2. dub. 9. & 10. Driedo de redempt. tr. 2. c. 2. p. 3. ar. 6. & p. 4. concl. 4. Sot. lib. 3. de natur. & grat. c. 6. & in 4. d. 1. q. 5. ar. 4. Vega, lib. 3. in Trid. c. 15. Vincent. de grat. Christi c. 1.

Quæst. XVI. An malitia peccati fuerit simpliciter infinita, ideoque exigens satisfactionem valoris infiniti? De quo relati lib. 2. dist. 42. q. 7.

Quæst. XVII. An Christus meruerit præmium infinitum, & omnè possibile? Hic Bonan. ar. 1. q. 1. Beccan. to. 4. c. 14. q. 2. Gran. to. 4. contr. 1. tr. 14. d. 6. Albert. to. 1. ex 1. princ. corol. 18. n. 51. Lugo, to. 1. in 3. p. d. 6. n. 14. Merat. de incarnat. d. 6. sect. 6. Suar. to. 1. in 3. p. d. 4. sect. 4. Vazq. d. 6. c. 2. Tanner. to. 4. d. 1. q. 2. à n. 126 ad 141.

Quæst. XVIII. An ratio meriti sit intrinseca operibus Christi seorsim à lege & acceptione extrinseca Dei? Hic Faber, d. 42. Alij relati dist. 27. quæst. 6.

DISTINCT. XIX.

Qualiter à Diabolo, & à peccato nos redimit per mortem?

P R I M A conclusio. Christus nos redimit per mortem à peccato, à pœna, & à Diabolo, quatenus per mortem Christi iustificati sumus, iuxta illud Rom. 3. *In sanguine ipsius iustificati sumus.* Probat, quia iustificatione destruitur peccatum, iustificatus enim non potest manere peccator. At destructo per iustificationem peccato tollitur pœna æterna debita peccato, & iustificatione baptismi remittitur etiam pœna temporalis, & eadem pœna poenitentia iustificatione minuitur; item solvuntur vincula, quibus diabolus nos adstringit, alia enim non sunt vincula, quibus diabolus nos ligat, quàm peccata. Ergò Christus hominem redimit per mortem suam à culpa, à pœna, & servitute diaboli, quatenus illi per suam mortem iustificationem largitur.

2 Porro multiplex est modus, quo Christus per suam mortem hominem iustificat. Primò, quia mors Christi obiectivè nos accendit in dilectionem Dei, per quam iustificamur. Secundò, quia fides mortis Christi dispositivè nos iustificat, vt Rom. 3. *Iustitia Dei est per fidem Iesu Christi.* Item ibidem. *Quem Deus proposuit propitiatorem per fidem in sanguine ipsius.* Id est, per fidem sanguinis, & mortis ipsius: nam vt olim Hæbræi aspicientes in serpentem æneum in ligno erectum, à moribus serpentum sanabantur, sic nos fidei intuitu intendentes in Christum sublatum in Cruce, à veneno peccatorum liberamur. Tertiò, quia Christus meritò mortis suæ per sacramenta omnes culpas præteritas extinguit, & per vberiora auxilia gratiæ nobis disposita præcavet futura. Nam licet post Christi mortem diabolus impetat hominem, tamen eius impetus debiliores sunt, vt vires nostræ ad eos superandum fortiores. Quare Petrus, qui ante Christum mortuum, voce ancillæ victus fuit, post eum mortuum Regibus, & Præsidibus non celsit. Nam, vt fert parabola Christi Lucæ 11. fortior veniens in domum fortis alligavit fortem, hoc est, Christus habitans corda hominum, quæ diabolus occupabat, illum omninò compescuit, & superavit. Quod Augustinus tom. 3. lib. 2. de agone Christiano, cap. 2. exposuit: *Incideramus enim in principem huius sæculi, qui seduxit Adam, & seruum fecit, cepitque nos quasi vernaculos possidere; sed venit Redemptor, & victus est deceptor. Tetendit ei muscipulam Crucem suam, posuit ibi quasi escam sanguinem suum. Sed quare Deus eripuit homi-*

nem à potestate diabolifactus homo, & mortuus? Ut ereptio hominis non esset violenta, sed iusta. Quippè diabolus per peccatum acquisivit ius perdendi hominem, & hoc ius extingui non poterat per aliam satisfactionem, quàm hominis Dei, offerentis pretium redemptionis sanguinem suum.

3 Secunda conclusio. Quamvis tota Trinitas possit dici salvator hominis, strictius tamen, & singularius Christus Salvator fuit. Nam tota Trinitas dicitur salvare hominem, solum, quia sua potestate homini iustificationem, & salutem largitur. At verò Christus præter ea hominem salvat, quia per suam Passionem pretium nostræ redemptionis exhibuit. Unde Salvator est, quæ Deus, & quæ homo. Quæ Deus est Salvator potestate iustificandi, communi tribus personis; quæ homo verò humilitatis, & Passionis merito, & effectu. Ergo strictius, & singularius, quàm tota Trinitas, Salvator est.

4 Tertia conclusio. Solus Christus est mediator inter Deum, & hominem. Itaque licet toti Trinitati competat salvare hominem, soli verò Christo competit mediare inter Deum, & hominem. Tum quia id testatur Paulus 1. Timoth. 2. *Vnus mediator Dei, & hominem homo Christus Iesus.* Tum quia id, quod mediat inter duo extrema, debet complecti aliquid, per quod ab extremis distinguitur, & extremis accedat. At aliæ personæ divinæ non habent aliquid, per quod distinguantur à Deo, nec per quod hominibus accedant; sicut habet Christus, qui humanitate à Deo distinguitur, & eadē hominibus appropinquat, uti divinitate Deo. Ergo solus Christus inter Deum, & homines mediator est. Unde secundum humanitatem mediare dicitur, quia secundum illam à Deo distinguitur, & hominibus accedit. Etiam Christus reconciliator dicitur, nam, ut ait Apostolus Rom. 5. *Reconciliati sumus per mortem Christi.* Quippè peccatum inimicitias intulit inter Deum, & homines, & Christus ablato per suam mortem peccato eas inimicitias subvertit, hominemque in amicitiam cum Deo restituit. Cæterum hæc reconciliatoris prærogativa non ita est propria Christi, ut toti etiam Trinitati non conveniat, iuxta illud 2. Corinth. 5. *Deus erat in Christo mundum reconcilians sibi,* quia tota Trinitas operatur iustificationem, in qua reconciliatio consistit.

Sola igitur mediatoris conditio propria Christi est,
quin cæteris personis sit com-
munis.

QVÆSTIONES.

QVÆST. I. An meritum passionis Christi fuerit sufficiens satisfactio pro peccato? *Hic S. Thom. ar. 1. Bonavent. in lit. dub. 2. & art. 1. quest. 1. Richard. Gabr. & Brulef, Scot. Paludan. & Durand. quest. 1. Alij relati dist. 18. quest. 1.*

QVÆST. II. An meritum passionis Christi fuerit necessarium ad satisfactionem pro peccato, quin pura creatura potuerit pro illo satisfacere? *Hic S. Thom. ar. 1. Scot. q. 1. Fab. d. 47. Item relati dist. 18. q. 15.*

QVÆST. III. An meritum passionis Christi fuerit infinitum? *Hic Gabriel q. 1. Scot. q. 1. Fab. d. 45. Item relati dist. 18. q. 1.*

QVÆST. IV. An Christus satisfecerit pro peccato ex iustitia? *Hic Bonavent. in littera dubio 4. & art. 1. quest. 2. Gab. q. 1. Faber d. 46. Item relati dist. 18. quest. 14.*

QVÆST. V. An passioni externæ competat meritum distinctum à merito affectus interni? *Hic Bonavent. in littera dubio 2. & art. 1. quest. 1. Paludan. quest. 2. Alij relati dist. 18. quest. 9.*

QVÆST. VI. Quâ nam potestate, & servitute diabolo subdantur peccatores? *Hic S. Thomas art. 2. Bonavent. in littera dub. 3. & art. 1. q. 2. Vazquez tomo 1. in 3 p. disp. 1. cap. 1. Alij relati lib. 2. dist. 8. q. 7.*

QVÆST. VII. An dilectio Dei excitata per passionem Christi sit forma iustificans? *De quo relati lib. 1. dist. 17. quest. 5.*

QVÆST. VIII. An sola fides passionis sufficiat ad iustificationem? *De quo Bellarminus lib. 1. de iustificat. cap. 12. & seq. Valent. tomo 3. disp. 1. q. 4. p. 4 Tanner. tomo 2. disp. 6. q. 4. dub. 3. & tomo 3. disp. 1. q. 6. dub. 2. Vazquez 1. 2. disp. 210. Castro de heres. verbo Fides 2. Sotus lib. 2. de natura, & gratia cap. 3. & seq. Vega in opusculo de iustificat. q. 1. & 2. Ruardus art. 8. Hosius in confes. cathol. cap. 60. Suarez lib. 8. de gratia cap. 17. Pet. Hurtado 2. 2. disp. 52.*

QVÆST. IX. An forma iustificans sit nobis inhærens, an sola extrinseca iustitiæ, & passionis Christi deputatio? *De quo relati lib. 1. dist. 14. quest. 15.*

QVÆST. X. An formæ inhærenti, qua per passionem Christi iustificamur sit annexa necessariò remissio peccati? an illi ad remissionem peccati novus favor Dei per applicationem passionis Christi necessarius sit? *Hic Paludan. q. 1. art. 1. & Durand. q. 1. Caietan. Medina, Curiel, Zumel, Lorca, Conrad. Vazquez, & alij cum S. Thoma 1. 2. quest. 113. art. 2. Suarez lib. 7. de gratia cap. 12. 19. & 20. Medina cod. de penitent. quest. 12. Marat. tomo 2. ar. de gratia disp. 9. Tannerus tomo 2. disp. 6. quest. 5. dub. 3. Valentia*

tomo 2. disp. 8. quæst. 5. p. 2. Bellarminus lib. 2. de iustificacione, cap. 16. Lessius lib. 2. de summo bono cap. 1. Coninch 2. 2. disp. 21. a num. 212. Torres 2. 2. d. 72. dub. 4. & opusc. 6. disp. 2. dub. 1. Azor tomo 1. lib. 4. cap. 24. q. 4. Granad. tomo 2. controuers. 8. tr. 8. disp. 4.

Quæst. XI. An solus Christus sit mediator inter Deum, & hominem, vel an id munus conveniat alijs personis Trinitatis? *Hic S. Thomas art. 4. Bonavent. art. 2. q. 2. Richardus quæst. 3. & 4. Brulef, q. 6. Gabriel, q. 1. dub. 4. Durand. q. 2. Caietan. Cabrera, Medina, Alvarez, Lorca, Suarez, Vazquez, Sylvi. Præpos. & alij cum S. Thom. 3. p. q. 26. art. 1. Becan. tomo 4. cap. 2 r. §. 2. & 3. Tannerus tomo 4. disp. 1. quæst. 7. dubio 8. Valentia tom. 4. disp. 1. quæst. 22. p. 3. Marat. de Incarnat. disp. 50. sect. 2. Granadus tomo 4. controuers. 1. tr. 15. disp. 5.*

DISTINCT. XX.

*Quòd alio modo potuit liberare hominem, &
quare potius isto?*

P R I M A conclusio. Potuit Deus alio modo redimere hominẽ; tamen redemptio, per Christum facta, convenientior fuit. Prima pars probatur, quia potestati infinitæ Dei cuncta subiacent, quæ non repugnant. Probatur posterior. Tum, quia modus redemptionis per Christum fuit aptior ad excitandam hominum charitatem, & spem, quæ tantâ dilectione Dei non possunt non accendi. Tum, quia modo isto superatur diabolus iustitiâ, non potentiâ. Convenientior autem modus fuit superare diabolum iustitiâ, quàm potentiâ. Etenim certo quodam iustitiæ modo traditum est genus humanum ratione peccati in potestatem diaboli. Æquum autem fuit, ut ius istud extingueretur per iustam compensationem Christi solventem debita peccati. Porro iustitia tradendi hominem in potestatem diaboli non innitebatur in iure, quod diabolus acquisierit ad perdendum hominem, sed in iure, quod acquisivit Deus, ut homo pateretur tyrannidem illius, ubi Deus permisisset dæmoni, illum in hominem sævire. Quare Deus, etiam si vteretur potentiâ, alio modo redimens genus humanum, nullam iniuriam diabolo irrogasset; quia ille nullo sui iure captivum tenebat hominem, sed iure solius Dei; ipse enim iniuste inuasit hominem, eumque seduxit, & homo etiam iniuste se dominio dæmonis mancipavit, atque adeo tanquam ab iniusto possessore poterat Deus hominem ex eius eripere potestate. At verò post

satis

satisfactionem Christi, etiamius Dei tradendi hominem in potestatem diaboli acquisitum per peccatum omninò extinctum fuit cum ipso peccato; ideoque diabolus nullo iure, neque dæmonis, neque ipsius Dei potest hominem captivum tenere. Ad hunc ergo finem convenientior fuit redemptio facta per Christum.

2. Secunda conclusio. Christus redimens per Crucem genus humanum simul fuit Sacerdos, & hostia pro peccato. Sacerdos fuit, quia ipse obtulit toti Trinitati hostiam reconciliationis nostræ cum Deo. Hostia fuit, quia se ipsum, & non aliud obtulit in ara Crucis pretium redemptionis nostræ. Hæc tamen hostia, licet fuerit sufficiens ad salutem omnium hominum, tamen omnibus hominibus efficax non fuit, sed tantum prædestinatis, qui re ipsa consequuntur salutem.

3. Unde Christus non solum traditus fuit in mortem à Iudæis, & Iudæ, sed etiam à se ipso, & Patre. A se ipso fuit traditus: quia Sacerdos fuit spontè se offerens hostiam redemptionis nostræ: à Patre verò, quia volente Patre, & tota Trinitate passus est. Traditus est à Iudæa ipsum prodendo; à Iudæis verò tortores instigando. Quo passio Christi, teste Augustino hom. 7. in cap. 4. epist. 1. Ioãnis, vnum fuit opus Patris, Christi, Iudæorum, & Iudæ; quamvis voluntates, quibus peractum est, fuerint diversæ. Quippè voluntas Christi, & Patris bona fuit; Iudæorum verò, & Iudæ mala. Quo circa potest esse voluntas mala circa bonum; bonum enim erat, quod Iudæi, & Iudas amabant, cum idem fuerit, quod Christus, & Pater amaverunt, nempe passionem Christi in se, & nobis bonum: cæterum, quia iniquo affectu ferebantur in illud, ideo eorum voluntas mala fuit.

QVÆSTIONES.

QVÆST. I. An adeò fuerit congrua Deo reparatio naturæ humanæ per incarnationem, ut non fuerit libera Deo? *Hic S. Thom. q. 1. ar. 1. Bonavent. ar. 1. q. 1. Scot. Gabr. Richard. Durand. Brulef, q. 1. Maioron. q. 2. Aly relati dist. 1. quæst. 3.*

Quæst. II. An satisfactio Christi pro peccato hominis fuerit ex iustitia? *Hic S. Thomas quæst. 1. art. 4. Bonavent. art. 1. quæst. 2. Richard. quæst. 3. Argentin. quæst. 1. art. 3. Brulef. quæst. 2. Gabriel quæst. 1. art. 2. Durand. q. 1. Aly relati dist. 18. quæst. 15.*

Quæst. III. An pura creatura possit satisfacere pro peccato proprio, vel alieno? *Hic S. Thom. q. 1. ar. 4. & q. 3. ar. 1. Scot. q. 1. Richard. q. 3. & 5. Brulef. q. 3 & 4. Durand. q. 2. Aly relati dist. 18. quæst. 15.*

Quæst.

Quæst. IV. Quo iure dæmon subdat suæ potestati peccatorem? *De quo relati dist. preced. quæst. 6.*

Quæst. V. An Christus fuerit verus Sacerdos, & hostia pro peccato? *Caietan. Medina, Alvarez, Cabrera, Lorca, Sylvi. Suarez, Vazquez, Præpos. & alij cum S. Thoma 3. p. q. 22. art. 1. & 2. Valentia tomo 4. disp. 1. quæst. 22. p. 4. Tanner. tomo 4. disp. 1. q. 7. dub. 3. & 4. Granad. tomo 4. controu. 1. tra. 15. disp. 3. Becan. tomo 4. cap. 22. §. 2. & 3. Marat. de Incarnat. disp. 50. Lugo tomo 1. in 3. p. disp. 29. Bellarmim. lib. 1. de Missa, cap. 6.*

Quæst. VI. An Pater voluerit tradere Christum passioni ante prævisum peccatum Iudæorum? *Hic Bonavent. in littera dub. 4. Carthusian. q. 2. S. Thom. q. 1. art. 5. Alij relati lib. 1. dist. 40. quæst. 8.*

Quæst. VII. An voluntas quâ Christus voluit tradere se Iudæis abstulerit à peccato Iudæorum rationem iniuriæ strictæ? *De quo Lugo tomo 1. in 3. p. disp. 3. sect. 4. Lessius lib. 2. de iustitia cap. 7. dubio 3. Valentia 2. 2. disp. 5. q. 3. p. 2. Sotus lib. 3. de iustitia quæst. 3. art. 3. Molina tomo 1. de iustitia tr. 1. disp. 11. Aragon 2. 2. quæst. 59. art. 3. Marat. de iustitia disp. 7. sect. 1. & 2. Gasp. Hurtado de Incarnat. disp. 1. dif. 20. & de peccat. d. 1. dif. 7.*

DISTINCT. XXI.

*Si in Christo diuisio in morte fuit anima, vel
carnis à Verbo.*

SCILICET an dissolutâ vnione corporis cum animo per mortem dissoluta quoque fuerit vnio corporis, aut animæ cum Verbo? Fuerunt enim, qui voluerunt, in morte Christi dissolutam esse vnionem corporis cum Verbo, licet vnio animæ cum Verbo integra per manserit. Primò, quia corpus vnitum est cum Verbo mediante vnione corporis cum anima. At in morte facta est separatio corporis ab anima, vt docet Augustinus tomo 8. conclus. 2. in Psalm. 48. Ergo etiam separatio corporis à Verbo. Quod Ambrosius tomo 4. in c. 23. Lucæ expens clamoré Christi: *Deus, Deus meus, vt quid dereliquisti me*, confirmare videtur: *Clamat homo separatione diuinitatis moriturus. Nam mors ibi esse non poterat, nisi vita discederet, quia vita diuinitas est.* Ergò separatione diuinitatis vita discesit. Respondetur. Vnio corporis cum Verbo pependit ab vnione eiusdem corporis cum animo quoad primam productionem, secus verò quoad conseruationem, vt evincet inferior conclusio. Ambrosius verò non iuvat, quia separatio diuinitatis apud illum exponeda est, sicut

sicut derelictio divinitatis. Derelictio autem divinitatis in Christo pendente in Cruce non fuit dissolutio vnionis cum divinitate. Nam ea derelictio esset vnionis cum Deo dissolutio, prius esset dissoluta humanitatis vnio cum Deo, quam vnio corporis cum animo, si quidem ante mortem, & dissolutionem vnionis corporis cum animo clamavit Christus se derelictum à Deo. At hoc dici non potest, quia aliàs aliquo tempore esset Christus vivus, qui cum esset homo, non esset Deus. Ea igitur derelictio, & divinitatis separatio, non fuit vnionis solutio, sed divinæ protectionis subtractio, quâ Christum furori Iudæorum reliquit. Quare dixit Eusebius apud Glossam cap. 16. Levit. *In calum tempore passionis divinitas abijisse dicitur, quodammodo virtutem cohibens, ut passent impij consummare passionem.* Absentia igitur, & separatio divinitatis tempore passionis, cohibicio fuit divinæ protectionis.

2. Secundo arguunt ex Athanasio lib. 6. de Beatitudine filij Dei sic aient: *Maledictus, qui totum hominem, quem assumpsit Dei Filius, denuò assumptam, vel liberatum tertio die à mortuis resurrexisset, non confiteretur.* Si enim in resurrectione homo denuò assumptus fuit. Ergo in morte fuit à Deo dimissus. In primis hoc argumentum non solum probat corpus esse in morte dimissum à Verbo, sed etiam animum, quia totus homo, qui in incarnatione fuit assumptus, denuò fuit assumptus in resurrectione, quod tamen adversarij diffitètur. Deinde homo totus de nouo assumptus dicitur in resurrectione, quia ante illam solas partes humanitatis retinebat assumptas, non verò totam humanitatem, quia partes humanitatis, scilicet corpus, & anima, non constituunt totum, nisi inter se vnitæ. Quia igitur in resurrectione denuò illæ partes inter se vnitæ sunt, & ideo denuò conveniunt in compositionem totius hominis, ideo verè Athanasius ait, denuò totum hominem fuisse in resurrectione assumptum.

3. Igitur conclusio est. In morte Christi non est facta divisio corporis, aut animæ à Verbo. Primo ex Augustino tractatu 47. in capit. 10. Ioannis: *Mors ad tempus carnem, & animam separavit, sed neutrum à Verbo Dei.* Item tomo 6. lib. de vnit. Trinitat. cap. 4. *Christus in sepulchro carnem suam commoriendo non deseruit.* Secundo ex Ambrosio tomo 2. in libro de Incarnationis Dominicæ Sacramento cap. 9. *Emissi spiritum, non amisit, pendebat in Cruce, & omnia commovebat,* scilicet virtute divinitatis sibi vnitæ. Tertiò ratione desumpta ex Augustino, & Ambrosio. Deus dicitur mortuus, sepultus, & resurgens. At non ratione divinitatis, quæ in se mori, sepeliri, & resurgere non potest. Ergo ratione corporis, cui divinitas erat vnita. Nam animus mortuus non fuit, neque sepultus, aut resurgens, sed solum corpus. Sicut ergo Deus passus dicitur ratione corporis sibi vniti, quod vivum cum animo patiebatur; sic mortuus, sepultus, & re-

Surrexisset dicitur, quia corpus, cui Deus erat vnitus, mortuum, sepultum, & resurrexisset dicitur. Sic Augustinus super Psalm. 130. & serm. 3. in Coena Domini, & Ambrosius in libro de incarnationis Dominicæ Sacramento cap. 5. Quare Christus mori, & non mori, pati, & non pati; sepeliri, & non sepeliri; resurgere, & non resurgere dicitur; quia divinitate, & carne constabat, & divinitas in se non moriebatur, patiebatur, sepeliebatur, aut resurgebat; secus verò caro vnita Deo, propter quam Deus etiam, & Christus ea idiomata admittebat.

ANNO TATIO.

ETIAM repellitur Magister, quòd in hac distinctione doceat, posse dici de Christo, quòd patiebatur, & non patiebatur, moriebatur, & non moriebatur: nam cum propositio negativa sit malignantis naturæ, & totum destruens, admitti vere non potest. Tamen id est verum, cum eius sensus non constat limitatus esse, & non vniversalis, & absolutus, vt in præsentì, videlicet Christum non pati, non mori secundum divinitatem, vt ipse Magister exponit. Quin eum loquendi modum decerpit Magister ex Ambrosio libro de Incarnationis Dominicæ Sacramento, cap. 5. iuitio, cuius hæc adducit verba. *Idem ergo Christus patiebatur, & non patiebatur, moriebatur, & non moriebatur, sepeliebatur, & non sepeliebatur, resurgebat, & non resurgebat. Resurgebat secundum carnem, quæ mortua fuerat, non secundum Verbum, quod apud Deum manebat.* Excusabilis igitur Magister est.

QVÆSTIONES.

QVÆST. I. An mortuo Christo divinitas ab humanitate dissoluta sit? *Hic S. Thomas quest. 1. art. 1. Quodlibet. 2. art. 1. Bonaventura art. 1. quest. 1. Richard. Argentin. Gabriel, Brulef, Durandus, Scotus, Carthusian. quest. 1. Alexand. 3. p. quest. 19. membro 1. Marsil. in 3. p. quest. 13. art. 1. Caietan. Suarez, Medina, Sylvi. & alij cum S. Thoma 3. p. quest. 50. art. 2. & 3. Tannerus tomo 4. disp. 2. quest. 3. dubio 2. Granad. tomo 4. controuers. 2. tr. 2. comment. 22.*

Quest. II. An divinitas duplici vñione, an vnica tantum fuerit vnita corpori, & animo? *Hic Bonaventura art. 1. quest. 3. Richard. 4. Brulef. quest. 3. Gabriel quest. 1. Becan. tomo 4. cap. 2. quest. 2. Granad. tomo 4. controuers. 1. tr. 4. disp. 4. sect. 2.*

Quæst. III. An unio corporis, & animæ inter se fuerit prior, quam unio utriusque cum Verbo? *De quo relati dist. 2. quæst. 1.*

Quæst. IV. An corpus Christi in triduo mortis induerit formam substantialem cadaveris? *Hic Durandus q. 2. Marsil. q. 3. art. 1. & q. 13. art. 1. Henric. quodlibet. 2. q. 2. Scotus in 4. dist. 1. q. 3. Caietan. Sylvi. Suarez, Vazquez, & alij cum S. Thoma 3. p. q. 50. art. 5. Tannerus tomo 4. disp. 2. quæst. 3. num. 34. & 35. Granadas tomo 4. controuers. 1. tr. 6. disp. 7. Cabrera 3. p. q. 4. art. 1. disp. 2. & 3.*

Quæst. V. An mors Christi exterior fuerit causa nostræ salutis in ipso initanti, quo unio animæ cum corpore dissoluta est? *De quo Caietan. Medina, Sylvi. Suarez, & alij cum sancto Thoma, 3. p. quæst. 50. art. 6. Valentia tomo 4. disp. 2. quæst. 3. parte 3. Tannerus tomo 4. disp. 2. quæst. 3. dub. 2. Vbi expende, an extra statum vitæ sit meritum? De quo relati dist. 18. q. 6. Item an opus externum augeat valorem affectui interno? De quo relati lib. 2. dist. 35. quæst. 4. Rursus an mors Christi potuerit in genere causæ efficientis operari nostram salutem? De quo relati lib. 1. dist. 42. q. 9.*

Quæst. VI. An anima in triduo mortis Christi fuerit impalsibilis? *Hic Bonauentura, & Richardus art. 2. quæst. 1. Brulef, quæst. 4. Carthusianus, & Gabriel quæst. 1. Suarez tomo 2. in 3. p. disp. 43. sect. 1. Granadas, tom. 4. controuers. 2. tr. 2. comment. 24. num. 6. & 7. Medina in 3. p. q. 52. art. 8. Belarmin. lib. 4. de Christi anima cap. 8.*

Quæst. VII. An Deus verè dicatur mortuus, & passus per communicationem idiomatum? *Hic S. Thomas q. 1. ar. 3. Bonauent. art. 2. q. 3. Richard. q. 4. Brulef, q. 6. Alij relati dist. 7. q. 2.*

Quæst. VIII. An corpus Christi ab anima separatum subiaceret corruptioni, & vermibus? *Hic sanctus Thomas quæst. 1. art. 2. Durand. & Carthusianus, quæst. 2. Scotus, & Gabr. quæst. 1. Caietan. Medina, Suarez, Sylvi, & alij cum S. Thoma 3. p. quæst. 51. art. 3. Henric. quodlibet. 12. quæst. 12. Valentia tomo 4. disp. 2. quæst. 4. p. 1.*

Quæst. IX. An corpus Christi verè resurrexerit die tertia? *Hic S. Thomas quæst. 2. art. 1. & 2. Caietanus, Medina, Sylvi. Suarez, & alij cum S. Thoma 3. p. quæst. 53. art. 1. & seq. Tannerus tomo 4. disp. 2. quæst. 3. dub. 4. Granad. tomo 4. controuers. 2. tractatu 2. comment. 25. Valentia tomo 4. disp. 2. quæst. 5. parte 1.*

Quæst. X. Qualis resurrexerit Christus? *Hic S. Thomas q. 2. art. 2. & 3. Caietan. Medina, Suarez, Sylvi. & alij cum S. Thoma 3. p. q. 53. art. 2. & seq. Granad. tomo 4. controuers. 2. tr. 2. comment. 26. Valent. tomo 4. disp. 2. quæst. 5. p. 1. Tannerus tomo 4. disp. 2. q. 3. dub. 4.*

DISTINCT. XXII.

Si Christus in morte fuit homo?

PLERIQUE arbitrantur, Christum in triduo mortis non fuisse hominē. Tum, quia Christus, quā homo, mortuus est. Homo autem mortuus definit esse homo. Ergo in illo triduo non erat homo. Tum, quia homo non potest non esse mortalis, aut immortalis. At Christus in illo triduo non erat mortalis, nec immortalis, quia erat mortuus. Ergo homo non erat. Respondetur cum Ambrosio lib. i. de fide cap. 5. Sacramenta fidei ab argutijs dialecticorum sunt libera, & ubi fides quæritur, dialectica non auditur. At quæritur, an mortuus Christus fuerit homo, non eo modo, quo Petrus, & Ioannes homines sunt, in quibus ea argumenta vim habent, sed alio modo, quem philosophia non assequitur; scilicet ratione vnionis, quā caro, & anima Christi erant vnita cum Verbo? Quod sequenti conclusione explicatur.

2 Prima igitur conclusio est. Christus in triduo mortis verē erat homo; sed non eo modo, quo ante mortem erat homo. Nam homo constituitur ex corpore, & animo subsistentibus vnica personalitate, & vnitis inter se, aut vnitis in vno tertio. At in triduo mortis corpus, & anima erant vnita in Verbo, quamvis non essent vnita inter se, sicut erant ante mortem. Ergo constituebant hominem, quamvis non eo modo, quo hominem constituebant ante mortem. Aut aliter idem argumentum confice. Homo Christus in recto importat personā Verbi, & in obliquo corpus, & animam, aut vnita inter se, aut vnita vni tertio. Sed in triduo mansit persona Verbi connotans in obliquo corpus, & animam vnita Verbo, quamvis non sicut antea vnita inter se. Ergo in illo triduo mansit Verbum homo, quamvis non sicut antea. Confirmatur ex Augustino libro primo de Trinitate capit. 13. dicente: *Talis erat susceptio illa, quæ Deum hominem faceret, & hominem Deum.* Vbi Deus dicitur fieri homo ab vnione, & assumptione Verbi. At hæc vnio, & assumptio Verbi mansit eadem. Ergo etiam Verbum mansit homo. Itaque Verbum erat homo, quia erat persona subsistens in corpore, & animo vnitis vni tertio. Mortuus verō est homo, quia non subsistit in corpore vivo, & vnito cum animo, sicut antea; ideò quæ homo ille non est mortalis, nec immortalis; quia sicut mortuus, & vivus dicitur ab vnione corporis, & animæ inter se, pereuntem, aut perseverantem, ita etiam mortalis, aut immortalis. At hæc vnio non erat. Atque adeò homo mortuus erat, & non immortalis, nec mortalis.

3 Secunda conclusio. Christus in illo triduo non erat homo vbiq̄ue sed vbi erat corpus, aut anima. Prior pars constat, quia numquam Christus vbiq̄ue fuit homo, quia licet eius divinitas vbiq̄ue sit, tamen humanitas numquam fuit vbiq̄ue. Probat̄ur posterior pars: vbiq̄ue erat corpus solum, aut anima sola, erat vnio Verbi cum vtroq̄ue; quia Verbum vnica, & indivisibili vnione cum vtrâque parte vnitum fuit. At Verbum est homo ab ea vnione cum vtrâque parte. Ergo vbiq̄ue erat corpus solum, aut anima sola, Verbum erat homo. Itaq̄ue in sepulchro erat homo, quia ibi erat corpus vnitum Verbo, & simul vnio animæ cum eodẽ Verbo, quamvis non esset ibi anima. Item in inferno erat homo, quia ibi erat anima vnita Verbo, & simul vnio corporis cum eodem Verbo, quavis ibi nõ esset corpus. Sic etiam Augustinus lib. de fide ad Petrum cap. 2. *In sepulchro erat homo, & in inferno erat.*

4 Obijcies. Si Verbum assumpsisset solum corpus, non esset homo in sepulchro, vbi esset corpus; nec si solâ assumpsisset animam, esset in inferno homo, vbi esset anima. Ergo nec modo ibi est homo, cum ibi solum sit corpus, & anima sola. Conceditur antecedens, & negatur consequentia. Quia si solum corpus esset assumptum à Verbo, aut anima sola, non esset cum corpore, aut cum animâ vnio Verbi cum vtrâque parte, à quâ dicitur homo. At modo cum solo corpore existit in sepulchro vnio Verbi cum vtrâque parte, nam existit etiam vnio cum anima existenti in inferno, quia in sepulchro existit vnio Verbi cū corpore, & modo eadem indivisibili vnione vnitum est Verbum cum anima.

5 Tertia conclusio. Licet Christus non sit vbiq̄ue homo, rectè tamen dicitur Christus esse vbiq̄ue totus, sed non vbiq̄ue totum. Prior pars probatur ex Augustino tom. 6. de vnitate Trinit. cap. 14. *Non dimisit Patrem Christus, cum venit in Virginem, vbiq̄ue totus, vbiq̄ue perfectus.* Vtrâque pars probatur; quia totus refertur ad personam, totum verò ad omnia, quæ cõplectitur persona, atq̄ue adeò ad naturas. At persona vbiq̄ue existit tota, atq̄ue perfecta, sed non cum omni naturâ, nam humana vbiq̄ue non est. Sic totus Christus est homo, & totus Deus; sed non totum homo, nec totum Deus, quia nõ est tantum homo, nec tantum Deus. Tradit Damascenus lib. 3. de fide cap. 7. *Totus Christus est Deus perfectus, non autem totum Deus est, non enim solum Deus est, sed & homo. Et totus homo perfectus, non autem totum homo; nõ solum enim homo, sed & Deus.* Ratione atq̄ue addit. *Totus enim natura est representativum, et totum autem hypostaseos.* Exemploque declarat. *Sicut aliud quidem est natura, alius vero hypostaseos.*

6 Vnde attendendum est; quid dicatur secundum naturam, & secundum personam, ut ea, quæ dicantur de Filio Dei, & de Deo, dicantur etiam

etiam de filio hominis, & de homine. Sic idem dicitur ascendisse in cœlum, qui descendit de cœlo, quia persona eadem est. Item Deus gloriæ dicitur crucifixus, quia homo, quæ est eadem persona cum Deo, est crucifixus. Si verò attendamus naturas, Filius Dei dicitur descendere, & filius hominis ascendere, Deus esse ubique, & homo esse in cœlo, aut in terra, Filius Dei non passus, & filius hominis passus. *Quid ergo, propter quid, & secundum quid dicatur, prudens, & diligens, & pius lector intelligat, monet Augustinus lib. 1. de Trinit. cap. 13.*

A N N O T A T I O.

INTER propositiones notatas in Magistro, & communiter repulsas, una est, Christum in triduo mortis hominem fuisse. Verum si attentè res consideretur, constabit, vocalem tantum esse dissensionem. Nam id, quod alij re ipsa negant, cum Verbum in triduo hominem esse diffitentur, scilicet personam subsistentem in corpore, & animo unitis inter se, minime Magister affirmat, ideoque ipse in triduo mortis hominem esse, sicut erat ante mortem negat. Id etiam, quod Magister affirmat, cum Verbum in triduo hominem vocat, scilicet personam subsistentem in corpore, & animo unitis unitertio, nullus Theologorum re ipsa negat. Num autem hæc res, aut illa, quæ inter se ab omnibus admittuntur, differre, voce hominis significanda sit, nec ne controversia de voce est. Neque vox Magistri omnino culpanda, cum consonare videatur modo loquendi Patrum, & rem significet, quæ in dissolutione puri hominis non existat.

QVÆSTIONES.

QVÆST. I. An Christus in triduo mortis fuerit homo? *Hic S. Thom. quest. 1. art. 1. & quodlib. 3. art. 4. Bonavent. art. 1. quest. 1. Scot. Richard. Durand. Argentin. Brulef. Carthusian. Gabr. quest. 1. Marxil. quest. 13. art. 2. Alexand. 3. p. quest. 19. membr. 3. Caictan. Medina, Sylui. Sndrez, & alij cum S. Thoma, 3. p. quest. 50. ar. 4. Tanner. to. 4. d. 2. q. 3. num. 32. & 33. Granad. to. 4. controu. 2. rr. 2. comment. 22.*

QVÆST. II. Christus quâ homo, quid in recto significet? *Hic Bonavent. Carthus. & Gab. q. 1. Alij relati dist. 7. q. 1.*

QVÆST. III. An Christus quâ homo sit ubique? *Hic S. Thomas, q. 1. art. 2. Bonavent. art. 1. quest. 2. Richard. Carthus. Brulef. & Durand. quest. 2. Gabr. quest. 1. Valentia, to. 4. d. 1. quest. 2. p. 3. & libris quatuor contra Vbiqui-
sias.*

stas. Bellarminus lib. 3. de Christo. Sanchez, repetit, 4. de Eucharist. Tannerus, to. 4. d. 1. q. 6. dub. 1. Granad. to. 4. controu. 1. tr. 4. d. 1. sect. 3. Suarez, in 3. p. d. 3. 2. sect. 4.

Quæst. IIII. An Verbum vnica indivisibili vnione assumperit corpus & animam? *De quo relati dist. 21. q. 2.*

Quæst. V. An corpus Christi triduo fuerit sepultum? *Hic Bonauent. art. 1. quæst. 3. Richard. art. 7. q. 2. Brulef. quæst. 3. Gabr. quæst. 1. art. 2. Carthus. quæst. 3. Alex. 3. p. q. 19. memb. 5. Caiet. Medina, Sylui. Suarez, & alij cum S. Thoma, 3. p. quæst. 51. art. 4. & opusc. 3. c. 243. Valent. to. 4. d. 2. quæst. 4. p. 1. Tannerus, to. 4. d. 2. q. 3. dub. 3. Granad. to. 4. controu. 2. tract. 2. comment. 23.*

Quæst. VI. An corpus Christi in sepulchro subiacerit corruptioni? *De quo relati dist. 21. q. 8.*

Quæst. VI. An anima Christi verè secundum substantiam descenderit ad inferos? *Hic S. Thom. quæst. 2. art. 1. Bonauent. art. 1. quæst. 4. Richardus, art. 2. quæst. 1. Argentin. quæst. 1. art. 4. Brulef. quæst. 4. Gabr. quæst. 1. dub. 3. Durand. quæst. 3. Carthus. quæst. 6. Caietan. Medina, Sylui. Suarez, & alij cum S. Thoma, 3. p. quæst. 52. art. 1. Alexand. 3. p. quæst. 19. memb. 4. Valent. to. 4. d. 2. q. 4. p. 2. Tanner. to. 4. d. 2. q. 3. dub. 3. Granad. to. 4. contr. 2. tr. 2. comment. 24.*

Quæst. VIII. Quid operata sit anima Christi ad inferos descendens? *Hic S. Thom. quæst. 2. art. 2. Bonauent. art. 1. quæst. 5. Richard. art. 3. quæst. 2. Brulef. quæst. 5. Marsil. quæst. 13. art. 2. Gabr. quæst. 1. Carthus. quæst. 6. Caiet. Medina, Sylui. Suarez, & alij cum S. Thoma, 3. p. q. 52. ar. 5. Valent. to. 4. d. 2. q. 4. p. 3. Tanner. to. 4. d. 2. q. 3. dub. 3. Granad. to. 4. controu. 2. tr. 2. comment. 24.*

Quæst. IX. An verè resurrexerit tertia die? *Hic Durand. q. 5. & 6. Carthus. q. 5. alij relati dist. 21. q. 9.*

Quæst. X. Qualis resurrexerit? *Hic relati quæst. preced. & dist. 21. quæst. 10.*

Quæst. XI. An in cœlos ascenderit; quâ virtute, & quò motu locali? *Hic S. Thom. quæst. 3. art. 1. & 2. Durand. quæst. 7. & 8. Carthusen. cum Bonauent. Alexand. Vdalrico, & alijs quæst. 7. Caietan. Medina, Sylui. Suarez, & alij cum S. Thom. 3. p. quæst. 57. art. 1. & sequenti. Valent. to. 4. d. 2. q. 6. p. 1. Tanner. to. 4. d. 2. q. 3. dub. 5. Granad. tomo 4. controu. 2. tract. 2. comment. 29.*

DISTINCT. XXIII.

Si Christus habuerit fidem, spem, & charitatem?

POSTQVAM exposuit ea, quæ ad substantiã incarnationis, & efficaciam redemptionis nostræ peccant, proponit agere de virtutibus Theologicis, quæ Christo conveniunt. Sed notandũ primò, in hac distinctione licet proponat agere de Fide, Spe, & Charitate, tamen ex professo solũ differere de fide. Secundò non decernere an ea Christo conveniat, de quo decernit dist. 26. sed eam tantũ in genere definire, atque describere.

2 Prima propositio est. Fides Theologica definitur, *virtus, quã creduntur, quæ non videntur*. Sumitur ex Augustino lib. 2 quæst. Evang. cap. 29. In primis explicandum definitum. Fides enim bifariam sumitur, vt docet Augustinus lib. 13. de Trinit. cap. 2. Tũm pro habitu, quo credimus, tũm pro obiecto, quod credimus, vt constat ex symbolo Athanasij; *Fides Catholica, quam nisi quisque firmiter, fideliterque crediderit, saluus esse non poterit*. Vtraque fides in omnibus fidelibus vna est, iuxta Apostolum ad Ephes. 4. *Vnus Dominus, vna fides*. Nam id, quod omnibus credendum proponitur, vnum, & idem est; Item virtus, quã id creditur, dicitur vna, non numero, sed genere, & similitudine; sicut facies, & voluntas duorum hominum dicitur vna, quamvis numero differant, quia similitudine vna est. Igitur fides, quæ nunc definitur, non est fides sumpta pro obiecto, sed pro habitu.

3 Deinde in definitione fides dicitur *virtus*. Est enim habitus, quo credimus, qui virtus est, & habitus, qui non est virtus. Nam qui cum charitate coniungitur, virtus est, quia docente Ambrosio, charitas informat omnes virtutes, & sine illa virtus nõ est; eaq̃ue est fides, quæ iuxta Apostolum per dilectionem operatur, & viva, iustificãs, formataque dicitur. Qui verò sine charitate reperitur, vt in peccatoribus, & Dœmõnibus, qui etiam credunt, & contremiscunt, verè virtus nõ est, sed qualitas quædam mentis ad credendum disponens, mortua, inanis, & vacua; ceterum in peccatoribus donum Dei esse potest, quia etiam peccatoribus Deus sua dona largitur. Si autem inquiras, an eadem fides, quæ cum charitate virtus est, maneat in peccatore, quin sit virtus. Verius quidem est, eandem esse vtriq̃ue statui iustitiæ, atque peccati communem, quamquam sine erroris periculo oppositum possit defendi. Igitur nunc definitur fides iustificans & per charitatem formata, & ideò virtus asseritur.

4 Rursus fides *virtus* dicitur, *quã creduntur, &c.* Vbi de habitu, quo credi-

credimus in Deum, accipienda est. Aliud enim est credere Deum, credere Deo, & credere in Deum. Credere Deum, est credere Deum esse, sive ex testimonio humano, sive divino; credere Deo, est credere aliquid ex testimonio divino, credere verò in Deum est rursus in Deum per dilectionem intendere. Vnde primo, & secundo modo possunt credere peccatores, & Dæmones. Tertio verò modo soli iusti, qui fidem habent iustificatam, & per dilectionem operantem, quam solam nunc definimus.

5 Denique per fidem Theologicam dicuntur credi, *quæ non videntur*. Non omnia, quæ non videntur, nam plura non visa possunt discedi à Catholicis absque dispendio fidei Theologicæ; sed ea tantum, quæ ad nostram spectant religionem, scilicet quæ à Deo revelata nobis Ecclesia credenda proponit. At verò ea, quæcunque sint, debent esse non visa. Nam fides proprie non apparentium est, ut Apostolus describit Hæbr. 11. *Fides est substantia rerum sperandarum, argumentum non apparentium*. Vnde Gregorius Homilia 26. sup. Evangel. & lib. 4. dialect. cap. 5. ait. *Apparentia non habent fidem, sed cognitionem. Rationem que reddit. Nam credi iam non potest, quod videri potest. Thomas aliud vidit, aliud credidit, hominem vidit, & Deum confessus est. Similiter Augustinus tract. 27. & 30. in Ioannē; Quid est fides, nisi credere, quod non vides? Fides ergo est, quod non vides credere*. Sed notat Augustinus lib. 13. de Trinitate cap. 1. Quamvis fides sit eorum, quæ non videntur, ipsam tamen fidem ab unoquoque credente in corde videri, non oculis corporeis, aut sensu aliqua interna, sed notione intellectuali evidenti, & certa: licet enim ea, quæ creduntur, absentia sint, tamen ipsa fides cordi præsentissima est, & experimento noscibilis. Imò ideò argumentum est non apparentium, quia percepta manifestè fide, & non perceptis manifestè eis, quæ per fidem noscuntur, arguitur esse aliqua, quæ re ipsa non apparent.

6 Secunda propositio. Fides Theologica est omninò certa. Primò, quia ex Paulo sup. est substantia sperandarum rerum. Scilicet, quia ea, quæ futura sunt, & nondum possidemus, subsistunt in nobis certitudine fidei, qua credimus futura. Quæ quidem si certa non esset, nutaret, & vacillaret spes. Secundò, quia dicitur argumentum, vel convictio non apparentium. Scilicet, quia convincit, & facit adhærere firmiter, & certò intellectum eis, quæ sibi non apparent. Quod bifariam convenit fidei. Tum quia ea, quæ ex medio aliquo manifestò probari non possunt, probat nobis ex testimonio infallibili Dei lato per Prophetas, aut Evangelistas. Tum etiam, quia ipsa fides manifestatur intellectui; & ex ipsa, aut in ipsa arguuntur, & probantur esse non apparentia, quæ creduntur per fidem, ut nuper dicebatur.

7 Tertia propositio. Fides est fundamentum spei, & charitatis quoad

actus, non verò quoad habitus. Prior pars probatur; quia non potest esse actus spei, aut charitatis, quin præcedat actus fidei; potest autem esse actus fidei, quin sit actus spei, aut charitatis. Potest enim bonum credi, quin speretur, aut ametur, tamen sperari, aut amari non potest, quin credatur. Quod docet Augustinus in Enchirid. cap. 8. & Gregorius Homilia 16 super Ezech. vnde deprehenditur non nullum discrimen fidei, ab spe, & charitate. Probatur posterior pars. Tum quia fides virtus non potest esse sine charitate, quamvis posset esse, quæ non est virtus. Tum quia habitus fidei, non est causa præcedens habitum spei, sicut est actus fidei actum spei, quidquid alij aliter sentiant. Tum quia virtus fidei non potest præcedere charitatem; esto præcedat spem, primò quia charitas dicitur mater virtutum; secundo, quia charitas est Spiritus Sanctus, quem nulla virtus antecedit.

QVÆSTIONES.

QVÆST. I. An, & qua certitudine dentur virtutes infusæ? *Hic Durand. q. 5. S. Thomas, q. 1. ar. 1. & 5. Gabr. q. 2. Carthus. q. 1. Alij relati lib. 2. dist. 27. q. 1.*

Quæst. II. An virtus infusa sit simpliciter necessaria ad agendum, aliquos actus? *Hic S. Thom. q. 1. ar. 1. & 3. Durand. q. 1. Carthus. q. 1. Alij relati dist. 14. q. 3.*

Quæst. III. An ita sit necessaria, vt nec diuinitus fieri queant actus supernaturales per auxilium extrinsecum? *De quo relati dist. 14. q. 4.*

Quæst. IIII. An virtus infusa sit tota ratio agendi actus supernaturales? *Hic Gabr. q. 2. Alij relati lib. 2. dist. 25. q. 9.*

Quæst. V. An virtus infusa tribuat facilitatem agendi? *Hic Durandus, quæst. 1. & 4. Gabrielis, quæst. 2. Nos fuse lib. 4. de supernatur. Suarez, lib. 6. de gratia cap. 4. Vazquez, 1. 2. disp. 29. Cominch. 2. 2. disp. 7. dub. 3. Salas. 1. 2. tomo 2. tract. 10. disp. 5. Granadus, 1. 2. controuers. 4. disp. 4. Hurtado, disput. 16. de anima sect. 8. & 2. 2. disput. 60. sect. 1. sub sect. 2.*

Quæst. VI. An virtutes Theologicæ sint tantum tres? *Hic S. Thomas, quæst. 1. art. 5. Durandus, quæst. 5. Carcan. Medina, Conrad. Zumel, Lorca, Vazquez, Pesantias, & alij cum S. Thoma, 1. 1. quæst. 62. art. 3. Marañinus, tomo 2. tract. de fide disp. 14. sect. 2. à num. 2. & disp. 3. sect. 1. à numer. 5.*

Quæst. VII. Quæ nam sit definitio, & acceptio fidei? *Hic S. Thom. quæst. 2. art. 1. & 2. Bonauent. art. 1. quæst. 5. Scot. quæst. 1. Gabr. quæst. 2. Richard.*

chard. art. 4. quæst. 1. Brulef. quæst. 5. Caiet. Bañez, Aragon, Lorca, Sylui, Torres, & alij cum S. Thoma 2. 2. quæst. 2. art. 1. Valentia, to. 3. disp. 1. quæst. 2. p. 1. & quæst. 4. p. 1. Tannerus, to. 3. d. 1. quæst. 1. dub. 1. Suarez, 2. 2. d. 6. sect. 1. & 2. Coninch. 2. 2. disp. 14. dub. 1. Granad. 2. 2. contron. 1. tr. 1. d. 1. & tr. 9. d. 1. Marat. d. 1. & 8. Perr. Hurtad. 2. 2. d. 49.

Quæst. VIII. An fides sit virtus; & qualis? Hic S. Thomas, quæst. 2. ar. 4. Bonavent. ar. 1. quæst. 1. Richard. art. 4. quæst. 2. Argentin. quæst. 1. art. 4. Brulef. & Gabr. quæst. 1. Durand quæst. 6. Carthus. quæst. 2. Caiet. Bañez, Aragon, Lorca, Sylui, Torres, Pesant. & alij cum S. Thoma, 2. 2. quæst. 4. art. 5. Valentia, to. 3. disp. 1. quæst. 4. p. 5. Tannerus, to. 3. d. 1. quæst. 6. dub. 2. Suarez, 2. 2. tract. 1. disp. 7. sect. 1. Coninch. 2. 2. d. 16. dub. 3. Granad. 2. 2. contron. 1. tr. 1. 2. d. 2. Marat. d. 2. Perr. Hurtad. d. 55.

Quæst. IX. An sit infusa, & supernaturalis? Hic S. Thom. q. 3. art. 2. Bonavent. art. 2. q. 2. Brulef. q. 7. Gab. q. 2. Caiet. Bañ. Arag. Lorca, Sylui, Torres, & alij cum S. Thom. 2. 2. q. 6. ar. 1. & 2. Val. to. 3. d. 1. q. 6. p. 1. Alij relat. lib. 2. dist. 27. q. 1.

Quæst. X. Qua ratione distinguantur fides formata, & informis? Hic S. Thomas, quæst. 3. art. 4. Bonavent. art. 2. quæst. 1. & art. 2. quæst. 4. Richard. art. 4. quæst. 3. Brulef. quæst. 6. Gabr. quæst. 2. Carthus. quæst. 3. Caiet. Bañez, Aragon, Lorca, Torres, Pesant. & alij cum S. Thoma, 2. 2. quæst. 4. art. 4. Valentia, tomo 3. disp. 1. q. 4. ar. 4. Tannerus, tomo 3. disp. 1. quæst. 6. dub. 2. Suarez, 2. 2. tract. 1. disp. 7. sect. 3. Coninch. 2. 2. disp. 16. dub. 4. Granadus, 2. 2. controuers. 1. tract. 1. 2. disp. 5. Marat. d. 23. Petrus Hurtad. 2. 2. d. 54.

Quæst. XI. An fides formetur per charitatem, & quomodo? Hic S. Thomas, q. 3. art. 1. Bonavent. art. 2. q. 5. Brulef. q. 10. Durand q. 8. Gab. q. 2. Caiet. Bañez, Aragon, Lorca, Torres, Pesant. & alij cum S. Thom. 2. 2. quæst. 4. art. 3. Valent. to. 3. d. 1. q. 4. p. 3. Tanner. to. 3. d. 1. q. 6. dub. 2. Coninch. 2. 2. d. 16. dub. 4. Granadus, 2. 2. contron. 1. tract. 1. 2. d. 5. Meratius, d. 23. Petrus Hurtad. d. 51.

Quæst. XII. An fides pertineat ad intellectum? Hic S. Thomas, q. 2. art. 3. Bonavent. art. 1. quæst. 2. Scot. quæst. 1. Richard. art. 6. quæst. 2. Durandus, Gabr. Carthus. & Brulef. quæst. 2. Caiet. Bañez, Aragon, Lorca, Torres, Pesant. & alij cum S. Thoma, 2. 2. quæst. 4. art. 2. Valentia, to. 3. d. 1. quæst. 4. p. 2. Tannerus, tom. 3. d. 1. quæst. 6. dub. 1. Suarez, 2. 2. d. 7. sect. 1. Coninch. 2. 2. d. 16. dub. 1. Granad. 2. 2. contron. 1. tr. 12. d. 1. Meratius, d. 22. Petrus Hurtad. d. 50.

Quæst. XIII. An fides Deemonibus conueniat? Hic S. Thom. quæst. 3. art. 3. Bonavent. art. 2. q. 3. Richard. ar. 6. q. 3. Brulef. q. 8. Durand. quæst. 9. Gab. q. 2. Caiet. Bañez, Aragon, Lorca, Torres, Sylui, Pesant. & alij cum S.

Thoma, 2. 2. q. 5. art. 2. Valent. 10. 3. d. 1. q. 5. p. 2. Tanner. 10. 3. d. 1. q. 6. dub. 4. Suar. 1. 2. d. 6. sect. 9. Coninch. d. 17. dub. 2. Granad. 2. 2. controu. 1. tr. 13. sect. 1. Merat. d. 24. sect. 3. Petr. Hurtad. d. 59. sect. 2.

Quæst. XIII. An hæreticus discredens vni articulo fidei possit credere fide divina alijs articulis fidei? *Hic Durandus, quæst. 9. Caiet. Bañez, Aragon, Lorca, Torres, Sylui. Pesant. & alij cum S. Thoma, 2. 2. quæst. 5. art. 3. Valentia, tomo 3. d. 1. quæst. 5. p. 3. Tannerus, tomo 3. d. 1. quæst. 6. dub. 4. Suarez, 2. 2. disp. 6. sect. 9. Coninch. d. 17. dub. 3. Granadus, 2. 2. controu. 1. tr. 13. sect. 2. Maruius, d. 24. sect. 4. Petrus Hurtad. d. 59. sect. 5. Nos de supernat. lib. 4.*

Quæst. XV. An per assensum naturalem possimus credere quidquam ex motivo supernat. revelationis divinæ? *Hic Durand. q. 9. Gab. q. 2. Alij relati lib. 2. d. 27. q. 18.*

Quæst. XVI. Quod nam sit obiectum materiale fidei? *Hic Gabriel & Carthus. quæst. 2. Caiet. Bañez, Aragon, Lorca, Pesant. Sylui. Torres, & alij cum S. Thoma, 2. 2. quæst. 1. art. 1. & 2. Valent. tom. 3. d. 1. q. 1. p. 1. & 2. Tanner. 10. 3. d. 1. quæst. 1. dub. 2. Suarez, 2. 2. d. 2. Coninch. 2. 2. d. 9. dub. 1. & 2. Granadus, 2. 2. controuers. 1. tract. 1. d. 6. & sequenti, Marat. d. 4. Petrus Hurt. d. 16.*

Quæst. XVII. Quodnam sit obiectum formale? *Hic Gabr. & Carthus. quæst. 2. Bonavent. in litt. dub. 3. Caietan Bañez, Arag. Lorca. Pesant. Sylui. Torres. & alij cum S. Thom. 2. 2. q. 1. ar. 1. & 2. Valent. 10. 3. d. 1. q. 1. p. 1. Tanner. 10. 3. d. 1. q. 1. dub. 3. Albertin. ex 2. princip. philosoph. diffiç. 2. Suar. 2. 2. d. 3. Coninch. 2. 2. d. 9. dub. 3. & seq. Gran. 2. 2. contr. 1. tr. 1. d. 2. & seq. Marat. d. 1. & 3. Petr. Hurt. d. 5. & seq.*

Quæst. XVIII. In quid resolvatur fides? *Hic Gabr. quæst. 2. Caiet. Bañez, Aragon, Lorca. Pesant. Sylui. Torres, & alij cum S. Thoma, 2. 2. quæst. 1. art. 1. & 2. Valent. 10. 3. d. 1. q. 1. p. 1. Tannerus, 10. 3. d. 1. quæst. 1. dub. 4. & quæst. 5. dub. 4. Albertin. ex 3. principio philosoph. coroll. 4. Suarez. 2. 2. d. 3. Coninch. 2. 2. d. 9. dub. 3. & seq. Gran. 2. 2. contr. 1. tr. 1. d. 5. Marat. d. 17. Petr. Hurtad. d. 15.*

Quæst. XIX. An actus fidei possit componi cum visione intuitiva obiecti? *Hic Bonau. in litt. dub. 1. Alij relati dist. seq. q. 1.*

Quæst. XX. An possit componi cum scientia abstractiva? *Hic Bonavent. in litt. dub. 1. Alij relati dist. seq. q. 1.*

Quæst. XXI. An habitus fidei præcedat tempore primam infusionem charitatis & gratiæ? *Hic S. Thom. q. 2. art. 5. Bonau. in litt. dub. 6. Caiet. Bañez, Aragon, Lorca, Torres, Sylui. Pesant. & alij cum S. Thom. 2. 2. q. 4. art. 7. Item Caietan. Conrad. Medina, Zumel, Vazq. & alij cum S. Thoma, 1. 2. q. 62. art. 1. Valent. tom. 3. d. 1. q. 4. p. 7. Tanner. 10. 3. d. 3. quæst. 5. dub. 2.*

Et 3. Conninc 2.2. disp. 16. dub. 4. Granad. 2.2. controu. 1. tr. 12. disp. 5. Merat. disp. 25. sect. 2. Et 3. Hurtado disp. 57. Nos de supernat. lib. 4.

Quæst. XXII. An actus fidei sit necessarius ad actum charitatis? Hic sanctus Thomas quæst. 2. art. 3. Bonaventura in littera dubio 6. Alyrelati dist. 26. quæst. 16.

Quæst. XXIII. An amissa charitate perseveret fides? Hic Durandus quæst. 9. Caietan. Bañez, Aragon, Lorca, Torres, Sylui, Pefamius, Et alij cum S. Thoma 2.2. q. 4. art. 4. Et 6. Item Caietan Medina, Conrad. Vazquez. Pefant. Zumel, Et alij cum S. Thoma 1.2. q. 65. art. 4. Valentia tomo 3. disp. 1. q. 4. Tannerus p. 4. to. 3. disp. 1. q. 6. dubio 2. Suarez 2.2. disp. 7. sect. 3. Conninc 2.2. disp. 16. dubio 4. Granad. 2.2. controu. 1. tr. 12. dis. 5. Merat. disp. 23. Petr. Hurtado disp. 53. Nos de supernat. lib. 4.

Quæst. XXIII. An actus fidei superet certitudine scientias naturales? Hic sanctus Thomas quæst. 2. art. 5. Bonaventura art. 1. quæst. 4. Richardus art. 8. quæst. 1. Brulef q. 4. Durandus q. 7. Gabriel q. 2. Caietan. Bañez, Aragon, Lorca, Torres, Sylui, Pefamius, Et alij cum S. Thoma 2.2. quæst. 4. art. 8. Valentia tomo 3. disp. 1. quæst. 4. p. 8. Tannerus tomo 3. disp. 1. quæst. 6. dubio 3. Suarez 2.2. disp. 6. section 5. Conninc 2.2. quæst. 14. dubio 4. Granadus 2.2. controuers. 1. tract. 12. disp. 4. Meratius disp. 12. Petrus Hurtado disp. 58.

Quæst. XXV. An certò cognoscamus fidem nobis inhærentem? Hic sanctus Thomas quæst. 1. art. 2. Bonaventura in littera dubio 4. Scotus quæst. 1. Gabriel q. 2. art. 2. conclus. 2. Tannerus tomo 3. disp. 1. quæst. 6. dub. 5. Conninc 2.2. disp. 14. dubio 14. Ruardus art. 9. Et 14. Vega, lib 9. in Tridentin. cap. 3. Ayala de tradit. parte 2. cap. 1. Scotus lib. 3. de natura Et gratia cap. ultimo, Valentia tomo 3. disp. 1. q. 6. p. 1. Bañez 2.2. quæst. 6. art. 1. Caietan, Medina, Et Zumel 1.2. q. 112. art. 5. Vazquez 1.2. disp. 201. Nos de supernat. lib. 4.

Quæst. XXVI. An dignoscamus certò nobis inhærentem charitatem, Et iustitiam? Hic sanctus Thomas quæst. 1. art. 2. Bonaventura in littera dubio 4. Caietanus, Medina, Conradus, Pefamius, Lorca, Curriel, Vazquez, Mart. Et alij cum sancto Thoma 1.2. quæst. 112. art. 5. Tannerus tomo 2. disp. 6. quæst. 4. dubio 5. Albertinus corollar. 6. ex 1. princip. philosoph. Suarez libro de gratia cap. 10. Et seq. Et opuscul. contra Catharin. Ruardus art. 9. Vega lib. 9. in Trident. Stapleton. lib. 9. de iustificatione, Sander. lib. 3. de iustificatione, Bellarminus lib. 3. de iustificatione, cap. 2. Et seq. Valentia tomo 2. disp. 6. q. 4. Cathar. opusc. de hac re.

Quæst. XXVII. An actus fidei supponat per se affectum voluntatis, Et supernaturalem? Hic sanctus Thomas quæst. 2. articulo 2. Et 3.

Bonaventura art. 1. q. 2. Caietan. Bañez, Aragon, Lorca, Sylui, Pesant, Torres, & alij cum S. Thoma 2. 2. q. 4. art. 2. Valentia tomo 3. disp. 1. quest. 4. p. 2. Tannerus tomo 3. disp. 1. q. 5. dubio 1. Albertinus ex 3. princip. philosoph. corolar. 5. Suar. 2. 2. disp. 6. sect. 6 & 7. Cominc. 2. 2. disp. 13. dubio 4. & 5. Granadus 2. 2. controuers. 1. tr. 9. disp. 2. & 3. Marat. disp. 15. Pet. Hurtado disp. 45. & 46. Nos de supernat. disp. 49. sect. 4. & 5.

Quæst. XXVIII. Quo differant credere Deum, credere Deo, & credere in Deum? Hic Bonaventura in littera dub. 3. Caietan. Bañez, Aragon, Lorca, Torres, Sylui. Pesant. & alij cum S. Thoma 2. 2. q. 2. art. 2. Valentia 10. 3. disp. 1. q. 2. p. 1. Tannerus tomo 3. disp. 1. q. 7. dub. 1. Suarez 2. 2. disp. 6. sect. 3. Marat. de fide disp. 9. sect. 1.

Quæst. XXIX. An actus fidei infusæ possit esse falsus ex natura rei? Hic Gabriel q. 2. Caietan. Bañez, Aragon, Lorca, Pesant Torres, Sylui. & alij cum S. Thoma 2. 2. q. 1. art. 3. Valentia tomo 3. disp. 1. q. 1. p. 3. Tannerus, tomo 3. disp. 1. q. 1. dubio 5. Suarez 2. 2. disp. 3. sect. 13. Cominc 2. 2. disp. 10. dubio 4. Granadus 2. 2. controu. 1. tr. 1. disp. 7. & 8. Marat. disp. 7. P. Hurtado disp. 19. Nos de supernat. disp. 58.

Quæst. XXX. An possit esse falsus potestate absoluta Dei? De quo nos fuse de supernat. disp. 59 & Pet. Hurtado 2. 2. disp. 19. sect. 3. Videantur relati quæst. præcedent.

DISTINCT. XXIII.

Quo modo intelligitur, quod scriptum est, vt cum factum fuerit, credatis.

PRæcedenti distinctione assertum est, fidem esse de ijs, quæ non videntur. Nunc obijcitur illud Ioannis 14. dictum a postolis à Christo: *Nunc dico vobis priusquam fiat, vt cum factum fuerit, credatis;* scilicet resurrectionem sui corporis. Nam cum res facta fuerit, scilicet, cum Christi corpus resurrexerit, videbitur. Tamen, ait Dominus, quod credetur. Respondetur. In eo, quod factum cernitur, aliud est, quod videtur; aliud, quod creditur, quia omnia, quæ in eo sunt, non videntur. Vnde semper creditur, quod non videtur.

2 Itaque prima conclusio est. Id, quod videtur, potest esse obiectum fidei, ratione alicuius, quod in eo non videtur. Nam Thomas Apostolus vidit Christum resurgentem, & credidit esse Deum, quod non videbat; ideoque illi dictum est Ioan. 20. *Quia vidisti me I homo, credidisti.* Item D.

Petrus vidit Christum patientem. Tamen credidit esse Deum, quod nō videbat. Rationem reddit Augustinus tract. 79. in Ioan. initio, & enarratione in Psalm. 101. quia fides, est laudabilis, & meritoria. Ac si non esset in obiecto aliquid obscurum, & non visum credenti, non esset laudabilis, & meritoria: laus enim, & meritum fidei consistit in eo, quod assensum præbeat obiecto, quod non videtur, nam assentiri obiecto viso necessarium, & non liberum est, ideo quæ nec laudabile, nec meritorium. Petrus igitur ideo laudabilis fuit in fide passionis præ pagano, quia licet vterque assensum præbuit passioni Christi, solus tamen Petrus, & non paganus assensum præbuit patientis divinitati, quam neuter videbat.

3 Obijcies primò. Ioannem in superioribus testimonijs rationem credendi statuere, quia obiectum visum est. Secundò, Augustinum lib. 2. quæst. Evangelic. cap. 39. asserere, esse fidem eorum, quæ præsentia verimus, ut cum per speciem manifestam contemplabimur sapientiam Dei. Ad primum respondetur. Ratio credendi dicitur esse, quia obiectum videtur; quoniam miracula, & ea, quæ videntur, reddunt credibilia alia, quæ non videntur. Ad secundum, Augustinus ibi disserit de fide latè, & improprie sumpta pro omni noticia certâ rei, quam vis evidenti, non de fide strictè, & proprie sumpta pro cognitione obscura, de qua nunc disseritur.

4 Secunda conclusio. Licet fides excludat visionem exteriorem sui obiecti: cæterum admittit notionem interiorem rationis naturalis, atque adeo fides non est de incognitis, sicut de non visis. Primò, quia plura credimus, quæ ratione naturali assequimur, ut Deum esse. Secundò, quia iuxta Augustinum serm. 18. in Psalm. 118. *Alia sunt, quæ nisi intelligamus, non credimus; alia, quæ nisi credamus non intelligimus.* Videlicet ea, quæ sunt assequibilia per rationem naturalem, non creduntur, nisi prænoscantur; ea verò, quæ illam excedunt, non cognoscuntur, nisi credantur, quia eorum noticia aliunde venire non potest, nisi per fidem. De quibus est illud Esaiæ 7. *Nisi crederitis, non intelligetis.* Item Augustini lib. 9. de Trinitate cap. 1. *Certa fides, utcumque inchoat cognitionem.* Nec non Ambrosij: *Vbi fides, non statim cognitio, ubi cognitio est, fides præcedit.* Itaque aliquotum credibilium fidem præcedit naturalis cognitio, aliorum verò cognitionem præcedit fides, ex qua per deductionem theologicam colligitur. Cæterum omnium credibilium cognitio in hac vita imperfecta est, & perficietur in futura.

5 Si autem obijcias, ergo aliqua fides est eorum, quæ ignorantur, videlicet ea, quæ præcedit cognitionem sui obiecti. Distinguitur. Est de ignoratis aliquatenus, non verò penitus ignoratis: quia etiam ante eorū fidem præcedit aliqua apprehensio, & propositio credibilium. Nam fides

ex auditu est, non quidem semper exteriori, ut docet Augustinus lib. 13. de Trinitate cap. 2. sed vel exteriori, vel interiori.

QVÆSTIONES.

QVÆST. I. An assensus fidei possit coniungi cum visione intuitiva rei? *Hic S. Thomas q. 1. ar. 2. Bonavent. ar. 2. q. 1. Richard. q. 4. Carthusianus, & Gabriel q. 1. Caietan. Bañez, Aragon, Pefantius, Lorca, Torres, Sylui, & alij cum S. Thoma 2. 2. q. 1. ar. 4. Valentia tomo 3. disp. 1. q. 1. p. 4. Tannerus tomo 3. disp. 1. q. 1. dubio 6. Canisius lib. 12. de locis cap. 1. Molina 1. p. 4. disp. 3. sect. 7. & seq. Conninc 2. 2. disp. 1. 1. dubio 1. Granadus tomo 3. controuers. 1. tract. 2. disp. 7. Marat. tomo 2. tr. de fide, disp. 13. Petr. Hurtado disp. 30.*

Quæst. II. An actus fidei coniungi possit cum scientia abstractiva? *Hic S. Thomas q. 1. ar. 2. Bonaventura ar. 2. q. 3. Scotus, Carthusianus, Bachonius, Gabriel, q. 1. Caietan. Bañez, Aragon, Lorca, Pefant, Sylui, Torres, & alij cum S. Thoma 2. 2. q. 1. ar. 5. Valentia tomo 3. disp. 1. q. 1. ar. 4. Tannerus, tomo 3. disp. 1. q. 1. dub. 6. Suarez 2. 2. disp. 3. sect. 7. & seq. Conninc 2. 2. disp. 1. 1. dubio 1. Granadus tomo 3. controu. 1. tr. 2. disp. 7. Marat. de fide disp. 13. Petr. Hurtado 2. 2. disp. 30.*

Quæst. III. An actus fidei sit meritorius, & laudabilis? *Hic S. Tho. q. 1. ar. 3. Durand. q. 3. Caietan. Bañez, Aragon, Lorca, Pefant, Sylui, Torres, & alij cum S. Thoma 2. 2. q. 2. ar. 9. Valentia tomo 3. disp. 1. q. 2. p. 7. Tanner. tomo 3. disp. 1. q. 7. dubio 4. Suarez 2. 2. disp. 6. sect. 7. Conninc 2. 2. disp. 14. dubio 5. Granadus tomo 3. controu. 1. tr. 10. disp. 1. Marat. de fide disp. 18. Petr. Hurtado 2. 2. q. 47.*

Quæst. IV. An sit meritorius merito distincto à merito piæ affectionis imperantis? *De quo relati lib. 2. dist. 35. q. 4.*

Quæst. V. An possit imperari ex fine malo, eoque detur pari? *Hic Durand. q. 3. Alij relati lib. 2. dist. 26. q. 20.*

Quæst. VI. An possit per discursum haberi? *De quo Caietan. Bañez, Arag. Lorca, Pefant, Sylui, Tor. & alij cum S. Tho. 2. 2. q. 1. Valent. to. 3. disp. 1. q. 1. p. 2. Tan. to. 3. d. 1. q. 1. p. 2. nu. 105. & seq. Sua. 2. 2. disp. 6. sect. 4. Conninc 2. 2. d. 9. dub. 7. & 8. Grana. to. 3. controu. 1. tr. 9. disp. 1. Vazq. 1. p. disp. 5. cap. 3. Marat. de fide disp. 9. Petr. Hurtado 2. 2. disp. 39. Albertinus to. 1. ex 3. princip. corol. 4. Nos de supernat. disp. 55. sect. 5. & seq.*

Quæst. VII. Quæ apprehensiones assensus fidei præcedant? *De quo relati lib. 2. dist. 26. quæst. 15.*

Quæst. VIII. An, & qui affectus per se illum præcurrat? *Hic Gab. q. 1. Alij relati dist. præced. q. 27.*

Quæst. IX. Quod nam sit obiectum materia: fidei? *Hic S. Thomas q. 1. ar. 1. & q. 2. ar. 1. Bonavent. ar. 1. q. 2. & 3. Richard. q. 1. & 2. Durand. Argent. 2. 1. ar. 1. Alij relati dist. preced. q. 16.*

Quæst. X. Quod nam sit obiectum formale fidei? *Hic S. Thomas Bonavent. Richard. & Argentin. relati quæst. superiori. Item relati dist. precedenti quæst. 17.*

Quæst. XI. An mysteria fidei sint evidenter credibilia? *Hic Carthusian. & Gabriel quæst. 1. Caietan. Bañez, Aragon, Lorca, Torres, Sylvi, Pesant. & alij 2. 2. q. 1. Valentia tomo 3. disp. 1. q. 1. p. 7. Tannerus tomo 3. disp. 1. q. 2. dub. 2. & 4. Suarez 2. 2. disp. 4. sect. 3. Conninc. 2. 2. disp. 11. dubio 3. Granad. tomo 3. controu. 1. tr. 2. disp. 1. & seq. Merat. de fide disp. 16. Petr. Hurtad. 2. 2. disp. 22.*

Quæst. XII. An absque externa propositione Ecclesiæ possit esse res credibilis per fidem divinam? *Hic Carthusian. & Gabriel q. 1. Caietan. Bañez, Aragon, Lorca, Sylvi, Pesant, Torres, & alij 2. 2. q. 1. Valentia tom. 3. disp. 1. q. 1. Tannerus tomo 3. disp. 1. q. 2. dubio 2. & seq. Suárez 2. 2. disp. 4. sect. 2. Conninc 2. 2. disp. 9. dub. 5. & 6. Granad. tomo 3. controu. 1. tr. 2. disp. 3. Merat. de fide disp. 16. Petr. Hurtado 2. 2. disp. 14.*

Quæst. XIII. An actus fidei possit esse falsus ex natura rei? *Hic S. Thom. q. 1. ar. 1. Bonan. ar. 1. q. 1. Richard. q. 4. Durand. q. 2. Argent. q. ar. 2. Alij relati dist. preced. q. 29.*

Quæst. XIII. An possit esse falsus potestate absoluta Dei? *De quo relati quæst. superiori, & dist. preced. quæst. 30.*

DISTINCT. XXV.

De fide antiquorum.

HOC est, quæ fides necessaria, & sufficiens fuerit antiquis ad salutem? Præmittitur primò, fidem decursu temporum magnos profectus habuisse, tum expressione eorū, quæ semper de Deo credita sunt, tum accessione novorum credibilium, seu articulorum, tum constantia, & devotione credentium. Præmittitur secundò, aliquam semper fidem necessariam fuisse ad salutem saltem existentia: Dei, & remunerationis æternæ ab ipso faciendæ, iuxta illud Apostoli Hebr. 11. *Opportet accedentem credere, quia Deus est, & quod remunerator est sperantium in se.* Præmittitur tertio, nobis, qui Christo posteriores sumus, præterea esse necessariam fidem eorum, quæ ad Christi incarnationem spectant, cum necessaria sit fides eorum, quæ in symbolo continentur. Igitur difficultas

est, an eadem fides Christi fuerit necessaria etiam antecessoribus Christi? An eis sufficeret credere, quod Deus est, & ipse remunerator est?

2. Prima conclusio. Semper etiam ante adventum Christi necessaria fuit ad salutem fides Christi venturi. Probatur primò, quia sic testatur Augustinus epistola 155 ad Optatum: *Christi hominis, eiusdemq; Dei saluberrima fide, etiam illi iusti salvi facti sunt, qui priusquam veniret in carne, crediderunt, in carne venturum. Eadem enim fides est, & illorum, & nostra.* Item de correptione, & gratia cap. 7. *Nemo liberatur à damnatione, qua per Adam facta est, nisi per fidem Iesu Christi.* Rursus libro secundo de nuptijs, & concupiscentia cap. 2. *Eadem fides mediatoris, qua nos saluat, saluos faciebat iustos antiquos, pueros cum magnis, quia sicut credimus, Christum in carne venisse, ita illi venturum, & sicut nos mortuum, ita illi moriturum, resurrectorum, & ad iudicium vivorum, & mortuorum venturum.* Secundò, quia idem ceaset Gregorius homil. 17. super Ezechiel: *Et qui praebant, & qui sequebantur, clamabant dicentes Osanna filio David, quia omnes electi, qui in Iudaea esse potuerunt, siue qui nunc in Ecclesia sunt, in mediatorem Dei, & hominum crediderunt, & credunt.* Similiter alij Patres. Ergo præter fidem Dei, fides etiam Christi semper necessaria fuit.

3. Obijcitur primò multitudo plurium hominum simplicium, quibus ante Christum, incarnatio Christi proposita non fuit, & tamen aderat sufficientia ad salutem. Secundò Cornelius, qui Act. 10. proponitur iustus, antequam mitteretur ad eum Petrus, ut nuntiaret adventum Christi. Ad primum respondetur. Ante Christi adventum omnibus proposita fuit incarnatio credenda, aut explicitè, aut implicitè. Explicitè maioribus, & superioribus, ut Abraham, Moyse, & alijs; implicitè simplicioribus, & rudioribus, quibus proponebatur, & incumberebat, credere in genere omnia, quæ credebant maiores, & doctiores. Sicut nunc etiam rustici homines credunt tantum implicitè plura, quæ illis proponuntur, & non capiunt, scilicet credentes in genere quidquid proficetur Ecclesia. Ad secundum, Cornelius credebatur revelatione Dei incarnationem Christi; sed ignorabat, an ea facta fuerit. Petrus igitur missus fuit, ut iam factam nuntiaret. Unde quod ait Augustinus lib. 1. de prædestinatione Sanctorum cap. 7. *Cornelio dictum esse per Angelum, accepta sunt elemosyna tua, & orationes tuae, antequam in Christum crederet, intelligendum est, antequam in Christum crederet iam incarnatum, non vero aliquando incarnandum; mox enim addit: Nec tamen sine aliqua fide donabit, & orabat. Sed si posset sine fide Christi esse salus, non ad eum mitteretur archidiaconus Ecclesie Petrus.* Missus ergo est, ut perficeretur fides imperfecta Christi proce-deas.

4. Si autem inquires; an priscis fidelibus necessarium fuerit credere

de Christo omnes articulos, quos nunc credimus. Nihil certò decernitur. Nam alij arbitrantur, quatuor fuisse credendos, scilicet Nativitatē, Mortem, Resurrectionem, & Adventum in iudicium, quia eorum meminit Augustinus supra. Alij verò solam nativitatē, & iudicium, quia de morte Christi, & descensu ad inferos ante resurrectionem dubitasse videtur Baptista per discipulos interrogans: *Tu es, qui venturus es, an alium expectamus?* Quam interrogationem Gregorius homil. 1. super Ezechiel, & homil. 6. super Matth. refert in descensum Christi ad inferos post mortē. Sed rectius alij censent, Baptistam non dubitasse verè, sed dubitantis per sonam egisse, vt. humilitatis Christi admirationem ostenderet.

5 Secunda conclusio. Sic est fides necessaria ad actus conferentes in salutem, vt fidei intensiōem, & perfectionem sectentur equaliter spes, & charitas, & operationes virtutum. Sic Greg. hom. vlt. super Ezech. *Fidē, spem, charitatem, atque operationem, dum in hac vita vivimus, equales sibi esse apud nos invenimus.* Et probat: *Quia quantum credimus, tantum amamus, & quantum amamus, tantum de spe presumimus, & tantum operamur, quantum credimus, & amamus, & speramus.* Hæc æqualitas intelligenda est quoad intensiōem, & accidētalem perfectionē actuum: nam quoad virtutes, & perfectionem essentialē maior est charitas, vt notat ipse Gregorius, cum in patria sola illa permaneat, & deficientibus spe, & fide, illa nostrā beatitudinem compleat. Item, quia charitas est mater, & causa omnium virtutum. Neque obest, quod ait Apostolus 1. Timoth. 1. *Finis præcepti est charitas de corde puro, & conscientia bona, & fide non ficta.* Vbi nomine bonæ conscientiæ intelligitur spes iuxta Augustinum lib. 1. de doctrina christiana cap. vlt. atque ad eò charitas esse de spe bona, & fide non ficta. Nam ideò tantum asseritur à Paulo, quia charitas esse non potest sine spe, & fide, quamvis spes, & fides possint esse sine charitate. Non verò, quia fides, & spes causalitate aliqua charitatem præcedant.

QVÆSTIONES.

QVÆST. I. An actus fidei infusæ sit necessarius ad salutem? *Hic S. Thom. q. 2. ar. 1. Durand. q. 1. Caiet. Bañez, Arag. Lorca, Sylvi. Pefant. Torres, & alij cum S. Thom. 2. 2. q. 2. ar. 3. Valent. 10. 3. disp. 1. 7. 2 p. 2. Suarez 2. 2. disp. 1. 2. sect. 1. & 2. Conninc 2. 2. disp. 14. dub. 8. Granad. tomo 3. controuers. 1. tr. 10. disp. 1. Pet. Hurtado 2. 2. disp. 40. & 41. Tanner. tomo 3. disp. 1. q. 7. dub. 2. Marat. de fide disp. 19.*

Quæst. II. An fides incarnationis fuerit omnibus antiquis necessaria? *Hic S. Thom. q. 2. art. 2. Bonauent. art. 1. quæst. 2. Scotus, Durand. & Gab. q. 1. Richard. art. 3. q. 1. Caiet. Bañez, Aragon, Lorca, Sylvi. Pefant. Torres, & alij*

Et alij cum S. Thoma. 2. 2. q. 2. ar. 7. Valentia tomo 3. disp. 1. q. 2. p. 4. Suarez. 2. 2. disp. 12. sect. 4. Conninc 2. 2. disp. 14. dubio 9. & 10. Granad. tomo 3. controu. 1. tr. 10. disp. 2. & 3. Petr. Hurtado 2. 2. disp. 44. sect. 1. Tanner. tomo 3. disp. 2. q. 7. dub. 2. & 3. Marat. de fide disp. 19.

Quæst. III. An omnium articulorum symboli fides necessaria sit? Hic S. Thomas quaest. 1. art. 2. Richardus art. 2. q. 1. Argentin. q. 1. art. 4. Gabriel, Bonauentura, & Carthusianus, q. 1. Caietanus, Bañez, Aragon, Lorca, Sylui, Pefantius, Torres, & alij cum S. Thoma 2. 2. q. 2. art. 3. & sequent. Valentia tomo 3. disp. 1. q. 2. par. 2. Suarez 2. 2. disp. 12. & 13. Conninc 2. 2. disp. 14. dubio 9. & 10. Granad. tomo 3. controu. 1. tr. 10. disp. 2. & 3. Petr. Hurtado 2. 2. disp. 44. Tannerus tomo 3. disp. 1. q. 7. dubio 2. & 3. Maratius de fide disp. 19.

Quæst. IV. An hæc fides necessaria debeat esse explicita? Hic S. Thomas q. 2. art. 1. Bonauentura art. 1. q. 3. Richardus art. 3. q. 2. Brulef, q. 2. Durandus, Carthusianus, & Gabriel quaest. 1. Caietanus, Aragon, Bañez, Lorca, Sylui, Torres, Pefantius, & alij cum S. Thoma 2. 2. quaest. 2. art. 5. & sequent. Valentia tomo 3. disp. 1. q. 2. parte 3. Suarez 2. 2. disp. 12. & 13. Conninc 2. 2. disp. 14. dubio 9. & 10. Granadus tomo 3. controuers. 1. tr. 10. disp. 2. & 3. Petr. Hurtado 2. 2. disp. 40. & seq. Tannerus tomo 3. disp. 1. q. 7. dub. 2. & 3. Marat. de fide disp. 19.

Quæst. V. An de cursu Ecclesiæ creverit numerus credendorum? Hic S. Thomas q. 2. art. 2. Bonauentura art. 2. q. 1. Richardus art. 5. quaest. 1. Carthusianus, & Gabriel q. 1. Caietanus, Aragon, Bañez, Lorca, Sylui, Pefantius, Torres, & alij cum S. Thoma 2. 2. q. 1. ar. 7. Suarez. 2. 2. disp. 13. sect. 3.

Quæst. VI. An infideles, quibus non est prædicatum Evangelium possint adipisci salutem? Hic Gabriel quaest. 1. Durandus quaest. 3. Alij relationi lib. 2. dist. 26. quaest. 14.

Quæst. VII. An species impressæ credendorum, necessariæ ad actum fidei sint intrinsecè naturales, an supernaturales? De quo nos fusè de supernatural. disp. 54. Granadus tomo 3. controuers. 1. tr. 12. disp. 7. Torres 2. 2. disp. 58. dubio 5.

Quæst. VIII. An habitus fidei obtineat intensiorem inæqualem habitui charitatis? Hic Bonauentura in littera dubio 4. Petr. Hurtado 2. 2. disp. 61. Conninc 2. 2. disp. 6. dub. 4. Valentia tomo 3. disp. 1. q. 5. p. 4. Torres 2. 2. disp. 45. dub. 1.

Quæst. IX. An sine fide infusa possit esse aliquis actus salutaris? Hic S. Thoma. q. 2. ar. 1. Alij relationi lib. 2. dist. 26. quaest. 13.

DISTINCT. XXVI.

De Spe, quid sit?

P R I M A conclusio. Spes est virtus, quâ æterna bona sperantur futura. Quia virtus est, illa non præcedit charitas, quæ mater est, & forma virtutum. Quia per illam sperantur æterna bona, obiectum principale, & formale spei est beatitudo futura. Quia spes præsumptio non est, innicitur in gratia Dei, & meritis præcedentibus bonum speratum, aut etiam spem; sperare enim tanta bona sine meritis, & viribus propriis præsumptio est. Quia verò speramus futura, quæ non videmus, spes est de non visis, sicut fides. Nam ut ait Augustinus in Enchir. cap. 8. *De spe quoque dicitur; spes, quâ videtur; non est spes. Quod enim videt quis, quid sperat.* Quamvis autem spes in hac conditione conveniat cum fide, differt ab illa in pluribus. Primò quòd spes est tantum bonorum; fides verò etiã malorum. Secundo quòd spes est tantum futurorum; fides verò etiam præteritorum, & præsentium. Tertiò quòd spes tantum eorum, quæ ab alio ventura sunt, fides verò etiam eorum, quæ à nobis sunt ventura.

2. Secunda conclusio. Non fuit in Christo virtus spei, aut fidei. Nã fides, & spes sunt eorum, quæ non videntur. At Christus clarissimè, & non ænigmaticè cernebat futuram suam resurrectionem, & alia bona. Cõ firmatur; quia ea sola ratione in hominibus, & Angelis beatis non datur fides, aut spes, quia bona agnoscunt intuitivè, & clarè futura. Ideò, quãvis Christus, & Beati dicantur credere; & sperare diem iudicij futurum, hæc fides, & spes non est intelligenda de nostra fide, & spe, quæ à scientia distinguitur, & obscura, ac ænigmatica est, solaquæ strictè, ac propriè fides, & spes dicitur, sed de alia, quæ cum scientiã confunditur, & impropriè, ac latè dicitur fides, & spes. Vnde non obstat, antiquos Patres inferis detentos per veram fidem, & spem credidisse, & sperasse beatitudinẽ. Quia illorum cognitio erat ænigmatica, & obscura, non intuitiva, & clara, sicut Christi.

QVÆSTIONES.

Q V Æ S T. I. An spes sit virtus, & Theologica? *Hic S. Thomas q. 2. art. 1. Bonavent. art. 1. quæst. 1. & 3. Richard. art. 3. quæst. 1. & 2. Argent. Bacon. Durand. Scot. Carrhus. Gabr. quæst. 1. Caiet. Banez, Aragon, Lorca, Sylu. Pefant. Torres, & alij cum S. Thoma, 2. 2. q. 17. ar. 1. & 7. Val. te. 3. d. 2. q. 1. p. 1. Suar. tr. de spe d. 1. Coninch. 2. 2. d. 19. Iam. 10. 3. d. 2. q. 1.*

dub. 1. Merat. d. 33. sect. 3. Petr. Hurtad. 2. 2. d. 98. & 101. Gran. to. 3. controu. 2. tr. 1. d. 5.

Quæst. II. Quod sit obiectum formale spei? *Hic S. Thom. q. 2. art. 1. Bonauent. ar. 2. q. 4. Richard. ar. 4. q. 1. Argent. q. 1. ar. 3. Gab. q. 1. dub. 7. Caiet. Bañ. Arag. Lorca. Pesant. Sylui. Torres, & alij cum S. Thom. 2. 2. q. 17. art. 2. Val. to. 3. d. 2. q. 1. p. 1. Suar. de spe d. 1. sect. 2. & 3. Conninch. 2. 2. d. 19. dub. 4. Tanner. to. 3. d. 2. q. 1. dub. 1. Merat. d. 30. & seq. Petr. Hurtad. 2. 2. d. 79. Granad. to. 3. controu. 2. tr. 1. d. 1.*

Quæst. III. An spe Theologicâ speremus alijs bona? *Hic Bonau. in litt. dub. 4. Caiet. Bañ. Arag. Lorca, Pesant. Sylui. Torres, & alij cum S. Tho. 2. 2. quæst. 17. art. 3. Valent. to. 3. d. 2. quæst. 1. p. 1. Conninch. 2. 2. d. 19. dub. 5. Tannerus, to. 3. disp. 2. quæst. 1. dub. 1. Meratius, d. 33. sect. 1. Petr. Hurtad. disp. 92.*

Quæst. IIII. An spes sit in Beatis, & Christo? *Hic S. Thom. q. 2. art. 5. Bonauent. in litt. dub. 5. Caiet. Bañ. Aragon, Lorca, Sylui. Pesant. Torres, & alij cum S. Thom. 2. 2. q. 18. art. 2. Valent. to. 3. d. 2. q. 1. p. 3. Conninch. 2. 2. d. 19. dub. 10. & 11. Tanner. to. 3. d. 2. q. 1. dub. 2. Vazq. in 3. p. d. 44. c. 22. Merat. d. 34. Petr. Hurtad. 2. 2. d. 108. Granad. to. 3. controu. 2. tr. 2. d. 5.*

Quæst. V. An is, cui facta est revelatio damnationis possit sperare salutem? *Hic Palat. q. 2. Maior q. 3. Caiet. Bañ. Aragon, Lorca, Pesant. Sylui. Torres, & alij cum S. Thoma, q. 18. art. 3. & 4. Conninch. 2. 2. d. 20. dub. 13. Petr. Hurtad. 2. 2. d. 119. Granad. tom. 3. controu. 2. tr. 2. d. 4. Valent. tom. 3. d. 2. quæst. 4. p. 1. Azor, tom. 1. lib. 2. cap. 21. quæst. 3. Suarez, 2. 2. de spe d. 2. sect. 2.*

Quæst. VI. An, & qua ratione spes sit certa? *Hic S. Thom. q. 2. art. 4. Bonauent. ar. 1. q. 5. Brulef. q. 4. Durand. q. 3. Caiet. Bañez, Aragon, Lorca, Pesant. Sylui. Torres, & alij cum S. Thom. 2. 2. q. 18. art. 4. Val. tom. 3. d. 2. q. 1. p. 4. Conninch. 2. 2. d. 19. dub. 7. Tanner. to. 3. d. 2. q. 1. dub. 2. Merat. d. 32. sect. 3. ad 2. Petrus Hurtad. 2. 2. d. 112. Granad. tom. 3. controu. 2. tr. art. 2. disp. 5.*

Quæst. VII. An spes componatur cum præsentia, seu possessione boni sperati? *Hic Bonauent. in litt. dub. 4. Petr. Hurtad. 2. 2. d. 96. sect. 6. Torres, 2. 2. d. 60. dub. 1. nec plures alij.*

Quæst. VIII. An spes existat absente charitate, aut fide? *Hic Bonauent. ar. 1. q. 4. Brulef. q. 4. Caiet. Bañez, Arag. Lorca, Pesant. Sylui. Torres, & alij cum S. Thoma, 2. 2. quæst. 17. art. 7. & 8. Valent. to. 3. d. 2. quæst. 1. p. 2. Suarez, de spe d. 1. sect. 8. Conninch. 2. 2. d. 19. dub. 8. & 12. Petrus Hurtad. 2. 2. d. 111.*

DISTINCT. XXVII.

De charitate, quâ diligitur Deus, & proximus, quâ in Christo, & in nobis est.

P R I M A conclusio. In Christo est charitas, quamvis in eo non sit fides, neque spes. Nam maiorem charitatem nemo habet, quâ ut animam suam ponat pro amicis suis. Christus autem illâ posuit pro amicis, & pro inimicis.

2. Secunda conclusio. Charitas est dilectio, quâ diligitur Deus propter se, & proximus propter Deum. Itaque finis intrinsecus, & obiectum formale charitatis vnus est Deus, obiecta diligenda verò sunt duo, scilicet Deus, & proximus. Quia obiectum formale vnum est, vna etiâ, & eadem charitas est, & dilectio, qua Deus, proximusque diligitur. Nâ, ut ait Augustinus lib. 8. de Trin. cap. 8. *Ex vna, eademque charitate Deum, proximumque diligimus. Sed Deum propter se, nos vero, & proximum propter Deum.* Scilicet charitas est vna, quia vnus est Deus, propter quem duo diliguntur. Item est vna, quia non solum charitas, quâ Deus, sed etiam quâ proximus diligitur, est Spiritus Sanctus. At Spiritus Sanctus vnus, & idem est. Sumitur etiâ ex Augustino supra: *Si fratrem, quem videt humano visu, spiritali charitate diligeret, videret Deum, qui est ipsa charitas.* Scilicet visu interiori ipsam charitatem cognoscendo. Tamen, quia obiecta diligenda sunt duo, præcepta charitatis duo sunt, eaque habentur Deuteronom. 6. Primum est, diliges Deum tuum ex toto corde, ex tota mente, & ex tota anima. Secundum; diliges proximum sicut te ipsum. Propterea ait Paulus 1. Timoth. 1. *In his duobus mandatis tota lex pendet, & Prophete.* Ergò quamvis obiectum formale charitatis sit vnum; præcepta tamen sunt duo.

3. Sed obijcitur primò. Dilectio Dei, & proximi est vna, & eadem. Ergò etiam præceptum diligendi Deum, & proximum est vnum, & idem. Secundò. Apostolus 1. Corin. 13. ait, omne mandatum legis institutum, seu contineri in hoc verbo; *Diliges proximum sicut te ipsum.* Vbi vnum tantum mandatum proponitur. Item Christus vnum tantum proposuit Ioann. 13. *Mandatum nouum do vobis, ut diligatis inuicem, sicut dilexi vos.* Ergò mandata charitatis non sunt duo. Ad primum respondetur. Quamvis dilectio sit vna, mandata sunt duo, quia vna dilectione præcipiantur duo diligere, ex quorum geminatione etiam interdum dilectio gemina dicitur. Item, licet dilectio sit vna quoad finem intrinsecum,

non est vna quoad motus, seu actus, quibus tendimus in eum finem quia alio motu possumus Deum solum propter se, & alio proximum diligere propter Deum. Ad secundum; quamvis mandata sunt duo, vnum interdum asseritur propter connexionem vnius cum alio, seu quia vnum continetur in alio. Qui enim proximum diligit propter Deum, non potest non diligere Deum propter se; & qui Deum diligit propter se, etiam diligit proximum propter Deum.

4 Tertia conclusio. Ad charitatem pertinet non solum diligere, sed etiam modus diligendi proximum, & Deum. Nam Deuteron. 6. proximum iubemur diligere, sicut nos ipsos; Deum verò ex toto corde, ex tota mente, & tota anima. Vbi non solum dilectio, sed modus etiam dilectionis præcipitur. Proximum ergo iuberis diligere sicut te ipsum, scilicet in salutem, & bonum, non in perniciem, & malum, vt Augustinus exponit. Nam te ipsum diligere debes per charitatem, vel quia amicus Dei es, vel vt Dei amicus sis. Qui ergo amat homines, ait Augustinus lib. 8. de Trinit. cap. 6. *vel quia iusti sunt, vel vt iusti sint amare debet; hoc est, in Deo vel propter Deum. Hic enim & se ipsum amare debet.* Item lib. 14. cap. 14. *Cum te ipsum diligis in peccatum, magis te odio, quam amore prosequeris, cum maius tibi velis malum, quam bonum. Ergo cum proximum iuberis diligere, sicut te ipsum, iuberis diligere in bonum salutis, ne aliter eum magis odio, quam amore prosequaris. Deum autem iubemur diligere ex toto corde, ex tota mente, & ex tota anima; scilicet omnes affectus, cogitationes, operationes, & vitam conferens in Deum, qui omnia contulit nobis.*

5 Sed obijcies. Præceptum diligendi Deum hoc modo non potest impleri in hac vita, in qua sicut ex parte tantum cognoscimus Deum, ita ex parte, & non ex toto diligimus; nam vt ait Augustinus lib. de perfectione humanæ iustitiæ ad 16. *rationem cœlestij; Cum adhuc est aliquid carnalis concupiscentiæ, non omni modo ex tota anima diligitur Deus.* Ergo is non est modus diligendi præceptus. Nam præcipi non potest modus nobis impossibilis. Respondetur. Verum est, hoc præceptum omnino, & adæquate non posse impleri in hac vita, sed in futura. Nihilominus in hac vita præceptum proponitur, vt quoad possit homo in eâ dilectionis perfectionem contendat, finemque videat, in quem cursum dirigat. Sicut igitur præceptum implet, qui currit in finem sibi præceptum, quamvis nondum in eum non perveniat; sic & nos diligendo quoad possumus Deum, præceptum implemus, quamvis nondum ad omnem dilectionis modum, & finem præscriptum perveniamus.

6 Quarta conclusio. Obiecta materialia per charitatem diligenda tantum sunt ea, quæ in Deum referri possunt. Nam obiecta materialia
alicuius

alicuius virtutis sunt ea, quæ possunt referri in finem, & obiectum forma-
le ipsius. Deus autem est finis, & obiectum formale charitatis. Ergo ea tan-
tùm, quæ in Deum referri possunt, erunt obiecta materialia. Unde alius
homo, Angelus, nostrum corpus, & alia etiam bona, quæ in Deum amo-
rem ferunt, poterunt diligì per charitatem.

QVÆSTIONES.

QVÆST. I. An charitas sit virtus creata nobis inhærens? *Hic S. Thomas, quæst. 2. art. 2. Bonavent. & Scot. quæst. 1. Alij relati lib. 1. dist. 14. q. 5.*

Quæst. II. An sit distincta ab habitu gratiæ? *Hic Bonavent. art. 1. q. 3. Scot. Durand. & Gabr. q. 1. Richard. art. 9. quæst. 2. Alij relati lib. 2. dist. 26. quæst. 2.*

Quæst. III. An charitas distincta à gratia sit iustificans? *Hic Bonavent. art. 1. q. 4. Richard. art. 9. quæst. 2. Brulef. quæst. 4. Alij relati lib. 1. dist. 17. quæst. 5.*

Quæst. IIII. An, & quomodo sit forma cæterarum virtutum? *Hic Bonavent. art. 2. quæst. 1. S. 1. hom. quæst. 2. art. 4. Richard. art. 9. quæst. 1. Caribuf. & Gabr. quæst. 1. Alij relati dist. 23. Item lib. 2. dist. 38. quæst. 3. 5. & 6.*

Quæst. V. An sint possibiles plures species charitatis? *Hic S. Tho. q. 2. art. 4. Bonau. art. 1. quæst. 2. Richard. art. 6. quæst. 1. Alij relati lib. 1. dist. 27. q. 16.*

Quæst. VI. Quod nam sit obiectum formale charitatis? *Hic S. Thomas, quæst. 3. art. 1. Caribuf. & Gabr. quæst. 1. Caiet. Bañez, Aragon, Lerca, Torres, Sylui, Pesant. & alij cum S. Thoma, 2. quæst. 23. & 25. art. 1. Suarez de charitate disp. 1. Valentia, tom. 3. d. 3. quæst. 1. p. 1. S. 2. Conninch. 2. 2. d. 21. dub. 1. Tannerus, tom. 3. d. 2. quæst. 2. dub. 1. Granadus, tomo 3. controu. 3. tract. 5. d. 1. & sequenti, Marat. de charit. d. 36. & 38. Petr. Hurtad. 2. 2. d. 128.*

Quæst. VII. An amor, qui movetur ex bonitate naturali Dei, possit esse charitatis infusus? *De quo relati lib. 2. dist. 27. q. 18.*

Quæst. VIII. An amor Dei, ut authoris supernaturalis possit esse in trìnsecè naturalis, & non à charitate infusus? *De quo relati lib. 2. distinct. 27. quæst. 18.*

Quæst. IX. An in natura elevata possit Deus diligì efficaciter super omnia dilectione naturali? *Hic Gabr. quæst. 1. Alij relati lib. 2. distinct. 28. quæst. 5.*

Quæst. X. An charitate Theologica diligamus proximum propter se, qua iustum, & charum Deo? *Hic Bonavent. art. 2. quæst. 2. Richard. art. 7. quæst. 1. Suarez, de charit. d. 2. sect. 2. Valentia, tom. 3. d. 3. quæst. 1. p. 1. & quæst. 3. p. 1. Cominch. 2. 2. d. 2. 4. dub. 1. Tannerus, tom. 3. d. 2. quæst. 2. a num. 57. Aragon, 2. 2. q. 25. art. 1. Caietan. Bañez, Lorca, Torres, Sylvi. Pesant. & alij ibidem, & quæst. 23. art. 5. Lessus, lib. 2. de iust. cap. 38. dub. 2. Granadus, tomo 3. controvers. 2. tract. 1. disp. 3. sect. 4. & 5. & disp. 5. sect. 4. Merarius de charitate, d. 38. Petr. Hurtad. 2. 2. q. 131.*

Quæst. XI. An actus charitatis viæ possit esse æqualis charitati patricæ? *Hic S. Thomas, quæst. 3. art. 4. Durandus, quæst. 3. Caietan. Bañez, Aragon, Lorca, Torres, Sylvi. Pesant. & alij cum S. Thoma, 2. 2. quæst. 24. art. 8. Suarez, de charitate disp. 3. sect. 4. Valentia, tomo 3. disp. 3. quæst. 2. p. 2. Coninch. 2. 2. disp. 22. dub. 6. & disp. 23. dub. 7. & 4. Tannerus, tomo 3. disp. 2. quæst. 1. dub. 3. Granadus, tomo 3. controvers. 3. tract. 3. d. 4. Petrus Hurtad. 2. 2. d. 150.*

Quæst. XII. An Deus sit diligendus sine modo? *Hic S. Thomas, q. 3. art. 3. Bonav. art. 2. q. 5. Richard. art. 8. q. 1. Durand. quæst. 2. Caiet. Bañez, Arag. Lorca, Torres, Sylvi. Pesant. & alij cum S. Thom. 2. 2. q. 27. ar. 6. Tannerus, tom. 3. d. 2. q. 4. n. 13.*

Quæst. XIII. An actus charitatis possit eo modo fieri, ut inficiatur malitia? *Hic Gabr. quæst. 1. Alij relati lib. 2. dist. 26. q. 20.*

Quæst. XIII. An sine relatione charitatis sint meritorij actus aliarum virtutum? *Hic S. Thomas, quæst. 2. art. 4. Bonav. art. 7. quæst. 1. Richardus, art. 9. q. 1. Carthus. & Gabr. quæst. 1. Alij relati lib. 2. distinct. 38. quæst. 3.*

DISTINCT. XXVIII.

*Si illo præcepto iubemur diligere totum proximum,
& nos totos?*

P R I M A conclusio. Præcepto dilectionis proximi iubemur diligere nos totos, & proximum totum, hoc est, secundum corpus, & animam, volendo illi, & nobis, bona corporis, & animæ. *Hic Augustinus lib. 1. de doctrina Christiana, cap. 26. Si te totum diligas, id est, animam, & corpus, & proximum tuum, id est, animam, & corpus eius (homo enim ex anima constat, & corpore) nullam rerum diligendarum genus in his præceptis prætermisum est. Colligitur ex Augustino ratio. Homo con-*
stat.

stat ex anima, & corpore. At iubemur diligere proximum hominem, sicut nos, atque adeo etiam nos iubemur diligere. Ergo iubemur diligere non solum animam, sed etiam corpus tam proximi, quam nostrum.

2 Obijcies, Augustinum supra cap. 23. & 24. docere, nulla esse danda præcepta de diligendo nos, & corpus nostrum, quia nemo vnquam carnem suam odio habuit; ideoque viros iustos corpus suum cruciantes, non corpus, sed vitia, & gravamen corporis odisse. Respondetur. Augustinus tantum voluit, non esse danda præcepta de diligendo nos, & corpus nostrum specialia, & divisa à præcepto dilectionis proximi, quia vbi præcipimur diligere proximum, sicut nos ipsos, simul præcipimur diligere nos, & corpus nostrum. Itaque non præceptum diligendi nos, sed expressionem, & divisionem à præcepto diligendi proximum, Augustinus negavit.

3 Secunda conclusio. Vbi iubemur diligere proximum, non tantum hominem, sed etiam Angelum iubemur diligere. Nomine proximi omnem hominem intelligi manifestum est. Nam in parabola hominis semivivi relicti vocatur proximus is, qui misericordiam exhibuit, & qui illam expertus est; nam alter non potest esse proximus sine altero, cum nomen proximi sit relativum ad alium nobis proximum. At omnis homo iubetur esse misericors erga alterum, cum etiam inimicis bene facere iubeamur. Vnde etiam Angeli comprehenduntur nomine proximi, quia plura nobis ab eis impenduntur beneficia. Ergo præcepto dilectionis proximi homo, & Angelus continetur. Quamvis autem Deus, quâ nobis beneficus est, etiam proximus dici queat iuxta Psalm. 34. *Quasi proximum, & quasi fratrem nostrum sic complacebam*: Tamen, quia Deus ex toto corde, & supra nos ipsos speciali præcepto iubemur diligere, ideo sub præcepto dilectionis proximi non comprehenditur. Comprehenditur verò Christus, quâ homo, quamvis plusquam nos ipsos eius humanitatem diligere debeamus, quia eum diligere non debemus tantâ dilectione, quantâ Deum.

4 Vnde non vno modo proximus dicitur. Est enim proximus primò conditione primæ nativitatis, vt omnis homo à primo homine descendens; Secundò spe conversionis, vt omnis infidelis, & peccator. Tertio propinquitate cognationis, vt consanguinei. Quarto ratione beneficij exhibiti, vt Angelus,

& Christus,
(? : ?)

QVÆSTIONES.

QVÆST. I. An charitas sit amicitia cum Deo? *Hic S. Thomas, q. 1. art. 1. & 2 Durand. & Gabr. quest. 1. Caiet. Bñez, Sylvi. Pesant. Aragon, Lorca, Torres, & alij cum S. Thoma, 2. 2. quest. 23. art. 1. Suarez, de charitate disp. 3. sect. 2. Valentia, tomo 3. d. 7. quest. 1. p. 1. Commenc. 2. 2. d. 21. dub. 3. Tannerus tomo 3. d. 2. quest. 2. dub. 1. Granad. to. 3. controu. 3. tr. 1. d. 3. Mar. de charitat. d. 36. Petr. Hurt. 2. 2. d. 120. & seq. Ruiz de volunt. d. 52. sect. 6.*

Quest. II. An ipsa charitas possit diligi ex charitate propter se? *Hic S. Thomas, q. 1. art. 1. Bonavent. art. 1. q. 3. Caiet. Bñ. Arag. Lorca, Torres, Sylvi. Pesant. & alij cum S. Thoma, 2. 2. quest. 25. art. 2. Alij relati lib. 1. dist. 17. q. 12.*

Quest. III. An creaturæ irrationales sint ex charitate diligendæ? *Hic S. Thomas, quest. 1. art. 2. Bonavent. art. 1. quest. 1. Richard. q. 4. Argent. Carhus. Gabr. & Durand. q. 1. Caiet. Bñ. Arag. Lorca, Pesant. Sylvi. Torres, & alij cum S. Thoma, 2. 2. q. 25. art. 3. Suarez, de charit. d. 1. sect. 1. Valentia, to. 3. d. 3. q. 3. p. 1. Tanner. to. 3. d. 2. q. 3. dub. 1. Granad. to. 3. controu. 3. tr. 6. d. 4. Petr. Hurt. 2. 2. d. 153. sect. 2.*

Quest. IIII. An peccatores sint diligendi ex charitate? *Hic S. Thom. quest. 1. art. 4. Richard. quest. 3. Bonavent. art. 1. quest. 3. Argent. q. 1. art. 4. Gab. Durand. & Carhus. q. 1. Caiet. Bñ. Arag. Lorca, Sylvi. Pesant. Torres, & alij cum S. Thoma, 2. 2. q. 25. art. 6. Suar. de charit. d. 1. sect. 1. Val. to. 3. d. 3. q. 3. p. 1. Tanner. to. 3. d. 2. q. 3. dub. 1. Gran. to. 3. controu. 3. tr. 6. d. 4. Petr. Hurtad. 2. 2. d. 153. sect. 2.*

Quest. V. An inimici sint diligendi ex charitate? *De quo relati dist. 20. quest. 1.*

Quest. VI. An Angeli sint ex charitate diligendi? *Hic S. Thom. quest. 1. art. 3. Bonav. in litt. dub. 4. Durand. Carhus. & Gab. q. 1. Caiet. Bñ. Aragon, Lorca, Torr. Sylvi. Pesant. & alij cum S. Thom. 2. 2. quest. 25. art. 10. Suarez, de charitate d. 1. sect. 1. Valentia, tomo 3. d. 3. q. 3. p. 1. Tanner. tom. 2. d. 2. quest. 3. dub. 1. Granad. tom. 3. controu. 3. tr. 6. d. 3. Petr. Hurtad. 2. 2. d. 153. sect. 2.*

Quest. VII. An Demones & damnati? *Hic S. Thomas, quest. 1. art. 5. Bonavent. art. 1. q. 2. Richard. Argent. Gabr. Durand. & Carhus. q. 1. Caiet. Bñez, Arag. Lorca, Sylvi. Pesant. Torres, & alij cum S. Thom. 2. 2. q. 25. art. 11. Suarez de charit. d. 1. sect. 1. Valent. tom. 3. d. 3. quest. 3. p. 1. Tanner. to. 3. d. 2. q. 3. dub. 1. Granad. to. 3. contr. 3. tr. 6. d. 7. Petrus Hurtad. 2. 2. d. 153. sect. 2.*

Quæst. VIII. An nos ipsos etiam quoad corpus ex charitate diligamus? *Hic S. Thomas q. 1. ar. 6. & 7. Richard. & Durand. q. 2. Gabriel, & Carthusian. q. 1. Caietan. Banez, Aragon, Lorca, Torres, Sylui, Pefant. & alij cum S. Thoma 2. 2. q. 25. ar. 4. & 5. Suarez de charitate disp. 1. sect. 1. Valentia, tomo 3. disp. 3. q. 3. p. 1. Tannerus to. 3. disp. 2. q. 3. dub. 1. Granad. tom. 3. controuer. 3. tr. 6. disp. 2. Pet. Hurtado 2. 2. disp. 153. sect. 1. & 2.*

Quæst. IX. An, & quomodo possit charitas diligere, & imperare actus aliarum virtutum? *Hic S. Thomas q. 1. art. 1. Bonavent. art. 1. q. 5. Aly relati lib. 2. dist. 38. quaest. 3. 5. & 6.*

DISTINCT. XXIX.

De ordine diligendi: quid prius, quid posterius?

P R I M A conclusio. Charitas non diligit omnia æqualiter, sed alia prius, alia posterius. Primò ex illo Canticor. 2. *Introduxit me Rex in cellam vinariam, & ordinavit in me charitatem.* Nam ordinari charitatē, vt Augustinus exponit lib. de doctrina christiana cap. 27. est præscribere illi ordinem, quo dilectionem exhibere debet, priorem vni, posteriorem ali, maiorem isti, minorem illi, aut nullam, aut aliquam alijs. Secundò aliqua sunt, quæ charitas nullo modo diligere debet, aliqua, quæ debet; aliqua, quæ magis, & prius; aliqua, quæ minùs, & & posterius. Ergò conuenit charitati aliquis dilectionis ordo. Antecedens probatur. Nam omnis peccator, quæ peccator, non est diligendus, & omnis homo, quæ homo diligendus est: quare Deus præcipit diligere inimicos quæ homines, & odisse parentes, & filios quæ peccatores. Rursus Deus, qui propter se ipsum diligitur, prius, & magis diligitur, quàm homo, qui diligitur propter Deum. Item de hominibus magis diligenda est anima proximi, quæ Deo frui potest, quàm corpus proprium, quod Deo frui non potest. Consequenter Augustinus lib. 1. de doctrina christiana cap. 34. & 36. enumerans quatuor diligenda per charitatem, primò ponit Deum, qui supra nos est, secundò nos ipsos, tertio proximum, qui iuxta nos est, quartò corpus, ordine enumerationis ordinem dilectionis insinuans. Ergo quædam prius, quædam posterius diligenda sunt.

2. Secunda conclusio. Probabilius est, omnes homines non esse æqualiter diligendos, sed aliquos alijs præferendos, non solum quoad effectum externum, seu exhibitionem bonorum, sed etiam quoad affectum

internum, seu amorem. Sunt enim, qui volunt, omnibus parem deberi affectum internum, quamvis non omnibus paria debeantur officia externa. Probant aliqui conclusionem: quia parentes præcipimur honorare præ alijs. Sed non bene, quia hoc tantum probat imparitatem obsequij externi, non verò affectus interni. Melius probatur ex Ambrosio, qui exponens illud Cant. 2. *Ordinavit in me charitatem*, sic ait: *multorum charitas inordinata est, quod in primo est, ponunt tertium, vel quartum. Primo Deus diligendus est, secundo parentes, inde filij, post domestici, qui si boni sunt, malis filijs præponendi sunt. Vbi loquitur de affectu dilectionis, quo parentes præfert filijs, & filios domesticis. Quod ulterius confirmat, quia Deus præcipitur diligi ex toto corde. Proximus non ex toto corde, sed sicut ipse diligens; inimicus verò simpliciter solum, & non sicut ipse diligens. Scilicet, quia Deus magis quàm proximus, & proximus, & nos ipsi magis, quàm inimici dilectionem ferre debent.*

3 Obijciunt adversarij Augustinum. Primò, quia libro primo capit. 28. ait: *Omnes homines æquè diligendi sunt.* Secundo in expositione epistolæ ad Galatas sexto. *Omnibus pari dilectione vita æterna optanda est, etsi non omnibus eadem possunt exhiberi dilectionis officia.* Tertio, libro octavo de Trinitate capite octavo. *Incomparabiliter plus charitatis Deo, quàm fratri debemus impendere, fratri verò, quantum nobis.* En Augustino docente, omnes homines æquè, pari dilectione, & tantum, quantum nos ipsi, diligendi sunt. Respondetur. Augustinus ait, omnes homines æquè, pariter, & tantum, quantum nos, esse diligendos: quia omnibus æquale, par, & tantum, quantum nobis bonum diligendum est; omnibus enim in hac vita par gratia, & sanctitas, & in alia par beatitudo est optanda, sed non omnibus pari, & æquali affectu. Item, quamvis omnibus par sit affectus, non est intelligenda paritas affectus quoad eius quantitatem, sed similitudinem.

4 Si autem inquiras, an mali parentes, vel filij, vel fratres posthabendi sint alijs iustis, ac bonis. Plenè quæstio non decernitur. Tamen posthabendos esse, indicat Ambrosius supra asserens, domesticos bonos præferendos filijs malis. Item Beda Matthæi 12. ad illa verba. *Mater mea, & fratres mei sunt, qui Verbum Dei faciunt: rationem reddens, quia religiosiores sunt copula mentium, quàm corporum, hoc est, præferendi sunt, qui vinculo animorum sunt coniunctiores, quàm corporum,*

5 Tertia conclusio. Varij sunt charitatis gradus. Nam charitas primò dicitur incipiens, quæ cavet peccata; deinde proficiens, quæ incumbit in virtutum officia. Deinde perfecta, quæ cupit dissolvi, & esse

esse cum Deo. Deinde perfectior, quæ fruatur bonitate Dei possessa: denique perfectissima, quæ in eam bonitatem possessam altissima, & intensissima omnium dilectione exardescit, qualis est charitas Christi. Sic etiam Augustinus tract. 5. in epist. Ioan. docet, charitatem primò nasci: deinde nutiri, rursus roborari, ac denique perfici.

QVÆSTIONES.

QVÆST. I. An, & quis sit ordo dilectionis in charitate? *Hic Sanctus Thomas quest. 1. art. 1. Bonaventura art. 1. quest. 1. Richardus, Argentina, Durandus, Carthusianus, & Gabriel quest. 1. Caietan. Bañez, Aragon, Lorca, Torres, Sylvi, Pesantius, & alij cum Sancto Thoma 2. 2. quest. 26. art. 1. Suarez de charitate disp. 1. sect. 4. & 5. Valentia tomo 3. disp. 3. q. 4. p. 1. Connic 2. 2. disp. 25. dub. 1. Tannerus tomo 3. disp. 2. quest. 3. dub. 2. Granad. tomo 3. controuer. 3. tr. 7. disp. 1.*

Quæst. II. An Deus sit plus diligendus, quàm nos, & proximi? *Hic Sanctus Thomas quest. 1. art. 3. Bonaventura art. 1. quest. 2. Richardus, Durandus, & Brulef, quest. 2. Argentina, Carthusianus, & Gabriel, quest. 1. Caietan. Bañez, Aragon, Lorca, Torres, Sylvi, Pesantius, & alij cum S. Thoma 2. 2. quest. 26. art. 3. Suarez de charitate disp. 1. sect. 4. & 5. Valentia tomo 3. disp. 3. quest. 4. p. 2. Connic 2. 2. disp. 25. dub. 1. & 2. Tannerus tomo 3. disp. 2. quest. 3. dub. 2. & 3. Granad. tomo 3. controuerf. 3. tr. 7. disp. 2. Pet. Hurtado 2. 2. disp. 154. sect. 1.*

Quæst. III. An nos plus quàm proximi? *Hic Sanctus Thomas art. 5. Bonaventura art. 1. quest. 3. Richardus, & Brulef, quest. 2. Carthusianus, & Gabriel quest. 1. Caietan. Bañez, Aragon, Lorca, Torres, Sylvi, Pesantius, & alij cum S. Thoma 2. 2. quest. 26. art. 4. Suarez de charitate disp. 1. sect. 4. & disp. 9. sect. 1. & 2. Valentia tomo 3. disput. 3. quest. 4. parte 3. Connic 2. 2. disp. 25. dub. 4. & sequent. Tannerus tomo 3. disp. 2. quest. 3. dubio 4. Granad. tomo 3. controuerf. 3. tract. 7. disp. 3. & sequent. Pet. Hurtado 2. 2. disp. 154. sect. 2. & seq.*

Quæst. IV. An omnes proximi pari affectu sint diligendi? *Hic Sanctus Thomas art. 2. Bonaventura quest. 6. Brulef quest. 5. Guillelmus, Gabriel, & Carthusianus quest. 1. Caietan. Bañez, Aragon, Lorca, Torres, Sylvi, Pesantius, & alij cum Sancto Thoma 2. 2. quest. 26. art. 6. Suarez de charitate disput. 1. section. 4. & disp. 9. sectione. 4. Valentia tomo 3. disput. 3. quest. 4. parte 4. Connic 2. 2. disp. 24. dub. 4. & disp. 25. dubio 8. Tannerus tomo 3. disp. 2. quest. 3. dubio 5. Granad. tom. 3. controu. 3. tr. 7. disp. 7. Petrus Hurtado 2. 2. disp. 154. sect. 5.*

Quæst.

Quæst. V. An iusti extranei sint plus diligendi, quam propinqui peccatores? *Hic S. Thomas art. 6. Richard. q. 6. Brulef. q. 5. Guillelm. Carthusian. & Gabriel. q. 1. Durandus quæst. 4. Caietan. Banez, Aragon, Lorca, Torres, Sylui, Pefant. & alij cum S. Thoma 2. 2. q. 26. art. 13. Suarez de charitate disp. 9. sect. 4. Valencia tomo 3. disp. 3. q. 4. p. 5. Conninc 2. 2. disp. 25. dubio 9. 1. Tannerus tomo 3. disp. 2. q. 3. dubio 5. Granad. tomo 3. controu. 3. tr. 7. disp. 7. Petrus Hurtado 2. 2. disp. 154. sect. 5.*

Quæst. VI. An beati inæqualiter diligant inæqualiter Beatos, & Sanctos? *Hic Gab. q. 1. Caietan. Banez, Aragon, Lorca, Torres, Sylui, Pefant. & alij cum S. Thoma 2. 2. q. 26. art. 13. Suarez de charitate disp. 9. sect. 4. Valencia tomo 3. disp. 3. q. 4. p. 6. Tannerus to. 3. disp. 2. q. 3. dubio 2. & 5. Granad. to. 3. controu. 3. tr. 7. disp. 8. Alij relati dist. 31. q. 9.*

Quæst. VII. An charitas viæ sit inæqualis charitati patriæ? *De quo relati dist. 27. quæst. 11.*

Quæst. VIII. An charitas incipiens possit efficaciter detestari vnũ peccatum, quin omnia efficaciter sub eodem motiuo detestetur? *Hic S. Thomas art. 8. Suarez tomo 4. in 3. p. disp. 4. sect. 8. Tannerus tomo 4. disp. 6. q. 6. num. 37. & 38. Corduba lib. 1. q. 15. Medina tr. 1. de pœnit. q. 3. & 12. Conninc in 3. p. de pœnitent. disp. 1. dubio 5. Granad. tomo 5. controuers. 7. tra. 3. disp. 7. num. 2. & seq.*

DISTINCT. XXX.

Si melius est diligere amicos, quàm inimicos?

CERTVM est, melius, & magis meritorium esse diligere amicos, & inimicos simul, quàm diligere solos amicos: nam prior dilectio habet totam bonitatem, & meritum posterioris ex amore amicorum vtrique communi, & insuper addit perfectionem, & meritum ex amore inimicorum sibi peculiari. Ergo quæstio est, an amor solius amici collatus cum amore solius inimici, si ab eo diuiduus est, sit potior, & remuneratione dignior.

2. Conclusio est. Melior, ac dignior est præmio amor amici, quàm solius inimici. Quia semper ille est feruentior, & intensior, quàm iste; si quidẽ amor inimici retardatur, & remittitur ex difficultate, quâ animus fertur in inimicum, amor amici vero foelicitate, & propensione animi semper intenditur.

3. Objicitur Augustinus in *Enchir. cap. 73. dicens, dilectionem inimico:*

micorum esse paucorum, & eorum tantum, qui magnos in charitate profectus fecerunt; dilectionem amicorum vero esse multorum: licet enim plerique amicos diligant, & inimicis etiã iniurias condonēt, vt sibi à Deo condonentur peccata, à pluribus namque ex corde dicitur; *Dimitte nobis debita nostra; sicut & nos dimittimus debitoribus nostris*; rari tamen sunt, qui benefa iunt, & orant pro persequentibus se; aliud enim est odium depone- re, aliud amorem beneficum exhibere. Respondetur. Augustinus confert eos, qui diligunt amicos, & inimicos simul cum eis, qui tantum amicos diligunt, & eos sanctiores, & perfectiores esse, indubitatum est. At ve- rò conclusio posita confert dilectionem solius inimici cum dilectione so- lius amici; de qua Augustinus non agit, quia vix sola inimici dilectio abs- que amicorum dilectione, ac per consequens absque maiori sanctitate, & perfectione reperitur.

4 Vrgebis. Ergo potest inveni, qui charitatem habeat solum di- ligens amicos, & non habens odio inimicos, quin tamen inimicos diligit: nam iuxta Augustinum perfectorum tantum est, diligere inimicos plu- rium vero iustorum, amicos diligere, & inimicos non odisse, vt ipsi non habeantur odio à Deo, & in eius charitate permaneant. Plerique id con- cedunt, arbitrantes, omnibus hominibus solum esse præceptum, non odi- se inimicos; eos vero diligere imperfectis esse sub consilio, perfectis vero sub præcepto. Sed non bene, quia omnibus præceptum est diligere pro- ximum, sicut se ipsum. Inimici autem proximi sunt. Ergo omnibus est præceptum, non solum non odisse verum etiam diligere inimicos. Rectius dicitur. Augustinum ibi non quamcumque dilectionem inimicorum solis perfectis adscribere, sed dilectionem perfectam, quã inimicis non sola be- neficia necessaria, quæ sunt sub præcepto, sicut alijs proximis, sed plura alia, sicut amicis larga benevolentia exhibentur.

QVÆSTIONES.

QVÆST. I. An teneamur diligere inimicum quantum ad affectu.
Hic Sanctus Thomas quest. 1. art. 1. Bonauentura artic. 1. quest. 4. Scotus, Richardus, Durandus, Argenin. Carthusianus, & Gabriel, quest. 1. Caietanus, Bañez, Aragon, Lorca, Sylui. Pesantius, Torres, & alij cum Sancto Thoma 1. 2. quest. 25. art. 8. Valentia tomo 3. disp. 3. quest. 3. p. 2. Suarez de charitate disp. 5. sect. 5. Conninc 2. 2. disp. 24. dubio 5. & sequent. Tannerus tomo 3. disp. 2. quest. 3. dubio 1. Granidus tomo 3. controu. 3. tr. 6. disp. 5. & 6. Petr. Hurtado 2. 2. disp. 153. sect. 3.

Quæst. II. An teneamur diligere inimicum quantum ad affectum, & qualem? *Hic Sanctus Thomas quest. 1. art. 2. Richardus, Durandus, Carthusianus, & Gabriel quest. 1. Bonaventura quest. 5. Caietanus, Bañez, Aragon, Lorca, Sylvi, Pesantius, Torres, & alij cum Sancto Thoma 2. 2. quest. 25. art. 9. Valencia tomo 3. disp. 3. quest. 3. p. 2. Suarez de charitate disp. 5. sect. 5. Coninc 2. 2. disp. 24. dub. 5. & sequent. Tannerus tomo 3. disp. 2. quest. 3. dubio 1. Granadus tomo 3. controuerf. 3. tract. 6. disp. 5. & 6. Petrus Hurtado 2. 2. disp. 153. sect. 3.*

Quæst. III. An possit quis diligere Deum dilectione efficaciter remouente voluntatem ab alijs peccatis, & non ab odio inimici? *Hic Bonaventura art. 1. q. 1. Richard. q. 3. Brulef, & Guillelmus q. 1. Alij relati dist. precedent. quest. 8.*

Quæst. IV. An pura depositio odij inimicorum absque vlla dilectione, & actu sit meritoria? *De quo relati lib. 2. dist. 24. q. 9.*

Quæst. V. An cæteris paribus diligere amicum sit ex se magis meritorium, quam diligere inimicum? *Hic Sanctus Thomas art. 3. Bonaventura quest. 6. Richardus quest. 3. Guillelmus, & Gabriel quest. 1. Durandus, quest. 2. Caietan. Bañez, Aragon, Lorca, Sylvi, Pesantius, Torres, & alij cum S. Thoma 2. 2. quest. 27. art. 7. Valent. to. 3. disp. 3. q. 5. p. 3. Suarez de charitate disp. 2. sect. 3. Coninc 2. 2. disp. 24. dub. 8.*

Quæst. VI. An possit esse meritum alicuius dilectionis absque dilectione Dei? *Hic S. Thomas art. 5. Carthusian. quest. 3. Gabriel q. 1. Alij relati lib. 2. dist. 38. quest. 3.*

Quæst. VII. An sit habitus amicitiaæ supernaturalis distinctus à charitate? *De quo relati dist. 27. quest. 10.*

Quæst. VIII. An affectus amicitiaæ supernaturalis possit moueri ex honestate, aut bonitate naturali donorum amici? *De quo relati lib. 2. dist. 27. quest. 18.*

Quæst. IX. An cæteris paribus crescat meritum ex maiori cremento gratiaæ habitualis? *Hic Gab. q. 1. Alij relati dist. 18. q. 4.*

Quæst. X. An meritum alicuius actus charitatis possit æquari, & excedi merito virtutis ignobilioris, ratione intentionis actus, aut obiecti materialis, aut alterius circumstantiaæ? *Hic Gabriel q. 1. Durandus quest. 2. necnon S. Thomas art. 4. Tannerus tomo 2. disp. 4. q. 3. dubio 2. Valencia tomo 2. disp. 3. quest. 2. p. 2. Azor lib. 4. cap. 19. quest. 4. Medina, Comradus, Botca, Vazquez, Zumel, & alij 1. 2. quest. 73. art. 3. & 5. Salas tomo 2. in 1. 2. 11. 13. disp. 5. sect. 2. Suarez 3. p. tomo 3. disp. 66. sect. 2. Herrera 2. disp. 3. 2. quest. 3.*

DISTINCT. XXXI.

Si charitas semel habita amittatur.

P R I M A conclusio. Charitas semel acquisita plerumque deperditur. Primò, quia plures fuerunt iusti, qui postea sunt peccatores. At cum peccato deperditur charitas. Secundò, quia Lucæ 10. dicitur, plurium nomina scripta esse in libro vitæ, qui postea abierunt retro; scilicet qui secundum præsentem iustitiam, & charitatem pertinebant ad librũ vitæ, postea deserentes illam rei mortis facti sunt. Quare Ambrosius tomo 4. in caput 9. ad Roman. ait: *Quibusdam gratia data est in usum, ut Sauli, & Iuda. Frequenter enim ante sunt mali, qui futuri sunt boni, & aliquoties prius sunt boni, qui futuri sunt, & permansuri mali, secundũ quod dicuntur, scribi in libro vitæ, & deleri.*

2. Sunt tamen, qui charitatem inamissibilem esse, euentur, ac per consequens illam nunquam reprobis donari. Primò ex illo Pauli: *Charitas nunquam excidit.* Secundò ex Augustino in conc. 1. ad Psalm. 103. *Charitas, qua deseritur potest, nunquam vera fuit.* Item *Charitas est fons bonorum, cui non communicat alienus, id est, ut ipse exponit, damnandus.* Rursus tract. 9. in epistol. Ioan. *Charitas ardente solea rescere non potest.* Tertiò ex Beda in cap. 1. Ioannis: *In sanctis quamdiu mortale corpus gestauerint, semper manere spiritum Domini, ut possint habere virtutes.* Quarto ex Gregorio lib. 1. homilia 7. super Ezechielem, & lib. 2. Moral. cap. 41. & 42. *In sanctorum cordibus secundum quasdam virtutes semper manere spiritum.* Ergo charitas semel habita nunquam evanescit.

3. Ad primum respondetur. Paulus nunquam excidere charitatem dicit, ut ostendat eius dignitatem præ fide, & spe, quæ in patria non retinentur, charitas verò perpetuò durat. Ad secundum: charitas, quæ deseritur, negatur ab Augustino vera, non quoad essentiam charitatis, sed quoad effectum constituendi hominem beatum, & merentem efficaciter Beatitudinis. Item charitati non cõmunicare alienum, seu reprobum dicitur, quia in extremo vitæ reprobis cum iustis charitas non est cõmunis. Item ad omnia obiecta respondetur. Cũ charitas semper permanens in sanctis prædicatur à Patribus, intelligenda est charitas altissimè perfecta, non verò qualiscunque; interdũ enim charitas ad eam altitudinẽ perfectionis pervenit, in qua moraliter fit inamissibilis per peccatum, atque ita semper re ipsa permaneat, quamvis physicè amissibilis sit, & possit deficere per peccatum. Semper tamen ex suppositione quòd existit, repugnat peccato, quia cum illo componi non potest, ut Augustinus ait.

4. Secunda conclusio. Caritas non evanescit in patria, sicut in via. Nam Apostolus ait, *Caritas nunquam excidit*. Quod, ut superius diximus, in solo statu patriæ verum est. Sic supponit Illichius super Levit. lib. 1. cap. 12. quærens: *Cum omne, quod ex parte est, evanescat; cur caritas excipitur, que dicitur, nunquam excidere?* Quippè obijcitur fides, quæ in patria evanescere dicitur, quia nunc ex parte est, nunc enim ex parte solum cognoscimus Deum, in patria verò ex toto, ac perfectè. At etiam ex parte nunc solum diligimus, & non ex toto. Ergo caritas etiam evanescit in patria, ubi ex toto, & perfectè diligimus. Ad quod respondetur. Etiam caritas evanescit in patria, quatenus ex parte est, scilicet, quoad imperfectionem, quâ nunc diligimus Deum. Tamen perseverat absolutè, quia ea imperfectio tollitur, quin absolutè caritas destruat: nam ea imperfectio consistit in remissione, quâ Deus nunc diligitur. At hæc remissio tollitur per augmentum, & intensionem dilectionis perseverante charitate viæ. At verò fides ita est ex parte, & imperfecta, ut eius imperfectio non consistat in remissione gradualis cognitionis, sed essentiali, scilicet in obscuritate, quâ Deum cognoscit, quæ per augmentum graduale non adimitur: atque adeò ipsa quoad entitatem destruitur. Vnde etiam perseverat scientia supernaturalis, quæ augmento charitatis, & cognitionis potest perfici in patria.

5. Tertia conclusio. Caritas in patria servat ordinem diligendi præcepto præscriptum, & ideò Christus, quâ homo, eum ordinem diligendi servavit. Nam qui sunt in patria Beati, adeò sunt divinæ voluntati addicti, ut solum velint, quod Deo libitum est, scilicet ut prædestinati salutè efficaciter consequantur, reprobi verò sufficienter tantùm. Quo solos prædestinatos, sicut se ipsos diligunt, non verò reprobos. Vnde etiã Christus quâ homo, qui erat Beatus, solos prædestinatos, qui re ipsa salvarentur, diligit sicut se ipsum, non verò reprobos, quibus salutè solùm sufficienter disponi exoptat. Atque ita voluntas Christi semper expletur. Ergo in beatis, & Christo ordo diligendi servatur. Siquidem magis alij, quàm alij diliguntur.

QVÆSTIONES.

QVÆST. I. An caritas semel habita dependatur per peccatum?
Hic S. Thom. ar. 1. Bonaven. Richar. Argent. Gab. Durand q. 1. Caiet. Bañez. Arag. Lorc. Tor. Sylvi. Pesant. & alij cum S. Thom. 2. 2. q. 24. ar. 1. Valent. 10. 3. disp. 3. q. 2. p. 4. Commenc. 2. 2. disp. 2. 2. dub. 9. Tanner. tom. 3. disp. 2. q. 2. dub. 6. Granad. 10. 3. contron. 3. 11. 4. disp. 1.

Quæst. II. An charitas sit iustificans, & repugnans peccato habitua-
li? *Hic S. Thomas, art. 1. Bonavent. in litt. dub. 1. Alij relati dist. 17. q. 5.*

Quæst. III. An possit esse actus efficax charitatis adeo imperfectus,
vt repugnet vni peccato actuali, & non omnibus? *Hic S. Thom. art. 1. Bon-
uavent. in litt. dub. 1. Alij relati dist. 29. q. 10.*

Quæst. IIII. An charitas amissa reviviscat per iustificationem se-
quentem, cum æquali intensione? *Hic S. Thomas, art. 4. Bonuavent. & Du-
rand. quæst. 2. Carthus. & Gab. q. 1. Caiet. Cabeçud. Vazquez, Torres, Conninc.
& alij cum S. Thoma, 3. p. quæst. 89. art. 1. & 2. Suarez, opusc. de reviviscant.
d. 2. Vaz. 7. 1. 2. d. 201. Tanner. 10. 4. d. 6. quæst. 5. dub. 1. Valent. quæst. 6. p. 1.
Henric. lib. 4. c. 34. Palac. in 4. dist. 14. disp. 5. Bañez, 2. 2. q. 24. art. 6. dub.
6. Sor. in 4. dist. 16. q. 2. Ledes. 1. p. 4. q. 30. art. 2. & 5. Granad. to 5. controu.
7. tr. 6. d. 1. & seq.*

Quæst. V. An charitas habitualis sit in patria inamissibilis per pecca-
tum? *Hic S. Thomas, art. 1. Bonuavent. quæst. 1. Alij relati lib. 2. distinct. 7.
quæst. 1.*

Quæst. VI. An charitas viæ possit æquari charitati patriæ quoad
perfectionem intensiōis, aut speciei? *Hic S. Thom. q. 2. ar. 2. Gab. q. 1. Car-
thus. q. 6. Alij relati dist. 27. q. 11.*

Quæst. VII. An spes maneat in beatis? *Hic S. Thom. q. 2. ar. 1. Ga-
briel. & Carthus. q. 1. Bonau. ar. 2. q. 2. Richard. art. 3. q. 2. Argent. q. 1. ar. 2.
Alij relati dist. 26. q. 4.*

Quæst. VIII. An fides cum visione patriæ cohæreat? *Hic S. Thom.
q. 2. ar. 1. Bonau. ar. 2. q. 1. Richard. ar. 3. q. 1. Argent. q. 1. art. 3. Gabr. q. 1.
Durad. q. 3. & 4. Alij relati dist. 24. q. 1.*

Quæst. IX. An ordo charitatis seruetur in patria? *Hic S. Thom. q. 2.
ar. 3. Bonau. & Richard. ar. 3. q. 3. Gab. q. 1. Argent. art. 3. Alij relati dist.
29. q. 6.*

DISTINCT. XXXII.

De charitate Dei.

AGITVR nunc de charitate, quâ Deus diligit nos, quia præ-
cedentibus egimus de charitate, quâ nos diligimus Deum. Vtra-
que autem charitas vna, & eadem est, vt explicatum est lib. 1.
dist. 17. Scilicet Spiritus Sanctus, aut ipse Deus. Ergo consequenter ad
præcedentia nunc assertio est; etiam Deum habere ordinem diligendi, &
nō omnia æqualiter, sed alia magis, alia minus diligere. Probatur ex Au-

gustino Hom. 110. super Ioan. Nam licet immutabilis sit dilectio Dei, alia odio habet, scilicet peccata, quæ nos facimus, alia amore prosequitur, scilicet cuncta, quæ ipse fecit, iuxta illud Sap. 11. *Nihil odisti coram, quæ fecisti.* Rursus inter ea, quæ fecit, magis diligit humanitatem vni geniti sui quam ad consortium divinitatis evexit, quam omnes creaturas rationales. Item rationales, quæ sunt membra Christi, magis quam irrationales, & inter rationales magis prædestinatos, quàm reprobos. Ergo ordine quodam magis diligit alia, quàm alia, quamvis in omnia à se creata dilectione feratur.

2 Obijcies. Dilectio Dei est immutabilis, & intensio nis expers. Ergo si omnia diligit, non est maior dilectio vnus, quàm alterius. Respondetur. Deus omnia à se creata diligit, quatenus sunt opera Dei, quia omnia sunt in se bona, & placentia eius voluntati; iuxta illud Gen. 1. *Vidit Deus cuncta, quæ fecerat, & erant valde bona.* Alia tamen plus diligere dicitur, quàm alia, quia diligere est velle alicui bonum, & plura bona vult Deus alijs, quàm alijs; prædestinatis enim maiora auxilia, & beneficia disponit, quàm reprobis. Quod sic explicatur. Dilectio Dei potest considerari, vel quoad essentiam, vel quoad efficientiam. Quamvis dilectio vnus non sit maior, quàm alterius, quoad essentiam, quia vtrâq; identificatur essentia infinitæ Dei, & Deus est; Cæterum maior est vna, quàm alia quoad efficientiam, quia maiora bona operatur vna, quàm alia.

3 Hinc explicatur primò, quare Deus dicatur incipere amare eum; qui de novo iustificatur. Tunc enim incipere dicitur, non quia amor incipiat quoad essentiam, nam quoad essentiam is amor ab æterno fuit; sed quia incipit quoad efficientiam, nam tunc incipit operari novum beneficium iustificationis, quod ab æterno disposuit. Sic exponit Augustinus lib. 5. de Trinit. ca. 16. Secundò explicatur, quomodo Deus eundem hominem magis diligit pro vno tempore, quàm pro alio? Scilicet quoad efficientiam, non verò quoad essentiam; nam licet dilectio hominis quoad essentiam omni tempore existat in Deo, tamen omni tempore non operatur æqualiter in homine, sed modò illi maiora, modò minora beneficia largitur. Tertio explicatur; quare prædestinati dicantur simpliciter ab æterno dilecti, reprobi verò non dicantur simpliciter ab æterno dilecti, sed secundum quid, & cum addito, quatenus opera Dei sunt? Scilicet quia prædestinatis ab æterno sunt efficaciter volita ea, quæ sunt simpliciter bona, nempe dona efficacia gratia, & gloria; reprobis verò ea bona non sunt efficaciter volita, sed mala poenæ suis peccatis debita; ideoque eosdem odisse, potius, quàm dilexisse dicitur;

iuxta illud Roman. 9. *Iacob dilexi, Esau*

odio habui.

QVÆSTIONES.

QVÆST. I. An, & quomodo Deus inæqualiter diligat creaturas existentes? *Hic S. Thom. art. 4. Bonau. q. 3. Scot. Dur. Argent. Caribuf. & Gabr. quæst. 1. Caiet. Banez, Zamel, Gongalez, Nazar, Ripa, Pesant, Molina, Vazquez, Arrubal, Fasol. Prapoftr. & alij cum S. Thom. i. p. q. 20. art. 3. Ruiz, tomo de voluntat. Dei, d. 53. Granadus, tom. 1. de vol. ar. 6. d. 1. sect. 4.*

Quæst. II. An Deus diligat creaturas posibles? *Hic S. Thom. art. 2. Gabr. q. 1. Alij relati lib. 2. dist. 45. q. 2.*

Quæst. III. An Deus diligat creaturas propter bonitatem creatam tanquam propter obiectum formale? *De quo relati lib. 1. dist. 1. q. 9.*

Quæst. IIII. An dilectio libera creaturarum existentium sic adæquate identificata Deo, & quid illa sit? *De quo relati lib. 1. dist. 45. q. 3.*

Quæst. V. An dilectio creaturarum possit incipere in tempore? *Hic S. Thom. art. 3. Bonavent. Argent. Guillelm. Gabriel. & Caribuf. quæst. 1. Caiet. Banez, Zamel, Nazar, Gongalez, Vazq. Arrub. Fasol. Ruiz, Pesant. Ripa, Molina, & alij cum S. Thom. i. p. q. 19. art. 7. Alij relati lib. 1. distinct. 39. q. 2.*

Quæst. 6. An Deus diligat prædestinatos præ reprobis ante ipsorum merita? *De quo relati lib. 1. dist. 40. q. 3.*

Quæst. VII. An Deus odio æterno antecedente peccata prosequatur reprobos? *De quo relati lib. 1. dist. 40. q. 7.*

Quæst. VIII. An Deus efficaciter prædefiniat peccata quoad eorū entitatem? *Hic S. Thom. ar. 2. Alij relati lib. 1. dist. 46. q. 6.*

Quæst. IX. An Deus magis diligat humanitatem Christi, quam totum genus humanum? *Hic S. Thomas, art. 5. Bonavent. q. 5. Richard. ar. 2. q. 4. Guillelm. & Gabr. quæst. 1. Ruiz, de volunt. d. 53. sect. 5. & seq. Caiet. Ban. Gongalez, Mol. Vazq. Arrub. Fasol. & alij i. p. q. 20. art. 4. Granad. tom. 1. de vol. ar. 6. d. 1. sect. 4.*

DISTINCT. XXXIII.

De quatuor virtutibus principalibus.

POST Theologicas virtutes in explicationem adducuntur cardinales; & quaeritur, an fuerint in Christo? Hæ sunt Iustitia, Fortitudo, Prudentia, Temperantia, quarum mentio fit

fit Sapiens. *S. Sobrietatem, & Prudentiam, docet, Iustitiam, & Virtutē. Vbi sobrietas vocatur temperantia, & virtus fortitudo. Eas descripsit Augustinus lib. 14. de Trinitate ca. 9. Iustitia est in subuaniendo miseris, Prudentia in precauendis insidijs, Fortitudo in perferendis molestijs, Temperantia in coercendis delectationibus prauis. Vbi tamen non actus adæquati, sed inadæquati harum virtutum describuntur, vt mox constabit. Dicuntur *Cardinales* teste Augustino lib. 12. de Trinitate c. 14. quia eis potissimum in hac mortalitate benè vivitur, eisdemque postea ad æternam sc̄licitatem peruenitur.*

2 Conclusio est. Fuerunt in Christo cardinales virtutes. Primò, quia fuerunt in Christo earum actus. Secundò, quia docente Augustino lib. 14. de Trinitate c. 9. hæ virtutes inveniuntur in Beatis, non quoad vsus, quibus deserviunt in via (ibi enim nullum est periculum erroris, quod præcaveat Prudentia, nulla molestia, quam perferat Fortitudo, nulla libido, quam Temperantia coerceat) sed quoad alios vsus, patriæ sc̄licitate dignos. Iustitiæ enim ibi est, Deo regenti subesse; Prudentiæ obsequia Dei omnibus alijs bonis præponere; Fortitudinis, Deo firmissimè cohærere, Temperantiæ verò, innoxijs, & honestis tantum delectari. Eiusdem sententiæ est Beda Exod. 26. exponens, columnas, ante quas expansum est velum, esse potestates cœli his quatuor virtutibus præclaras, *quæ aliter in cœlis seruantur ab Angelis, & animabus sanctis, quam hic à fidelibus.* Ergò beatorum animæ his virtutibus præditæ sunt; ac per consequens etiam Christus Dominus, cui solo beatitudinis titulo negari poterant; aut saltem eodem modo vnioni hypostaticæ, quo visioni beatæ concedi.

QVÆSTIONES.

QVÆST. I. An præter virtutes Theologicas dentur virtutes morales infusæ? *Hic S. Thomas, art. 2. Bonau. q. 5. Richard. q. 2. Guillelm. & Gabr. q. 1. Brulef. q. 5. Durand. q. 6. Carthus. q. 1. Alij relati lib. 2. dist. 27. q. 1.*

Quæst. II. An virtutes infusæ efficiantur ab actibus ipsarum? *De quo relati lib. 2. dist. 27. q. 17.*

Quæst. III. An virtutes morales infusæ respiciant obiectum formale naturale commune virtutibus naturalibus, & virtutes naturales obiectum formale supernaturale commune virtutibus infusis? *De quo relati lib. 2. dist. 27. q. 18.*

Quæst. IIII. An virtutes morales infusæ sint tota ratio agendi actus
super-

supernaturales, an causa partialis tantum? *De quo relati lib. 2. dist. 25. quast. 9.*

Quæst. V. An sint ad suos actus adeò necessariz, vt nō possint suppleri per auxilium extrinsecum? *De quo relati lib. 1. dist. 17. q. 3.*

Quæst. VI. An virtutes supernaturales morales resideant etiam in parte sensitiva animæ? *Hic S. Thomas, quast. 2. art. 4. Bonauent. quast. 3. Scot. Richard. Durand. Argent. Gabr. & Caribuf. quast. 1. Maior. quast. 2. Bacon. quast. 3. Caiet. Conrad. Zum. Medina, Pesant. Lorca, Vazq. & alij cum S. Thoma, 1. 2. q. 5. 6. art. 4. & 5. Tanner. tom. 2. disp. 3. quast. 3. dub. 1. Granad. tom. 2. controu. 5. tom. 1. disp. 3. & controu. 8. tract. 3. Almain. Moral. tract. 3. cap. 6. Fonseca 9. metaphis. cap. 5. quast. 3. sect. 7. Salas, tomo 2. in 1. 2. tract. 1. d. 2. sect. 3. & d. 6. sect. 4. Nos de supernat. d. 44. sect. 9. Valencia, tom. 2. d. 5. q. 2. p. 2.*

Quæst. VII. An virtutes Cardinales sint quatuor, & quibus obiectis distinguantur? *Hic S. Thomas, quast. 2. ar. 1. Bonau. q. 4. Brulef. quast. 4. Guillelm. Caribuf. & Gabr. q. 1. Caiet. Med. Zum. Lorca, Vazq. & alij cum S. Thoma, 1. 2. q. 6. 1. ar. 2. Salas to. 2. in 1. 2. tr. 1. 1. d. 4. sect. 1. Gran. to. 2. controu. 5. tr. 1. d. 4. & 5.*

Quæst. VIII. An dictamen actuale prudentiæ, præcedat necessariò omnes actus virtutum? *De quo relati lib. 2. dist. 25. q. 16.*

Quæst. IX. An vna virtus prudentiæ regulet omnes virtutes? *De quo Caiet. Aragon, Sylui. Pesant. & alij cum S. Thoma 2. 2. quast. 47. & 48. Valencia, to. 3. d. 4. q. 2. & 3. Tanner. tom. 2. d. 3. q. 4. num. 7. & tom. 3. d. 3. q. 1. dub. 2. Lesius lib. 1. c. 2. dub. 2. Almain. tract. 3. moral. cap. 7. Vazq. 1. 2. d. 85. c. 2. Salas, to. 2. in 1. 2. tr. 1. 1. d. 3. sect. 4. Granad. tom. 2. controu. 5. tract. 1. d. 11. sect. 4.*

DISTINCT. XXXIII.

De septem Donis Spiritus Sancti.

DONA Spiritus Sancti enumerat Esaias cap. 11. Spiritus sapientia, & intellectus, Spiritus consilij, & fortitudinis, Spiritus scientia, & pietatis, & spiritus timoris Domini. Hæc dona supponuntur, sanctis in hac vita præberi. Quæritur nunc primò, an virtutes sint? Secundò an perseverent in patria? Tertiò an in Christo fuerint.

2 Prima conclusio. Hæc dona virtutes sunt, & perseverant in patria. Duo simul decernimus, quia vnica, probatione simul utrūque suademus,

nempè autoritate Ambrosij. Qui lib. 1. de Spiritu Sancto c. 20. ait. *Spiritus Sanctus ex fonte vitæ procedens, cuius nos breuè satiamur haustu, in illis celestibus spiritibus redundantius videtur affluere, pleno septè virtutù spiritua liù feruens meatu.* En septè dona septè virtutes dicuntur, & abundantius effusæ celestibus spiritibus, quã nobis. Cõtinuò repetit; *Spiritus Sanctus omnem supereminens creaturam, cum nostra mentis arua, tan quã inferiora perstringat, celestè illam Angelorum naturam effusione quadam sanctificationum vberitate lætificat.* Quas sanctificationes exponens subdit; *His autem sanctificationibus significatur plenitudo septem spiritualium virtutum, quas enumerat Esaias dicens, Spiritus sapientiæ, & intellectus, &c.* Ergò apud Ambrosium duo explorata sunt; tum septem dona Spiritus Sancti esse septem spirituales virtutes; tum beatam, & celestem illam Angelorum naturã vberimè lætificantes.

3 Secunda conclusio. Fuerunt, & sunt in Christo hæc dona. Primò, quia vt vidimus ex Ambrosio, ea sunt in Angelis beatis propter abundantiam, qua Spiritus Sanctus in illos effunditur. Abundantiùs autem in Christum Spiritus Sanctus effusus est. Secundò, quia sic docet Esaias ca. 21. *Egre dietur virga de radice Iesse, & flos de radice eius ascendet, & requiescet super eum Spiritus Domini, Spiritus Sapientiæ, & intellectus; spiritus consilij, & Fortitudinis, spiritus scientiæ, & pietatis, & replebit eum spiritus timoris Domini.*

4 Obijcitur contra vtramque conclusionem, non esse in beatis spiritum timoris, ac per consequens neque in Christo. Primò, quia Beda ad illud Proverb. 1. *Timor Domini principium sapientiæ, distinguens duplicem timorem seruilem, & amicabilem, ait; Vterque in futuro cessabit.* Secundò, quia Augustinus ad illud Psalm. 5. *Adorabo ad templum sanctum tuum in timore tuo, sic habet. Timor Domini est magnum præsidium proficientibus ad salutem, sed peracientibus foras mittitur.* Ergò omnia dona non sunt in Beatis, & Christo. Respondetur. Hi Patres tantum volunt, spiritum timoris non esse in beatis, & Christo quoad omnia officia, quæ gerunt in nobis, secus verò quoad aliqua, eorum foelicitate digna. Etenim timor filialis in via primò vereri facit, ne offendamus Deũ. Secundo ne dividamur à Deo. Tertiò reueri Deũ. Quamvis in patria verereri non possimus offensam Dei, & diuisionem ab eo; tamen possumus reuereri Deum timore reuerentiali, quem Christo adscribit Paulus Hæb. 5. cum te Christo ait: *Qui exauditus est pro sua reuerentiã.* Vnde est.

5 Tertia conclusio. Ex dono timoris solus timor filialis, castus, seu amicabilis Christo adscribendus est, & non alius. Quidam enim quadruplicem distinguunt timorem. Primus est mundanus, qui metuit damna temporalia, quin vereatur æterna. Secundus est seruilis, qui adeo pœnas a Deo

à Deo infligendas formidat, vt ipsam Dei iudicis præsentiam metuat, ideoque amori illam exoptandi locum non præstat. Tertius est initialis, qui poenas sic metuit, vt amoris initia componat. Quartus est amicabile, seu castus, qui timet, ne sponsus offendatur, ne discedat, eiusque reverentia se comprimit. Primus est malus, & à Christo prohibitus: *Nolite timere eos, qui occidunt corpus, &c.* Alij sunt boni, sed secundus imperfectior, quàm tertius, & tertius, quàm quartus. Augustinus verò, & Beda duos tantum amores distinguunt, servilem scilicet & castum. Quippè non timorem in genere, sed bonum tantum exponunt, & sub servili initialem comprehendunt. Quo duplici timore cohærent duo testimonia sacra, que fronte videntur dilionantia. Aliud est Ioan. Epist. 1. cap. 4. *perfecta charitas foras mittit timorem.* Aliud David Psalm. 18. *timor Domini sanctus permanens in sæculum sæculi.* Nam si timor permanet in patria, vbi charitas est perfecta. Ergò perfecta charitas non mittit foras timorem. Sed timor, qui pellitur charitate perfecta, est servilis, vt Augustinus exponit tractat. 9. in eam Epistolâ Ioannis. Timor verò cum charitate perfecta permanens, est amicabile, & castus. Vndè etiam de timore servili dicitur, initium esse sapientiæ: nam purè servilis locum præparat charitati, quæ sapientia dicitur; licet eius ingressu pellatur, sicut seta introducitur linum, & foras depellitur; initialis verò sub servili comprehensus inchoat charitatem, cum qua coniungitur. Igitur Christus Dominus habuit timorem amicabilem, & castum; tum quia habuit aliquem eius usum, scilicet reverentiam Dei, quamvis non omnem, scilicet formidinem offensæ, & absentiam dilecti, vt superius dicebamus; tum quia is timor permanet cum perfecta charitate in sæculum sæculi. At non fuit in eo timor servilis, tum quia nullam poenam veritus est; tum quia cum perfecta charitate non componitur.

6 Sed obiicitur; quia Christus metuit mortem, & passionem. Respondetur. Timor mortis, & passionis non fuit servilis, quia ardentissimam charitatem admisit; nec mortem, & passionem tanquam supplicium, ac peccati poenam timuit, sed fuit timor naturalis, & humanus omnibus hominibus congenitus, qui horror propriè dicitur, mala nobis imminentia refugiens.

QVÆSTIONES.

QVÆST. I. An dona Spiritus Sancti sint habitus infusi? *Hic S. Thomas, quest. 1. art. 1. Bonavent. Scot. Richard. Durand. Gabr. Argent. Bacon, Carthus. quest. 1. Caiet. Conrad. Medina, Zumel, Pesant Vazq.*

Lorca, & alij cum S. Thoma, 1. 2. quest. 68. art. 3. Granadus, tomo 2. controu. 5. tract. 2. disp. 1. Almain. tract. 3. moral. cap. 13. Valentia, tomo 2. d. 5. quest. 8. p. 1. Tanner. tom. 2. d. 3. quest. 6. dub. 1. Salas 1. 2. tr. 1. 2. d. 1. sect. 1. Azor, lib. 3. cap. 30.

Quæst. II. An sint habitus distincti à virtutibus? Hic S. Thomas, quest. 1. art. 1. Bonavent. art. 1. q. 1. Scot. Richard. Durand Bacon. Gabr. Argent. Carthuf. quest. 1. Caiet. Conrad. Medina, Zum. Vazquez, Lorca, Pesant. & alij cum S. Thoma, 1. 2. q. 68. art. 1. Granad. tom. 2. controu. 5. tract. 2. d. 1. Almain. tract. 3. moral. cap. 13. Valentia, tomo 2. d. 5. quest. 8. p. 1. Tannerus, tomo 2. d. 3. quest. 6. dub. 2. Salas, 1. 2. tract. 1. 2. disp. 1. sect. 1. Azor, lib. 3. cap. 30.

Quæst. III. An sectentur semper gratiam iustificantem? Hic S. Thomas, art. 1. Bonavent. Richard. & Brulef. q. 2. Caiet. Conrad. Med. Zum. Vazq. Lorca, Pesant. & alij cum S. Thom. 1. 2. q. 68. ar. 5. Gran. to. 2. controu. 5. tr. 2. d. 4. Val. to. 2. d. 5. q. 8. Sal. 1. 2. tr. 1. 2. d. 1. sect. 6.

Quæst. IIII. Differentia, & numerus donorum? Hic S. Thom. art. 2. Bonau. ar. 2. q. 1. Brulef. q. 4. Guillelm. & Gab. q. 1. Caiet. Conrad. Med. Zum. Vazq. Lorc. Pesant. & alij cum S. Thom. 1. 2. q. 68. ar. 4. Gran. to. 2. controu. 5. tract. 2. d. 2. & 3. Tann. to. 2. d. 3. q. 6. dub. 1. Valent. to. 2. d. 5. q. 8. p. 2. Salus, 1. 2. tr. 1. 2. d. 1. sect. 2.

Quæst. V. An dona omnia sint in Christo, & beatis? Hic S. Thomas art. 3. Richard. quest. 4. Gabr. quest. 1. art. 3. dub. 2. Caiet. Conrad. Medina, Zumel, Vazquez, Lorca, Pesant. & alij cum S. Thoma, 1. 2. quest. 68. art. 6. Item Caiet. Medina, Vazquez, Suar. Aluar. Pesant. Praposis. Sylui. Cabrera, Nazar. Ragusa, & alij cum S. Thoma, 3. p. quest. 7. art. 5. Granadus, tomo 2. controu. 5. tract. 2. d. 4. Salas, 1. 2. tract. 1. 2. d. 1. sect. 8. Valentia, tomo 2. d. 5. quest. 8.

Quæst. VI. Quis sit timor filialis, & servilis, & an vterque fuerit in Christo? Hic S. Thomas, q. 2. art. 3. Bonau. p. 1. art. 2. q. 1. Dur. Guillelm. & Gab. q. 1. Richard. ar. 2. q. 4. Alij relati dist. 15. q. 6.

DISTINCT. XXXV.

Quomodo differant sapientia, & scientia?

P R I M A conclusio. Dona sapientiæ, & scientiæ differunt inter se. Primo autoritate Apost. 1. Cor. 11. *Ali datur sermo sapientiæ, ali sermo scientiæ.* Secundo autoritate Aug. lib. 14. de Trin. c. 1. dicentis, licet philosophice nõ distingatur sapientiæ à scientiæ, quia vniuersque cogno-

ne apud Philosophos indiscriminatim sapientia, & scientia nomine potest comprehendi: ceterum Theologicè, prout sunt dona Spiritus Sancti, iuxta sacros Scriptores distingui. Tertio à priori. Tum, quia differunt ex obiecto: nam sapientia proprie rerum divinarum notitia dicitur, scientia verò notitia rerum humanarum prout connectuntur cum fide, in cuius lucem, & defensionem intendit. Tum ex effectu apud Augustinum in Enchirid. cap. 2. nam sapientia est colere, & diligere Deum, quare Latine *pietas*; & Græcè *Theosubia* dicitur: scientia verò abstinere à malis, & in medio nationis pravæ prudenter conversari. Tum ex modo tendendi in obiectum apud Augustinum lib. 12. de Trinitate cap. 14. Nam sapientia speculativè, scientia verò practicè tendit, quare sapientia æternorū contemplatio, scientia verò recta temporalium actio, seu administratio adscribitur. Ex quibus deprehenditur, Christum cognosci à nobis per sapientiam, & scientiam; scilicet per sapientiam, prout divina, per scientia verò, prout humana complectitur.

2 Secunda conclusio. Donum intellectus differt à donis sapientia; & scientia. Differt à sapientia ex obiecto: nam intellectus versatur circa Deum, & invisibiles creaturas, veritates æternas, & temporales sub ratione utrisque communi. Sapientia verò circa Deum tantum sub ratione propria Dei. Item ex effectu: nam sapientia effectum habet saporem, seu experientiam delectationis, & suavitatis dilectionis divinæ, quem effectum non habet intellectus. Differt intellectus à scientia ex obiecto: quia hæc solis visibilibus creatis insistit, ille verò invisibilibus, creatis, & divinis. Item ex modo; quia hæc practicè, ille verò tantum speculativè sua obiecta considerat: vnde scientia, administratio recta temporalium, bonaque inter malos conversatio, intellectui verò speculatio Dei, & creaturarum invisibilium tribuitur.

3 Tertia conclusio. Dona sapientia, scientia, & intellectus à sapientia, scientia, & intellectu naturalibus differunt. Nam hæc Spiritus Sancti dona sunt virtutes infusæ, & supernaturales, sectantes gratiam iustificantem; habitus verò naturales intra ordinem naturæ continentur, & inter naturæ beneficia computantur, peccatoribus etiam communia. Quare sicut virtutes naturales supernaturalibus adiuvantur, & elevantur: sic naturalis sapientia, scientia, & intellectus, quæ peccato infirmata, & ob tenebrata erant, supernaturalibus donis reformantur, & juvantur. Vnde sapientia spiritualis, cum infusa, & intrinseca sit animo, non est sapientia increata, quæ Deus sapiens est, sed quæ nos sapientes facit, sicut iustitia nos iustificans non est iustitia increata Dei, quæ Deus iustus est, sed creata nobis inhærens, quæ nos iustos facit.

QVÆSTIONES.

QVÆST. I. An dentur sapientia, scientia, & aliæ virtutes intellectuales infusæ à fide differentes? *Hic Bonaventura in littera d. 2. Alij relati dist. preced. quæst. 1. & 2.*

Quæst. II. An scientia, & sapientia infusæ differant obiectis formulis ab acquisitis, & naturalibus. *De quo relati lib. 2. dist. 27. q. 18.*

Quæst. III. An earum actus possint fieri absque actu fidei, & adeò elicere supernaturalem dilectionem Dei, quin præcurrat actus fidei? *De quo relati lib. 2. dist. 26. q. 13. & 14.*

Quæst. IV. An actus horum donorum possint fieri à peccatore absque ipsis donis per auxilium extrinsecum Dei? *De quo relati lib. 1. dist. 17. q. 3. & lib. 3. dist. 14. q. 4.*

Quæst. V. An hæc dona sint necessaria ad salutem sicut fides? *De quo Caietan. Conrad. Medina, Zumel, Lorca, Vazquez, Pesantius, & alij cum S. Thoma 1. 2. q. 68. art. 2. Granad. tomo. 2. controu. 5. tr. 2. disp. 4. Valentia tomo 2 disp. 5. q. 8. p. 3. Sal. 1. 2. tr. 12. dis. 1. sect. 7.*

Quæst. VI. An actus supernaturales scientiæ, sapientiæ, & intellectus possint esse falsi ex natura rei, aut de potentia absoluta? *De quo relati dist. 27. q. 29. & 30.*

Quæst. VII. An actus horum donorum in via sint obscuri, an evidentes? *Hæc difficultas est examine digna, lucem, quam scriptores non tradunt collige ex ijs, quæ docent ad quæstionem quintam distinctionis precedentis.*

Quæst. VIII. An præter fidem detur in iulto aliquis habitus supernaturalis obscurus respiciens motivum creatum? *De quo nos ex professo d. 61. de supernat. & non alij.*

DISTINCT. XXXVI.

De connexione virtutum.

P RIMA cõclusio. Omnes virtutes infusæ adeò connexæ sunt, ut vna ab alijs quoad existentiam seiungi nequeat. Primò auctoritate Hieronymi tomo 5. in cap. 36. *Elaiæ: Omnes virtutes sibi hærent, ut qui vna caruerit, omnibus careat.* Secundo Augustini tractatu de laudibus charitatis: *Vbi charitas est, quid est, quod possit deesse? Vbi autem non est, quid est quod possit prodesse?* Igitur si charitas adest, omnes virtutes adsunt: si verò illa abest, cæteræ quoque absunt. Tertiò ratione: quia charitas

ritas est mater omnium virtutum . Matrem autem sectantur filij, vt occupent, aut deserant animam, quam mater charitas occupaverit, aut deseruerit.

2 Secunda conclusio. Omnes virtutes in se quoad intensiōem sunt æquales, vt vna cæteris intensior, aut remissior non sit. Primò, quia omnes virtutes sunt connexæ cum charitate quoad intensiōem, sicut quoad existentiam, ideò que omnes pariter eius intensiōem, & remissionem sectantur. Secundò, quia Augustinus lib. 6. de Trinitate cap. 4. sic docet: *Virtutes nullo modo separantur ab inuicem, vt quicumque fuerint æquales v.g. in fortitudine æquales sint, & prudentia, & iustitia, & temperantia, atque ita de cæteris virtutibus inuenies.*

3 Obijciunt quidam oppositum sentientes. Primò, quia sancti prædicantur virtutibus inæquales, vt Abraham fide, Iob patientiâ, alius cōtinentiâ, alius misericordiâ præ alijs virtutibus claruerit. Secundò, quia peccata, & vitia sunt inæqualia. Ergò etiam virtutes illis oppositæ. Ad primum respondetur cum Augustino epist. 29. ad Hieronymum. Imparitas virtutum intelligenda est in eodem sancto quoad actus, & exercitia earum, aliæ enim frequentiùs, & intensiùs exercentur, quàm aliæ, non verò quoad earum habitus; aut facta comparatione plurium Sanctorum inter se, non verò virtutum in eodem subiecto. Ad secundum, peccata, & vitia sunt imparia, quia inæqualiter opponuntur cum charitate; virtutes verò habituales sunt pares, quia æqualiter charitatem sectantur.

4 Tertia conclusio. Omnia præcepta virtutum ad duo charitatis præcepta revocantur, ideò que in charitate omnium virtutum perfectio continetur. Primò, quia veritas ait: *In his duobus mandatis vniversa lex pēdet, & Propheta.* Hoc est, quidquid perfectionis à lege, & prophetis præscribitur, in dilectione Dei, & proximi continetur. Secundò, Augustinus tract. de laudibus charitatis: *Totam magnitudinem, & amplitudinem diuinorum eloquiorum possidet charitas, quâ Deum, proximumq; diligimus, quæ radix est omnium bonorum.* Nihil igitur perfectionis diuinæ eloquia præcipiunt, aut consulunt, quod charitas non adimpleat. Tertiò ratione, quia omnia præcepta, & consilia cæterarum virtutum possunt referri in dilectionem Dei, aut proximi propter Deum. Ergo dilectio charitatis est radix continens adimplerem, & perfectiōem omnium. Neque obstat, præcepta cæremonialia veteris legis iam cessasse, atque adeò nunc eorū perfectiōem in charitate non contineri. Tum, quia ea non cessarunt quoad spiritum, & veritatem, sed quoad litteram, & vmbra; manent enim in perfectiōe præceptorum, & sacramentorum legis novæ. Tum quia omnia illa cæremonialia revocabantur ad decem præcepta decalogi. At hæc nunc revocantur in duo charitatis præcepta.

QVÆSTIONES.

QVÆST. I. An cum gratia iustificante existant perpetuò omnes virtutes infusæ? *Hic S. I. Thom. art. 2. Bonavent. Richard. Argentina, Gab. Carthusian. quæst. 1. Caietan. Conrad. Medina, Zumel, Vazquez, Lorca, Pesantius, & alij cum S. Thoma 1. 2. q. 65. art. 2. & 3. Valentia tomo 2. disp. 5. q. 7. p. 2. Tannerus tomo 2. disp. 3. q. 5. dub. 2. Granad. tomo 2. controu. 5. tr. 1. disp. 11. Salas 1. 2. tr. 11. disp. 6. sect. 2. Azor lib. 3. cap. 29.*

Quæst. II. An abeunte gratiâ abeant quoque omnes virtutes infusæ? *De quo interpretes Magistri, & S. Thoma, & reliqui relati q. præced.*

Quæst. III. An virtutes infusæ fluant physicè in genere causæ efficientis à gratiâ? *Hic Bonavent. in littera dub. 1. & 3. Alij relati dist. 4. q. 4. Item Zumel, Conrad. Medina, & alij cum S. Thoma 1. 2. quæst. 110. ar. 4. ad primum, Granad. 1. 2. controu. 8. disp. 5.*

Quæst. IV. An, & quomodo charitas possit imperare, aut referre actus aliarum virtutum in suum finem? *Hic Bonaventura quæst. 6. Richardus art. 5. quæst. 1. Guillelmus quæst. 1. Alij relati lib. 2. distinct. 38. quæst. 5. & 6.*

Quæst. V. An actus charitatis ad eò contineat perfectionem aliarum virtutum, ut sit iustificans? *De quo relati lib. 1. dist. 17. q. 5.*

Quæst. VI. An, & quomodo charitas sit forma virtutum? *Hic Bonavent. q. 6. Richard. art. 5. q. 1. Guillelm. q. 1. Brulef q. 6. Alij relati dist. 23. Item relati lib. 2. dist. 38. q. 3. 5. & 6.*

Quæst. VII. An omnes virtutes intendantur æqualiter cum charitate? *Hic Sanctus Thomas art. 4. Bonaventura Richardus, & Brulef q. 5. Gabriel q. 1. Valentia tomo 3. disp. 1. q. 5. p. 4. & disp. 3. q. 2. p. 3. Zumel 1. 2. q. 114. art. 8. disp. 3. Tanner. tomo 2. disp. 6. q. 6. num. 207. & 208. Granadus tomo 2. controu. 5. tr. 1. disp. 10. & tomo 3. controu. 3. tr. 3. disp. 12. Caietanus, Conrad. Medina, Vazquez, Pensantius, & alij cum S. Thoma 1. 2. q. 66. art. 2. & sequent.*

Quæst. VIII. An omnia peccata sint æqualia? *Hic Bonaventura, & Richard. q. 4. S. Thoma art. 6. Gabriel quæst. 1. Caietanus, Conradus, Medina, Zumel, Curiel, Montefinus, Pesantius, Vazquez, Lorca, & alij cum S. Thoma 1. 2. q. 73. art. 2. Valentia tomo 2. disp. 7. q. 3. p. 2. Tannerus tomo 2. disp. 4. q. 3. dubio 1. Salas 1. 2. tr. 13. disp. 5. sect. 1. Bellarminus lib. 1. de statu peccat. cap. 4. Anton. Perez certam. 8. expof. à cap. 23. Granadus tomo 2. controu. 6. ar. 3. disp. 1.*

Quæst. IX. An virtutes inferiores possint imperare charitatem? *De quo relati lib. 2. dist. 38. quæst. 7.*

Quæst.

Quæst. X. An vitia sint mutuò connexa? *Hic Sanctus Thomas art. 6. Richardus, & Bonaventura quæst. 4. Argentina quæst. 1. art. 4. Gabriel quæst. 1. Brulef quæst. 4. Caietanus, Conrad. Curiel, Medina, Montesinos, Lorca, Vazquez, Pesantius, & alij cum S. Thoma 1. 2. q. 73 ar. 1. Tannerus 10. 2. disp. 4. q. 3. dub. 1. Granad. tom. 2. controu. 6. comment. in art. 1. q. 73. Valentia tomo 2. disp. 7. quæst. 3. p. 1. Salas 1. 2. tr. 13. disp. 4.*

DISTINCT. XXXVII.

De decem præceptis, quomodo contineantur in duobus mandatis chari- tatis.

CONCLUSIO est. Decem præcepta decalogi ad duo præcepta charitatis reuocantur. Nam tria priora Moyfi delata in prima tabula, spectant ad honorem, & amorem Dei: septem posteriora verò scripta in secunda tabula, ad amorem proximi, & honorem. Ergo in amorem Dei, & proximi omnia referuntur. Antecedens inductione, & explicatione præceptorum ostenditur.

2 Ergo primum primæ tabulæ præceptum est: *Non habebis Deos alienos, & non facies sculptile, neque omnem similitudinem.* Vbi Origenes voluit contineri duplex præceptum, alterum quo sculptile, seu idolum, alterum, quo similitudo prohibetur. Nam aliud est idolum, aliud similitudo: quippe idolum est, quod repræsentat rem absque similitudine cum alia verè existenti, vt si formes animal, cuius caput sit humanum, & manus equinæ: ideòque dixit Apostolus primo Corinth. octavo: *Idolum non est in mundo: similitudo verò, quæ refert speciem rei verè existentis, vt serpens aureus, canis argenteus.* At rectius Augustinus negat duplicitem præcepti: quia posteriora verba sunt explicatio priorum: *Non habebis Deos alienos, in quibus illa continentur;*

ideoque etiam non probat differentiam similitudinis, & idoli. Ad illud verò Pauli, quod idolam non est in mundo, cum similitudines plures sint. Respondetur. Voluit Paulus, non esse in mundo idolum quoad formalem representationem divinitatis, sed quoad materiale, nam quoad formale solum est in perversitate hominum, quæ sola, & non Deus causa fuit illius, cum vera non sit, sed ficta. Sicut Deus non est causa peccati quoad formale, sed quoad materiale, quia quoad formale nihil est.

3 Secundum præceptum est: *Non assumes nomen Dei tui in vanum.* Hoc est, non iurabis, seu non adduces in testimonium pro nihilo nomen Dei. Allegoricè verò præcipitur, ne arbitreris Christum Dominum esse puram creaturam, quia omnis creatura vanitati subiecta est. Tertium præceptum est: *Memento, ut diem Sabbati sanctifices.* Hoc est, ut festa Dei, & Sanctorum observes. Allegoricè verò, ut hic à vicijs vaces, & in futuro requiem expectes. Hæc tria præcepta adscribuntur toti Trinitati. Primum Patri, qui est primum totius Trinitatis principium. Secundum Filio, qui est cœqualis Patri. Tertium Spiritui Sancto, qui est nexus utriusque, & omnis sanctificationis, & remissionis peccatorum operator, quia Spiritui Sancto tribuitur adoptionis Spiritus, qui cum sanctificatione, & remissione peccatorum confertur.

4 In secunda tabula primum præceptum est: *Honora patrem tuum, & matrem tuam.* Hoc est, parentibus reverentiam exhibe, & necessaria ministra. Secundum est: *Non occides.* Vbi iuxta litteram legis actus occidendi, iuxta Spiritum Evangelij verò, etiam voluntas occidendi prohibetur. Tertium est: *Non machaberis.* Hoc est, nulli sceminæ misceris, nisi matrimonio coniunctæ; vbi omnis concubitus, illicitus, & omnis membrorum inordinatus usus vetatur. Quartum est: *Non furtum facies.* Hoc est, non usurpabis rem alienam. Vbi etiam rapina, & sacrilegium interdicitur. Sub rapina, docente Hieronymo in cap. 28. Ezechielis, comprehenditur vsura, quæ tunc committitur, cum aliquid precio æstimabile, sive pecunia sit, sive res alia, supra mutuum exigitur. Sub sacrilegio triplex peccatum continetur. Primò ablatio rei sacræ de sacro. Secundò rei non sacræ de sacro. Tertio rei sacræ de non sacro. Res autem

sacræ

sacra dicitur, quæ divino cultui mancipatur. Si nunc quæras, an
 filij Israel furtum commisserint, cum iubente Domino pretio-
 sa Ægyptiorum secum asportaverunt? Respondetur. Ea aspor-
 tatio furtum non fuit, vt Augustinus docet, quia non est facta
 contra voluntatem Domini, scilicet Dei, qui ijs rebus vti pote-
 rat pro suo libito. Sicut occidere hominem tanquam minister iu-
 dicitis iubentis occisionem non est homicidium. Secus esset, si
 propria auctoritate, aut voluntate occidisset, aut pretiosa al-
 terius asportasset, quamvis aliàs à iudice esset occidendus ho-
 mo, aut à Domino sibi committenda pretiosa. Neque obest
 lex naturalis: *Quod tibi non vis, alteri ne feceris.* Quia ea intelli-
 genda est, *ne feceris iniuste*, seu absque iure. Iubente autem Deo
 ius adest. Quintum præceptum est: *Non loquaris contra proximum
 tuum falsum testimonium.* Vbi duo crimina continentur, menda-
 cium, scilicet, & periurium: de quibus vberius agendum est.
 Ac primo dubitatur, an omne mendacium sit prohibitum? Si qui-
 dem his præceptis tantùm prohibentur ea, quæ sunt con-
 tra dilectionem proximi. Plura autem sunt menda-
 cia, quæ nulli proximo nocent. De quo *scor*
sim distinctione sequenti de-
 cernitur.

QVÆSTIONES.

QVÆST. I. An primo præcepto decalogi teneamur ad dilectionem formalem Dei, & an naturalem tantum, an etiam supernaturalem? De quo Caietan. Bañez, Aragon, Lorca, Pesant. Torres, Sylui, & alij cum S. Thoma 2. 2. quæst. 44. art. 1. Valent. 10. 3. disp. 3. q. 19 p. 1. Sanchez lib. 2. sum. cap. 35. Connin. 2. 2. disp. 24. dub. 2. Per. Hurt. 2. 2. disp. 174. Suarez de charitate disput. 5. sect. 1. Alm. in. tr. de charitate cap. 9. Granad. tomo 3. controu. 3. tr. 7. disp. 1. Ledesma tomo 2. sum. tr. 3. cap. 5.

Quæst. II. An ad eam dilectionem teneamur in primo instanti vltus rationis, & quando in decursu vitæ? De quo Bañez 2. 2. quæst. 44. art. 1. dubio 1. Manuel tomo 1. summa cap. 11. Sor. libro 2. de iniuria quæst. 3. art. 10. Victoria relect. de hære, Valencia 1. 2. disp. 6. quæst. 19 par. 3. Azor tomo 1. lib. 4. cap. 10. Suar. tomo 4. in 3. p. disp. 111 sect. 2. num. 14. & 15. & 2. 2. de charitate disp. 5. sect. 3. Conninc secunda secunda disp. 24. dub. 3. Sanchez libro 2. summa cap. 35. Salas 1. 2. tractatu 13. disp. 18. Caietan. Conradus Medina, Zumel, Pesantius, Vazquez, & alij 1. 2. quæst. 89. art. 6. Tannerus 10. 2. disp. 4. quæst. 5. dub. 4.

Quæst. III. An, & quando primo præcepto teneamur ad actum fidei, & spei? De quo Caietanus, Bañez, Aragon, Lorca, Torres, Sylui, Pesantius, & alij cum Sancto Thoma secunda secunda, quæst. 16. art. 1. & quæst. 22. art. 1. Sanchez lib. 2. summa capit. 1. & 33. Azor lib. 8. cap. 7. & lib. 9. cap. 2. Valencia 2. 2. disp. 1. q. 2. par. 5. & disp. 2. quæst. 4. p. 1. Suarez de Fide disp. 3. & 14. & de spe disp. 2. sect. 1. Conninc 2. 2. disp. 14. dub. 1. & disp. 15. dubio 1. & disputat. 19. dubio 9.

Quæst. IV. Quæ sint peccata opposita fidei? De quo Caietan. Bañez, Arag. Lorca, Pesant. Torres, Sylui, & alij cum S. Thom. 2. 2. q. 10. & 11. Suarez de Fide disp. 5. & seq. Sanchez lib. 2. sum. cap. 3. & seq. Granad. 10. 3. controu. 1. tr. 15. disp. 1. & seq.

Quæst. V. Quæ sint opposita Spei? De quo Caietan. Bañez, Aragon, Lorca, Torres, Sylui, Pesant. & alij cum S. Thom. 2. 2. quæst. 22. Suarez de spe disp. 2. sect. 2. & 3. Granad. 10. 3. controu. 2. tr. 4. Sanchez lib. 2. sum. cap. 33.

Quæst.

Quæst. VI. An præcepta negativa observentur per puram omissionem meritoriam? *De quo relati lib. 2. dist. 24 q. 9.*

Quæst. VII. Quid prohibeatur secundo præcepto Decalogi? *Hic Bonaventura, in litt. dub. 2. Sanchez lib. 3. summ. à cap. 1. Azor lib. 11. à cap. 1. Ledesma, tomo 2. summ. tract. 11. Suarez, tomo 2. de Relig. lib. . . à cap. 1. Sayr. in clavi regali lib. 5. à cap. 1. Calet. Bañez, Arag. Valentia, Pefant. Sylvi. & Alij cum S. Thoma 2. 2. quæst. 89.*

Quæst. VIII. Quid prohibeatur & præcipiatur reliquis præceptis vsque ad octavum? *Hic Bonaventura, in dub. litteral. Videantur integri tractatus Bonacina, Azor, Sayri, Toleti Henriquez, & aliorum de præceptis Decalogi.*

DISTINCT. XXXVIII.

De triplici genere mendaciæ.

ERGO queritur, an omne mendacium sit peccatum? Est enim triplex mendacium. Primò nulli nocivum, sed commo- dum, ut si pro salute aut commo- do alterius mentiaris ut mentitæ sunt obstetrices Pharaoni, & Raab exploratoribus Israel. Secundò iocosum, quod non animo fallendi, sed iocandi dicitur. Tertiò ex maligno, & duplici corde profectum. Ad quæ revocantur octo genera mendaciorum, quæ in textu recensentur.

2 Conclusio est. Omne mendacium peccatum est, si vè grave, si vè leve. Primò quia Augustinus lib. contra mendacium capit. 1. sic docet. Vbi probat non adimi malitiam, quòd alteri salutare sit; quia etiam furtum, & adulterium possunt esse commoda, & salutaria alteri, tamen peccata semper sunt. Secundò à priori; nam qui mentitur, intendit fallere eum, cui loquitur. Fallere autem proximum, peccatum est contra proximum. Item qui mentitur, abicitur verbis contra finem convenientem naturæ rationali, in quem instituta sunt, scilicet ad pandendum veros animi

sensus, qui alijs ignoti sunt. At hic abusus verborum contra finem convenientem naturæ rationali pravus, & turpis est. Assumptum probatur ex definitione mendacij. Est enim mendacium de finiente Augustino lib. contra mendacium cap. 22. *Falsa significatio vocis cum intentione fallendi.* Unde mentientis est, aliud habere in corde, aliud in ore; est enim mentire contra mentem ire. Ergo qui mentitur, intendit fallere, & verbis abutitur. Ex quibus deprehendes, posse aliquem mentiri, dicendo verum. Item non mentiri dicendo falsum. Nam qui loquitur verum, putans esse falsum mentitur, quia loquitur contra suam mentem. Item qui loquitur falsum, putans esse verum, non mentitur, quia iuxta suam mentem loquitur. Atque adeo potest Iudæus mentiri suadens alicui, Christum esse Deum contra suam existimationem, quamvis non dicat mendacium, neque falsum. Sic Augustinus in Enchirid. cap. 18. Vbi explicare est, an Iacob mentitus sit, dicens Patri, se esse primogenitum Esau? Augustinus ergo lib. contra mendacium cap. 10. ait, *illud non fuisse mendacium, sed mysterium.* Quia loquutus fuit iuxta mentem matris, quæ responsonem præscriperat, & spiritali sensu, quem ipsa noverat, veram.

3 Alia conclusio. Mendacium ex genere suo non est peccatum grave. Tum quia mendacium iocosum non est grave. Quamquam viris perfectis, si frequens sit, damnabile est. Tum quia Augustinus lib. contra mendacium cap. 15. & lib. 4. super Leviticum quæst. 68. docet mendacium alijs salutare, vt obstetricum, & Raab, *veniale fuisse peccatum.* Cæterum monet in Enchiridio cap. decimo octavo. *Mihi videtur omne mendacium esse peccatum, sed multum interest, quo animo, & de quibus rebus quisque mentitur.* Scilicet, quia ea potest esse intentio, eaque materia mentientis, vt mendacium sit leve, & ea etiam, vt sit grave. Nam mentiri animo graviter infamandi, & nocendi; item mentiri in rebus, quæ pertinent ad Religionem, grave peccatum est. At mentiri animo consulendi salutem alterius, & in rebus parvi momenti leve est. Unde illud Psalm. 5. *Perdes omnes, qui loquuntur mendacium.* Item illud Sapient. 1. Os, *quod mentitur, occidit animam,* accipienda non sunt de quocunque mendacio, sed tantum de gravi. At annotare est, viris perfectis potius eligendam mortem, quam mendacium etiam leve, & alijs salutare, cum nullum peccatum etiam leve

leve pro tuenda alicuius vita licitum sit. Tamen possunt occultare verum, & æquivocis verbis dissimulare, quin mentiatur, quando non adest obligatio pandendi verum, & occultatio alicui prodesse potest.

QVÆSTIONES.

QVÆST. I. An omne mendacium sit peccatum, & quale? *Hic S. Thomas, quest. 1. artic. 3. Richardus, & Bonaventura, quest. 2. Argentinus, & Guillelm. quest. 2. Caietan. cum S. Thoma, 2. 2. quest. 100. artic. 3. Tolet. cap. 54. Laym. lib. 4. tract. 2. cap. 13. Filliuc. tract. 40. cap. 2. quest. 3. Clavis Regi. lib. 1. 2. cap. 2. Azor, 3. p. lib. 13. cap. 1. Lefsius, lib. 2. cap. 47. Bonacina, tomo 2. d. 10. quest. 1. par. 2.*

Quæst. II. An sint licita verba æquivoca contra mentem interrogantis? *Hic S. Thom. q. 1. & reliqui relati quasi. preced. Item alij relati dist. seq. quest. 3.*

DIST.

DISTINCT. XXXIX.

De periurio.

ALIVD crimen prohibitum quinto præcepto secundæ tabulæ est periurium; de quo plures dubitationes moventur. Prima est, an possit esse periurium sine mendacio? Quidam affirmant, quia Hieronymus commentario ad cap. 4. Hieremiæ, docet, ad periurium sufficere defectum veritatis. At potest quis iuramento deficere à verò, quin mentiatur, si illud cogitet esse verum. Sed rectius alij negant. Quia Augustinus de verbis Apostoli sermone 28. distinguit triplex periurium. Primum, quo quis iurat falsum, animo fallendi, sciens esse falsum. Secundum, quo temere iurat falsum, putans esse verum. Tertium, quo iurat verum putans esse falsum, atque adeò animo fallendi. Quæ omnia docet esse prohibita, quamquam gravius sit periurium ex animo fallendi profectum. Caterum iurare falsum, quia prudenter putatur esse verum, propriè periurium non est; quia in eo nullum est peccatum. Nam peccatum non est, ubi mens, & voluntas non est rea. At in eo, qui iurat falsum putans esse verum, potest voluntas, & mens non esse rea; nam absque culpa potest falli. Ergò qui sic iurat, non est periurus. Requiritur igitur ad periurium mendacium, scilicet ut contra mentem iuretur, sive illud re ipsa sit verum, sive falsum. Undè qui iuramento promittit aliquid, quod postea non adimplet, si animo adimplendi promissit, non peieravit, quia licet iuravit falsum, tamen non iuravit contra animum, & mentem suam. At verò cum animum mutat, reus est periurij, quia transgreditur oblationem iuramenti.

2 Secunda conclusio. Iurare ex se non est malum. Nam iurare ex se ad asserendam innocentiam alicuius, vel fœdera pacis confirmanda, prohibitum non est. Quare Augustinus lib. 1. de sermone Domini in monte post medium approbat iuramentum necessitate factum, quia interdum homines duri sunt ad credendum, quod sibi, vel alijs utile est. Et tunc usus iuramenti est licitus. Quod confirmat exemplo Apostoli Rom. 1. iurantis. *Et est mihi Deus.* Ergò ex se iuramentum non est prohibitum. Undè illud

Christi

Christi Mathæi 5. *Ego dico vobis non iurare omnino*, exponit intelligendum esse de alsiduitate iurandi, quæ licita non est. Quia necessitas honestans iuramentum rara est, & alsiduitate iurandi potest homo in periurium labi.

3. Tertia conclusio. Licitum est iurare per creaturam. Nam Ioseph Genesis 42. iuravit per salutem Pharaonis. Neque obest. Deuteronom. 6. præcipi iuramenta Deo reddi, & Mathæi 5. prohiberi iuramenta per cælum, per terram, per Ierosolimam, & per caput tuum. Quoniam aliud est, si iures per creaturas putans eis aliquid divinitatis inesse; aliud iurare per creaturas absque fide divinitatis illarum. Primum tantum prohibuit Deus Iudæis, qui tanquam infirmi poterant iuramento creaturis aliquid divinitatis tribuere. Non prohibuit secundum quod viris perfectis assuetum fuit, ut diximus de Ioseph.

4. Quarta conclusio. Magis obligat iuramentum per Deum, quam per creaturas. Ita Chrysostomus in opere imperfecto super Math. ad cap. 23. asserens, gravius esse iurare per Deum, quam per Evangelia. Ratio est, quia sanctius est nomen Dei, quam creaturæ, maiorque ei reverentia debita. At violare maiorem reverentiam debitam nomini Dei, gravius peccatum est.

5. Quinta conclusio. Iurare non est aliud, quam Deum testem, & iudicem veritatis advocare. Primo, quia sic iuravit Apostolus Rom. 1. *Testis est mihi Deus*; ac si dixisset, per Deum ita est, ut Augustinus exponit serm. 18. de verbis Apostoli. Secundo, quia iurare per Deum, est ius, seu iudicium veritatis Deo dare. Hoc autem est, Deum in testem, seu iudicem adducere. Unde etiam cum iuratur per lapidem, aut cælum, Deus in testimonium adducitur; nam creatura illa non potest confirmare veritatem rei, quam minimè novit. Ergo creator in eius confirmationem advocatur.

6. Sexta conclusio. Non solum iuramentum assertorium, sed etiam execratorium grave peccatum est, ut si dicam, mors mihi, aut filijs contingat, si non est ita res. Nam id obligat Deo, aut oppignoratur. Quod in testimonium mendacij gravis iniuria est. Sic Augustinus sup. Quare iurare per vitam, aut per

Ialutem meam, & per filios meos est genus execrationis, & illicitum, cum in testimonium mendax profertur.

7. Septima conclusio. Admittendum est iuramentum præstitum per falsos Deos; quamvis tale iuramentum peccatum est. Nam teste Augustino epist. 147. ad Publicolam, bis peccat, qui fidem iuratam per falsos Deos non servat. Tum quia creaturis divinitatem tribuit. Tum quia contra pollicitam fidem fecit. Is enim anime se obligavit ad rem, & hanc tantum obligationem, qui videtur eius fide, accepit. Unde utens fide illius non fuit socius criminis, sed pacti tantum, & obligationis ipsius acceptor, ad quod sibi ius erat.

8. Octava conclusio. Iuramentum promissorium rei iniuste non obligat ad sui observantiam. Nam si res promissa iniusta est, maius peccatum est, illam exequi, quam omittere. Promittens enim & exequens iniustum bis peccat, promittens vero, & non exequens, semel tantum peccavit. At nullus potest obligari sub peccato exequi peccatum. Quod Patres pluribus confirmant, Ambrosius lib. 1. de offic. cap. ultimo exemplo Herodis peccantis in occisione Baptistæ, quam iuravit. Isidorus lib. 2. de summo bono cap. 31. exemplo eius, qui adulteræ perpetuam fidem cum ea convivendi pollicetur. Augustinus serm. de Baptistæ 22. q. 4. exemplo David pietate non effundentis sanguinem Nabal, quem impie iuravit effundere. Num autem is, qui iuramentum rei illicitæ retractat, periurus dicendus sit? Affirmant Beda, & Apocrisadius. Quamquam reus criminis non alleritur.

9. Nona conclusio. Iurare cum dolo verbis iuranti significandis aliud, quam ab audiente percipi intenditur, illicitum est. Tum quia proximum fallitur. Tum quia Deo, qui testis est veritatis, mentitur.

10. Decima conclusio. Provocare alium ad iurandum potest esse licitum, & illicitum. Nam provocare ad iurandum eum, quem scis iuraturum verum, licitum est. Eum vero provocare, quem scis iuraturum cum mendacio, illicitum est, & maius peccatum, quam homicidium; nam homicida occidit corpus, is vero occidit animam. Sic Augustinus serm.

28. de verbis Apostoli.

QVÆSTIONES.

QVÆST. I. An obliget iuramentum seu votum de re illicita? *Hic Gabriel. & S. Thom. quæst. 1. Sanchez, lib. 4. sum. cap. 6. Suar. lib. 2. de voto cap. 5. Filliuc. tract. 26. cap. 2. Lefius lib. 2. cap. 42. dub. 4. Clavis Regia, lib. 5. cap. 7. Azor, tom. 1. lib. 11. cap. 5. quæst. 1. Bonac. tom. 2. d. 4. quæst. 2. p. 4. Sor. lib. 7. q. 1. art. 3. Navar. cap. 12. sum. Caiet. Salon, Valentia, & alij cum S. Thom. 2. 2. q. 88. art. 2.*

Quæst. II. An liceat petere & acceptare iuramentum per deos falsos? *Hic Bonaventura art. 2. quæst. 3. Richard. quæst. 3. Gabriel. quæst. 1. art. 3. Suarez, lib. 3. de iurament. cap. 13. Sanchez, lib. 3. summ. cap. 8. Filliucius tract. 25. cap. 1. quæst. 8. & 9. Reginald. lib. 18. num. 20. Salon 2. 2. quæst. 87. art. 4. controuer. 2. Bonac. to. 2. d. 4. quæst. 1. p. 11.*

Quæst. III. An sit licitum, & obliget iuramentum factum contra mentem interrogantis? *Hic S. Thomas, art. 3. Bonaventura, art. 3. quæst. 1. Richard. art. 2. quæst. 1. Sanchez, lib. 3. c. 6. Valentin, tom. 3. d. 6. quæst. 7. p. 4. Clavis Regia lib. 4. c. 5. & lib. 12. cap. 17. Laym lib. 4. tr. 3. c. 13. Suarez, de iuram. lib. 3. c. 11. Filliucius, tr. 25. c. 11. Lefius, lib. 2. cap. 42. dub. 9. Bonac. to. 2. d. 4. q. 1. p. 12. Navar. c. 12. sum.*

Quæst. IIII. An obliget iuramentum coactum? *Hic S. Thomas, quæst. 1. art. 3. Bonac. art. 3. q. 2. Richard. art. 2. q. 2. Gabriel. quæst. 1. ar. 3. Sanchez, lib. 3. c. 9. & 11. Suar. lib. 2. de iuram. cap. 9. Lef. lib. 2. c. 42. dub. 6. Filliuc. tr. 25. c. 6. q. 7. Laym. lib. 4. tr. 3. c. 7. Bonac. to. 2. d. 4. q. 1. p. 9.*

Quæst. V. An obliget iuramentum de re indifferenti? *De quo Sanchez, lib. 3. sum. cap. 9. num. 11. & 12. & lib. 4. cap. 7. Clavis Regia lib. 5. c. 7. Azor, to. 1. lib. 11. cap. 5. q. 1. Petr. Ledesma, to. 2. sum. tr. 11. c. 3. dub. 2. Suar. lib. 2. de iuramen. cap. 17. Rebel. p. 2. de instit. lib. 1. q. 9. Lefius, lib. 2. cap. 42. dub. 4. Bonac. to. 2. d. 4. q. 1. p. 4. Laym. lib. 4. tr. 3. c. 6.*

Quæst. VI. An iuramentum factum contra legem civilem obliget? *De quo Sanchez lib. 3. summ. cap. 9. Bonac. tomo 2. præcept. 2. d. 4. quæst. 1. p. 5. Azor, tom. 1. instit. moral. lib. 11. c. 7. q. 1.*

Lesius lib. 2. de instit. cap. 17. dubio 7. Suarez, tomo 2. de relig. tract. de iurament. lib. 2. cap. 20. & 26. Rebel. de instit. p. 2. lib. 5. quest. 7. sect. 3.

Quæst. VII. An obliget iuramentum errore præstitum? De quo Sanchez, lib. 3. summ. cap. 11. à num. 38. Bonacin, to. 2. præcept. 2. d. 4. quest. 1. p. 8. prop. 1. & 2. Suarez, de iurament. lib. 2. cap. 11. Filliucius, tract. 25. cap. 6. quest. 5. Nauarr. in sum. cap. 12. Azor 1. p. lib. 11. cap. 7. Syluester verbo iuramentum, 4. quest. 8. & ver. 5. quest. 12. Gutierrez, de iuramentis 1. p. cap. 37. Lesius, lib. 2. de iust. cap. 42. dub. 7.

Quæst. VIII. An iuramentum exterius factum absque animo iurandi obliget? De quo Sanchez lib. 3. sum. cap. 10. num. 11. & sequenti, Lesius lib. 2. de instit. cap. 42. dub. 8. Suar. tom. 2. de relig. lib. 2. cap. 7. Azor, lib. 11. cap. 4. quest. 2. Valentia, tom. 3. d. 6. q. 7. punct. 4. Filliucius, tract. 25. cap. 6. quest. 1. Ledesma, tom. 2. sum. tr. 11. c. 3. dub. 5. dicto 2.

Quæst. IX. An obliget iuramentum factum absque animo se obligandi, cum animo tamen iurandi? De quo Sanchez, lib. 3. summ. cap. 10. Valentia, tom. 3. disp. 6. quest. 7. punct. 4. Azor, 1. p. lib. 11. cap. 4. quest. 2. Syluester verbo iuramentum 4. quest. 7. Sotus lib. 8. quest. 8. art. 7. Aragonius 2. 2. quest. 89. art. 7. concl. 4. Clavis Regia lib. 3. cap. 6. Filliucius tr. 25. c. 6. q. 2. num. 144. & seq. Les. lib. 2. de iust. cap. 42. dub. 8. Bonacina, to. 2. præcept. 2. disp. 4. quest. 1. punct. 7.

Quæst. X. An iurans ex consuetudine peccet mortaliter? De quo Sanchez, lib. 3. summ. cap. 5. Valentia, tomo 3. disp. 6. quest. 7. puncto 3. Petrus Ledesma, tomo 2. summ. tract. 11. cap. 5. dub. 3. Suarez, tom. 2. de relig. lib. 3. cap. 7. Filliucius, tract. 15. cap. 10. quest. 9. Clavis Regia lib. 5. cap. 5. Bonacina, tomo 2. præcept. 2. disp. 4. quest. 1. punct. 13. Reginaldus lib. 18. num. 87. & seq.

DISTINCT. XL.

De sexto, & septimo præcepto secundæ
tabulæ.

CONCLUSIO est. Veteri decalogi lege etiam prohibebantur affectus merè interni. Nam sextum præceptum secundæ tabulæ est: *Non desiderabis uxorem proximi tui*. Septimum autem, & postremum: *Non concupisces domum proximi tui, non seruum, non ancillam, &c.* At his præceptis affectus merè interni prohibentur. Nam opera externa, seu affectus efficaces operibus externis coniuncti interdiciuntur tertio præcepto, *Non mœchaberis*, & quatto, *Non furtum facies*. Quo sextum, & septimum à tertio, & quarto distinguuntur. Quippe obiecta interdicta differunt, nam illis opera externa, & affectus omninò efficaces operibus adiuti, his verò affectus merè interni vetantur.

At obijcies: Communiter dicitur: *Lex comprimere manum, non animam*: Evangelium verò *comprimere tam manum, quam animam*. Quod ideò dictum est, quia lex sola opera externa, & non affectus merè internos, sicut Evangelium comprimebat. Respondetur primò. Illud proloquium comparat Evangelium cum lege veteri quoad sola præcepta cæremonialia, quæ solas actiones externas præscribent: non verò quoad præcepta moralia, quæ etiam affectus internos dirigebant: Secundò quoad præcepta moralia lex antiqua non prohibebat omnes affectus merè internos, sed eos, quos expriment sextum, & septimum præceptum. Evangelium verò omnes affectus internos rei illicitæ interdicit. Tertio, lex dicitur comprimere tantum manum, & non animam, sicut Evangelium: quia lex occidere animam, Evangelium verò vivificare dicebatur iuxta secundo Corinthiorum tertio: *Littera occidit, Spiritus autem vivificat*. Sub littera enim etiam præcepta

moralia veteris legis comprehenduntur. Porrò hæc littera occidere animum dicitur, non quia mala erat, sed quia erat occasio peccandi potius, quàm Evangelium. Quoniam notitiam tantum præstabat, & non gratiam vberem, quam Evangelium cum notitia præstabat. In Evangelio enim vberior, & ex se efficacior gratia est. Tum ratione meritorum Christi Domini, quæ Evangelio magis favent. Tum ratione Sacramentorum, quæ in veteri lege solum significabant gratiam, in Evangelio verò illam conferunt. Tum ratione præmiorum, quæ ad implenti legem, & Evangelium promittuntur. Legis enim adimplerioni bona tantum temporalia, Evangelij verò observantia Deus pollicitus est æterna.

QVÆSTIONES.

QVÆST. I. An opus externum superaddat malitiam affectui interno? *Hic Estius §. 1. Alij relati lib. 2. distinct. 35. quest. 3.*

Quæst. II. An delectatio de re illicita sit peccatum prohibitum nono, & decimo præcepto Decalogi? *Hic Estius §. 2. Alij relati lib. 2. dist. 25. q. 13.*

Quæst. III. An opera legis naturæ indigeant gratia auxiliante, qua egent opera legis gratiæ? *De quo relati lib. 2. dist. 28. quest. 1. & seq.*

Quæst. IV. Quod nam sit discrimen inter Sacramenta legis veteris, & novæ? *De quo lib. seq. dist. 1.*

Quæst. V. An auxilia gratiæ professoribus utriusque legis provila sint intrinsecè supernaturalia? *De quo relati libro primo, dist. 16. q. 6.*

Quæst. VI. An omnia eiusmodi auxilia fuerint provisa ex meritis Christi? *De quo relati libro primo, distinct. 41. quest. 9. & lib. 3. distinct. 13. quest. 9.*

Quæst. VII. An ea auxilia fuerint ex se efficacia, an ex consensu voluntatis? *De quo relati lib. 2. dist. 24. q. 5.*

Quæst.

Quæst. VIII. An vberiora nobis quàm antiquis auxilia provideantur?

Quæst. IX. An opera legis naturæ sint meritoria de congruo bonorum supernaturalium? *De quo libro primo distinctione 41. quæst. 4.*

Quæst. X. An opera naturalia legis possent disponere ex se ad suscipiendam gratiam? *De quo relati libro primo distinct. 41. quæst. 5. & 6.*

LIBER QVARTVS.

De Sacramentis, & signis Sacramentalibus.

Magister libro primo distinctione prima distribuit vniversa objecta Theologiae in res, & in signa. Tribus praecedentibus libris disseruit de rebus: nunc tractationem instituit de Sacramentalibus signis. Quae annexa sunt operibus nostrae redemptionis, de qua libro praecedenti dissertum est.

DISTINCT. I.

SACRAMENTA sunt remedia, quae Christus instituit ad medelam vulnerum peccati originalis, & actualis praefigurataque sunt Luc. 10. in eis, quae Samaritanus, vulneribus sauciato misericorditer exhibuit. De quibus in hac distinctione quaeruntur quatuor. Primo quidditas Sacramenti. Secundo partes, ex quibus conficitur. Tertio causa, propter quas instituitur. Quarto differentia, quae a veteribus sacramentis, praesertim Circumcisione distinguitur.

2 Prima conclusio. Sacramentum, de quo disputatio instituitur, est signum visibile gratiae invisibilis, eiusdem imaginem gerens, & causa existens. Nam Sacramentum apud sacros Scriptores interdum significat secretum, & latens mysterium; interdum signum sensibile tale mysterium, aut aliud quidpiam insensibile significans: in qua significatione nunc Sacramentum accipitur. Signum autem est, quod praeter speciem, quam ingerit sensibus, facit nos in alterius notionem venire. Signum aliud est naturale, quod suapte natura significat, ut fumus ignem. Aliud ex institutione, quod ex libito Dei, aut hominum significat. Rursum signum ex institutione, aliud praesertit similitudinem eius, quod refert, ut ablutio exterior abluitionem interiorem: aliud, quod eiusmodi similitudinem non gerit, ut ramus pendens significans vinum. Praeterea signum imaginem rei significatae gerens aliud est speculativum, rem tan-

tum significans, sed non causans, vt legalia vetera, quæ in solam significationem, & non in iustificationem instituta fuerunt, cum non conferrent gratiam iustificantem, quamvis in fide, & charitate fierent. Aliud practicum rem significans, & causans. Sacramentum igitur novæ legis, de quo nunc est sermo, hoc postremo sensu signum est, & superiori definitione comprehenditur.

3 Secunda conclusio. Quamvis potuit Christus salutem animæ hominibus absque sacramentis providere, triplici de causa sacramenta instituit. Primò ad humiliationem hominis, vt rebus corporeis homine inferioribus subiectus, salutem animæ consequatur. Secundò ad ipsius eruditionem, vt divina, quæ ante peccatum sine medio sensibili nota ipsi erant, & post peccatum ignota, medijs hisce signis assequatur, & noscat. Tertiò ad eius exercitationem vtilem, & honestam, quæ otium, & vanum occupationem declinet: ex triplici enim occupationum genere, alio ad bonum corporis, alio ad bonum animæ, alio ad vtriusque detrimentum pertinente, Sacramentorum usus ad salutem animæ dirigitur.

4 Tertia conclusio. Sacramentum ex duobus conficitur, verbis, scilicet, & rebus. Nam, vt progressu videbimus, omnis materia, & forma Sacramentorum verbis, & rebus constituitur, vt Baptismus in invocatione Trinitatis, & aqua; & sic facta inductione per alia.

5 Quarta conclusio. Sacramenta nova à veteribus longè discrepant. Nam, vt ait Augustinus tomo octavo ad tit. Psalm. 73. vetera tantum promittebant, & significabant salutem futuram in lege gratiæ. Nova verò illam significant præsentem, & conferunt. Neque obstat, circumcisionem fuisse remedium conferens remissionem peccati, sicut baptismum, vt sentiunt Augustinus tomo 7. libro 2. de nupt. cap. 11. & Beda Luc. 2. Nam duobus distabat circumcisio à nostro Baptismo. Primò, quia circumcisio non erat communis viris, & sœminis, sicut Baptismus. Secundò, quia circumcisio solum præstabat Iudæis peccatoribus remissionem peccati, non verò iustificatis auxiliantem gratiam, virtutumque, ac gratiæ iustificantis argumentum; sicut præstat Baptismus, qui ceu aqua reficiens, & regenerans, & aridos animos sœcundat, & sœcundos ampliori vbertate donat. Vnde iustus ad Baptismum accedens vberiori interius renovatur gratiâ. Qua tamen vberius renovatus non fuit Abrahamus, cum primò mandato Dei fuit circumcisus, quia iam erat perfectus, & charitatem iustificatus.

6 Ad hæc dubitabis primò. Quo remedio debebatur peccatum originale ante circumcisionem omnibus hominibus, & post circumcisionem sœminis? Secundò, quibus de causis instituta fuit circumcisio Hebræis? Tertiò, quo rite circumcisio iniuncta fuit? Quartò, an parvuli Hebræorum,

rum, qui incircumcisi ante diem octavum decedebant, salutem consequantur?

7 Ad primam dubitationem responderetur. Quidam volunt ante circumcisionem omnibus hominibus, & post circumcisionem sceminis ablatum fuisse peccatum originale per oblationem, & sacrificia. Sed rectius Gregorius lib. 4. Moralium cap. 2. ante circumcisionem deleri peccatum originale parvulis per fidem parentum, parentibus verò virtute sacrificiorum, quæ fide iustificationis offerebant Deo; post circumcisionem autem deleri sceminis infantibus per fidem, & opera bona parentum, sceminis verò adultis per suam fidem, & opera. Ad secundam. Primò circumcisio iniuncta fuit in meritum obedientiæ. Secundò in signum magnæ fidei Abrahæ. Tertiò, in separationem populi Hebræi ab alijs Gentilium nationibus. Ad tertiam, circumcisio iniuncta fuit in carne præputij in remedium concupiscentiæ contractæ per peccatum originale, quæ in ea parte magis dominatur. Item conficiebatur petriño cultro, vt per petram Christum omnis nobis abscondi corruptio crederetur. Rursum fiebat octavo die, vt præsignaretur resurrectio communis octavo die futura, ad imaginem resurrectionis Christi octavæ die futuræ. Ad quartam. Rectè docet Beda ad cap. 2. Lucæ parvulos ante circumcisionem defunctos non assequi salutem, sicut nunc non assequitur illam defuncti ante Baptismum. Fortè tamen tunc ingruente periculo mortis licebat Hebræis, ante octavam diem pueros circumcidere, sicut modò in Ecclesia eosdem baptizare.

ANNOTATIONES.

IN hac distinctione quatuor propositiones à Parisiensibus notantur. Prima est, legalia vetera non conferre iustificationem, etiam si in fide, & charitate fierent. Secunda, hominem ante peccatum sine medio Deum, divinaque videre. Tertia, per circumcisionem conferri remissionem peccati absque infusione gratiæ. Quarta, licitum fuisse Hebræis instante mortis periculo ante venire octavum circumcisionis diem.

Cæterum hæc propositiones, prout à Magistro trahuntur, sanum, & probabilem sensum habere possunt. Prima, si accipiatur de iustificatione ex opere operato, de qua ibi Magister differit, & quam legalia vetera nō conferebant, quamvis ea fideles per fidem, & charitatem dispositi conficerent. Loquitur enim Magister de iustificatione propria sacramentorū

novæ legis, ut ea à veteribus discernat. At iustificatio sacramentorum propria, & nova sacramenta à veteribus discernens, non est, quæ ex opere operantis, sed quæ ex opere operato contingit. Secundà à nota liberari potest, si ponamus cū pluribus Theologis, Adamū ante peccatū prædicitū fuisse scientiā infusā, qua supernaturalia cognoscere posset absque ministerio sensuum. Magister ergo noluit, Adamum ante peccatum potuisse intuitivè, & sine vlllo medio videre Deum, sed potuisse contemplari divinitatis arcana absque medio sensibili, quo indiget post peccatum. Nam libro secundo distinct. 3. expressè negat Angelis in via visionem intuitivam Dei, & distinct. 20. & 23. Adamo solum concedit notionem abstractivam in creaturis. Neque ad scopum Magistri opus erat, omne medium cognitionis ante peccatum excludere, sed medium tantum sensibile, quale est sacramentum, quod ad hominis eruditionē proposuit dispositum.

Tertia verò integra erit, si animadvertatur Magistri mentē non fuisse, circumcisionem à Baptismo dividere quoad effectum conferendi peccatoribus primam gratiam remissivam peccati, quam credo, nomine remissionis comprehendisse; sed quoad effectum conferendi iustificatis augmentum gratiæ, quod Baptismus confert. Iustificatis autem non contulisse circumcisionem augmentum gratiæ, improbanda doctrina non est, cum plerique tueantur, neque primam gratiam iustificantem contulisse. Coniicio mentem Magistri: quia assumptum proposuit, Baptismum præ circumcisione esse *pleniori gratia accumularum*. Ergo aliquam gratiam iustificantem, scilicet primam remittentem peccata concessit circumcisioni. Item id probat, quia in circumcisione *virtutum augmentum* non præstatur, sicut in Baptismo, ubi *virtutes augentur*, & non solum aridi faciuntur, sed etiam fructificantes ampliori ubertate donantur. Quod rursus confirmat: *quicumque per charitatem ante habitam iustus ad Baptismum accedit, ubiorem sibi recipit gratiam, sed non ita in circumcisione: nam Abraham iam iustificatio signaculum tantum fuit, & nihil ei intus contulit.* Ergo non primam gratiam remittentem peccatum, sed solam augmentem illius, collatam circumcisione negat. Denique quarta propositio non est à Magistro absolute asserta, sed cum cautione illa *Foris*: ac si diceret, quamvis oppositum verius sit, tamen non esse omninò certum, non potuisse octavam circumcisionis diem in tante mortis periculo absque peccato præveniri. Ad cum hac moderatione assertum Magistri temerarium non est, cum vix scribat Theologus, id esse exploratè fide certum.

QVÆSTIONES.

QVÆST. I. Quæ nam sit essentia, & definitio Sacramenti? *Hic S. Thomas, q. 1. art. 1. Bonavent. art. 1. q. 2. Scot. Tarant. Gabr. & Carthus, q. 1. Durand. quest. 7. Richard. q. 3. & 4. Sor. q. 1. Caiet. Cabeçud. Suarez, Conninch. Præpos. Pesant. Sylui. & alij cum S. I. homa 3. p. q. 60. art. 1. & seq. Valent. to. 4. d. 3. q. 1. Tanner. to. 4. d. 3. q. 1. dub. 1. Marat. to. 3. tr. de Sacram. d. 1.*

Quæst. II. An sacramenta fuerint necessaria? *Hic S. Thom. q. 1. art. 2. Bonavent. art. 1. q. 1. Argent. Durand. Marfil. & Gabr. quest. 1. Scot. q. 2. Richard. ar. 2. q. 1. Sor. q. 2. Caietan. Cabeçud. Suar. Præpos. Conninch. Pesant. Sylui. & alij cum S. I. homa 3. p. quest. 60. art. 1. Valent. to. 4. d. 3. q. 2. Tanner. to. 4. d. 3. q. 2. dub. 1. Marat. to. 3. tr. de sacram. d. 1.*

Quæst. III. An contentent verbis, & rebus? *Hic Bonavent. in litt. dub. 1. S. I. homa 3. quest. 1. art. 2. Durand. q. 3. Gabr. q. 2. Caiet. Cabeçud. Suar. Præpos. Conninch. Sylui. Pesant. & alij cum S. I. homa 3. p. quest. 60. art. 5. & 6. Valent. to. 4. d. 3. q. 1. p. 2. Tanner. to. 4. disp. 3. q. 1. dub. 2. Marat. to. 3. tr. de Sacram. d. 2.*

Quæst. IIII. An Sacramenta novæ legis sint causâ physica gratiæ? *Hic S. Thomas, q. 1. ar. 4. Bonav. p. 1. art. 1. q. 4. Richard. art. 4. q. 2. Scot. q. 4. Durand. q. 3. Gabr. q. 1. Tarant. q. 6. Sor. q. 3. Caiet. Cabeçud. Suar. Conninch. Præpos. Pesant. Sylui. & alij cum S. I. homa 3. p. q. 62. ar. 1. Alyrelati lib. 1. dist. 4. q. 9.*

Quæst. V. Qua virtute sint causâ physica gratiæ? *De quo interpretes Magistri, & S. I. homa 3. & alij relati q. præced.*

Quæst. VI. An Sacramenta veteris legis fuerint causâ gratiæ? *Hic S. I. homa q. 1. art. 5. Bonavent. v. 1. ar. 1. q. 5. Richard. art. 3. quest. 4. Argent. q. 2. art. 4. Tarant. q. 8. Gabr. q. 3. Caiet. Cabeçud. Suar. Conninch. Pesant. Sylui. Præpos. & alij cum S. I. homa 3. p. quest. 62. art. 6. Valentia, to. 4. d. 1. quest. 3. p. 2. Tannerus, tom. 4. d. 3. quest. 3. dub. 1. Maratius tomo 3. tr. de Sacram. disp. 5.*

Quæst. VII. An, & quomodo circumcisio fuerit causâ necessaria gratiæ delentis maculam peccati originalis? *Hic S. I. Thomas, quest. 2. & 3. Bonavent. p. 1. art. 1. q. 1. & sequenti, Richard. ar. 6. quest. 1. Tarant. q. 2. Caiet. Cabeçud. Suar. Præpos. Conninch. Sylui. Pesant. & alij cum S. I. homa 3. p. q. 70. art. 4. Valent. to. 4. d. 4. q. 5. Tanner. to. 4. d. 4. q. 3. dub. 5. Marat. de tom. 3. tr. de Sacram. disp. 5.*

DISTINCT. II.

De Sacramentis nouæ legis.

P R I M A conclusio. Sacramenta nouæ legis sunt septem, Baptismus, Confirmatio, Eucharistia, Pœnitentia, Extrema unctio, Matrimonium, & Ordo. Quorum differētia ex diuersitate effectū, in quos sunt instituta, deprehenditur. Alia enim gratiam remittentē peccatum, & auxiliantem conferunt, vt Baptismus, & Pœnitentia, alia remedium tantū, vt matrimonium; alia augmentum gratiæ, & virtutis operandi, vt Eucharistia, & Ordo. Quorum effectuum distantiam progressu exponemus.

2 Secunda conclusio. Hæc Sacramenta non sunt instituta continuo post peccatum. Quia eorum efficacia ortum habuit ex institutione Christi, & applicatione meritorum ipsius facta per ipsum. Hæc autem ante Christum fieri non potuit. At Christus continuo post peccatum non venit, quia expediebat, vt homo prius experimento disceret, remedijs naturæ, & legis scriptæ absque gratia speciali Christi non potuisse satis peccato prouideri. Neque obstat, ante peccatum præcessisse matrimonium. Quia in statu innocentiae verum Sacramentum non fuit, neque in remedium concupiscentiæ, quæ tunc non dominabatur, prouisum, sicut prouisum fuit post peccatum. Tunc igitur coniugium institutum fuit, tum ad officium, & propagationem naturæ humanæ, tum ad mysterium vniōis Christi cum Ecclesia præfigurandum.

3 Tertia cōclusio. Baptismus Christi primum Sacramentū est, à quo differens fuit Baptismus Ioannis. Nā Baptismus Ioannis antecedens Baptismū Christi primò distabat à Baptismo Christi, tanquam figura ab eo, quod representat, & tanquā dispositio præparās ab eo, ad quod disponit. Secundo, quia ille non conferebat internam renovationem animæ, & remissionē culpæ, quam confert Baptismus Christi. Propterea ille dicebatur dari in aqua tantum, iste verò in Spiritu Sancto, quia solum abluebat corpus, & non spiritum. Hinc etiam ille non erat strictè Sacramentum, sicut iste, quippè cōferens gratiam; quamquā posset latè Sacramentis veteribus, tantum significantibus salutem venturam aggregari. Eam etiam ob rem *Baptismus Ioannis* dicebatur, & nō Christi, aut Dei, quia licet Deo cōcurrente exhiberetur, nihil tamē interius à solo Deo, sed exterius tantum, tanquam à Principe operatore agebatur à Ioanne. Denique Baptismi forma erat diuersa. Quippè Ioannes Baptizabat *in nomine venturi*, scilicet Christi; Christus verò in nomine Patris, & Filij, & Spiritus Sancti. Vnde dicitur.

4 Quarta conclusio. Quidam eorum, qui baptizabantur Baptismo Ioannis, non sunt rebaptizati baptismo Christi. Nam quidam eorū credebant, salutem non esse futuram virtute Ioannis, sed virtute Spiritus Sācti, & Christi. At hi nō rebaptizati sunt Baptismo Christi. Cæter ū plerique eorū, qui Baptismo Ioannis abluti fuerunt, rebaptizati sunt Baptismo Christi, vt refertur, Act. 19. quia salutem animæ nō in Spiritum Sanctum, sed in solū venturū retulerunt, vt exponunt Hieron. to. 6. super Ioelē, c. 2 & to. 2. epist. ad Oceanū, & Ambr. lib. 1. de Spiritu Sācto.

ANNOTATIONES.

DV O hic pro lata communiter cū Parisiensibus rejciuntur. Primum est, Sacramētum matrimonij institutum fuisse in remediū tantum, quia eo negatur institutum ad conferendā gratiam. Secundum est, aliquos eorum, qui susceperunt Baptismum Ioannis, nō fuisse rebaptizatos Baptismo Christi, quia eo sancitur, sufficientē fuisse Baptismum Ioannis.

Quamvis hæc doctrina in eo sensu, quo communiter accipitur, probā non sit, alium tamen sensum accipere potest, in quo nō sit improba. Equidem credo, primo prolato nequiquam negavisse Magistrum Sacramentum matrimonij institutum fuisse ad conferendam gratiam iustificantem; nam distinctione præcedenti perspicuē docuit, omnia Sacramenta novæ legis ex genere suo discrepare à Sacramētis veteris legis, in eo, quod sunt causæ conferendæ gratiæ. Solū igitur voluit, matrimoniū ex differentia essentiali, qua ab alijs novæ legis Sacramentis distat, in remedium tantū concupiscētiæ fuisse institutū; cum quo rectē cohæret, matrimonium ex genere suo omnibus Sacramentis communi virtutem ferre collativā gratiæ. Qua ratione hæc doctrina damnari non potest.

Secundum prolatum mihi persuadeo, non fuisse traditum à Magistro de iure, sed de facto, hoc est, nō sentire, baptizatos baptismo Ioānis, quāvis credentes in Spiritū Sanctū, non debuissē baptizari baptismo Christi, eumq; nō fuisse illis necessariū ad iustificationē, & remissionē peccati originalis. Nam præcedentibus disertē fatetur, baptismū Ioannis nō fuisse sufficientem ad iustificationē, & remissionē peccatorum. Sed tantum asserere eos, qui credentes in Spiritum Sanctum baptizati sunt à Ioanne, re ipsa non fuisse rebaptizatos ab Apostolis Baptismo Christi, sicut alios, qui in Spiritum Sāctū non crediderunt; quia Act. 19. id non scribitur factum. Quod nullam continet improbandam sanctionē. Neque Magister verbum profert, quod neget ius, sed tantum factum, neque quæstionem movit de iure, sed tantum de facto, vt legenti palam constabit.

QVÆSTIONES.

QVÆST. I. An omnia Sacramenta novæ legis fuerint immediate instituta à Christo? *Hic Bonau. in litt. dub. 2. S. Thomas q. 1. art. 4. Durand. & Gabr. quest. 1. Caiet. Cabeçud. Suarez, Coninich. Præpos. Pefant. Sylvi. & alij cum S. Thoma, 3. p. quest. 64. art. 2. & 3. Valent. to. 4. d. 3. quest. 5. Tanner. tom. 4. d. 3. quest. 2. dub. 2. Maratus, tom. 3. tract. de Sacrament. disp. 7.*

Quæst. II. An ea sint septem? *Hic S. Thomas, ar. 2. Bonau. q. 3. Richard. quest. 4. Tarant. q. 2. Maïron, & Gabr. q. 1. Argent. quest. 1. art. 4. Caiet. Cabeçud. Suarez, Ceminc. Præpos. Sylvi. Pefant. & alij cum S. Thoma, 3. p. q. 65. art. 1. Val. to. 4. d. 3. q. 6. p. 2. Tann. to. 4. d. 3. q. 2. dub. 3. Marat. to. 3. tract. de Sacram. d. 10.*

Quæst. III. An ea omnia sint causa gratiæ? *Hic Bonavent. in litt. dub. 1. Gabr. q. 1. Alij relati dist. præced. q. 4.*

Quæst. IIII. Qua virtute sint causa gratiæ? *De quo relati dist. præced. q. 5.*

Quæst. V. Quænam sit essentia, & forma baptismi Christi, qua à baptismo Ioannis fit diversa? *De quo relati dist. seq. q. 1.*

Quæst. VI. An baptismus Ioannis fuerit Sacramentum, & collativum gratiæ, & quibus partibus constans? *Hic S. Thom. q. 2. art. 1. Bonau. art. 2. q. 2. Richard. art. 2. q. 3. Tarant. q. 8. Sor. q. 2. Caiet. Suar. Præpos. Coninich. Pefant. Sylvi. & alij cum S. Thoma, 3. p. q. 38 art. 2. Valent. tom. 4. d. 4. q. 4 p. 1. Granad. to. 5. contron. 4. tract. 1. d. 9. Tanner. tomo 4. disp. 4. quest. 3. dub. 3.*

DISTINCT. III.

Quid sit Baptismus.

QVÆRITVR in hac distinctione primò quidditas Baptismi, secùdò forma; tertio materia; quartò institutionis tempus, quintò causa finalis, seu effectus.

Prima conclusio. Baptismus est ablutio exterior corporis facta sub forma verborum à Christo præscripta. Itaque duo essentialiter Baptismum constituunt, scilicet elementum, & Verbum, & alterutro detracto nullum est Sacramentum Baptismi, & utroque existente, quamvis alia detrahantur, verus baptismus conficitur. *Hinc Augustinus*

nus to. 9. tr. 80. in Ioannem ait, *Accedit verbum ad elementum, & sic Sacramentum.* Vnde alia quæ iuxta ritum Ecclesiæ baptismum comitantur, vt sal, chrisma, & huiusmodi, non ad essentiam sed ad solemnitatem spectant.

2 Secunda conclusio. Forma Baptismi est invocatio Trinitatis, vt *ego te baptizo in nomine Patris, & Filij, & Spiritus Sancti.* Primò, quia Christus Math. vltimo iussit discipulis, *docere omnes gentes, baptizantes eos in nomine Patris, & Filij, & Spiritus Sancti.* Secundò, quia vt habetur de consecratione dil. 4. c. in synodo, Zacharias Papa ait; *Perfectus Christianus non est, nisi in nomine Patris, & Filij, & Spiritus Sancti baptizatus.* Vnde si nõ dicatur in nomine, aut dicatur in nominibus, non erit verum Sacramentum baptismi.

3 Sed obijcitur, Apostolos act. 2. 10. & 19. baptizasset tantum in nomine Christi. Respondet Ambrosius lib. 1. de Spiritu Sancto c. 3. in nomine Christi intelligi totam Trinitatem, & Patrem, à quo vnctus est, & Filium, qui vnctus est, & Spiritum Sanctum, per quem vnctus est. Quare de consec. dist. 4. *A quodam.* Nicolaus Papa hac de re consulens respondit; *Profecto si in nomine sanctæ Trinitatis, vel in nomine Christi, sicut in actibus Apostolorum legimus, baptizati sunt, unum enim, idemque est, vt exponit Ambrosius, rebaptizari non debent.*

4 Vrgetur. Ergò etiam erit validus baptismus in nomine Patris tantum, vel in nomine Spiritus Sancti tantum, sicut in nomine Christi tantum. Admittit consequentiã Ambrosius supra, si prolata ore vna tantum personã, credatur tota Trinitas corde, secus verò si negetur. Rationemq; reddit; nam qui unum dixerit, Trinitatẽ signavit. Si Patrem dicas, Filium eius, & Spiritum oris eius pariter indicas, si tamen id etiam corde comprehendas. Et si Spiritum Sanctum dicas, & Deum Patrem à quo procedit, & Filium eius, cuius est Spiritus, nuncupasti. Tutius tamẽ est, baptismum tradere cù invocatione totius Trinitatis, in nomine scilicet Patris, & Filij, & Spiritus Sancti.

5 Tertia conclusio. Materia baptismi est sola aqua naturalis, & liquida, in qua ablutio, seu immersio fiat. Sic Christus Ioan. 3. *Nisi quis renatus fuerit ex aqua, &c.* Ideo quæ aqua manans ex latere Christi baptismum præsignavit. Liquida autem esse debet, quia aliter ablutio, aut immersio fieri non potest. Tamen ad eius essentiam non requiritur trina immersio, quæ vicitur Ecclesiæ, sed sufficit vnica tantum. Nam vt tradit Gregorius lib. 1. regist. Epist. 41. & habetur de consec. dil. 4. de trina immersione, vnica tantum immersio potuit ab Ecclesiæ præscribi absque detrimento baptizati; nam sicut trina immersio, quæ nunc Ecclesiæ in more est, refert Trinitatem personarum, aut triduanam sepulturam Christi, sic vnica tantum potest vnitatem Trinitatis referre. Cæterum reprehensibilis est, qui trinam prætermittit contra Ecclesiæ consuetudinem, vt docet Haymo ad

c. 14. Rom. dicens, Cyprianum semel tantum mergentem baptizatos, ubi admonitus fuit de Ecclesie more, trinam meritione usum fuisse. Porro Christus baptismum in aqua elementaliter instituit, tum ut ablutio corporis exteriori interiorem animæ munditiam indicaret; tum ut neminem inopia, aut raritas excusaret suscipiendi tam salubre Sacramentum, cum aqua ubique absque precio omnibus prompta, ac paratissima sit.

6 Quarta conclusio. Baptismus institutus fuit, cum Christus fuit à Ioanne Baptizatus. Neque enim institutus fuit, ut volūt plerique Ioan. 3. cum dixit. *Nisi quis renatus fuerit ex aqua, & Spiritu Sancto, &c.* Nā tūc solam baptismi necessitatem expressit. Neque, ut alij volunt, post resurrectionem, cum Math. ultimo iussit Apostolis, docere omnes gentes baptizantes eos in nomine Patris, & Filij, & Spiritus Sancti. Quia ante passionē Ioan. 3. & 4. referuntur Apostoli, in Iudæa baptizasse. Vtique sub forma, & invocatione Trinitatis, quā postea præcepto Domini gentes baptizarunt. Rectius igitur dicitur, institutū fuisse baptismum, cum Christus à Ioanne in Iordane fuit ablutus. Tunc enim Christus nō indigebat mundari peccato, sed contactu suo voluit vim mundandi, & regenerandi homines communicare, quando factō ipso apparuit tota Trinitas, in cuius nomine erat præscribenda forma baptismi. Neque propterea credendum est, ab eo tēpore evanuisse Circumcisionem, cum legalia duraverint vsque ad mortē Redēptoris, ac iuxta eorum ritum ipse Christus ante passionem vetus Pascha cum Discipulis manducaverit. Igitur ab eo tēpore tantū institutus fuit baptismus; non autem præceptus, vsque dum post Resurrectionem Discipulos misit gentes baptizare, atque docere.

7 Quinta conclusio. Causa finalis, & effectus Baptismi fuit hominis iustificatio, quæ in depositione peccati, & interiori infusione gratiæ, atque virtutum consistit. Nam hæc est res, seu effectus interior, quem operatur baptismus. Neque præterea baptismō adscribenda est apertio cælorum, cum post institutionem baptismi clausa manserit cælorum ianua, donec morte Christi referata est. Soli igitur morti Redemptoris cælorum aditus erat annexus.

QVÆSTIONES.

QVÆST. I. QUÆ nam sit forma Baptismi *Hic S. Thom. q. 1. & 2. ar. 2. Bonav. p. 1. ar. 2. Richard. ar. 2. q. 3. Argent. Sor. & Gab. q. 1. Tarrant. & Marsil. q. 3. Caiet. Cabec. Suar. Conninc. Prapof. Pesant. Sylvi. & alij cura S. Th. 3. p. q. 66. ar. 5. & 6. Val. to. 4. d. 4. q. 1. p. 3. Gran. to. 5. contr. 4. tr. 1. d. 5. & seq. Tann. to. 4. d. 4. q. 1. dub. 3. Marat. to. 3. tr. 2. d. 3.*

Quæst. II. Quæ nam sit eius materia? *Hic S. Thomas. quæst. 1. art. 1. Bonavent. p. 1. art. 1. quæst. 1. Scot. Sor. Gabr. Richard. & Tarant. q. 1. Marfil. q. 3. Caiet. Cabeçud. Suarez, Conninch. Praposit. Sylvi. Pesant. & alij cum S. Thoma, 3. p. quæst. 66. art. 3. & 4. Valent. to. 4. d. 4. q. 1. p. 2. Gran. to. 5. controuer. 4. tr. 1. d. 3. & 4. Tanner. to. 4. d. 4. q. 1. dub. 2. Meratius tomo 3. tract. 2. disp. 2.*

Quæst. III. Quanta eius necessitas? *Hic Bonavent. p. 2. art. 3. quæst. 1. Richard. art. 6. quæst. 4. Caiet. Cabeçud. Suarez, Conninch. Prapof. Pesant. Sylvi. & alij cum S. Thoma 3. p. quæst. 68. art. 2. Val. to. 4. d. 4. q. 3. p. 4. Granad. to. 5. controu. 4. tr. 3. d. 1. Tanner. to. 4. d. 4. q. 3. dub. 1. Merat. tom. 3. tract. 2. d. 7. & 8.*

Quæst. IIII. Quæ efficacia ipsius, an phyfica, an moralis? *De quo relati dist. 1. q. 4. & 5.*

Quæst. V. Qui nam eius effectus? Vbi an habeat tollere omnem peccatam etiam temporalem? *Hic Bonavent. in litt. dub. 3. Alij relati dist. sequentis, quæst. 2.*

Quæst. VI. Quando fuerit institutus? *Hic S. Thomas, quæst. 1. art. 5. Bonavent. in litt. p. 2. dub. 1. & art. 2. quæst. 2. Scot. q. 4. Tarant. quæst. ultima, Sor. quæst. 1. art. 2. Caiet. Cabeçud. Suarez, Conninc. Praposit. Pesant. Sylvi. & alij cum S. Thoma q. 66. art. 2. Valent. to. 4. d. 4. quæst. 1. p. 1. Granad. tomo 5. controuer. 4. tr. 1. d. 2. Tanner. tom. 4. d. 4. quæst. 1. dub. 1. Meratius, tomo 3. r. 2. d. 1.*

DISTINCT. III.

Quod alij suscipiunt Sacramentum, & rem; alij Sacramentum, & non rem; alij rem, & non Sacramentum.

AD intelligentiam huius distinctionis præmitte, à Theologis in Sacramento Baptismi tria considerari; primò Sacramentum tantum, quod significat, & non significatur, vt ablutio exterior; secundò rem Sacramenti tantum, quæ significatur, & non significat, vt interior sanctificatio; tertio rem, & Sacramentum simul, quod significatur, & significat, vt character Spiritualis, qui ablutione externa significatur, & significat sanctitatem internam.

2 Prima igitur conclusio est. Plures suscipiunt Sacramentum Baptismi,

rismi, & rem. Nam plures ricè baptizantur ablutione externa aquę cum præscriptâ formâ Verborum, & interius iustificantur, vt parvuli, & ij adulti, qui cum rectâ dispositione ad Baptismum accedunt. Hic Augustinus in Enchiridio cap. 43. addens, parvulis solùm peccatum originale de Ieri, maioribus verò, *etiam omnia, quę male vivendo addiderunt ad illud.* Nec obest Augustinus lib. . de Baptismo cap. 27. dicens. *Sacramenta in solis electis efficere, quod figurant.* Quoniam loquitur solùm de effectu salutis æternę, quam soli electi consequuntur, non verò de effectu remissionis peccati, & sanctificationis internę, quam etiam consequuntur reprobi. Plures igitur etiam reproborum rem, & Sacramentum Baptismi suscipiunt.

3 Secunda conclusio. Plures suscipiunt Sacramentum, & non rem. Nam plures accedunt fictè ad Sacramentum Baptismi, aut sine fide, aut sine poenitentia suorum peccatorum. At hi non consequuntur rem Sacramenti, scilicet sanctificationem internam, quamvis verum Sacramentum suscipiant; vt docent Hieron. c. 16. Ezechielis, Augustinus enarratione in Psalm. 72. & lib de poenitentia medicina.

4 Obijcies primo Augustinum to. 7. lib. 1. de baptismo contra Donatistas c. 12. dicentem, etiam fictè accedenti cum odio fraterno condonari per baptismum peccata, quamvis post baptismum illicò redeant. Secundo Paulum Gal. 3. *Quotquot in Christo baptizati estis, Christum induistis.* Quod indicat omnes baptizatos obtinere gratiam, per quam Christum induant. Ad primum respondetur. Augustinus id non e sua, sed aliorum opinione asseruit. Nam ibidè ait; *Tunc valere incipit ad salutem baptismus, cum illa fidei veraci confessione recesserit, quę corde in malicia perseverante peccatorum ablutionem non sinebat fieri.* Ergò non censet, fictè accedenti peccata dimitti. Ad secundum. Paulus non ait absolutè, quotquot baptizantur induere Christum, sed cum addito, scilicet, quotquot in Christo baptizantur, hoc est, cū dispositione eos conformante cū Christo, qualem non habent accedentes cum fictione. Præterea, vt docet Augustinus super c. 24. *Induunt homines Christum aliquando usque ad Sacramenti perceptionem, aliquando usque ad vitæ sanctificationem, atque illud primum bonis, & malis potest esse commune, hoc autem est proprium bonorum & piorum.* Ergò possunt baptizati aliquando induere Christum absque sanctificatione, quia non ad æquæ, sed in adæquatè solâ externa professione induunt.

5 Tertia conclusio. Ileriq; suscipiunt rē Sacramēti, absque Sacramēto baptismi. Nam plerique interius sanctificantur non suscepto baptismo. Primò quidē Martyres, qui ante susceptū baptismum pro fide Christi sanguinē fundunt; Secundo verè poenitentes, & cōtriti, quibus impositibilis est susceptio Baptismi, vt probat sanctificatio latronis in Cruce, & arguit

arguit Augustinus lib. 4. de Baptif. contra Donatistas cap. 22. Vnde Theologi distinguunt triplicem Baptifinum, fcilicet aquæ, sanguinis, & flaminis, seu contritionis ardentis, quippè fanguis effufus pro Chrifto, & contritio cordis fupplent virtutem Baptifini. Nam, vt docet Auguftinus, fi parvulis non valentibus credere fufficit Baptifmus, multo magis fufficit fides coniuncta charitati adultis volentibus, fed non valentibus baptizari.

6 Obijcitur primò illud Ioann. 3. *Nifi quis renatus fuerit ex aqua, & Spiritu Sancto non potest intrare in regnum caelorum.* Ergo abfque baptifmo aquæ non potest obtineri regnum caelorum. Secundo Auguftinus libro de fide ad Petrum cap. 3. afferens, abfque martyrio nullum non baptizatum, quamvis bonis operibus defunctum vitam æternam accipere. Item de Ecclefiafticis dogmat. cap. 74. baptizatis tantum iter falutis adefle. Ad primum refpondetur. Illud testimonium Ioannis intelligendum eft de illis, qui potentes baptizari contemnunt Baptifmum. Secundo de illis, qui non renafcuntur ex aqua, & Spiritu Sancto, aut in re, aut in voto fupplente præfentiam Baptifmi, vt fupplet illam Martyrium, & pœnitentia. Ad fecundum. Auguftinus in alijs locis fuperius adductis exprefsit, quod obfcure tradidit in locis obiectis. Scilicet non poffe obtineri falutem abfque Sacramento Baptifmi, vel quando commodè fufcipi potest, vel quando alio remedio non fubftituitur eius præfentia. Quod vterius confirmat tomo 4. fuper Leviticum cap. 84. ex Cornelio, qui Actor. 10. ante Baptifmum fanctificatus proponitur.

7 Quarta confulio. Prodeft Baptifmus illis, qui ante facramentum rem facramenti, feu fanctificationem fufcipiunt. Tum, quia fufceptione facramenti folvuntur à debito pœnæ temporalis, quo erant adftriçti. Tum, quia illis augentur dona fupernaturalia gratiæ, & virtutum. Tum, quia præfentiora funt auxilia actualia gratiæ, quibus benè operentur, & impetum concupifcentiæ fuperent. Cæterum non folvuntur à pœnalitatibus, quas peccato originali contraxerunt: primò ne arbitrentur eum efle præcipuum effectum Baptifmi, fed interiorem animi fanctificationem: fecundo vt certandi, & vincendi cum augmento gratiæ, & gloriæ præbeatur materia. Vnde in illis Baptifmus re ipfa fufceptus potest efle fignum, tum fanctificationis præteritæ, tum remiffionis temporalis, & interioris renovationis præfentis, ficut in eis, qui fide Baptifmum fufcipiunt interdum eft fignum fanctificationis longè poft fictionem futuræ, interdum nunquam re ipfa futuræ, fed quæ foret, fi fictio non obeflet.

8 Rogabis, an etiam parvulis profit Baptifmus ad benè moraliter operandum, fi quidem deftienti vfu rationis non valent benè moraliter operari: Refpondetur, prodeffe illis in munere, quamvis non in vfu. Scilicet

licet, quia virtute Baptismi donantur illis habitus supernaturales, & disponuntur auxilia actualia gratiæ, quibus pervenientes ad vsum rationis possint operibus virtutum incumbere, & merita cumulare.

QVÆSTIONES.

QVÆST. I. An, & quæ dispositio sit necessaria ad effectum Baptismi? *Hic Sanctus Thomas q. 1. art. 1. Bonavent. art. 1. q. 1. Tarant. & Gabr. q. 1. Richard. art. 3. Caietan. Cabezud. Suarez, Conninc, Præpos. Pesant. Sylvi, & alij cum S. Thom. 3. p. q. 69. art. 1. Valent. tom. 4. disp. 8. q. 4. p. 2. Granad. tomo 5. contron. 4. tr. 5. disp. 2. Tanner. tomo 4. disp. 4. q. 2. dub. 2. Marat. tomo 3. tr. 2. disp. 11.*

Quæst. II. An eius effectus sit ablatio omnis poenæ etiam temporalis? *Hic S. Thomas quæst. 1. art. 1. Bonavent. p. 1. art. 1. q. 2. Gabriel, & Paludanus, quæst. 1. Richardus, art. 3. q. 2. Tarant. quæst. 12. Caietan. Cabezud. Suarez, Conninc, Præpos. Pesantius, Sylvi, & alij cum Sancto Thoma 3. p. quæst. 69. art. 2. Valentia tomo 4. disp. 4. quæst. 4. p. 1. Granad. tomo 5. contron. 4. tr. 5. disp. 1. sect. 3. Tannerus tomo 4. disp. 4. quæst. 3. dubio 2. Marat. tomo 3. tr. 2. disp. 10.*

Quæst. III. An inæqualis dispositio inæqualem sortiatur sanctificationem baptizati? *Hic Sanctus Thomas quæst. 2. art. 3. Bonaventura p. 1. art. 1. quæst. 3. Scotus quæst. 7. Richard. art. 3. quæst. 3. Mayron. q. 2. Argent. q. 1. art. 4. Gab. q. 1. Tarant. q. 13. Sotus dist. 6. quæst. 1. art. 6. Caietan. Cabezud. Suarez, Conninc, Præpos. Sylvi. & alij cum S. Thoma 3. p. q. 69. art. 8. Valentia tomo 4. d. 4. q. 4. Tannerus tom. 4. disp. 4. q. 3. dub. 2. Marat. tomo 3. 1. disp. 3. sect. 6.*

Quæst. IV. An recedente fictione, seu in dispositione peccati operetur Baptismus præteritus gratiam? *Hic Sanctus Thomas q. 3. art. 2. Bonaventura art. 2. q. 3. Scot. quæst. 5. Richard. q. 2. Durandus, & Tarant. q. 4. Maiori q. 3. Caietan. Cabezud. Suarez, Conninc, Præpos. Sylvi. & alij cum Sancto Thoma 3. p. quæst. 69. art. 10. Valentia tomo 4. disp. 4. quæst. 4. part. 2. Granad. tomo 5. contron. 4. tr. 5. disp. 3. Tanner. tomo 4. disp. 4. q. 3. dub. 2. Marat. tomo 3. tr. 2. disp. 12.*

Quæst. V. An Baptismus sit necessarius ad salutem? *Hic Bonaventura parte 2. in littera dubio 4. & art. 1. quæst. 1. Brules, & Tarant. quæst. 8. Alij relati dist. præced. quæst. 3.*

Quæst. VI. An parvuli recipiant cum gratia virtutes infusas? *Hic Sanctus Thomas quæst. 2. art. 2. Bonavent. p. 2. ar. 2. q. 2. Brules, q. 13. Tarant. q. 2. Richard. & Gab. q. 1. Caietan. Cabezud. Suarez, Conninc, Præpos. Pesant. Sylvi.*

Sylui. & alij cum Sancto Thoma 3. p. quæst. 69. art. 6. Alij relati lib. 2. dist. 27. q. 1. & lib. 3. dist. 28. q. 1.

DISTINCT. V.

Quòd baptismus aque sanctus est à bono, & à malo, datus bono, vel malo.

Precedenti distinctione assertum est, sacramentum Baptismi conferri validum tam bonis, quam malis. Nunc asseritur illud etiam validum conferri non solum quoad essentiam, sed etiam quoad effectum sanctificandi, sive à bono, sive à malo conferatur. Primò, quia ita diserte decernunt Ecclesiæ Patres. Augustinus tract. 5. & 6. in Ioan. de Baptism. contra Retil. cap. 11. lib. 3. contra Crescent. cap. 7. de fide ad Petrum cap. 4. & Isidorus titulo de sacram. Baptism. Quorum testimonia in textu aperta sunt.

2 Ex quibus secundò ratione probatur assertum. A priori, quia minister Baptismi operatur auctoritate, & potestate Dei, ut docemur Ioan. 1. At hæc potestas non aufertur ministro malo, cum ea non in ministrantis, sed suscipientis utilitatem concedatur. A posteriori: tum quia Iudas legitur baptizasse: tum, quia sanctior minister non confert maiorem sanctitatem Baptismo, aut baptizato. Ergo nec malus illam aufert. Explicatur exemplis: quia nihil refert ad efficaciam semencis, aut plantationis, an lotis manibus, an sordidis fiat: item parum refert, utrum aqua ad areolas irrigandas per canales aureos, aut lapideos transeat. Ergo nec ad effectum gratiæ cælestis iuvat, quod Baptismus à bono, vel malo ministro dispensetur. Quæ omnia sumpta sunt ab Augustino suprâ.

3 Sed difficultatem ingerit, quod tr. 5. in Ioannem tradit, scilicet potuisse Dominum, non solum ministerium, sed etiam potestatem sanctificandi, & remittendi peccata creaturis cõmunicare, ita ut vice, & potestate sua, & non solius Dei, sanctificationem, & remissionem conferrent: cæterum de facto eam potestatem non cõmunicasse, sed ministerium tantum, ne homines hominibus, sed soli Deo eum effectum deferrent. Nam hæc potestas est propria Dei, & à divinitate indivisa. Ergo nõ potuit creaturæ concedi, sicut illi non potest concedi potestas quidpiam creandi. At respondet Magister. Potestas sanctificandi, & dimittendi peccata, nec non etiam creandi, potuit creaturæ cõmunicari, quineadem, quæ Dei est, illi cõmunicaretur. Nam Dei potestas est principalis, & creaturæ potuit conce-

concedi instrumentalis. Primò, quia creatura nunc quoad ministerium externum mundandi corpus est tantum minister, & solus Deus principalis auctor. Ergo similiter potuit esse quoad ministerium internum sanctificandi. Secundò, quia licet Deus efficiat tanquam causa principalis actus supernaturales charitatis, & fidei, præditus homo est potestate instrumentali, qua eos simul cum Deo operatur. Ergo similiter poterat esse potestate sanctificandi,

ANNOTATIO.

IN hac distinctione improbant, & notant Parisienses; quod Magister proximæ difficultati respondit, scilicet potuisse Deum creaturæ conferre potestatem instrumentalem, tum sanctificandi interius, tum etiam creandi. Verum hæc doctrina adeò absurda non est, ut ab scholis relegatur. Nam maior pars Theologorum tuetur, re ipsa communicatam creaturæ virtutem instrumentalem efficiendi physicè gratiam remissivam peccati. Quam potestatem interpretari possumus esse eam, quam Magister supra concessit solum possibilem. Item plures sunt, qui virtutem instrumentalem creandi etiam creaturæ tribuant. Quid? quod plerique volunt, etiam principalem posse, absque vilo absurdo admitti? Nec non potestatem effectricem gratiæ sanctificantis non solum obedientialem, sed etiam substantiæ, & qualitati creaturæ connaturalem? Quod nos expendimus disp. 27. de ente supernaturali sect. 13. & 14. In cuius confirmationem non levis momenti est doctrina Augustini, & Magistri præcedens.

QVÆSTIONES.

QVÆST. I. Qui nam sit minister Baptismi? An solus clericus, an etiam laicus, & hæreticus? An solus vir, an etiam scœmina? *Hic S. Thom. q. 2. ar. 1. Bonavent. ar. 1. q. 1. Scot. Argentina, Brulef, & alij. q. 1. Richard. ar. 3. Caietan. Cabezud. Suarez, Conninc, Pesantius, Sylvi. & alij. cū S. Thoma 3. p. q. 67. art. 1. & sequent. Valentia tomo 4. disp. 4. q. 2. p. 1. Granad. tomo 5. controu. 4. tr. 2. disp. 1. & sequent. Tannerus tomo 4. disp. 4. q. 2. dub. 1. Merat. tomo 3. tr. 2. disp. 5.*

Quæst. II. An peccator licitè, & validè etiam quoad effectum ministret Baptismum? *Hic S. Thomas q. 2. art. 2. Bonavent. art. 2. q. 1. Tarant. q. 13. Brulef. q. 3. Caietan. Pesantius, Sylvi, Cabezud. Suarez, Conninc, Propositi.*

Et alij cum S. Thoma 3. p. q. 64. ar. 5. & 6. Valentia, tom. 4. disp. 4. q. 3. p. 3. Tanner. to. 4. disp. 4. q. 2. dub. 1. Marat. to. 3. ar. 2. disp. 5.

Quæst. III. An possit esse creatura, quæ sit causa suapte natura col-
lativa gratiæ? *Hic S. Thomas q. 1. art. 2. & 3. Bonavent art. 3. q. 1. Richard
q. 2. Tarant. & Gab. q. 1. Brulef, q. 5. Caietan Suarez, Cabezud. Coninc. Pre
posfr. Pesant. Sylui. & alij cum S. Thom. 3. p. quæst. 64. art. 4. Alij relati lib. 1.
dist. 14. q. 6.*

Quæst. IV. An collationi gratiæ sit annexa ex natura rei remissio
peccati? An novus favor supra virtutem gratiæ fuerit sacramento virtus
dimittendi peccata? *Hic Bonavent. ar. 2. q. 2. Richard. & Argent. q. 1. Alij
relati lib. 3. dist. 19. q. 10.*

DISTINCT. VI.

Quibus liceat baptizare?

P R I M A conclusio. Non baptizant licitè omnes, qui baptizant
validè. Nam validè possunt baptizare Presbyter, Diaconus, &
Laicus, tam vir, quam fœmina. Tamen præsentè Presbytero non
est licitum baptizare Diacono, neque alterutro eorù præsentè licet bap-
tizare laico, neque fœminæ, quamvis sanctæ, viro præsentè. Cæterum
superioris dignitatis absentibus, & necessitate urgente cuique datum est
ministrare Baptismum. Sic Isidorus lib. 2. de officijs cap. 24. Concil. Car-
thag. quartum cap. 100. & de consec. dist. 4. cap. *Mulier.*

2 Secunda conclusio. Ab hæreticis baptizatos non licet catholicis
rebaptizare. Nam si ab hæreticis servatur forma Baptismi præscripta à
Christo, verus Baptismus conficitur. Baptismus autem verus iterari non
potest. Sic Beda homilia 36. in Mattheum, Augustinus ad Max. epist.
203. Neque obest, Cyprianum oppositum tenuisse. Quia hac in re erra-
vit Cyprianus, & si quid ea opinione peccavit, Martyrio purgavit, vt
Augustinus ait.

3 Vt autem intelligatur, quid rebaptizatio sit, observanda sunt nõ-
nulla. Primò puer, qui continebatur in utero, cum mater baptizata fuit,
non censetur rebaptizari, quãdo postea extra uterum baptizatur. Nam
in utero baptizari non potuit. Baptismo enim renascitur Deo. Renasci
autem Deo non potuit, qui non dum erat mundo natus. Sic Isidorus
lib. 1. de summo bono, cap. 24. & Augustinus epist. 57. ad Dard. Neque
obest Baptistam, & Ieremiam sanctificatos, & Deo natos in utero ma-
terno. Quia id factum est potestate miraculosa Dei, qui ad hominis san-

Sanctificationem non est sacramentis alligatus, & antevergens rationis vsum potuit eis conferre dispositionem, quâ sanctificantur mundo nati, & adulti. Quin Augustinus supra ambigit, an eorum sanctificatio præcellerit in utero sola prædestinatione Dei, an executione reali? Rectius tamen est, præcedentem executionem admittere, sed præter communem legem. Secundò, qui baptizatur à proferente verba baptismi corrupta, & incongrua, vt *egote baptizo in nomine Patrias, filias. &c.* non est iterum baptizandus. Sic enim decernit Zacharias Papa de consec. dist. 4. cap. *Retulerunt*, nam in congruitas locutionis Romanæ non est error, aut defectus formæ. Tertio ille, de quo nulla extant argumenta inter cognatos, domesticos, & vicinos, quod à quoquam baptizatus est; rectè baptizari potest. Nam vt habetur de consec. dist. 4. cap. *si nullo*, quod non ostenditur gestum, non videtur iteratum, & agendum est, vt homo tunc renascatur, ne pereat. Quarto qui per iocum aquis immergitur invocata Trinitate, potest deinde baptizari. Nam quod ioco agitur, non censetur seria intentio ne baptizandi gestum.

4 Tertia conclusio. Quædam concurrunt ad solemnitatem Baptismi, quæ ad eius valorem necessaria non sunt. Primò olim celebrabatur Baptismus in Sabatho Paschæ, vel Pentecostes. Quod nunc non servatur. Secundò adsunt patrini, qui pro infante respondeant, fideique, ac religionis christianæ professionem spondeant; quibus propterea incumbit, vt baptizati spõsioni satisfaciant. Tertio pro Neophytis, hoc est, novitijs fidei præcedit Baptismum catechismus, hoc est, instructio rudimentorum, & sacramentorum fidei. Quarto exorcismus, hoc est, adiuratio dæmonis, in cuius signum baptizandus ex sufflatur, vt ab eo potestas dæmonis ablegetur. Quæ omnia licet sanctè, ac piè ab Ecclesia præscribantur; tamen sine illis verum Baptisma conficietur.

QVÆSTIONES.

QVÆST. I. Qui nam sint licitè, & validè ministrantes Baptismum? Hic Sanctus Bonaventura in littera dubio 2. Gab. quæst. 1. Alij relationi dist. præced. q. 1.

Quæst. II. An possit iterari Baptismus? Hic S. Thomas q. 2. art. 10. Scotus quæst. 7. Richardus art. 4. quæst. 1. Bacon. quæst. 2. Tarant quæst. 11. Bonavent. p. 1. quæst. 6. Caietan. Cabezud. Suarez, Conninc, Præposit. Pesant. Sylvi. & alij cum S. Tho. 3. p. q. 66. ar. 9. Valent. to 4. disp. 4. q. 1. p. 4. Granad. tomo 5. controvers. 4. rr. 1. disp. 8. Tanner. tomo 4. disp. 4. quæst. 2. dub. 4. Martini. tomo 3. s. 4. 2. disp. 4.

Quæst. III. Quid, & qualis sit character Baptismi? *Hic Bonavent.* p. 1. art. 1. q. 1. & sequent. Scot. q. 10. & 11. *Argent. q. 1. Gab. q. 2. Caietan. Cabezud. Pesant. Sylvi. Suarez, Conninc. Prapof. & alij cum S. Thoma 3. p. q. 63. art. 2. & 3. Valent. tomo 4. disp. 3. quæst. 4. p. 1. & 3. Tanner. tomo 4. disp. 3. q. 3. dub. 7. Merat. tom. 3. tr. 1. disp. 6.*

Quæst. IV. An in vtero possit quis baptizari? *Hic S. Thom. q. 1. ar. 1. Bonavent. p. 2. art. 1. q. 1. Richard. art. 2. q. 1. Argentina, & Durand. q. 1. Tarant. q. 5. & 6. Caietan. Cabezud. Suarez, Conninc, Pesant. Sylvi. & alij cū S. Thoma 3. p. q. 68. art. 11. Valent. to. 4. disp. 4. q. 3. p. 1. Granad. to. 5. controuers. 4. tr. 4. disp. 3. Tanner. to. 4. disp. 4. q. 2. dub. 2.*

Quæst. V. An intentio sacramenti sit necessaria ad valorem Baptismi? *Hic S. Thom. q. 1. art. 2. Bonaventura p. 2. art. 2. q. 1. Scotus q. 5. Richardus, & Durand. q. 2. Tarant. q. 4. Caietan. Cabezud. Suarez, Conninc, Prapof. Pesant. Sylvi. & alij cum S. Thoma 3. p. quæst. 64. art. 8. Valentia tomo 4. disp. 3. quæst. 5. parte 3. Tannerus tomo 4. disp. 3. quæst. 1. dubio 3. Merat. tomo 3. tr. 1. disp. 9.*

Quæst. VI. An prava intentio ministri impediatur valorem sacramenti? Vbi an actio supernaturalis possit infici malitia extrinseca intentionis? *Hic S. Thomas q. 1. art. 2. Scot. q. 6. Bonavent. p. 2. art. 2. q. 2. Richardus, q. 3. Tarant. q. 4. Caietan. Cabezud. Suarez, Conninc, Prapof. Pesant. Sylvi. & alij cum S. Thoma 3. p. q. 64. art. 8. Nos de supernat. disp. 50. Alij relatō lib. 2. dist. 27. quæst. 18.*

DISTINCT. VII.

De Confirmatione.

SECVNDVM post Baptismum sacramētum est Confirmatio, de quo sequentia constantia sunt. Primò eius forma sunt verba illa: *Consigno te signo Crucis, & confirmo te chrismate salutis*: quæ Episcopus profert baptizatos confirmans, & manus super eos imponens. Secundo eius materia est chrisma, vt forma verborū indicat, & constitutio Eusebij Papæ in epist. *Dilectissimis*, & de consec. d. 4. cap. *Presb.* qua Presbyteris prohibetur, chrismate baptizatos signare. Tertiò eius minister est solus Episcopus: tum quia sic decernitur ab Euseb. Papâ supra: tum quia tempore Apostolorū non legitur ab alijs, quâ ab ipsis Apostolis ministratū, quorum successores sunt Episcopi. Quartò effectus huius sacramenti est donatio Spiritus Sancti per gratiam roborantem baptizatos ad con-

falsionem, & defensionem fidei, quam in Baptismo professi sunt, vt docet Rabanus lib. 1. de institut. cler. cap. 3. Quintò eius veneratio, & dignitas maior asseritur quàm Baptismi à Melchiade Papa in epist. ad Episcopos Hisp. scilicet, quia à dignioribus ministris conficitur, & in parte corporis digniori, nempe fronte, & ad maius augmentum gratiæ deputatur. Sextò à ieiunis tantum suscipitur, & traditur, nisi aliud necessitas postulet. Septimò denique non iteratur, sicut nec Baptismus, nec Ordo, iniuria enim sacramento fit, quando non iterandum iteratur, vt de Baptismo, & Ordine docet Augustinus contra Epistol. Parm. lib. 2. cap. 13. & habetur 1. quæst. 1. cap. *Quod quidam.*

QVÆSTIONES.

QVÆST. I. Confirmationis forma? *Hic S. Thomas quæst. 1. art. 1. Bonaventura art. 1. q. 1. Richard. q. 2. Mayron q. 3. Tarant. q. 6. Caietan. Cabezud. Suarez, Conninc, Prapof. Pesant. Sylui & alij cum S. Thoma, 3 p. q. 72. ar. 4. Valent. tomo 4. disp. 5. q. 1. p. 3. Granad. to. 5. controu. 5. tr. 1. disp. 3. Tanner. to. 4. disp. 4. q. 4. dub. 1. Marat. to. 3. tr. 3. disp. 3.*

Quæst. II. Eius materia? *Hic S. Thomas quæst. 1. art. 2. Richardus q. 1. Bonaventura art. 1. q. 2. Tarant. q. 3. & 4. Mayron q. 2. Caietan. Cabezud. Suarez, Prapof. Conninc. Pesant. Sylui & alij cum S. Thoma, 3. p. q. 72. art. 3. Valentia tomo 4. disp. 5. q. 1. p. 2. Granad. tomo 5. controuers. 5. tra. 1. disp. 2. Tanner. to. 4. disp. 4. q. 4. dub. 1. Marat. to. 3. tr. 3. disp. 2.*

Quæst. III. Eius effectus? *Hic Sanctus Thomas, quæst. 2. art. 2. Bonaventura art. 2. q. 1. & 2. Richard. art. 4 & 5. Argenti. q. 1. Tarant q. 11. & 12. Caietan. Cabezud. Suarez, Conninc, Prapof. Pesant. Sylui. & alij cum S. Thoma 3 p. q. 72. art. 7. Valentia tomo 4. disp. 5. q. 1. part. 4. Granad tomo 5. controuers. 5. tra. 3. Tannerus tomo 4. disp. 4. quæst. 4. dub. 3. Marat. tomo 3. tra. 3. disp. 5.*

Quæst. IV. Efficacia causandi gratiam? *De quo relati dist. 1. quæst. 4. & 5.*

Quæst. V. Minister confirmationis? *Hic S. Thomas quæst. 1. art. 1. Bonaventura art. 1. q. 3. Mayron quæst. 1. Richardus art. 2. q. 1. Argenti. q. 1. art. 3. Tarant quæst. 16. Gabriel q. 1. art. 2. Marfil. q. 5. art. 3. Caietan. Cabezud. Suarez, Conninc, Prapof. Pesant. Sylui. & alij cum Sancto Thoma, 3. p. quæst. 72. art. 11. Valentia tomo 4. disp. 5. quæst. 2. part. 1. Granad. tomo 5. controu. 5. tr. 2. disp. 1. Tanner. tomo 4. disp. 4. quæst. 4. dubio 3. Marat. tomo 3. tr. 3. disp. 8.*

DISTINCT. VIII.

De Sacramento Altaris, & Eucharistie.

TERTIVM post baptismum, & confirmationem Sacramentum est Eucharistia. De quo assero primò. Altius est baptismo, & reliquis Sacramētis. Primò, quia altiorem præstat effectum; nam baptismus solum præstat remissionem peccati, & munditiem animæ Eucharistia verò refectioem, & consummationem in bono. Vndè excellentiorem præbet gratiam, ideò que *Eucharistia*, hoc est, *bona gratia* per antonomasiam dicitur; quippè in ea sumitur fons, & origo totius gratiæ. Secundò, quia pluribus, & altioribus figuris in lege veteri fuit præsignata. Nam eius figura fuit manna deserti; quam tamen longè præcellit. Nam qui cibum illum manduca verunt mortui sunt. iste verò panis de cœlo descendens vitam manducantibus tribuit; ille scaturiebat vermibus in diem alterum reservatus, hic ab omni corruptione alienus à corruptione præservat; ille viaticum præbuit ad terram promissionis, hic verò ad patriam cœlestem; ille panis hominum, iste panis Angelorum dicitur. Item hoc Sacramentum præfiguravit sanguis pro fluens ex latere Christi, cui tota nostra redemptio tribuitur. Rursus sacrificium oblatum à Melchisedech, vt docente Ambrosio, primum tempore Sacramentum significaret dignitate primum.

2 Assero secundò. Hoc Sacramentum institutum fuit nocte Passionis in cœna Domini. Primò, quia tunc post esum agni typici corpus, & sanguinem suum Christus discipulis prorrexit. Secundò, quia id constanter credunt Ecclesiæ Patres, docetque Eusebius in contextu. Qui plures tradunt eius tunc institutionis causas. Prima est, vt Christus migraturus in cœlum hoc Sacramētum sui memoriale discipulis relinqueret, arctiusque in eis sui amorem infigeret. Secunda, vt ostenderet, vetera Sacramenta morte sua terminari, ac legis novæ Sacramenta substitui, cū post esum agni typici, qui erat huius Sacramenti figura, & præcipuum inter vetera Sacramentum, iam figuratum, & verum Sacramentum ministraret. Nec propterea licitum est, hoc Sacramentum ab alijs, quàm à ieiunis sumi, vt vniuersæ Ecclesiæ consuetum est. Quia cum Christus propter causas superiores voluisset hoc Sacramentum nocte cœnæ Paschalis instituere, expediebat, illud non ieiunis ministrare. Cæterum nunc ab Ecclesia solis ieiunis meritò dispensatur, vt debita tanto Sacramento reverentia servetur. Sic Augustinus epistola 118. ad Ianuarium.

3 Assero tertio. Forma consecrationis panis in hoc Sacramēto sunt

illa verba Christi Math. 26. *Hoc est corpus meum.* Consecrationis verò vini, *Hic est sanguis meus.* Quibus panis in substantiam corporis, & vinum in substantiam sanguinis Christi convertitur. Primò, quia eis verbis facta est prima institutio Sacramenti. Secundò, quia eis vtitur Ecclesia in sacrificio Missæ, in quo illa reperitur. Cum autem ea verba, ad sui veritatem exigant conversionem panis in substantiam corporis Christi, & vini in sanguinem, credendum est, virtute eorum verborum conversionem istam fieri. Sic expendunt Ambrosius, & Augustinus in contextu. Vnde alia, quæ sacrificium Missæ comitantur, non ad valorem, sed ad solemnitatem Sacramenti, & laudem institutionis spectant.

4. Afferò quartò. In Eucharistia Sacramentum tantum sunt species panis, & vini; res tantum, vnio mystica fidelium cum Christo per gratiam; res, & Sacramentum simul corpus, & sanguis Christi, quæ sub speciebus continentur. Nam Sacramentum tantum est quod significat, & non significatur; res tantum, quod significatur, & non significat, res & Sacramentum simul, quod significatur, & significat. At species sacramentales non significantur, & significant tum carnem, & sanguinem Christi, quibus alimur, tum vnitatem fidelium cum Christo; nam sicut ex multis granis conficitur vnus panis, & ex plurimis racemis vinum, sic ex multis fidelibus vnitas Ecclesiæ constat, iuxta illud 1. Corinth. 10. *vnus panis & vnum corpus multi sumus*, vt in rem præsentem exponit Augustinus sermo 28. ad fratres in Eremito, & sermo ad infantes de Sacramento Altaris. Vnde vnitas Ecclesiæ significatur, & non significat. Corpus verò, & sanguis Christi significatur speciebus, & significat vniõnem fidelium cum Christo, vt docet Augustinus apud Glossam 1. Corinth. 10. Ergò species sunt Sacramentum tantum, vnitas Ecclesiæ res tantum, corpus & sanguis Christi res, & Sacramentum simul.

QVÆSTIONES.

QVÆST. I. Quæ nam sit forma Sacramenti Eucharistiæ? *Hic S. Thomas quest. 2. art. 3. Bonavent. p. 2. art. 1. quest. 1. Durand. & Scotus, quest. 2. Richard. art. 3. quest. 1. Bacon. & Gabr. q. 3. Argent. quest. 1. art. 2. Tarant. quest. 1. Caietan. Cabeçud. Suarez, Conninch. Præposit. Pésant. Sylui. & alij cum S. Iohanna, 3. p. q. 78. art. 3. Valent. to. 4. disp. 6. quest. 6. p. 1. Granad. to. 5. contr. 6. d. 3. & tr. 8. disp. 2. & seq. Tanner. to. 4. disp. 5. q. 3. dub. 1. Merat. to. 3. tr. 4. d. 31.*

Quæst. II. Quæ nam sint partes essentielles illius? An verba corpus Christi

Christi, & species Sacramentales? *Hic Bonavent. p. 2. art. 2. quæst. 1. Brun-
les. quæst. 10. Gabr. quæst. 1. Caietan. Cabeçud. Suarez, Conninc. Præposit. Syl-
vi. Pefant. & alij cum S. Thoma, 3. p. q. 7. Valentia, tom. 4. d. 6. quæst. 1. p. 3.
Gran. to. 5. controu. 6. tr. 1. d. 2. Tanner. to. 4. d. 5. q. 3. dub. 3. Marat. to. 3. tr.
4. d. 1. sect. 4.*

Quæst. III. An verba sint causa physica corporis Christi? *Hic S.
Thomas, quæst. 2. art. 2. Bonavent. art. 1. quæst. 3. Richard. art. 2. quæst. 1. Ta-
vant. quæst. 7. Caietan. Cabeçud. Suarez, Conninc. Præposit. Pefant. Sylvi. &
alij cum S. Thoma, 3. p. quæst. 7. 8. art. 4. Valentia, tomo 4. disp. 6. quæst. 6. p. 3.
Granad. tomo 5. controu. 6. tract. 8. disp. 1. Tannerus, tomo 4. disp. 5. quæst. 3.
dub. 2.*

Quæst. IIII. An, & quomodo Eucharistiæ Sacramentum sit vnum?
*Hic S. Thomas quæst. 1. art. 1. Bonavent. art. 2. quæst. 2. Argent. q. 1. art. 2.
Richard. q. 2. Gabr. quæst. 1. Caiet. Cabeçud. Suarez, Conninc. Præpos. Pefant.
Sylvi. & alij cum S. Thoma, 3. p. q. 7. 2. ar. 1. Valent. to. 4. d. 6. quæst. 1. p. 4. Gra-
vad. to. 5. controu. 6. tr. 1. d. 4. Tanner. to. 4. d. 5. q. 1. dub. 2. Marat. to. 3. tr. 4.
disp. 2.*

DISTINCT. IX.

De duobus modis manducandi.

P RIMA conclusio. Primus modus manducandi cibum Eucha-
risticum est spiritualis, quo illum edunt tantum boni. Nam man-
ducare spiritualiter est non solum suscipere corpus, & sanguinem
Christi, sed etiam effectum, & rem ipsius, scilicet unionem cum Christo
per gratiam. At tantum boni effectum, & rem Sacramenti suscipiunt.
Ideo Augustinus, Homil. 26. super Ioann. ait. *Quid est Christum mandu-
care? Non est hoc solum corpus eius accipere, multi enim indignè accipiunt; sed
in ipso manere, & ipsum in se manentem habere. Spiritualiter enim manducatur,
qui in unitate Christi, & Ecclesia, quam sacramentum significat, manet. Ea-
dem docet tract. 25. & 26. super Ioan. & serm. 11. de Verbis Domini di-
stinguens manducationem spiritualement à Sacramentali, cuius expressa sunt
testimonia textus.*

2 Secunda conclusio contra nonnullos hæreticos. Secundus modus mandu-
candi est Sacramentalis, quo edunt hunc cibum etiam mali. Nam Sacramentaliter
manducare est sumere verum Sacramentum Eucharistiæ cum corpore & san-
guine Domini. At etiam mali suscipiunt verum Sacramentum Eucharistiæ

cum

cum corpore, & sanguine Domini. Id supponit Apostolus 1. Corin. h. 11. *Qui manducat, & bibit Calicem Domini indigne, iudicium sibi manducat & bibit.* Confirmant Ecclesiæ Patres. Nam Gregorius lib. 2. Expositionis 1. Reg. ait; *Est quidem in peccatoribus, & indigne sumentibus vera Christi caro, & verus sanguis, sed essentiâ non salubri efficientiâ.* Item Augustinus lib. 5. de Baptism. contra Donatistas c. 8. *Corpus, & sanguis Domini nihilominus erat illis, quibus ait Apostolus. Qui manducat indigne, &c.* Eadem habet tr. 6. & 26. super Ioannem. Quare Ecclesiæ Patres exigunt ad sacramentalem sumptionem Eucharistiæ munditiem animi, & præparationem. Si autem non sumeretur verum Christi corpus, & sanguis, non exigetur tanta mundities, & præparatio animi.

3 Obijcitur Augustinus Hom. 26 super Ioan. dicens. *Bonus accipit Sacramentum, & rem Sacramenti, malus verò Sacramentum, & non rem.* At res Sacramenti est corpus Christi. Item dicens. *Non manducans manducat, & manducans non manducat.* Vbi videtur exprimi à malis non manducari corpus Domini, sed tantum species panis. Tertiò oratio illa Ecclesiæ: *Perficient in nobis Domine, tua sacramenta, quod continent, ut quod nunc specie gerimus, rerum veritate capiamus.* Ergò nunc veritate non capimus ea, quæ specie gerimus. Ad primum respondetur. Sacramentum intelligit Augustinus corpus Christi de Virgine natum, quod etiam à malo suscipitur; rem verò, mysticam vñionem cum Christo per gratiam, quam suscipit solus bonus. Ad secundum; non manducans sacramentaliter, aliquando manducat spiritualiter, quia participat gratiam, & vñionem cum Christo, quam manducatio sacramentalis operatur. Item qui manducat sacramentaliter, aliquando non manducat spiritualiter, quia indigne ad Sacramentum accedit. Ad tertium. Rerum veritate sacramenta capere, est efficaciam, seu efficientiam Sacramenti suscipere, non solum in via quoad gratiam, sed etiam in patria, quoad manifestam visionem eorum, quæ nunc sub specie, & velamine accidentium suscipimus. Quod nunc orat Ecclesia, quia plures fidelium ea veritate non capiunt Sacramenta,

QVÆSTIONES.

QVÆST. I. An Eucharistia aliquando possit conferre peccatori gratiam iustificantem? *Hic S. Thomas, quæst. 2. art. 3. Bonauent. art. 2. quæst. 3. Scot. quæst. 1. Richard. art. 2. quæst. 1. Durand. quæst. 4. Tarant. quæst. 8. Caiet. Cabecud. Vazq. Suarez, Connine. Praposit. Pesant. Sylui. & alij cum S. Thoma, 3. p. q. 79. art. 3. Valent. 10. 4. d. 6. quæst. 7. p. 1. & quæst. 8. p. 3.*

Gran. to. 5. contr. 6. tr. 9. d. 3. Tanner. to. 4. d. 5. q. 7. dub. 1. & 2. Marat. to. 5. tr. 4. d. 33. sect. 3.

Quæst. II. An, & quomodo iure præmitti debeat corf s'io Sacramentalis ad sumptionem Eucharistiæ? *De quo Valentia, tomo 4. d. 6. q. 8. p. 3. Sor. dist. 12. q. 1. ar. 4. Victor. q. 78. de Sacram. Gran. to. 5. controu. 6. tr. 10. d. 7. Tanner. to. 4. d. 5. q. 8. dub. .*

Quæst. III. An, & quæ dispositio actualis requiratur ad effectum Eucharistiæ? *Hic Bonavent. in litt. dub. 5. Gabr. q. 1. Valent. to. 4. d. 6. q. 7. p. 3. & q. 8. p. 3. Gran. to. 5. contr. 6. tr. 9. d. 4. & 5. Tanner. to. 4. d. 5. q. 8. dub. 3. Meret. to. 3. tr. 4. d. 33. sect. 5. Corduba, lib. 1. q. 8. Ledesma. 2. p. 4. q. 20. art. 1. Sor. dist. 11. q. 2. ar. 8.*

Quæst. IIII. An, & que sit spiritualis communiõ Eucharistiæ? *Hic S. Thomas, quæst. 1. art. 1. Bonavent. art. 1. q. 1. Tarant. Gabriel. & Brunel. quæst. . Caiet. Pesant. Cabeçud. Suarez, Vazquez, Cominch. Præpositus, Sylui. & alij cum S. Thoma, 3. p. q. 80. art. 1. Valent. to. 4. d. 6. q. 8. p. 1. Tanner. to. 4. d. 5. q. 8. dub. 1.*

DISTINCT. X.

De Hæresi aliorum, qui dicunt, corpus Christi non esse in altari, nisi in signo.

SVNT Hæretici, qui Sacramenta Dei naturali ratione metientes negant, corpus Christi realiter, & verè subesse accidentibus panis; affirmantque, ibi solum adesse tanquam in figura, & signo. Itaque Christum dixisse. *Hoc est corpus meum*, sicut dixit Apostolus. *Petra autem erat Christus*, scilicèt figurativè, & significativè tantùm. Primò, quia Ioan. 6. cum proposuisset Christus Discipulis, se præbiturum carnem suam ad manducandum, & plures eorum dicentes, durum esse eum sermonè, abiissent retrò, dixit Christus alios instruens; *Hoc vos scandalizavit? Spiritus est, quod vivificat; caro nihil prodest; verba, quæ loquutus sum vobis, spiritus, & vita sunt.* Vbi docere videtur, suum sermonem non esse accipiendum secundum carnem, sed secundum spiritum tantùm, scilicèt sensu spirituali, & non eo, quem sonat. Secundò, quia Math. 26. ait. *Pauperes semper habebitis vobiscum, me autem non semper habebitis.* Semper autem haberemus, si verè, & realiter in Sacramento Altaris præfens adesset. Tertiò, quia Augustinus tr. 50. in Ioann. docet, *donec seculum finiatur, sursum esse Dominum, & corpus eius in uno loco esse oportere, quamvis eius veritas ubique diffusa sit.*

Item epist. 57. ad Dard. Christum, quâ Deum, ubique esse, quâ hominem verò in cœlo. Ergò quâ homo, non adest verè, & realiter in Eucharistiæ Sacramento.

2 Omnia tamen vnicâ, & facili solutione explicantur. Scilicet adest præsens verè, & realiter corpus Christi invisibile, non autem visibile, ad modum spiritus, non autem ad modum corporis. Sic Augustinus Epist. ad Irænum; *Ipsum quidem, & non ipsum corpus, quod videbatur, manducatur; ipsum quidem invisibiliter, non ipsum visibiliter.* Vnde ad primum dicitur. Verba Christi accipienda sunt spiritualiter, non quia corpus non ad sit realiter, sed quia non adest visibiliter; neque per partes discerptum mādudatur, ut putaverunt illi discipuli, qui retrò abierunt, sed integrum, & individuum, ac si esset spiritus. Ad secundum: Christum non semper habemus visibilem, quamvis habemus invisibile. Ad tertium Christus, quâ homo semper adest in cœlo visibilis, in terris verò invisibilis. Quod prætereâ illustrat Augustinus in lib. Sent. Prosperi; *Caro eius est, quam sub forma panis operam in Sacramento accipimus, & sanguis eius, quem sub vini specie, ac sapore potamus. Caro videlicet carnis, & sanguis Sacramentum est sanguinis; carne, & sanguine utroque invisibili, intelligibili, & spirituali significatur corpus visibile, & palpabile plenum gratiâ, & maiestate.* Vbi annotat e est species panis, & vini vocari carnem, & sanguinem visibilem Christi, & Sacramentum carnis, & sanguinis invisibilis, & spiritualis. Quippè utitur Augustinus tropo, quo continens accipitur pro contento, & cōmuni cum illa voce significatur. Quibus iam nulla est argumentis hæreticorum difficultas.

3 Ergò Catholica conclusio sit. Corpus Christi verè, & realiter, & non figurativè solum adest præsens in Eucharistiæ Sacramento. Primò, quia Math. 26. dixit Christus Apostolis. *Accipite. Hoc est corpus meum.* Quorum verborum veritas stare non potest absque verâ, & reali præsentia corporis Christi, & cōversione panis in substantiam ipsius. Secundò, quia ita prædicant Ecclesiæ Patres, Ambrosius lib. 4. de Sacrament. cap. 4. *Panis est in Altari, visitatus ante verba sacra; ubi accessit consecratio, de pane fit Christi caro.* Augustinus in serm. de verb. Evang. *Sicut per Spiritum Sanctum verâ Christi caro suo coitu creatur, ita per eundem ex substantia panis, & vini idem corpus Christi, & sanguinis consecratur. Corpus Christi, & veritas est, & signa. Veritas dum virtute Spiritus Sancti ex panis, vini que substantiâ efficitur. Figura verò est, id quod exterius sentitur.* Eusebius Emisenus serm. de corpore & sanguine Domini. *Invisibilis Sacerdos visibiles creaturas in substantiam corporis, & sanguinis sui, verbo suo secreta potestate commutat.* Tertio probatur varijs instantijs lib. de ijs, qui mysterijs iniciantur c. 9. *Prima est; valuit sermo Helix ignem de cœlo deponere.* Ergò etiam va
lebit

lebit sermo Christi substantias mutare. Secunda; sermo Dei exordio mundi potuit ex nihilo facere, quod non erat, *quia ipse dixit, & facti sunt.* Genes. 1. Ergo poterit ea, quæ sunt, mutare in ea, quæ non erant. Non enim minus est creare, quam naturas rerum mutare. Tertia; præter naturæ ordinem Christus est genitus ex Virgine. Ergo potuit præter naturæ ordinem converti ex pane. Quibus adde argumentum Augustini supra à posteriori. Ante consecrationem non veneramur species panis, & vini eo cultu, quo veneramur post consecrationem. Ergo post consecrationem subest illis de novo verum Christi corpus, cui novum, & maiorem cultum exhibeamus.

QVÆSTIONES.

QVÆST. I. An verè existat substantia Christi sub speciebus panis, & vini? *Hic S. Tho. q. 1. ar. 1. Richard. Gab. Scor. Tarant. Brulef. q. 1. Argent. q. 2. ar. 1. Caiet. Cabec. Suar. Conninc. Præpos. Vazq. Pesant. Sylvi. & alij cum S. Tho. 3. p. q. 75. ar. 1. Val. to 4. d. 6. q. 3. p. 1. Gran. to. 5. contr. 6. tr. 3. d. 1. Tann. to. 4. d. 5. q. 4. dub. 1. Marat. to. 3. tr. 4. d. 6.*

Quæst. II. An ex vi verborum consecrationis panis existat solum Christi corpus, & ex vi verborum consecrationis vini solus sanguis? *Hic S. Thom. q. 1. ar. 2. Durand. q. 2. Gab. q. 1. Caiet. Cabecud. Suar. Vazq. Conninc. Præpos. Pesant. Sylvi. & alij cum S. Thom. 3. p. q. 76. ar. 1. & seq. Val. to. 4. d. 6. q. 4. p. 2. Gran. to. 5. contr. 6. tr. 4. d. 1. & seq. Tanner. to. 4. d. 5. q. 5. dub. 2. Marat. to. 3. tr. 4. d. 11. & 12.*

Quæst. III. Quod, & quale corpus existat ex vi verborum? *Hic S. Thomas, q. 3. ar. 2. Bonavent. p. 1. ar. 1. q. 2. Gab. q. 1. Richard. Argent. & Tarant. q. 2. Caiet. Cabecud. Suar. Vazq. Conninc. Præpos. Pesant. Sylvi. & alij cum S. Thom. 3. p. q. 76. ar. 1. & seq. Val. to. 4. d. 6. q. 4. p. 2. Granad. tom. 5. contr. 6. tract. 4. Tanner. to. 4. d. 5. quæst. 5. dub. 1. & 2. Maratius, tomo 3. tract. 4. dis. 12.*

Quæst. IIII. An corpus, & sanguis Christi terminent actionem physicam? *De quo dist. seq. q. 1.*

Quæst. V. An verba consecrationis prædita sint virtute physica transubstantiandi? *Hic Bonavent. p. 2. ar. 2. q. 3. Brulef. quæst. 8. Alij relati dist. 8. quæst. 3.*

Quæst. VI. An præsentia localis Christi sub speciebus sit definitiva, & quomodo? *Hic S. Thom. q. 2. ar. 3. Bonav. p. 1. ar. 1. quæst. 3. Richard. ar. 2. quæst. 1. Tarant. q. 3. Gab. q. 1. Caiet. Cabecud. Suarez, Vazquez, Conninc. Præposit. Pesantius, Sylvi. & alij cum S. Thom. 3. p. quæst. 76. artic. 3.*

Val. to. 4. d. 6. q. 4. p. 1. & 2. Gran. to. 5. contr. 6. tr. 5. d. 1. append. d. 5. Tanner. to. 4. d. 5. q. 5. dub. 3. Merat. to. 3. tr. 4. d. 19.

Quæst. VII. An ea præsentia sit supernaturalis? *Hic Bonavent. p. 2. art. 2. quæst. 1. Richard. art. 5. Tarant. quæst. 8. Argent. quæst. 1. art. 4. Caiet. Cabecud. Suarez. Vazquez. Conninch. Præposit. Pesant. Sylvi. & alij cum S. Thoma, 3. p. q. 76. Valent. to. 4. d. 6. q. 4. p. 3. Granadus, to. 5. contr. 6. tract. 5. append. d. 3. Tanner. to. 4. d. 5. q. 5. dub. 3. & 4. Marinus, to. 3. tr. 4. d. 19. sect. 1.*

Quæst. VIII. An Christus sub Sacramento possit obijci visioni materiali sensus? *Hic Bonavent. p. 2. art. 2. q. 2. S. Thom. quæst. 2. art. 2. Richard. art. 5. q. 2. Tarant. q. 7. Caiet. Cabecud. Suarez. Vazq. Conninc. Præposit. Pesant. Sylvi. & alij cum S. Thoma, 3. p. quæst. 75. art. 7. Valent. tom. 4. d. 6. q. 4. p. 3. Granad. to. 5. contr. 6. tract. 6. d. 3. Tanner. to. 4. d. 5. quæst. 5. dub. 5. Marat. to. 3. tr. 4. d. 26.*

Quæst. IX. An possit visione intellectuali, aut alia evidentia naturali deprehendi? *Hic interpretes relati quæst. 7. Alij relati lib. 2. dist. 10. q. 7.*

Quæst. X. An Christus quæ homo sit ubique? *De quo relati lib. 3. dist. 22. q. 3.*

DISTINCT. X.

De modo conversionis.

QUÆRITVR primò. Qualis sit conversio panis in corpus Christi? Certum est, formalem non esse, quia in conversione formali accidentia pereunt. At post conversionem Eucharisticam remanent eadem accidentia panis, id est scilicet sapor, color, & reliqua. Ergò dubitatio est, an sit conversio substantialis, qua pereunte substantiâ panis producatur verè substantia corpori Christi.

2 Plerique affirmant, quia Ecclesie Patres, quos dist. præced. adduximus, aiunt, ex pane, seu panè fieri, seu effici corpus Christi. Si autè eis obijcias. Si panis, aut ex pane fieret corpus Christi: primò sequi corpus Christi quotidie augeri, & formari ex pane; secùdò corpus Christi nunc esse substantiâ panis, quæ antea non erat. Negatur utraq; sequela. Prima quidem, cuius ut corpus Christi augeatur & formetur ex pane, requiritur, ut perseveret substantia panis. At in conversione Eucharistica non perseverat substantia panis, cum mutetur substantialiter in corpus Christi, quæ mutatio substantialis exigit desitionem substantiæ, quæ mutatur, & productionem eius, in quam mutatur. Dicitur igitur fieri corpus Christi, quia pereunte substantiâ panis, nova actione miraculosa

raculosa, & in enarrabili efficitur corpus Christi: proptereaque etiam confisi Verbo cælesti, communiter dicitur. Secunda verò, quia non est idem panem fieri corpus Christi, ac esse corpus Christi. Nam aqua etiam interdum efficitur vinum, & tamè non est vinum. Quamquam aliqui eorum concedunt, non quidem absolutè, panem esse corpus Christi, cum absolutè non sit panis, quando est in Eucharistia corpus Christi, sed cum addito, scilicet illud, quòd antea erat panis, nunc esse corpus Christi, quia in corpus Christi mutatum est. Qua ratione ait Augustinus lib. 3. de Trinitate cap. 4. *Corpus Christi dicimus illud, quod ex fructibus terræ acceptum, & prece mystica consecratum sumimus in memoriam Dominicæ passionis.*

3 Alij verò negant, conversionem illam esse productricem substantiæ corporis Christi, sed adductricem tantum, vt subfit accidentibus, sub quibus antea non erat. Nam ad conversionem sufficit, vt panis transeat in corpus Christi. Vt autem panis transeat in Corpus Christi, sufficit vt corpus Christi collocetur nunc sub accidentibus, sub quibus antea erat collocatus panis. Num autem tunc sub eis perseveret panis simul cum corpore Christi? Quidam eorum aiunt, substantiam panis à Deo vel in præiacentem materiam resolvi, vel in nihilum redigi. Quidam verò, simul cum corpore Christi sub accidentibus manere. Quibus tamen refragandum est. Nam Ecclesia ibi non agnoscit alium panem, aut cibum, quàm corporis Christi. Sic Ioann. 6. *Ego sum panis vivus, qui de celo descendi. Iterum: panis, quem ego dabo, caro mea est.* Item Ambrosius suprâ: *Panis iste, què sumimus in mysterio, illum intelligo utique, qui manu sancti Spiritus formatus est in utero Virginis, & igne passionis decoctus.* Eadem habet Gregorius lib. 4. dial. cap. 58. Ergo solus panis mysticus corporis Christi, non ille naturalis, qui prius erat, sub speciebus perseverat.

4 Secundò quæritur, cur Christus sub aliena specie, & non sub propria carnem manducandam, & sanguinem bibendum præbuit? Primò propter meritum fidei, quia iuxta Gregorium homil. 26. super Evangel. nullum est fidei meritum, vbi humana ratio præbet experimentum. Secundò ad vitandum horrorem sumendi hoc Sacramentum, nam sub specie carnis humanæ, & sanguinis horreremus vsum illius. Tertiò, ne in fidelibus daretur occasio irridendi nostra sacramenta: nam vt ait Augustinus suprâ. *Ridiculum steret paganus, quòd cruorem occisi hominis bibamus.*

5 Quæritur tertio, cur Christus sub duplici specie sumendum se præbuit, cum totus sub alterutra sumatur? Primò, vt ostenderet totam naturam humanam fuisse assumptam, panis enim carnem, vinum vero sanguinem, in quo iuxta medicos sedes animæ est, præfiguratur. Secundò, vt ostenderet totam fuisse redemptam: tum quoad animam, tum quoad corpus: nam docente Ambros. tom. 4. ad cap. 11. epist. 1. *Corinth. caro Christi*

ad tuitionem corporis, sanguis verò ad animæ tuitionem offertur. Cæterum animadvertenda sunt quatuor. Primum, quamvis sub duplici specie conficiatur hoc sacramentum, sub vna tantum totum Christum, nec sub vtraque plus, quam sub vna sumi; quod significavit manna, de quo Exod. i 6. *Qui plus collegerat, non habuit amplius, nec qui minus parauerat, reperit minus.* Secundum, quamvis totus Christus sub vtrâque specie cõineatur, tamen panem in solam carnem converti, quæ sola ex vi verborum speciebus panis subest, & vinum in solum sanguinem, qui solus ex vi verborum subest accidentibus vini. Tertium, sub duplici specie non duo sacramenta, sed vnum tantum confici, quia sub duplici vnus, & eadem Christus continetur. Quartum, quamvis possit iterari consecratio sub duplici specie, non posse iterari sub vnica individua tantum, quia sicut præsentia Christi non repetitur sub eisdem individuis accidentibus, ita nec consecratio repetitur.

6 Quæritur quartò. Cur in calice Eucharistico aqua admisceatur vino. Ratio est: quia canones Ecclesiastici id præcipiunt, vt populus, quem aqua refert, significetur redimi sanguine Christi, & cum Christo vniri. Sic de consecrat. dist. 2. cap. *Non oportet*, & cap. in sacramento, vbi dicitur, *Non potest calix Domini esse aqua sola, aut vinum solum, nisi vtrunque misceatur.* Cæterum si quis, aut oblivione, aut ignorantia prætermittat aquam, non erit irritum sacramentum, confectum cum solo vino: tum quia Ecclesia Græcorum non miscet vino aquam: tum quia ait Cyprianus epistol. de sacram. cal. *Si quis de antecessoribus nostris, vel ignoranter, vel simpliciter non hoc seruauerit, quod nos Dominus facere, & exemplo, & Magisterio docuit, potest simpliciter eius venia concedi.* Vnde illud, *Non potest canonis Ecclesiastici intelligendum est de non possessicite, non autem validè.* Verum si aqua sola consecratur absque vino, non erit sacramentum validum: nam sicut panis confectus ex granis frumenti est materia necessaria ad conversionem corporis Christi, sic vinum de vite ad conversionem sanguinis.

7 Quæritur quintò. An corpus Christi in Eucharistia sumatur mortale, & passibile? Respondetur. Nocte cœnæ præbuit se Christus passibilem, & mortalem. Nunc verò immortalis, & impassibilis sumitur. Nam Christus se præbet sumendum in sacramento, eo modo, quo extra sacramentum existit. At nocte cœnæ erat passibilis, & mortalis; nunc verò immortalis, & impassibilis.

QVÆSTIONES.

QVÆST. I. Quænam sit materia convertenda in corpus Christi? *Hic S. Thomas quæst. 2. art. 1. & 2. Bonaventura p. 2. art. 1. q. 1. & 4. Richard. art. 2. q. 1. & 2. Argent. q. 2. Tarant. q. 11. Gabr. q. 2. Caietan. Cabezud. Suarez, Vazquez, Conninc, Prapof. Pesant. Sylui. & alij cum S. Thoma, 3. p. q. 74. ar. 1. & seq. Valent. tomo 4. disp. 6. q. 2. p. 1. Tanner. to. 4. disp. 5. q. 2. dub. 1. & seq. Granad. tom. 5. controuers. 6. tr. 2. disp. 1. & seq. Merat. tom. 3. tr. 4. disp. 4. & 5.*

Quæst. II. Quænam sit materia convertenda in sanguinem? *Hic omnes interpretes Magistri, & S. Thom. relati quæst. precedenti.*

Quæst. III. An aqua immediatè convertatur in sanguinem Christi? *Hic S. Thomas quæst. 2. art. 3. 1. Bonaventura p. 2. art. 1. q. 3. & in litt. dub. 5. Richardus ar. 3. q. 1. Brulef. q. 9. Caietan. Cabezud. Suarez, Vazq. Conninc, Prapof. Pesant. Sylui. & alij 3. p. q. 74. ar. 7. Tanner. to. 4. disp. 5. q. 2. dub. 6. Alanus lib. 1. de Eucharist. cap. 13. Pet. Sotus lect. 4. de Eucharist. Valentia to. 4. disp. 6. q. 2. p. 1. Sot. dist. 9. q. 1. ar. 6. Granad. to. 5. controuers. 6. tra. 2. disp. 4. Merat. to. 3. tr. 4. disp. 5. sect. 4. & 5.*

Quæst. IV. An sit vera, & substantialis conversio panis in corpus Christi, & vini in sanguinem? *Hic S. Thomas, quæst. 1. art. 3. Bonan. art. 1. q. 1. Richard. Argenti. Tarant. & Gabr. q. 1. Caietan. Cabezud. Suarez, Vazquez, Conninc, Prapof. Pesant. Sylui. & alij cum S. Thoma 3. p. q. 75. art. 4. Valentia tomo 4. disp. 6. q. 3. part. 2. Tamerus tomo 4. disp. 5. quæst. 4. dub. 3. Granad. tomo 5. controu. 6. tract. 3. disp. 5. Merat. tomo 3. tr. 4. disp. 7.*

Quæst. V. An hæc conversio consistat in actione physica? *Hic interpretes Magistri, & S. Thoma relati q. præced. & seq.*

Quæst. VI. Quinam sit terminus productus per actionem convertivam? An substantia Christi, an accidēs, seu modus ipsius? *Hic Scot. q. 3. Tartaret. q. 4. Rubion q. 1. art. 3. Mai. q. 1. Occam. q. 6. Mayr. q. penult. Palac. disp. 1. Capr. q. 1. art. 3. Gab. q. 1. ar. 3. dub. 2. Caietan. Cabezud. Suarez, Conninc, Prapof. Pesant. Sylui. & alij cum Sancto Thoma, 3. p. quæst. 75. art. 4. & 8. Valentia tomo 4. disp. 6. quæst. 3. part. 3. Tanner. tomo 4. disp. 5. q. 4. dubio 4. & seq. Granad. tomo 5. controu. 7. tr. 3. disp. 6. Merat. tomo 3. tra. 4. disp. 12. & seq.*

Quæst. VII. An aliquid substantiæ panis, vel vini remaneat? *Hic S. Thom. q. 1. art. 1. Bonan. p. 1. ar. 1. q. 2. Richard. Brulef. & Tarant. q. 2. Gabr. q. 1. Caiet. Cabezud. Suar. Vazq. Conninc. Pes. Prapof. Sylui. & alij cum S. Tho. 3. p. q. 75. ar. 2. Valent. to. 4. disp. 6. q. 3. p. 2. Tanner. to. 4. disp. 5. q. 4. dub. 3. Gran. to. 5. controu. 6. tr. 3. disp. 2. & 8. Merat. to. 3. tr. 4. disp. 8. & 9.*

Quæst.

Quæst. VIII. An substantia panis, & vini desinat per annihilationem? *Hic S. Thom. q. 1. art. 2. Bonavent. p. 1. ar. 1. q. 3. Scot. q. 4. Richard. & Tarant. q. 3. Gab. q. 1. dub. 6. Caietan. Cabezd. Suarez, Vazquez, Conninc, Præpos. Pefant, Sylvi. & alij cum S. Thom. 3. p. q. 75. art. 3. Valentia tomo 4. disp. 6. q. 3. p. 3. Tanner. tom. 4. disp. 5. q. 4. dub. 3. Granad. tom. 5. controuers. 6. tr. 3. disp. 8. Marat. tomo 3. tr. 4. dub. 11.*

Quæst. IX. Quid ponatur sub accidentibus ex vi verborum? *Hic Bonavent. p. 1. art. 1. q. 4. Richardus q. 1. Tarant. & Bruslef, q. 2. Alij relati dist. 10. q. 2.*

Quæst. X. Quale ponatur corpus Christi sub accidentibus? *Hic S. Thomas q. 3. art. 2. Bonavent. p. 2. q. 2. Tarant. q. 22. Richard. art. 4. q. 4. Alij relati dist. 10. q. 3.*

Quæst. XI. De communicatione sub vtraque specie? *Hic S. Thomas q. 2. art. 4. Bonavent. p. 2. art. 1. q. 2. Richard. art. 2. q. 1. Argent. q. 2. art. 3. Tarant. q. 12. Caietan. Cabezd. Suarez, Vazquez, Conninc, Præpos. Pefant, Sylvi. & alij cum S. Thom. 3. p. q. 74. art. 1. & seq. Valent. tom. 4. disp. 6. q. 8. p. 5. Tanner. tom. 4. dub. 5. q. 8. dub. 6. Granad. tom. 5. controu. 6. tr. 11. d. 2.*

Quæst. XII. An sicut panis convertitur in corpus Christi, ita quodlibet possit in quodlibet converti? *Hic Durand. & Gab. q. 2. Scot. q. 1. Sot. dist. 9. q. 2. art. 4. Richard. dist. 10. ar. 2. q. 1. Marat. tom. 3. tr. 4. disp. 17. Granad. tom. 5. controu. 6. tr. 3. disp. 4. & 14. Suarez, tomo 3. in 3. p. disp. 50. sect. ult. Palat. dist. 11. disp. 2. Ledesma 1. p. 4. q. 16. ar. 4. dub. 3. & 4. Vazq. tom. 3. in 3. p. disp. 184.*

DISTINCT. XII.

Ubi illa accidentia fundantur?

QVÆRITVR primò. An accidentia panis, & vini in Eucharistia existant sine subiecto? Respõdetur. Nulli subiecto in sunt. Non substantiæ panis, quæ non est. Non corpori Christi, quod eis accidentibus non informatur. Nullum autem superest aliud subiectum. Existunt igitur sine subiecto: tum ad mysterij ritum: tum ad gustus, fideique suffragium: tum ad Christi regumentum.

2 Quæritur secundò. An hostiæ fractio vera sit, & cuius sit fractio? Prima opinio est, non esse ibi fractionem veram, sed apparentem. Nam corpus Christi immortale, & impasibile frangi non potest. Nullius autem rei potest esse ibi fractio, nisi corporis Christi. Secunda opinio est, fractionem esse veram, sed non esse rem, quæ frangitur. Nam sicut ibi

sunt species panis, quin sit panis, ita potest esse fractio, quin res sit, in qua exerceatur. Tertia opinio est, fractionem illam esse corporis Christi. Nam de consecrat. dist. 2. cap. *Ego Berengarius*, dicitur, post consecrationem corpus Christi sensualiter, non solum sub sacramento, sed veritate manibus sacerdotum tractari, & frangi, & fidelium dentibus atteri. Probabilior opinio est, veram esse ibi fractionem, & partitionem; at non corporis Christi, sed sacramenti, hoc est, quantitatis, & formæ accidentalis panis. Nam Apostolus 1. Corinth. 10. ait: *Panis, quem frangimus*. Ergo panis frangitur. At non quoad substantiam. Ergo quoad species, & formas accidentales ipsius. Item, quia Augustinus sermonede verbis Evang. docet, quando Christum manducamus, non facere de illo partes, sed de sacramento tantum. Fractio autem est divisio rei in partes. Vnde ad cap. *Ego Berengarius* conceditur, veritate quidem esse ibi fractionem, quia verè frangitur, & atteritur; at non in se immediate, sed in speciebus, quæ Christum continent, & significant.

3 Quæritur tertio. Quid figuret fractio, & partitio hostiæ? Primò pars in calicem Missæ figurat Christum resurgentem, pars comesta cum hominibus in terra conversantem, pars in altari remanens vsque ad finem Missæ, eundem in sepulchro iacentem. Secundò fractio, & divisio partium significat Christi passionem, & mortem. Sic Sergius Papa de consec. dist. 2. cap. *Triforme*.

4 Quæritur quarto. An huius sacramenti oblatio sit verum sacrificium, & immolatio? Respondetur. Verum sacrificium est, & immolatio in representatione. Est verum sacrificium, quia offertur à Sacerdote eadem hostia, quæ in Cruce ab ipso Christo oblata est, scilicet idem Christus cum pretio sanguinis, & passionis ipsius. Est immolatio in representatione, quia non est immolatio Christi in semetipso, quæ semel tantum in Cruce facta est, sed est representatio immolationis in Cruce factæ. Sic Augustinus epist. 2. 3. ad Bon. *Semel immolatus est Christus in semetipso, & tamen quotidie immolatur in sacramento*. Similiter Chrysostomus homilia 17. ad Heb. 20. *Semel immolatus est Christus. Hoc autem sacrificium exemplum est illius, id ipsum semper, id ipsum offertur, proinde hoc idem est sacrificium*.

5 Quæritur quintò. Quinam fuerit finis instituendi hoc sacramentum? Duplex is fuit. Primus augmentum gratiæ, & virtutum. Secundus remissio peccatorum venialium, in quæ quotidie iusti labuntur. Sic Ambrosius lib. 4. de sacr. cap. 6. *Si quoties effunditur sanguis Christi, in remissionem peccatorum effunditur, debeo semper accipere, qui semper pecco, debeo semper habere medicinam*. Item Augustinus lib. 4. contra duas epistolas Pelag. cap. 10. & de verbis Domini serm. 28. *Quia quotidie labimur, quotidie*

Christus mysticè immolatur pro nobis. Dedit enim nobis hoc sacramentum salutaris, ut quia nos quotidie peccamus, per hoc sacramentum remissionem consequamur. At peccata quotidiana Sanctorum non sunt mortalia, sed venialia. Si autem inde quæras, num quotidie communicandum sit iustis etiam laicis? Augustinus respondet de Eccles. dogmat. cap. 53. Quotidie Eucharistiam accipere, nec laudandum, nec vituperandum, exhortandum tam omnibus, Dominicis diebus communicare, si tamen mens in affectu peccandi non sit. Si verò non ita frequenter communicetur, saltem ter in anno absque actuali crimine homines communicent, in Pascha scilicet, Pentecoste, & Natali.

QVÆSTIONES.

QVÆST. I. An accidentia panis, & vini manean in Eucharistia sine subiecto? *Hic S. Thomas q. 1. art. 2. Scot. quæst. 2. Richardus, & Gab. q. 1. Brulef. Parant. & Bonavent. q. 3. Caietan. Cabezud. Suarez, Vazq. Conninc, Præpos. Pefant. Sylvi. & alij cum S. Thoma 3. p. q. 77. art. 1. & 2. Valent. to. 4. disp. 6. q. 3. p. 2. & q. 5. p. 1. Tanner. to. 4. disp. 5. q. 6. dub. 1. Granad. tomo 5. tr. 3. disp. 3. Merat. to. 3. tr. 4. disp. 27.*

Quæst. II. An ea accidentia possint naturaliter agere? *Hic S. Thomas q. 1. art. 2. Bonaventura p. 1. art. 2. q. 2. & 3. Richardus art. 3. q. 1. & 2. Argent. q. 2. art. 4. Brulef. q. 5. Durandus q. 2. Gabriel q. 1. Caietan. Cabezudo, Suarez, Vazquez, Conninc, Præpos. Pefant. Sylvi. & alij cum S. Thoma 3. p. quæst. 77. art. 3. Valentia tomo 4. disp. 6. q. 5. p. 2. Tannerus tomo 4. disp. 5. quæst. 6. dub. 2. Granad. tomo 5. controuers. 6. tr. 7. disp. 2. Merat. tomo 3. tr. 4. disp. 28.*

Quæst. III. An possint aliquam mutationem subire? *Hic S. Thomas q. 1. art. 2. Bonavent. art. 2. q. 1. Richard. art. 4. q. 1. Argent. q. 2. art. 1. Gab. q. 1. Durand. q. 2. Caietan. Cabezud. Suarez, Vazquez, Conninc, Præpos. Pefant. Sylvi. & alij cum S. Thoma 3. p. q. 77. ar. 4. & 5. Valent. tomo 4. disp. 6. q. 5. p. 3. & 4. Tanner. tomo 4. disp. 5. q. 6. dub. 2. Granad. tomo 5. controuers. 6. tr. 7. disp. 3. Merat. to. 3. tr. 4. disp. 28. & 29.*

Quæst. IV. An in Eucharistia sit vera fractio, & ea sit Christi, an accidentium tantum? *Hic S. Thom. q. 1. ar. 3. Bonavent. p. 1. ar. 3. q. 1. & 2. Richard. art. 2. q. 1. Argent. q. 2. art. 3. Brulef. q. 7. & 8. Gab. q. 1. dubio 4. Caietan. Cabezud. Suarez, Vazquez, Conninc, Præpos. Pefant. Sylvi. & alij cum S. Thoma 3. p. quæst. 77. art. 7. Valentia tomo 4. disp. 6. quæst. 4. p. 3. Tanner tomo 4. disp. 5. q. 6. dubio 2. Granad. tomo 5. controu. 6. ar. 6. disp. 30. Merat. tomo 3. tr. 4. disp. 30.*

Quæst. V. Quam vnionem habeant accidentis cum Christo, an intrinsecam, an extrinsecam? *De quo Valentia to. 4. disp. 6. q. 3. p. 3. Tannerus tomo 4. disp. 5. q. 5. dubio 4. Suarez to. 3. in 3. p. disp. 47. sect. 3. Alan. lib. 1. de Eucharist. cap. 34. & seq. Vazquez tom. 3. in 3. p. disp. 181. cap. 3. Bellarminus lib. 3. cap. 18. Granad. tomo 5. controuers. 6. tra. 3. disp. 7. Merat. tomo 3. tr. 4. disp. 16.*

Quæst. VI. An effectus huius sacramenti sit prima gratia, & remissio peccati mortalis? *Hic S. Thomas q. 2. ar. 2. Bonauent. p. 2. art. 1. q. 2. Richard. ar. 5. q. 1. Brulef q. 10. Alij relati dist. 9. q. 1.*

Quæst. VII. An, & quando hoc sacramentum operetur augmentum gratiæ? *Hic S. Thom. q. 1. art. 1. Bonauent. p. 2. art. 1. q. 3. Richard. ar. 5. q. 2. Tarant. q. 13. Brulef q. 11. Caietan. Cabezud. Suarez. Vazquez, Coninc, Prapof. Pesant. Sylui. & alij cum S. Thoma 3. p. q. 79. art. 4. Valentia tomo 4. disp. 6. q. 7. p. 1. Tanner. to. 4. disp. 5. q. 7. dub. 1. & 2. Henriq. lib. 8. cap. 33. Soto dist. 9. q. 1. & dist. 11. q. 2. art. 1. Ruard. art. 15. Granad. tomo 5. controuers. 6. tr. 9. disp. 2 & 7.*

Quæst. VIII. An oblatio huius sacramenti sit verum sacrificium? & in quo sacrificium consistat? *Hic Bonauentura p. 2. in litt. dubio 1. & 2. Caietan. Cabezud. Suarez, Vazquez, Coninc, Prapof. Pesant. Sylui. & alij 3. p. q. 83. art. 1. Valent. tomo 4. disp. 6. q. 11. p. 1. Tanner. to. 4. disp. 5. q. 9. dub. 1. & 2. Granad. tomo 5. controuers. 6. tr. 14. disp. 1. & sequent.*

Quæst. IX. An, & quæ frequentia huius sacramenti liceat laicis? *Hic S. Thomas q. 3. art. 1. Bonauent. p. 2. art. 2. q. 2. & 3. Brulef q. 14. & 15. Richardus art. 2. q. 3. Caietan. Cabezud. Suarez, Vazquez, Coninc. Prapof. Pesant. Sylui. & alij cum S. Thoma 3. p. q. 80. art. 7. 10. & 11. Valentia tomo 4. disp. 6. q. 8. p. 4. Tannerus tomo 4. disp. 5. q. 8. dub. 5. Granad. tomo 5. controuers. 6. tra. 10. disp. 11.*

Quæst. X. An sacramentum Eucharistiæ sit necessarium ad salutem? *Hic Sanctus Thomas quæst. 3. art. 2. Bonauentura p. 2. art. 2. quæst. 1. Richardus art. 2. quæst. 2. Brulef q. 13. Caietan. Cabezud. Suarez, Vazquez, Coninc, Prapof. Pesant. Sylui. & alij cum S. Thoma 3. p. quæst. 73. art. 3. Valentia tomo 4. disp. 6. quæst. 1. p. 5. Tannerus tomo 4. disp. 5. quæst. 1. dub. 4. Granad. tomo 5. controuers. 6. tr. 1. disp. 7.*

Quæst. XI. An sit effectus huius sacramenti remissio venialium? *Hic Sanctus Thomas quæst. 1. art. 1. Bonauentura p. 2. art. 1. quæst. 3. Richard. art. 5. quæst. 2. Tarant. quæst. 13. Caietan. Cabezud. Suarez, Vazquez, Coninc Prapof. Pesant. Sylui. & alij cum S. Thoma 3. p. quæst. 79. art. 4. Valentia to. 4. disp. 6. quæst. 7 p. 1. Tannerus tomo 4. disp. 5. q. 7. dubio 1. Granad tomo 5. controuers. 6. tr. 9. disp. 5.*

DISTINCT. XIII.

Sihæretici, & excommunicati hoc sacramentum conficiant?

P R I M A conclusio. Pravi Sacerdotes conficiunt hoc sacramentum, si excommunicati, & ab Ecclesia præscissi non sint. Primò, quia hoc sacramentum non cõficitur merito, & potestate Sacerdotis, sed verbo creatoris, & virtute Spiritus Sancti, quæ adest etiam Sacerdotibus pravis. Secundò, quia etiam Baptismus, & alia sacramenta fiunt à ministris existentibus in peccato. Tertiò, quia sic docent Ecclesiæ Patres, Augustinus libro de corpore Domini: *Intra catholicam Ecclesiam in mysterio corporis, & sanguinis Domini, nihil à bono minus, nihil à malo minus perficitur Sacerdote.* Item Greg. ut habetur r. q. r. *multi secularium,* dicens: *Hoc in quàm magnam laqueum incidunt, qui divina, & occulta mysteria plus ab alijs sanctificata fieri credant, & minus, si illorum fiat officio, quorum vita videtur ignobilis.* Rursus Isidorus lib. 6. Echimol. cap. r9. *Quid melius corpore, & sanguine Christi? Sine ergo per bonos, siue per malos ministros intra Ecclesiam dispensetur, sacramentum tamen est, quia Spiritus Sanctus vivificat, nec bonorum dispensatorum meritis ampliatur, nec malorum attenuatur.*

2 Secunda conclusio. Ut hoc sacramentum conficiatur, duo requiruntur in conficiente, scilicet ordo, & intentio conficiendi. Requiritur enim legitimus minister huius sacramenti, nempe Sacerdos potestate ordinis institutus, & intentio illud conficiendi. Si autem Sacerdos Hæreticus sit discredens veritati huius sacramenti, potest illud conficere, dum intendat conficere, quod Ecclesia credit. Secus si intendat sacramentum conficere quod ipse credit. Nam quod ipse credit, verum sacramentum non est, atque adeò non potest intendere sacramentum verum. Aut iam credet veritati sacramenti.

3 Tertia conclusio. Excommunicati Sacerdotes hoc sacramentum non conficiunt. Tum, quia Eucharistiæ sacrificium celebratur nomine Ecclesiæ, ideoq; in ipsa oblatione non dicit Sacerdos, *offero, sed offerimus.* At excommunicati cum sint extra Ecclesiam, nec eius partes habeantur, nõ gerunt personam Ecclesiæ. Tum, quia August. supra docet, hoc sacramentum confici perferente Angelo illud in conspectum Dei, iuxta illud Missæ: *Omnipotens Deus iube hoc perferri per manus sancti Angeli tui in sublime altare tuum.* At oblationem factam à Sacerdote ab Ecclesia diviso nõ perfert Angelus in cõspectum Dei, qui eam acceptam habere non potest, iuxta illud Malachia-

chie 2. *Maledicã benedictionibus vestris.* Nã si benedictionibus se asserit maledicturum, quid erit de ipsa hostia oblata? Ergò illa non cõficitur valida apud Deum ab excommunicato Sacerdote. Vndè colligitur, neque confici hoc Sacramentum ab hæretico præscisso ab Ecclesia, & excommunicato. Si autem quæras, quid sit Hæreticus? Hilarius lib. 2. de Trinit. respondet esse, eum, qui cœlestiũ verborum simplicitatem aliter interpretatur, & intelligit, quàm veritas postulat. Augustinus verò esse, qui gratiã alicuius commodi, aut gloriæ temporalis falsas, ac novas opiniones sectatur scilicèt pertinaciter contra institutionem Ecclesiæ.

4. Quarta conclusio. Corpus Christi à brutis animalibus verè non sumitur, nempe à mure rodente species Sacramenti. Sacramenta enim bruta non sumunt. Quid autem brutum sumat, aut manducet sumens species sacramentales, Deus novit, qui substituere potest substantiam, aut effectus, quos voluerit.

ANNOTATIONES.

TERTIA, & quarta conclusio communiter à Theologis cum Parisiensibus improbantur. Et quidem ego fateor, agrè sustineri posse. Nisi tertiam sic interpretemur, vt neget, hoc Sacramentum confici à Sacerdote excommunicato non in ratione Sacramenti, sed in ratione sacrificij ab Ecclesia oblati, hoc est, non esse oblationem, & sacrificium Ecclesiæ, cum eius minister non sit Sacerdos excommunicatus, vt notant Theologi explicantes excommunicationis effectus. Sacerdos enim conficit illud sacrificium tum nomine Ecclesiæ, tum nomine Christi. At excommunicatus quamvis nomine Christi possit illud offerre, tamè Ecclesiæ nomine, à qua præscissus est, offerre non potest. Quam mentem conijcio ex probationibus cõclusionis, quæ huc tantũ diriguntur. Quarta conclusio verò potest intelligi de sumptione, & manducatione Sacramentali, distincta à physica, & naturali. Bruta enim licet naturaliter, ac physicè sumant, & manducant hostiam consecratam; tamen sacramentaliter non manducant, nec sumunt, cum in eorum sumptionem instituta nõ sit, nec in aliquem eis effectum communicandum deputata.

QVÆSTIONES.

QVÆST. I. An malus Sacerdos conficiat validè Sacramentum Eucharistiæ? *Hic S. Thomas. quæst. 1. art. 1. Bonavent. art. 1. quæst.*

1. *Sot. q. 1. Scot. q. 2. Richard. Dur. Tarant. & Gab. q. 1. Caiet. Cabecud. Suar. Vazq. Conninc. Præpos. Pesant. Sylvi. & alij cum S. Thom. 3. p. q. 82. ar. 1. Valentia. to. 4. d. 6. q. 10. p. 1. & 5. Tanner. to. 4. d. 5. q. 9. dub. 3. Gran. to. 5. contr. 6. tr. 14. d. 9.*

Quæst. II. An sacrificium mali Sacerdotis valeat minus quam boni? *Hic S. Thom. quæst. 1. art. 1. Bonavent. art. 1. q. 4. Sot. q. 1. Brulef. & Tarant. q. 4. Caiet. Cabecud. Suar. Vazq. Præpos. Conninc. Pesant. Sylvi. & alij cum S. Thom. 3. p. q. 82. ar. 6. Val. to. 4. d. 6. q. 10. p. 5. Tanner. to. 4. d. 5. q. 9. dub. 3. Gran. to. 5. contr. 6. tr. 12. d. 9.*

Quæst. III. An hoc Sacramentum operetur suum effectum, quando manet in stomacho? *De quo relati dist. præced. q. 7.*

Quæst. IIII. An intentio conficiendi Sacramentum sit necessaria ad eius valorem? *De quo relati dist. 6. q. 5.*

Quæst. V. An prava intentio Sacerdotis possit deturpare consecrationem. *De quo relati dist. 6. q. 6.*

DISTINCT. XIII.

De Pœnitentia.

PRIMA conclusio. Pœnitentia lapsis post baptismum necessaria est ad salutem. Tum quia non est aliud remedium peccatorum, quæ post Baptismum committuntur. Tum quia Hieronymus ad cap. 3. Elia ait, pœnitentiam esse secundam tabulam post naufragium. Nam sicut à naufragio peccati originalis solum eripimur per baptismum, qui est prima tabula salutis; sic à naufragio peccatorum personalem, in qua libamur post Baptismum, solâ pœnitentiâ liberamur. Tum quia Baptista Mach. 3. cepit prædicationem à pœnitentia clamans. *Pœnitentiam agite, appropinquabit enim regnum cælorum.* Quippè ad illud obtinendum non est peccatoribus aliud medium præter pœnitentiam. Porro pœnitentiâ dicitur à puniendo, quâ quis punit in se peccata, quæ commisit, preveniens suo dolore vindictam iudicis, & illam præcavens in futurum. Est autem duplex, scilicet exterior, & interior. Exterior est Sacramentum pœnitentiæ, de quo nunc instituitur sermo. Interior verò est virtus animi, quâ iuxta Ambrosium, *mala præterita plangimus, & plangenda iterum non committimus.* Iuxta Gregorium verò, *quâ ante acta peccata deslemus, & flenda non committimus.*

2. Secunda conclusio. Potest esse vera pœnitentiâ in eo, qui relabitur in peccata, quorum semel pœnituit. Primò, quia iuxta Ambrosium lib.

2. de pœnitent. c. 10. *Hæc est vera pœnitentia cessare à peccato.* At potest quis hodie cessare à peccato præterito, quamvis relabatur cras in alia peccata. Secundò iuxta Augustinum in Enchiridion. c. 70. *Miserando Deus delet commissa peccata, si non satisfactio congrua negligatur.* At hæc satisfactio congrua exhibetur per pœnitentiam. Ergò post remissum semel unum peccatum per veram pœnitentiam possunt deinde alia committi, quæ per eiusdem satisfactionem deleantur. Tertiò à priori, quia verè est pœnitens, qui commissa mala cum emendationis proposito plangit, & odit, nã vera pœnitentia est internus dolor, & odium peccatorum. At post verum animi dolorem, & peccatorum odium, emendationisque propositum, potest homo alio deinde tempore peccare; nam vera pœnitentia hodierna solum avertit animum à peccando eo tempore, in quo existit, non verò in alio, in quo non existit. Ergò vera pœnitentia præcedere potest, quavis illam iam præteritam subsequantur peccata.

3. Opponunt quidam aliqua prolata Patrum. Isidori illud lib. 2. de summ. bon. cap. 16. *Irrisor est, & non pœnitens, qui adhuc agit, quod pœnitet.* Item *Inanis est pœnitentia, quam sequens culpa coinquinat.* Gregorius lib. Syn. par. 48. *Qui commissa plangit, nec tamen deserit, pœna graviore se subiecit.* Ambrosius lib. 2. de pœnit. cap. 10. *Si verè pœnitentiam agerent, iterandam postea non putarent, quia sicut unum baptisma, ita est una pœnitentia.* Augustini de vera, & falsa pœnitentia, cap. 8. *Pœnitentia est quædam dolentis vindicta semper puniens in se, quod dolet commississe.* Ad omnia respondetur. Primò volunt Patres, non esse veram pœnitentiam, quæ non excludit affectum actualem de cætero peccandi, sed cum illo simul componitur. Secundò pœnitentiam, quam sequens peccatum mortificat, non esse veram quoad effectum obtinendi salutem æternam, si homo cum sequenti peccato decedat, vel quoad effectum mundandi, & arcendi animam à peccato futuro, quod simul cum præterito detestatur, qualiter vera, & perfecta est pœnitentia semper immaculata perseverans, quamvis vera sit quoad sufficientiam salutis æternæ, & quoad effectum emendationis futuræ. Itaque discrimen est inter pœnitentiam, quam subsequitur peccatum, & eã, quam nullum peccatum sequitur; nam illa mortificatur peccato sequenti, ista verò semper viva, & efficax perseverat. Mortificari verò dicitur, quia peccato impeditur accipere mercedem, quã meruerat, quin tamè omninò extinguatur, cū præterita pœnitentia, & cætera opera bona elicita in gratia, ablato per sequentẽ pœnitentiã peccato, illicò reviviscant, & effectum salutis sortiantur. Aut tertio volunt, eam pœnitentiam sequenti peccato, inanem, & effectum vacuum reddi, quia, aut peccata præterita redeant, ut aliqui volunt, aut circumstantia ingratitude sequenti peccato

annexa sit aggravat malitiam peccantis, ac si ea redirent. De quo vberius dist. 22.

4 Tertia conclusio. Pœnitentia iterari potest cum fructu remissionis peccatorum. Vbi observa in Ecclesia duplicem fuisse pœnitentiam. Alia erat solemnis, & publica, quæ iuxta Ambrosium lib. 2. de pœnitentia cap. 11. erat, quæ pro gravioribus, & manifestis quibusdam delictis imponebatur faciendâ extra Ecclesiam in manifesto, in cinere, & cilicio. Alia sacramentalis, & secreta, quæ in foro secreto Sacramenti, aut interno cordis fieri solet. Prior pœnitentia non consueverat iterari, ne frequenti vsu contemneretur, & vilesceret, vt testatur Ambrosius sup. Augustinus epist. 54. ad Macedon. & Origenes Hom. 15. ad cap. 25. Levit. de qua pœnitentia dixit Ambrosius sup. sicut unum baptisma, ita est una pœnitentia. Posterior vero nunc asseritur iterari cum fructu salutis contra quosdam Hæreticos, qui pœnitentiam semel tantum salubrem esse profitebantur, ne spes veniæ fideles incitaret ad peccandum.

5 Quos primò redarguit Augustinus lib. de vera, & falsa pœnitentia cap. 5. Dicunt Dominum incitatore[m] mali, si semper peccantibus subvenit, & ei peccata placere, quibus semper præsto est gratia. Errant autem. Constat enim multum ei peccata displicere, qui semper præsto est ea destruere. Itè Epist. 54. ad Macedon. In tantum hominum iniquitas aliquando progreditur, vt etiam post peractam pœnitentiam, & reconciliationem, vel similia, vel graviora committant. Et tamen Deus facit super tales: oriri solem suum, nec minus tribuit, quàm antea tribuerat largissima munera vitæ, atque salutis. Secundò Chrysostomus Hom. 20. in cap. 10. ad Heb. Quidam exurgunt pœnitentiam auferentes, quasi per pœnitentiam non valeat peccator post lapsum resurgere secundo, & tertio, & deinceps. Rationemque reddit Hom. de reparatione lapsi, & habetur de pœn. dist. 3. Talis mihi crede, talis est erga homines pietas Dei, nunquàm spernit pœnitentiam, si ei sincere, & simpliciter offeratur, etiam si ad summum quis perueniat malorum. Tertio ratione Augustini arguitur: quia impium est, & sacrilegum, credere nihil prodesse ad vitam post primam pœnitentiam peccanti, si blandimenta voluptatum contempserit, si se pœnitendo acerbius, quàm prius excruciauerit, si vberius fleverit, si pauperes largius aluerit, si charitate ardentius flagaverit: eo quæ præberetur occasio vt eis omnibus prætermisissis laxaret habenas peccandi, & liberè suavitæ huius vitæ fruere[re]tur. Quarto duobus exemplis; primum est Davidis, cui Dominus post remissum peccatum adulterij condonavit peccatum superbix enumeratione populi commissum, secundum filiorum Israel, quibus Deus propter orationem Moyse indulsit idololatriam, quamvis alia prius peccata indulisset.

QVÆSTIONES.

QVÆST. I. An virtus pœnitentiæ sit specialis, & quod sit eius obiectum formale? *Hic S. Thomas, q. 1. art. 1. Bonau. art. 1. q. 2. Gab. q. 1. Richard. Tarant. & Brinlef. q. 2. Caiet. Cabeçud. Suarez, Vazq. Conninc. Prapof. Pesant. Sylui. & alij cum S. Thoma, 3. p. quæst. 85. ar. 2. Val. to. 4. d. 7. quæst. 2. p. 1. Tanner. to. 4. d. 6. quæst. 2. dub. 1. & 2. Granad. tom. 5. controu. 7. tr. 2. d. 1. & 3.*

Quæst. II. An, primus actus pœnitentiæ sit affectus prosequutionis, an odij? & quis ille sit, an absolutus, an conditionatus? *Hic Bonau. p. 1. dub. 4. & p. 2. dub. 7. in litt. & p. 1. art. 2. q. 1. Gabr. q. 2. Scot. q. 2. art. 1. Valentia, to. 4. d. 7. q. 2. p. 1. Tanner. to. 4. d. 6. q. 2. dub. 3. Med. cod. de pœnit. tr. 1. q. 1. Granad. tom. 5. controu. 7. tr. 2. d. 4. & 7. Suar. tom. 4. in 3. p. d. 3. tract. 1. quæst. 1.*

Quæst. III. An contritio imperata per pœnitentiam deleat peccatum tanquam dispositio, an tanquam forma? *Hic Bonauent p. 2. q. 3. Scot. q. 1. S. Thom. q. 2. ar. 1. Richard. ar. 7. q. 1. Gab. q. 1. Tarant. q. 17. Alij relati lib. 1. dist. 17. q. 5.*

Quæst. IIII. Qui nam sint pœnitentiæ capaces? *Hic Gabriel. quæst. 1. Caietan. Cabeçud. Suarez, Vazquez, Torres, Conninc. Prapofit. Pesantius, Sylui. & alij cum S. Thoma, 3. par. quæst. 85. art. 4. Valentia, tomo 4. disp. 7. quæst. 15. p. 1. Tanner. to. 4. d. 6. q. 2. dub. 4. Granad. tom. 5. controu. 7. tract. 13. d. 1. & seq.*

Quæst. V. An Sacramentum pœnitentiæ sit necessarium ad salutem? *Hic Bonauent. p. 1. dub. 1. in litt. Gabriel. quæst. 2. S. Thomas. quæst. 2. art. 5. Caietan. Cabeçud. Suarez, Vazquez, Torres, Conninc. Prapofit. Pesant. Sylui. & alij cum S. Thoma, 3. p. quæst. 84. ar. 5. Valent. tomo 4. d. 7. q. 1. p. 6. & quæst. 9. p. 2. Tanner. to. 4. d. 6. quæst. 1. dub. 3. Granad. tom. 5. controu. 7. tr. 1. disp. 7.*

Quæst. VI. An merita peccato interrupta redeant cum pristina gratia quoad omnes gradus per pœnitentiam, & iustificationem sequentem? *Hic S. Thomas, quæst. 2. Bonauentur. p. 2. art. 2. Scot. quæst. 1. Durandus, quæst. 2. Gabriel. quæst. 3. Richard. ar. 8. Tarant. quæst. 18.*

DISTINCT. XV.

Quòd pluribus irretitus peccatis non potest pœnitere de vno verè, nisi de omnibus pœniteat.

CONCLUSIO est. Non potest esse pœnitentia efficax ad remissionem vnius peccati, quin ad omnium, quorum pœnitens reus est. Probat Augustinus ex professo lib. de vera & falsa pœnitentia cap. 9. Primò ex illo Ioann. 7. *Deus totum hominem sanauit in Sab batho, scilicet, quia & corpus ab omni infirmitate, & animam ab omni contagione liberauit, indicans, pœnitentem oportere simul dolere de omni crimine* Confirmat exemplis; nam Dominus simul mutum & surdum liberauit; per hoc docens nos nunquam nisi de omnibus sanari. Item habenti septem dœmonia, si vellet peccata ex parte reseruata, manente vno proficere poterat lex expulsis; expulit autem septem, ut omnia crimina simul eicienda doceret. Rursus legiones Dœmonum ab alio eiciens nullum reliquit de omnibus, ostendens quòd etsi peccata sint mille, oportet de omnibus pœnitere. Secundò ratione, quia omnis remissio peccati fit per gratiam, & amicitiam Dei. At per gratiam, & amicitiam Dei non potest remitti vnum peccatum sine alio. Scio enim Dominum inimicum esse omnino. Quomodo ergo qui crimen seruat, de alio recipiet, veniam & sine amore Dei consequeretur veniam, sine quo nemo unquam inuenit gratiam. Tertio ex Innocentio 2. de pœn. dist. 5. c. fratres nostros docente, falsam pœnitentiam esse, cum spectis pluribus, de vno solo pœnitentia agitur, vel cum sic agitur de vno, ut non discedatur ab alio. Quæ conclusio ex iolutione argumentorum aduersæ partis magis constabit.

2 Ergò contraria sententia sic arguit. Potest quis cum vero dolore animi confiteri vnum peccatum, & satisfactionem pro eo impostam explere, dissimulatis alijs, quorum reus est. At hoc peccatum remittitur à Deo per pœnitentiam absque alijs. Nam Nahum. 1. *Non iudicabit bis in idipsum; iudicet autem bis, si per eam pœnitentiam, & satisfactionem non esse dimissum.* Confirmatur ex Hieronymo, qui explicans eum locum ait. *Deum genus humanum dilunio, Sodomitas igne, Ægyptios mari, & Israelitas in creta perdidisse, ne in aeternum puniret, quia non iudicabit bis Deus in idipsum.* Secundò Gregorius

Homil. 10. super Ezechiel. docet, Dominum pluere super vnam civitatem, & non super aliam. *Quia sunt quidam, qui cum quadam vitia recessent, in alijs graviter perdurant.* Tertio Ambrosius serm. 18. sup. Psalmo 118. *Et si fides desit, poena satisfacit, & releuat.* Quarto, quia satisfactio imposta pro vno peccato, & à poenitente expleta non potest iterari. Ergò peccatum illud dimissum est. Nam si dimissum non esset, subijceretur alteri satisfactioni, & poenitentia. Quod videtur rationi dissonum.

3 Ad primum respondetur. Deus non iudicat bis peccatum, quando peccatum emendatur, & remittitur. At vnum peccatum non remittitur sine alio. Neque obest, in hac vita puniri peccatorē pro illo, quia peccata, quæ supplicio æterno castigantur, interdum etiam castigantur temporalibus. Nam vt Augustinus docet in eum locum Nahum, flagella Dei multis de causis contingunt; primò ad augmentum meriti vt Iob. Secundo ad custodiam virtutum, & humiliationem iustorum, vt Paulo. Tertio ad correctionem peccatorum, vt Mariæ lepra. Quarto ad gloriam Dei, vt cæco nato. Quintò ad inchoationem poenæ debitæ pro peccato, vt Herodi. Sic igitur potest in hac vita temporalis poena castigare peccatum, & initiare æternam, quâ in alia puniendum est. Ad confirmationem; Hieronymus solum vult, Deum supplicijs temporalibus punire peccatores, vt omnium suorum peccatorum poenitentiam agant, & poenas æternas evitent, vt ibidem docet de fideli deprehenso in adulterio, cui de collatio nō est poena sufficiens ad illam devitandam, nisi poenitentia pro omnibus peccatis compenset. Ad secundum; Gregorius tantum docet, Deū peccatoribus auxilia efficacia gratiæ largiori ad emendationē vnius vitij, quin ad emendationem alterius; quibus solum caventur, peccata & supplicia pro illis futura, non verò remittuntur præterita. Ad tertium: Ambrosius per fidem intelligit conscientiam, quia deficiente scientia peccati potest poenitentia pro illo satisfacere, sed non absque satisfactione omnium. Ad quartum; satisfactio vnius tantum peccati, & non aliorum, non est condigna, & sufficiens ad eius remissionem; atque adeò postea simul cum alijs tale peccatum satisfactione compensandum est. Quod docere videtur Augustinus de Eccles. dog. c. 54. & in Enchir. à c. 72. dicens, nō esse satisfactionem sufficientem, quæ nō excidit omninò peccata; atque adeò eum, qui eleemosynas frequenter, non impetrare veniam peccatorum nisi sibi ipsi misericors sit, delens ab anima peccatū per odium ipsius, & dilectionem Dei, quæ est eleemosyna, per quam Luc. 11. *omnia mundi sunt nobis*, vbi obiter explicat varia eleemosynarū genera, quæ nō sufficient mundare animam sine illa, quâ quis sibi misericors est quam, ait, esse poenitentiam generalem, omnium peccatorum mundatricem.

4 Undè colligitur, pœnitentiam, & satisfactionem exhibitam à peccatore pro vno tantùm peccato non prodesse ad vitam æternam, etiam si postea adveniat pœnitentia, & satisfactio aliorum. Quia illa pœnitentia hominem relinquit in peccato, atque aded non mortificata, sed mortua est iuxta Apostolum Hebr. 6. *Iacientes fundamentum pœnitentia ab operibus mortuis.* At opera mortua non reviviscunt per sequentem pœnitentiam, sed tantùm mortificata. Confirmatur; quia vt opus bonum ferat fructum vitæ æternæ debet seminari in terra bona. At dum anima est in peccato, opus bonum non seminatur in terra bona.

5 Oppositum sentiunt alij. Tùm quia Augustinus lib. de vera, & falsa pœnitentia cap. 14. ait. *Pium est credere, vt cum gratia Christi in homine destruxerit mala priora, etiam remuneret bona.* Tùm quia ait Hieronymus commentar. Aggæi 1. *Si quando videris inter multa peccata quem quam facere aliqua iusta opera, non est tam iniustus Deus, vt propter multa mala obliuiscatur paucorum bonorum, sed faciet ea metere. & in horrea congregare, quæ bona in terra seminavit.* Respondetur primò. Hi Patres loquuntur de operibus elicitis in statu gratiæ, & deinde mortificatis per peccatum, quæ per sequentem pœnitentiam, & iustificationem reviviscunt cum fructu vitæ æternæ. Secundò differunt de operibus elicitis in statu peccati, propter quæ Deus largitur remunerationem temporalem, & minuit pœnas graviores æternas, quitus alià serat castigandus peccator; vt docet Augustinus lib. de patientia capite 26. de illo Schismatico, qui propter fidem vnius articuli sustinet pœnas martyrij. Quod etiam dicendum est de operibus elicitis in statu gratiæ ab eo, qui postea decedit in peccato, quia ea opera, licet non ferant fructum vitæ æternæ, vt dicitur Ezechiel. 33. & exponitur à Gregor. lib. 1. Hom. 1. sup. Ezechiel, tamè profunt ad minuendas pœnas, quas reprobis aliàs non incumbens bonis operibus, sed malis sustineret.

6 Colligitur secundò, eam pœnitentiam, & satisfactionem, quæ ita detestatur omnia peccata præterita, vt non detestetur etiam omnia futura, non sufficere ad remissionem peccati. Ideò enim ait Hieronymus ad illud Mathæi 27. *Quid ad nos, non profuisse Iudæ suam pœnitentiam, quia prodicionem Christi sic detestatus est, vt adderet proprii homicidij culpam.* Item qui rem alienam iniuste abstulit, quam restituere potest, non consequitur veniam peccati, quamvis illius pœniteat, nisi efficaciter eius restitutionem decernat. Secus verò est, si damnum rei ablatæ reparare non valet, vt si oculum fratri demat, tunc enim potest pœnitentia absque restitutione prodesse, quia sufficit affe-

affectus restitutionis, vbi restitutio impossibilis est, ad impossibile enim nemo tenetur.

QVÆSTIONES.

QVÆST. I. An possit remitti vnum peccatum mortale sine alio ex natura rei? *Hic Bonauentura par. 1. art. 1. quæst. 2. Sanctus Thomas quæst. 1. artic. 3. Richardus, & Tarant. quæst. 6. Sotus q. 1. art. 4. Caieta. Cabezudo, Suarez, Vazquez, Torres, Commenc, Prapostu. Pesant. Sylui. & alij cum sancto Thoma 3. p. quæst. 86. art. 3. Item Caietan. Medina, Zumel, Lorca. Curiel, Vazquez, Pesant. Contr. ad. & alij cum S. Thoma 1. 2. quæst. 113. Valentia tomo 4. disp. 7. q. 3. p. 3. Tannerus tomo 4. disp. 6. q. 3. dubio 1. Granadus, tomo 5. controu. 7. tr. 3. disp. 4. & 7.*

Quæst. II. An possit remitti vnum peccatum sine alio diuinitus? *Interpretes Magistri, & alij relati q. præced.*

Quæst. III. An possit homo iustificari sine dono inhærenti? *Hic Bonauent. p. 1. art. 1. q. 3. Richard. q. 7. Brulef. q. 3. Tarant. q. 8. Marfil. q. 11. art. 2. Gab. q. 1. Alij relati lib. 1. dist. 16. q. 6.*

Quæst. IV. An solus actus charitatis sit æqualis compensatio pro peccato, aut forma iustificans? *Hic Bonauentura p. 1. art. 1. q. 1. Tarant. & Brulef. q. 1. Alij relati lib. 1. dist. 17. q. 5.*

Quæst. V. An gravitas peccati sit infinita, vt nequeat homo satisfacere pro illa? *Hic Bonauent. Tarant. & Brulef. q. 1. Alij relati lib. 2. distin. 42. quæst. 7.*

Quæst. VI. An satisfactio fieri debeat per opera pœnalia? *Hic Sanctus Thomas quæst. 1. artic. 4. Bonauentura parte 2. art. 1. quæst. 3. Tarant. quæst. 7. Brulef. quæst. 9. Richardus quæst. 3. Valentia tomo 4. disp. 7. quæst. 14. part. 3. Tannerus tomo 4. disp. 6. quæst. 8. dub. 2. Bellarmin. lib. 4. de pœnitent. cap. 4. Suarez tomo 4. in 3. parte disp. 37. sect. 6. Sotus distinct. 19. quæst. 2. artic. 1. Ledesma quæst. 14. artic. 2. disput. 2. Vazquez in 3. p. quæst. 94. art. 1. disp. 5. Henriquez lib. 5. cap. 19. Granad. tomo 5. controuers. 7. tract. 12. disp. 1.*

DISTINCT. XVI.

De tribus, quæ in pœnitentiâ consideranda sunt.

P R I M A conclusio. Ad perfectam pœnitentiâ tria requiruntur, contritio cordis, confessio oris, & satisfactio operis. Primò, quia sic docent sacræ litteræ. Contritio cõmendatur Ioele 2. *Scindite corda vestra.* Confessio Proverb. 18. *Iustus in principio accusator est sui.* & Iacobi 5. *Confitemini alterutrum peccata vestra.* Satisfactio verò Math. & Luc. 3. *Facite dignos fructus pœnitentiæ.* Secundò sic testatur Chrysolostomus serm. 29. de pœnit. *In corde contritio, in ore confessio, in opere tota humilitas, hæc est fructifera pœnitentiâ.* Tertiò perfecta pœnitentiâ debet providere tribus malis, seu mortibus animæ, quarum prima contingit in corde cum pravæ suggestioni consentimus; secunda in ore, cum consensus extra profertur officio, & diligentia verborum; tertia in opere, cum tandè executioni mandatur. Quæ genera mortum præfigurant tres mortui; quos Dominus suscitavit, alium in domo, alium extra domum, alium iam fætidum in sepulchro. At huic triplici mortis generi occurritur contritione, confessione, & satisfactione. Ergo hæc tria spectant ad verâ pœnitentiâ. Hæc ratio sumitur ex August. lib. 1. de serm. in monte cap. 23.

2 Secunda conclusio. Ad veram pœnitentiâ plura iuxta quantitatem, & qualitatem criminum consideranda sunt. Sic Augustinus de vera & falsa pœnitent. à cap. 14. Nam primò ad veram contritionem cordis cogitare quis debet qualitatem criminis iuxta circumstantias loci, temporis, durationis, personæ, & alias: an scilicet loco sacro, an tempore sacrificio Missæ, & orationi deputato, an diuturna perseverantia, an sacris ordinibus decoratus, an plenâ advertentiâ, aut absque impetu passionis turbatus commiserit, ut non solum de crimine, sed de circumstantiis aggravantibus malitiam doleat. Secundò confessio debet esse integra, ut vni Sacerdoti omnia, & nõ alia vni, & alia alteri peccata manifestet. Tertiò, ut satisfactio sit condigna, & fructus dignos pœnitentiæ edat, paratus accedat ad agendam pœnitentiâ, quæ sibi à Sacerdote fuerit iniuncta: tum ad perficiendum pro vita animæ, quæ pro vita corporis perficeret: tum ad restituendum iniuste ablatum: tum ad deponendum odium cum fratre: tum ad deserendum officia, & negotia, quæ animo laquei sunt, & occasio peccandi. Aliter enim pœnitentiâ falsa est, ut docet Gregorius 7 de pœnitent. dist. 5. cap. *Falsas.*

3 Tertia conclusio. Triplex est poenitentia iuxta triplicem statum poenitentis: prima in statu peccati originalis commissorum ante baptismum: secunda in statu peccati mortalis post baptismum: tertia peccatorum venialium in statu iustitiæ. Sic Augustinus homil. de utilit. poenit. cap. 3. & 4. & lib. de medicina poenit. cap. 2. & epist. 108. ad Seleucium. De poenitentia ante Baptismum est illud Petri Actor. 2. *Agite poenitentiam, & baptizetur unusquisque vestrum in nomine Domini.* Quod de solis adultis, qui peccati personalis capaces sunt, & libero utuntur arbitrio, nõ de parvulis accipiendum est. De poenitentia mortalium post baptismum sunt omnia, quæ hucusque dicta sunt, & materia illius continetur in præceptis decalogi. De poenitentia venialium in statu iustitiæ est illud, quod oratione Dominica etiam sancti quotidie deprecatur, *dimitte nobis debita nostra.* Venialia enim etiam iustis facile irrepunt, & poenitentia deleri debent, cum interdum animam opprimant, & in naufragium per graviora ferant, ac aliqua grandia peccata. Parum enim interest, an naufragium animæ impulsu gravium peccatorum, an levium inceptum, & factum sit. Ideo ad levium peccatorum satisfactionem, & poenitentiam adhibenda est oratio quotidiana, peccatoris confessio, ieiunium, elemosyna, & alia, quæ pro gravioribus adhibentur, quanquam, & hæc comitari debeat aliqua interior cordis contritio, & interdum etiam oris confessio, ut opportunè, & efficaciter eis medeamur.

QVÆSTIONES.

QVÆST. I. Quænam sint partes sacramenti poenitentiae? *Hic Bonavent. in litt. dub. 1. S. Thom. q. 1. ar. 1. Gab. & Durand. q. 1. Caiet. Cabezud. Suar. Vazq. Torres, Conninc, Præpos. Pefant. Sylvi. & alij 3. p. q. 84. ar. 1. 2. & 3. & q. 90. ar. 1. & 2. Valent. to. 4. disp. 7. q. 7. p. 1. Tanner. to. 4. d. 6. q. 1. dub. 2. Granad. to. 5. controu. 7. tr. 1. disp. 5. & tr. 7.*

Quæst. II. An dolor de peccatis exigat intentionem? *Hic Bonav. p. 1. ar. 4. q. 1. & 2. Tarant. q. 10. & 14. Brulef. q. 7. & 8. Gab. q. 1. Val. to. 4. disp. 7. q. 8. p. 5. Sot. disp. 17 q. 2. art. 4. Can. relect. de poenit. p. 3. q. 5. Med. tr. 1. q. 5. Tanner. to. 4. disp. 6. q. 6. dub. 2. Vega lib. 13. cap. 24. Suar. to. 4. in 3. p. d. 4. sect. 4. Granad. tomo 5. controu. 7. tr. 2. disp. 7. sect. 3.*

Quæst. III. An exigat durationem? *Hic Bonavent. p. 1. ar. 3. q. 1. Brulef. q. 5. Tarant. q. 13. Sot. q. 2. ar. 4. Suar. tomo 4. in 3. p. disp. 4. sect. 5. Valent. tomo 4. disp. 7. q. 8. p. 1. & 2. Vega lib. 13. in Trid. cap. 23. Tanner. to. 2. disp. 6. q. 6. dub. 5. & to. 4. disp. 6. q. 6. dub. 2. Medin. tr. 1. de poenitent. q. 5. Granad. tomo 5. controuers. 7. tr. 2. disp. 7. rect. 3.*

Quæst. IV. An peccatum veniale possit remitti sine prævio dolore? *Hic S. Thom. q. 2. art. 2. Bonavent. p. 2. art. 3. q. 2. Argent. q. 1. art. 4. Tarrant. q. 16. Gab. q. 1. Caietan. Cabozud. Suarez, Vazquez, Torres, Conninc, Prapof. Pesant. Sylui. & alij cum S. Thoma 3. p. q. 87. art. 1. Valent. tom. 4. disp. 7. quæst. 4. par. 1. Tannerus tom. 4. disp. 6. q. 4. dubio 1. Granad. tom. 5. controuers. 7. tr. 4. disp. 2. & 3.*

Quæst. V. An possit remitti sine infusione novæ gratiæ iustificantis? *Hic S. Thomas q. 2. art. 2. Gab. q. 5. Durand. q. 2. Caietan. Cabozud. Suarez, Vazquez, Torres, Conninc, Pesant, Prapof, Sylui. & alij 3. p. q. 87. art. 2. Valentia tom. 4. disp. 7. q. 4. p. 2. Tanner. tom. 4. disp. 6. q. 4. dubio 3. Granadns tom. 5. controuers. 7. tr. 4. disp. 5.*

Quæst. VI. An circumstantiæ aggravantes malitiam intra eandem speciem sint necessariò confitendæ? *Hic S. Thomas q. 3. art. 2. Durand. q. 4. Richard. art. 3. q. 5. Arbert. art. 24. Paludan. q. 3. ar. 3. Caribus. q. 2. Valentia tom. 4. disp. 7. q. 11. p. 1. Vazquez, & Torres 3. p. q. 91. dubio 2. Sor. dist. 18. q. 2. art. 4. Ledesma 2. p. 4. q. 8. art. 4. dubio 5. Suarez tom. 4. in 3. p. disp. 22. sect. 3. Henriq. lib. 5. cap. 7. Tannerus tom. 4. disp. 6. q. 7. dub. 3. Granad. tom. 5. controu. 7. tr. 9. disp. 9.*

DISTINCT. XVII.

Tria proponuntur quærenda, primum an sine confessione dimittatur peccatum? & c.

QVÆRITVR primò. An cōfessio, & satisfactio exterior necessaria sit ad remissionem peccati, an sola contritione cordis ante confessionem, & satisfactionem remittatur peccatum? Prima sententia docet, non esse necessariam confessionem, & satisfactionem externam. Primò ex illo Psalm. 31. *Dixi, confitebor aduersum me in iniquitiam meam Domino, & tu remisisti, & c.* Vbi Propheta docet remissum sibi peccatum, solum quia dixit, hoc est, interprete Cassiodoro, deliberavit, confiteri. Quod expendens Cassiodorus: *Magna, ait, pietas Dei, quod ad solam promissionem peccatum dimisserit. Item Augustinus. Non dū pronuntiat, promittit se pronuntiatum, & Deus dimittit. Ergo non requiritur confessio exhibitæ, sed promissa. Secundo ex illo Psalm. 50. Sacrificium Deo spiritus contribulatus, cor contritum, & humiliatum Deus non despicies. Igitur sufficit ad placandum Deum contritio cordis. Tertio ex illo Ezechiel 18. Quacunque hora peccator conversus fuerit, & ingemuerit, vita*

vives.

vinct, & non morietur. Vbi non dicitur confessus fuerit, sed conversus ingemuerit, quia sola conversio interior ore tacente veniam conuenitur. Quartò, quia leprosi illi, quibus Luc. 7. Dominus præcepit, vt ostenderent se Sacerdotibus in itinere, antequam ad Sacerdotes accederent, mûdaci sunt, scilicèt, quia priusquàm Sacerdoti confiteamur peccata, à lepra peccati mundamur. Denique, quia Lazarus Ioan. 11. non prius eductus est de monumento, & post à Domino suscitatus, sed intus suscitatus prodijt foras vivus, vt ostenderetur suscitatio animæ præcedere confessionem, docente Augustino serm. 8. de Verbis Domini.

2. Secunda sententia tuetur, necessariam esse confessionem, & satisfactionem externam. Confessio docetur necessaria Esaiæ 43. *Dic tu iniquitates tuas, vt iustificeris.* Quod expendens Ambrosius lib. de Paradiso cap. 14. ait: *Non potest quisquam iustificari à peccato, nisi peccatum ipsum antea fuerit confessus.* Item Chrysostomus de pœnitentia dist. 1. *Non potest quisquam gratiam Dei accipere, nisi purgatus fuerit ab omni peccato per pœnitentiam confessionem.* Rursus Augustinus lib. 80. homil. 49. idem probat, quia aliàs frustra essent datæ Ecclesiæ claves solvendi, atque ligandi, si posset dimitti peccatum absque iudicio externo pœnitentiæ. Satisfactio docetur necessaria ab Augustino lib. de continentia cap. 6. *Nullus debite grauioris pœna accipit veniam, nisi qualemcunque etsi longè minorem, quàm debeat, soluerit pœnam.* Item Hieronymus de pœnit. dist. 1. cap. *Qui Sanctus, dicens: Qui peccator est, plangat delicta, & dormiat in sacco, vt preteritas delicias, per quas Deum offenderat, vite austeritate compenset.* Ergo doctrina Patrum est, tum confessionem, tum satisfactionem externam esse necessariam ad remissionem peccati.

3. In hac quæstione conclusio est, confessionem, & satisfactionem non esse necessariâ in re, sed in re, aut in voto contritionis internæ. Prior pars ostenditur argumentis primæ sententiæ. Posterior verò argumentis secundæ. Item, quia confessio exterior præcepta est. Ergò in contritione iustificante debet ad esse votum confessionis. Atque p̄deo vbi adsit copia confessoris, & potestas confitendi non potest obtineri iustificatio sine ipsa confessione. Observandum tamen est primò, compunctionem, & contritionem cordis, per quam remittitur peccatum, esse supernaturalem, & non sufficere naturalem. Nam, vt ait Augustinus, enarratione ad Psal. 50. *Iam donum spiritus Sancti habet, qui confitetur, & pœnitet, quia non potest esse confessio peccati, & compunctio in homine ex se ipso.* Ergò necessaria est contritio elicitâ auxilio gratiæ. Observandum secundò, non frustra subijci confessioni peccatum, quod per solum votum dimissum est. Tum, quia ea confessio prodest ad satisfactionem temporalem pœnæ, cuius reus est post remissionem culpæ, tum, quia à Sacerdote adhibetur medicina mor-

bo opportuna. Tum, quia poenitens eo humilior, & correctior existit.

4. Quæritur secundò. An confessio oris necessaria ad iustificationem facienda sit sacerdoti, an fieri sufficiat soli Deo? Sunt enim, qui soli Deo factam sufficere, arbitrantur. Primò, quia Psalm. 3. 1. ait Propheta: *Dixi confitebor Domine, & tu remisisti, &c.* Vbi non novit Propheta confessionem faciendam Sacerdoti, sed Deo: & tamen ait, remissum sibi peccatum. Secundò, quia Petrus Lucæ 10. solis lachrymis absque confessione Sacerdotis delevit culpam. Quod expendens Ambrosius lib. 10. super Lucam ad cap. 22. ait: *Lauant lachryma delictum, quod voce pudor est confiteri, & venia stetus consulit, & verecundia.* Item Chrysostomus homilia 31. ad cap. 12. Hebræ. *Non dico tibi, ut te prodas in publicum, neque apud alios accuses, sed reuela Deo viam tuam.* Ante Deum ergo confiteri peccata, non lingua, sed conscientia tua memoria, & tunc demum spera te misericordiam posse consequi. Eadem habet homilia 2. in Psalm. 50. *Si confunderis alicui dicere peccata, dicito Deo, qui curat ea.* Demum Prosper lib. 2. de vita contemplativa cap. 7. *Si ipsi sui indices peccatores fiant, & sic in se voluntariam penam severissima animaduersionis exerceant, temporalibus penis mutabunt aeterna supplicia.* Et inferius. *Facilius Deum placabunt illi, qui aut proprijs confessionibus crimen produnt, aut nescientibus alijs ipsi in se voluntaria excommunicationis ferunt sententiam.* Ergò quamvis alijs tegantur peccata, poterunt remitti detecta soli Deo.

5. Rectius tamen alij tuentur, confessionem faciendam Sacerdoti, & non soli Deo. Primò ex illo Iacobi 5. *Confitemini alterutrum peccata vestra.* Vbi præscribitur confessio facta homini. Secundò ex Augustino homilia 50. de utilitate poenitentiae cap. 11. *Indicet seipsum homo voluntarie, dum potest, & ueniat ad Antistites, per quos illi clauis ministrantur Ecclesie.* Item lib. de vera & falsa poenitentia cap. 10. *Quem poenitet, omnimò poeniteat, & representet vitam suam Deo per Sacerdotem, præueniat iudicium Dei per confessionem.* Quod ea ratione confirmat: *Quia præcepit Dominus mandandis, ut ostenderent ora Sacerdotibus, docens corporali presentia confitenda peccata, non per scripta, aut numinum manifestanda.* Tertiò ex Leone Papa in epist. ad Inquis. *Multiplex misericordia Dei, ita lapsibus subuenit humanis, ut non modo per baptismum, sed etiam per poenitentiam spes vita repararetur; sic diuine voluntatis præsidys ordinatis, ut indulgentiam Dei, nisi supplicationibus Sacerdotum nequeat obtineri.*

6. Ad argumenta primæ sententiæ vnica solutione respondetur. Confessio exterior Sacerdoti facienda necessaria est post promulgationem Evangelij, eaque solum auricularis, & secreta, non solemnis, & publica, quæ olim fidelibus solita erat. Ideò Propheta, & Petrus consequuti sunt veniam peccatorum sola confessione facta Deo, quia tunc nõ erat

erat institutum Sacramentum confessionis. Ambrosius verò, Chryso-
stomus, & Prosper differunt de confessione solemnī, & publica coram mul-
tis in Ecclesia facta, quæ plane necessaria non est. Quod expressit Chry-
stostomus dicens: *Non tibi dico, ut te prodas in publicum.*

7 Quæritur tertio. An confessio facta homini laico, sufficiat ad re-
missionem peccati? Respondetur. Confessio dum potest, Sacerdoti fa-
cienda est, eo autem deficiente prodest ad iustificationem facere socio,
quamvis laico. Prior pars probatur. Tūm, quia solis sacerdotibus com-
missa est à Deo Matthæi 16. potestas ligandi, atque solvendi. Tūm,
quia leprosi iussi sunt coram Sacerdotibus stare. Tūm, quia id probant
testimonia adducta pro superiori sententia. Posterior pars probatur. Tū,
quia votum confessionis sacramentalis sufficit ad iustificationem, defi-
ciente autem Sacerdote hoc votum satis exprimitur confessione facta
laico. Tūm, quia leprosi quærentes Sacerdotes, dum irent, & alij occur-
rerent, in via mundati sunt. Vtramque partem confirmat Augustinus de
vera, & falsa pœnitentia cap. 10. *Qui vult confiteri peccata, ut in veniat gra-
tiam, querat Sacerdotem, qui sciat ligare, & solvere. Tanta verò est vis confes-
sionis, ut si defecit Sacerdos, confiteatur proximo, sit enim dignus venia Sacerdo-
tus desiderio, qui confitetur socio.* Beda verò ad illud Iacobi 5. *Confitemini al-
terutrum.* Doctrinam explicat, ut ad veniam mortalium quærendus sit
Sacerdos, quia sola mortalia sunt materia necessaria confessionis Sacra-
mentalī, ad venialium verò sufficiat humilis confessio cuius socio, &
proximo facta, quia non sunt venialia materia confessionis necessaria.
Cæterum, quia sunt materia sufficiens, & confessio sacramentalis est ef-
ficacissimum omnium remedium etiam ad remissionem venialium, ideò
etiam venialia, dum adest copia confessoris, iudicio ipsius subiicienda
sunt.

QVÆSTIONES.

QVÆST. I. An confessio sacramentalis sit necessaria ad salutem?
Hic S. Thom. q. 3. art. 1. Durand. q. 9. Alij relati dist. 14 q. 4.

Quæst. II. An sit præceptum divinum confessionis, & quando
obliget? *Hic Sanctus Thomas quæst. 3. art. 1. Durand. quæst. 8. Bonaventura
par. 2. art. 1. quæst. 3. Tarant. quæst. 21. Gabr. q. 1. Valentia tomo 4. disp. 7. q.
9 p. 2. Tannerus p. 2. tomo 4. disp. 6. q. 7. dubio 1. & 8. Sotus dist. 18. quæst. 1.
art. 1. Suarez tomo 4. in 3. parte disp. 16. & 35. Vazquez, & Torres 3. parte
quæst. 90. art. 1. Bellarminus lib. 2. de Pœnitentia cap. 6. & seq. Granad. tomo
5. controuers. 7. tr. 1. disp. 8.*

Quæst. III. An, & quomodo obligemur ad confessionem annuam? *Hic Sanctus Thomas quæst. 3. art. 1. Durand. q. 14. Bonaventura p. 2. art. 2. q. 1. & par. 3. art. 1. q. 2. Argentina quæst. 2. art. 4. Tarant. quæst. 29. Gabriel quæst. 1. Valentia tomo 4. disp. 7. q. 9. Tannerus tomo 4. disp. 6. quæst. 7. dubio 8. Suarez tomo 4. in 3. p. disp. 36. Henriquez lib. 4. cap. 4. & 5. Sotus dist. 18. quæst. 1. Medina de Pœnitentia quæst. 18. Nauarrus cap. 41. Antoninus 2. parte titulo 9. §. 3. Victoria summa num. 135. & sequent. Granadus tomo 5. controuers. 7. tr. 1. disp. 9.*

Quæst. IV. An circumstantiæ peccati aggravantes, malitiam intra speciem sint materia necessaria confessionis? *Hic Bonaventura p. 3. art. 2. quæst. 3. Richardus art. 3. q. 5. Tarant. quæst. 27. Brulef, quæst. 20. Alij relati dist. preced. quæst. 6.*

Quæst. V. An peccatum veniale sit materia confessionis? *Hic Bonaventura parte 3. art. 2. quæst. 1. Tarant. quæst. 25. Brulef, quæst. 18. Caleta. Cabezudo, Suarez, Vazquez, Conninc, Torres, Prapositus, Pesantius, Sylui, & alij cum Sancto Thoma 3. parte quæst. 84. art. 2. Valentia tomo 4. disp. 7. quæst. 1. p. 2. Tannerus tomo 4. disp. 6. q. 1. dub. 2. & quæst. 4. dub. 4. Granad. tomo 5. corron 7. tr. 4. disp. 1.*

Quæst. VI. An contritio perfecta sine confessione in re, & infusione gratiæ sufficiat ad iustificationem? *Hic Durand. quæst. 2. Bonavent. p. 1. art. 1. q. 1. & 4. Scot. q. 1. & 2. Brulef, q. 1. & 4. Richard. art. 4. q. 2. Tarant. q. 38. Alij relati lib. 1. dist. 17. q. 5.*

Quæst. VII. An possit quis ad iustificationem disponi per motus elicitos viribus naturæ? *Hic Sanctus Thomas quæst. 1. art. 2. Bonaventura parte 1. art. 1. quæst. 2. Richardus art. 4. Tarant. q. 39. Alij relati lib. 1. dist. 41. quæst. 5. & 6.*

Quæst. VIII. An possit quis iustificari sine dono inhaerenti? *Hic Sanctus Thomas quæst. 1. art. 3. Bonaventura parte 1. art. 1. quæst. 1. Scotus quæst. 2. Richardus art. 4. quæst. 2. Tarant. quæst. 38. Alij relati lib. 1. dist. 16. quæst. 6.*

Quæst. IX. An possit esse confessio sacramentalis informis? *Hic S. Thomas quæst. 3. art. 4. Gabriel quæst. 1. Maior quæst. 9. Valentia tomo 4. disp. 7. quæst. 1. parte 2. Tanner. tomo 4. disp. 6. quæst. 7. dub. 6. Vazquez, & Torres quæst. 92. art. 2. & 3. Vega lib. 13. in Trident. 34. & 36. Ledesma 2. parte 4. quæst. 8. art. 1. disp. 3. Syluester verbo Confessio. 1. quæst. 22. Suarez tomo 4. in 3. parte disp. 20. Petr. Sotus lect. 8. de Confessione, Sotus dist. 18. q. 3. art. 2. & 3. Henriquez lib. 4. cap. 26. & lib. 5. cap. 11. Granad. tomo 5. controu. 7. tr. 3. disp. 3.*

DISTINCT. XVIII.

De remissione Sacerdotis.

DIFFICULTAS est, quâ ratione Sacerdos, remittere queat peccatum, in hoc Sacramento pœnitentiæ, quando pœnitens ante eius susceptionem per contritionem à peccato absolutus est? Quoniam verò sensu proferat Sacerdos verba absolutionis: *Ego te absolvo à peccatis*, si nullis tunc peccatis pœnitens ligatus est? Ad quod præmittendum est, datas à Christo Ecclesiæ, & ipsius ministris claves spirituales tum scienciæ tum potestatis iudicialis, quibus cōscientiæ causas discernere, & iudicare queat, tam ligando indignos, quàm solvendo dignos. Sic Math. 16. *Quæcumque ligaveritis super terram, erunt ligata & in cælis, & quæcumque solveritis super terram erunt soluta, & in cælis.* Vbi ius simul ligandi, atque solvendi fideles, Sacerdotibus traditum est, ut expedit Ambrosius lib. 1. de pœnit. cap. 1. *Dominus par ius, & solvendi esse voluit, & ligandi, qui utrumque pari eonditione promissit. Ergo qui solvendi ius non habet, nec ligandi habet.* Huius consequenter potestatis usus est, & causas scienciâ discernere, & deinde iudiciali sententiâ reos solvere, aut ligare. Quia igitur ratione id à Sacerdote exerceatur, controversia est, præsertim si pœnitens ad Sacramentum absolutus accedit.

2 Volunt plerique, sensum eorum verborum esse. *Ego te absolvo à pœna æterna peccatis debita.* Quia Dei est, peccata remittere, Sacerdotis verò pœnas eis debitas relaxare. Quia peccata remittere est animam peccatis mortuam, & obtenebratam suscitare, & illuminare. At solius Christi est animam suscitare, & illuminare iuxta illud Apostoli Eph. 5. *Surge, qui dormis, & illuminabit te Christus.* Confirmatur, quia Ioann. 11. solus Christus Lazarum in monumento suscitavit, & deinde iam vivum, & ligatum Apostolis solvendum committit, quia ipse prius animam mortuâ, iustificat, & posteriùs Sacerdos eam à reatu pœnarum absolvit.

3 Verum in hac sententiâ duo displicent; primum negare Deo remissionem pœnæ æternæ, & eam soli Sacerdoti concedi; secundum negari Sacerdoti remissionem culpæ, & eam soli Deo concedi. Itaque utriusque utraque potestas remittendi culpam, & pœnam, quamvis dispari conditione tribuenda est. Deo quidem remissionem pœnæ adscribit Augustinus ad illud Psalm. 31. *Quorum tecta sunt peccata.* Nam Deum peccata tegere, non est aliud quàm *volle peccata advertere, seu animadvertere, & punire.* Ita ergo dicit, à Deo tecta, ut Deus non videat, id est, æternaliter puniat. Similiter Hieronymus, & Casiodorus in eum locum. Et suffragatur ratio;

nam remissio culpæ coniuncta est cum remissione æternæ pœnæ. At per te ante absolutionem Sacerdotis, culpa à Deo remissa est. Ergò etiam æterna pœna. Maior probatur; quia pœnitenti remittitur culpa per charitatem, & gratiam, qua amicus Dei, & dignus vitæ æternæ constituitur. At ubi amicus Dei, & dignus vitæ æternæ constituitur, non potest existere filius iræ, & dignus damnationis æternæ. Ergò simul cum remissione culpæ liberatur à reatu iræ Dei, & damnationis æternæ. Item Sacerdotibus traditam potestatem, non solum remittendi pœnam, sed etiam culpam, probatur ex illo Mathæi: 6. *Quorum remisseritis peccata remittuntur eis, &c.* Vbi peccatorum remissio, & non solius pœnæ expressa est. Sic etiam exponit Augustinus tractatu 121. super Ioannem: *Ecclesia charitas eorum, qui participes sui sunt, peccata dimittit, eorum, qui non sunt, tenet.* Item lib. de vera, & falsa pœnitentia cap. 10. *Sacerdotes possunt consentire parceri, quibus enim remittunt, remittit Deus.* Similiter lib. 5. contra Donatist. de baptismo parvulorum cap. 21. *Remissionem peccatorum vel per se ipsum facit, vel per ipsius Columbæ membra, quibus ait, si cui dimisseritis, dimittentur.* Neque repugnat, remissionem culpæ fieri virtute Sacramenti Pœnitentiæ à Sacerdote, & simul à Deo. Quia etiam culpa originalis remittitur virtute baptismi, & simul à Deo. A Deo igitur, & Sacerdote simul, quamvis dispari modo remissio, tum culpæ, tum pœnæ fieri, credenda est. Disparitas in eo est, quòd Deus per se ipsum immediate, Sacerdos verò media potestate Dei utrumque dimittit.

4 Sed nunc v. get, qua ratione verè Sacerdos dimittat, cum ante ipsius iudicium culpa, & pœna à Deo immediate dimissa est? Quis vè sit verus absolutionis Sacerdotalis sensus? In eos igitur, qui ià prius à Deo absoluti sunt, triplici modo potest Sacerdos solvendi, atque ligandi potestatem exercere. Primò eos solvendo in facie Ecclesiæ. Hoc est ostendendo eos esse à Deo solutos. Tum quia Christus leprosos sanitati restitutos ad Sacerdotes misit, ut eorum iudicio ostenderentur mundati. Tum quia Lazarum à se suscitatum Apostolis solvendum tradidit, ut ipse patefaceret suscitatum. Tum quia Hieronymus lib. 3. comm. Math. 16. docet Sacerdotes Evangelicos iudicare peccatores, sicut olim legales contaminatos leprâ. *Quorum iudicium non faciebant leprosos, aut mundos, sed discernere, qui mundi, vel immundi essent.* Secundò in solutos à Deo potestas exercetur Ecclesiæ, eos ligando, aut solvendo satisfactione Sacramentali, & ad communionem Eucharistiæ, & aliorum Sacramentorum admittendo, ad quæ adhuc ligati accedere non valebant. Dum enim eis satisfactio Sacramentalis imponitur, aliquid de pœna, & culpa relaxatur. Item dum eis communicatio Sacramentorum impenditur, vincula, quæ eos tenebant, solvuntur. Sic Augustinus lib. de vera & falsa pœnitentia cap.

10. *Opus iustitiæ exercent (Sacerdotes) in peccatores, cum eos iusta pœnali-
gant, opus misericordiæ, dum de ea aliquid relaxant, vel sacramentorum com-
munioni conciliant.* Tertio ea potestas exercetur ab Ecclesia dum peccato-
res ligat, aut solvit excommunicationis censurâ: quippè potest illos prop-
ter gravia aliqua crimina post trinam admonitionem, à loco sacro, & Sa-
cramentorum, ac fidelium communione arcere, & post criminum emen-
dationem reconciliare, & absolvere. En tribus modis, quæ solvit, & ligat
Sacerdos in terra, ligata, & soluta manent in cœlo.

5 Sed est difficultas. Quia interdum fidelis absque debita dispositio-
ne absolvitur à Sacerdote, & interdum iniuste excommunicatur. At tunc,
qui solvuntur, & ligantur in terra, non solvuntur, & ligantur in cœlo.
Respondetur. Tùm solum absolutio, & ligatio facta à Sacerdote sortitur
effectum, & approbatur in cœlo, quando eius potestas legitime exerce-
tur; secus verò si illegitimè. Nam ad legitimum, & efficacem usum requi-
runtur plura, quæ interdum desunt, & frustrant potestatem effectû, aut
pœnitentiæ, & Sacerdotis malitiâ, aut utriusque ignorantia. Vnde Ori-
genes Hom. 14 ad cap. 24. *Levit. Exit quis à fide, per hoc exit de castris Ec-
clesiæ, etiam si Episcopi voce non abiciatur, sicut contrâ interdum fit, ut aliquis
non recto iudicio eorum, qui præsumt Ecclesiæ, foras mittatur. Sed si non egit, ut
mereretur exire, nihil læditur: interdû enim qui foras mittitur, intus est, & qui
foris est, intus videtur retineri.*

6 Est & alia difficultas; quid transacto peccato sit, quod peccatorè
ligat? Respondetur. Transacto peccato actuali manere eius maculam, quæ
peccatum habituale dicitur, & aliud non est, quàm prior voluntas mora-
liter perseverans, per quam anima elongatur à Deo, ac si actualiter exi-
steret. Sicut enim qui tangit morticinum, aut aliud quid immundum, pol-
lutus manet, quo usque lavatur, sicut erat cum tangeret; ita post actum
peccati polluta remanet anima, sicut erat in ipso actu peccati, donec à
Deo per pœnitentiã emundetur.

QVÆSTIONES.

QVÆST. I. An Sacerdos verè absolvat à culpa? *Hic S. Thomas,*
quest. 1. art. 3. & in supplement. 3. p. q. 18. art. 1. Bonavent. p. 2. art. 2.
quest. 1. Richard. art. 2. quest. 1. Argent. & Gabr. q. 1. Tarant. q. 11. Caietan,
Cabeçud. Suarez, Vazquez, Torres, Præposit. Pefantius, Sylvi. & aliquibus S.
Thoma, 3 p. quest. 84. art. 3. Valentia, tom. 4. d. 7. quest. 1. p. 3. Conninc. 3. p. tr.
2. d. 4. dub. 2. & 8. Henrig. lib. 4. cap. 12. Bonavent. to. 1. d. 5. quest. 4. par. 1.
à num. 8.

Quest.

Quæst. II. An post peccatum commissum maneat culpa habitualis, à qua Sacerdos absolvat, & quid ea sit? *Hic S. Thom. q. 1. art. 2. Aly. relati lib. 2. dist. 42. q. 4.*

Quæst. III. An pœnitens teneatur acceptare pœnitentiam à Sacerdote iniunctam? *Hic Gabr. quæst. 1. Suar. to. 4. in 3. p. d. 38. sect. 7. Conninc. to. 2. in 3. p. d. 10. dub. 9. Valentia, to. 4. d. 7. quæst. 14. p. 4. Vazq. 3. p. quæst. 94. art. 2. dub. 1. Filliuc. tr. 8. cap. 2. quæst. 8. Cabeçud. quæst. 15. art. 1. & q. 13. art. 2. diffiç. 2. Medin. cod. de satisfact. quæst. 6. Zerola, de Panis. cap. 25. q. 9. Diana, tr. 1. Miscell. resol. 59. & de Sacram. resolut. 51. Comisól. lib. 1. Moral. quæst. 35. Merat. tom. 3. tract. de pœnit. d. 42. Tanner. tom. 4. d. 6. quæst. 8. dubio 1.*

Quæst. IIII. Qui nam possint excommunicare in Ecclesia? *Hic S. Thom. q. 2. art. 2. & in supplem. 3. p. quæst. 22. art. 1. Bonavent. p. 2. ar. 1. quæst. 3. Tarant. quæst. 15. Gabr. quæst. 2. Durand. quæst. 3. Suar. de censur. d. 2. Filliuc. tr. 11. cap. 2. Alterius, lib. 3. d. 7. Henriq. lib. 13. cap. 1. Auila, 1. p. d. 2. Vazq. de excommunicat. dub. 1. Vgolin. de censur. tab. 1. cap. 1. Valent. to. 4. d. 7. q. 17. Conninc. to. 2. in 3. p. d. 13. Bonac. de cens. d. 1. q. 1. p. 2. Laym. to. 1. tr. 5. p. 1. c. 3.*

Quæst. V. Effectus excommunicationis? *Hic S. Thom. q. 2. art. 4. Gab. q. 2. & 3. Bonau. p. 2. art. 1. q. 5. Richard. art. 6. Tarant. q. 22. Suar. to. 5. in 3. p. d. 9. Vazq. to. 4. tr. de excommunicat. dub. 2. Vgolin. tab. 2. cap. 8. Filliuc. tract. 12. cap. 2. Conninc. to. 2. in 3. p. d. 14. Regind. lib. 32. Alterius lib. 1. cap. 6. Bonac. tom. 1. tract. de excommunicat. d. 2. quæst. 2. Laym. tom. 1. tract. 5. p. 2. cap. 2. Auila p. 2. c. 6.*

Quæst. VI. Excommunicationis causa? *Hic S. Thom. quæst. 2. art. 1. & in supplem. 3. p. quæst. 21. art. 3. Bonau. p. 2. art. 1. q. 2. Gab. q. 2. Suar. to. 5. in 3. p. d. 4. Auila p. 2. cap. 5. Conninc. to. 2. in 3. p. d. 13. Bonac. de cens. d. 1. q. 1. p. 3. Filliuc. tr. 11. cap. 6. Sayr. lib. 1. c. 17. Alterius lib. 3. disp. 1. Valent. to. 4. d. 7. q. 17. Vazq. de excommunicat. dub. 12. Roderic. 2. p. c. 67. Laym. to. 1. tr. 4. cap. 5.*

Quæst. VII. Qui nam possint ab excommunicatione absolvere? *Hic S. Thom. q. 2. art. 5. Gabr. q. 3. Suar. to. 5. in 3. p. d. 7. Auila 2. p. cap. 7. d. 1. Henriq. lib. 13. cap. 27. & 28. Conninc. to. 2. in 3. p. d. 14. Alterius lib. 4. d. 2. Vgolin. tab. 1. c. 4. Bonau. d. 1. q. 3. p. 1. de censur. Laym. tom. 1. tr. 5. p. 1. cap. 7. Toler. lib. 1. c. 16.*

DISTINCT. XIX.

Quando hæc claves dantur, & quibus?

P R I M A conclusio. Claves Apostolicæ dantur, quando homo ab Episcopo in Sacerdotiũ pronouetur. Nam omnes, & soli Sacerdotes recipiunt potestatem clauium, atque adeo à Sacerdotio talis potestas inseparabilis est. Ergo ea simul cum Sacerdotio datur.

2 Sed obijcitur. Claves Apostolicæ sunt, & potestatis ad ligandum, & solvendum, & scientiæ ad discernendum. At non omnes, & soli Sacerdotes habent clauem scientiæ; nã plerique Sacerdotes de iuruti sunt scientiã discernendi, & plerique ante Sacerdotium ea possent. Ergo clavis scientiæ cum Sacerdotio non datur. Respondetur. Clavis scientiæ duo vindicat, & scientiam discernendi, & potestatem aperiendi, atque claudendi. Igitur Sacerdotibus ignorantibus non datur clavis scientiæ, quia licet detur potestas aperiendi, atque claudendi, tamen scientia non datur, quia ante Sacerdotium scientia discernendi supponitur, & cum Sacerdotio potestas claudendi, & aperiendi conceditur, & interdum etiam scientia augetur.

3 Secunda conclusio. Potestas ligandi, atque solvendi conceditur omnibus Sacerdotibus, etiam pravis. Primo, quia Hieronymus apud Glossam ad illud Mathæi 16.7 *ibi dabo claves Regni cœlorum*, sic ait, *Habet eandem iudiciariam potestatem Petri omnis Ecclesia in Episcopis, & Presbyteris*. Secundo Augustinus in lib. quæst. vet. & novi testam. quæst. 11. *Quanta sit dignitas Sacerdotalis officii, & ordinis, hinc aduertamus. Dicitur est de nequissimo Caïpha, cum esset Pontifex anni illius, prophetauit, per quod ostenditur spiritum gratiarum non personam sequi digni, vel indigni, sed ordinem*. Ergo simul cum ordine Sacerdotij potestas gratiæ communicandæ conceditur.

4 Obijcitur primò illud Malachiæ 2. *Maledicam benedictionibus vestris*. Quod improbis Sacerdotibus comminatur. Secundo Augustinus super Exod. cap. 120. dicens, *laminas aureas in fronte Sacerdotis significare fiduciam bonæ vitæ, quam qui verè, perfecteque habet, solus potest auferre peccata*. Tertio Gregorius Hom. 26. in Evangelia: *illi soli habent potestatem ligandi, atque solvendi, qui Apostolorum exempla tenent*. Quarto Origenes Hom. sup. Math. & Ezechielis lib. 2. super Levit. c. 9. Ad primum responderetur. Illa comminatio facta est Hæreticis, & excommunicatis, quorum benedictiones, & absolutiones fiunt maledictiones ijs, qui sectantur ipsorum errores Ad cætera testimonia Patrum responderetur. Dissertunt

illi de potestate solvendi dignè, non de potestate solvendi validè. Certum enim est, vt dignè talis potestas exerceatur, probitatem vitæ, & imitationem Apostolorum exigi. Quare sit.

3 Tertia conclusio. Non omnes Sacerdotes habent dignè potestatem ligandi, atque solvendi. Primò ex illo Ezech. 15. *Ve ijs, qui vivificant animas, quæ non vivunt, & mortificant animas, quæ non moriuntur.* Quod dictum est de ijs Sacerdotibus, qui absolvunt indignos, & dignos ligant. Secundò ex illo Malachiæ 2. *Maledicam benedictionibus vestris.* Quod licet de solis hæreticis, & excommunicatis possit intelligi, etiam quadrat in eos Sacerdotes, quibus benedictiones, & absolutiones sacræ vertuntur maledictiones propter abusum earum. Tertio quia Augustinus lib. de vera & falsa pœnit. c. 20. describens, qualis debeat esse dignus Sacerdos, & Ecclesiasticus iudex recenset plura, quæ non omnibus Sacerdotibus communia sunt. Exigit enim, vt careat culpis, quas in alijs corrigere, & iudicare debet; vt sit præditus scientia, qua causas iudicij discernat, vt sit diligens investigator criminum, & qualitatû ipsorum, vt sit micis in aliquos, in alios severus, &c. Quæ omnia constat pluribus Sacerdotibus deesse.

ANNOTATIO.

HIC Parisienses notant doceri à Magistro, clavem scientiæ esse habitum sciendi, eoque qui carent Sacerdotes, clave scientiæ carere. At ego iuxta Magistri mentem, clavem scientiæ distinguo duplicem; alteram remotam, & imperfectam, quæ est potestas claudendi, & aperiendi validè conscientiam pœnitentis; alteram proximam, & omninò perfectam, quæ ad dignum eius potestatis exercitium sapientiam vendicat. Igitur Magister non de clave remotâ scientiæ, sed de proxima, & perfectâ disserit; quam exploratum est, cum Sacerdotio nõ dari, & in pluribus Sacerdotibus desiderari.

QVÆSTIONES.

QVÆST. I. An potestas iurisdictionis detur Sacerdoti cum potestate ordinis, & ab ea distingatur? *Hic S. Thomas, quest. 1. & in supplement. 3. p. quest. 19. art. 3. Bonavent. ar. 2. q. 1. Tarant. quest. 4. Brulcf. q. 3. Henriq. lib. 10. cap. 6. Bonac. de Sacrament. disp. 5. quest. 3. p. 4. & quest. 7. par. 1. Suarez. tom. 4. in 3. par. disp. 16. & 24. Henriq. lib. 6. cap. 8. 2. Sor. distinct. 18. quest. 4. artic. 2. Medina. de Pœnitentia quest. 34. & 35. Valentia.*

lencia, tom. 4. d. 7. quæst. 10. p. 2. Vazquez, in 3. p. quæst. 93. artic. 1. dub. 2. Cabeçud. in addition. quæst. 17. artic. 3. Tannerus, tomo 4. disp. 6. quæst. 9. dub. 3.

Quæst. II. An omnis Sacerdos possit quemlibet absolvere saltim à venialibus? *Hic S. Thomas, quæst. 1. artic. 3. Bonavent. art. 3. quæst. 1. Richardus, quæst. 3. Tarant. quæst. 7. Navarro, cap. Placuit, de Pœnitentia distinct. 6. num. 22. Medina, cod. de pœnitent. quæst. 40. Suarez, tomo 4. in 3. p. d. 26. sect. 5. Henriq. lib. 6. cap. 8. §. 1. Granadus, tomo 5. contron. 7. tract. 10. d. 4. sect. 1.*

Quæst. III. An quilibet Sacerdos possit absolvere quemlibet ab omnibus peccatis etiam reservatis in articulo mortis? *Hic Maior quæst. 1. Henriq. lib. 6. cap. 11. Suarez, tomo 4. in 3. p. d. 26. Zambran. cap. 4. dub. 4. Molina, tr. 1. de iust. d. 63. Anila, de censur. p. 5. d. 4. & 5. Sanchez, lib. 2. moral. cap. 13. Valent. to. 4. d. 7. quæst. 10. p. 2. Laym. tomo 2. tr. 6. cap. 12. Bonac. de Sacram. d. 5. quæst. 7. p. 1. Med. tr. 2. quæst. 18. Conninc. tom. 2. in 3. p. d. 8. Sayr. de pœnit. c. 24.*

Quæst. IIII. An ad validam absolutionem necessaria sit Episcopi approbatio? *De quo Suarez, tomo 4. in 3. p. d. 28. Conninc. tomo 2. in 3. par. disp. 8. Navarr. cap. 4. Laym. tomo 2. tract. 6. cap. 11. Henriq. lib. 6. cap. 6. Vazquez, in 3. p. quæst. 93. art. 3. dubio 3. Suarez, tomo 4. d. 26. sect. 5. & 6. & d. 28. sect. 3. & 4. Filliuc. tr. 7. c. 9. quæst. 9. Alterius lib. 4. disp. 4. cap. 4. Bonac. de Sacram. d. 5. quæst. 7. p. 4. Cabeçud. in addit. q. 8. art. 5. Zerola de pœnit. c. 16. q. 2.*

Quæst. V. An vnus Episcopi approbatio sufficiat ad quemlibet pœnitentem vbivis terrarum absolvendum? *De quo Suarez, tomo 4. in 3. p. d. 28. Conninc. tom. 2. in 3. disp. 8. Henriq. lib. 7. cap. 6. Rodrig. tom. 1. quæst. 59. art. 5. Laym. tomo 2. tr. 6. c. 11. Bonac. de Sacram. d. 5. q. 7. p. 4. §. 1. Zerola de pœnit. c. 16. q. 8. Cabeç. addit. q. 8. art. 4. dub. 9. Ledesma, de pœnitent. cap. 13.*

DISTINCT. XX.

De ijs, qui in fine pœnitent.

P R I M A conclusio. Vera pœnitentia etiam in fine vitæ sortitur iustificationis effectum; cæterum periculosum est, eam in id tempus differre. Prior pars probatur primò; quia latro in fine pœnitens acceptus fuit in gloriam. Secundo, quia Ezechielis 18. dicitur, *Quacunque hora ingemuerit, & conversus fuerit peccator, vita vivet,*

Et non morietur. Ergò vita gratiæ etiam in hora mortis verè pœnitentibus parata est. Tertio, quia Psal. 140. acceptabile est in conspectu Dei, sacrificium vespertinum. Quod à Patribus intelligitur pœnitentiæ oblatio facta in extremo vitæ. Quarto, quia Leo Papa in epist. 90. respôs. 5. ait. *Nemo est desperandus, dum in hoc corpore constitutus est.*

2 Posterior pars probatur ex Augustinò lib. 50. Homil. 41. *Si quis positus in ultima necessitate voluerit accipere pœnitentiam, & accipit, fateor vobis, non illi negamus, quod petit, sed non presumimus, quia bene hinc exiit. Si securus hinc exierit, ego nescio. Pœnitentiam dare possumus, securitatem vero non.* Rationem reddit de vera & falsa pœnitentia cap. 17. quia perfecta conversio, & pœnitentia ex dilectione charitatis facienda est. Tunc autem ea difficilis, & periculosa est. Tum quia verendù est hominem tunc necessitate potius, quàm libertate, timore potius, quàm amore pœnitere. *Nullus exspectet, quando peccare non potest, arbitri enim libertatē querit Deus, ut deleri possint commissa, non necessitatem, sed charitatem, non tantum timorē quia non in solo timore vivit homo. Tum quia amore filiorum, vxoris, & bonorum mundi retrahitur à dilectione Dei. Quotidum vitæ, vel raro est tam iusta conversio, timendum est de pœnitente sero, maxime cum filij, quos illicitè dilexit, sint presentes, vxor, & mundus ad se vocet.*

3 Secunda conclusio. Is, qui vivens satisfactionem Sacramentalem non explevit, luit pœnas in Purgatorio, nisi doloris interioris quantitas eas extinguat. Nam Deus sicut est misericors ad largiendam veniam contritis, etiam est iustus ad exigendam pœnam ab eis, quia sua contritione non satisfaciunt culpis; ideoque dixit Apostolus Hebr. 10. *Horrendum est incidere in manus Dei viventis.* Punire autem culpas impunitas opus iustitiæ est. Cæterum tanta potest esse doloris interni acerbitas, ut eam satisfactionem suppleat. Nam is dolor satisfactorius est, & punitio quædam præveniens in se punitionem divinam. Ad quod augmento esse potest latronis pœnitentia, cui absque mora Paradisi portæ aperte sunt, quin Purgatorium tranferit.

4 Unde etiam is, qui satisfactionem iniunctam implevit, si ea peccatis condigna non fuit, pœnas Purgatorii non vitat, nisi contritionis satisfactio suppleat. Opus enim iustitiæ est peccata impunita castigare. Impunita autem manent interdum satisfactione sacramentali, quia Sacerdotibus datum non est quantitatē doloris interni plenè cognoscere, & mensuram satisfactionis iustam, & peccatis æqualem definire. Atque adeo interdum inæquale imponit & penis purgatorii æquandam. Quod illustrat August. in Enchiric. 65. & Hieron. de pœn. dist. .c. *Mensuram dicentes, ad pœnam satisfactoriam imponendam metiendam illam iuxta mensuram doloris, quæ explorare possunt, & interdum æquale difficile definire; ideoque nullam determinatam pœnam, tēpulsq;*

pœnitentiæ sacris canonibus præfigi, quia id arbitrio Sacerdotis iuxta doloris quantitatem præscribendum relinquitur.

5 Tertia conclusio. In periculo mortis constitutis non est negandum sacramentum Pœnitentiæ: nec eis pro eo tempore satisfactio imponenda. Id enim misericordia Dei, & benignitas Ecclesiæ vindicat. Priorem partem probat Leo Papa epistola 91. ad Theodor. *Quia misericordia Dei nec mensuras possumus ponere, nec tempora definire.* Additque: *Si ita aliqua egritudine aggravati sunt, ut sacramentum, quod paulo ante poscebant, sub presentis significatione non valeant, testimonia eis fidelium circumstantium prodesse debebunt, ut simul, & pœnitentiæ, & reconciliationis consequantur beneficium.* Probat etiam Iulius Papa 26. quæst. 6. cap. *Si Presbyter*, quia Christus Hieroni in extremo vitæ reconciliationem non negavit, & Deus verè in ipsam conversis in quacumque hora vitam, & remissionem promissit. Ideoque *Si Presbyter pœnitentiæ abnegavit morticibus, reus erit animarum.*

6 Posteriorem partem decernit Theodorus Canthuariensis Episcopus, & habetur 6. quæst. 7. cap. *Ab infirmis.* His verbis: *Ab infirmis in periculo mortis positus pura inquirenda est confessio peccatorum, non tamen est illis imponenda pœnitentiæ.* Cæterum ea innotescentia: tum ut amici suis orationibus, & elemosynis pondus pœnitentiæ sublevent, si infirmi decesserint: tum ut ipsi, si convaluerint, illam expleant. Item Leo Papa epist. 77. ad Nicetam monens: *Sacerdoti tempora pœnitentiæ habita moderatione constituenda, & pariter etiam periculorum, vel egritudinum necessitates respiciendas.*

7 Quarta conclusio. Pœnitens excommunicatus non est absolvendus à simplici Sacerdote absque Episcopi facultate, nisi absente Episcopo extrema necessitas cogat. Primò, quia sic statuit Carthaginense Concilium Secundum, cap. 4. Secundò Aurelianus Episcopus, & habetur 26. quæst. 6. cap. *Aurelianus.* Si verò pœnitens, aut excommunicatus signa pœnitentiæ dedit, & Sacerdotem quærens sine absolutione decessit admittendus est communioni Ecclesiæ, & eius oblatio acceptanda. Sic enim sancitur in Concilio Epanensi, & habetur 26. quæstione 6. capite *Si aliquis.*

QVÆSTIONES.

QVÆST. I. An in articulo mortis possit quilibet Sacerdos quemlibet absolvere etiam præsentente superiore? *Hic S. Thom. q. 1. ar. 1. Bonavent. in 4. p. 2. dub. 5. & 6. Alij relati dist. præced. q. 3.*

Quæst. II. An satisfactio sacramentalis extinguat debitum totius poenæ temporalis? *Hic Sanctus Thomas* quæst. 1. art. 2. *Gabriel* quæst. 1. *Sotus* quæst. 2. art. 3. *Valentia* tomo 4. disp. 7. q. 14. part. 4. *Bellarminus* lib. 4. de *Pœnitentia* cap. 2. *Zerola* de *Pœnitentia* cap. 25. q. 4. *Vazquez* in 3. p. q. 94. art. 2. dub. 6. *Medina* cod. de effectu *Pœnitent.* *Pirigianus* 2. parte dist. 15. q. 1. art. 5. *Suarez* disp. 33. *Filliucius* tract. 8. cap. 1. *Bonacina* de sacram. disp. 3. q. 5. sect. 3. p. 1.

Quæst. III. An vnus homo possit satisfacere pro alio? *Hic Sanctus Thomas* q. 1. art. 2. *Bonauentura* p. 2. art. 1. q. 1. *Richard.* art. 1. q. 3. *Tarant.* q. 4. *Argentina* q. 1. art. 2. *Suarez* tomo 4. in 3. p. disp. 48. sect. 1. & 2. *Cabezudo* in addit. q. 20. art. 3. de satisfactione, dif. 1. *Conninc* tomo 2. in 3. p. disp. 10. dub. 7. *Bonacina* de sacrament. disp. 6. q. 2. p. 1. *Tannerus* tomo 4. disp. 6. q. 8. dub. 3. *Merat.* tomo 3. r. de *Pœnitent.* disp. 39.

Quæst. IV. An per indulgentiam fiat poenarum relaxatio? *Hic S. Thomas* quæst. 1. art. 3. *Bonauentura* parte 2. art. 1. quæst. 2. *Richardus* artic. 3. quæst. 1. *Tarant.* q. 13. *Bellarminus* de *Indulgent.* *Vinaldus* titulo 9. *Suarez* tomo 4. in 3. parte disp. 49. & 51. *Corduba* lib. 5. q. 4. & sequent. *Valentia* tomo 4. disp. 7. q. 20. p. 1. & 2. *Reginald.* lib. 7. num. 98 & sequent. *Conninc*, tomo 2. in 3. p. disp. 12. dub. 1. *Filliucius* tr. 8. cap. 3. q. 4. & 8. *Bonacina* de sacrament. disp. 6. q. 1. p. 1.

Quæst. V. An per indulgentiam plenariam omnibus remittantur omnes poenæ? *Hic Sanctus Thomas* quæst. 1. art. 3. *Bonauentura* parte 2. art. 1. quæst. 4. *Richardus* art. 3. quæst. 2. *Tarant.* q. 22. *Graff.* de *Indulgent.* cap. 7. *Suarez* tomo 4. in 3. parte disp. 56. sect. 3. *Cabezudo* in addit. quæst. 27. art. 4. dif. 3. *Corduba* lib. 5. quæst. 23. *Conninc* tomo 2. in 3. parte disp. 12. dubio 6. *Vinaldus* titulo 9. de *Indulgent.* *Filliuc.* tra. 8. cap. 9. quæst. 5. *Bonacina* de sacrament. disp. 6. q. 1. p. 7.

Quæst. VI. An indulgentia valeat existenti in peccato mortali? *Hic Sanctus Thomas* quæst. 1. art. 5. *Suarez* tomo 4. in 3. p. disp. 52. *Cabezudo* in addit. q. 27. art. 1. *Valent.* tomo 4. disp. 7. q. 20. p. 5. *Corduba* de *Indulgent.* lib. 5. q. 23. *Nauar.* notab. 17. & 18. *Conninc*, tomo 2. in 3. p. disp. 12. dubio 7. *Telet.* lib. 6. cap. 27. *Bonac.* de sacram. disp. 6. q. 1. p. 1.

Quæst. VII. An, & quæ causæ requirantur, vt indulgentiæ valeant? *Hic Sanctus Thomas* quæst. 1. art. 3. & in supplement. 3. parte quæst. 25. art. 3. *Tarant.* quæst. 21. *Bonauentura* parte 2. art. 1. quæst. 4. *Suarez* tomo 4. in 3. p. disp. 54. sect. 1. *Cabezudo* in addit. quæst. 25. art. 3. *Conninc*, tomo 2. in 3. par. disp. 12. dub. 6. *Corduba* lib. 5. de *Indulgent.* quæst. 20. *Reginald.* lib. 7. cap. 12. *Valentia* tomo 4. disp. 7. q. 20. p. 4. *Filliucius* tr. 8. cap. 5. *Bonacin.* de sacram. disp. 6. q. 1. p. 4. *Henrig.* de *Indulgent.* cap. 14.

Quæst. VIII. Quinam possint indulgentias concedere? *Hic Sæctus Tho.*

Thomas quæst. 1. art. 4. *Bena Ventura* par. 2. art. 1. q. 3. *Richardus* art. 5. q. 2.
 & 3. *Tarant.* q. 20. *Bellarminus* lib. 1. de *Indulg.* cap. 55. *Suarez* tomo 4. in
 3. p. disp. 49. sect. 1. *Conninc* tomo 2. in 3. p. disp. 12. *dub.* 1. *Henriq.* de *Indulg.*
 cap. 30. *Filliuc.* tr. 8. cap. 3. & 4. *Cabezudo* in *addit.* q. 26. art. 1. *Valentia* to.
 4. disp. 7. q. 20 p. 3. *Bonacina* de *sacram.* disp. 6. q. 1. p. 3.

DISTINCT. XXI.

De peccatis, quæ post hanc vitam dimittuntur.

PRIMA conclusio. Aliqua sunt peccata, scilicet venialia, quæ post hanc vitam dimittuntur. Primò, quia id supponitur *Math.* 12. ubi dicitur: *Qui peccaverit in Spiritum Sanctum, non remittetur ei, neque in hoc saculo, neque in futuro* Secundo, quia plures iusti subito præocupantur morte, priusquam penitentiâ deleant plura venialia, quorum rei erant. At hæc in alia vita dimittuntur, cum in ista dimissa non sint. Tertiò, quia ait *Augustinus* lib. 2. 1. de civitate Dei cap. 26. plures iustos, qui iuxta *Paul.* 1. *Corinth.* 3. ædificant lignum, fœnum, & stipulam, se cum portare post mortem ædificia cremabilia, id est, venialia peccata, quæ igne purgatorio cremantur. Vnde deprehendes, non omnes iustos æqualiter perpeti pœnas in purgatorio. Nam peccata venialia inæqualia sunt, quorum aliqua diucius, vt lignum, alia minus, vt fœnum, alia minimum, vt stipula cremantur. Ideòque *Augustinus* in *Enchir.* cap. 69. ait: *Post hanc vitam incredibile non est: nonnullos fideles per ignem purgatorium, quanto magis, minusvè bona percuntia dilexerunt, tanto tardius, cuiusque saluari.*

2 Dices primò, per lignum, fœnum, & stipulam, quæ igne purgatorio cremantur, non iatelligi 1. *Cor.* 3. peccata venialia ibi remissa. Nam *Augustinus* enarrat. in *Psalm.* 37. ait: *Qui superædificant aurum, argentum, & lapidem pretiosum de utroque igne securi sunt, non solum eterno in periorum, sed etiam emendatorio saluandorum.* Tamen nullus est adeò perfectus, qui venialiter non peccet. Ergo aut omnes iusti eo igne purgabuntur, aut ea ædificia cremabilia, non sunt peccata venialia. Respondetur. Sunt iusti eo charitate frigidi, vt quamvis Dei contemplationi, quæ est aurum, dilectioni proximi, quæ est argentum, bonisque operibus, quæ sunt lapides pretiosi, incumbant, ex eis tamen ædificium non conficiant. Item iusti eo charitate ferventes, vt licet venialia committant, lignum tamen, fœnum, & stipulam non ædificent: quia igne

igne charitatis ea absumunt in hac vita, quin aliqua supersint igne purgatorio cremanda. Igitur ea tantum venialia igne purgatorio cremantur, quæ à iustis tepidæ charitatis sunt, scilicet affectiones mundanæ, quas illi cum charitate componunt, & eius ardore in hac vita non absumunt.

3 Dices secundò, superiori argumento solum probati peccata venialia in alia vita remitti quoad pœnam, non verò quoad culpam. Sed contra primò, quia sunt aliqua venialia, quæ in hac vita nō remittuntur quoad culpam, videlicet ea, quorum iustus simul cum mortalibus non pœnituit. Ergò ea in alia vita remittuntur quoad culpam. Secundò, quia Patres docent, venialia in alia vita remitti, non verò mortalia. At pœna temporalis in alia vita non solum remittitur debita venialibus, sed etiam mortalibus. Ergò remitti venialia quoad culpam credendum est.

4 Secunda conclusio. Prodest fidelibus confessio peccatorum in genere. Tum, quia licet teneamur, omnia mortalia in singulari explicare, & venialia etiam sic exprimere, expediens sit; tamen interdum plura peccata non occurrunt memoriæ, præsertim venialium, quæ innumerabilia sunt. Ergò ad eorum remissionem expedit peccatorum in genere confessio. Tum, quia ea confessio in genere consuetudine Ecclesiæ laudabilis, & probata est. Tum, quia Augustinus lib. 5 Hypognost post initium commendat confessionem occultorum, quia veritatem Deo loquitur, qui occultorum veniam precatur.

5 Tertia conclusio. In confessione propter humilitatem non licet mendacium. Tum, quia Deus diligit veritatem iuxta illud Psalm. 50. *Veritatem dilexisti*. Tum, quia humilitas mendax imprudens, & culpabilis est. Nam vt docet Augustinus serm. 29. de verbis Apostoli, qui causa humilitatis mentitur, peccator qui non erat, constituitur.

6 Quarta conclusio. Tenetur Sacerdos sigillo regere confitentium peccata. Nam Gregor. dist. 6. ca. *Sacerdos*, de pœnit. ait: *Sacerdos ante omnia caueat, ne de us, qui ei consentunt, peccata alicui recitet, nec (quod absit) pro aliquo scandalo. Nam si hoc fecerit, deponatur, & omnibus diebus vite sua ignominiosus peregrinando pergat.*

7 Quinta Conclusio. Datum est pœnitenti confiteri alieno Parcho, cum proprius nescit ligare, & solvere pœnitentes. Nam Matthæi 5. iubemur vitate cæcum Sacerdotem: *Nesci cæcus cæcum ducat, ambo in fossam cadant.* Item, quia Urbanus Secundus, de pœnit. dist. 6. cap. *Placuit*,

id permittit: *Placuit, vt nulli Sacerdotum deinceps liceat quemlibet cōmissum alteri Sacerdoti ad pœnitentiam suscipere sine eius consensu, cui se prius commisit, nisi pro ignorantia illius cui prius confessus est.*

QVÆSTIONES.

QVÆST. I. An, & quomodo in alia vita remittantur venialia quoad culpam? *Hic Sanctus Thomas quest. 1. art. 3. Bonaventura, & Richardus 1. parte art. 2. quest. 1. Brulef, quest. 3. Scotus, Carthusian. Major, Durandus, Almainus, Argemina, & alij quest. 1. Suarez tomo 4. in 3. p. disp. 11. sect. 4. Vazq. q. 87. dub. 1. Merat. de pœnit. d. 11. Tanner. 10. 4. d. 6. q. 4. dub. 5. Valentia tomo 4. disp. 7. q. 4. p. 1. Henriquez lib. 4. cap. 15. Sor. d. 15. q. 2. art. 2.*

Quest. II. An venialia remittantur absque proprio dolore? *Hic Bonavent. ar. 1. q. 2. Richard. ar. 2. Tarant. q. 9. Alij relati dist. 16. q. 4.*

Quest. III. An remittantur absque infusione gratiæ? *Hic S. Thom. q. 2. art. 1. Bonaventura art. 1. quest. 1. art. 3. quest. 1. Tarant. q. 9. Alij relati distinct. 16. q. 4.*

Quest. IV. An, & quomodo remittantur per sacramentalia? *Hic Sanctus Thomas q. 2. art. 1. Bonaventura art. 1. q. 2. Valentia tomo 4. disp. 7. q. 4. p. 1. Suarez disp. 12. sect. 2. Reginald. lib. 5. num. 43. Filliac. sr. 6. cap. 5. q. 10. Henriquez lib. 4. de Pœnitentia cap. 15. Sor. dist. 15. q. 2. art. 3. Bonacina de Pœnitent. d. 5. q. 6. p. 3. Caiet. Cabez. Vazq. Torres, Prapof. Connic, Pesant. Sylvi. & alij cum S. Thom. 3. p. q. 87. art. 3. Merat. disp. 10.*

Quest. V. An, & quomodo remittantur extra Sacramentum per virtutum actus? *Hic Sanctus Thomas q. 1. art. 2. Bonaventura p. 1. in lincra dubio 3. Caietanus, Cabezudo, Suarez, Vazquez, Torres, Prapof. Connic, Pesantias, Sylvi, & alij cum Sancto Thoma 3. p. q. 87. art. 1. Henriquez lib. 4. de Pœnitentia cap. 15. Filliac. sr. 6. cap. 5. num. 109. & sequent. Reginald. lib. 5. num. 45. & seq. Bonacina de sacrament. disp. 5. q. 6. p. 3. Sor. dist. 15. q. 2. art. 1. Merat. disp. 8. de Pœnitentia.*

Quest. VI. An venialia coniuncta mortalibus puniantur in inferno æternâ pœnâ? *Hic S. Thom. q. 1. art. 2.*

Quest. VII. An, & quomodo ignis materialis purgatorij possit cruciare spiritum? *Hic Bonaventura p. 1. ar. 2. q. 2. Richard. & Argent. q. 1. Tarant. q. 3. Brulef, q. 4. Alij relati lib. 2. dist. 7. q. 6.*

Quest. VIII. An sit peccatum, & grave ie de falso crimine in confessione accusare? *Hic Sanctus Thomas q. 2. art. 3. Bonaventura p. 2. art. 1. q. 2. Richard. ar. 3. q. 4. Brulef q. 8.*

Quest. IX. Quæ, & quanta sit obligatio sigilli confessionis? *Hic Sanctus Thomas quest. 3. Bonaventura p. 2. art. 2. quest. 1. Scotus quest. 2. Richardus art. 4. q. 2. Mayron. q. 3. Argemina, & Gabriel q. 1. Brulef q. 10. Vazquez in 3. p. quest. 93. art. 4. dubio 1. Cabezudo addit. q. 11. art. 1. Sayr.*

Pœnitentia cap. 26. Reginaldus lib. 3. Onufr. de sigillo sect. 1. q. 3. Valentis tomo 4. disp. 7. quæst. 13. par. 1. Henriquez lib. 6. cap. 19. Sor. dist. 18. q. 4. Cœninc tomo 2. in 3. p. di. p. 9. Suarez tomo 4. disp. 33. Filliuc. tr. 7. cap. 11. q. 2. Bonacina de sacram. disp. 5. q. 6. sect. 5. p. 1. & 2.

Quæst. X. An sit obligatio confitendi peccatum, quod absque infamia alterius manifestari non potest? *Hic Gab. quæst. 1. Bonaventura par. 2. ar. 1. q. 3. Brulef. q. 9. Alexand. 4. p. q. 8. membro 4. art. 2. §. 4. Sanchez in select. disp. 8. Layman lib. 5. tr. 6. cap. 8. Malder. de sigillo cap. 17. Ledesma, tomo 1. summa cap. 20. Lessius lib. 2. cap. 11. dub. 11. Pent. de Matrimonio, lib. 5. cap. 18. Onufr. de sigillo sect. 4. q. 7. dubio 3. Bonacina de contractib. disp. 2. q. 4. p. 4. Connino tomo 2. in 3. p. disp. 7. dub. 9. Valentia tomo 4. disp. 7. quæst. 11. p. 1. Petr. Soto de Pœnitentia lect. 11. Diana tomo 1. tr. 7. resolut. 49. Filiiuc. tr. 7. cap. 11. q. 9. & 10.*

DISTINCT. XXII.

Si peccata dimissa redeant?

QUÆRITUR primò. An peccata per pœnitentiã dimissa redeant sequenti peccato, sicut redeunt merita peccato mortificata per sequentem pœnitentiã. Plures graves theologi affirmant: primò, quia Matth. 8. à servo nequã, qui fratri non dimissit, exegit Dominus debita prius dimissa. Secundò, quia is videtur consensus Patrum. Ambrosius enim ad cap. 4. Eph. ait: *Donare invicem, si alter in alteri peccat, alioquin Deus reperit dimissa.* Rabanus apud Glos. *Non solũ peccata, quæ post baptismum homo, egit, reputabuntur ei ad penam, sed etiam in baptismo dimissa.* Gregor. lib. 4. dial. cap. ult. *Ex dictis Evangelicis constat, quia si ex corde non dimittimus, & hoc rursus exigi, quod iam nobis per pœnitentiã dimissum fuisse & reddebamus.* Augustinus homil. 15. de Verbis Domini: *Dicit Deus, dimitte, & dimitteret tibi, nam si non dimisseris, quid quid dimisseram replicabo tibi.* Item lib. 1. de Baptismo contra Donat. *Redire dimissa peccata vobis fraternã charitas nõ est, ac certe Dominus in Euãgelio docet illo servo, & c.* Neque propterea Deus dicendus est, bis iudicare in id ipsum, ad versus Nahum 1. Nam tunc Deus bis iudicaret idem peccatum, quãdo post condignam satisfactionem, & emendationem puniret. At condigna satisfactio, & emendatio non fuit, ubi homo ingratus priori beneficio repetit iniuriam Dei.

2. Alij verò non continentur Theologi timentur, peccata dimissa nõ redire

redire. Quia absonum videtur à iustitia, & misericordia Dei peccatorum remissorum recordari ad poenam. Vnde ad argumenta præterita respondet: idèd peccata dimissa imputari homini, quia circumstantia ingratiitudinis post remissionem præteritarum culparum tantæ malitiæ censetur, ut mereatur castigari tantâ poenâ, quantâ peccatis dimissis erat debita, quamvis illa in se non redeant. In hac controversia Magister anceps iudiciam relinquit, quia vtriusque partis auctoritas, & ratio deliberare non sinit.

3 Ad plenam explicationem sacramenti Pœnitentiæ queritur secundo; quid sit in hoc Sacramento, Sacramentum, & res? Aliqui sentiunt Sacramentum esse confessionem, & absolutionem externam; rem verò, dolorem internum. Quia exterior pœnitentia signum est interioris. Sacramentum autem dicitur, quod significat, res verò, quod significatur. Si eis obijcias, Sacramentum Evangelicum efficere rem, quam significat: pœnitentiam verò externam non esse causam internæ, sed potius internam externæ. Respondent, id esse verum de Sacramentis, quæ primitus in lege Evangelica instituta sunt: pœnitentiam verò externam non esse primitus in lege Evangelica institutam, cum à primis parentibus exordium habuerit. Si iterum obijcias, rem non esse priorem Sacramento. Id negant, quia etiam in alijs Sacramentis sæpè re ipsam Sacramentum præcedit.

4 At alij sentiunt, pœnitentiam externam esse Sacramentum tantum, remissionem peccatorum rem tantum; dolorem internum verò, rē, & Sacramentum simul. Nam pœnitentia exterior significat, & non significatur; remissio peccatorum significatur, & non significat; dolor interior verò significat remissionem peccatorum, & significatur per pœnitentiam externam. Quo absolvitur de Sacramento Pœnitentiæ tractatio.

QVÆSTIONES.

QVÆST. I. An peccata remissa redeant persequens peccatum?

Hic Sanctus Thomas, Bonaventura, Scotus, Gabriel, Durandus, Maior. Argentinæ, Tarant. & Gabr. quæst. 1. Richardus quæst. 2. Caietan. Cabezudo, Suarez, Vazquez, Torres, Conninc, Præpos. Pesant, Sylvi. & alij cum Sancto Thoma 3. p. quæst. 88. art. 1. Valentia tomo 4. disp. 7. q. 5. p. 1. Sor. dist. 16. q. 1. Zorola de Pœnitentia cap. 2. quæst. 2. Henriquez lib. 4. cap. 32. Bonascina disp. 5. de Sacrament. q. 6. sect. 3. p. 1. Fillinc. tr. 6. cap. 6. q. 10. Tanner. 10. 4. disp. 6. q. 5. dub. 3. Marat. 10. 3. rr. de Pœnitent. disp. 12.

Quest. II. Quanam sint partes essentialis pœnitentiæ? *Hic Sanctus Thomas q. 2. art. 1. Bonavent. art. 2. q. 2. Richardus art. 2. q. 1. Tarant. q. 9. Alyrelai dist. 16. q. 4.*

Quest. III. An à Christo, & quando fuit institutum Sacramentum Pœnitentiæ? *Hic Sanctus Thomas q. 2. art. 3. Bonavent. art. 2. q. 1. Tarant. q. 13. Brulefi q. 3. Richardus art. 2. q. 5. Caietan. Cabozendo, Suarez, Vazquez, Conino, Torres, Præposit. Pesant. Sylvi. & alij cum S. Thoma 3. p. q. 84. art. 7. Bellarminus tomo 2. lib. 3. Valentia tomo 4. disp. 7. q. 9. p. 2. Molfes. tr. 7. cap. 3. Filliuc. tr. 6. cap. 2. Sayr. de Sacram. lib. 2. cap. 2. q. 1. Bonacina q. 5. q. 2. p. 4. Tanner. tomo 4. disp. 6. q. 1. dub. 1.*

DISTINCT. XXIII.

De Sacramento unctionis extreme.

ALIVD Sacramentum est unctio extrema. Triplex est unctio. Prima, quæ fit Christianis, quod oleo significanter onctiuntur, & Balsamo significanter bonam famam conficitur, & Regibus, ac Pontificibus in capite, baptizatis in vertice, Confirmandis in fronte adhibetur. Secunda est Cathæcumenorû, & Neophitorum, hoc est, noviciorum fidei, quæ in pectore, & inter scapulas fieri solet. Tertia infirmorum, quæ moribundis fit in sensibus oleo per Episcopum cõsecrato. De qua unctione nunc sermo est.

2. Primò hoc Sacramentum creditur ab Apostolis institutum. Cõtineturque Iacobi ult. *Infirmatur quis in vobis, induca Presbyteros Ecclesie, & orent super eum, ungentes eum oleo in nomine Domini, & alleviabit eum Dominus, & si in peccatis fuerit, dimittentur ei.* Secundò effectus, in quem est institutum, est duplex, scilicet remissio peccatorum absolutè, & salus corporis sub conditione, quod infirmo expedierit. Tertiò in ea aliud est Sacramentum, aliud res Sacramenti; Sacramentum est unctio exterior significans, & non significata; res verò est unctio interior significata, & non significans, quæ remissione peccatorum, & virtutum augmento perficitur. Quamvis licet necessarium non sit ad salutem, tamen si contemnatur aut negatur, damnabile est. Quintò iterari potest, sicut pleraque alia sacramenta iterantur, quia deputatum est ad medicinam corporis, & anime ægritudine periclitantium, pericula autem ægritudinis iterantur. Unde in eadem ægritudine, si morbus revertitur, & Sacramento semel suscepto non cohibetur, iteratio medicinæ non prohibetur.

Vnde

3 Unde cum Augustinus lib. 2. contra epist. Parmen. cap. 13. ait, Sacramentum non iterandum, ne iniuria fiat Sacramento; non est intelligendus de omni Sacramento, sed de Baptismo, Confirmatione, & Ordine, de quibus ibi disserit; nam constat Sacramenta Eucharistiae, Pœnitentiæ, & Matrimonij iterari posse. Tamen nonnulli id verum intelligunt de omni Sacramento secundum se totum considerato; quia nullum secundum se totum iteratur; quamvis plura semel, & iterum suscipiantur. Quia super eandem materiam v. g. super eandem Hostiam in Eucharistia, eandem confessionem in pœnitentia, idem oleum in Extrema unctione benedictio non iteratur. Si autem eis obijcias, ea ratione posse semel, & iterum Baptismum suscipi, quin iteretur, quia eadem aqua semel, & iterum non benedicitur. Respondent, benedictionem aquæ non esse essentialis Baptismo, sicut consecratio est essentialis Eucharistia, absolutio pœnitentiæ, & benedictio olei unctioni extreme. Hæc sententia sic iteratione intellecta vocalis est, & vera; eaque ratione etiam in matrimonio coniuges semel tantum in primis nuptijs benedicuntur. Cæterum inter Sacramenta id discrimen dere est, quod aliorum susceptio iterari potest, aliorum verò non. Ergo nunc unctio extrema iterabilis dicitur, quia eius susceptio iteratur.

QVÆSTIONES.

QVÆST. I. Quænam sit materia Extremæ unctionis? *Hic S. Thomas, quæst. 1. art. 3. Bonavent. art. 1. quæst. 3. Richard. quæst. 3. Tarant. quæst. 5. Valentia, tom. 4. d. 8. quæst. 2. p. 2. Suarez, tom. 4. d. 39. sect. 1. Tannerus, tom. 4. disp. 7. quæst. 1. dub. 1. Laym. tom. 7. tract. 8. cap. 2. Henric. lib. 3. c. 8. Bellarm. c. 7. Conninc. to. 2. in 3. p. d. 19. dubio 2. Bonac. de Sacram. d. 7. quæst. 1. par. 2. Merarius, d. 2. & 3.*

Quæst. II. Quæ sit forma? *Hic S. Thomas, quæst. 1. art. 4. Bonavent. Richard. & Brulch. quæst. 4. Tarant. quæst. 6. Durand. quæst. 3. Suarez, d. 40. sect. 3. Conninc. tom. 2. in 3. p. d. 19. dub. 4. Bellarm. cap. 7. Henric. lib. 3. cap. 8. Filliuc. tract. 3. cap. 4. quæst. 10. Tannerus, tomo 4. d. 7. quæst. 1. dub. 1. Laym. tomo 2. tract. 8. cap. 3. Merarius, disp. 4. Valentia, tomo 4. disp. 8. q. 2. p. 2.*

Quæst. III. Effectus Extremæ unctionis? *Hic S. Thomas, quæst. 1. art. 2. & in supplem. 3. p. quæst. 30. art. 1. Bonavent. Argent. Tarant. & Brulch. quæst. 1. Richard. quæst. 5. Valentia, tomo 4. disp. 8. quæst. 1. p. 3. Suarez, to. 4. in 3. p. d. 4. Henric. lib. 3. cap. 9. Conninc. to. 2. in 3. p. d. 19. dub. 5. Bellarm. cap. 8. Filliuc. tract. 3. cap. 5. quæst. 6. Tannerus, tomo 4. disp. 7. quæst. 1. dub. 2. Merar. d. 6. & seq. Bonac. de Sacram. d. 7. q. 1. p. 6. Laym. tr. 8. c. 5.*

Quæst. III. A quo sit institutum hoc Sacramentum? *Hic S. Thom. quæst. 1. art. 4. Scot. Argent. & Mayr. q. 1. Bonau. Richard. & Brulef. q. 2. Tarant. q. 4. Suar. to. 4. in 3. p. d. 39. sect. 2. Tanner. to. 4. d. 7. quæst. 1. dub. 1. Marat. d. 1. Bonac. de Sacrament. d. 7. q. 1. p. 1. Conninc. to. 2. in 3. p. d. 19. dub. 1. Laym. to. 2. tract. 8. c. 1.*

Quæst. V. Quibus ministraretur? *Hic S. Thom. q. 2. ar. 2. Bonau. ar. 2. q. 2. Richard. ar. 2. q. 4. Brulef. q. 6. Tarant. q. 19. Antonin. 3. p. tit. 14. c. 15. §. 6. Bellarmin. c. 9. Marat. d. 9. Suar. to. 4. in 3. p. d. 42. sect. 1. Fulliuc. tr. 3. c. 5. q. 6. Henriq. lib. 3. c. 10. & 11. Laym. to. 2. tr. 8. c. 4. Bonac. de Sacram. d. 7. q. 1. p. 5. Val. to. 4. d. 8. q. 2. p. 2.*

Quæst. VI. An, & quomodo iterari possit? *Hic S. Thom. q. 1. art. 4. Bonau. ar. 2. q. 4. Richard. ar. 2. q. 6. Brulef. q. 8. Tarant. q. 6. Suar. to. 4. in 3. p. d. 40. sect. 4. Henriq. lib. 3. c. 19. Conninc. to. 2. d. 19. dub. 8. Laym. tom. 2. tr. 8. c. 4. Bonac. de Sacram. d. 7. q. 5. p. 6. Marat. d. 5. Tanner. to. 4. d. 7. q. 1. dub. 3. Val. to. 4. d. 8. q. 2. p. 2.*

DISTINCT. XXIII.

De ordinibus Ecclesiasticis.

PRIMO quæritur, quid, & quotuplex sit ordo Ecclesiasticus? Ordo est signaculum externum, quo ordinatus caractere spirituali insignitus deputatur ad officium, & ministerium faciendū Ecclesie, & gratia ad illud implendū confertur; vnde & Sacramentū est, cū sit signū visibile invisibilis gratiæ. Septem sunt gradus, seu ordines Ecclesiastici, Ostiarii, Lectores, Exorcistæ, Acolyti, Subdiaconi, Diaconi, & Sacerdotes. Septem sunt propter septem dona Spiritus Sancti, quorum participes esse debent, qui ad ordines Ecclesiasticos promoventur, & eorum augmentum in promotione suscipiant.

2. Secundò quæritur. Quales sint dignitate, & esse debeant sanctitate, qui ordinantur? Dignitatē indicant corona, & clerici nomen clatura, quæ ab alijs distinguuntur. Corona enim regale decus est; & clerici dicuntur, quia principē Dei hæreditatē, & ministerij partem sortiuntur; de quibus propterea Petrus 1. 2. ait. *Vos estis genus electū, regale Sacerdotiū.* Sanctitatē referunt ministerij officium, & capillorū tonsura. Deputatur enim ad Dei Sacramēta tractanda, ad quod mētis immaculatæ puritas exigitur. Tōdētur verò capilli, ut affectiones pravæ, & terrenas cogitationes eis præcedas, demōstratur. Qui tōsūræ vsus à Nazaræis initiū habet quibus ob vitæ continentiam radebatur caput, & capilli igne sacrificij cremabantur.

3. Tertiò quæritur. Quamā sint in specie officia singulorū ordinum?

Primo ostiarij munus est, ostia tēpli custodire, dignis aperire, & indignis claudere. Vnde eis in ordinatione claves Ecclesię cōmittit Episcopus dicēs; *sic agite tanquam rationē Deo reddaturi pro rebus, quę clauibus istis reclusantur.* Quod officiū gessit Christus, flagello vendentes, & euentes eiciens ē tēplo, & se ostiariū designatus nō est dicēs Ioan. 10. *Ego sum ostiū, per me si quis introierit, saluabitur.* Secūdo Lectoris est, sacros libros, & eloquia Prophetarum fidelibus in Ecclesia nunciare. Vnde & ei traditur ab Episcopo codex diuinatū lectionū, & dicitur. *Accipe, & esto Verbi Dei nuntius, &c.* Quare ei incūbit, sensum sacrę lectionis intelligere, & vim accētū scire, ne legēs populo sinistrā prolatione intellectū lectionis turbet. Quod munus implevit Christus Luc. 4. cū in medio seniorū librū Elaię legit. Tertiō Exorcistis datur, adiurare, vel increpare spiritus Dæmonū, manus super Energumēnos, & Cathecumēnos imponens. Vnde cū ordinatur accipiūt ab Episcopo librū Exorcismorū, dicēte; *Accipite, & habete totē potestātē imponēdi manus super Energumēnos, vel Cathecumēnos.* Quo officio vsus est Dominus Marc. 7. salivā suā tāgens aures, & linguā surdi, & muti, & dicens, *effeta;* quod est *ad aperire.* Itē plures alios Dæmoniaco sanans. Quarto Acolytis incūbit, cereū accensum deportare ad legendū Evangelium, vel offerendum sacrum, & vrceolum cum vino, & aqua pro Eucharistia subdiaconis præparare, & ministrare Vnde ab Episcopo ordinante, huius ministerij monentur, & ab Archidiacono accipiunt eandē labrum cum cereo, & vrceolū vacuum. Cuius officij typus fuit Christus Ioan. 8. dicens; *Ego sum lux mundi, &c.*

4 Rursus quinto subdiaconorū est; officijs Diaconorū, & Levitarum proximē inservire, vt oblationes fidelū suscipere, & Levitis altari supponēdas deferre, calicē, & patenā ad altare eisdē tradere, vrceolū quoq; & aquamanile cū manutergio tenere, & Episcopo, Presbyteris, & Levitis pro lavandis ante altare manibus aquā præbere; necnon corporalia; pallias, & substratoria lavare. Subdiaconis lex continentie imponitur, quia altari propinqui sunt, & vasa corporis, & sanguinis Domini portāt, iuxta illud Elaię. 2. *Mūdāmini, qui fertis vasa Dñi.* Vnde eis ordinād's tradit Episcopus patenā, & calicē vacuum, Archidiaconus verō vrceolū cū aquamanili, & manutergio. Quorū officio functus est Dñs Ioan. 13. Lintheose præcingēs, & mittens aquā in peluim, pedes discipulorū lavāns, lintheoq; tergēs. extio Diaconorū officiū est, Sacerdotibus proximē assistere in ministeriū Sacramētorū Christi, præsertim Eucharistie, eis patenā & calicē disponentes, nec nō oblationes fidelū altari servire, Cru. cē ferre, Evangelium populo prædicare, pacēque nūciare. Hic ordo ab Apostolis celebratus est Act. 6. Septē viros plenos Spiritu Sācto ad hoc officiū eligēbus, & manus eis imponētib; Vnde cū ordinatur solus Episcopus

eis manum imponit, sic ministerium indicens; stolam super laevam humerum ponit, iugum Domini suave portare, & ad sinistram pertinentia divino timori subijcere docens; textum Evangelij tradit, Præcones Evangelij declarans. Huic ministerio præludit Christus Math. 26. post cœnâ Sacramentum Eucharistiæ discipulis dispensans, & Luc. 22. dormientes discipulos ad orationem excitans. Porro Diaconi Levitæ dicuntur, quia in lege veteri à Levitis divino cultui mancipatis, & Sacerdoti Aaron; ac successoribus eius in tabernaculo ministrantibus præfigurati sunt.

5 Tandem septimò Presbyterorum est, alijs morum sanctitate, & senili maturitate præcellere; ideoque *Presbyter* Græcè, Latine *senior* interpretatur; coram Deo ante omnes stare, quare *Amittitos*, seu ante stantes dicuntur; sacra populo dare, proptereaque *Sacerdotes*, hoc est sacrorum Doctores, seu dantes, nuncupantur, Sacramentum Eucharistiæ cõficere, donaque, & orationes populi Deo offerre. Unde in sacerdotium assumptis inunguntur manus, ut possint Sacramenta tangere, & consecrare, fidelibusque liberaliter ministrare; stola super humerum utrumque cingitur, ut armis iustitiæ contra adversa, & prospera muniantur; calix cum vino, & patena cum Hostia porrigitur, ut Deo placabiles Hostias pro populo offerendas demonstraret. Sacerdotis personam induit Christus, cum in cœnâ Sacramentum Eucharistiæ cõficiens, cum in Cruce Hostia se Patri offerens.

6 Sacerdotis officium gradus habet, qui non ordinem, sed dignitatem inæqualem referunt. Alij enim Episcopi sunt; alij Presbyteri tantum. Episcoporum dignitas præter officia Sacerdotum exposita poscit, ut alijs Sacerdotibus præpositus consulat gregi Domini, dignos ei ministros disponens, & in ordines Ecclesiasticos assumens. Quam dignitatem nactus est Christus cum Apostolos in Episcopos elegit, qui deinde alios septuaginta & duos discipulos Presbyteros ordinarunt. Inter Episcopos vnus princeps est, quem primus gessit Petrus, & *Summus Põifex*, seu *Papa*, hoc est Pater Patrũ dicitur. Rursus Episcopi inferiores Papa quatuor gradibus distinguuntur. Sunt enim Episcopi simplices, quibus alij Episcopi subiecti nõ sunt. *Metropolitani*, qui aliarum civitatum Episcopis præsunt. *Archiepiscopi*, qui Metropolitanis præminent, quamquã nunc Archiepiscopi, & Metropolitanis cõfunduntur. *Patriarchæ*, qui Metropolitanis superiores sunt, ideoque summi Patres dicuntur, ut Antiochenus, & Alexandinus; quorum tamen summus, & primus est Romanus, legitimus, & vnicus successor Petri. Hæc divisio dignitatum, etiã inter gentes præcessit, qui suos Sacerdos, alios *Flamines* simplices, alios *Archiflames*, alios *proflames* nuncupabant. *Flamines* autẽ dicti sunt à filo capitis imposito, quod ab alijs discernebantur, quasi *Flamines* dicerentur.

QVÆSTIONES.

QVÆST. I. An ordo sit Sacramentum, & gratiam conferat? *Hic S. Thom. q. 1. ar. 1. Bonau. p. 1. ar. 1. q. 2. Richard. ar. 4. q. 2. Argent. q. 1. Brulef. q. 6. Tarant. q. 9. Dur. q. 1. Tanner. to. 4. d. 7. q. 2. dub. 1. Val. to. 4. d. 9. q. 1. Laym. to. 2. tr. 9. c. 2. Merar. d. 1. Bonac. de sacram. d. 8. quest. 1. p. 1. Alyrelai q. sequenti.*

Quæst. II. Quot sint ordines, & an omnes sint Sacramentum? *Hic S. Tho. q. 2. ar. 1. Bonau. p. 2. ar. q. 2. Scot. q. 1. Richard. ar. 3. q. 3. Mayr. p. 2. Durand. q. 3. Tarant. q. 1. 2. Val. to. 4. d. 9. q. 1. Viêlor. de sacram. q. 2. 26. Bellarmin. to. 3. lib. 1. de Ord. c. 6. & seq. Connin. to. 2. in 3. p. d. 26. dub. 6. Filliuc. tr. 9. c. 1. q. 1. 1. Molfes tr. 2. c. 1. Tanner. to. 4. d. 7. q. 2. dub. 2. Laym. to. 2. tr. 9. c. 4. Bonac. de sacram. d. 8. q. 1. p. 2. Merar. d. 3. & seq. Nauar. in Man. cap. 22.*

Quæst. III. An omnes imprimant charactèrem, & quando? *Hic S. Thom. q. 1. ar. 2. & q. 2. ar. 3. Bonau. p. 2. ar. 1. Richard. art. 3. q. 2. Tarant. q. 1. Brulef. q. 9. Bellar. lib. de ord. c. 10. Sayr. de sacram. lib. 5. c. 1. q. 1. Filliuc. tr. 9. c. 3. q. 2. & seq. Vazq. tom. 3. in 3. p. d. 243. & 244. Conninc. tom. 2. d. 20. dub. 8. Henriq. lib. 10. c. 7. & 14. Val. to. 4. d. 9. q. 2. p. 1. Bonac. de sacram. d. 8. q. 1. p. 6. 1. Tanner. to. 4. d. 7. q. 2. dub. 5.*

Quæst. IIII. An Episcopatus sit ordo, & Sacramentum? *Hic S. Thom. q. 2. ar. 3. Bonau. p. 2. ar. 2. q. 3. Richard. ar. 5. q. 2. 1. arant. q. 6. Valent. to. 4. d. 9. q. 1. p. 4. Bellarmin. tr. de ord. c. 5. Mich. Medina, lib. 1. de celebrat. ca. 16. Coaninc. to. 2. in 3. p. d. 20. dub. 2. Vazq. to. 3. in 3. p. d. 240. c. 3. Philiar. lib. 1. c. 6. Fornar. c. 1. de ord. Reginal. lib. 30. tract. 5. Filliuc. tr. 9. c. 1. q. 9. Henriq. lib. 10. c. 2. Bonac. de sacram. d. 8. quest. 1. p. 1. Tanner. to. 4. d. 7. q. 2. dub. 2. Sot. de institut. Sacerdot. lectio 4. Layman. tom. 2. tract. 9. cap. 3. Maratus disp. 7.*

DISTINCT. XXV.

De ordinatis ab Hæreticis.

QVÆRITVR primò. An ab Episcopis Hæreticis validè ordines conferantur; ideòque opus non sit ab eis ordinatos iterum ordinari? Prima sententia negat, eorum ordinationè esse validam. Cuius sententiæ videntur esse plures Ecclesiæ Patres. Innocentius enim epist. 18. cap. 3. ad Alexand. censet, *Arria*

norum clericos non esse suscipiendos, cum Sacerdotij, vel ministerij alicuius dignitate. Gregor. lib. 3. Dialog. c. 31. *Sacrilegam esse Arrianorum consecrationem.* Cyprianus Epist. contra hæret. *Omnia, quæ faciunt Hæretici, inania, & sacrilega esse, & eorum altaria falsa, & sacrificia sacrilega.* Hieronymus ad illud. *Interr. 7a Sacerdotes Aggæi 2. Oblationes hæreticorum contaminatas esse in conspectu Dei, odisseque Deum sacrificia eorum, & à se proicere, quia offerunt panem sacrilegum.* Leo ad Anætol. q. 36. c. 2. *Extra Ecclesiam nec rata esse sacerdotia, nec vera sacrificia.*

2. Secunda sententia affirmat. Quam tuetur Augustinus lib. 2. contra Epist. Parme. cap. 22. & probat, quia hæretici validè baptizant. Ergò & validè ordinant. *Quia nulla ostenditur causa, cur ille, qui illud baptismum amittere non potest, ius dandi possit amittere. Vtrûq; enim Sacramentum est, & quadam consecratione utrumque homini datur. Ideoque non licet in Catholica Ecclesia utrumque iterari, sed sicut baptismus in eis, ita in eis manet ordinatio integra.* Explicat, quia aliud est validè; aliud licitè ordinare. Hæretici illicitè, sed validè utrumque Sacramentum conficiunt. Tuetur etiam eodem argumento Gregorius lib. 2. Regist. *Quod iterum, ut qui ordinatus est, iterum ordinetur valde ridiculum est. Vi enim baptizatus semel, iterum baptizari non debet, ita qui consecratus est semel, in eodem ordine non valet iterum consecrari.*

3. Tertia sententia media est partim affirmans, & partim negans, testimoniisque Patrum pro prima, & secunda sententia componens. Quod variè varij exponunt. Primus modus componendi est, Episcopos hæreticos sententiâ Ecclesiæ excommunicatos amittere potestatem ordinandi validè, sicut ab eadem degradatos, quod primæ sententiæ conceditur: at sola pravitate sensus hæreticos, & nondum ab Ecclesia damnatos eam potestatem retinere, quod Augustino, & secundæ sententiæ datur. Secundus modus est, ordines ab hæreticis etiam excommunicatis celebratos secundam formam Ecclesiæ veros, & ratos esse cum secundâ sententiâ; aliter verò celebratos esse inanes, & sacrilegos cum primâ. Tertius modus, ordines celebratos ab hæreticis cum forma Ecclesiæ esse veros, & ratos, quantum ad ipsorum valorem; at quantum ad effectum gratiæ esse inanes, & vacuos. Quartus modus est, Hæreticos Episcopos in Ecclesia ordinatos ius validè ordinandi conservare; Cæteros verò ab eis in Schismate, vel hæresi ordinatos eo iure carere. In qua controversia nihil decernit Magister.

4. Quæritur secundo. An Episcopi simoniaci ius ordinandi conservent, qui hæreticis annumerari possunt. Primo simoniaci dicuntur, qui in curia Simonis Magi gratiam imprenabilem Spiritus Sancti pretio conducunt. Secundo non solum dantes, sed etiam accipientes simoniaci

niaci dicuntur. Tertio utriusque sententiâ degradationis percelluntur. Ergo qui à simoniaco ante degradationem ordinantur, ritè ordinati sunt. Item qui post degradationem Episcopi ordinantur ignorantes Episcopum esse simoniacum, non subijciuntur degradationis sententiâ. Qui vero scienter à simoniaco ordinantur, irritam ordinationem suscipiunt. Quò pertinet tripartita distinctio simoniacæ hæresis iuxta Nicolaum Papam 1. quæst. 1. cap. *Statuimus*, docentem, alios simoniacè à simoniacis, alios simoniacè à non simoniacis alios non simoniacè à simoniacis ordinari, & hos postremos misericorditer ab Ecclesia sustineri. Itè iuxta constitutionem Alexandri secundi 1. q. 1. c. *Erga simoniacos*, etiam qui vi à simoniacis in ordinem Ecclesiasticum assumuntur, ab ea degradationis sententiâ exculantur. Nec audiendi sunt, qui se non consecrationem emere, sed proventus consecrationis contendunt. Nam alterum sine altero, cui connexum est, non venditur.

5 Quæritur tertio. In qua ætate sacri ordines suscipiâtur? Nicolaus Papa dist. 77. & 78. declarat, subdiaconum non ordinandum ante 24. annos, nec Diaconum ante 25. nec Presbyterum ante 30. Quod idem de ætate Presbyteri Fabianus sanxit, quia Christus ante eam ætatem docere non cepit.

A N N O T A T I O.

P A R I S I E N S E S expungunt in hac distinctione, quod Magister docet, ordinationem factam ab Episcopo simoniaco degradato, ei, qui sciebat, Episcopum esse simoniacum, esse irritam. Verum benignè interpretari possumus de irritatione quantum ad effectum Sacramenti, non verò quantum ad eius valorem. Nam expendens Magister superius valorem ordinis ad hæreticis sententiâ Ecclesiæ damnatis celebrati cohibet omninò suffragium. Ergò postea, non de valore Sacramenti, sed de eius effectu loquutus est. Item, quia eam docet non esse irritam ignorantem Episcopum esse simoniacum, sed tantum scientem, & peccanti susceptione ordinis Ergo de effectu iustificationis tantum differuit, non de valore Sacramenti. At sic suscipientem esse irritum ordinem quoad effectum Sacramenti, indubitatum est.

QVÆSTIONES.

QVÆST. I. An solus Episcopus possit ordines conferre? *Hic S. Thom. Bonas. Richard. Argent. Tarant. Durand. Scot. Sor. Brulef. & Alij q. 1. Mayr. q. 3. Vazq. to. 3. in 3. p. d. 243. & 245. Henric. lib. 10. c. 21. Conninc. to. 2. in 3. p. d. 20. dub. 9. Fornar. de ord. c. 4. Fillinc. tr. 9. c. 5. q. 1. Valent. to. 4. d. 9. q. 2. Bellarm. de cleric. c. 27. Bonac. de sacram. d. 8. q. 1. p. 4. Tanner. to. 4. d. 7. q. 3. dub. 2. Laym. to. 2. tr. 9. c. 9. Merat. d. 8.*

Quæst. II. An possit Papa simplici Sacerdoti potestatem ordinandi conferre? *Hic Dur. & Sor. q. 1. Henric. lib. 10. c. 23. Bellarm. de cleric. cap. 27. & de ord. c. 7. Val. to. 4. d. 9. q. 2. p. 1. Fillinc. tr. 9. c. 5. q. 2. Couar. variar. c. 10. Conninc. to. 2. in 3. p. d. 20. dub. 9. Cabegud. in 3. p. q. 38. ar. 1. Fornar. de ordin. c. 5. Tanner. to. 4. d. 7. q. 3. dub. 2. Laym. to. 2. tr. 9. c. 9. Merat. de ord. d. 8. Bonac. de sacram. d. 8. q. 1. p. 4.*

Quæst. III. An Episcopi hæretici & excommunicati validos ordines conferant? *Hic S. Thomas, q. 1. ar. 2. Bonau. Richard. & Brulef. q. 2. Tarant. q. 3. Alij relati q. 1.*

Quæst. IIII. An foeminis possit valide ordo conferri? *Hic S. Thomas, q. 2. ar. 1. Bonas. ar. 2. q. 1. Scot. quæst. 2. Richard. art. 4. q. 1. Argent. quæst. 1. art. 2. Mayr. q. 4. Brulef. quæst. 5. Tarant. q. 9. Vazq. to. 3. in 1. p. d. 235. Tanner. to. 4. d. 7. q. 3. dub. 1. Conninc. to. 2. in 3. p. d. 20. dub. 10. Fillinc. tr. 9. ca. 4. q. 1. Henric. lib. 14. cap. 8. Valent. to. 4. d. 9. quæst. 4. p. 1. Fornar. de ord. cap. 3. Bonac. de sacram. disp. 8. quæst. p. 5. Layman. tom. 2. tract. 9. cap. 6. Merat. de ord. d. 9.*

Quæst. V. In quo simonia consistat? *Hic S. Thomas, quæst. 3. ar. 1. & 2. Bonavent. art. 1. quæst. 3. Richard. art. 2. q. 1. Durand. & Brulef. quæst. 3. Tarant. q. 4. Valent. to. 3. d. 6. q. 1. 6 p. 1. Azor. 3. p. lib. 12. c. 3. Suar. tom. 1. de Relig. lib. 4. cap. 36. Fillinc. tr. 45. c. 1. Laym. lib. 4. tr. 10. cap. 8. Reginal. lib. 23. c. 11. Couar. 1. variar. c. 5. Bonac. de simon. d. 1. q. 1. p. 1. Molfes. tr. 6. c. 15. Les lib. 2. c. 35. dub. 1. & seq.*

Quæst. VI. Quibus modis simonia comittatur? *Hic S. Thomas, q. 3. ar. 2. & 3. Durand. q. 4. & sequenti, Sor. lib. 9. de iustitia quæst. 8. art. 1. & sequenti, Azor. 3. p. lib. 12. cap. 1. & sequenti, Laym. lib. 4. tr. 10. cap. 8. & sequenti, Navar. cap. 23. Valent. tom. 3. d. 6. q. 1. 6. Rodrig. in sum. ca. 55. Vgolin. tab. 1. c. 62. Fillinc. tr. 45. c. 2. & seq. Bonac. de simon. d. 1. q. 2. & seq. Suar. 10. 1. de Relig. lib. 4. Navar. de simon.*

DISTINCT. XXVI.

De sacramento coniugij, cuius institutio, & causa ostenditur.

P RIMA conclusio. Ante peccatum institutum fuit matrimonium ad officium, & multiplicationem naturæ: quia Eva ante peccatum vxor Adami erat, de qua Adamus Genes. 2. dixit: *Hoc nunc os ex ossibus meis, & caro de carne mea, propter hoc relinquet homo patrem, & matrem, & adheret uxori suæ, & erunt duo in carne una.* Causa eius institutionis ante peccatum fuit officium, & multiplicatio naturæ; vt ostendit illud Genes. 1. *Crescite, & multiplicamini*, quod à Deo ante peccatum dictum est. Quare etiam deficiente peccato propter officium naturæ essent in Paradiso nuptiæ honorabiles absque vlllo incentivo libidinis. Post peccatum verò, matrimonium est ad concupiscentiæ remedium, vt testatur, & probat Augustinus lib. 9. super Genes. cap. 7. *Quod sanis est ad officium, aegrotis est ad remedium. Infirmis enim incontinentia, quæ est in carne per peccatum mortua, ne cadat in ruinam flagitiorum, excipitur honestate nuptiarum.*

2 Secunda conclusio. Prima institutio matrimonij habuit præceptum, secunda indulgentiam. Nam ante peccatum præceptum est primis hominibus Genes. 1. *Crescite, & multiplicamini.* Quod præceptum etiam post peccatum, & diluuium Genes. 9. filijs Noe eisdem verbis iterum iniunctum est. Multiplicato verò homine matrimonium secundum indulgentiam est: tum, quia illi liberum est, & absque peccato prætermittitur: tum, quia Apostolus 1. Corinth. 3. virginitatem tanquam meliorem consulit, & solum propter remedium bonum probat. Vnde rectè nunc matrimonium indulgetur: quia indulgentia, sicut & permissio de minoribus bonis esse solet.

3 Tertia cõclusio cõtra hereticos Tatianos. Matrimonium ex se nõ est malum, sed bonum. Primò, quia Dominus inter primos parentes instituit matrimonium. Secundò, quia nunc est Sacramentum. Tertio, quia Christus in Cana Galilee nuptijs interfuit, easque miraculo aquæ conuersæ in vinum commendavit. Quarto, quia ipse Matthæi 19. virum dimittere vxorem prohibuit. Denique quia Apostolus 1. Corint. 7. ait: *virgo non peccat, si nubat.*

4 Quarta conclusio. Res Sacramento matrimonij significata est: tum spiritualis coniunctio animorum coniugum inter se: tum conjunctio Ec-

clesiæ cum Christo. Prior coniunctio significatur matrimonio, quia ipsi annexa est, iuxta illud Ephes. 5. *Viri diligite uxores vestras, ut corpora vestra.* Posterior verò, quia Apostolus ibidem ait: *Scriptum est, relinquet homo patrem, & matrem, & adheret uxori suæ, & erunt duo in carne una. Sacramentum hoc magnum est. Ego autem dico in Christo, & in Ecclesia.* Hoc est inter Christum, & Ecclesiam, ut inter sponsum, & sponsam celebratum est. Ut enim inter coniuges est coniunctio animorum, & corporum; sic etiam inter Christum, & Ecclesiam est vnio voluntatis, quam refert coniunctio corporum, & vnio naturæ, quam refert coniunctio corporum. Christus enim amat eadem bona, quæ Ecclesia, & naturam sibi copulavit eandem.

5 Quinta conclusio. Potest esse verum Sacramentum absque vlla copula carnali, & commixtione sexuum. Tùm, quia inter Mariam, & Ioseph, qui nulla carnali copula fuerunt commixti, verum matrimonium contractum fuit. Tùm, quia Sacramentum matrimonij non repugnat maiori continentiæ sanctitatis: nam teste Augustino de bono coniug. c. 18. *In nuptijs plus valet sanctitas sacramenti, quam fecunditas ventris.*

6 Obijcitur primò, ab Augustino lib. 1. contra Iul. cap. 5. & Leone Papa epist. 90. doceri, - am mulierem, cum qua non fuit cõmixtio sexus, non pertinere ad matrimonium. Secundò matrimonium secundùm vnionem corporum significare coniunctionem Ecclesiæ cum Christo. Respondetur. Aliud est, non esse matrimonium significans perfectam vnionem Ecclesiæ cum Christo, aliud non esse verum, & perfectum matrimoniũ. Matrimonium, in quo non fuit copula carnalis, non est matrimonium significans perfectam vnionem cum Christo; scilicet vnionem secundùm naturam, sed tantùm secundùm charitatis affectum. Cæterùm verum, & perfectum matrimonium est, imò perfectius, & sanctius: quia eius perfectio, & sanctitas non sumitur adæquatè ex illa repræsentatione vnionis cum Christo, cum aliunde possit, scilicet ex continentia carnis, & altiori repræsentatione vnionis charitatis perfectionem haurire.

QVÆSTIONES.

QVÆST. I. An matrimonium fuerit, & sit præceptum? *Hic S. Tho.*
 q. 1. ar. 2. *Bonaventura art. 1. q. 3. Richard. art. 3. q. 1. Taram. q. 4.*
Durandus q. 2. Sotus q. 1. Sanchez lib. 2. disp. 3. Filliuc. tr. 10. cap. 1. q. 5. Le
bel. lib. 2. q. 2. Bonac. q. 2. p. 3. Henriq. lib. 11. cap. 1. Mol. de iust. disp. 22 Tan
nerus tomo 4. disp. 8. q. 2. dubio 1. Ledesma. q. 41. art. 2. Marat. disp. 1. sect. 3.
Conninc disp. 25. dub. 1. Valent. to. 4. disp. 10. q. 1. p. 4.

Quæst. II. An matrimonium sit Sacramentum, etiam inter infideles contractum? *Hic Sanctus Thomas quæst. 2. art. 1. Bonaventura art. 2. q. 2. Scotus quæst. 1. Durandus, & Tarant. quæst. 3. Sotus quæst. 2. art. 3. Sanchez lib. 2. disp. 7 & 8. Conninc disp. 24. dubio 2. Gutierrez cap. 42. Fillucius tra. 10. cap. 1. quæst. 9. Ledesma quæst. 59. Henriquez lib. 11. cap. 1. Valentia to. 4. disp. 10. q. 1. p. 5. Tanner. to. 4. disp. 8. q. 2. dub. 2. & 3. Laym. tr. 10. p. 2. cap. 2. Merat. disp. 2. Bonacin. q. 2. p. 2.*

Quæst. III. Quænam sit materia, forma, & minister huius Sacramenti? *Hic Sanctus Thomas quæst. 2. art. 1. Bonaventura art. 2. quæst. 1. Brulef quæst. 4. Durandus quæst. 3. Valentia tomo 4. disp. 10. quæst. 1. p. 6. Sanchez lib. 2. disp. 5. & 6. Ledesma quæst. 42. Conninc disp. 24. dubio 3. Fillucius tr. 10. cap. 1. quæst. 7. & sequent. Henriquez lib. 11. cap. 2. & seq. Vazquez disp. 3. Gutierrez cap. 41. Tannerus tomo 4. disp. 8. quæst. 2. dub. 2. Laym. tr. 10. p. 2. cap. 2. Merat. disp. 3. & 4.*

Quæst. IV. An commixtio carnalis, aut eius intentio sit de essentia matrimonij? *Hic Sanctus Thomas quæst. 2. art. 4. Bonaventura art. 2. q. 3. Richardus art. 4. quæst. 3. Brulef quæst. 6. Tarant. quæst. 9. Sotus dist. 27. q. 1. art. 2. Henriquez lib. 11. cap. 15. Ledes. q. 48. art. 1. Sanchez lib. 2. dp. 28. Tannerus tomo 4. disp. 8. q. 6. dub. 1. Merat. disp. 7. sect. 3. Valentia tomo 4. disp. 10. quæst. 3. part. 5. Laym. tr. 10. p. 2. cap. 1. & 7. Conninc disp. 24. dub. 4. Medina lib. 5. de contin. cap. 70.*

Quæst. V. An inter Ioseph, & Mariam verum fuerit matrimonij? *Hic Bonaventura art. 2. q. 3. Sotus quæst. 2. art. ult. Canisus in Mariali lib. 1. cap. 5. Suarez, Vazquez, Prepos. Pefant. Sylvi, Caietan. & alij cum S. Thoma 3. p. quæst. 29. art. 2. Henriquez lib. 11. cap. 15. Sanchez lib. 2. disp. 28. Tannerus tomo 4. disp. 2. quæst. 1. dubio 5. Bonacina de matrimonio quæst. 2. par. 1. Item rehui quæst. precedenti.*

Quæst. VI. Quænam sit significatio Sacramentalis matrimonij? *Hic Darand. q. 3. Alyrelai quæst. 2.*

DISTINCT. XXVII.

Quæ sunt consideranda in coniugio.

P R I M A conclusio. In matrimonio cōsiderare est primò quidditatem illius: secundò efficientem causam: tertio finalem: quartò illius bona: quintò excusantia coitum carnalem: sextò personas legitime contrahentes. De quibus progressu differitur. Nunc autem de quidditate, & causa efficiente tantum.

2 Secunda conclusio. Matrimonium est coniunctio maritalis viri, & foeminae, inter legitimas personas individuum vitæ consuetudinem retinens. Individua vitæ consuetudo exigit primò, vt ab æque consensu alterius neuter continentiam profiteri possit: secundò, vt neutri se alij copulare liceat: tertio, vt alter alteri se copulare debeat.

3 Tertia conclusio. Efficiens causa matrimonij est consensus per verba de præsentibus expressus. Vnde primò si consensus sit expressivus de futuro, vt *Accipiam te in uxorem, & ego in virum*, non efficitur de præsentibus matrimonium, sed spondetur faciendum. Secundò neque fit matrimonium, si consensus sit solum mentalis, & non expressus voce, aut alijs signis externis. Tertio si verbis exprimatur consensus de præsentibus, vt *ego te accipio in uxorem*, quamvis corde deficiat voluntas, sola obligatio verborum matrimonium efficit, nisi adsit vis, aut dolus. Ergo consensu fieri matrimonium, docet Isidorus: *Consensus facit matrimonium*. Nicolaus Papa: *Sufficit solus secundum leges consensus eorum, de quorum coniunctionibus agitur, qui solus, si forte in nuptijs defuerit, cetera etiam cum ipso coitu celebrata frustrantur*. Chrysostomus. *Matrimonium non facit coitus, sed voluntas*. Ambrosius, *Coniugium facit pactio coniugalis*.

4 Quarta conclusio. Superior consensus est causa adæquata matrimonij ante copulam, & sine illa. Sic Isidorus lib. 9. Ethimol. cap. ultimo. *Coniuges verius appellantur à prima desponsationis fide, quamvis adhuc inter eos ignoraretur coniugalis concubitus*. Ambros. libro de instit. Virg. cap. 16. *Cum coniugitur viro, coniugium est, non cum viri admixtione cognoscitur*. Augustinus lib. 1. de nupt. cap. 11. probat ex matrimonio Mariæ cum Iosepho. *Coniux vocatur Maria ex prima desponsationis fide, quam concubitu non cognouerat, nec fuerat cogniturus, nec peierauerat, nec mendax manserat coniugis appellatio, ubi non fuerat, nec futura erat carnis vlla commixtio*. Ergò solus consensus absque vlla carnis copula futurâ efficit matrimonium.

5 Sunt autem qui contendunt, eum consensum ante copulam solum constituere desponsationem, non verò matrimonium. Est enim discrimen inter vtrunque. A priori, quòd desponsatio est obligatio facta de contrahendo matrimonio per copulam; matrimonium verò est actualis per copulam contractio. A posteriori verò, quòd sponsus licitum est sine consensu alterius sponsi religionem ingredi, vt decernunt Eusebius Papa 27. quæst. 7 cap. *Desponsatum*. Gregor. lib. 6. Regist. epist. 20. & habetur vbi supra, & Hieronym. in vita Macharij, & super quæst. 7. At coniugibus intercedente matrimonio datum non est absque consensu alterius religionem eligere, vt sentiunt Gregor. lib. 9. Regist. epist. 39. & 27. quæst. 2. *Sunt qui*, & cap. *Agathasa*. Octava Synodus ibidem, cap. *si quis*, &

& cap. *Si viri*. Augustinus lib. 1. de adult. coniug. cap. 1. 2. & 3. & Nicolaus Papa supra cap. *si abstines*. Respondetur. Desponsatio duplicem significationem habet. Alteram solius compromissionis de contrahendo matrimonio, quæ fit per verba de futuro. Alteram consensus expressi per verba de præsentibus ante copulam carnis. Prior desponsatio differt à vero matrimonio, quod solum conficitur consensu expresso per verba de præsentibus. Posterior verò cum matrimonio confunditur, & ab eo indistincta est. Igitur non solum sponsis de futuro, sed etiam matrimonio cõiunctis licitum est, ante copulam religionem profiteri.

6 Et quidem matrimonium interdum significari nomine desponsationis constat primò ex illo Deut. 22. *Si quis alterius sponsam in agro, vel quolibet loco opprefferit, vel adduxerit in domum suam, moriatur, quia uxorem proximi sui violauit, &c.* Vbi sponsa vocatur vxor. Item ex illo Gregor. 27. q. 2. c. *Qui desponsatam; diuina legis mos est sponsas appellare coniuges.* Idem ibidem cap. *si quis uxore*, & Iulius Papa cap. *si quis desponsauerit*, vbi decernitur, *uxorem desponsatam à fratre, & mortuo ante copulam, à nullo ei cõsanguinitate coniuncto, posse duci in vxorem.* Quod argumento est, desponsatam intelligi, quæ vero matrimonio erat coniugata ante copulam. At etiam sponsam interdum intelligi eam, quæ sola sponsione matrimonij futuri obligata est viro, constat ex Concil. Tiburienti cap. 43. & habetur 27. q. 2. cap. *si quis sponsam*, & cap. *quidam desponsauit*, & cap. *statutum*. Vbi decernitur, sponsam corruptam ab alio, quàm à suo marito puniri de bere publicè, & sponsolicere alteri nubere. Quod si verum intercessisset matrimonium, esset illicitum. Confirmatur ex Augustini constitutione lib. 8. confes. c. 3. & habetur 27. quæst. 2. cap. *statutum*, vt sponsæ nõ statim tradantur sponsis: *ne vilem habeat maritus datam, quam suspirauit sponsus dilatare.* Vbi distinguitur sponsus à marito.

7 Vnde sponsa, quæ tantum de futuro pacta est matrimonium mortuo sponso, non remanet vidua, quia non fuerat vir eius. Atque adeò, si quis eam duxerit, non prohibetur ad sacros ordines promoveri, nam solus maritus viduæ, sicut bigamus prohibetur. Quod decernit Pelagius Papa dist. 34. cap. vlt. Cæterum si sponsa pacta esset consensu expresso de præsentibus, mortuo viro vidua remansisset, ideòque secundo viro cum illa copulato ad sacros ordines accedere non liceret.

ANNOTATIO.

Magister videtur sic docere, per solum matrimonij iuramentum, & non consummatum contrahi bigamiam prohibentem sacros ordines. Quod

à Parisiensibus, & omnibus reprobatur, quia repugnat expresso textui, cap. *Debum* de bigamis. Magistri mens deprehenditur, quia §. vlti. docet, eum, qui duxit uxorem cum alio desponsatam de præsentis, non posse sicut bigamum ad sacros ordines promoveri, quia sponsa vidua erat. Verum ea Magistri mens adeò aperta non est, ut in communem sententiam adduci non possit. Nam ipse obiter tantum in doctrinam bigamiæ incidit, & non expressit, per desponsationem de præsentis absque copula bigamiæ contrahi. Benignè itaque intelligere possumus doctrinam Magistri de eo, qui duxit uxorem desponsatam cum alio, & post copulam mortuo, cum nihil huic interpretationi repugnans expresserit.

QVÆSTIONES.

QVÆST. I. An consensus internus sit essentialis matrimonio, & divinitus insupplebilis? *Hic Sanctus Thomas q. 1. ar. 2. Bonauent. ar. 1. q. 1. Richardus q. 2. Scot. Gabriel. Argent. & Durand. q. 1. Brulef, & Tarant q. 3. Sanchez lib. 2. disp. 26. & 27. Valentia tomo 4. disp. 10. q. 3. p. 1. Conninc disp. 24. dub. 4. & 5. Marat. disp. 7. sect. 1. & 2. Tanner. to. 4. disp. 8. q. 3. dub. 2. Ledesma 2. p. 4. q. 47. art. 1. Barthol. Ledesm. de matrimonio dub. 16. Petr. Ledesma q. 45. art. 1. Henriq. lib. 11. cap. 1.*

Quæst. II. An sufficiat consensus internus ad matrimonium absque signis externis? *Hic Sanctus Thomas q. 1. art. 2. Bonaventura ar. 2. q. 2. Richardus q. 3. Brulef, & Tarant. q. 4. Durand. q. 1. Sanchez lib. 2. disp. 30. & 31. Filliuc. tr. 10. cap. 3. q. 4. Gutierrez de matrimonio cap. 63. Bonacina q. 2. p. 1. Valentia tomo 4. disp. 10. q. 3. p. 4. Conninc disp. 24. dub. 8. Tanner. to. 4. disp. 8. q. 3. dubio 5. & 7. Marat. disp. 7. sect. 14. & seq. Filliuc. tr. 10. cap. 7. q. 2. Rebel. lib. 4. quæst. 3.*

Quæst. III. An, quæ, & quanta sit indissolubilitas matrimonij? *Hic Sanctus Thomas q. 1. ar. 3. Bonaventura art. 3. q. 1. Richardus art. 2. quæst. 1. Brulef q. 5. Tarant. q. 9. Mayron. q. 1. Durand. q. 2. Sanchez lib. 2. disp. 13. & 14. Filliuc. tract. 10. cap. 2. quæst. 2. & 9. & cap. 10. quæst. 1. Petr. Ledesma quæst. 67. art. 1. & 2. Henriquez lib. 11. cap. 8. Bellarminus lib. 2. de Mon. cap. 38. Navarro cap. 22. Gutierrez, cap. 54. Conninc disput. 26. dubio 2. & 3. Rebel. lib. 2. quæst. 5. Valentia tomo 4. disputat. 0. quæst. 1. par. 7. Tannerus tomo 4. disp. 8. quæst. 5. Marat. disp. 6. Layman tract. 10. part. 3. cap. 6. Bonacina quæst. 2. p. 11.*

Quæst. IV. An, & quo iure matrimonium dissolvatur, altero coniugum religionem ingressio? *Hic Sanctus Thomas q. 1. ar. 3. Durand. q. 2. Bonacina in lit. dub. 4. & 5. Sanch. lib. 2. disp. 18. & seq. Tanner. to. 4. disp. 8. q. 5. dub.*

dub. 3. Merat. disp. 6. Conninc d. 26. dub. 3. & 4. Valent. to. 4. d. 10. q. 1. p. 7. Laym. tr. 10. p. 3. cap. 6. Med. de contin. lib. 5. cap. 86. & seq. Les. lib. 2. c. 41. dub. 8. Lopez 2. p. cap. 39. Ledes. 2. p. 4. q. 55 ar. 2. & q. 69. ar. 7.

Quæst. V. An sit irregularitas annexa bigamiæ, & quæ sit ea bigamia? Hic Sanctus Thomas q. 3. Bonaventura in littera dubio 6. Durandus quæst. 14. Sanchez lib. 7. disp. 83. & sequent. Rebel. lib. 3. quæst. 20. Sayrus de censuris lib. 6. cap. 3. Suarez disp. 49. Fillinc. tr. 19. cap. 4. q. 1. Maiol. lib. 1. cap. 32. & 33. Conninc disp. 18. dub. 11. Henriquez lib. 14. cap. 4. Auila de censuris p. 7. disp. 8. Vgolin. cap. 56. Bonacina de irregul. disp. 7. q. 2. p. 5. Tanner. tom. 4. disp. 8. q. 6. dub. 4.

DISTINCT. XXVIII.

Si consensus de futuro cum iuramento faciat coniugium.

P R I M A conclusio. Consensus de futuro etiam iuramento firmatus non efficit matrimonium, atque adeò si alter contrahentium de futuro contrahat cum alio de præsentì, tenebit factum posterius. Nam sponsio illa quamvis iurata solum est de matrimonio contrahendo. Ergo vis, & efficacia illius non efficit contrahere matrimonium de præsentì. Nullus enim obligatur nisi ad id, in quod consentit. Confirmatur, quia si consensus de futuro iuratus operaretur matrimonium de præsentì, ridicula esset de futuro pactio, si quidem de præsentì sortitur effectum, qui iuratur de futuro.

2 Obijcitur illud, quod 30. q. 5. c. si quis allegatur: *Si quis iuraverit mulieri, se eam legitimam uxorem habiturum, sit illi legitima uxor, quamvis nulla dos, nulla alia scriptura interposita sit.* Respondetur primò. Illud sit illi legitima uxor non est affirmare, eo esse uxorem, sed obligare iurantem, ut in uxorem ducat. Secundò possumus interpretare legem de consensu de præsentì, & impletionem iuratae pacti de futuro.

3 Secunda conclusio. Consensus clandestinus per verba de præsentì expressus in foro externo non iudicatur matrimonium: quamvis in interno (ante Tridentinum, quando doctrinam tradidit Magister) verum matrimonium sit. Nam propter decorem, & honestatem matrimonij sanctiunt leges aliquas solemnitates, sine quibus illegitima, & fornicaria habeantur connubia. Sic 30. quæst. 5. cap. *Aliiter* Evaristus Papa: *Aliiter legitima non fit coniugium, nisi alijs, qui super fœminam dominationem*

habere videntur, & à quibus custoditur, uxor petatur, & à parentibus spösetur, & legibus dotetur, & à Sacerdote (vt mos est) benedicatur, &c. Item ibidem. Ita legitima scitote esse connubia, aliter vero præsumpta non coniugia, sed adulteria, vel fornicationes sunt, nisi voluntas propria suffragata fuerit, & vota succurrerint legitima. Quæ solemnitates non ad essentiam, sed ad decentiam, & honestatem matrimonij spectant, vt si alter contrahentium dimisserit alterum, possit iudicio Ecclesiæ cogi redire. Nam si pactio inter eos absque testibus, & clanculum celebrata est, non potest Ecclesia dimittentem ad commanendum obligare. Quamvis re vera in foro conscientix verum inter eos matrimonium factum sit, cum hoc sacramentum solo consensu de præsentis expresso essentialiter, & adæquatè conficiatur.

4. Tertia conclusio. Consensus contrahentium matrimonium non habet pro obiecto solam cohabitationem, quia aliàs frater cum sorore, & pater cum filia posset matrimonium contrahere. Neque item copulã carnalem: quia Maria virgo cum Ioseph matrimonium contraxit. Tamen in carnalem copulam etiam de futuro non consensit: nam virginitatem vovit, & voti rea esset mente, si in carnalem copulam consensisset, vt expendit Beda Lucæ primo. Ideòque ipsa Angelo nuntianti filium dixit. *Quomodo fiet istud, quoniam virum non cognosco*: hoc est, voto adstricta cognoscere non possum. Eius igitur consensus obiectum est societas coniugalis, quæ alia est à societate ancillæ cum Domino, & inferioris cum superiori, collateralis quæ, ac propria coniugum est. Ideò enim Eva non de capite formata est, ne ad dominium, non de pedibus, ne ad seruitutem; sed de latere tanquam collateralis viro, ad eius indiuiduam cõsuetudinem putaretur creata.

QVÆSTIONES.

QVÆST. I. An consensus per verba de præsentis requiratur ad matrimonium; *Hic Sanctus I. thomas, Bonauent. Dur. Mayr. Richard. Brulof, Tarant. q. 1. Alij relati dist. preced. q. 1. & 2.*

Quæst. II. Quæ, & quanta sit sponsalium, seu consensus de futuro matrimonio obligatio? *Hic interpretes Magistrj relati quæst. precedent. Sanchez lib. 1. disp. 27. & sequent. Conninc disp. 22. Vazquez disp. 3. & sequent. Rodriguez cap. 224. Henriq. lib. 11. cap. 13. Fillinc. rr. 10. cap. 7. q. 2. & seq. Rebel. lib. 4. q. 1. & sequent. Ledesma q. 43. Azor 3 p. lib. 5. cap. 5. Gutier. cap. 4. & seq. Bonacina q. 1. p. 2. Merat. disp. 12. Tanner. tomo 4. disp. 8. q. 1. dubio 3. Laym. rr. 10. p. 1. cap. 1. & seq.*

Quæst. III. An consensus conditionatus ad matrimonium sufficiat? *Hic Bonavent. art. 1. quæst. 3. Durand. quæst. 2. Richard. & Brulef. quæst. 3. Tarant. quæst. 15. Sanchez. lib. 5. d. 2. & sequenti. Gomez 1. variar. cap. 12. Valentia, to. 4. d. 10. quæst. 3. p. 3. Conninc. d. 29. Rebel. lib. 2. quæst. 12. & seq. Fillinc. tr. 10. cap. 4. Guierrez, cap. 82. Henrig. lib. 11. cap. 12. Bonac. quæst. 2. p. 10. Layman tr. 10. p. 2. cap. 7. Fanner. to. 4. d. 8. q. 3. dub. 4. Morat. d. 7. sect. 10. & sequenti.*

Quæst. IIII. An consensus de futuro cum copula carnali sufficiat ad matrimonium? *Hic S. Thomas, quæst. 1. art. 2. Durand. quæst. 1. Palac. d. 1. Sanchez, lib. 3. d. 40. num. 6. & sequenti, & lib. 5. d. 8. num. 26. Per. Ledesma, quæst. 46. art. 2. dub. 1. & 2. Guierrez, cap. 40. num. 13. & cap. 81. num. 11. Conninc, to. 2. in 3. p. d. 22. dub. 9. Bonacin. de matrim. quæst. 2. p. 1. Henrig. lib. 11. cap. 3.*

Quæst. V. An consensus purè internus ad matrimonium sufficiat? *Hic S. 1. ho. q. 1. ar. 3. Bonau. q. 4. Richard. art. 2. quæst. 1. Tarant. q. 6. Alij relati dist. 27. q. 2.*

Quæst. VI. An consensus de præsentì expressus per verba clandestina contrahentium sufficiat ad matrimonium? *Hic S. Thomas, quæst. 1. art. 3. Bonau. art. 1. q. 5. Richard. art. 2. quæst. 3. Tarant. quæst. 6. Sanchez, lib. 3. d. 1. & sequenti, Menoch. lib. 3. præsumpt. 1. Henrig. lib. 11. cap. 13. Riccius decis. 734. Val. to. 4. d. 10. quæst. 2. p. 4. Fillinc. tr. 10. cap. 5. Conninc. d. 27. Bonac. q. 2. p. 6. Laym. tr. 10. p. 2. cap. 4. Tann. to. 4. d. 8. q. 3. dub. 6. Marat. d. 7. sect. 16. & 17.*

Quæst. VII. Quod nam sit obiectum consensus, & obligationis matrimonij? *Hic S. Thom. quæst. 1. art. 4. Bonau. quæst. 6. Tarant. q. 7. Richard. art. 2. q. 4. Alij relati dist. 26. q. 4.*

Quæst. VIII. An inter Mariam, & Ioseph verum fuerit matrimonium? *Hic Interpretes Magistri relati quæst. præced. Alij relati distinct. 26. quæst. 4. & 5.*

DISTINCT. XIX.

Coactio excludit consensum conjugalem.

ERGO conclusio est. Consensus contrahentium matrimonium debet esse spontaneus, & sine vi præstitus. Primò quia consensus coactus non est simpliciter consensus, prout requiritur ad onera matrimonij. Secundò quia leges Ecclesiæ sic sanciant. Ita Urbanus Papa 31. quæst. 2. ca. de nuptijs, & cap. si verum. Duo tamen hic annotanda

sunt. Alterum, eos, qui inuiti coniuncti sunt, si postea aliquo temporis spatio, facultate discedendi, & reclamandi habita, sponte iungantur, aut cohabitent, supplere sequenti consensu, quod vis præcedens detraxerat. Alterum eos, qui nulla ratione contradicunt voluntati parentum, aut aliorum celebrantium contractum, non cenferi coactos, sed absolutè consentientes. Sic enim decernitur in lib. Pandectar. de sponsalibus interven-
tu parentum celebratis, ad quæ etiam consensus spontaneus, qui ad ma-
trimonium, exigitur.

QVÆSTIONES.

QVÆST. I. An possit voluntas cogi ad consensum? *Hic S. Thom.*
q. 1. ar. 1. *Durand. q. 1. Alij relati lib. 2. dist. 25. q. 11.*

Quæst. II. Qui nam fit metus cadens in constantem virum? *Hic S. Thomas, quæst. 1. art. 2. Durandus, & Bonaventura, quæst. 1. Sanchez, lib. 4. disp. 1. & sequenti, Les. lib. 2. cap. 17. dub. 6. Rebel. lib. 2. quæst. 9. Henriq. lib. 11. cap. 9. Conninc. disp. 28. dub. 2. Valent. to. 4. d. 10. quæst. 3. p. 2. Petr. Led. q. 16. Bonac. q. 3. p. 8. Merat. d. 7. sect. 5. Tanner. to. 4. d. 8. q. 3. dub. 2. Laym. tr. 10. p. 2. cap. 5.*

Quæst. III. An metus cadens in constantem virum annullet matrimo-
nium iure naturali, an solum positivo? *Hic S. Thomas, quæst. 1. art. 3. Scot. Richard. Bonaventura, Durandus, Sot. Mayr. Argentinas, Brulef. Tarant. & alij quæst. 1. Sanchez, lib. 4. disp. 14. Ledesma, quæst. 16. Navarra, ca. 22. Henriq. lib. 11. cap. 9. Gutierrez, cap. 76. Conninc. disp. 28. dubio 1. Riccius, decision 253. Fillinc. tract. 10. cap. 4. quæst. 1. Bonac. quæst. 3. parte 8. Rebel. lib. 2. quæst. 9. Lesus, lib. 2. cap. 17. dub. 7. Layman. tract. 10. parte 2. cap. 5. Meratius, d. 7. sect. 8. Tanner. tom. 4. d. 8. dub. 2. Valentia, tomo 4. d. 10. quæst. 3. p. 2.*

Quæst. IIII. An metus reverentialis eò fit gravis, vt matrimo-
nium annullet? *Hic Sanctus Thomas, quæst. 1. art. 4. Bonaventura, & Bru-
les. quæst. 3. Richardus, quæst. 4. Argentinas, quæst. 1. art. 2. Tarant. quæst. 7. Durandus, quæst. 1. Sanchez, lib. 4. disp. 6. & 7. Valentia to. 4. disp. 10. quæst. 3. p. 2. Conninc. d. 28. dub. 2. & 5. Rebel. lib. 2. q. 9. Les. lib. 2. cap. 17. dub. 6. Henriq. lib. 11. c. 9. Pet. Ledes. q. 16. Bonac. q. 3. p. 8. Laym. tr. 10. p. 2. cap. 5. Tanner. to. 4. d. 8. q. 3. dub. 2.*

DISTINCT. XXX.

De errore, qui enacuat consensum?

P R I M A conclusio. Error personæ, & conditionis annullat matrimonium. Error personæ est, quando cōtrahit cum Ioanne volens, & putans contrahere cum Petro. Error cōditionis, quando contrahit cū servo, volens, & putans contrahere cum libero. Probatur conclusio. Quia error circa materiã, & substantiam contractus annullat contractum, vt si petenti aurũ tradatur aurichalcum; nam deficiente consensu deficit obligatio contractus; deficit autem consensus deficiente materia, & substantiã obiecti consensus. At error personæ, & conditionis est circa materiã, & substantiam contractus. Ergo. Explicatur; si quis hæreticus simularet se Augustinum, aut Ambrosium, & ab aliquo consensum in suã fidei professionem impetraret, planè cōsentiens non in sectã hæretici, sed in Catholicã Religionem consentiret. Ergo similiter non Ioanni simulanti se Petiũ, sed Petro consensum præstat, quæ vult, & putat contrahentem esse Petiũ. Nec obstat, Lyam Gen. 29. suppositã fuisse Iacob putanti esse Rachelem; cū qua tamen matrimonium contraxit. Nã errore deposito, postea consequutus fuit cōsensus in Lyam, qui matrimoniũ perficit. Quæ consilio Dei in mysteriũ, & sine peccato facta sunt; nã bona fide, & affectu maritali ambo coierunt, credente Lya, lege primogenitarum, & paternis imperijs se illi iure copulatam.

2 Secunda conclusio. Error qualitatis, & fortunæ nõ frustrat matrimonium. Error qualitatis contingit, quando quis cōtrahit cū Maria, quã putabat moribus honestã, & Virginem; error fortunæ, quando contrahit cum ea, quam divitem credebat. Nã etiam si postea comperiat pauper, aut corrupta, matrimonium non dissolvitur, est enim error circa accidentia, & non circa substantiam contractus.

3 Tertia conclusio. Inter Mariã & Ioseph verum matrimonium intercessit, etiam si vterque ignoraverit votum alterius de Virginitate servanda. Vbi supponitur cum Augustino lib. 1. de nupt. capite 11. & 12. Mariam Virginitatem votiisse, & votum viro non expressisse, donec contractum matrimonium est, cui Ioseph etiam postea consensit. Probatur quia divino consilio tale matrimonium contractum est. Item, quia Augustinus Epistola 199. docet, *quanto sanctius manere coniuges, quãtio sanctiora concorditer placita servant.* Rursus, quia ea sanctitas contrahentium non repugnat Sacramento matrimonij, cum consensus in copulam ad eius valorem necessarius non sit, vt præmissimus. Perfeãum itaque tale

tale matrimonium fuit triplici bono coniugij, fide, prole, & Sacramento; fide, quia nullum inter eos adulterium; prole, quia Deus ex Maria natus; Sacramento, quia nullo divortio divisi sunt. Nec obstat Ambrosius lib. de Patriarchis cap. 1. & 12. dicens, matrimonium perfici permixtione corporum. Nam differit de perfectione matrimonij quoad significationem unionis Christi cum Ecclesia, non verò quoad veritatem, & sanctitatem, ut dist. 26. explicatum est.

4 Quarta conclusio. Plures fines honestant institutionem matrimonij. Primus est procreatio prolis, in quem intendit illud Genes. 1. *Crescite, & multiplicamini*. Secundus post peccatum Adæ remedium incontinentiæ, iuxta illud 1. Cor. 7. *Propter fornicationem unusquisque habeat uxorem suam*. Tertius amicitiae conciliatio. Nec non quartus animi in pulchritudinem animi sedatio, quæ respexit Iacob Genes. 29. appetens Rachel propter faciei pulchritudinem, & decorem, & probat Dominus Deut. 21. Qui bus deficientibus, fuerunt matrimonio Mariæ cum Ioseph alij fines, tum solatium, & custodia Virginis, tum celatio prolis divinæ facta Diabolo; tum testimonium castitatis Mariæ per virum.

5 Quinta conclusio. Matrimonium validum est, quamvis intentio contrahentium fuerit mala. Nam licet bonus finis requiratur ad honestatem, & sanctitatem contractus; non tamen ad eius valorem, qui solo consensu contrahentium perficitur.

QVÆSTIONES.

QVÆST. I. An error personæ irritet matrimonium? *Hic S. Thom. Bonavent. Scot. Durand. Richar. Argent. Mayr. Brulef. & Tarant. quest. 1. Sanchez, lib. 7. d. 18. Ledesm. quest. 50. & 51. Gutier. c. 89. Conninc. d. 31. Fillinc. tr. 10. p. 7. cap. 2. & 3. Tusc. 10. 5. conclus. 150. Rebel. lib. 3. q. 2. Bonac. quest. 3. p. 2. Miarat. d. 10. Tanner. 10. 4. d. 8. quest. 4. dub. 3. Layman. tract. 10. p. 4. cap. 2. Valentia, tom. 4. disp. 6. quest. 3. p. 2. & quest. 5. p. 3. Conninc. disp. 31.*

Quest. II. An etiam error qualitatis personæ dans causam matrimonio? *Hic Interpretes, & alij relati q. præced.*

Quest. III. An prava contrahentium intentio reddat nullum matrimonium, & quis sit finis honestatis matrimonij? *Hic S. 7 hom. quest. 1. art. 3. Bonavent. & Brulef. quest. 3. Richard. art. 3. quest. 1. Tarant. quest. 10. Sanchez, lib. 2. disp. 29. quest. 2. & 3. Vvald des sacram. cap. 131. Henriq. lib. 11. cap. 12. Petr. Ledesm. quest. 48. art. 2. dub. 1. Sylvest. ver. matrim. 4 quest. 5. & 6. Conninc. d. 24. dub. 4. & disp. 37. dub. 1. Caiet. tract. 13. quest. 3. Petr. Scot.*

Solet. 1. Medina. lib. 1. summ. cap. 1. 6. §. 13. Nauar. cap. 22. Bonac. quest. 4. p. 6. num. 7. Tanner. to. 4. d. 8. quest. 6. dub. 1. Layman. tract. 1. p. 3. cap. 4. & sequenti.

Quest. III. An Mariæ, & Ioseph fuerit finis ad verum matrimonium sufficiens? Hic S. Thomas, Bonaventura, Scot. Durandus, Richard. Mayr. & Brulef. q. 2. Argent. quest. 1. art. 4. Tarant. quest. 5. & seq. Alij re- lati dist. 26. q. 5.

DISTINCT. XXXI.

De tribus bonis coniugij.

P RIMA conclusio. Tria bona matrimonij sunt, fides, proles, & Sacramentum. Sic Augustinus lib. 9. super Genes. cap. 7. Fides est, ne cū alio coitus habeatur. Proles, vt filius amore susceptus religioſe educetur. Sacramētum, vt coniunctio vtriusque significans vnionem Christi cum Ecclesia adeo individua sit, vt alteri obligari nequeat.

2 Secunda conclusio. Ex his tribus bonis sola Sacramentalis vnio à matrimonio inseparabilis est. Nam fides deficere potest per aduleriū, quin matrimonium dissolvatur. Proles deesse potest; aut quia coniuges continentiam vovent, & seruant; aut quia ex defectu naturæ non gignitur. Imò quamvis genitus sit, bonum prolis non assequitur, quia religioſa educatio negligitur, cū prolem solum in hæreditatem terrenam, & non cœlestem instituant. Vnio tamen Sacramentalis indissolubilis semper perseverat, nam licet corporalis separatio, aut causa adulterij, aut diuortij, aut ex communi consensu causa religionis interdum contingat; tamen Sacramentum semper integrum est, quo nulli contrahentium ius adest ad contrahendum cum alio. Quare hoc Sacramentum signum est vinculi indissolubilis Ecclesiæ, & Christi. Sic Augustinus lib. 1. de nupt. cap. 10. & 11.

3 Tertia conclusio. Animus vnionis Sacramentalis sufficit ad matrimonium, quamvis desit aliorum bonorum intentio. Sic Augustinus lib. de bono coniug. c. 7. Nam licet duo coniungantur animo generandæ prolis, & fidei integrè seruantur; si desit animus consuetudinis perpetuæ amborum, verè coniuges non sunt, sed fornicarij. Si tamen animo perpetuæ consuetudinis conueniant, quamvis desit animus fidei seruantur, aut generandæ prolis, imò quamvis malo aliquo dolo præcurent impedire, vinculo coniugali conueniunt. Quamquā, quia fides, & generatio prolis

bona sunt, in quæ matrimonium est deputatum, tunc coniuges tanquam fornicarij affectu adulterino iungatur. Quare Augustinus lib. 1. de nupt. cap. 15. vocat meretricem mariti, & maritum adulterum vxoris, cum vena sterilitatis ad vitandam prolem procurant. Vbi tamen advertendum est cum Augustino lib. super Exod. cap. 8. & lib. quæst. vet. & novi testament. cap. 23. & Hieronymo Epistola ad Algaiam quæst. 4. Coniuges impediens puerperium non reputari homicidas, donec factus animo formatus est. Paulatim enim formatur corpus ad introductionem animæ, ideò que remedia possunt impedire illam, priusquam anima in corpus inducta sit. Quod tamen ad homicidium non sufficit, cum aliàs homicidæ haberentur omnes, qui se polluunt, semen absque fructu nativitatis perdendo.

4 **Quarta conclusio.** Concubitus inter coniuges causa generationis est honestus, secus verò causa libidinis, & voluptatis. Sic Augustinus lib. de bono coniugali cap. 6 *Coniugalis concubitus generandi gratiâ non habet culpam; concupiscentiâ verò satianda, sed tamen cum coniuge propter thori si dem venialera habet culpam.* Similiter Hieronymus epist. 1. contra Iovinianum in fine. Nam affectus voluptatis, & libidinis adulterinus est, & peccatum solâ carnis voluptate coeuntium proprius, non autem hominis ratione vtentis.

5 Sed obijcitur Paulus 1. Cor. 7. Vbi docet, concubitus coniugum secundum *indulgentiam* permitti. At indulgentia est solius peccati. Ergò concubitus etiam causa prolis, non caret culpâ. Respondetur. Hoc argumentum multum probat, scilicet etiam nuptias esse culpabiles; nã de nuptijs dixit, secundum indulgentiam concedi. Deinde, Apostolus ibi non di scit de concubitu causa prolis, sed causa libidinis, qui, vt diximus, nõ caret culpa veniali, & ideo indulgeri potest propter nuptias. Sic Augustinus de verbis Apostoli, & apud Glossam 1. Cor. 7.

7 **Secundò obijcitur** Gregorius lib. 12. Regist. & in resp. ad decimam interrogationem Canthuariensis Archiepiscopi iubens, *vt vir cum propria coniuge dormiens, nisi lotus aquâ Ecclesiâ non intret, quia ipsa licita admixtio coniugis sine voluptate carnis fieri non potest, & voluptas ipsa sine culpa nullatenus est.* Ergò ipsa voluptas, & delectatio carnis in se est mala, & culpa bilis. Ergò quamvis causa prolis ametur affectus erit culpabilis, & malus. Respondetur. Omnis delectatio carnis ex se non est mala, & peccatum; nam etiam viri spirituales delectantur requie post laborem, & cibo post famem, absque vlla culpâ. Solus igitur immoderatus affectus delectationis malus est, vt si cibus sumatur propter delectationem tantum, & non propter sustentationem naturæ. Similiter affectus concubitus coniugalis delectabilis carni non est malus, quando ea delectatio in finem ge

nefationis refertur; secus verò quando propter solam libidinem, & delectationem appetitur. Gregorius itaque de hoc affectu concubitus, causa voluptatis differit, & eo lauari oportere coniuges ante communionem Ecclesiæ docet. Mox enim subdit; *Si quis verò sua coniuge non cupidine voluptatis rapuit, sed tantum creandorum liberorum gratiã visitur, iste profecto de sumendo corporis Domini mysterio, suo est iudicio relinquendus.*

QVÆSTIONES.

QVÆST. I. Quænam sint matrimonij bona honestè appetibilia, quæ vè ad eius valorem appetenda? *Hic S. Thom. q. 1. ar. 2. & 3. Bonau. ar. 1. q. 2. & 3. Scot. Argem. & Palud. q. 1. Richar. Durand. Brulcf. & Tarant. q. 2. & 3. Alij relati dist. preced. q. 3.*

Quæst. II. Quod sit obiectum consensus ad matrimonium necessarium? *Hic superiores interpretes. Alij relati dist. 26. q. 4.*

Quæst. III. Quæ, & quanta sit indissolubilitas matrimonij? *De quo relati dist. 27. q. 3.*

Quæst. IIII. An actus coniugalis propter eius delectationem fit illicitus? *Hic Bonau. ar. 2. q. 3. Argent. q. 1. ar. 4. Richard. ar. 3. q. 3. Tarant. q. 6. & 7. Palac. d. 2. Almain. Sor. & Maior. q. 1. Sanch. lib. 9. d. 11. Conninc. d. 34. dub. 1. Bonac. q. 4. p. 6. n. 7. Nauar. c. 16. Barthel. Ledes. dub. 27. Alifod. lib. 4. tr. 9. q. 2. Antonin. 3. p. sit. 1. c. 20. §. 11. Henriq. lib. 11. c. 4. Medin. lib. 1. sum. c. 16. §. 13. Laym. tr. 10. p. 3. c. 4. Tanner. 10. 4. d. 8. q. 6. dub. 3.*

Quæst. V. An etiam propter vitandam fornicationem præcise? *Hic S. Thom. q. 1. ar. 5. Bonau. ar. 2. q. 2. Tarant. q. 5. Richar. art. 3. q. 2. Argent. q. 1. ar. 3. Durand. q. 4. Mai. Almain. & Sor. q. 1. Sanch. lib. 9. d. 9. Conninc. d. 34. dub. 1. Tanner. 10. 4. d. 8. q. 6. dub. 3. Layman. tr. 10. p. 3. c. 4. Bonac. q. 4. p. 6. n. 7. Nauar. c. 16. Medin. lib. 3. de contin. c. 13. Perr. Ledesm. quæst. 49. art. 5. Henriq. lib. 11. c. 15.*

DISTINCT. XXXII.

De solutione carnalis debiti.

P R I M A conclusio. Tam vir, quàm mulier tenetur reddere debitum alteri poscenti. Sic Apostolus 1. Cor. 7. *Vir debitum reddat uxori. similiter & uxor viro. Rationem que reddit; quia mulier non habet potestatem sui corporis, sed vir; similiter & vir non habet potesta-*

trans sui corporis sed malier. Vnde quamvis vir sit caput mulieris, & quoad alia impar illi sit, quoad debitum carnis par illi est, nec ab eo liberior, quā illa. Quod verum est, quamvis alter non causa generationis, sed incontinentiæ vitandæ petat, & quamquam petens voluptatis causa venialiter peccet. Semper enim tenemur reddere petenti, quod suum est. Id quod etiam confirmat Augustinus in epist. ad Ediciam 199.

2 Obijcitur Hieronymus ad illud 1. Cor. 7. *Ne vos tentet Sathanas,* & serm. de esu agni Paschalis dicens, eum, qui vxori debitum reddit, non posse accedere ad esum Eucharistiæ, sicut olim non poterat ad panes propositionis edendos accedere. Si autem non peccaret reddendo debitum, accedere posset. Respondetur. Differit Hieronymus de ministris Ecclesiæ olim coniugatis, quibus lege speciali prohibitum erat, diuina mysteria celebrare post carnales amplexus coniugij propter tanti ministerij sanctitatem & reverentiam.

3 Secunda conclusio. Neuter coniugum potest continentiam vovere absque consensu alterius; nec vovens tenetur implere votum, sed reddere poscenti debitum. Sic Augustinus epist. 45. ad Armentarium: *vouenda talia non sunt à coniugatis, nisi ex consensu, & voluntate communi, & si præpropere factum fuerit, magis est corrigenda temeritas, quàm persoluenda promissio.* Cuius rationem subiungit: *Non enim Deus exigit, si quis ex alieno aliquid voverit sed potius usurpare vetat alienum.* Si autem alter continentiam vovit, consentiente altero, peccabit consentiens petendo, non verò vovens reddendo. Quod etiam docet Augustinus lib. 1. de adulter. coniug. ca. 3. & lib. 4. quæst. numerorum cap. 59. *Nam cum ad peccatum viri pertinere volueris lex, si prius permisserit, & postea prohibuerit, non tamen dixit, ut faciat mulier, quod voverat, quia permissam prius fuerat à viro.* Hæc intellige cū votum non fuit continentiæ religiose; tunc enim post votum emissum neuter potest petere, nec reddere, nec in aliud coniugium divertere. Sic sanctum est in Concilio Remensi 33. q. 5. *Qui uxorem.*

4 Tertia conclusio. Quamvis debitum semper sit solvendum poscenti, tamen sunt dies aliqui, in quibus poscere non licet, seu decet. Sic Augustinus lib. de quæst. novi, & vet. testam. q. 127. & Ambrosius serm. de dominica secunda Adventus. Qui ad poscendum excipiunt dies ieiunij, rogationum, Festiuitatum, præcipuè vbi Eucharistia sumenda est. Id quod est consonum Hieronymo super Num. 2. necnō Ecclesiæ, quæ etiā nuptias vetat celebrare certis temporibus anni, vt à septuagesima vsque in octavam Paschæ, & tribus hebdomadis ante festum sancti Ioannis, & ab Adventu Domini vsque ad Epiphaniam inclusivè. Sic 33. quæst. 4. cap. *Nec uxorem;* 38. quæst. 4. cap. *Non oportet.*

QVÆSTIONES.

QVÆST. I. Qua ratione obligentur coniuges ad vsum matrimonij siue petendo, siue reddendo debitum? *Hic Sanctus Thomas* quæst. 1. art. 1. *Richardus* quæst. 2. *Sotus*, & *Paludanus* quæst. 1. *Sanchez* lib. 9. disp. 1. & seq. *Tanner*. tomo 4. disp. 8. quæst. 6. dub. 2. *Conninc* disp. 34. dub. 2. *Bonacina* quæst. 4. p. 1. *Layman* tra. 10. part. 3. cap. 1. *Rebel*. lib. 2. quæst. 16. *Rodriguez* cap. 243. *Henriquez* lib. 11. cap. 5. *Perez de reddit. debiti*, *Fillinc*. tr. 10. cap. 9.

Quæst. II. An quoties coniux peccat petendo, alter peccet reddendo? *Hic Rubion* q. 2. art. 2. *Richardus* art. 2. quæst. 1. *Sanchez* lib. 9. disp. 6. *Conninc* disp. 34. dub. 4. *Bonacina* q. 4. par. 3. *Layman* tra. 10. p. 3. cap. 1. num. 18. *Tannerus* tomo 4. disp. 8. q. 6. dubio 2. *Henriquez* lib. 11. cap. 5. *Rodriguez* cap. 90. *Rebel*. 2. p. lib. 3. quæst. 17. art. 3. *Fillinc*. tr. 10. cap. 9. q. 3. *Couar.* 3. p. epist. cap. 3. §. 1. *Pet. Ledesma* quæst. 53. art. 1. dub. 2. *Medina* li. 1. sum. cap. 14 §. 6.

Quæst. III. Ad quid obligentur coniuges ratione voti castitatis post matrimonium emissi? *Hic Sanctus Thomas* quæst. 1. art. 1. *Bonaventura*, *Scotus*, *Richardus*, *Durandus*, *Argentina*, *Mayr.* & *Caribus*. quæst. 1. *Tarant*. q. 3. *Sanchez* lib. 9. disp. 35. & sequent. *Conninc* disp. 34. dub. 6. *Tannerus* tomo 4. disp. 8. quæst. 6. dub. 3. *Bonacina* quæst. 4. p. 3. *Layman* tr. 10. parte 3. cap. 1. *Valentiatomo* 4. disp. 10. q. 6. p. 2. *Henriquez* lib. 11. cap. 15. *Rodriguez* 2. p. cap. 90. *Les*. lib. 2. cap. 40. dubio 10. *Sylvest.* verbo matrimonij b. q. 5. *Pet. Ledesm.* quæst. 64. art. 4. dub. 1.

Quæst. IV. Quæ tempora, seu circumstantiæ excusent à reddendo debitum? *Hic Sanctus Thomas* quæst. 1. art. 5. *Bonaventura* art. 2. *Tarant* q. 5. & seq. *Richard.* art. 3. & seq. *Sanchez* lib. 9. cap. 12. & seq. *Conninc*. disp. 34. dub. 9. *Tanner*. tomo 4. disp. 8. q. 6. dub. 3. *Bonacina* q. 4. p. 6. *Valent.* tomo 4. disp. 10. q. 6. p. 2. *Rebel*. lib. 3. q. 19. *Henriquez* lib. 11. cap. 15. *Nauar.* c. 16. *Fillinc*. tr. 10. p. 1. cap. 9. quæst. 10.

DISTINCT. XXXII.

De diuersis coniugij legibus.

P RIMA conclusio. Antiquis Patribus datum erat pluribus vxoribus vti absque peccato. Primò, quia sancti viri pluribus vfi fuerunt. Nam *Abraham* *Genes.* 16. vivente vxore ex ancilla

genuit, & Jacob Genes. 29. se liberis, & arcillis commiscuit. Secundò, quia id probant Augustinus libro de bono coniugatorum capit. 15. lib. 22. contra Faustum cap. 47. & 48. & Ambrosius libro primo de Abraham cap. 4. quia nec contra naturam, nec contra morem, nec contra legem aliquam erat eis Patribus pluralitas vxorum. Tertiò, quia sic expeditur exordio mundi ad propagationem naturæ: deinde verò ad multiplicationem colentium Deum, qui cum gentilibus compositi rari erant, & cum successione sanguinis successione religionis quærebant: ideoque, & Sacerdotibus coniugia decreta erant, quia successio familiæ successioni officij, subveniebat. Verum cum venit in lege gratiæ plenitudo temporis, quo Dei cultus ubique dilatatus est, & genus humanum propagatum, desunt hæ rationes ad vsum plurium vxorum, & ideo vnica tantum vxor permittitur, vt eo perfectius coniunctio Christi, & Ecclesiæ Sacramento matrimonij figuretur.

2 Objicitur primò, quia Genes. 4. Lamech Adæ filius reprehenditur propter vsum duarum vxorum. Secundò, quia immoderatus affectus voluptatis coniugalis culpabilis est. Vsus autem plurium vxorum immoderatum affectum voluptatis arguit. Tertiò, quia talis vsus est contra fidem debitam matrimonio. Quartò, quia Deuteronomio decimo septimo, scriptum est: *Non habebit Rex vxores plurimas, quæ alluciant animam eius.* Ad primum respondetur. Non reprehenditur Lamech, quia duas vxores simul habuit, sed quia libidinis satiantis causâ cum eis coivit. Ad secundum. Augustinus, & Ambrosius supra excusant antiquos Patres ab immoderato affectu libidinis, quia plures vxores non causâ libidinis, sed propagationis Deo gratiæ conveniebant. Itaque affectus duarum vxorum immoderatus non erat, cum voluptas coniugalis non causâ voluptatis, sed generationis quærebatur, vt delectatio cibi licita est, cum ea non gustus causâ, sed necessariæ sustentationis assumitur. Ad tertium: fides matrimonij tunc integra erat, quia non alijs, quàm vxoribus copulari licebat. Ad quartum: ea lex Deuteronomij non plures vxores, quas David absque transgressione eius præcepti habuit, sed *plurimas*, quas habuit Salomon contra eam legem, prohibebat. Secundò prohibebat plures vxores non fideles, sed infideles, quæ Regem à cultu Dei veri diverterent. Sic exponit Augustinus lib. 5. in Deuteronomio. cap. 27.

3 Secunda conclusio. Non fuit semper licitum coniugium cum consanguineis. Nam licet initio mundi filij Adæ cum sororibus licite coniuncti fuerint, quia alia ratione non poterat propagari natura, & filix Loth ad patrem ebrium accesserint, tamen postea Moyses Deuteronomio 27. interdixit coniugium cum matre, cum Noverca, Sorore, Nepte, Mater-

Matertera, Amita, Nuru, & alij. Sic etiam divorcium permisit Deut. 24. dato prius libello repudij, in quo divisionis causa proponerentur, ut ea ratione dissidia, & homicidia caverentur.

4. Tertia conclusio. Castitas virginalis legis gratiæ non est præferenda castitati conjugali. Abrahæ, & aliorum priscorum Patrum. Tum, quia sic statuunt Augustinus libro de bono conjugatorum capite 21. & 22. & Hieronymus lib. 2. contra Iovinianum post init. Tum: quia probant, nam vsus conjugij tunc erat Deo gratior, quàm continentia virginalis, & cum eo vsu poterant retinere affectum continentia virginalis, in quo meritum talis virtutis consistit. Confirmatur à posteriori. Non est maius meritum patientiæ in Petro, qui Martyrio obiit, quàm in Ioanne, qui Martyrio coronatus non fuit, quia affectus Martyrij non fuit maior in Petro, quàm in Ioanne. Ergò etiam in antiquis Patribus potuit esse meritum continentia æquale merito virginum Evangelij: quia affectus virginalis potuit esse æqualis. Confirmatur à priori: nam ut docent Ambrosius libro secundo de Virgin. & libro ad Virg. lapsam cap. 4. & Isidorus libro 2. Synonim. §. 3. perfectio, & sanctitas virginalis non est in carne, sed in mente: ideoque virgini, quæ vi corrupitur, manet integra virginitatis perfectio. Ergò affectu virginitatis poterant antiqui Patres ad meritum, & sanctitatem Evangelicorum virginum accedere.

QVÆSTIONES.

QVÆST. I. An, & qua ratione simplex fornicatio sit contra legem naturæ? *Hic Sanctus Thomas quæst. 1. art. 3. Bonaventura, Richardus, & Brulef quæst. 1. Tarant. q. 3. Durandus q. 2. Bonacina q. 4. p. 14. Valentia tomo 3. disp. 9. q. 3. p. 3. & tomo 4. disp. 10. q. 1. p. 2. Layman tom. 1. lib. 3. sect. 4. Graf. 1. p. lib. 2. cap. 7. Les. lib. 4. cap. 4. dub. 7. Filliuc. ir. 30. n. 39. Sanchez lib. 2. disp. 2.*

Quæst. II. An pluralitas vxorum sit contra naturæ legem? *Hic Sanctus Thomas, Scotus, Durandus, Tarant. Richardus, & Argentina quæst. 1. Bonaventura q. 2. Sanchez lib. 7. disp. 80. Valentia tomo 4. disp. 10. q. 1. p. 3. Henriquez lib. 12. cap. 6. Per. Ledesma q. 65. ar. 2. Conninc disp. 26. dub. 2. Gutierrez cap. 106. Filliuc. tra. 10. cap. 5. q. 9. Tannerus tomo 4. disp. 8. q. 4. dubio 6. Bellarminus lib. 1. de matrimonio cap. 11. Corduba lib. 4. & q. 3. dubio 2. Medina lib. 4. de continentia cap. 9.*

Quæst. III. An, & quo iure sit indissolubile matrimonium? *Hic S. Thomas q. 2. ar. 1. Alj relati dist. 27. quæst. 3.*

Quæst.

Quæst. IV. An divortium sit licitum, & quas ob causas? *Hic Sanctus Thomas* quæst. 2. art. 1. *Bonaventura* art. 3. quæst. 1. *Scotus*, *Durandus*, & *Argentini*. q. 3. *Tarant.* q. 5. *Richardus* art. 3. q. 1. *Sanchez* lib. 10. disp. 1 & sequens. *Bonacina* quæst. 4. p. 5. *Tannerus* tomo 4. disp. 8. quæst. 5. dub. 5. *Layman* tr. 10. p. 3. cap. 7. *Conninc* disp. 35. *Fillinc.* tr. 10. cap. 10. *Pet. Ledesma* q. 62. art. 1. *Gutierrez* cap. 129.

Quæst. V. Quid possint, & debeant coniuges divortiat? *Hic Bona-*
nav. art. 3. q. 3. *Tarant.* q. 6. *Richardus*, art. 3. quæst. 2. *Sanchez* lib. 10. disp. 9. & sequens *Conninc* disp. 35. *Bonacina* q. 4. p. 5. *Layman* tr. 10. p. 3. cap. 7. *Tannerus* tomo 4. disp. 8. q. 5. dub. 5. *Henriquez* lib. 11. cap. 17. *Pet. Ledesma* q. 62. art. 6. *Gniver* cap. 120. *Fillinc.* tr. 10. q. 10.

Quæst. VI. An sit eiusdem meriti affectus interior virginitatis cum ipso opere virginitatis externo, ideoque possit conjugatus ad meritum virginitatis accedere? *Hic Sanctus Thomas* quæst. 3. art. 3. *Bonaventura* art. 2. quæst. 2. *Richard.* art. 4. quæst. 1. *Alij* relati lib. 2. dist. 35. q. 6.

DISTINCT. XXXV.

De presonis legitimis.

P R I M A conclusio. Contrahentes matrimonium pendent à legibus Ecclesiæ, ut validum matrimonium contrahant. Tum à priori, quia personæ ad contrahendum legitimæ sunt, qui iuxta leges maiorum contrahunt, à quibus contractus valor iure decernitur. Tum à posteriori: quia non eadem semper personæ ad contrahendum legitimæ fuerunt, aliæ enim ante legem, aliæ post legem, aliæ in lege gratiæ legitimæ sunt ad contrahendum, ut constat ex distinctione præcedenti.

2 Secunda conclusio. Nunc in lege gratiæ varia est legitimitatis conditio. Aliæ enim plenè legitimæ sunt, quibus nullum obstat impedimentum legibus ad contrahendum præscriptum. Aliæ penitus illegitimæ, quibus aliquod impedimentum ad valorem matrimonij repugnat, ut votum continentiæ, ordo Sacer. cognatio, aut dispar religio. Aliæ mediæ, quibus nuptias ignoranter celebratas ius datur ad dissolvendum post impedimenti notitiam, ut eis, quæ frigidæ, & disparis conditionis sunt. Nam de eis, qui causa frigiditatis debitum reddere non possunt, consultit *Gregorius* 27. quæst. 2. decret. cap. *Quod autem interrogaris*, & 33. quæst. 1. cap. *Requisitis*, & cap. *Consultationi de frigidis*, & cap. *Si quis acceperit*, ut tanquam frater, & soror permaneant: si verò mulier ad alias nuptias

nuptias transire voluerit, præmissio iuramento veriusque de impotentia viri ius detur mulieri ad contrahendum cum alio, & viro aliud matrimonium prohibeatur: at si vir iuramento neget, quod mulier attestatur, viro adhibeatur fides, qui mulieri præferendus est. Quod si hoc impedimentum naturæ non sit, sed maleficio aliquo contingens consulitur 33. q. 1. cap. *Si per hortiarias*, vt sacramentis Ecclesiæ, oratione, & bonis operibus remedium à Deo procurent.

3 Tertia conclusio. Amentia præsens reddit matrimonium nullum iam verò contracto superveniens non dissolvit illud. Sic Fabianus 32. quæst. 7. cap. *Neque furiosus*, & Nicolaus Papa ibidem cap. *Hi qui matrimonium*.

4 Quarta conclusio. Cum sorore vxoris defunctæ irritum est matrimonium, & accessus ad sororem vxoris illicitum reddit matrimonium etiam cum quavis alia. Sic Concil. Aurel. 27. quæst. 2. cap. *Qui dormierit*. Zacharias Papa 32. quæst. 7. cap. *Concubivisti*, & Gregor. ibidem cap. *Hi verò qui*. A quibus decernitur, vt vir dormiens cū duabus sororibus neutram vxorem habeat, & prohibeatur cum aliqua in coniugium copulari. Vnde nec propriæ vxori licet sibi reddere (petere) debitum, quam sibi reddidit illicitam, cognoscendo eius sororem.

5 Quinta conclusio. Nulla infirmitas, vel deformitas corporalis sufficit ad dissolutionem matrimonij, aut divortium. Sic Augustinus lib. de serm. Domini in monte cap. 31. consulens: *Vt vir vxorem sterilem, aut deformem, aut debilem membris, aut cecam, aut claudam, aut morbis, doloribusq; confectam, & quidquid, excepta fornicatione, excogitari potest vehementer horribile, pro societate, fideq; sustineat.*

ANNO TATIO.

HIC videtur docere Magister, virum accedentem ad sororem vxoris non posse reddere debitum propriæ vxori, quia §. *de his etiam*, ait: *Item nec propria vxori licet sibi reddere debitum*. Quod à Parisiensibus, & omnibus reprobatur, quia repugnat expresse iuri cap. *Discretionem* 1. Ego verò credo, verbum illud *reddere* fuisse errore calami suppositum pro *petere*; nam ea ratio Magistri: *quia sibi vxorem reddidit illicitam sorore eius cognoscendo*, rectius probat, illicitum sibi esse petere debitum, quam vxori petenti reddere, quod sanè ab omnibus illicitum docetur. Quæ ratione eandem propositionem, & verbum in Concilio Aurelianensi relato cap. *Qui dormierit* 27. corrigit Glossa, & in Magistro etiam Sotus in præsentī quæst. vnica art. 2. §. 2. *Secunda conclusio*.

QVÆSTIONES.

QVÆST. I. An auctoritate humana possint apponi matrimonio impedimenta, præsertim dirimentia, & quænam re ipsa sint apposita? *Hic Sanctus Thomas, Richardus, Bonaventura, Durandus, Argentina, Mayron, Tarant. & alij quæst. 1. Valentia tomo 4. disput. 10. quæst. 5. parte 1. Sanchez lib. 7. disp. 1. & sequenti. Conninc disp. 30. dubio 1. Tannerus tomo 4. disp. 8. quæst. 4. dubio 1. Layman tr. 10. parte 4. cap. 1. Bonacina quæst. 3. p. 1. Fillucius tra. 10. p. 2. cap. 1. Victoria relect. de matrimonio part. 2. sect. 1. Navarro cap. 22.*

Quæst. II. An, & quæ impotentia dirimat matrimonium? *Hic Sanctus Thomas quæst. 1. art. 2. Bonaventura art. 2. quæst. 1. Scotus, & Argentina quæst. 1. Durandus quæst. 2. Richardus art. 2. quæst. 1. Tarant. quæst. 3. Sanchez lib. 7. disp. 9. 3. & sequenti Conninc disp. 31. dubio 7. Tannerus tomo 4. disp. 8. quæst. 4. dubio 8. Bonacina quæst. 3. part. 13. Layman tr. 10. par. 4. cap. 1. Maratius disp. 8. sect. 6. Petrus Ledesma quæst. 58. art. 1. Valentia tomo 4. disp. 10. quæst. 5. p. 3. Henriquez lib. 12. cap. 7. Gutierrez cap. 112. Fillucius tr. 10. p. 2. cap. 3.*

Quæst. III. An etiam incæstus cum sorore vxoris? *Hic Sanctus Thomas quæst. 1. art. 5. Bonaventura art. 3. quæst. 2. Richardus art. 4. quæst. 2. Argentina quæst. 1. art. 4. Tarant. quæst. 7. Sanchez lib. 7. disp. 65. & 66. Henriquez lib. 12. cap. 9. & 10. Conninc disp. 32. dub. 4. Bonacina quæst. 3. par. 13. Pet. Ledesma quæst. 55. art. 3. & sequenti. Valentia tomo 4. disp. 10. q. 5. p. 2. Gutierrez cap. 99. Laym. tr. 10. p. 4. cap. 5. Tannerus tomo 4. disp. 8. q. 4. dub. 7. Morat. disp. 9. sect. 11. & seq.*

Quæst. IV. Quas ob causas negari possit vsus matrimonij, aut repudium intentari? *De quo relati dist. præced. quæst. 4.*

DISTINCT. XXXV.

Eodem iure utitur vir, & mulier.

P RIMA conclusio. Tàm vxor, quàm vir ius æquale habent dimittendi à se conjugem adulterum. Sic Hieronymus in epist. ad Oceanum: *Quidquid viris præcipitur, hoc consequenter redundat ad feminas. Non enim adultera vxor dimittenda est, & vir machus tenendus.* Itè Innocentius Papa in epistola ad Exup. cap. 4. *Christiana religio adulterium in utroque sexu paritate condemnat. Hoc ius dimittendi adulterum non*

non competit coniugi, nisi adulterij experti, ideòque vir adulter non potest vxorem adulteram à se dimittere, neque è contra. Sic Augustinus lib. 1. de serm. in monte cap. 28. *Quisquis fornicationis causa vult abijcere vxorem, prior debet esse fornicatione purgatus. Quod similiter, & de femina dixerim. Eadem habet lib. 2. de adult. coniug. cap. 8.*

2 Secunda conclusio. Nullus coniugum potest post adulterum dimissum ad alias nuptias transire. Primò, quia Apostolus 1. Corinth. 7. ait: *Præcipio, non ego, sed Dominus, vxorem à viro non discedere, quòd si discesserit, maneat innupta, aut viro suo reconcilietur.* En vxor, quæ à marito discessit, præcipitur innupta manere, aut viro reconciliari. Secundò, quia id docet Augustinus lib. 1. de serm. Domini in monte cap. 26.

3 Tertia conclusio. Licitum est coniugi reconciliare sibi adulterum dimissum iam poenitentem, & correctum. Primò, quia Apostol. 1. Corinth. 7. superioribus verbis facultatem vxori tribuit reconciliationis cum viro. Secundò id docent Augustinus lib. 2. de adult. coniug. cap. 6. & Hermef. 32 quæst. 1. cap. *Quod autem.* Nam potest adulter poenitentia adulterium purgare, & corrigere, æquum autem est, vt condonetur iniuria poenitenti, & iam correcto.

4 Obijcitur Chrysolomus Homil. 32 super Matth. & Hieronymus epist. de diversis quæst. dicentes, fatuum, & iniquum esse, qui meretricem, & adulteram retinet. Respondetur. Differunt, cum adultera ab adulterio non recessit: tunc enim vir eam retinens consentire videtur, & fieri turpitudinis patronus. Ideòque tunc tenetur vir eam à se abijcere, vt resipiscat, & corrigatur.

5 Quarta conclusio. Prohibitum est matrimonium cum adultera, cui mœchus fidem dedit contrahendi post maritum defunctum. Sic Leo Papa 31. quæst. 1. cap. *Nullus*, & Concil. Tiburien. capit. *Relatum.* Neque obstat Augustinus lib. 1. de nupt. cap. 10. probans coniugium, cum qua præcessit adulterium. Item libro de bono coniug. cap. 14. docens, licitas esse nuptias factas à personis priùs illicitè coniunctis. Nam prius testimonium intelligendum est, cum mœchus non dedit adulteræ fidem contrahendi matrimonium post mortem mariti. Posterius verò nō est de nuptijs celebratis cum adulterâ, sed cum concubina; cum qua non est illicitum à fornicatione ad honestas nuptias transire.

(* * *)

QVÆSTIONES.

QVÆST. I. An, & quas ob causas liceat divorcium? *Hic S. Thom. Bonav. Richard. Tarant. & alij q. 1. Item relati dist. 33. q. 4.*

Quæst. II. Quid possint, & debeant coniuges divorciari? *Hic Sanctus Thomas quæst. 1. art. 4. & 5. Bonaventura quæst. 4. & 5. Richardus art. 3. quæst. 1. & 2. Argentin. quæst. 1. art. 1. & 2. Tarant. quæst. 4. & 5. Alij relati dist. 33. quæst. 5.*

Quæst. III. An propria auctoritate possint coniuges divorciari? *Hic Sanctus Thomas quæst. 1. art. 3. Richardus, Brulef, & Tarant. quæst. 3. Bonaventura quæst. 2. Sanchez lib. 10. disp. 12. Bonacina q. 4. p. 5. Tannerus tomo 4. disp. 8. q. 5. dub. 5. Laym. tr. 10. p. 3. cap. 7. Sotus dist. 36. q. 1. art. 2. Per. Ledesma q. 62. art. 3. Conninc disp. 35. dub. 1. Henriquez lib. 11. ca. 17. Navar. cap. 22. Filliuc. tr. 10. cap. 10. q. 8.*

Quæst. IV. An, & quod crimen dirimat matrimonium? *Hic Bonaventura in littera dubio 5. Sanchez lib. 7. disp. 78. & 79. Bonacina quæst. 3. p. 6. Valentia tomo 4. disp. 10. q. 5. p. 3. Tanner. to. 4. disp. 8. q. 4. dub. 5. Laym. tr. 10. p. 4. cap. 10. Conninc disp. 31. dub. 5. Merar. disp. 9. sect. 1. & 2. Rebel. lib. 3. q. 8. Filliuc. tr. 10. p. 2. cap. 8. Henriquez lib. 12. cap. 14. Navar. cap. 22. Kogolin. cap. 19. Bellarmin. lib. 1. cap. 22.*

DISTINCT. XXXVI.

Sipro servili conditione valeat vxor separari à viro, & è conuerso.

P RIMA conclusio. Error conditionis servilis irritat matrimonium. Non affertur matrimonium liberi cum serva esse nullum, cum liber servilem conjugis conditionem novit, sed cum eam peravit liberam. Sic Concil. Vermer. cap. 6. & habetur 29. quæst. 2. cap. *Si quis servum*, cap. *Si famina ingenua*, & Zacharias Papa ibidem, cap. *Si quis liber*.

2. Secunda conclusio. Servus cum serva contrahere matrimonium potest, etiam si ad diversos dominos pertineant, consensus tamen dominorum petendus est. Sic Concil. Cabilonense ubi supra cap. *Dictum est*.

3. Tertia conclusio. Servilis conditio superveniens alteri coniugum r. dirimit matrimonium prius in libertate contractum, nec alterum coniugem servum

servum facit. Sic Triburiense Conc. vbi supra cap. *Cuius rei, & ca. Perlatum*, de viro, qui se servituti subiecit, vt iugum deijceret matrimonij.

4 Quarta conclusio. Vir ante quatuordecim annos, & foeminae ante duodecim annos inire matrimonium nequeunt. Quia ea aetas ad onera matrimonij requiritur; vnde quamvis voluntate parentum ante id tempus iungantur, separari possunt, nisi aetate praescripta ipsi ratum habeant. Sponsalia autem ante septennium contrahi nequeunt, quia ad consensum eius, quod agitur, minor aetas conferretur inepta. *lic. 3. q. 2. c. Sponsalia.*

QVÆSTIONES.

QVÆST. I. An, & qua ratione conditio servilis dirimat matrimonio? *Hic S. Thom. Bonavent. Scot. Richard. Durand. Argent. Mayr. Tarant. & alij quest. 1. Sanchez, lib. 7. d. 19. Bonac. quest. 3. p. 1. Conning. d. 3. dub. 2. Guier. cap. 90. Tanner. 10. 4. d. 8. quest. 4. dub. 3. Layman. tr. 10. p. 4. cap. 2. Maratus, d. 10. Peir. Ledesm. quest. 54. ar. 2. Henrig. lib. 11. cap. 10. Fillinc. tr. 10. quest. 2. cap. 2. Couar. 2 p. cap. 3. s. 7. Rebel. lib. 3. q. 3. Navar. cap. 22.*

Quest. II. An servus possit nubere absque consensu Domini? *Hic Bonavent. in litt. dub. 2. S. Thomas, quest. 1. ar. 2. Sanchez, lib. 7. d. 21. Bonac. quest. 3 p. 3. Tanner. 10. 4. d. 8. quest. 4. dub. 3. Layman. tr. 10. p. 4. cap. 2. Conning. d. 3. dub. 2. Merat. d. 10. Rebel. lib. 3. q. 3. Guier. c. 92. Fillinc. tr. 10. p. 2. cap. 2. Peir. Ledes. q. 52. ar. 1.*

Quest. III. Quae aetas sit necessaria, ad valorem matrimonij? *Hic S. Thom. quest. 1. art. 5. Bonav. ar. 2. quest. 1. Richard. ar. 6. q. 1. Argent. q. 1. art. 4. Tarant. q. 5. Sancl. lib. 7. d. 104. Navar. lib. 4. confil. 4. & 5. Laym. tr. 10. p. 4. cap. 22. Conning. d. 3. dub. 7. Tannerus, tom. 4. disp. 8. quest. 4. dubio 8. Henrig. lib. 12. cap. 7. Rodrig. tom. 1. sum. cap. 235. Peir. Ledesma, quest. 58. art. 5.*

Quest. IIII. Quae aetas necessaria ad valorem sponsalium? *Hic S. Thomas, quest. 1. art. 5. Bonavent. art. 2. q. 2. Scot. quest. 2. Richard. art. 6. q. 1. Argent. quest. 1. art. 4. Tarant. quest. 5. Sanchez, lib. 1. disp. 15. Tannerus, tomo 4. disp. 8. quest. 1. dub. 2. Bonac. quest. 1. p. 6. Conning. disp. 23. dubio 1. Molfes. tract. 4. cap. 5. Guier. cap. 29. Fillinc. tract. 10. cap. 8. quest. 4. Henrig. lib. 11. cap. 14. Couar. de sponsal. 1. p. cap. 5. Valentias tomo 4. disp. 10. quest. 1. p. 3.*

DISTINCT. XXXVII.

In quo ordine nequeat fieri coniugium.

P R I M A conclusio. In ordine Sacerdotij, Diaconatus, aut Subdiaconatus constituti nequeant matrimonium contrahere, constituti verò in minoribus ordinibus lectoris, Exorciste, &c. possunt nisi voto continentiae, & religionis sint obligati. Sic Leo Papa dist. 31. c. *lex continentiae*, dist. 32. c. *Seriatim*. Carthaginense Conc. ibidem c. *Placuit*, sexta Synodus c. *si quis*; Calixtus Papa dist. 27. c. *Presbyteris*. Gregorius dist. 28. c. *Nullum*; & Innocentius cap. *Decernimus*. Quorum testimonia in textu sunt plana.

2 Secunda conclusio. Interfectoibus suarum coniugum ad alias nuptias transire prohibetur. Sic Nicolaus Papa 33. q. 2. *Interfectores*; & Pius ibidem cap. *Quicumque*.

QVÆSTIONES.

Q V Æ S T. I. An, & qui ordo dirimat matrimonium? *Hic S. Thomas. quæst. 1. Bonavent. art. 1. Scot. Richard. Durandus, Mayr. Tarant. Argent. & alij quæst. 1. & 2. Sanchez, lib. 7. d. 28. & seq. Valentin, to. 4. d. 10. q. 5. p. 3. Bonac. q. 3. p. 9. Tanner. to. 4. d. 8. quæst. 4. dub. 6. Layman. tract. 10. p. 4. cap. 3. Conninc. d. 20. dub. 11. Henrig. lib. 12. c. 5. Fillinc. tr. 10. p. 2. c. 4. Gutier. cap. 94.*

Quæst. II. An vxoricidium, nec non viricidium impediatur matrimonium? *Hic S. Thom. quæst. 2. art. 2. Bonav. art. 2. q. 3. Richard. art. 2. quæst. 2. Tarant. q. 6. Sanchez, lib. 7. d. 16. Bonac. quæst. 3. p. 14. Gutier. cap. 88. Nauar. cap. 22. Rebel. lib. 3. q. 18. Henrig. lib. 12. cap. 2. Tanner. to. 4. d. 8. q. 4. dub. 2. Laym. tr. 10. p. 4. c. 15. Conninc. d. 30. dub. 3. Maratius, d. 11. Val. to. 4. d. 10. quæst. 5. p. 4.*

Quæst. III. An sit peccatum occidere vxorem in adulterio deprehensam; *Hic S. Thomas. quæst. 2. art. 1. Bonavent. art. 2. quæst. 1. Richardus, & Argentin. quæst. 1. art. 2. Brulef. quæst. 4. Tarant. quæst. 5. Sanchez, lib. 7. disp. 16. Valentin, tomo 3. disp. 5. quæst. 8. p. 3. Fillinc. tract. 29. cap. 1. quæst. 20. Molina, tomo 3. tract. 3. d. 7. Sot. lib. 5. de iust. quæst. 1. art. 3. Petr. Nauar. lib. 2. cap. 3. num. 220. Bañez, Aragon, Salon, 2. 2. quæst. 64. art. 3. Azor, 3. p. lib. 2. cap. 2. quæst. 2.*

DISTINCT. XXXVIII.

De voto, & quod votum faciat illegitimum matrimonium, & nullum?

P RIMA conclusio. Votum solemnē continentię reddit matrimonium nullum, & dirimit contractum; votum verò privatum reddit matrimonium illicitum, non verò irritum. Votum est promissio spontanea Deo facta de ijs, quę Deo grata sunt; vnde ea vota, quę stulticę sunt de alijs, quę ad Deum non pertinent, non obligant, & violari possunt. Votorum aliud est omnibus Christianis commune, vt quod baptismo annexum est de renutiando Diabolo, & pōpis eius; aliud singulare, quod singularem tantū personam adstringit, vt votum continentię. Rursus singulare votū aliud est solēne, quod Ecclesię solemnitate emittitur; vt votū professionis religiosę; aliud privatum, quod in abscondito fit absque solemnitate Ecclesię, vt quod fit privatim de aliquo bono opere agendo. Violatio cuiusque voti peccatum mortale est, cum vnusquisque teneatur implere sponsonem Deo factam arctius, quàm factam hominibus. Vnde constat, votum privatum continentię reddere matrimonia illicita, cum sine peccato tale votum violari non possit. At verò non reddere irrita, inde deprehenditur, quia Ecclesia coniuges eo voto contrahentes non separat, quia votum privatim, & absque solemnitate factū iudicio Ecclesię non subijcitur.

2 Votum verò solemnē irritare matrimonia, colligitur ex Paulo i. ad Rom. 5. *Adolescentiores viduas deuota. Cū enim luxuriata fuerint in Christo, nubere volunt; habentes damnationem, quia primam fidem irritam fecerunt.* Vbi damnationi publicę Ecclesię subijcit viduas nubere volentes, postquam voto publico abstrictę sunt Christo, quod est, *in Christo luxuriata, quia primam fidem irritam fecerunt.* Si autem contententes nubere damnatę sunt, & non permittendę matrimonio iungi. Ergò arctiori damnationi sunt subijciendę, si re ipsa nupserint, & à nuptijs separandę. Quod sic exponit; & faciendum definit Gregorius ad Bonifac. & habetur 27. quęst. 1. cap. *Viduas à proposito.* Idem in epist. ad Victorium c. 12. & 13. & habetur supra 8. *Si virgines decernitur de virginibus non velatis, quę simili voto obligatę sunt Christo. Quibus coniugium interdicitur, & ad propositū redire præcipitur; imò & publica pœnitentia negatur, hoc est, non approbatur, nisi ij, quibus se iunxerāt, de mundo recesserint, hoc est*

mortui peccato ab eis discesserint. Ergo eiusmodi personas omnino illegitimas ad coniugium Ecclesia docet.

3 Secunda conclusio. Inæqualis est peccatorum incontinentiæ malitia. Nam grave peccatum est fornicatio, gravius adulterium, gravius incestus, & in specie incestus gravius cum matre, quam cum alia consanguinea commissum, & omnium gravissimum peccatum contra naturam. Sic Clemens Papa epist. 1. ad Iacobum, & Augustinus de bono coniug. cap. 8. & habetur 32. quæst. 7. cap. *Quid in omnibus,* & cap. *Adulterij malum.*

4 Tertia conclusio. Nullum est matrimonium contractum cum ea, quæ vivente viro absenti, & putans, eum defunctum cū alio nupfit. Ideo quæ primo viro revertenti restituenda: quamquam propter bonam fidem à reatu adulterij possit liberari. Sic Leo Papa in epistola 79. ad Nicetam cap. 2. & sequent. & refertur 34. quæst. 1. & 2. cap. *Cum per bellicam.* Quia primus vir per absentiam, aut captivitatem non amisit ius in vxorem, quæ propterea tanquam aliena secundo viro tradita est. Similiter dicendum de viro, qui ab vxore vivente absens contrahit matrimonium cum alia, quod propter eandem rationem nullum est. Si autem redire volens ad propriam vxorem cogatur ab Ecclesia manere cum secunda foemina, quia Ecclesiæ non constat, eum esse coniugatum cum alia iam vivente, excusatur per obedientiam, & vim Ecclesiæ, si secundæ foeminae poscenti debitum reddat.

ANNO TATIO.

HIC notatur Magister, quòd videatur docere, licitum esse viro reddere debitum foeminae, cum qua, vivente propria vxore nuptias peregrinus celebravit. Quia id ab omnibus reprobat. Sed à nota liberari potest. Tum quia id non docet absolutè licitum, sed tantum excusabile per vim, & obedientiam Ecclesiæ. Opus autem excusabile non est idem, quod licitum; nam excusatio etiam est eorum, quæ minuunt culpam, quamvis omninò non auferant. At eo in casu per vim, & obedientiam Ecclesiæ culpam reddendi debitum minui, exploratum est. Tum quia intelligi potest excusatio auferens culpam, ut quoad damnationem externam, cum ab Ecclesia cogatur reddere debitum poscenti foeminae, id non verò petere.

QVÆSTIONES.

QVÆST. I. Quid sit votum? *Hic S. Thomas, Bonavent. Richard. Mayr. Tarant. & alij q. 1. Sanch. lib. 4. sum. c. 1. Bonac. de precept. d. 4. q. 2. p. Val. to. 3. d. 6. q. 6. p. 1. Navar. c. 12. Azor, lib. 1. c. 13. Clau. Reg. lib. 6. c. 1. Filliuc. tr. 26. c. 1. Les. lib. 2. cap. 40. dub. 4. Layman. lib. 4. tr. 4. cap. 1. Suarez, lib. 1. de voto c. 2. Sor. lib. 7. de iust. quest. 1. art. 2. Henrig. lib. 11. cap. 13.*

Quæst. II. Quid votum solemne, & simplex? *Hic Bonavent. in litt. dub. 1. & S. Thomas, quest. 1. art. 2. Scot. quest. 1. Palud. quest. 4. art. 4. Palac. d. 2. Sanchez. lib. 7. de matrimon. d. 25. & lib. 5. summ. cap. 1. Suarez, tomo 3. de statu Relig. lib. 2. cap. 6. & sequenti. Azor, lib. 1. institum. cap. 6. Valentia, 2. 2. disp. 6. quest. 6. par. 5. Petr. Ledesma, de matrimon. quest. 53. art. 2. Henrig. lib. 1. 2. de matrimon. cap. 5. Medina, lib. 4. de contin. controuers. 7. cap. 35. Caietan. Pesamius, Aragon, Salon, Silui. & alij 2. 2. quest. 88. artic. 7.*

Quæst. III. Quenam sit materia voti? *Hic S. Thom. quest. 1. art. 1. Bonavent. art. 1. quest. 2. Richard. quest. 3. Tarant. quest. 2. Mayr. quest. 1. art. 2. Caiet. Pesant. Silui. Aragon, Salon, & alij cum S. Thoma, 2. 2. quest. 88. art. 2. Sor. lib. 7. de iust. quest. 1. art. 3. Navar. cap. 12. Sanchez, lib. 4. sum. cap. 6. & sequenti, Suar. lib. 2. de voto cap. 5. & sequenti, Filliuc. tr. 26. c. 2. Layman. lib. 4. tr. 4. c. 2. Rodrig. p. 2. um. cap. 94. Valentia, 2. 2. d. 6. quest. 6. Azor, 1. p. lib. 11. c. 14.*

Quæst. IIII. Voti commutatio? *Hic S. Thomas, quest. 1. art. 4. Bonavent. art. 2. quest. 2. Richard. art. 8. quest. & 2. Mayr. quest. 1. art. 5. Tarant. quest. 6. Caiet. Aragon, Salon, Pesant. Silui. & alij cum S. Thoma, 2. 2. q. 88. art. 1. 2. Sanch. lib. 4. summ. cap. 49. & sequenti, Nar. lib. 6. de voto c. 18. & sequenti, Valentia, to. 3. d. 6. q. 6. p. 7. Azor, 1. p. lib. 11. cap. 18. Laym. lib. 4. tr. 4. c. 8. Filliuc. tr. 26. c. 10. Les. lib. 2. c. 40. dub. 11. & seq. Clau. Reg. lib. 6. cap. 10. & sequenti.*

Quæst. V. Voti dispensatio? *Vbi præcipue an Papa possit dispensare in voto solemni? Hic S. Thom. quest. 1. art. 4. Bonav. art. 2. quest. 3. Richard. art. 9. q. 2. Mayr. quest. 1. art. 7. Tarant. q. 9. & 10. Sanch. lib. 4. summ. c. 37. & seq. & lib. 8. de matrimon. d. 8. Valentia, tomo 3. d. 6. quest. 6. p. 7. Les. lib. 2. cap. 40. dubio 12. & 14. Azor, 1. p. lib. 11. cap. 18. Suarez, lib. 6. de voto cap. 9. & sequenti, Clau. Reg. lib. 6. cap. 11. Navarro, cap. 12. Guñerrez, de matrimon. cap. 123. Bonac. de precept. disp. 4. q. 2. parte 7. & 4.*

Quæst. VI. An, & quo iure votum solemne dirimat matrimonium?

Hic Scot. Gabriel. Rubion. Ouand. & alij quæst. 1. Palud. quæst. 4. art. 4. Richard. art. 7. quæst. 2. Sanch. lib. 7. de matrimon. d. 26. Bellarm. lib. 2. de Monac à cap. 22. Conninc. d. 31. dub. 6. Tamer. tomo 4. d. 8. quæst. 4. dub. 3. Merarius, disp. 8. sect. 1. & 3. Layman. tract. 10. p. 4. cap. 3. Bonac. quæst. 3. p. 4. Valentia, tomo 4. disp. 10. quæst. 5. p. 3. Henrig. lib. 11. cap. 8. & lib. 12. cap. 3. Gutierrez, cap. 54. & 94. Rebel. lib. 3. quæst. 4. Les. lib. 4. cap. 41. num. 68. Azor, lib. 12. c. 6.

Quæst. VII. An votum simplex impediatur valorem, aut vsu licitum matrimonij? *Hic S. Thom. quæst. 1. art. 3. Scot. Durand. Argent. & Mayr. q. 1. Richard. art. 7. Tarant. quæst. 5. Sanch. lib. 7. d. 11. Bonac. quæst. 3. p. 14. Conninc. d. 30. dub. 3. Merarius, disp. 11. Tamer. tomo 4. d. 8. quæst. 4. dub. 2. Layman. tract. 10. p. 4. c. 15. Filluc. tract. 10. p. 2. cap. 9. q. 5. Gutierrez, cap. 85. Rebel. lib. 3. q. 12.*

DISTINCT. XXXIX.

De impedimento ad contrahendum matrimonium ex cultus disparitate.

P RIMA conclusio. Matrimonium fidelis cum infideli interdictum est. Primo, quia in lege veteri interdicebatur. Sic Exod. 34. *Non accipies uxores de filiabus alienigenarum filijs tuis, ne tradant eos post Deos suos.* Secundo, 1. Esdr. 10. Præcipit Deus, vt coniugia Iudæorum cum alienigenis inita dissolvantur. Tertio, quia id prohibetur in novo testamento, vt testatur Augustinus lib. 1. de adulter. coniug. c. 2. *Ne nubat femina nisi sua religionis viro, vel ne vir talem ducat uxorem. Id enim iubet Dominus, docet Apostolus, vtrumque præcipit testamentum.* Similiter Ambros. lib. de Abraham Patriar. c. 9.

2. Obijetur Apostolus 1. Corinth. 7. dicens; *Ego dico, non Dominus, si quis frater habet uxorem infidelem, & hæc consentit habitare cum illo, non dimittat illam.* Vbi probat coniugium fidelis cum uxore infideli. Respondetur. Apostolus loquitur de coniugio in infidelitate inito ab infidelibus, quorum alter postea fidelis factus est altero in infidelitate permanente. At superior conclusio disserit de coniugio inito cum disparitate Religionis a fidei cum infideli. Tunc enim facultas non datur fidei ad coniungendum cum infideli: quia ab initio coniugium fuit initum contra ius, & legem Domini. Sic Augustinus supra & lib. 1. de

sermon. in monte cap. 27. & lib. de adult. coniug. cap. 18. & Ambr. super
1. ad Corinth. 7.

3 Secunda conclusio. Infidelis cum infideli verum matrimonium
contrahit. Primò, quia Paulus 1. Cor. 7. hortatur coniugem ad fidem cõ
versum manere cum coniuge infideli volente cohabitare cum illo. Id au-
tem non liceret, si non esset verũ matrimonium inter illos. Secundò, quia
supponit Augustinus lib. de fide & operibus cap. 16. *Vxor legitima societa-
te coniuncta sine ulla culpa relinquitur, si cũ viro christiano permanere noluerit.*
Vbi legitima societatis coniunctio legitimum matrimonium est.

4 Obijcitur, illud matrimonium non esse ratum, quia solvi potest al-
tero converso ad fidẽ, vt mox dicemus; nec legitimum, quia iuxta Apo-
stol. Roman. 14. *Omne, quod non est ex fide, peccatum est.* Peccatum autẽ non
est legitimum, cum nõ sit iuxta leges Dei, nec naturæ rationalis. Sic Au-
gustinus ad Polent. cap. 18. ait; *non esse veram pudicitiam infidelis cum fideli.*
Respondetur. Tale matrimonium legitimum est, quia nulla lege prohibẽ
te cõtrahitur, vt supponit Augustinus supra. Neque obstat Apostolus;
tũ quia fides ibi intelligitur conscientia, id est, quod nõ est iuxta cons-
cientiam, peccatũ est: tũ quia tale matrimonium potest dici peccatum solũ
extrinsecẽ, & non intrinsecẽ, quia ab infideli non refertur in finẽ, & cul-
tum veræ religionis. Neque obstat Augustin. qui veram pudicitiam ne-
gat inter fidelem, & infidelem, solũ quia non habet bonitatem Sacra-
menti, & indissolubilitatem, quæ competit matrimonio fidelium.

5 Tertia conclusio. Coniux conversus ad fidem potest dimittere
vxořem infidelem nolentem converti; & e cõtra. Primò, quia id permit-
tit Paulus 1. Cor. 7. ibi. *Ego dico, non Dominus.* Vbi innuit, non esse præ-
ceptum, sed consilium manere cum infideli volente cohabitare. Secundò,
quia docet Augustinus lib. de adult. coniug. c. 18. dicens, à Deo non iu-
beri, neque prohiberi cohabitationem fidelis cum infideli. Non iuberi,
quia iustitia permittit discedere à fornicante, & infidelitas quædam forni-
catio est contra fidem debitam Deo. Neque prohiberi, quia coniugium
non fuit initum contra legem prohibentem Dei. Item quia spes fortẽ
erit, vt infidelis societate coniugis fidelis convertatur ad fidem. Vndẽ
coniux fidelis potest discedere licitẽ à coniuge infideli, quando societas cõ-
iugis provocat ad aliquod peccatum, vt si vir nolit coniũgi cum vxore,
nisi furetur, aut mæchetur, aut quid aliud flagitiosum expetat. Nam non
solũ infidelitas, sed etiam quævis alia illicita cupiditas fornicatio quæ-
dam est, cuius causa facultas datur coniugi ad dimittendum coniugem.
Sic Augustinus lib. 1. de sermon. in monte Domini cap. 28. & de fide, &
operibus cap. 16.

6 Quarta conclusio. Coniux conversus ad fidem, & dimissa coniuge infideli nolente converti potest ad alias nuptias transire. Primo, quia ait, Apostolus, 1. Cor. 7. *Quod si infidelis discedat, discedat, non enim servus tui subiectus est frater, aut soror in huiusmodi.* Vbi coniugem fratrem non esse servituti subiectum, non est aliud, quam non manere vinculo matrimonij obligatum; quia non est alia servitus, de qua Apostolus loquatur. Secundo, quia sic intelligit Apostolum Ambrosius reddens rationem. *Non est enim ratum matrimonium, quod sine devotione Dei est, & ideo non est peccatum ei, qui dimittitur propter Deum, si alij se copulaverit.* Contumelia enim creatoris solvit ius matrimonij circa eum, qui relinquitur, ne accusetur alij copulatus. Unde si coniux infidelis velit converti, aut liberè cohabitare cum fidei abque contumelia creatoris non potest fidelis alias nuptias inire. Quo explicatur idem Ambrosius dicens, esse adulteros eos, qui copulantur alijs vxoribus post dimissas infideles. Dixerit enim expresse, quando infideles volunt liberè cohabitare cum fidei abque contumelia creatoris. Quod non contradicit superioribus.

QVÆSTIONES.

QVÆST. I. An matrimonium fidelis cum infideli possit valide contrahi? *Hic S. hom. Bonavent. cor Richard. Durand. Argent. Mayr Tarant. & alij. q. 1. Sanchez. lib. 7. d. 71. Bonac. q. 3. p. 7. Tanner. 10. 4. d. 8. q. 4. dub. 5. Mayr. d. 9. sect. 3. & 4. Coninc. d. 3. dub. 3. Henric. lib. 2. cap. 13. Val. 10. 4. d. 10. q. 5. p. 3. Filluc. 11. 10. c. 7. Guier. c. 104. Petr. Ledes. q. 59. ar. 1. Laym. 11. 10. p. 4. cap. 14.*

Quest. II. An matrimonium infidelis cum infideli sit Sacramentum, aut eis conversis ad fidem fiat Sacramentum? *Hic S. Thomas, quest. 1. art. 2. Bonav. Richard. Tarant. & Brulsi, quest. 2. Argent. quest. 1. Alj. relati dist. 6. q.*

Quest. III. An infidelis conversus ad fidem possit dimittere coniugem infidelem nolentem converti? *Hic S. Thom. quest. 1. art. 2. Bonav. & Richard. art. 2. q. 1. Argent. q. 1. ar. 2. Tarant. q. 6. Alj. relati q. 1.*

Quest. IIII. An infidelis conversus ad fidem, & dimittens coniugem nolentem converti possit ad alias nuptias transire? *Hic interpretes relati quest. precedent. Sanchez. lib. 7. d. 7. Coninc. d. 6. dub. 5. Bonac. q. 3. p. 7. Rebel. lib. 1. q. 10. sect. 2. Petr. Ledes. q. 59. Filluc. 11. 10. p. 2. cap. 7. Tanner. tom. 4. d. 8. quest. 4. dub. 5. Henric. lib. 11. c. 8. & lib. 12. c. 13.*

DISTINCT. XL.

De cognatione carnali omninò impediēte

matrimonii.

PRIMA conclusio. Cognatio carnalis, seu consanguinitas iure antiquo Ecclesiæ impedit omninò matrimonium vsque ad septimum gradum. Sic Gregorius lib. 12. Regist. epist. 31. & referatur 35. quæst. 3. cap. *Progeniem*. Nicolaus Papa ibidem cap. *De consanguinitate*, & Concil. Lugdunense ibidem cap. *Nulli*. Porro hi gradus sunt generationes ordine descendentes ab eodem stipite, seu parente. Quos Isidorus lib. 9. Etimolog. cap. 5. & 6. & habetur 35. quæst. 5. cap. *Series* sic computat, vt à filiis, & non à parente numeret primum gradum, ideoque gradus impediētes matrimonium sex tantum recenset. Alij vero ipsum parentem inter gradus numerant, ab eoq; te primum gradum inclusivè incipiunt, vt habetur 35. quæst. 3. cap. *Contradicimus*, & cap. *Parentela*. Qua ratione computant canones Ecclesiæ, qui vsque ad septimū gradum matrimonium interdiciunt. Isidorus ea ratione sex tantum gradus impediētes matrimonium constituit, vt sicut sex ætatibus, mundi generatio, & hominis status concluditur: ita propinquitas tot gradibus terminetur. Alij vero ideo septem computant gradus, vt post septem gradus iungatur sponsus sponse, sicut post hanc vitam, quæ septem diebus agit, Ecclesia Christo iungetur.

² Secunda conclusio. Potest Ecclesia dispensare in matrimonio contracto cum cognatis intra septem gradus enumeratos. Nam Gregorius lib. 12. Regist. & in responsione ad quintam interrogationem Augustini Anglorum Episcopi licentiam concedit Anglorum genti nuper ad fidem conversæ, vt intra quartam, vel quintam generationem matrimonia cōtrahant. Vbi mentit legis Romanæ permittentis coniugia intra secundum gradum. Quod ipse non probat, quia experimento compertum est, ex talibus coniugijs soboles non succrescere.

QVÆSTIONES.

QVÆST. I. An, & qui gradus consanguinitatis dirimant matrimonium iure Ecclesiastico? *Hic Sanctus Thomas quæst. 1. art. 2. & 3. Bonaventura art. 1. quæst. 2. & 3. Scotus, Durandus, Mayron. & Argem-*

quest. 1. Richardus quest. 2. & 3. Tarant. quest. 3. & 4. Sanchez lib. 7. disp. 53. Tannerus tomo 4. disp. 8. quest. 4. dubio 4. Meratus disp. 9. sect. 5. & 6. Bonacina quest. 3. parte 5. §. 1. Valentia tomo 4. disp. 10. quest. 5. p. 3. Laym. tr. 10. p. 4. cap. 4. Petr. Ledesma quest. 54. art. 3. Conninc disput. 32. dubio 1. Rebel. lib. 3. quest. 5.

Quest. II. An, & qui gradus dirimant matrimonium iuræ naturæ, quin Ecclesia possit in eis dispensare? Hic Scotus, Mayron, Durandus, Rubion, & alij quest. 1. & 2. Sanchez lib. 7. disp. 51. & 52. Tannerus, Petr. Ledesma, Bonacina, Valentia, Meratus, Conninc, Rebel. relati quest. precedent. Henriquez lib. 12. cap. 4. Filliuc. tr. 10. p. 2. cap. 5. q. 4. Gutier. cap. 98.

DISTINCT. XLI.

De gradibus affinitatis omninò impediētib; matrimonium.

PRIMA conclusio. Affinitas iure antiquo Ecclesiæ matrimonium omninò impedit, sicut cognatio sanguinis. Sic Gregorius relatus 35. quest. 5. cap. Porro, & cap. De affinitate. Iulius Papa ibidem quest. 2. & 3. cap. Aequaliter, & cap. Nullum. Isidorus cap. Sane consanguinitas. Nam vir, & vxor per copulam fiunt vna caro, ideòque consanguinei viri fiunt vxori propinqui, & è contra: quæ propinquitas ratione alterius coniugis conueniens dicitur affinitas. Ergo sicut consanguinei ratione propinquitatis sunt inhabiles ad matrimonium, ita & affines.

2 Secunda conclusio. Gradus affinitatis impediētes matrimonium non fuerunt omninò iidem iure Ecclesiastico constantes. Nam iura proximè relata vsque ad septimum gradum affinitatem impediētem matrimonium, sicut consanguinitatem protrahebant. At verò Fabianus Papa relatus 35. quest. 2. cap. De propinquis, & Iulius cap. Et hoc quoque coniugia in quinto gradu affinitatis permittebant, in quarto vero contracta non dissolvebant.

3 Tertia conclusio. Affinitas iure antiquo parit affinitatem impediētem matrimonij v.g. Petrus ducens Mariam, eaque mortua Ioannam, parit affinitatem inter fratrem Mariæ, & Ioannam, filiosque, & filias eorū. Sic Gregorius relatus 35. quest. 10. capit. Fraternitatis, & Innocentius ibidem cap. Si qua mulier.

4 Quarta conclusio. Quamvis matrimonia bona fide inter consanguineos, aut affines gradibus impediētibz inita post noticiam impediēti dissolvantur ab Ecclesia; tamen ante illam quoad effectus externos iudicantur vera, & legitima matrimonia. Tūm quia eorum filij habentur legitimi. Tūm, quia canones Ecclesiæ eorum coniunctionem vocāt matrimonium, vbi de personis agunt, quarum testimonio sit dirimenda coniunctio. Sic Urbanus Papa 35. quæst. 6. cap. *Si duo viri*, & cap. *Notificamus*, & Fabianus Papa cap. *Consanguineos*.

5 Quinta conclusio. Accessus ad consanguineam, aut affinem, specialem continet differentiam malitiæ in confessione explicandam sunt enim variæ incontinentiæ species, quarum vna est incestus cum cognata, aut affine. Prima species est fornicatio simplex, quæ est coitus illicitus cum fœmina non vxore: ideoque est quasi generica ad omnes species incontinentiæ, quamvis specialiter sortiatur hoc nomen coitus illicitus cum fœmina, non habens differentias sequentes. Secūda stuprum, quæ est virginis illicita defloratio. Tertia adulterium, quæ est alieni thori violatio, seu alterius thori accessio. Quarta incestus, quæ est consanguinearum, vel affinium abusus. Postrema raptus, quæ est violenta puellæ à domo patris educio, vt corrupta in vxorem habeatur. Quod delictum secundum leges morte raptoris punitur, nisi ad Ecclesiam cum rapta puella confugiat, cuius privilegio mortis impunitatem consequitur.

QVÆSTIONES.

QVÆST. I. Per quam copulam affinitas contrahatur? *Hic Sanctus Thomas quæst. 1. art. 4. Bonaventura, Richardus, Argent. Tarant. Durandus, & alij quæst. 1. Sanchez lib. 7. disp. 64. & sequent. Bonacina, quæst. 3. p. 13. Petr. Ledesma, quæst. 57. art. 3. Conninc disp. 32. dubio 4. Sozus dist. 27. quæst. 1. art. 4. Fillincius tract. 10. parte 2. cap. 6. quæst. 2. Medina de continent. cap. 76. Henriquez lib. 12. cap. 10. Gutierrez cap. 87. Tannerus tomo 4. disp. 8. quæst. 4. dubio 7. Layman tract. 10. parte 4. cap. 5. Maratus disp. 9. sect. 11. & sequent.*

Quæst. II. Quæ affinitas dirimat matrimonium? *Hic Sanctus Thomas quæst. 1. art. 6. Bonaventura, Brulef, & Tarant. quæst. 3. Scotus, Durandus, Sozus, Argentina, & Mayron. quæst. 1. Sanchez lib. 7. disp. 67. Henriquez Petr. Ledesma, Tannerus, Bonacina, Layman, Conninc, & Maratus relati quæst. precedenti, Rodriguez cap. 228. Valentia tomo 4. disput. 10. q. 5. par. 2. Couar. 2. p. cap. 6.*

DISTINCT. XLII.

De spirituali cognatione.

PRIMA conclusio. Datur spiritualis cognatio differens à cognatione carnali, & affinitate Nam datur spiritualis paternitas, & filiatio, vt inter baptizantem, & confirmantem, & patrilios suscipientes ex vna parte, & inter baptizatum, & confirmatum ex alia, vnde spirituales parentes parentibus naturalibus compadres, & commatres dicuntur comparatione eiusdem filij. At hæc spiritualis cognatio differt à carnali exigente communionem sanguinis, & ab affinitate exigente copulam vxoris cum viro, cum neutrum exigit spiritualis cognatio. Ergo.

2 Secunda conclusio. Cognatio spiritualis orta ex sacramento Baptismi, & Confirmationis impedit matrimonium contrahendum inter Baptizantem, & Confirmantem, & patrilios suscipientes ex vna parte, & baptizatum, & confirmatum, & parentes naturales eius ex alia. Sic Maguntinense Concilium capite decimo, & habetur 30. quæst. 1. cap. *De eo.*

3 Tertia conclusio. Eadem cognatio impediens matrimonium est iure antiquo inter filios naturales, & filios spirituales, vel adoptivos copatrum, vel commatrum. Sic Nicolaus Papa ad consulta Bulgarorum, & habetur 30. quæst. 3. cap. *Ita diligere.* Quod alij de illis tantum filijs intelligunt, per quos compaternitas contracta est. Quibus consentire videtur Urbanus sup. cap. *Super quibus.* Alij vero etiam de illis, qui ante vel post compaternitatem, vel commaternitatem geniti sunt, vt definire videntur Paschalis Secundus ibidem cap. *Post susceptum,* & Triburienſe Concilium cap. *Illud etiam.*

4 Quarta conclusio. Contrahitur iure antiquo Ecclesiæ cognatio spiritualis impediens matrimonium inter virum, & commatrem vxoris post obitum vxoris. Sic Nicolaus Papa 30. quæst. 4. cap. *Sciscitatur,* & Urbanus cap. *Quod autem.* Cuius oppositum docere videntur Triburienſe Concilium cap. 47. relatum super cap. *Qui spirituales,* & Paschalis Papa, cap. *Post vxoris.* Sed componuntur cum conclusione. Quippe ea est de viro, qui copulatus est carnaliter cum vxore post commaternitatem, alia vero decisio de viro, qui eam copulam cum vxore post commaternitatem non habuit.

5 Quinta conclusio. Inter virum, & foeminam suscipientes eandem

sobolem non contrahitur cognatio dirimēs matrimonium. Sic Urbanus 30. quæst. quarta capit. *Quod autem*, dicens, nullo iure prohibitum, virum, & vxorem suscipere eundem puerum, quamvis id minus conueniat.

6 Sexta conclusio. Cognatio spiritualis matrimonio superveniens non dirimit matrimonium contractum, vt si alter coniugum baptizet alterius, vel vtriusque filium, aut patrinus eius in Baptismo, aut confirmatione sit. Sic Nicolaus Papa 30. quæst. prima, cap. *Nosse*. Concilium Cabilonense ibidem cap. *Dictum est*. Ioannes Papa cap. *Ad limina*. Quibus repugnare videtur ibidem cap. *Peruenit*, & cap. *Si quis filiastrum*, vbi decernitur, separandos esse coniuges, quorum alter alterius filium in baptismo, aut confirmatione susceperit. Sed hæc iura solū ad terrorem, vel de cognatione ante matrimonium contracta intelligenda sunt.

7 Septima conclusio. Cognatio spiritualis orta ex sacramento pœnitentiæ inter confessarium, & filiam pœnitentem afficit speciali malitiâ copulam inter eos habitam. Tūm, quia Symmachus Papa 30. quæst. 1. cap. *Omnes quos*, & Sylvester ibidem admonent, tam esse nostras spirituales filias, quas in Sacramento Pœnitentiæ absolvimus, quā eas quas baptizamus. At copula cum eis habita continet specialem malitiam. Ergo etiam habita cum filiabus confessionis. Tūm, quia Sylvester suprâ eam vocat *flagitiosam commixtionem*.

8 Octava conclusio. Secundæ nuptiæ, tertiæ, & quartæ licitæ sunt. Sic Augustinus libro de Sancta viduitate cap. 12. & Hieronymus ad Pammachium apologo libro contra Iovinianum. At videtur adversari Paulus primo Timoth. 3. prohibens bigamis Sacerdotium. Item Næocæsariense Concilium capit. 7. prohibens presbyteris, nuptijs Bigamorum interesse, quia Bigami pœnitentiâ indigent. Sed Paulus Sacerdotium Bigamis interdicit, solum propter maiorem Sacerdotij reverentiâ, non verò propter culpandam Bigamiam. Concilium autem Næocæsariense de nuptijs bigamorum dislerit, qui primæ vxori propter secundas nuptias insidiati sunt. Aut vtraque prohibitio ideò facta est, quia in eis nuptijs desideratur significatio sacramentalis perfecta coniunctionis vnus cum vna, quæ refert vnionem Ecclesiæ, & Christi.

(* * *)

QVÆSTIONES.

QVÆST. I. An, & quæ cognatio spiritualis dirimat matrimonium? *Hic Sanctus Thomas quæst. 1. art. 1. Bona Ventura q. 2. Scotus, Durandus, Richardus. Argent. Mayron. Tarant. & alij q. 1. Sanchez, lib. 7. disp. 54. & seq. Bonacina q. 3. p. 5. §. 2. Tannerus tomo 4. disp. 8. q. 4. dub. 4. Marrat. disp. 9. sect. 8. & 9. Conninc disp. 3. 2. dub. 2. Laym. tr. 10. p. 4. cap. 8. Henriquez lib. 11. cap. 11. Filliuc. tr. 10. p. 2. cap. 5. Valentia to. 4. disp. 10. q. 5. p. 3. Gutier. cap. 100. Navar. cap. 22.*

Quæst. II. An, & quæ cognatio legalis dirimat matrimonium? *Hic Sanctus Thomas quæst. 2. art. 2. Richardus, & Bona Ventura art. 2. quæst. 2. Argentina, & Bachon. quæst. 1. Tarant. quæst. 9. Sanchez lib. 7. disp. 63. Bonacina q. 3. p. 5. §. 3. Tannerus tomo 4. disp. 8. q. 4. dubio 4. Marrat. disp. 9. sect. 10. Conninc disp. 3. 2. dub. 3. Laym. tr. 10. p. 4. cap. 7. Valentia tomo 4. disp. 10. quæst. 5. p. 3. Navar. cap. 3. 2. Henriquez lib. 12. cap. 12. Rebel. lib. 3. quæst. 7. Petr. Ledesma quæst. 54.*

DISTINCT. XLIII.

De resurrectionis, & iudicij conditione.

ANTE omnia præmittendum est, futurum esse iudicij, & resurrectionis diem. Tum ex illo *Esaïæ 26. Resurgent mortui, & resurgent, qui erunt in sepulchris.* Tum ex illo *1. Thessal. 4. Si enim credimus, quod Iesus mortuus est, & resurrexit, ita, & Deus eos, qui dormierunt per Iesum, adducet cum eo.* Hoc enim vobis disimus in verbo Domini, quia nos qui vivimus, qui restitui sumus in adventum Domini, non præveniemus eos, qui dormierunt, quoniam ipse Dominus in iussu, & in voce Archangeli, & in tuba Dei descendet de calo, & mortui, qui in Christo sunt, resurgent primi. Quibus factis expressa est futura mortuorum resurrectio.

2. Nunc quaeritur primò. Quid significet, conferatvè vox tubæ in die resurrectionis? Voce tubæ faciendâ dicitur resurrectio, quia eius virtute, & efficacia faciendâ est. Vnde Propheta *Psalm. 67. Dabit voci suæ vocem virtutis, id est, efficaciam suscitandi mortuos.* Et *Ioann. Evangelista quinto. Venit hora, in qua omnes, qui in monumentis sunt, audient vocem filij Dei, & procedent, qui bonafecerunt in resurrectionem vitæ, qui verò*

mala

laegerunt in resurrectionem iudicii. Vbi voci filij Dei tanquam causæ tribuitur resurrectio. Vnde cum ab Apostolo supradicitur resurgendos mortuos *in voce Archangeli*, per Archangelum potest intelligi Christus Archangelorum Princeps, vel vox vnus, vel plurium Angelorum, quæ virtute Dei resurrectionem operetur. Quæ vox *Tuba* dicitur, quia erit grandis, & omnibus manifesta: idèdque in Evangelio Matthæi 25. clamoris nomine significatur. *Media nocte clamor factus est, ecce sponsus venit.*

3 Quæritur secundò: quare media nocte Christus venturus annūtiatur? Augustinus docet mediam noctem non intelligi horam temporis, sed circumstantiam, scilicèt, quia veniet occultus, cum non speratur. Cassiodorus verò idèd nocte venturum, quia primogenita Ægypti nocte percussa sunt. Sed rectius noctem, non temporis, sed eventus qualitatem interpretari cōstat, quia ea ratione etiam *Dies Domini* dicitur, quia tunc cogitationes, & cōsilia singulorum, quasi in die patebunt, iuxta illud Dan. 7. *Vetustus dierum sedit, & libri aperti sunt coram eo.* Hoc est, cōscientiæ singulorum, vt impleatur illud Matth. 10. *Nihil occultum, quod nō reueletur.* Quod etiam testatur Augustinus lib. 20. de Civitate Dei c. 14.

4 Quæritur tertio. An electorum tunc peccata manifestanda sint? Certum est, ipsis electis ea in memoriam revocanda, quia eorum memoria auget in eis gloriam, & gratitudinem iuxta illud Psalm. 88. *Misericordias Domini in aeternum cantabo.* Quod expendens Gregor. lib. 4. Moral. cap. 42. ait: *Quomodo in aeternum misericordias Domini canis, qui miseria non meminit? Quomodo autem plena beatitudo, si memoria reatus mentē tangit? Sed sape læti trisidium meminimus, & sani dolorum meminimus sine dolore, & inde amplius læti, & grati sumus.* Vnde explicatur illud Esaiæ 65. *Non erunt in memoria priora: hoc est, non erunt ad pungendum cor, sed ad gaudendum de illis, vt exponit Hieronymus in eum locum.* At expressum in sacra pagina non est, electorum peccata cæteris omnibus notificanda. Vnde non est improbable ea tegenda, quia per poenitentiam omninò tecta, & deleta sunt, quasi non fuerint.

5 Quæritur quartò, an illi, quos Christus inveniet viventes, morituri tunc sint? Apostolus 1. Thessal. 4. ait: *Nos qui vivimus, qui relinquimus, simul rapiemur cum illis innubibus obviam Christo in aera.* Verius autem est, vt tunc dum per aera feruntur, moriantur, & continuò reviviscant: nā 1. Cor. 15. ait: *Quod seminas nō vivificatur, nisi prius moriatur.* Itē supra: *Omnes quidē resurgemus, sed non omnes immutabimur.* Scilicet, quia omnes post mortē recuperaturi sūt vitā, quāvis aliqui, scilicet tūc vivētes, nō resurgent solēni, & manifesta resurrectione: quia *anima*, vt ait Ambrosius:

Quasi per soporem egressa de corpore, eidem in momento reddetur Cuius sententiæ est Augustinus lib. 20. de Civitate Dei cap. 20. sed Hieronymus videtur contrarius dicens: *Quisdam in fine sæculi adveniente Christo non esse morituros, sed vivos repertos in immortalitatem repente mutandos* Vnde quod dicitur Christus iudicaturus vivos, & mortuos, alij vivos intelligunt tunc viventes, alij verò iustos.

6 Queritur quintò, quomodo omnes iuxta Apost. 1. Corinth. 15. resurgent in corrupti? Scilicet quia omnes resurgent immortales absque vili diminutione membrorum futurâ. At non quia omnes resurgent impassibiles cum reprobi mortem, & pœnas passuri sint æternas.

ANNOTATIO.

Parisenses hic reprobant, electorum peccata non esse alijs iudicij die manifestanda. Sed id à Magistro omninò non docetur, sed tantùm ait, non esse expressum in sacra Scriptura oppositum, neque certâ fide tenendum ideoque non esse tunc temere dictum, si electorum peccata alijs occultanda dicantur, si quidem tunc neque testimonia sacre Paginae, neque Scholasticorum, & Patrum suffragia ei asserto repugnantia, sibi erant explorata.

QVÆSTIONES.

QVÆST. I. An resurrectio hominum sit supernaturalis, & miraculosa? *Hic S. Thomas quest. 1. art. 2. & in supplem. 3. p. quest. 75. art. 3. Bonaventura art. 1. q. 5. Scotus. & Tarant. quest. 4. Argent. q. 1. art. 2. Brulef. 4. 5. Suarez tomo 2. in 3. p. disp. 44. sect. 6. Granad. tomo 5. controuers. 13. tr. 2. disp. 2. Valentia tomo 4. disp. 11. quest. 3. p. 2. sal. 1. 2. tr. 2. disp. 14. sect. 2. Syluest. & Pesant. in 3. p. q. 75. supplem. art. 3. Egid. de present. 10. 3. lib. 1. q. 3. art. 3.*

Quest. II. An resurrectio sit futura? *Hic Sanctus Thomas, Bonaventura, Scotus, Richardus, Argent. Mayr. Brulef, Durandus, Tarant. & alij quest. 1. Sylvi Pesant. & alij in 3. p. q. 75. supplement. art. 1. Valentia tomo 4. disp. 11. q. 3. p. 1. Suarez tomo 2. in 3. p. disp. 50. Granad. tomo 5. controuers. 13. tr. 2. disp. 3. Salas. 1. 2. tr. 2. disp. 14. sect. 4. Acofta lib. ult. de nouissimis, Tannerus tomo 4. disputat. 2. quest. 4. dubio 2. Egidius de present. tomo 3. lib. 1. quest. 4.*

Quest.

Quæst. III. An corpora resurgentium erunt omnino eadem, quæ primo viva? Hic S. Thomas, q. 1. art. 4. Bonavent. art. 1. quæst. 4. Richard. ar. 5. quæst. 3. Argent. quæst. 1. art. 3. Brulef. q. 4. Tarant. q. 1. Durand. dist. 44. quæst. 1. Valentia, to. 4. d. 1. q. 3. p. 1. Sal. 1. 2. tract. 2. d. 4. sect. 1. 2. Sot. dist. 44. q. 1. art. 1. Granad. to. 5. controuer. 1. 3. tr. 3. d. 2. Aegid. de present. to. 3. de beatitud. lib. 2. q. 3. art. 1. & sequenti, Pesant. Silui & alij q. 79. supplem. art. 1. Suarez, tomo 2. in 3. p. disp. 44. sect. 2. Tannerus, tomo 4. disp. 2. quæst. 4. dubio 2.

Quæst. IIII. An ante resurrectionem omnes homines sint mortui; Hic S. Thomas, quæst. 1. art. 4. Scot. & Mayr. quæst. 1. Brulef. & Tarant. q. 2. Valentia tomo 4. d. 1. q. 3. p. 3. Acosta, lib. ultim. de nouissimis c. 21. Suar. tomo 2. in 3. p. disp. 50. sect. 2. Sal. 1. 2. tract. 2. disp. 1. 4. sect. 4. Tannerus, tomo 4. d. 1. quæst. 4. dub. 2. Aegid. de present. to. 3. lib. 1. quæst. 4. art. 2. §. 3. & numero 40.

Quæst. V. An omnium etiam electorum peccata sint omnibus manifesta? Hic S. Thomas, quæst. 2. art. 5. Bonavent. art. 2. 7. 3. Tarant. q. 1. 4. Brulef. quæst. 9. Alber. & Carthus. quæst. 1. Pesant. Silui. & alij cum S. Thom. q. 87. art. 1. & 2. Suarez, tomo 2. in 3. p. d. 57. sect. 2. Valentia, tomo 4. d. 1. 1. quæst. 4. p. 2. Acosta lib. 4. de nouissimis cap. 23. & 24. Granad. tomo 5. controuerf. 1. 3. tract. 4. disp. 5. Sot. distinct. 47. quæst. 2. art. 3. Tannerus, tomo 4. d. 2. quæst. 4. dub. 4.

Quæst. VI. Quæ nam futura sit resurrectionis causa efficiens? Hic S. Thom. q. 2. art. 1. Bonav. art. 1. quæst. 6. Mayr. & Sot. quæst. 1. Brulef. quæst. 6. Tarant. q. 5. Valentia, tom. 4. d. 1. q. 3. p. 2. Sal. 1. 2. tract. 2. d. 1. 4. sect. 5. Suarez, tom. 2. in 3. p. d. 50. sect. 4. Acosta lib. 4. de nouissimis cap. 17. & sequenti, Pesant. Silui. & alij q. 76. supplem. art. 1. 2. & 3. Granad. to. 5. controuerf. 1. 3. tr. 2. d. 4. & seq. Tanner. to. 4. d. 2. q. 4. dub. 2. Aegid. de present. to. 3. lib. 1. quæst. 5.

DISTINCT. XLIII.

De ætate, & statura resurgentium.

P R I M A conclusio. Omnes resurgent in ætate Christi. Sic enim testatur Apostolus Eph. 4. *Donec occurrat ætas omnes in virum perfectum, in mensuram ætatis plenitudinis Christi.* Vbi in virum resurrekturi omnes dicuntur, non quia in sexu virili omnes, sed quia in virilis ætatis fortitudine, & valetudine corpora resument.

2. *Secunda conclusio.* Nō resurgent omnes in statūra corporis Christi, sed in ea, quam viventes habuerunt, vel habituri essent attingētes ætatem Christi. Sic Augustinus lib. 22. de civit. Dei c. 15. Nam Apostolus supra solum ait, resurgendos omnes in mensurā ætatis, non vero statūræ corporis Christi. Præterea, quia si in statūrā Christi omnes resurgerent, perirent plures corporis partes iustorū, qui magnitudine Christi u excellerunt. Quod est cōtra illud Luc. 12. *Capillus de capite vestro non peribit.* Vnde consequenter ex omni collectione partium corporis, quas animus informavit, redintegabit divinus artifex corpora sanctorum, quin materiam capillorum ad capillos formandos, nec oculorum ad oculos, sed ad fabricandam, quam sibi libuerit, partem, adigatur.

3. *Tertia conclusio.* Omnes electi resument corpora absque deformitatibus huius vitæ; quod de reproborum corporibus incertum est. Prima pars probatur, quia sic testatur Augustinus in Enchir. c. 91. Itē quia sic docet eorum pulchritudinem, propter quam lucidiora sole prædicantur. Secunda pars probatur, quia Augustinus supra attingens rem iudicium dubium relinquit.

4. *Quarta conclusio.* Reproborum corpora non consumuntur igne: quia tormentum ignis erit perpetuum. Quod etiam Augustinus lib. 21. de civit. à cap. 1. illustrat varijs exemplis, præsertim tormentis animæ, quibus ipsa non consumitur.

5. *Quinta cōclusio.* Etiā spiritus Angelici, & humani nunc ante vniōnem cum corpore igne materiali comburūtur. Tum quia Apoc. 19. apud gehennam dicitur esse stagnum ignis, & sulphuris ad tormētum spirituū. Tum quia Math. 25. ignis æternus, quo corpora hominum vrenda sunt, dicitur paratus Diabolo, & Angelis eius. Tum quia Luc. 16. anima divitis proponitur cruciata flammis ignis, & petens ad refrigerium guttam aque. Tum quia Augustinus lib. 21. de civit. c. 10. testatur, spiritus ibi miris, sed veris modis, quamvis incorporeos corporeis ignibus cremari. Similiter Gregorius Dialog. 4. c. 29. & Casianus lib. 10. collat. 1.

6. *Sexta conclusio.* Abortivi fœtus, qui animā in ventre matris informati sunt, etiam tunc resurgēt. Sic Augustinus in Enchir. c. 85. & 86. quia resurrectionis illi, sicut præcedentis vitæ, & mortis capaces sunt. At verò fœtus, qui ante informationem animæ evanuerunt, sicut vitæ rationalis præteritæ, ita & resurrectionis futuræ erunt expertes. Vnde etiam monstra, quæ animā vixerunt, resurrectura creduntur, sicut fœtus animati, quamvis citò perierint, quia iterato vivere possunt, quæ vixerunt semel. Quamquam monstrositas corporis erit emendanda, vt Augustinus supra cap. 87. declarat.

QVÆSTIONES.

QVÆST. I. An corpora resurgentium erunt omnino eadem, quæ eorumdem viventium? *Hic S. Thomas, q. 1. Dur. & Scot. q. 1. Alij relati, dist. preced. q. 3.*

Quæst. II. An corpora beatorum resurgent cum deformitatibus vitæ? *Hic S. Thom. q. 3. art. 1. Bonav. ar. 3. q. 1. Richard. q. 6. Scot. q. 1. art. 3. Tarant. q. 7. Granad. to. 5. controuers. 13. p. 2. tr. 3. d. 3. Ægid. de Present. tomo 3. lib. 3. q. 6. art. 5. Conimbric. 2. de generat. cap. 8. q. 3. art. 3. Suar. tom. 2. in 3. p. d. 43. sect. 3.*

Quæst. III. Impalsibilitas Beatorum corporum? *Hic S. Thom. q. 2. ar. 1. Durand. q. 4. Palac. d. 2. Granad. to. 5. controu. 13. p. 3. tr. 3. d. 3. Ægid. de present. tom. 3. lib. 5. quæst. 3. Suarez, tom. 2. in 3. p. d. 48. sect. 2. Sal. 1. 2. tr. 2. d. 14. sect. 17. Pesant. Silui, & alij cum S. Thoma, 3. p. in supplem. quæst. 82. art. 1. & seq. Valent. tom. 4. d. 11. quæst. 5. p. 1. Lorca, 1. 2. quæst. 4. art. 6. annotat. 1.*

Quæst. IIII. Agilitas eorumdem? *Hic S. Thom. q. 2. ar. 3. Dur. q. 7. Valent. to. 4. d. 11. q. 5. p. 1. Gran. to. 5. contr. 13. p. 3. tr. 3. d. 5. Ægid. de present. to. 3. lib. 5. q. 5. Suar. to. 2. in 3. p. d. 48. sect. 4. Salas, 1. 2. tr. 2. d. 14. sect. 18. Viquer. instit. Theolog. c. 14. §. 2. Nisse resolut. tract. 7. p. 3. q. 3. Angles, de Beat. ar. 5. difficult. 3.*

Quæst. V. Claritas eorumdem? *Hic S. Thomas, quæst. 2. art. 4. Dur. q. 8. Palud. q. 5. Palac. d. 4. Val. to. 4. d. 11. quæst. 5. p. 1. Suar. tom. 2. in 3. p. d. 48. sect. 2. Salas, 1. 2. tr. 2. d. 14. sect. 16. Nisse resolut. Theolog. tr. 7. p. 3. port. 3. q. 4. Ægid. de present. to. 3. lib. 5. q. 4. Gran. to. 5. controu. 13. p. 3. tr. 3. d. 6. Pesant. Silui, & alij cum S. Thoma, 3. p. in supplem. q. 85.*

Quæst. VI. subtilitas eorumdem? *Hic S. Thom. quæst. 2. art. 2. Durand. quæst. 5. & 6. Paludanus quæst. 5. Capreol. quæst. 3. Palac. d. 3. Valentia, tomo 4. disp. 11. quæst. 5. part. 1. Suarez, tomo 2. in 3. p. disp. 48. sect. 1. Salas, 1. 2. tract. 7. disp. 4. sect. 19. Granadus, tomo 5. controuers. 13. p. 3. tract. 3. disp. 4. Ægidius, de present. tomo 3. lib. 5. quæst. 6. Horont. de loc. lib. 1. cap. 40. Nisse resolut. Theolog. tr. 7. p. 3. port. 2. quæst. 5. Viquer. instit. Theolog. cap. 14. §. 2. Pesantius, Silui, & alij cum S. Thoma in supplement. 3. parte quæst. 83.*

Quæst. VII. Qualia resurgent corpora reproborum? *Hic Bonavent. p. 1. art. 3. quæst. 2. Richard. & Brutes. quæst. 5. Tarant. quæst. 8. Argent. quæst. 1. art. 2. Valentia to. 4. disp. 11. q. 5. p. 3. Granad. to. 5. controu. 13. p. 3.*

rr. 4 disp. 1. & sequenti, Pesantius, & Silui, cum S. Thoma, supplement. 3. p. quæst. 86.

Quæst. VIII. An verò igne corporeo sint cremanda? *Hic Bonavent. p. 2. ar. 2. q. 1. Richard. art. 2. q. 3. Tarant. quæst. 13. Carthus. q. 8. & 10. Valentia. to. 4. d. 1. quæst. 5. p. 3. Granadus, tomo 5. controuers. 13. p. 3. tract. 4. d. 3. Pesantius, & Silui. cum S. Thoma in supplement. 3. p. q. 86. ar. 3.*

Quæst. IX. An spiritus quoque igne corporeo sint vrendi, & quomodo? *Hic Bonauentura. p. 2. art. 3. quæst. 2. Scot. & Mayr. quæst. 2. Richard. art. 2. quæst. 6. & 10. Durand. quæst. 10. Tarant. quæst. 6. Alij relati lib. 7. dist. 6. quæst. 5.*

DISTINCT. XLV.

De diuersis animarum receptaculis, & conditionibus.

PRIMA conclusio. Animæ decedentes è corpore ad diuersa receptacula transeunt. Sic Augustinus tract. 49. super Ioan. & in Enchiridio cap. 109. Nam aliæ in gaudium, aliæ in tormenta deputantur, prout fuerunt huius merita vitæ. Vnde vltimo resurrectionis die peccatoribus pœna, iustis verò augebitur gloria, nam vtræque in corpora redundabit, in quibus antea illam expesei non sunt.

2. Secunda conclusio. Suffragia Ecclesiæ, & fidelium prosunt animabus iustorum. Triplex est animarum differentia. Aliæ valde bonæ, quæ de corpore immediatè transeunt in gloriam, aliæ valde malæ, quæ immediatè transeunt in damnationem, & tertianæ mediæ, & mediocriter bonæ, quæ prædestinatæ sunt in gloriam, sed indigent purgari pœna temporali, priusquam beatitudine potiuntur. Igitur suffragia Ecclesiæ, & fidelium non conferunt primæ, neque secundæ differentię animarum, sed tertiæ. Nam primæ animæ eis non indigent; secundæ, quamvis indigeant, iuari non possunt; tertiæ verò & indigent, & iuari possunt. Quam inæqualem conditionem merita inæqualia huius vitæ pepererunt. Vnde ea suffragia pro primis oblata conferunt in gratiarum actionem, pro secundis in viventium consolationem, pro tertijs verò in propitiationem. Tū quia traditione Ecclesiæ sic creditur. Tū quia animæ purgandæ communionem gaudent corporis, & sanguinis Christi, ad quam spectat hæc suffragiorum participatio. Tū quia impium est, credere oblationes Ecclesiæ

clesiæ pro defunctis vanas, & inutiles esse. Hæc Augustinus in *Enchiridion* cap. 110. & sermo. 32. de verbis Apostoli & habetur 13. *quæst.* 2. cap. *Tempus.*

3 Tertia conclusio. Funeris pompa, & præclara sepultura nihil iuvat animas defunctorum. Tum quia Augustinus testatur lib. de cura pro mortuis agenda cap. 2. & serm. 32. de verbis Apostoli. Tum quia dives his honoribus præcellit apud homines pauperem, quem tamen meritis superiorum apud Deum non præcellit, ut constat ex parabola animæ divitis & pauperis Lucæ 16. Neque propterea negligendum est officium funeris, & sepulturæ; & quæ in sacris literis commendatur; & quæ iuvat ad pietatem, & lenimentum maroris viventium. Tamen suffragia orationum, & oblationum, quæ animabus profunt, multò observantius procuranda.

4 Quarta conclusio. Ex duobus cum æquali merito, & demerito defunctis, altero divite, pro quo offeruntur plura specialia suffragia, altero paupere, pro quo nulla specialia, sed communia tantum suffragia oblata sunt, non erit dives ampliori mercede gloriæ remunerandus, sed celeriori absolutione purgandus. Nam merces gloriæ solum secundum merita datur, solutio tamen poenæ temporalis suffragijs fidelium acceleratur. Quamquam etiam dici possit, pauperi æqualiter communia, ac diviti specialia prodesse ad eandem solutionem poenæ, quia applicatio suffragiorum fit à Deo iuxta merita huius vitæ, quæ in utroque æqualia ponuntur.

5 Quinta conclusio. Etiam animæ iustorum in adventu Christi viventium solvent poenam temporalem brevi punitione ignis, quamvis nulla pro eis suffragia offerantur. Solvent poenam, quia debita illa est; brevem tamen, & cito transeuntem, quia thesaurus Ecclesiæ meritis Christi, & iustorum dives eis applicabitur ad citam punitionem, ut possint stare ante tribunal Christi.

6 Sexta conclusio. Audiunt, & cognoscunt sancti preces & vota fidelium quæ pro defunctis funduntur. A priori, quia in verbo innotescunt beatis ea, quæ ad ipsorum gloriam spectant. At vota fidelium in ipsos relata ad eorum gloriam spectant. A posteriori, quia Angeli audiunt nostras orationes. Ergo etiam sancti, cum par sit utriusque ratio. Antecedens ostendit Augustinus lib. de orando Deo c. 9. ex illo Tobix 12. ab Angelo hominibus denuntiatio; cum oraretis, orationem vestram obtuli Deo; alijque sacra paginæ prolatis, quibus docemur ab Angelis nostras orationes deportari ad eum. Quod interprete Augustino supra, non fit, ut Deo innotescant per Angelos, cum omnia à se perfecte prænoscat, sed ut eo-

rum meritis, & impetratione iuventur. Quod idem de precibus ad sanctos falsis credendum est.

QVÆSTIONES.

QVÆST. I. An suffragia viventium profint defunctis in purgatorio? *Hic S. Thomas, q. 2. Bonau. Richard. & Argent. q. 1. Byles. q. 4. Tarant. q. 7. Alij relati dist. 20. q.*

QVÆST. II. An animæ puniantur in purgatorio, & inferno igne corporeo? *De quo relati distinct. precedent. quæst. 9. & lib. 2. distinct. 6. quæst. 6.*

DISTINCT. XLVI.

Si valde malis detur mitigatio pœnæ?

CONCLUSIO est. Deus punit reprobos citra condignum miscens misericordiam cum iustitia. Primum, quia Calsiodorus in Psalmis 101. *Hæc duo res, scilicet, misericordia & iustitia iudicio Dei semper adiunctæ sunt.* Ergo, & in punitione malorum non est iustitia sine misericordia. Idem in Psalmo 106. *Hæc duo matris societate sibi iunguntur.* Secundò quia Augustinus in Enchiridio cap. 112. differens cum illis, qui reprobam supplicia finem habitura contendebant ex illo Psalmo 76. *Non enim obliuiscetur misereri Deus, aut continebit in ira sua misericordias suas:* Sic eis respondet; *Si hoc ad omnes existimant pertinere, non idèò necesse est, ut damnationem opinentur suiri posse, sed pœnas damnatorum certis temporibus existimant se hoc displicere delinquentibus mitigari, non æterno supplicio finem dando, sed leniam adhibendo, vel interponendo cruciatibus.* Ergo etiam circa damnatos misericordia admiscebitur iustitiæ.

Sed obijciuntur primò, illud Iacobi 2. *Iudicium sine misericordia fiet illi, qui non fecit misericordiam.* Secundò Augustinus in Psalmo 119. *misericordia hic, iudicium in futuro.* Item explicans illud Psalms 14. *Omnes via Domini misericordia, & veritas:* sic ait, erga sanctos omnes via Dei misericordia, erga iniquos omnes veritas, quia ubi non miserebitur, vnde dicta veritas datur. Ad primum respondetur. Iudicium sine misericordia Deus facere dicitur, quia iustitiam exercet sine misericordia liberante, & salvante quamvis non

non sine misericordia minuente poenas peccatis condignas. Adsecundam. Misericordia hic dicitur fieri à Deo, & iudicium in futuro; quia hic, etiam circa reprobos magis elucet misericordia, quam iustitia, & in futuro magis iustitia, quam misericordia. Nam sic peccatores Deus vocat, & iustificat, varijsque modis promovet ad salutem. Illud verò, *omnes via Domini misericordia, & veritas*, multiplicem accipit expositionem. Primum enim omnes via Domini quibus Deus ad nos venit, misericordia, & veritas dicuntur quia ut Augustinus exponit, duo sunt Dei adventus ad homines. Primus, in quo factus homo manifestam, & multiplicem misericordiam exhibuit. Secundus in quo iudex factus meritis, & demeritis hominum præmia, & supplicia iusta decernit. Secundò. *Via Domini* dicuntur, quæ nos ad Dominum dirigunt, illæque misericordia, & veritas, quia misericordia est, quæ bonum facimus, & veritas, seu iustitia quæ à malo declinamus. Nam in hac duo omne meritum, quo in Deum tendimus, revocatur. Augustinus verò dicens erga iniquos, *viam Domini esse iustitiam*, ubi non miseretur, intelligendus est de iustitia excedente misericordiam, quando in futuro reprobos post multam misericordiam supplicij deputat æternis.

Hic tamen annotare est, cum Patres distinguunt in Deo iustitiam, & misericordiam, non intelligendum, eas inter se distingui realiter, cum ambe identificetur essentia divinæ, & inter se nulla ratione opponantur, eodemque Deus realiter sit misericors, quo iustus est. Duo ergo dicuntur, quia diversos effectus operantur, alios, quibus sola misericordia, alios, quibus sola iustitia ostenditur quamvis utrosque eadem realiter natura Dei operetur. Quamquam pluribus placet, nullum fieri opus à Deo, in quo utrumque attributum non eluceat, sic intelligentibus universas vias Domini esse misericordiam, & iustitiam, quia omnia opera sua iuste, & misericorditer facit, quia etiam quando punit, nostram salutem intendit, & quando miseretur, iustam misericordiam largitur. Sed quidquid sit de affectu interno Dei, negari non potest in effectu externo alia esse opera, quæ solam misericordiam, alia, quæ solam iustitiam nobis testantur.

QVÆSTIONES.

QVÆST. I. An in Deo sit stricta iustitia? *Hic S. Thom. q. 1. ar. 1. Durand. & Capr. q. 1. Alij relati lib. 1. dist. 4. q. 6.*

Quest. II. An in Deo iustitia sit ex natura rei à misericordia? *Hic Bonavent. in litt. dub. 5 & 6. S. Thom. q. 1. art. 1. Alij relati lib. 1. dist. 2. quest. 7.*

Quest. III. An sit distincta virtualiter & ratione? *Hic Bonaventura in litter. dub. 5. & 6. Sanctus Thomas, quest. 1. art. 1. Alij relati lib. 1. dist. 2. quest. 6.*

Quest. IIII. An premium gloriæ sit mathematicè maius, quàm meritum, ideòque misericordia misceatur cum iustitia in retributione illius? *Hic S. Thomas, q. 2. art. 6. Bonav. art. 2. q. 2. Scot. q. 3. Richard. art. 2. q. 3. Argentin. quest. 1. art. 3. Tarant. quest. 4. Alij relati lib. 2. distinct. 27. quest. 7.*

Quest. V. An poena æterna sit debita malitiæ peccati mortalis? *Hic Bonaventura, in litter. dubio 1. & art. 1. quest. 2. Durandus, quest. 2. Richard. art. 2. quest. 4. Brulef. quest. 8. Alij relati lib. 2. distinct. 43. quest. 6. ubi de gravitate infinita peccati. De quo relati lib. 2. distinct. 43. quest. 7.*

Quest. VI. An item sit debita peccato veniali coniuncto cum mortali? *De quo relati lib. 2. dist. 43. q. 6.*

DISTINCT. XLVII.

De sententia iudicij.

QVÆRITVR primò, an sententia illa iudicij Math. 2 r. *venite benedicti, & imaledicti*, futura sit vocalis, an solùm metalis? Sunt enim qui velint, solum exprimendam in mètibus hominum, & non vo e proferendâ: quia Apostolus 1. Cor. 15. ait: *in momento, & in ictu oculi*, mysterium peragendum. Quod momento fieri non potest si sententia, & increpatio reproborum. *Esuriui, & non dedistis mihi manducare*, & electorum laudatio verbis perficienda est. Alij vero, voce proferendam sententiã putant: quia id indicant scripturæ, quare illud *in momento, & in ictu oculi* solùm ad resurrectionem mortuorum, & non ad acta iudicio referunt.

2. Quæritur secundò. An alij præter Christum futuri sunt iudices nationum? Sententiam affirmantem docere videtur Christus Matthæi 19. Apostolis dicens: *Sedebitis, & vos iudicantes duodecim tribus Israël.* Vbi non solum Apostolis, sed etiam alijs iustis Apostolorum vestigia sequentibus potestas iudicandi promittitur. Tum, quia etiam Paulus, qui plus omnibus laboravit, iudicaturus sedebit. Tum, quia illud Psal. 149. *Gladij accipietes in manibus eorum,* de alijs sanctis, qui personam iudicantis induent, communiter intelligitur. Vnde Gregorius ad caput 36. Iob lib. 26. Moral. cap. 24. quatuor ordines in iudicio distinguit, duos electorum, & duos reproborum. Primus eorum, qui iudicantur, & pereunt, quibus inelamabit Dominus: *Esurivi, & non dedisti mihi manducare, &c.* scilicet, qui fidem sine operibus professi sunt. Secundus eorum, qui non iudicantur, & pereunt: de quibus Dominus ait Ioan. 3. *Qui non credit, iam iudicatus est,* scilicet, qui à fide remoti fuerunt, quia eorum damnatio toti Ecclesie nota est. Tertius eorum, qui iudicantur, & regnant, quibus in dextera iudicis consistentibus dicit: *Esurivi, & dedisti mihi manducare,* scilicet electi, qui sola præcepta legis impleverunt, & perfectionem consiliorum non attigerunt. Quartus denique eorum, qui non iudicantur, & regnant, scilicet, qui consiliorum perfectionem, & Apostolorum vestigia sequuti sunt: quia hi non iudicandi, sed iudicaturi cum Domino sedebunt. De quibus Esaias 3. ait: *Dominus ad iudicium veniet cum senatoribus populi sui.* Ex Salomon Proverbior. vlt. *Nobilis in portis vir eius, quando sederit cum senatoribus terra.* Et Iob 36. *Non saluat impios, & pauperibus iudicium tribuit.* Et Apocalyp. 3. *Qui viderit, dabo ei sedere mecum in throno meo.* Quibus omnibus satis exprimitur, præclaros virtutum amatores propter Christum potestate iudicis functuros.

3. Quæritur tertio. An Angeli ministraturi sint in iudicio? Pars affirmans ostenditur Matthæi 13. *Exibunt Angeli, & separabunt malos de medio iustorum, & mittent eos in caminum ignis.* Et Matthæi 24. *Mittet Angelos suos cum tuba, & congregabunt electos à quatuor venis.* Iuxta illud Psalm. 49. *Congregate illi sanctos eius.* Quibus ministerium Angelorum illo die satis exploratum est. Et enim adventum iudicis præcedet ignis comburens elementa mundi, & ascendens, quo ascendentur aquæ diluvij, purgans viventes iustos, & consumens iniquos. Quo peracto Angeli segregabunt bonos à malis, & rapient bonos obviam Christo in aera, iuxta Pauli 1. Thessal. 4. reprobis in terra retentis. Rursus proferente iudice sententiam assument benedictos à Christo in gloriam, & maledictos mittent in ignem æternum. Erunt igitur Angeli illius iudicij cooperatores, & ministri Deo.

Quæritur quartò. An post iudicij diem, versus sit, Deus demonibus ad tormentum reproborum hominum? Volunt enim aliqui, tunc detestandos demones potestate torquendi, quâ modo funguntur iuxta illudst. Comin. 1. 3. *Tunc evacuabit omnem principatum, & potestatem, & virtutem.* Ideoque reprobos homines deinde cruciandos immediate à Deo sine ministerio demonum. Verum Apostolus id non exprimit, aliud enim est evacuari principatum, & potestatem: aliud evacuari ministerium, Quamvis igitur demones non præsideant hominibus ad torquendum, poterunt Deo ministrare ad tormentum hominum, cum eos scriptura Eccles. 3. 9. carnifices, tortoresque animarum appellet. Erunt igitur hominibus tortores in pœnam, sicut fuerunt in cœcores in culpam.

QUESTIONES.

QVÆST. I. An futurum sit iudicium generale? *Hic Sanctus Thomas Bonaventura, Richardus, Argentina, Durandus, Carthusianus, Sævus Paludanus, & alij quæst. 1. Valentia tomo 4. disp. 1. 3. q. 4. p. 1. Suarez tomo 2. in 3. p. disp. 5. 3. Regid. de Præsent. tomo 3. lib. 1. q. 7. ar. 1. Granad. tomo 5. controuers. 1. 3. p. 2. tr. 4. disp. 1. Resant. & Sylui. cum Sancto Thoma 3. p. in supplement. q. 88. art. 1.*

Quæst. II. An, & qui alij præter Christum sine iudicaturi? *Hic Sanctus Thomas, Bonaventura, & alij interpretes relati quæst. præcedent. Valentia tomo 4. disput. 1. 1. quæst. 4. par. 2. Suarez tomo 2. in 3. par. disp. 57. sect. 4. Granad. tomo 5. controuers. 1. 3. p. 2. tr. 4. disp. 7. Plati. lib. 2. de relig. cap. 17. Sabrier. tomo 4. p. 3. tr. 25. Maldonat. & alij interpretes Matth. 19. Resant. & Sylui. cum S. Thoma in supplement. 3. p. q. 89. art. 1.*

Quæst. III. An omnes sine iudicandi, etiam iusti, eorumque peccata omnibus manifestanda? *Hic Sanctus Thomas art. 3. Bonaventura q. 3. Richard. art. 1. q. 6. Durand. q. 2. Argent. q. 1. art. 2. Tarant. quæst. 4. Alij relati dist. 43. quæst. 5.*

Quæst. IV. Quæ signa præcedant iudicium generale. *Hic Sanctus Thomas quæst. 2. art. 3. Durandus quæst. 3. Bonaventura, & Richard. art. 2. quæst. 4. Argent. quæst. 1. art. 4. Tarant. quæst. 11. Valentia tomo 4. disp. 1. 1. quæst. 2. Granadus tomo 5. controuers. 1. 3. p. 2. tr. 1. Suarez tomo 2. in 3. parte disput. 56. sect. 1. Resant. & Sylui. cum Sancto Thoma 3. p. supplement. quæst. 73. & 74. Maldon. & alij interpretes Matth. 24. & Luca 21. Acosta de nominis. lib. 4. cap. 8.*

Quæst. V. An sententia iudicij profertur a voce sensibili? *Hic Sanctus Bonaventura in littera dabitio. 1. Sotus quæsti. 12. art. 4. Valencia tomo 4. disputat. 1. 1. quæst. 4. par. 2. Suarez tomo 2. in 3. parte disput. 57. sect. 10. Acosta de moysi. libi. ultimo cap. 25. Grandæus tomo 5. controuers. 13. parte 2. tit. 4. disputat. 6. Pesantius, & Sylui. cum Sancto Thoma in supplement. 3. p. quæst. 8. d. art. 2.*

Quæst. VI. An verò igne corporeo cremandi sint spiritus in inferno? & quo modo? *Hic Sanctus Bonaventura art. 25. quæst. 1. Durandus q. 3. Argent. quæst. 1. art. 4. Tarant. quæst. 7. Aligrolii dist. 44. quæst. 9. & lib. 2. dist. 6. quæst. 6.*

DISTINCT. XLVIII.

De forma, & potestate iudicis.

P R I M A conclusio. Christus iudicis apparebit omnibus in forma humana. Primo, quia Zacharias cap. 12. referens iudicij dicit de reprobis: *Et aspicient eum, quem conspexerunt.* Secundo, quia Ioan. 5. dicitur: *Pater non iudicat quemquam, sed omne iudicium dedit filio.* Quod non est sic accipiendum, ut solus filius iudicet sine Patre, sed ut solus Filius cunctis in iudicio apparebit, & non Pater: ideoque etiam iudicaturus dicitur: *Quia filius hominis est,* scilicet, quia in forma hominis iudicis personam induet. Sic Augustinus libro primo de Trinitate cap. 13. *Omne iudicium dedit Filio, quia forma Filii humana cunctis in iudicio apparebit.* Cæterum forma diuinitatis reprobis erit inuisa, quia diuinitas sine summa felicitate, & gaudio videri non potest: ideoque Esaiæ vigesimo sexto dicitur: *Tollatur impius, ne videat gloriam Dei.* Hinc explicari potest, quomodo verum sit, Christum secundum humanitatem suscitaturum mortuos, cum potestas suscitandi diuinitatis sit: scilicet, quia secundum humanitatem meruit, ut suscitarentur. Nam sicut Christus secundum humanitatem dicitur iudicare, quam vis potestas iudicandi, sit diuinitatis, quia secundum humanitatem apparet iudicaturus, ita secundum humanitatem dicitur suscitare mortuos, quia secundum illam meruit resurrectionem mortuorum. Sic Augustinus tractatu 13. in Ioannem.

27 Secunda conclusio. Christus cunctis apparebit secundum humanitatem gloriosus. Sic expressè August. supra: *Forma humana in Christo glori-*

visitata videbitur à cunctis. Nec obstat illud Esaiæ 26. *Tollatur impius ne videat gloriam Dei.* Quia Augustino interprete sola gloria divinitatis, non humanitatis oculis impiorum ibi negatur.

Tercia conclusio. Christus non descendet iudicaturus in vallem Iosaphat. Tum, quia Glossa Ioëlis tercio, id frivolum censet. Tum, quia Chrysostomus homilia de Cruce, & Latrone docet iustos ad iudicium in aëra elevandos. Quod confirmat ex illo primo Thessalonic. 4. *Rapiemur obviam Christo.* Nec obstat illud Ioëlis 3. *Congregabo omnes gentes, & deducam eas in vallem Iosaphat.* Quia vallis Iosaphat tibi non sensu materiali, sed mystico accipienda est, quippe Iosaphat interpretatur *iudicium Domini.* Deus igitur descendens in Iosaphat solum significat in iudiciū adveniens: aut, si vis etiam, adveniens in eam aëris regionem, quæ materiali Iosaphat respondet.

4 Quarta conclusio. Eo tempore varias cælestia mutationes subibunt. Primo Sol, & Luna obscurabuntur, non quia privabuntur lumine, sed quia maiori Christi claritate abscondentur. Secundo virtutes cælorum movebuntur, quia Angeli admiratione pavebunt, iuxta illud Iob 16. *Columana cali pavent adventum eius.* Tertio diem iudicij præcedet mira Solis, & Lunæ Eclipsis, iuxta illud Ioëlis secundo: *Sol convertetur in tenebras, & Luna in sanguinem, antequam veniat dies Domini magnus, & horribilis.* Quarto deinceps Sol, & Luna maiora lucis incrementa accipient, & dies erunt absque vicissitudine noctis: nam teste Esaiæ 30. & 65. tunc fulgebit Luna, sicut Sol, & Sol septuplò lucidior apparebit, & Zacharia teste: *Erit dies una, quæ nota est Domino, non dies, neque nox.* Neque contradicit Esaias 60. *Non erit tibi amplius Sol ad lucendum per diem, nec splendor Luna.* Nam interpretibus Hieronymo, & Isidoro, ibi non negatur lux Solis, & Lunæ futura, sed vsus beatis præstitura, quia ut Esaias adiungit: *Tunc erit tibi Dominus in lucem sempiternam.* Ut quid ergo ea lux superstes futura est? Deus scit, qui in scripturis solum tradit, eam lucem superstituram, non verò quem vsus habituram.

QVÆSTIONES.

QVÆST. I. An Christus apparebit in iudicio secundum humanitatem visibilis, & gloriosus? *Hic Sanctus Thomas quest. 1. art. 2. Bonaventura art. 1. q. 2. & 3. Durandus, & Argent. quest. 1. Richard. q. 2. Tarant. q. 2. & 3. Valencia tomo 4. disp. 11. quest. 4. p. 1. Granad. tomo 5. controuers. 1. 3. part. 2. tr. 4. disp. 3. Suarez tomo 2. in 3. partè disput. 57. Sect. 3.*

Acosta lib. 4. de nouis. cap. 16. Pefantius, & Sylui. cum Sancto Thoma Supplement. quest. 90. art. 1. & 2.

Quæst. II. An, & quomodo humanitas Christi futura sit causa resurrectionis hominum? De quo relati dist. 43. q. 6.

Quæst. III. Quæ immutationes orbis futuræ sunt? Hic Sanctus Thomas quest. 2. Bonauentura, & Richardus art. 2. Mayron. q. 1. Tarant. q. 6. & 7. Alij relati dist. præced. q. 4.

Quæst. IV. In quo loco futurum est iudicium? An in valle Iosaphat? Hic Bonauentura in littera dubio 1. Sanctus Thomas quest. 1. art. 4. Albert. art. 8. Val. to. 4. d. 11. q. 3. p. 2. Suar. to. 2. in 3. p. d. 54. sect. 3. Egid. de present. to. 3. lib. 1. q. 7. ar. 1. §. 2. Granad. tomo 5. controuers. 13. p. 2. ir. 4. d. 2. Acosta lib. 4. de nouis. c. 13. & 14. Sot. dist. 47. q. 1. ar. 4. Pefant. & Sylui. cum S. Thoma Supplement. 3. p. q. 88. ar. 4. interpretes Ioelis cap. 3.

Quæst. V. An damnati percipiant, aut queant percipere delectationem ex visione gloriæ Christi, aut alia ex causa? Hic Sanctus Thomas q. 1. art. 3. Bonauentura art. 1. quest. 3. Argent. quest. 1. Richardus, & Durandus quest. 2. Tarant. & Brulefquest. 3. Pefant. & Sylui. cum Sancto Thoma Supplement. 3. p. q. 90. art. 3. Item Caietan. Bañez, Nazar. Molina, Vazquez, Valentia, Pefant. Prapof. Sylui. Ripa, Zumel, & alij cum S. Thoma 1. p. quest. 64. art. 3. Suarez de Angelis lib. 8. cap. 15.

Quæst. VI. An diuinitas sit visibilis oculis corporeis? Hic Sanctus Thomas q. 1. art. 2. Bonauentura, Richard. & Tarant. q. 2. Mayron. q. 1. art. 5. Alij relati dist. 8. q. 6.

DISTINCT. XLIX.

De differentiâ mansionum in cælo, & in inferno.

P R I M A conclusio. Mansiones damnatorum, & beatorum non sunt inæquales quoad durationem, Nam omnes erunt sine fine beati, aut miseri, sicut enim boni in vitam æternam, sic mali in pœnam deputantur æternam.

2 Secunda conclusio. Inæquales sunt beati in gloria, & damnati in pœna. Inæqualitas beatitudinis colligitur ex Ioanne 14. *In domo Patris mei mansiones multæ sunt.* Vbi multitudo mansionum differentiam significat beatorum. Secundò ex primo Corinth. 15. *Stella à stellâ differunt in claritate, sic & resurrectio mortuorum.* Nam stellæ Beatos referunt. Sicut

ergo inæqualis est claritas stellarum, sic erit inæqualis Beatorum foelicitas. Tertiò à priori, quia licet omnes idem bonum possideant, scilicet Deum, ideo quæ omnes eodem denario, diuino Matthei 12. à Patre familias remunerentur, alij tamen vicinij, clarijque, quam alij illud contemplantur. Vnde etiam inæqualitas pœnæ damnatorum colligitur. Nā sicut inæqualitas meritorum causa est inæqualitatis mansionum in celo; sic inæqualitas demeritorum est causa inæqualitatis mansionum in inferno.

3. Tertia conclusio. Beatitudo formalis consistit in cognitione intuitiva Dei. Primò ex Ioannis 1.7. *Hac est vita æterna, ut cognoscant te verum Deum.* Secundò, quia Deus est summum bonum, quo sumus beati. At hoc summum bonum haberi, & possideri nō potest, nisi intuitiva, & per speciem propriam cognitione.

4. Quarta conclusio. De Deo non cognoscit vnus beatorum magis, quam alius. Nam omnes cognoscunt ea, quæ ad vnitatem, & Trinitatem spectant. In Deo autem nihil est, quod ad vnitatem, & Trinitatem non spectet. Item ea cognitio beatorum est per speciem propriam, & intuitivam, quæ non præcindit ex parte obiecti vnum attributum ab alio. Vnde inæqualitas, & differentia beatitudinis in modo inæquali, & differenti cognoscendi Deum consistit.

5. Quinta conclusio. Inæquale est beatorum gaudium. Tūm, quia inæqualis est cognitio. Tūm, quia inæqualis est beatitudo. Inæqualitas autem gaudij spectatur inæqualitatem beatitudinis, & cognitionis. Neque obstat Augustinus homil. 6.7. super Ioannem, & lib. Sent. Prosperi cap. 36. aiens. *In dispari claritate fore beatis par gaudium.* Nam paritas gaudij intelligitur ab Augustino quoad obiectum, non verò quoad intensiōnem affectus: licet enim omnes de eisdem bonis gaudebunt, tamen omnes impari affectu, & intensiōne gaudebunt.

6. Sexta conclusio. Omnes homines appetunt beatitudinem in communi, non verò in particulari. Prima pars probatur ex Augustino lib. 1. de Trinitate cap. 4. *Cæpessende, ut inuicem beatitudinis vna est voluntas omnium.* Item cap. 1. *Verum est, quod omnes homines esse beati velint, idq. ardentissimo amore appetant.* Secundò ex Cicerone in Hortensio: *Beati certe omnes esse volumus. Absit, ut hoc falsum esset dicimus.* Secunda pars probatur, quia non omnes cognoscunt beatitudinem in particulari. Alij enim eam in honoribus, alij in voluptatibus corporis; alij in virtutibus animæ constituunt. Omnes autem unanimiter appetere non possunt, quod omnes vnanimiter non cognoscunt. Secundò, quia cum Beatitudo in particulari consistat in virtute animæ; & summo Dei bono, omne

omnes tamen non volunt illud virtutis, & Dei bonum. Neque obest, omnes velle secundum delectationem vivere, quod est beatitudo cuiusque. Nam vivere secundum delectationem non est beatitudo, sed interdum miseria: plures enim delectationes dedecent naturam rationalem, quæ autem dedecent naturam rationalem non constituunt illam beatam, sed miseram.

7. Septima conclusio. Post iudicium maior futura est Sanctorum beatitudo. Tum, quia maius erit eorum gaudium societate iustorum. Tum, quia maior erit gloria corporum. Tum, quia maior erit delectatio animorum: nam eis inest appetitus in corpora, qui possessione corporum conquiescet, præsertim cum corpora tunc non ad gravamen, sed ad gloriam animabus deserviant. Tum, quia Hieronymus super Osee 6. ait: *Peracto iudicio amplio rem gloriam suæ claritatis Deus demonstrabit electis.* Quod etiam confirmat Augustinus lib. 12. super Gen. cap. 35.

QVÆSTIONES.

QVÆST. I. In quo consistat nostra beatitudo obiectiva? *Hic S. Thomas quest. 1. art. 2. Bonavent. ar. 1. q. 1. Richard. & Argent. q. 3. Durand. & Tarant. q. 1. Alij relati lib. 1. dist. 1. q. 3.*

Qvæst. II. In quo beatitudo formalis, an in visione, an in amore? *Hic S. Thom. quest. 2. Durand. q. 4. Alij relati lib. 1. dist. 1. q. 2.*

Qvæst. III. An beati videant, videre vè possint naturam Dei sine attributis, & personis, aut è contra? *Hic S. Thomas quest. 2. Alij relati lib. 1. dist. 1. quest. 4.*

Qvæst. IV. An visio beatà sit inæqualis pro inæqualitate intellectus creati? *Hic Sanctus Thomas quest. 2. art. 4. Bonaventura parte 1. art. 2. quest. 6. Richardus quest. 8. Nos fuse d. 37. de supernat. Alij relati lib. 2. dist. 9. quest. 3.*

Qvæst. V. An affectu naturali, eoquè efficaci possimus appetere beatitudinem supernaturalem? *Hic Sanctus Thomas quest. 1. art. 3. Bonaventura quest. 2. Richardus art. 2. quest. 1. Argent. q. 3. art. 3. Tarant. q. 4. Alij relati lib. 2. dist. 28. q. 11.*

Qvæst. VI. An sit appetitus innatus in beatitudinem supernaturalem? *Hic interpretes proxime relati. Nos fuse de supernat. disp. 9. Salas tomo 1. in 1. 2. rr. 2. disp. 12. sect. 2. Caietan. Banez. Zumel. Nazarius, & alij prima parte quest. 12. art. 1. Fonseca primo Metaphysi. cap. 1. quest. 2. Valentia tomo 2. disp. 1. quest. 5. p. 1.*

Quæst. VII. An beati videre possint in Deo creaturas? *Hic S. Thom. q. 2. ar. 5. Dur. q. 3. Alij relati lib. 3. dist. 14. q. 8.*

Quæst. VIII. An videre possint omnes possibles? *Hic S. Thom. q. 2. ar. 5. Dur. q. 3. Alij relati lib. 3. dist. 14. q. 10.*

Quæst. IX. An Deum possint comprehendere? *Hic S. Thom. q. 2. ar. 3. Dur. q. 3. Alij relati lib. 1. dist. 35. q. 4.*

Quæst. X. An sensus beatorum elicient sensationes intrinsecè supernaturalates? *Hic attingunt Bonavent. art. 3. q. 1. Richard q. 3. Alij relati lib. 3. dist. 15. quæst. 7.*

Quæst. XI. An corpora beatorum afficiantur qualitatibus sensibilibus intrinsecè supernaturalibus? *De quo relati lib. 3. dist. 16. q. 7.*

Quæst. XII. Quæ nam futurae sint dotes corporis gloriosi? *Hic S. Thom. q. 4. Bonav. p. 2. ar. 2. q. 1. Richard. art. 3. q. 8. Tarant. q. 8. Alij relati dist. 14. quæst. 3.*

DISTINCT. L.

Si mali in inferno peccabunt.

P R I M A conclusio. Reprobi in inferno semper sunt in affectu maligno peccandi. Primo ex Augustino lib. de fide ad Petrum cap. 3. *A talibus enim ita culpabitur iniquitas sua, ut nullatenus ab eis possit vel diligi, vel desiderari iustitia. Voluntas enim eorum talis erit, ut habeat semper in se malignitatis suæ supplicium, numquam tamen possit recipere bonitatis affectum.* Secundo probat Augustinus, quia, sicut beati nullas in se male voluntatis reliquias habebunt, sic nec damnati bonam nullatenus poterunt habere voluntatem. Tertio probat Augustinus à priori, quia exterioribus deputati tenebris nullo illustrabuntur interiori lumine veritatis, prout opus erat ad bonum affectum concipiendum. Quippè, ut idem Augustinus exponit in Psalm. 6. tenebræ exteriores, quibus deputantur damnati, non solum sunt privatio lucis corporeæ, sed etiam ipsius Dei, qui lucem habitat inaccessibilem, à quo per odium elongantur. Sane exteriores tenebræ, ait Augustinus, intelligi possunt quedam malignitas oculi, & voluntatis, quæ tunc exerescet in mentibus reproborum, & quedam obisio Dei, quia tormentorum doloribus adeo afficientur, & turbabuntur, ut ab illis ad cogitandum aliquid de Deo vix, vel raro, vel numquam mentem reuocet, ut qui nimio premuntur pondere, adeo turbantur, ut interim in aliam cogitationem non se extendant. Ea vndè damnatis contingat impotentia, siue physica, siue moralis, ut affician-

afficiantur in bonum, scilicet ex acerbitate poenarum eos provocante ad odium vindicis Dei, & non sinente alio diverti.

2 Obijcitur idem Augustinus in Enchir. c. 117, dicens, damnatis non esse facultatem peccandi. Respondetur. Augustinus negat facultatem peccandi per meritum non vi supplicij; quia in statu damnationis non est locus merito poenae, sicut in statu beatitudinis non est locus merito praemij. Alij volunt pravam damnatorum voluntatem non esse peccatum, sed tantum supplicium; quia destituti sunt libertate conhibendi malignum affectum.

3 Secunda conclusio. Damnati non agnoscunt, quae circa suos in hac vita geruntur. Sic Augustinus super Psalm. 180. & lib. de cura pro mortuis cap. 4. & 5. probans ex divite cruciatibus addicto, qui propenitur Luc. 16. sollicitus de salute fratrum, & ignarus eorum, quae circa ipsos erant. Ex qua narratione colligitur damnatos ante iudicium agnoscere eos, qui sunt in gloria, sicut dives ille elevans oculos vidit Abrahamum, & Lazarum in beatorum requie. Caeterum post iudicium id eis non datur, ut Gregorius Homil. 40. in cap. 6. Lucae testatur, dicens; *Infideles in imo positi ante diem iudicij fideles super se in requie attendunt, quorum gaudia post conemplari non possunt.* At vero beati etiam post iudicium supplicia malorum cernunt; quia Ecclesiae Patres id eis non negant.

4 Tertia conclusio. Beati videntes tormenta malorum nulla compassione moventur. Colligitur ex illo Luc. 16 quod Abraham diviti respondet; *Inter nos, & vos chaos magnum firmatum est.* Nam illud chaos interpositum inter beatos, & damnatos significat distantiam, quam nulla compassione ad reprobos transire volunt; nam ut ait Gregorius supra *in istorum anima iam tunc Auctoris sui iustitia conjuncta tanta rectitudine constringuntur, ut nulla ad reprobos compassione moveantur.*

5 Sed obijcitur in eadem Abrahami responsione illud; *ut hi, qui volunt hinc transire ad vos, non possint.* Vbi innuitur, beatos velle compassione tormentorum ad damnatos transire. Respondetur. Illud velle beatorum non significat compassionem, sed affectum misericordiae, quo ad eos transirent, si datum, & volitum esset a Deo, ut Gregorius exponit supra ibi: *Iusti per misericordiam ire volunt ad positos in tormentis, ut eos liberent.*

6 Vnde colligitur, visione tormentorum non minui, sed augeri beatorum gloriam. Primum ex illo Esaiæ ult. *Letabitur iustus, cum videris vindictam.* Secundo, quia occasio gaudendi est Beatis videre poenas, quas evadunt auxilio Dei, & divinam voluntatem impleri. Quare Gregorius supra: *Licet iustis sua gaudia sufficiant, ad maiorem tamen gloriam vident poenas malorum, quas per gratiam evaserunt.*

QVÆSTIONES.

QVÆST. I. An damnati possint bene moraliter operari? *Hic S. Thom. q. 2. art. 1. Bonau. & Scot. q. 1. Richard. q. 2. ar. 4. Tarant. q. 8. Alij relati lib. 2. dist. 7. q. 3.*

Qvæst. II. An Beati tristari, aut compati queant de reproborum peccatis? *Hic S. Thom. q. 2. ar. 4. Alij relati lib. 2. dist. 11. q. 3.*

Qvæst. III. An pœna reproborum futura sit æterna? *De qua relati dist. 46. q. 5.*

Qvæst. IIII. An, & quomodo spiritus torquendi sunt igne corporeo? *Hic S. Thom. q. 2. Alij relati lib. 2. dist. 6. q. 6.*

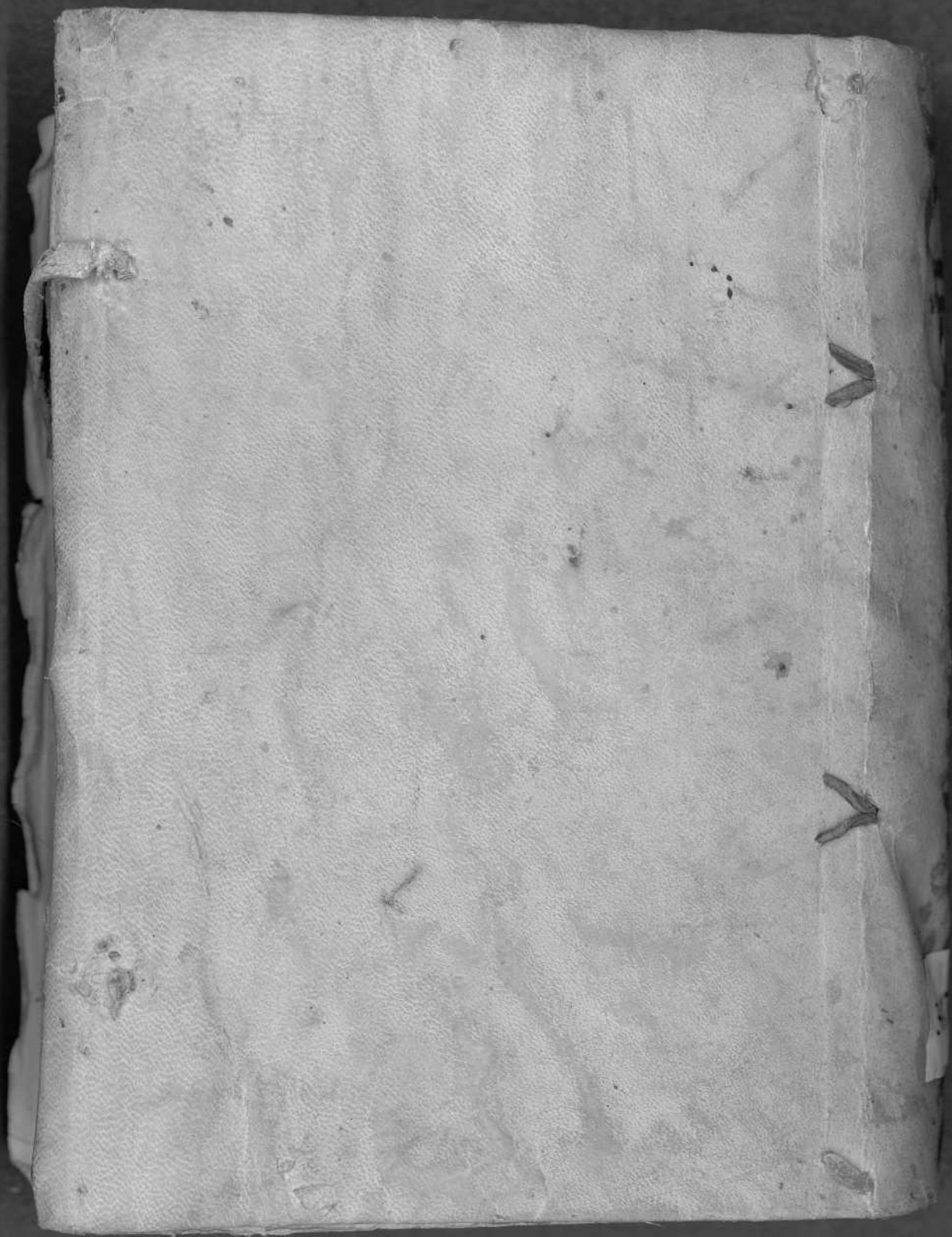
FINIS.

SALMANTICAE,

Ex Officina Hyacinthi Taberner, Uni-
versitatis Typographi.

Anno 1635

3.476